

E V R E N S E L B A S I M Y A Y I N

BRUNO
APITZ

ROMAN

KURTLAR
ARASINDA
ÇIPLAK

EVRENSEL
BASIM YAYIN

Bruno Apitz

Kurtlar Arasında ıplak

roman

Almanca aslından eviren
Olca Geridönmez

Doğa Basım Yayın Tic. Ltd. Şti.

Galipdede Caddesi

Şahkulu Sokak

Şahin İş Merkezi

No: 10 Kat: 2

Tünel / İstanbul

Tel: 0.212. 293 63 45-47

Faks: 0.212. 293 63 31

Evrensel Basım Yayın-46

Kurtlar Arasında Çıplak

Bruno Apitz

Almanca Basım

Mitteldeutscher Verlag, 1958

Çeviren

Olca Geridönmez

Kapak Fotoğrafi

Sadık Güleç

(Toplama Kamplarında öldürülenler anısına
dikilen anıtın duvar kabartması)

Kapak Tasarım

Savaş Çekiç

Birinci Basım

Şubat 1998

ISBN 975-7837-81-4

Düzeltilme

İlknur Zogun

Baskı

Kayhan Matbaası

KURTLAR ARASINDA ÇIPLAK

Bu kitapla,
Buchenwald Toplama Kampı'ndaki
mücadelemiz sırasında
geride bırakmak zorunda kaldığımız,
yaşamını yitirmiş bütün uluslardan
mücadele yoldaşlarımızı
selamlıyorum.
Onların anısına,
kitaptaki birçok kahramana,
onların isimlerini verdim.

B. Apitz

Etters dağının zirvesini saran ve onu çevresinden yalıtan sessizliği yaparak gökyüzüne uzanan ağaçların ağır dallarından nem süzülüyordu. Kışın koparıp savurduğu çürüyen yapraklar, yerde ıslak ıslak parlıyordu.

İlkbahar, ancak tereddütle çıkıyordu buraya.

Sanki onu, ağaçların arasına dikilmiş levhalar ürküt-müştü.

“Buchenwald Toplama Kampı Komutanlığı arazisidir. Dikkat ölüm tehlikesi! Yaklaşmayınız! Uymayanlara ihtar-sız ateş açılacaktır!” Yazının altında bir kurukafa ve kemikten çarpı işareti vardı.

Hiç kesmeyen sis, 1945 Martı'nın bu ilerlemiş öğleden sonrasında, üzeri çatıyla örtülü beton düzlükte duran elli SS subayının paltosuna da sinmişti. Buchenwald İstasyonu adıyla bilinen bu düzlük, Weimar'dan dağın zirvesine doğru uzanan rayların sonuydu. Kamp buraya yakındı.

Kuzeye doğru yokuş aşağı yayılan geniş içtima alanında-ki tutsaklar, akşam sayımı için sıraya dizilmişlerdi. Yan yana, düzgün kareler oluşturan kümeler: Almanlar, Ruslar, Polonyalılar, Fransızlar, Yahudiler, Hollandalılar, Avusturyalılar, Çekler, kutsal kitap araştırmacıları, adi suçlular...; uçsuz bucaksız kitle, titiz bir düzenlilikle dev blok bir kare şeklinde dizilmiş ve hazır ol'a geçmişti.

Sıraya dizilmiş tutsaklar arasında gizli bir fısıldaşma vardı bugün. Amerikalıların Remagen kenti yakınlarında, Ren nehri'ni geçtikleri haberini getirmişti birileri kampa...

“Duydun mu?” diye sordu 38. Blok'un ilk sırasında duran blok kıdemlisi Runki, yanındaki Herbert Bochow'a. Bochow, başını salladı. “Köprü başı kurmuşlar.”

İkilinin arkasında, ikinci sırada duran Schüpp, fısıldaşmaya katıldı: “Remagen? Daha çok uzak.” Yanıt alamadı. Bochow'un ensesine, kırıştırdığı gözleriyle düşünceli düşünceli baktı.

Dolgun dudaklı, yüzünde daima saf ve şaşkın bir ifade taşıyan kamp elektrikçisi Schüpp'ün siyah çerçeveli gözlüğünün ardındaki yuvarlak gözlerinden, haberin uyandırdığı heyecan yansiyordu. Bloktaki diğer tutsaklar da birbirleriyle fısıldaşıyordu. Fısıltı, Runki'nin dişlerinin arasından çıkardığı "dikkat" sesiyle kesildi. Düşük rütbeli SS bölük komutanları, aşağıya doğru gelip nezaretleri altındaki bölüklere dağıldılar. Fısıltı sona erdi ve heyecan, donuk çehrelerin arkasına gizlendi.

Remagen!

Gerçekten de Tübingen'in daha çok uzağındaydı. Ama demek ki, Batı Cephesi, Polonya'yı aşarak Almanya içlerine giren Kızıl Ordu'nun başlattığı kış saldırısından sonra harekete geçmişti.

Tutsakların yüzlerinde, haberin onları ne kadar etkilediğine dair, tek bir işaret bile yoktu.

Hizaya girmiş, sessizce duruyorlardı. Gözleri, blokların önünden yürüyerek tutsakları sayan blok komutanlarının geçişini takip ediyordu. Kamp kıdemlisi Kraemer, kamp mevcudunu gösteren listeyi her günkü soğukkanlılığıyla nöbetçi subaya teslim etti ve yönetmeliğin buyurduğu şekilde, dev karenin önündeki yerine dikildi.

Blok komutanları, Nöbetçi Subay Reineboth'a raporlarını çoktan vermiş ve kampın giriş kapısında düzensiz sıralar halinde dizilmişlerdi. Buna rağmen sayım bir saat sürdü. Nihayet Reineboth, ayaklı mikrofona geçti: "Bitti ... Hazır ol!"

Dev kare dondu.

"Kep çıkar!"

Tutsaklar, yağlı takkelerini başlarından bir çırpıda çıkardılar. Kamp Komutan Yardımcısı Kluttig, demir kapıda durdu ve Reineboth'un verdiği raporu dinledi. Sağ kolunu umursamazca havaya kaldırdı.

Yıllardır hep böyle olurdu bu.

Yeni haber yüzünden Schüpp'ün içi içine sığmıyordu, sonunda dayanamadı ve ağız ucuyla Bochow'un ensesine fısıldadı: "Yakında şu yukarıdakilerin paçaları tutuşacak..."

Bochow, tebessümünü hareketsiz yüzünün kırışık derisinde sakladı.

Reineboth, tekrar mikrofona döndü:

"Kep giy!"

Tek hamle! Yağlı takkeler gelişigüzel tekrar kafaların üstüne kondu; eğri, öne doğru, arkaya, yana... Tutsaklar şimdi, muzip serserileri andırıyordu. Askeri düzen ve titizlik burada komiklik derecesine vardığı için Reineboth mikrofona: "Düzelt!" diye bağırmaı alışkanlık edinmişti.

Onbinler, şapkalarını düzeltmeye başladı.

"Yeter!"

Pantolonların yan dikişlerine şaplaqlar indi. Şapkalar düzgündü. Kare, dimdik hazır oldaydı şimdi.

SS'ler kampta savaşa aldırılmıyormuş gibi görünüyorlardı. Günler, sanki hiçbir şey olmamış gibi birbirine benziyordu. Fakat günlerin bu tekdüze akışının altında bir akarsu çağlıyordu. Daha birkaç gün önce, Kolberg ve Graudenz "...düşmanın ezici gücü karşısında kahramanca bir mücadele vererek düşmüşlerdi..."

Kızıl Ordu doğuda!

"Remagen'de, Ren nehri geçildi..."

Müttefikler!

Kıskaç daralmaya başladı!

Reineboth'un bir emri daha vardı.

"Elbise Deposunda çalışan tutsaklar, Elbise Deposuna! Blok berberleri banyoya!"

Bu emrin, kamp için yeni bir anlamı yoktu. Sadece, aylardan beri sıkça yapılan sevkıyatlardan biri daha gelmişti. Doğudaki toplama kampları boşaltılmıştı. Auschwitz, Lublin...

Buchenwald, patlayacak kadar tıklım tıklım dolmasına karşın yeni gelenleri de sığdırmak zorundaydı. Hemen hemen her gün gelenlerin sayısı, termometredeki cıva gibi yükseliyordu. Gelenleri barındırmak için kamp alanı içindeki biraz uzak bir arazide barakaların kurulması gerekmişti. Binlerce insan bir zamanların at ahırlarına tıkıştırıldı. Ahırların etrafına çift sıra dikenli tel çekildiği andan itibaren buraya “Küçük Kamp” adı verilmişti.

Burası, yalıtılmış ve kendine özgü kuralların geçerli olduğu kamp içinde bir kamptı. Avrupa’nın her yerinden gelen; bir zamanlar evlerinin nerede olduğunu kimsenin bilmediği, düşüncelerini kimsenin tahmin edemediği ve konuştukları dili kimsenin anlamadığı insanlar kalıyordu Küçük Kamp’ta. İsimleri ve kimlikleri olmayan insanlar.

Diğer kamplardan yola çıkanların yarısı, daha yürüyüş sırasında ölmüş ya da SS’ler tarafından vurulmuştu. Cesetleri, öylece yollara terk edilmişti. Sevkiyat listeleri artık denetlenmiyordu, çünkü, bildirilen tutsak numaraları birbirine karışmıştı. Hangisi bir ölüye, hangisi bir canlıya aitti belli değildi. Bu insanların isimlerini ve nerelerden geldiklerini bilen kalmış mıydı hâlâ?

“Dağılın!”

Reineboth, mikrofonu kapattı. Dev kare canlandı. Blok kıdemlileri komut verdi. Bloklar teker teker hareketlendi. Muazzam insan kitlesi dağılarak içtima alanından barakalara doğru akmaya başladı. Yukarıda, blok komutanları dış kapıdan çıkarak kayboldu...

Aynı anda, yeni sevkiyatı getiren yük treni istasyona girdi. Daha tren durmadan, karabinalarını omuzlarından çıkarıp ellerine alan birkaç SS, tren boyunca koşmaya başladı. Sürgülerini çekerek vagonların kapılarını açtılar.

“Dışarı, bok herifler! Çıkın dışarı! Dışarı!”

Tutsaklar, daracık vagonlarda omuz omuza yapışmış gibi duruyorlardı. Ve aniden akın eden temiz havadan sersemlemişlerdi. Tutsaklar, SS'lerin bağrıışları eşliğinde düşe kal-ka, üst üste yuvarlanarak çıkışlardan dışarı döküldüler. Geriye kalan SS ekibi, dışarı çıkan karmakarışık yığını biraraya topluyordu. Vagonlar, yarılan bir cerahat gibi, içlerini dışarı kusmuşlardı.

Polonyalı bir Yahudi olan Zacharias Jankovski, vagon-
dan en son atlayanlardandı. Bavulunu yanına almaya kal-
kıştığında, bir SS, tüfeğinin dipçığıyle eline vurdu.

“Yahudi domuzu, kahrolası!”

SS'in peşinden fırlattığı bavulunu Jankovski son anda yakalayabildi.

“Yürüttüğün elmasları sakladın içinde herhalde, pis do-
muz?”

Jankovski, bavuluyla birlikte kalabalığa sığındı.

SS'ler vagonlara çıkararak, geriye kalanları dipçikleriyle aşağı süpürdüler. Hasta ve bitkin düşenleri, boş bir çuval gibi trenden atıyorlardı. Geride, uzun yolculuk boyunca bin bir güçlkle boş bırakılan köşelere yatırılmış ölüler kal-
dı. Cesetlerden biri, yarı oturur biçimde uzanmış, sırtıyor
gibiydi.

* * *

Hemen her blokta, bir duvara ya da deneyimli, eski bir
tutsak olan blok kıdemlisinin masasına yapıştırılmış harita-
lar vardı. Bunlar, faşist ordular Minsk, Smolensk, Vyasma
üzerinden Moskova'ya doğru ilerledikleri sırada; sonraları
ise Odessa, Rostov üzerinden Stalingrad'a yürüdüklerinde
gazetelerden kesilmiş haritalardı.

Dayak atmaktan hoşlanan SS çavuşları haritâların ya-

pıştırılmasına göz yummuşlardı. Bazen, keyifli olduklarında ve zafer naralarının bol atıldığı zamanlarda, Rus şehirlerinin üstüne kibirli bir edayla parmaklarını vurup:

“Hani nerde Kızıl Ordunuz?” diye alay ediyorlardı.

Bunlar geride kalmıştı artık.

Şimdi, haritaları bilerek görmezden geliyorlardı. Tutsakların, haritalar üzerine çizdiği inceli kalınlı mavi, kırmızı ve siyah çizgileri de görmüyorlardı.

Binlerce parmağın binlerce kez dokunmasıyla, eski savaş alanları ince gazete kağıdı üzerinde kara kirli lekelerle dönüşmüştü. Gomel, Kiev, Harkov...

Bunlar kimi ilgilendirirdi ki bugün?

Şimdi mesele Küstrin, Settin, Graudenz'di; Dusseldorf ve Köln'dü.

Fakat bu isimlerin de büyük çoğunluğu, yıpranmış lekelerle dönüşmüştü. Üzerlerine ne kadar çok şey yazılmıştı. Karalanmış, silinmiş ve yeniden yazılmıştı; ta ki gazete kağıdı hiçbir şeyi göstermez oluncaya dek.

Binlerce parmak, binlerce kez cepheleri takip etmiş, onları silikleştirmiş ve ortadan kaldırmıştı.

Durdurulamaz son yaklaşıyordu!

* * *

Bugün, gün boyu sessiz kalan bloklar, içeri giren tutsakların gürültüsüyle dolduğunda da, herkes haritaların önünde öbek öbek toplanmıştı.

38. Blok'ta Schüpp, Runki'nin masasındaki haritayı inceleyen grubu yarararak masaya yaklaştı.

“Remagen, burada. Koblenz ile Bonn arasında.”

“Weimar'a kaç kilometre var?” diye sordu biri.

Schüpp, şaşkın bir yüz ifadesiyle gözlerini kırıpıştırarak düşüncelerine yol verdi. “Hele bir oraya gelsinler...”

Parmaklar mesafeyi ölçmeye çalışıyordu: Eisenach, Langensalza, Gotha, Erfurt...

Schüpp'ün düşünceleri duraksadı. "Erfurt'a vardıklarında, o zaman, Buchenwald'a da vardılar demektir."

Ne zaman? Günler? Haftalar? Aylar?

"Durun bakalım. Bizim sonumuz karanlık. Bu adamların bizi Amerikalılara bırakacağını mı sanıyorsunuz! Bunlar hepimizi önceden halleder."

"Sakın şimdiden altına yapayım deme" diye azarladı Schüpp bu şom ağızlıyı. Koğuş görevlisi sinirli bir sesle grubu dağıttı: "Yahu, yemek kaplarınızı alacak mısınız artık?"

Tahta kunduralar takırdadı, yemek kapları şangırdadı.

* * *

SS'ler, insan yığından bir yürüyüş kolu oluşturdu. Yürüyüş kolu, kampa doğru tökezleyip -vahşi bekçi sürüsünün refakatinde- sallanarak harekete geçti. Jankovski, bir sıranın ortasına kayna-ayı ve böylece, yürüyenlere habire vuran SS'lerin darbelerinden korunmayı başardı. Yürüyüş kolunda kimse yanındakiyle ilgilenmiyordu. Herkes, kendini bekleyen bilinmezlikle meşguldü. Hasta ve bitkinleri, hayvanca bir içgüdü haline gelen alışkanlıkla beraberlerinde sürüklüyorlardı. Böylece yürüyüş kolu kamp yolunda sallana sallana ilerleyerek ana kapıdan kampa girdi.

Jankovski'nin darbeden uyuşmuş eli, bileğinde kendine yabancı ve düşman bir nesne gibi asılı duruyor ve korkunç sancılanıyordu. Fakat bavuluna göstermesi gereken dikkat açısından baskındı. Bavulunu, neye mal olursa olsun yeni kampın kapısından sokmalıydı.

Jankovski, çevik bakışlarla etrafını kolaçan etti. Kalabalığın ortasına dalarak dar kapıdan içeri girdi. Deneyimi, SS'lerin dikkatini üstüne çekmeden, kendisini ustaca sakla-

masına ve saldırıya uğramadan, kalabalıkla birlikte kampa girmesine yardımcı olmuştu.

Bavulu buraya kadar getirebilmesi bir mucizeydi. Titreyen Jankovski, mucizeyi ürkütmemek için bunu düşünmemeye çalıştı. Tüm benliğiyle sadece bir tek şeye inanıyordu: “Merhametli Tanrı, bavulun SS’lerin eline geçmesine izin vermezdi.”

İnsan yığını, içtima alanında yeniden düzene girdi.

Jankovski, şimdi kampın içlerine götürülen yürüyüş kolunda, sağlam adımlarla yürüyebilmek için gücünün son demlerini harcıyordu. Yalpalayıp, savrulmamalıydı: Bu, dikkat çekerdı. Kulakları uğulduyordu, kalp atışları hızlanmıştı; ama dayandı. Ve, yürüyüşe refakat edenlerin bu kez tutsaklar olduğunu gördüğünde rahatladı.

Yürüyüş kolunun vardıgı yerde; yüksek taş binaların arasındaki boş alanda getirdikleri taburelere oturup uzun bir sıra oluşturan blok berberleri bekliyordu. Burada, daha büyük bir keşmekeş başladı. Yeni gelenlerin, banyoya girmek için soyunmaları gerekiyordu daha. Bu o kadar kolay bir iş değildi. Çünkü aralarına giren bir scharführer yeni gelenleri bağıra çağıra çil yavrusu gibi dağıtıyordu.

Nihayet sessizlik sağlanıp scharführer banyonun kapısında kaybolduğunda Jankovski, bitkin bir halde yere çöktü. Elindeki keskin sancı zonklamaya dönüşmüştü. Uzunca bir süre başını göğsüne sarkıtarak öylece oturan Jankovski, omuzundan sertçe sarsılınca yerinden sıçradı. Kamp içindeki yürüyüşe refakat eden tutsaklardan biri, önünde duruyordu; kamp devriyesinden biriydi bu. Lehçe konuşuyordu: “Uyumasana.”

Jankovski tereddütle ayağa kalktı.

Çoğunluk çırılçıplaktı. Yıpranmış paçavralarından soyunmuş; ince ince yağın soğuk yağmurun altında titreyen

zavallı bedenler, berberlerin önüne dizilmişti. Vücutlarındaki tüm tüyler el makineleriyle kırpılıyordu.

Jankovski, sağlam eliyle üzerindeki giysileri sıyırmaya çalıştı. Kamp devriyesinden Polonyalı, soyunmasına yardım etti.

Bu arada, iki eski tutsak etrafta dolaşüyor ve bırakılmış eşyaları, bir çuvalı ya da ağzı bağlı bir torbayı kaldırıp bakıyorlardı. Jankovski korkuyla irkildi.

“Ne arıyorlar orada?”

Kamp devriyesi dönüp ikiliye baktı ve gülümsedi.

“Bunlar, Elbise Deposundan Höfel ve Pippig.”

Sakinleştirici bir edayla bavulu işaret etti.

“Burada kimse senden bir şey çalmaz. Hadi git kardeş, git de seni kırsınlar.”

Jankovski, dengesini korumaya çalışarak berberlere doğru yalınayak yürüdü.

Scharführer, banyo girişinin önünde yine kargaşa ve gürültü yaratıyor ve gelenleri iterek büyük tahta fıçıya dolduruyordu.

Tutsaklar, uzun süre değiştirilmeden kullanıldığı için leş gibi kokan dezenfektan sıvının içine beşer altışar dalmak zorundaydılar.

“Kafalarınızı da batırın kokarcalar!”

Kalın bir sopa, tıraşlı kafaların üzerinden savruluyor; tüm kafalar iğrenç sıvının altında kaybolmak zorunda kalıyordu.

“Bu yine sarhoş” diye fısıldadı, bir zamanlar Dresden’de dizgici olan kısa boylu, yamuk bacaklı Pippig.

Höfel, söylenene kulak asmadı. Jankovski’nin bavuluna ayağıyla dokundu:

“Bunların da yanlarında ne sürüklediklerini merak ediyorum doğrusu...”

Pippig, bavula doğru eğildiğinde, Jankovski tökezleye-

rek geldi. Yüzünde korku dalgalanıyordu. İkisine hızla bir-şeyler anlatmaya çalıştı ama Polonyalı'nın dilini anlamıyorlardı.

“Sen kimsin?” diye sordu Höfel. “Adın, adın ne?”

“Jankovski, Zacharias; Varşova.”

“Bu senin bavulun mu?”

“Tak, tak.”*

“İçinde ne var?”

Jankovski konuşuyor, ellerini kollarını hareket ettiriyor ve bavulunu, üstüne gerdiği kollarıyla koruyordu.

Scharführer banyodan dışarı fırladı ve küfürler savurarak insanları önüne kattı. Höfel, dikkat uyandırmamak için Polonyalıyı çıplakların arasına itti. Jankovski, scharführer'in kollarına düşmüştü. O da, kolundan yakaladığı gibi Jankovski'yi küvete savurdu. Böylece, Jankovski yeniden pis sızıya daldı ve sonra da ürkek kalabalıkla birlikte banyoya itildi.

Nemli sıcaklık, soğuktan donmuş bedenine iyi geldi. Jankovski, duşun atında hoş bir uyuşukluğa kapıldı. Korku ve gerilim onu terk etti ve teni büyük bir oburlukla sıcaklığı emmeye başladı.

Pippig, merakla yere çömeldi ve bavulu açtı.

Bavulun kapağını açmasıyla, hızla kapatması bir oldu ve dehşetle Höfel'e baktı.

“Ne var?”

Pippig, bavulu yeniden açtı; fakat sadece, eğilen Höfel'in görebileceği kadar araladı.

“Kapat ulan!” diye fısıldadı Höfel. Hızla doğruldu ve korku dolu gözlerle scharführeri aradı. Banyodaydı o.

“Kokusunu bir alırlarsa...” diye fısıldadı Pippig.

“Yok et! Sakla! Haydi çabuk!”

*Lehçe evet, evet demek

Pippig, banyoya kaçamak bir bakış fırlattı, gözlenmediğinden emin olunca, bavulla birlikte hızla taş binaya koştu ve gözden kayboldu.

Banyoda duşların arasında Leonid Bogorski dolaşüyor, yeni gelenleri inceliyordu. Üzerinde sadece ince bir keten pantolon ve ayaklarında tahta takunyalar vardı. Vücudunun atletik üst bölümü, sudan parlıyordu. Banyo postasının başı bu Rus; yeni tutsaklar geldiğinde arka planda kalmayı seviyordu. Küvetin başında eğlenirken scharführer tarafından rahatsız edilmiyordu.

Şaşkın kalabalık, kampa geldikten sonra, akan sıcak suyun şırıltısı altında ilk kez biraz huzura kavuşmuştu. Su, sanki tüm gerginliği, tüm korkuları ve atlatılan tüm badirelerin izlerini akıtıp götürüyordu. Bu değişimi tanıyordu Bogorski. Henüz gençti, otuz beşine gelmemişti daha. Hava subayıydı. Ama bunu, kamptaki faşistler bilmiyordu. Onlar için o da diğerleri gibi, bir cephe kampından Buchenwald'a getirilen Rus savaş esirlerinden biriydi. Bogorski kimliğinin açığa çıkmaması için her şeyi yapıyordu. Varlığından, değil SS'in; çok sınırlı birkaç tutsağın dışında kimsenin haberdar olmadığı, Uluslararası Kamp Komitesi: UKK üyesiydi.

Bogorski, duşların arasında, bir aşağı bir yukarı geziniyordu. Yenilere bir parçacık olsun güven duygusu vermek için gülümsemesi yeterliydi. Jankovski'nin önünde durdu ve gözlerini kapatarak kendini sıcak yağmurun zevkine bırakmış bu iskelet gibi adama baktı.

"Kim bilir nerelerdedir şimdi bu adam?" diye düşündü Bogorski; sessizce gülümsedi ve mükemmel bir Lehçe ile sordu:

"Ne zamandır yoldasınız?"

Uzak, yabancı bir rüyadan koparılan Jankovski, irkilerrek gözlerini açtı.

“Üç haftadır” diye gülümseyerek karşılık verdi. Henüz yeni, üstelik yabancı bir çevrede konuşmamanın en iyi korunma yöntemi olduğunu, deneyimlerinden bilmesine rağmen Jankovski, birden anlatma ihtiyacı duydu.

Etrafı gözleyerek Buchenwald yolculuğundan bahsetti. Kampların tahliye edilmesi: dehşetinden söz etti. Haftalardır, şehirlerarası yollarda aç, bitkin, durup dinlenmeksizin yürütölmüşlerdi... Geceleri, tarlalarda insanları bir yığın halinde topluyorlardı. Öylesine bitkin oluyorlardı ki, tarlaları kaplayan donmuş kara yığılıp kalıyor soğuktan korunmak için de birbirlerine sokuluyorlardı.

Ertesi sabah, ne kadar yürüyüşe devam etmek için sıraya dizilemiyordu bunun hesabı yoktu! O zaman refakatçi SS birlikleri, tarlaları geziyor ve gücü tükenenleri vuruyordu. Yollarda bitkinlik en, olduğu yere yığılıp kalanlar ne kadar da çoktu. Karabinalar ne kadar çok patlamıştı. Ve silah atışlarının ardından yürüyüş kolu koşaradım kovalanmaya başlıyordu.

“Koşun domuzlar! Koşun, koşun!”

Anlatılacak bir şey kalmadığı için Jankovski sustuğunda Bogorski sordu: “Auschwitz’den kaç kişi çıktı yola?”

Jankovski sessizce yanıt verdi: “Üç bindi...”

Yüzünü itaatkar bir gülümseme kapladı. Daha fazla anlatmak istiyordu. Bu yabancı kampta, birilerine, bavulunun sırrını açıklamak için dayanılmaz bir istek duyuyordu, fakat scharführer duşları kapattırdı ve banyoya yeni bir grup soktu.

Jankovski, sendeleyerek nemli soğuşa çıktı.

Polonyalıyı bekleyen Höfel, çabucak, Jankovski’nin ağzını eliyle sımsıkı kapatarak fısıldadı:

“Çenenı kapa! Her şey yolunda.”

Jankovski, sakın durması gerektiğini anlamış ve gözlerini Alman’a dikmişti. O ise acele ediyordu:

“Elbiselerini al ve kaybol.”

Höfel, elbiselerini Jankovski’nin kolunun altına sıkıştırdı ve onu sabırsızca, banyodan sonra, kirlilerini temiz elbiselerle değiştirmek için Elbise Deposuna gitmek zorunda olanların arasına itti.

Jankovski, Alman’a durmadan bir şeyler anlatıyordu. Höfel, Polonyalıyı anlamamasına rağmen, konuşmasından, duyduğu korkuyu anladı; sakinleştirici darbelerle sırtına vurdu:

“Tamam, tamam, her şey yolunda. Yürü, hadi git sen artık.”

Grubun arasında kalan Jankovski, Elbise Deposuna yürüdü.

“Kötü yok? Hiç kötü yok?”

Höfel, onu el hareketleriyle yönlendiriyordu.

“Kötü yok. Hiç kötü yok...”

* * *

Pippig, armağan almış mutlu bir çocuk gibi, bavulla birlikte, Elbise Deposunun merdivenini hızla tırmandı.

Öğleden sonrasının ilerleyen saatlerinden itibaren, sivil eşyalarla dolu binlerce çuvalın asılı olduğu uzun Elbise Deposunda kimse kalmadı. Sadece yaşlı August Rose, uzun, dikdörtgen masanın başında duruyor ve bazı kağıtları karıştırıyordu.

İçeri giren Pippig’e şaşkınlıkla baktı.

“Sen de ne getiriyorsun böyle sürükleyerek?”

Hızlı bir el hareketiyle soruyu savuşturdu Pippig.

“Zweiling nerede?”

Rose, başparmağıyla SS’in odasını işaret etti.

“Etrafa dikkat et” dedi Pippig, aceleyle ve çevik bir hareketle arkadaki loş odaya daldı. Rose peşinden baktı, sonra

da büyük camekandan görebildiği SS'i gözlemeye koyuldu.

Zweiling kafasını ellerinin arasına almış, yazı masasında, açık bir gazetenin başında oturuyordu. Uyuklar gibiydi. Fakat bu sıska, uzun yapılı adam uyumuyordu; düşüncelere dalmıştı. Cepheden gelen son haberler onu huzursuz etmişti.

Pippig, yine ön tarafa geldi, Rose'a telaşlanmaması için bir hareket yaptı; Zweiling'in odasının yanında bulunan yazıhanenin kapısını gürültüyle açtı ve yüksek sesle bağırdı:

“Marian, aşağıya tercüme etmeye gel!”

Zweiling yerinden sıçradı. Çağrılan Polonyalının Pippig ile birlikte uzaklaştığını gördü.

Pippig, Kropinski'ye gizlice işaret etti ve fark ettirmeden arka tarafa gittiler. Odanın en arka köşesinde, üst üste dizilmiş, ölen tutsaklara ait elbise çuvallarından oluşan tepelerin arkasında kayboldular. Bavul buradaydı.

Pippig, boynunu tedirginlik ve heyecanla uzatarak yığınların çevresini bir kez daha kolaçan etti. Ellerini oğuşturarak Kropinski'ye gülerken, sanki şöyle diyordu: Şimdi sıkı dur, ne getirdim, hele gör... Sonra kilitleri açtı ve bavulun kapağını kaldırdı. Omuzlarını genişleterek ellerini ceplerine soktu ve sürprizinin tadını çıkardı.

Bavulun içinde; kıvrılmış, ellerini yüzüne sıkıca bastırmış, paçavralara sarılı bir çocuk yatıyordu. Küçük bir erkek çocuğu; üç yaşından büyük değil.

Kropinski yere çömeldi ve afallayarak çocuğa baktı. Hiç hareket etmeden yatıyordu. Pippig, şefkatle, elini küçücük bedeninin üzerinde gezdirdi.

“Küçük bir kedicik... Aramıza sığınmış.”

Çocuğu omuzlarından çevirmek istedi; ama o buna direniyor gibiydi. Kropinski nihayet söyleyecek bir söz buldu: “Zavallı solucan” dedi Lehçe. “Sen de nereden çıktın böyle?” Çocuk, Lehçe seslerin kulağına çalınmasıyla, antenleri-

ni çıkaran bir böcek gibi başını ileri uzattı. İlk küçük hayat belirtisi, ikisi için o derece heyecan vericiydi ki; yerlerine çakılmış, çocuğun gözlerine dikmişlerdi gözlerini. İnce, uzun yüzünde, yetişkin bir insanın ciddiyeti vardı şimdiden; ve gözlerindeki parıltı sanki bir çocuğa ait değildi. Çocuk, adamlara sessiz bir bekleyişle bakıyordu. Onlarsa, nefes almaya bile cesaret edemiyordu.

Rose, merakına yenik düştü. Sessizce arkalarından gelmiş, birden karşılarına çıkıvermişti.

“Bu da ne böyle?”

Korkuyla irkilen Pippig aniden döndü ve Rose’ye fısılda-
yarak çıkıştı:

“Deli misin? Buraya nasıl gelirsin! Hemen ön tarafa git! Zweiling’i başımıza sarmak mı istiyorsun sen?”

Rose, umursamazca elini salladı.

“Uyukluyor.”

Merakla çocuğun üstüne eğildi ve mızıldandı:

“Kendinize hoş bir oyuncak bulmuşsunuz anlaşılan.”

Yeni gelenlerden birkaç kişi, teslim etmek zorunda oldukları alyans, anahtarlık gibi ufak tefek şeyler için ön taraftaki uzun masanın başına dizilmişti. Elbise Deposunda çalışanlar, teslim aldıklarını kesekağıdına koyuyor, Höfel de denetliyordu.

Zweiling yanında durmuş izliyordu. Daima açık olan ağzı, yüzündeki ifadesizliği yoğunlaştırıyordu.

Bu ıvır zıvır eşyalar onun ilgisini çekmiyordu, masadan uzaklaştı. Höfel’in gözleri; hantal ve sıska vücuduyla yamuk bir çiviye benzeyen SS’i takip etti. Zweiling, balıkçıl yürüyüşüyle odasına döndü.

Yeni gelenlerin işlemleri bitmek üzereydi. Sonunda Höfel, çocuğa bir göz atma imkanı bulacaktı. Yeniden ön tarafa gelen Rose, onu durdurdu.

“Pippig’i arıyorsan...” Merak kamçıl原因 bir edayla arka tarafı işaret etti. Höfel kesti: “Haberim var. Bu konuda gevezelik edilmeyecek, anlaşıldı mı?” Rose, alınmış gibi yaptı.

“Ben muhbir miyim?”

Höfel’in arkasından küskün küskün baktı. Diğer tutsaklar meraklanmıştı. Hemen ne olduğunu sordular, fakat Rose onlara cevap vermedi. Gizemli bir gülümsemeye yazıha neye girdi.

Çocuk, bavulun içinde doğrulmuş oturuyor ve karşısında, dizüstü oturan Kropinski, onu konuşturmaya çalışıyordu.

“Adın ne? Söylesene. Baba nerede? Anne nerede?”

Höfel yanlarına geldi. Pippig, ümitsizlikle fısıldadı:

“Bunu ne yapacağız şimdi? Bulurlarsa, öldürürler.”

Höfel çömeldi ve çocuğun yüzünü dikkatle inceledi.

“Konuşmıyor” diye açıkladı Kropinski çaresizce.

Çocuk yabancı adamdan tedirgin olmuş, onun yırtık pırtık ceketini çekiştiriyordu; yüzü tuhaf bir şekilde donuktu. Anlaşıldı ki, ağlamak nedir bilmiyordu.

Höfel, çocuğun titreyen küçük elini tuttu.

“Ufaklık, sen kimsin?”

Çocuk dudaklarını hareket ettirdi, yutkundu.

Pippig, keşfetmiş gibi heyecanlandı: “Karnı aç!”

“Ona bir şeyler getireceğim.”

Höfel, doğruldu ve derin bir nefes aldı. Üçü umutsuzlukla birbirlerine bakıyordu. Höfel, şapkasını sıkıntıyla alnına itti.

“Evet... evet, evet... tabii ki...”

Pippig, bunu, söylediklerinin onaylandığı biçiminde yorumladı. Hemen uzaklaşmak istedi. Oysa bu anlamsız sözler, düşüncelerini düzene sokmaya çalışan Höfel’in ağzından öylesine çıkıvermişti. Çocuğu ne yapacaklardı? Nereye koyacaklardı? Şimdilik burada kalabilirdi belki. Höfel, Pip-

pig'i durdurdu ve düşündü.

"Ona bir yer hazırla" dedi Kropinski'ye.

"Şu eski mantolardan birkaçını al, şuradaki köşeye yerleştir ve..." Duraksadı. Pippig, soran gözlerle ona baktı. Höfel'in yüzünde birdenbire bir dehşet ifadesi yerleşivermişti.

"Ya çocuk bağırırsa...?"

Höfel elini alnına bastırdı. "Küçük çocuklar korkarlar, ve o zaman da bağırlarlar... Kahretsin..! Ne yapacağız." Gözlerini uzun bir süre çocuğa dikti. "Belki... belki de ağlamayı bilmiyordur" dedi kendi kendine. Çocuğu omuzlarından tuttu ve şefkâtle sarstı. "Gıkını çıkarmamalısın, duydun mu? Yoksa SS'ler gelir." Çocuğun yüzü birden korkunç bir değişime uğradı. Onu tutan ellerden kurtuldu, kendini tekrar bavula attı ve iyice küçülerek kıvrıldı; yüzünü ellerinin ardında sakladı.

"Anlıyor" diyebildi Pippig.

Tahmin ettiği şeyi denemek için bavulun kapağını kapattı. Kulak kesildiler. Bavuldan çıt çıkmıyordu.

"Tabii ya" diye tekrarladı Pippig, "her şeyi anlıyor."

Bavulu yeniden açtı, çocuk hiç kıpırdamamıştı. Kropinski, onu kaldırdı. Ellerin arasında, içine kıvrılmış bir böcek gibi duruyordu. Şaşakalmış, bakıyorlardı bu tuhaf yaratığa.

Höfel, Kropinski'den çocuğu aldı ve sağa sola çevirerek inceledi. Bacaklarını ve başını vücuduna çekmiş ve ufacık ellerini yüzüne bastırmıştı. Böyle, ana karnından henüz koparılmış gibiydi ya da ölü taklidi yapan bir böcek. Küçücük yaratığı dehşetle tekrar Kropinski'ye verdi Höfel. Kropinski çocuğu göğsüne bastırıyor ve kulağına Lehçe kelimeler fısıldayarak yatıştırıyordu.

"Ses çıkarmaz bu kesinlikle" dedi Höfel kuru bir sesle. Dudaklarını ısırды. Üç adam yeniden birbirlerine baktı. Bu alışılmadık durum karşısında her biri diğerlerinin karar

vermesini bekliyordu. Höfel, Zweiling'in, ortadan kaybolmalarını fark edebileceği korkusuyla Pippig'i, "Hadi gel, öne gitmeliyiz" diye beraberinde sürükledi. Kropinski'ye de: "Biz gelene kadar sen burada kal" dedi.

Kropinski, kaskatı kesilmiş yavruyu bavula yatırdı; birkaç mantodan döşek hazırlarken elleri titriyordu. Çocuğu usulca üzerine yerleştirip, üzerini örttü ve ellerini yavaşça yüzünden çekti. Bunu yaparken, gözleri sıkıca kapalı çocuğun, hafif de olsa gizli direnişini hissediyordu.

Biraz sonra Pippig köşeye, biraz kahve ve bir parça ekmekle geri geldiğinde Kropinski, gözlerini yeniden açtıracak kadar, çocuğu sakinleştirmeyi başarmıştı. Kropinski onu oturttu ve alüminyum fincanı uzattı. Pippig de ekmek dilimini gösterdi neşeyle. Fakat çocuk bunları almadı.

"Korkuyor" dedi Pippig ve ek:neği küçük ellerinin arasına sıkıştırdı. "Ye" diyordu sıcak bir sesle.

"Yemelisin ve uyumalısın artık, hiç korkmamalısın" diye fısıldadı Kropinski de. "İyi kardeş Pippig sana bakacak, ben de öyle; ve ben seni Polonya'ya geri götüreceğim." Gülererek kendini işaret etti, "Orada benim küçük bir evim var." Çocuk ciddiyetle Kropinski'ye baktı. Pür dikkat kesilmişti. Hiç beklenmedik bir anda ve büyük bir hızla mantoların altında kayboldu. Birkaç saniye beklediler. Sonra mantoyu usulca kaldırdı Kropinski. Çocuk, yan yatmış ekmeği kemiriyordu. Kropinski, üstünü yeniden örttü yumuşaklıkla. Giriş kısmını, üst üste dizilmiş çuvallarla kapattıkları köşeden ayrıldılar. Çuvalların ardında sessizlik hakimdi.

Ön tarafa geldiklerinde, depo görevlileri, akşam sayımı için toplanmaya başlamışlardı bile. Elbise Deposu, daha uzun çalışma süreleri olan ve bu yüzden genel kamp yoklamasına katılmayan "komuta altındakiler"e dahildi. Onları,

daha alt bir SS biriminden bir komando başı, işyerinde sayıyor ve rapor f  hrerine bildiriyordu; o da verilen rakamı genel toplama ekliyordu. Zweiling'in, tam odasından çıktığı sırada, iki adam sıradaki yerlerini ancak alabildiler. H  fel, ikisinin gecikmesiyle ilgili merakı savu  turmak i  in Haubschar f  hreri   n  nde rol yaptı ve sinirli sinirli homurdandı: "  zel davetiye mi bekliyordunuz?"

Zweiling'in   n  nde   apkası elinde hazır ola ge  ti ve tek-mil verdi: "Elbise Deposu komandosunu 20 tutsak, yoklama i  in hazır oldadır." Ardından, di  erlerinin arasına, sıraya ge  ti.

Zweiling, sıraların   n  nden sayarak ge  ti.

H  fel, p  r dikkat kesilmi  ti. Kulaklarını var g  c  yle arkadan gelebilecek sese y  neltmi  ti. Acaba   ocuk, yine de korkup ba  ıracak mıydı?

Zweiling, saydıktan sonra kayıtsız bir el hareketiyle bir i  aret verdi; anlamı, "da  ılın"dı. Sıralar   z  ld   ve tutsaklar i  lerinin ba  ına d  nd  ler. Sadece H  fel yem  nde dikilmeye devam etti; Zweiling'in i  aretini fark etmemi  ti.

"Bir   ey mi var?" diye sordu SS, anlamsız ve yapışkan ses tonuyla.

H  fel uyandı ve irkildi.

"Yok bir   ey, Haupscharf  hrer."

Zweiling, uzun masaya ge  ti ve depo raporlarını imzalamaya ba  ladı.

"Ne d    n  yordun   imdi?"

"  nemli bir   ey de  ildi, Haupscharf  hrer."

Zweiling, dilini alt duda  ının   st  nde gezdirdi, g  l  mserken b  yle yapardı.

"  imdiden evine d  nd  n herhalde, ha?"

H  fel omuzlarını kaldırarak, "neden?" diye sordu anlayışsızca. Zweiling cevap vermedi. Anlamlı bir g  l  msemey-

le odasına gitti. Kısa süre sonra da, raporunu vermek için Elbise Deposundan çıktı. Kahverengi paltosunu giymişti, bir daha dönmeyeceğinin işaretiydi bu. Höfel'in, anahtarı iş bitiminden sonra giriş kapısındaki nöbetçilere teslim etmesi gerekiyordu.

Tutsaklar yazıhancde merakla Höfel'in etrafına toplandılar, daha çok ayrıntı bilmek istiyorlardı; çünkü Rose gevezelik etmişti. Höfel, azarladığında da kendini hararetle savunmaya başladı:

“Ben bu saçmalıkta yokum.”

Tutsakların hepsi birden konuşuyordu. “Çocuk nerede?”

“Sessiz olun!” Ortalığı sakinleştiren Höfel, Rose'ye döndü: “Burada bir saçmalık yapılmıyor... Çocuk sadece bu gece bizde kalacak, yarın onu buradan götüreceğiz.” Tutsaklar, çocuğu görmek istiyordu. Usulca köşeye gittiler. Kropinski paltoyu dikkatle kaldırdı. Adamlar, birbirlerinin omuzları üzerinden o küçük şeyi seyrettiler. Bir tırtıl gibi kıvrılmış uyuyordu. Tutsakların yüzüne bir ısıltı yerleşmişti; çok uzun zamandır hiç çocuk görmemişlerdi. Hayret ediyorlardı. “Gerçek, küçük bir insan gibi...”

Höfel, doya doya bakmalarına izin verdi. Kropinski'nin yüzü bu varlığa sahip olmanın gururuyla aydınlanmıştı. Tutsaklar ayaklarının ucuyla köşeden çıktıklarında, nefes alan küçük varlığını üstünü yavaşça örttü. O gece hepsi çalışmadan yazıhancde öylece oturdular ve uzun masanın başında gevezelik edip neşelendiler; hiçbiri, aslında bunu niye yaptıklarını bilmiyordu. En mutlusu Kropinski'ydi. “Küçük Polonyalı çocuk” diye gülüyordu hep ve çok da gururlanıyordu.

* * *

Pippig, Höfel'in ondan kaçtığını anlamıştı. İş bitiminden

sonra, barakalarındaki masada yanına oturdu ve soğuk çorbayı isteksizce karıştırmasını seyretti. Höfel, Pippig'in suskunluğundaki gizli soruyu hissediyordu. Kaşığına tasa attı ve kalktı.

“Çocuk gidecek mi?”

Höfel, Pippig'in sorusunu eliyle savuşturdu, masada oturan kalabalıktan kendini zorlukla sıyırdı ve bulaşık bölümünde tasını yıkamak için dışarı çıktı. Pippig peşinden geldi. Burada yalnızlardı.

“Nereye vereceksin onu?”

Ardı arkası kesilmeyen sormalar. Höfel, bıkkınlıkla kaşlarını çatı.

“Rahat bırak beni.”

Pippig sustu. Höfel'in böyle konuşmasına alışık değildi. Höfel de hissetti bunu ve yarı öfkeyle, yarı savunmayla Pippig'e çıktı: “Nedenlerim var. Yarın gidecek. Soru sormayı kes artık.”

Bulaşık bölümünden çıktı. Pippig geride kaldı. Höfel'e ne olmuştu böyle?..

Höfel, barakayı hızla terk etti. Dışarıda hâlâ ince bir yağmur yağıyordu; ürperdi ve omuzlarını kaldırdı. Pippig'i böyle terslediğine üzülmüyordu. Fakat o uysal adama, sır olarak kalması gereken nedenlerini anlatamazdı. Ne Pippig, ne de bir başkası, eskiden Berlin'de bir ordu garnizonunda başçavuşken, o zamanlar bir parti hücresi üyesi olan Höfel'in; burada, kampta, uluslararası direniş gruplarının askeri eğitmeni olduğunu biliyordu. Kimse bilmiyordu bunu.

Uluslararası Kamp Komitesi, zamanla direnişin merkezi olmuştu. Esas olarak partili yoldaşlar, bir araya toplanan, çeşitli uluslardan binlerin arasında bir birlik yaratmak; miliyetler arasında iletişim kurmak ve en iyilerin yardımıyla, ilk başlarda kesinlikle var olmayan dayanışma ruhunu ge-

liştirmek için Uluslararası Kamp Komitesi UKK’de birleşmişlerdi. Sadece Almanların arasında, birkaç blokta kalan adi suçlular vardı. Yine onların arasında, kişisel çıkarları uğruna SS’in gönüllü maşaları haline gelip alçalan çok sayıda tutsak vardı; bölük ve komando şefleriyle işbirliği yapıyorlardı; onların ispiyoncuları ve muhbirleri olmuşlardı. Siyasi tutsaklar arasında da çeşitli milliyetlerden diğer tutuklular arasında da kendi hayatını tüm topluluğun güvenliğinden üstün tutan güvenilmez unsurlar vardı.

“Kızıl işaret” taşıyan herkes, gerçekten bir “siyasi”, yani faşizmin bilinçli karşıtı değildi. “Hoşnutsuzlar”a ve Gestapo’nun uğraştığı, istenmeyen kişilere bile, siyasilerin kızıl üçgeni takılıyordu; ki böylece, siyasilerin bloklarında, “kaypak” karakterlerden, gizli katillere kadar uzanan ve aslında yeşil işaret üçgen taşıması gereken kimi adi suçlu unsurların da bulunduğu bir bileşim ortaya çıkıyordu. Almanların bloklarıyla, yabancılardan; yani Polonyalı, Rus, Fransız, Hollandalı, ek, Danimarkalı, Norveçli, Avusturyalıların ve daha birçok başka tutsak kategorilerinin oluşturduğu bloklar arasında, dil farklılıkları ve başka engeller nedeniyle başlangıçta bir iletişim kurulamıyordu. UKK’de bir araya gelen yoldaşların; yabancı tutsakların, Alman tutsakları yoldaş olarak kabul etmeleri ve onların güvenlerini kazanmaları için, önce birçok engeli aşmaları gerekmişti. UKK’li yoldaşların; binler arasında birlik duygusunu uyandırmak ve onların güvenliğini kazanmak için zorlu ve gizli, dolayısıyla da tehlikeli bir faaliyet yürütmeleri gerekliydi. Yoldaşlar, her blokta güvenilir arkadaşlar buldular ve UKK, yavaş yavaş, hiç kimse böyle bir gizli örgütün varlığından haberdar olmaksızın, tutsaklar arasında kök salmaya başladı. UKK’dan hiçbir yoldaş, kampta dikkat çeken bir konumda değildi ve kendisinden söz ettirmiyordu. Sade

ve göze batmadan yaşıyorlardı. Bogorski, banyo komandasında; Kodiczek ve Pribula, gözlük barakasında tekniker; Van Dalen, revirde basit bir hastabakıcı; ağzının tadına düşkün olanların çok tuttuğu Fransız Riomand, SS-Gazinosu'nda aşçı ve 38. Blok'ta kalan Bochow, yazman olarak çalışıyordu.

Komünist partinin Bremerhafven eski Eyalet Meclisi milletvekili; kendisi ve tehlikeli görevi için güvenli bir sığınak bulmuştu burada. Kalemmini ustalıkla kullanabilmesi ve yazısının güzel olması; gülünç bir saflığa sahip, unterscharführer gözünde değerini artırmıştı. Bochow'un, onlarca kartonu, anlamlı sözlerle doldurması gerekiyordu onun için. Ve şunları yazıyordu Bochow kartonlara: "Onurum sadakatimdir", "Tek halk, tek Reich, tek Führer." Kısa boylu unterscharführer bunları, tanıdıklarına satıyor ve böylece kendisine oldukça iyi bir ek gelir sağlıyordu. Kamptaki yetenekli yazmanın, "zararsız" bir tutsak dışında bir şey olabileceği aklına gelmiyordu.

UKK'nin bir toplantısında, direniş gruplarının askeri eğitmeni olarak André Höfel'i öneren Bochow'du. "Onu tanıyorum, eski, iyi bir yoldaştır, onunla konuşurum."

Bir yıl önce yine bir yoklamadan önce, Bochow'la Höfel'in konuştuklarını kimse duymasın diye تنها bir yerde volta attıkları zaman, bugünkü gibi yağmurlu bir akşamdı.

Elli yaşlarındaki adam; ince ve on yaş daha genç olan Höfel'in yanında, ellerini pantolonunun ceplerine sokarak yürümüştü. Bochow'un iyice alçalttığı sesi Höfel'in kulaklarında tınlıyordu.

Höfel'e bilmesi gerekenden fazlasını anlatmamak için her cümleyi tartarak konuşmuştu Bochow. "Hazırlanmamız lazım, André... son savaş için... uluslararası direniş grupları... anlıyor musun?... silahlar..."

Höfel hayretle bakmış ve Bochow, olası bir sorunun önünü, kısa bir el hareketiyle kesmişti: “Daha sonra anlatırım, şimdi değil.”

Ve ayrıldıklarında: “Asla dikkat çekmemelisin, en ufak bir mesele yüzünden bile, anladın mı?” demişti.

Bu, bir yıl önceydi ve o andan sonra her şey yolunda gitmişti. Bu arada Höfel, Bochow’un o zamanlar bahsetmek istemediği silahların nereden geldiğini de öğrenmişti... Tutsaklar, kampın değişik atölyelerinde, kesici ve delici silahlar yapıyorlardı gizlice. Sovyet savaş esirleri; çalışmak zorunda oldukları Weimar silah fabrikalarının torna tezgahlarında, el bombaları üretip kampa sokuyorlardı. Tutsak revirinde ve kampın patoloji bölümlerinde çalışan teknisyenler, azar azar kaçırdıkları kimyasal maddelerden bu el bombaları için patlayıcılar üretiyorlardı. Höfel tüm bunları biliyordu artık ve akşamları, yoldaşlara gizli yerlerinde silahların nasıl kullanıldığını öğrettiği zamanlar, özellikle, 7.65 mm’lik walter tabancasını göstermekten büyük bir sevinç duyuyordu. Bu silah, ikinci kamp komutanı Kluttig’den, SS Komutanlığı’nda bir içki alemi sırasında çalınmıştı. Kafa çekenlere hizmet etmekle görevli bir tutsak tarafından tam anlamıyla çalınmıştı. Fail, asla ortaya çıkmadı; çünkü, en katı komünist düşmanı Kluttig’in bile, bir tutsağın böylesi bir soğukkanlılığı gösterebileceği, aklının ucundan geçmezdi. İçki masasındaki arkadaşlarından birini zan altında tutuyordu o. Alemden sonra, garson komandosundan diğer tutsaklarla birlikte kampa dönmek ve SS’lerin arasından geçerek, gömleğinin altında bir 7.65 ile birlikte kapıdan içeri girmek. Bunu gerçekleştirenin, nasıl da buz gibi bir soğukkanlılığa sahip olması gerekirdi! Bu aynı dondurucu soğuğu Höfel; o değerli silahı, yarım saatlik ders için saklı yerinden çıkarıp vücuduna gizlediğinde,

karşılaştığı, her şeyden habersiz arkadaşlarıyla selamlaştığında ve SS'lerin yanından geçerken duyuyordu her defasında. O zaman, soğuk metali teninde hissediyordu...

Ve, işler şimdiye dek yolunda gitmişti!

Ama aniden, kampa küçük bir çocuk geldi! Geçmişte 7.65'in geldiği gibi, gizlilik ve tehlikeyle... Bu konu hakkında kimseyle konuşamazdı. Bir tek Bochow vardı. 38. Blok, sadece birkaç adımlık uzaklıktaydı, yine de Höfel için uzun bir yoldu bu. Göğsünün üstüne ağır bir kaya binmiş gibiydi. Başka türlü davranması mümkün müydü? Bir ölüm kampının artıklarından, küçücük bir yaşam kıvılcımını sıçramıştı onlara. Bu minnacık şeyi, yok olmaktan koruması gerekmiyor muydu?

Höfel durdu ve ayaklarının altında parlayan ıslak taşlara baktı. Dünyada bundan daha doğal bir şey olamazdı.

Bütün dünyada!

Ama, burada değil!

Bunları düşünüyordu şimdi.

Kampın gizli köşesinde çakmış bu tehlikeli kıvılcımın yaratabileceği zararları düşünen Höfel'in içini bir ürperti kapladı, fakat düşüncelerini kovdu. Bochow yardım edebilirdi belki?

38. Blok, önceleri var olan tahta barakalara ek olarak inşa edilen ilk, tek katlı taş binalardan biriydi. Diğer taş bloklar gibi, dört oturma bölümüyle bir yataktan oluşuyordu. Elbise Deposu kaposunun, bloklardan birinde görünmesi alışılmadık bir şey değildi ve tutsaklar, Höfel içeri girerken ona aldırış etmediler. Bochow, masada oturuyor ve ertesi sabahki sayım için blok mevcudunu bildiren raporunu yazıyordu. Höfel, kalabalık odadan geçerek Bochow'un bulunduğu masaya yanaştı. "Benimle bir dakika dışarıya gelir misin?"

Bochow konuşmadan ayağa kalktı, paltosunu giydi ve dışarı çıktılar. Dışarıda birbirleriyle hemen konuşmadılar. Ancak, birçok tutsağın hâlâ volta attığı geniş revir yoluna vardıklarında Höfel söze başladı: “Seninle konuşmam gerek.”

“Önemli mi?”

“Evet.”

Alçak sesle ve dikkat çekmeden konuşuyorlardı.

“Bir Polonyalı var. Jankovski Zacharias. Küçük bir çocuk getirmiş...”

“Sen buna önemli mi diyorsun?”

“Çocuk benim orada.”

“Ne? Neden?”

“Onu yanımda sakladım.”

Höfel karanlıkta Bochow’un yüzünü göremiyordu. Revirden gelen aceleci bir tutsak, yanlarından geçerken onlara çarptı. Bochow durdu:

“Adam, sen çıldırdın mı?”

Höfel ellerini çaresizce kaldırdı:

“Herbert, bırak anlatayım...”

“Hiçbir şey bilmek istemiyorum.”

“Hayır, bilmen gerek” diye ısrar etti Höfel. Bochow’u tanıyordu; her zaman sert ve acımasızdı. Yürümeye devam ettiler; Höfel’i bir anda ateş basmıştı. Tamamiyle ilgisiz bir sesle;

“Evde benim de bir oğlum var, şimdi on yaşında. Hayatımda hiç görmedim” dedi.

“Duygusallık! Bütün olayların dışında kalacaksın diye kesin talimat verildi sana. Unuttun mu bunu?”

Höfel kendini savunuyordu. “Çocuk, yukarıdakilerin ellerine geçerse, onu öldürürler. Kapıya götürüp, işte, bunu bir bavulun içinde bulduk, diyemem ki.” Neredeyse revire

gelmişlerdi, döndüler ve yolu gerisin geriye yürümeye koyuldular. Höfel, Bochow'un katılığını hissediyordu, acı bir sitemle çıkıştı: "Herbert, sende kalp denen şey hiç mi yok?"

"Bu duygusallık değilse!"

Bochow, tedbirsiz davranıp sesini yükseltmişti. Bu yüzden lafını kesip daha kısık bir sesle sürdürdü:

"Kalbim mi yok? Burada mesele sadece tek bir çocuk değil, mesele 50 bin insan!"

Höfel, konuşmadan yanında yürüyordu, tüm benliği sarsılmıştı, Bochow'un karşı çıkışı, tüm itiraz gerekçelerini elinden almıştı.

"Tamam öyleyse" dedi birkaç adım attıktan sonra, "o zaman çocuğu yarın kapıya teslim edeceğim."

Bochow, başını salladı:

"Bir hatayı, bir başkasıyla mı telafi etmek istiyorsun?"

Höfel gücenmişti: "Ya çocuğu saklayacağım, ya da teslim edeceğim!"

"Amma stratejistsin..." dedi Bochow.

"Ne yapmam lazım?" Höfel ellerini cebinden çıkararak iki yana açtı çaresizlikle. Bochow, Höfel'in heyecanına kapılmak istemiyordu. Yoldaşındaki heyecanı bastırmak için, soğuk ve biraz ilgisiz bir edayla: "Yazıhanede, yarın sevkiyat yapılacağını duydum; Polonyalının da katılmasını sağlayacağım. Sen de çocuğu onun yanına vereceksin."

Höfel, bu sert karar karşısında ürktü. Bochow, durdu, Höfel'e iyice yaklaştı, gözlerinin içine baktı.

"Başka?" Höfel, derin bir nefes aldı. Bochow, içinde neler olup bittiğini hissetmişti.

İhtiyaçlarda öncelik kamptaki sorumluluklara göre belirleniyordu. UKK tarafından, direniş gruplarının sorumlu su olarak atanan Bochow, bir çocuk yüzünden, grupların askeri eğitmeninin ve hatta tüm grupların tehlikeye girme-

sine izin verebilir miydi, ya da büyük güçlüklerle kurulmuş bütün aygıtın; ayrıca, görünürde tamamen yasal bir düzenlemeyken gerçekte mükemmel bir askeri birlik olan kamp güvenliğinin? Basit bir olaydan hangi gelişmenin doğabileceği hiçbir zaman bilinmezdi. Küçük bir çocuk, ilk hareketi başlatır; sonra felaket herkesin ve her şeyin üstüne bir çığ gibi çökebilirdi. Höfel'i seyrederken aklından bunlar geçti. Yürümeye devam etmek için döndü ve neredeyse üzgün bir halde "Yürek, bazen çok tehlikeli bir şey! Polonyalı, çocukla nasıl başa çıkacağını bilir. Burada kadar getirebildiyse, bundan sonrasını da başarır." Höfel hâlâ susuyordu. Revir yolundan sapmışlar, barakaların arasında duruyorlardı şimdi. Burası ıssızdı. Soğuk sağanak, ikisini de titretti. Karanlıkta birbirlerinin yüzlerini seçemiyorlardı. Höfel, ellerini ceplerine gömmüş, titreyen omuzlarını iyice kendine çekmişti. Gitmeye yeltenmiyordu. Bochow, onu omuzlarından tutup sarstı. "Budalalık etme, André" dedi sıcak bir sesle. "Git yat, ben sana haber yollarım."

Ayrıldılar.

Bochow, Höfel'in arkasından baktı. Yorgun adımlarla uzaklaşıyordu. Bir acıma duygusu kapladı içini; Höfel'e mi, çocuğa mı ya da şu anda yazgısı hakkında karar verildiğinden habersiz, tanımadığı o Polonyalıya mı, bilemiyordu. Bochow, kafasından bu tür düşünceleri kovdu. Burada, hızlı ve tereddütsüz hareket etmek gerekiyordu.

Bir an düşündü. Bloğuna dönmeliydi; hem de çabuk! Bochow, blok kıdemlisi Runki'yi kapıda yakaladığında, o da, doldurduğu mevcutlu raporunu yazıhaneye, kamp kıdemlisine götürmek üzereydi. "Bana ver Otto, ben götürürüm." "Bir şey mi oldu?" diye sordu Runki, Bochow'un tuhaf ses tonu dikkatini çekmişti. "Önemli bir şey değil" diye yanıtladı Bochow. Runki; onun kampta, sözü geçen itibarlı arkadaşlardan biri olduğunu biliyordu. Bochow'un, UKK üyeliğinden ve örgütün varlığından habersizdi. Siyasi tutsaklar arasında -herkesi, koşulsuz bir

güvenle birbirine bağlayan– gizlilik ilkesi geçerliydi. Gereksiz merak yoktu; kampta yürütülen her şey hakkında bilinçli bir suskunluk hüküm sürüyordu sadece. Sıkı bir iç disiplin mutlak bir beraberlik anlayışı vardı; ki bu, bilinmesine gerek olmayan konular hakkında, düşüncesiz soruların sorulmasını engelliyordu. Doğal bir düzendi bu; önemli bir davaya suskun kalarak hizmet etmek. Böylece, birbirlerini korumuş oluyorlar ve sırların ortaya çıkması engelleniyordu. Tutsakların ördüğü ağ genişti ve tüm kampa yayılmıştı. Her yerde, suskunluğa gömülmüş, bilgilerini yüreklerinde taşıyan yoldaşlar vardı. Onları birleştiren parti, kamp içinde, onlarla birlikte, görünmez, elle tutulamaz, ama her yerdeydi. Elbette şu ya da bu yoldaşa belirgin bir şekilde görünür oluyordu, ama sadece onu görmelerine izin verilen kişiler için. Bunun dışında; kızıl işaretli ve göğüs kısmı numaralı kirli paçavralarıyla, kazınmış saçlarıyla hepsi birbirinin eşiydi... Bu nedenle de Runki, Bochow, elinden raporu aldığında fazla bir şey sormadı.

İki kamp kıdemlisi Kraemer ve Pröll'ün çalışma yeri olan. Yazıhanenin yanındaki odada, akşam trafiği durulmuştu. İkinci kamp kıdemlisi Pröll'ün yazıhanede işi vardı. Gelecek sabah sayımı için, tek tek blok raporlarına dayanarak kampın toplam mevcutlu raporunu hazırlayan birinci kamp kıdemlisi Kraemer'in dışında, raporlarını verdikten sonra sohbete dalan birkaç blok kıdemlisi ve yazmanı vardı. Bochow içeri girdi. Kamp kıdemlisi, davranışlarından –Bochow, raporu Kraemer'e vermekte oyalanıyordu– blok yazmanının bir sorunu olduğunu anladı. Kraemer de bilip susanlar çevresindendi. Kamp kıdemlisi olarak tayin edilmesini UKK organize etmişti.

Bu önemli işe, daha önce Kluttig tarafından atanan ancak konumunu kötüye kullandığı için geri çekilen bir adli suçlunun yerine güvenilir bir yoldaşın getirilmesi gerekiyordu. UKK üyeleri bu nedenle, blok kıdemlisi Walter Kraemer'i önermişlerdi.

UKK'den yoldaşlar, Kluttig ve kamp komutanı Schwahl arasındaki anlaşmazlıktan yararlanarak Kraemer'i kamp kıdemlisi "yapmayı" başardılar. Görev, her sabah Schwahl'e bakım yapması gereken ve güvenilir bir tutsak olan komutan berberine verildi. Kluttig, bu gibi görevler için adi suçluları tercih ederken, Schwahl, zeka ve dürüstlüklerini göz önünde bulundurarak, siyâsi tutsakları görevlendirmeyi özellikle seviyordu. Kamptaki herkes farklı anlayışlara sahip Kluttig ve Schwahl arasındaki bitmez tükenmez sürtüşmenin farkındaydı. Ve Schwahl, salt, karşıtı Kluttig'e gıcıklık olsun diye berberi olarak, kendisine bir siyasi tutsağın önerilmesini seve seve kabul etti. Böylece Kraemer, komutan tarafından göreve resmen atandı. UKK'ye üye olmayan Kraemer, görevi yüzünden olayların hep merkezinde oluyordu. Kampta olup biten her şeyden haberdardı. Emirleri de, Schwahl, kamp komutanı ve sayım fuhrelerinden alıyordu. Emirlerin yerine getirilmesi zorunluydu. Ama Kraemer, tutsakların hayatının ve güvenliğinin tehlikeye düşmemesini daima gözetirdi. Bu, çoğunlukla ince bir zekayı ve usta bir manevra yeteneğini gerektiriyordu. Kısa boylu, geniş omuzlu, Hamburglu bakırcı Kraemer adeta bir sakinlik abidesiydi. Hiçbir şey, onu kolay kolay sarsmazdı. Güç görevini partili yoldaşlarla sessiz bir işbirliği içinde yerine getiriyordu. Parti, kampın illegalite koşulları kapsamında Herbert Bochow'la karşısına çıkıyordu. Hiç sözle ifade edilmemiş olmasına rağmen, Bochow'dan gelenin, partiden geldiğini biliyordu Kraemer. Kamp kıdemlisine illegal mekanizmayı olabildiğince açık etmemeye çalışırken Bochow, fazlasıyla abartırdı. Sık sık, "Soru sorma Walter, bu senin için daha iyi" yanıtını alırdı Kraemer, Bochow'un getirdiği bazı talimatları deşelemeye kalktığında. Kraemer, genellikle susuyordu; oysa bazen, bu yoğun gizlilik garip

geliyordu ona. Böylesi durumlarda, Bochow'un omzuna vurup "O kadar ilginç hale getirme Herbert, haberim var..." deme arzusuna kapılırdı. Kimi zaman bilmemesi gereken şeyleri bildiği için kendi kendisiyle eğlenirdi ama çoğu zaman da kızardı. Birçok olayda, Bochow, biraz ayrıntılı konuşsaydı daha iyi etmiş olurdu, diye düşünürdü Kraemer. Şimdi, lüzumsuz ziyaretçiye, sevecen bir homurdanmayla dışarıya kadar eşlik ettiğinde de Bochow'a, soru dolu gözlerle baktı.

"Saçma bir hikaye", diye başladı Bochow.

"Ne oldu?"

"Yeni bir sevk mi hazırlıyorsun?"

"Ne olacak" diye soruyu soruyla karşıladı Kraemer. "Pröll, arkada listeyi hazırlıyor."

"Son gelenler arasında bir Polonyalı vardı. İsmi Zacharias Jankovski. Mutlaka küçük kamptadır. Onu sevkiyata katabilir misin?"

"Nesi var?"

"Hiç", diye karşılık verdi Bochow üstü kapalı olarak. "Höfel ile irtibata geçmelisin. O sana Polonyalı için bir şey verecek."

"Ne verecek?"

"Bir çocuk."

"Bir nee?..." Kraemer, biraz önce kayıtları tuttuğu kurşunkalemi fırlattı. Bochow, Kraemer'in düştüğü şaşkınlığı fark etti. "Lütfen, sorma. Olmak zorunda."

"Fakat bir çocuk? Herbert, sevkiyatın nereye yapılacağı belli değil. Bunun ne anlama geldiğini biliyor musun?"

Bochow sinirlenmeye başladı. "Sana daha fazlasını söyleyemem."

Kraemer ayağa kalktı. "Bu nasıl bir çocuk? Neyin nesi?"

Bochow soruyu savuşturdu. “Hiçbir şey, mesele başka.”

“Bunu tahmin etmiştim.” Kraemer, burnundan soluyordu. “Dinle Herbert, başka zaman fazla soru sormam, çünkü hep şuna güveniyorum ki...”

“O halde sorma.”

Kraemer çatık kaşlarla önüne bakıyordu. “Bazen işimi öyle çok zorlaştırıyorsun ki Herbert.”

Bochow, gönlünü almaya çalışarak elini omzuna koydu. “Senin dışında kimse bu işi yapamaz. Höfel’in haberi var. Seni, benim yolladığımı söylersin.” Kraemer suratını asmış, homurdanıyordu. Tatmin olmamıştı.

* * *

Höfel, kaldığı bloğa girmeden önce, barakaların arasında dolaştı; huzursuzdu. Geç kalmış birkaç tutsak, aceleyle içeri girip blokların kapılarını örtüyordu. Kısa aralıklarla düdük çaldı. Kamp kıdemlisi, her akşam yaptığı gibi kam-pı son bir kez dolaştı. Çalınan düdüklerin anlamı, bundan sonra hiçbir tutsağın, blokların dışında bulunamayacağıydı. Düdük sesi giderek uzaklaştı ve sonunda duyulmaz oldu. Barakaların yağmurdan ıslanmış çatıları hafifçe parlıyordu. Çakıl taşları, Höfel’in adımları altında gıcırdayıp çatırdıyordu. Ara sıra tökezliyor, Bochow’a duyduğu öfke yüzünden yürüyüşüne dikkat etmiyordu. O, çocuktan ne anlardı? Titreyerek bloğa girdi. Oturma bölümü boşalmış, herkes yatmıştı. Birkaç temizlik nöbetçisi, çorba kazanlarıyla ilgileniyordu. Blok kıdemlisi masadaydı. Bölme-de, akşamki lahana çorbasının buğusuyla, çıkarılıp katlanarak bankların üzerine konmuş elbiselerin yaydığı koku birbirine karışmıştı. Soyunup, elbiselerini bankın boş bir yerine koyan Höfel’le kimse ilgilenmedi.

Ama aslında Bochow haklı değil miydi? “O yabancı ço-

cuk beni ne ilgilendirir” diye düşünüyordu Höfel, “kendi kendime dertleniyorum.”

Bu düşünce öyle yakışıklıydı ki, Höfel kendinden utan-
dı. Ancak bu berbat düşünceyi dağıtmak isterken, gözleri-
nin önünde karısı Dora’nın anısı canlandı. Nerden çıkmıştı
şimdi bu böyle birdenbire? Bu acı dolu anıyı, bağrında gö-
mülü zindandan yoksa bu çocuk mu çıkarıvermişti? Anıla-
rı bir anda içini sardı. Artık kendisine yabancı olan bir dün-
yada, karısı olan bir kadının yaşadığına şaşırdı. Daha yüzü-
nü hiç görmediği bir oğlu vardı. Bir evi vardı; odaları, pen-
cereleri ve mobilyaları olan, gerçek bir ev. Fakat tüm bun-
lar kafasında bir düzene oturmuyordu, tam tersine, bu ka-
ranlık odada kulaklarının etrafında uçuşan, sanki, parça-
lanmış bir dünyanın yıkıntılarıydı. Höfel fark etmeden elle-
rini yüzüne bastırmış; gece gibi karanlık bir uçuşuma bakı-
yordu. Dört haftada bir mektup yolluyordu meçhule: “Sev-
gili Dora. Ben iyiyim, sağlığım yerinde. Çocuk ne yapıyor?”
Her dört haftada bir de meçhulden bir mektup geliyordu
ona ve her defasında karısı şöyle bitiriyordu: “...seni tüm
içtenliğimle öperim...”

Hangi dünyadan geliyordu bu? Tanrım, hangisinden, di-
ye düşünüyordu Höfel. Mutlaka, küçük çocukların da var
olduğu ve onların birer kedi yavrusu gibi bacaklarından
savrularak kafalarının duvara çarpılmadığı bir dünyada.
Höfel gözlerini boşluğa dikti.

Anıları öylesine zorbaydı ki, düşünceleri bir hiçlikte
kayboldu. Ve artık sadece, ellerinin yüzündeki sıcaklığını
duydu.

Birden, karanlıktan uzanarak yüzünü kavrayan iki elin
tuhaf hayali belirdi yüzünde; bedensiz ses fısıldadı: “And-
ré... öylesine zavallı küçücük bir çocuk...” Höfel yerinden
sıçradı. Çıldırdım mı ben?

Ellerini indirdi. Serin hava açıkta kalan yanaklarını ya-

ladı. Höfel eski haline dönmüştü, bildik hareketleri uysallıkla yerine getirerek pantolonuyla ceketinin numarası dışarıda kalacak biçimde katlayan ellerini izledi.

Evet, Bochow haklıydı. Çocuk gitmeliydi. Burada herkes için bir tehlike haline gelecekti. Polonyalı ona sahip çıkacaktır. Höfel yatakhaneye geçti. Alışık olduğu koku, onu tamamen gerçeğe döndürdü. "...seni tüm içtenliğimle öperim..." Höfel saman çuvalına yerleşti ve sert battaniyeyi üzerine çekti.

Üç katlı ranzaların sıralandığı yatakhaneye sessizlik çökmek bilmiyordu. Amerikalıların Remagen'de Ren Nehri'ni geçtikleri haberi, herkesi son derece heyecanlandırmıştı. Höfel, mırıltıya kulak verdi. Yatak komşusu uyumuştur bile ve hafif horultusu, etraftaki genel telaşa denk düşmüyordu. Amerikalılar Ren'i geçtilerse, o zaman yakında Thüringen'ü olurlar ve o zaman çok sürmezdi! *SÜRMEZ!* -Ne sürmez? - O zaman çok sürmeyecek olan neydi? Bu sözcükte bir şeyler saklıydı. Tutsaklığın uzun yılları, ümitleri ve çaresizlikleri avuçtaki küçük ve ağır bir el bombası gibi sıkıştırmıştı buna. O zaman gelip çattığında... Höfel'in etrafını fısıltılar sarmıştı. Komşusu, burnunu çekiyordu uykusunda ve Höfel, kendisini de, çok sürmeyeceğini düşünürken yakaladı ve belki gizli köşedeki çocuğu da... Artık sadece mekanik bir biçimde kulak verdiği fısıltı, içine ılık duygular akıttı. Çok hoştu, tıpkı o yabancı eller gibi hoştu... Höfel, aniden, gözlerini yırtarcasına açtı ve olduğu yerde hızla döndü. Hayır, gitmeli. Gidecek! Çocuk gitmek zorundaydı; yarın, ertesi gün!

* * *

Bu akşam, standartenführer Alois Schwahl, yardımcı komutanlar Weisangk ve Kluttig ile birlikte ofisinde bulunuyordu hâlâ. Tıknaaz, şişmanlığa eğilimli; yuvarlak yüzlü,

sarkık yanaklı altmışlık ihtiyar Schwahl'in, konuşurken bir mobilyanın etrafında dolaşma alışkanlığı vardı. Bu nedenle de gösterişli döşenmiş odanın ortasında heybetli bir yazı masası dururdu. Komutan, tam bir hatipti. Sözlerine daima, etkileyici boşluklarla desteklediği, geniş açılı el kol hareketleri refakat ederdi. Pen'in geçilmesi onda, ama daha da çok Kluttig'de asabi bir tedirginliğe yol açmıştı. Oymalı konferans masasının arkasındaki kanapede Sturmbannführer Weisangk; önünde bir şişe ganimet olarak elde edilmiş, vazgeçilmez bir şişe Fransız konyağıyla, bacaklarını iki yana açmış oturuyordu ve Schwahl ile Kluttig arasındaki tartışmayı dinliyordu. Weisangk fazla içmişti. Buldog köpeklerine benzeyen bulanık gözleriyle efendisini izliyordu.

Schwahl, Ren'in geçilmesini takip edecek olayları tahmin ederek hava taarruzu alarmında ve kampa olası bir saldırı tehlikesinde SS'in desteklenmesi için devreye girecek ve tutsaklardan oluşturulacak bir sıhhiye birliğinin kurulması planını yapmıştı.

Giderek sertleşen tartışma, birliğin oluşturulması sorunu yüzünden çıkmıştı.

Aşırı uzun, kemikleri fırlayacak kadar sıska, burnu kemerli Kluttig 35 yaşlarında silik bir adamdı. Masanın önünde duruyor ve tahriş olmuş kızarık miyop gözleri, gözlük camlarının ardından zehir saçıyordu. Kendisiyle komutanı arasında, bu hassas durumda açıkça su yüzüne çıkan, üstesinden gelinemez zıtlıklar vardı. Kluttig, Schwahl'e saygı duymadığını saklamıyor, emirlerini her zaman kibirli bir suskunlukla karşılıyordu. Sonuçta emirleri yine de yerine getiriyorsa da bu, Schwahl'in komutan ve standartenführer olarak rütbe üstünlüğüne sahip olması gibi basit bir gerçeklikten kaynaklanıyordu. Schwahl, yanında kendi kendine itiraf edemediği ezici bir aşağılık kompleksi duyduğu Klut-

tig'le, sadece rütbe üstünlüğünü devreye sokarak başa çıkabiliyordu. Kluttig'in aldırmazlığını sevmiyordu, ama aynı zamanda da kıskanıyordu.

Schwahl korkak, kararsız, kendine güvensizdi; buna rağmen, eskiden bir plise atölyesi sahibi olan Kluttig'in karşısında, diplomasi yeteneği bak.mından üstün olduğuna emindi. Schwahl'in 30 yıllık cezaevi memuriyetinde edindiği özellikler Kluttig'de elbette yoktu. Kendisi müfettişliğe kadar yükselebilmşti. Eskiden kafa çektikleri akşamlarda, geçmişleri yüzünden birbirlerine takılırlardı ve bunun bir gün, tehlikeli bir sürtüşmeye yol açacağını öngöremeden birbirlerine "cezaevi aynasızı" ve "plise ahmağı" diye hitap ederlerdi. Bu sürtüşme o akşam meydana geldi.

Başlangıçta tartışılan mesele sıhhiye birliğinin bileşimiydi. Kluttig, Schwahl'in, birlikte sadece eski siyasi tutsakların kullanılması isteğine karşı çıktı. Schwahl, komutan olarak, bir zamanların atölye sahibine, alçakgönüllüce ders vermeye kalkışabileceğini düşünmüştü.

"Sevgili dostum, siz insan bilgisi ve uzak görüşlülükten yoksunsunuz; komünistlerin disiplininden faydalanmak gerek. Onlardan hiçbiri kaçmaz. Bunlar kene gibi birbirine yapışkır."

Kluttig, öfkeden kaynamaya başladı. Cevapları giderek sertleşiyor ve sesi, eski cezaevi müdürünün sesini fazlasıyla andırdığı için Schwahl'i içten içe ürküten o çirkin, keskin tonu kazanıyordu.

"Dikkatinizi çekerim ki, komünistleri bu durumda kullanmak tehlikeli olacaktır, bu iş için başka tutsaklar kullanın."

Schwahl, göğsünü şişirdi: "Bababaaahh" diyerek Kluttig'in önünde durdu, omuzlarını oynatarak ceketini düzeltti ve karnını öne doğru çıkardı: "Başka tutsaklar? Adi suçlular? Haydutlar?"

“Komünistlerin kampta gizli bir örgütleri var!”

“Ne yapabilirler ki?” Schwahl yeniden masanın etrafında dolaşıyordu.

“Kampta gizli bir verici var!” Kluttig, aniden yazı masasına geldi ve böylece Schwahl’ın yürüyüşünü durdurdu.

Komutan, alçakgönüllü amiri oynuyordu büyük bir ustalıklarla. Kluttig’in üniformasının düğmesine dokundu: “Biliyorsunuz ki, varlığını tahmin ettiğimiz vericiyi arattırdım. Sonuç? Sıfır! Soğukkanlılığınızı kaybetmeyin sayın haubts-turmführer.”

“Soğukkanlılığınıza hayranım sayın komutan!”

Birbirlerini buz gibi bakışlarla ölçtüler. Göğüs kafesi geriliyormuş gibi hisseden Schwahl, zorlukla zapt ettiği kontrolünü bir anda kaybetti ve aniden bağırmaya başladı: “Ben sizin gibi kendimi kaybetmiyorum! Bir emrimle, tüm kamp yarım saatte mezarlığa dönüşür! Evet, tüm kamp, sizin komünist örgütünüz de dahil!”

Kluttig’in kontrolü de iflas etti. Kelebekli yüzünden tüm kan çekildi ve Schwahl’ın üstüne yürüyerek bağırmaya başladığında, Weisangk, korkuyla aralarına girdi ve Kluttig’i engellemeye çalıştı: “Sakin ol, Kluttig sakin ol...”

Kluttig sturmbunfnführeri küçümseyerek itti: “Çekil, salak!” ve yeniden Schwahl’e bağırmaya başladı: “Belki heriflerde silah bile vardır ve siz buna karşı önlem almıyorsunuz. Belki de Amerikalılarla bağlantı kurmuşlardır bile. Bu emrinizi reddediyorum!”

Weisangk yeniden araya girmeye çalıştı: “Emir sana verilmiyor ki, emri Reineboth alacak...”

Fakat sadece, öfkeden bembeyaz kesilmiş Kluttig’in kendisine bağırmasına neden oldu: “Sen çeneni kapat!”

“Haubtsurmführer” diye bağırıyordu titreyen yanaklarla Schwahl avazı çıktığı kadar.

“Emrettirmiyorum kendime...”

“Hâlâ komutan benim!!!”

“Bir b...”

Kluttig, birden kesti, arkasını döndü ve daha önce Weisangk'ın oturduğu kanepeye çöktü.

Schwahl da, Kluttig gibi beklenmedik şekilde kendine gelmişti. Konferans masasına yanaştı, ellerini beline koydu ve sordu: “Demin ne demek istediniz?”

Kluttig kımıldamıyordu. Başını önüne düşmüş, kollarını, ayırdığı dizlerinin üstüne sarkıtarak oturuyordu. Schwahl, bu taşkınlıktan sonra cevap beklemiyor gibiydi. Köşedeki büfeye gitti, birkaç bardak getirdi ve konferans masasına oturdu ve içkileri koydu. “Bu şokun üstüne bir tane içelim.”

Bardağı hırsıyla boşalttı. Weisangk, Kluttig'e dokundu ve ona konyak uzattı: “Zıkkımlan, bu sakinleştirir.”

Kluttig, istemeyerek bardağı aldı ve içindekini boğazından aşağıya ilaç gibi döktü; karanlık bakışlarla önüne bakıyordu. Hakarete alınmalarını uzatmadılar. Sakinleşme, ruhsal bir yorgunluğa dönüşmek üzereydi. Schwahl, sigaraya uzandı ve koltuğuna yaslandı. Derin nefeslerle içiyordu sigarayı. Kluttig'in gözleri hâlâ önüne dikilmişti. Weisangk'ın ödemli yüzünde hiçbir düşünce okunmuyordu. Schwahl ise bir ona, bir ötekine bakıyordu. Yapmacık bir neşe kırıntısıyla konuşmaya başladı: “Evet beyler, sakalımızı kestiler.” Kluttig açık eliyle masanın üstüne vurdu ve isterik bir şekilde bağırdı: “Hayır!” Alt çenesi öne doğru kaydı. “Hayır!”

Schwahl, Kluttig'in içine düştüğü paniği fark etti. Sigarasını yere attı ve kalktı. Keyifle, kendine yeniden hakim olduğunu hissediyordu. Yazı masasının arkasında büyük bir harita asılıydı. Schwahl yaklaştı ve haritayı tecrübeli bakışlarla inceledi. Uçları renkli iğnelere dokundu. “Cephenin

durumu şöyle, şöyle ve şöyle.” Döndür ve ellerini yazı masasına koydu.

“Ya da lütfederseniz, nasıldır?”

Weisangk ve Kluttig susuyorlardı. Schwahl yumruklarını iki yanına dayadı. “Ya dört hafta sonra nasıl olacak? Sekiz haftada, hatta daha üç hafta sonra? Yumruğuyla haritaya vurarak cevap verdi. Berlin’in, Dresden’in, Weimar’ın üstüne. Tahta sarsılıyordu. Schwahl tatmin olmuştu. Kluttig’in titreşen avurtlarında ve Weisangk’ın köpeklerinkini andıran çaresiz gözlerinde, sözlerinin etkisini görüyordu. Bir baş komutan edasıyla konferans masasına geri döndü ve iddialı bir ses tonuyla, “Hâlâ kendimizi kandırmaya devam edecek miyiz beyler?” dedi.

Oturdu.

“Doğuda Polşevikler, Batıda Amerikalılar ve biz tam ortada. Evet, nasıl?.. Bir düşünün, haupsturmführer. Kimse-nin umrunda değiliz, bizi buradan kimse de kurtaramayacak artık. Bizi ancak şeytan kurtarır bundan sonra.”

Ani bir hareketlenmeyle Weisangk, tabancasını masanın üstüne attı. “Beni kimse yakalayamayacak” diye homurdandı. “Bu, hâlâ var.” Schwahl, silahı yeniden üstüne alan Bavyeralı demircinin kahramanca hareketini dikkate almadı ve kollarını kavuşturdu.

“Geriye, kendi başımızın çaresine bakmak kalıyor.”

Kluttig ayağa fırladı. “Niyetinizi anladım”, diye bağıyordu yeni bir isteri kriziyle. “Siz, Amerikalılara yamanmak istiyorsunuz! Bir korkaksınız siz!”

Schwahl, sıkkın bir şekilde reddetti. “O kadar büyük laflar etmeyin. Cesur olsak ne fark eder, cesaretle ne yapabiliriz bu saatten sonra! Kendimizi emniyete almamız gerek, hepsi bu. Bunun için akıllı olmamız gerekir, sayın haupsturmführer. Zeka, diplomasi, esneklik.”

Schwahl, tabancasını avucuna alarak gösterdi: “Bu artık yeterince esnek değil.” Kluttig de silahını cebinden çekip havada savurdu: “Fakat etkili sayın kumandan, etkili!”

Yeniden kavgaya tutuşmak üzereydiler. Weisangk, aralarına dalarak elleriyle ikisini ayırdı. “Sakin olun ve birbirinizi vurmaya kalkmayın.”

“Kimi vurmak istiyorsunuz?” diye, neredeyse eğlenerek sordu Schwahl.

“Hepsini, herkesi, herkesi!”

Kluttig, köpürüyor ve deli gibi odanın içinde dolanıyordu. Kendini umutsuzluk içinde yine kanepenin üstüne attı ve elleriyle, seyrek açık sarı saçlarını taradı. Schwahl iğneleyerek: “Kahramanlık devri artık gerçekten kapandı galiba.”

Ertesi sabah Kluttig, komutanın emrini yine de Reineboth’a ilettili. Daha 25 yaşlarındaki hauptscharführer, kampın girişindeki binanın yan cephesine bakan odasında oturuyordu. Reineboth, bakımlı dış görünümüyle Kluttig’den hemen ayrılıveriyordu. Kibirli delikanlı, şıklığına önem veriyordu. Tenindeki pembemsi ışıltı ve bir sakalın izi bile bulunmayan, pudralanmış gibi görünen yüzünün alt kısımları Reineboth’a bir opera sanatçısı görünümü veriyordu; oysa, sadece sıradan bir bira imalatçısının sıradan oğluydu.

Sandalyesinde rahatça yayılıp dizlerini masanın kenarına dayayarak almıştı emri. “Sihhiye birliği? Harika bir fikir.” Ağzım alayla büktü. “Biri, umacıdan mı korkuyor, ne?”

Kluttig karşılık vermedi; radyonun başına geçti. Haber spikerinin sesinin çınladığı kutunun önünde, iki bacağını açmış ve ellerini beline dayamış duruyordu:

“...Düşmanın ağır top ateşinden sonra dün akşam, Aşağı Ren muharebesi başladı. Mainz şehrinde bulunan birlikler Ren’in sağ kıyısına çekildi...”

Reineboth, bir süre için izledi onu. Kluttig’in içinde olup bitenleri biliyordu. Yaklaşan tehlikeye karşı duyduğu kor-

kuyu, kötü oynadığı bir ukalaklıkla gizlemeye çalışarak “Senin İngilizce öğrenmenin vakti geldi” dedi ve kendini beğenmiş gülümsemesi, dudaklarının kenarında derin bir çizgi halinde dondu. Kluttig, alayı dikkate almadı ve öfkeyle parladı:

“Onlar ya da biz!”

“Biz” diye karşılık verdi Reineboth kibirle; elindeki cetveli masanın üstüne attı ve ayağa kalktı. Göz göze geldiler; susuyor ve düşündüklerini saklıyorlardı.

Kluttig huzursuz olmuştu. “Gitmek zorunda kalırsak...” yumruklarını sıkıyor ve birbirine kenetlediği dişlerinin arasından konuşuyordu: “Tek bir fareyi bile canlı bırakmayacağım burada!”

Reineboth alışkındı bu sözlerle. Kluttig’i nasıl değerlendirmesi gerektiğini biliyordu; ağzından çıkanların büyük çoğunluğu kuru gürültüydü. Pis pis gülerek: “Geç kalmazsan sayın hauptstrumführer. Diplomamız fareleri şimdiden kapandan serbest bırakıyor..”

“Hımbıl herif!” Kluttig yumruğunu havada savurdu. “O domuzların Amerika’yla çoktan irtibata geçmediğini biliyormuyuz ki? Birkaç bombardıman uçağı yollar ve tüm kampı bir gecede silahlandırır.” Öfkeyle ekledi: “Ne de olsa bunlar 50 bin insan.”

Reineboth kurumla elini salladı: “Onlar birer enkaz, kulelerden birkaç atış ve...”

“Ya Amerikalılar paraşütçü birlikleri indirirse? O zaman ne olacak?”

Reineboth omuzlarını çekti. “O zaman, buradaki şamata biter. Pöh”, dedi mağrur bir vurdumduymazlıkla, “Ben, tam zamanında İspanya’ya gidip paçamı kurtaracağım.”

“Sen, bir yılanbalığısın” diye tısladı Kluttig küçümseyerek. “Burada söz konusu olan sadece kendi postun değil.”

“Doğru” diye karşıladı Reineboth, “seninki de söz konusu.”

Kluttig'e dönerek sırtıttı: "Artık hücum sturbamführerlik ya da komutanlık sökmeyecek."

Reineboth alayla, bir merdivene çıkıyormuş gibi elleriyle havada tırmandı "Sakal gitti, Adele. Üzülme, ben senin kader arkadaşımım."

Reineboth'un, hırslı planlarını böylesine bir soğukkanlılıkla ortaya koymasına öfkelenen Kluttig, bir sandalyeye çöktü ve önüne bakmaya başladı. Gerçekten de her şey bitmişti. Şimdi önemli olan, sadece, buradakilerin karşısında kendini emniyete almaktı. Öfkeyle orada bulunmayan komutana küfretti: "Hımbıl herif, kahrolası! Domuzların kampta örgütlü olduklarını çok iyi biliyor. Aralarından bir düzinesini seçip kurşuna dizeceği yerde ..."

"İsabetli bir seçim yapacağı kuşkulu" dedi Reineboth, "yoksa işler kötü gider, sevgili arkadaşım. İlk vuruşta, elebaşını, önderleri vuracaksın."

"Kraemer!" dedi çabucak Kluttig.

"O biri, ya diğerleri kim?"

Reineboth bir sigara yaktı ve masanın bir köşesine oturdu. Sarkıttığı bacağına sallıyordu.

Kluttig kızgınlıkla tısladı: "O köpeği içeri tıkıp limon gibi sıkacağım."

Reineboth kibirle gülümsedi: "Saflık, sayın kamp komutanı, büyük saflık. Birincisi, Kraemer ötmez, ondan bir kelime bile alamazsın; ikincisi: Kraemer'i içeri tıkarsan diğerlerini uyarmış olursun."

Mikrofona giderken şöyle dedi: "O herife yakından bir bak, o zaman ondan bir bok çıkaramayacağını anlarsın."

Mikrofonu açtı: "Kamp kıdemlisi Kraemer, derhal rapor führerine."

Bu emir kampın türlü megafonlarından geçtiği sırada Kraemer, Höfel'in yanında Elbise Deposundaydı. Zweiling

henüz gelmemiştii ve Kraemer, Höfel ile birlikte, bir pencere köşesine çekilerek alçak sesle konuşuyorlardı: "Sevkiyat yarın yola çıkacak André, biliyorsun."

Höfel, ses çıkarmadan, başını onaylayarak salladı. Duyuru ikinci kez tekrarlandı. "Kamp kıdemlisi Kraemer, derhal rapor fñhrerine, acele!"

Kraemer isteksizce megafona baktı. Höfel dudaklarını yapıştırarak sıktı.

Kluttig, göğüs kafesi içine çökmüş, sandalyede oturuyor ve Reineboth kızgınlıkla onu kolundan dürtüyordu: "Kendine hakim ol; o herif ilk bakışta en son zaferimizin kanını nasıl dondurduğunu mu görsün?"

Kluttig, itaatle kalktı ve üniformasını düzelitti.

Birkaç dakika sonra Kraemer odadaydı. Bir bakışta durumu kavradı. Daha içeri girer girmez ona şüphayle bakan Kluttig, sırtını duvara vermişti, yüzşüz delikanlı yazı masasının arkasındaki sandalyede sanki oturmuyor yatıyordu.

"Senin için yeni bir iş var, kulak ver." Kraemer bu laubali ve kibirli ses tonunu iyi tanırdı. Reineboth acele etmeden ayağa kalktı, ellerini pantolonunun ceplerine soktu ve odayı arşınlamaya başladı. Komutanın emrini, sıradan bir emirmiş gibi bildirmeye özel bir önem veriyordu. İşte tam da bu özenli rahatlıktan ve yan taraftaki Kluttig'in üzerinde hissettiğı tetikteki bakışlarından, olağanüstü durumu hemen kavradı Kraemer.

"On altı tutsak" diyordu gıcırdayan bir sesle kibirli delikanlı çizmeleriyle gürültü çıkararak; "on altı eski, siyasi tutsak sılıhiye birliğine alınacak." Dolaşan delikanlı, önemşiz bir konudan söz ediyormuş gibi, boşluğa konuşarak açıklamaya devam ediyordu. Sılıhiye birliğinin, hava taarruzunda en dış nöbetçi zincirinin ötesine gideceğini anlattı. Kraemer'in kanı dondu, fakat kendine hakimdi ve yüzü,

kafasında hangi düşüncelerin dolaştığını belli etmiyordu. “On altı sağlam yoldaş en dış güvenlik zincirinin dışındadır...” Kluttig, dayandığı duvardan hızla ayrıldı, Kraemer’in önüne dikildi ve çirkin bir sesle bağırdı: “Tutsaklar başlarında nöbetçi olmadan gidecek, anladın mı?”

Hiddetini güçlükle zapt edebiliyordu ve sıkılmış dişlerinin arasından tıslıyordu: “Fakat hayale kapılmayın, dikkat edeceğiz.” Bu dikkat etmenin nasıl gerçekleştirileceğini kendisi de bilmiyordu. Konuşmadan birbirlerine baktılar. Kraemer, Kluttig’in yaydığı soğuk nefreti, sakın gözlerle karşıladı. Muzaffer bir güven duygusu aniden içini kapladı. Bu renksiz, kızarıklık gözlerdeki nefretin ardına gizlenmiş korkuyu gördü; çırılçıplak korkuyu. Kluttig, giderek daha fazla öfkeleniyordu, Kraemer ise görüldüğü kadar sakın değildi. Düşünceler, alınının arkasından yıldırım hızıyla uçuşuyordu. Reineboth, Kluttig’in her an kontrolünü kaybedebileceği endişesini duyuyor ve bunu engellemeye çalışıyordu.

“Yarın sabah o on altı kuşu benim yanıma getireceksin.”

Kraemer, arkasından gelen sese dönüp Reineboth’a yanıt verdi: “Başüstüne.”

“İlk yardım çantası, gaz maskesi ve miğferlerle süslencekler.”

“Başüstüne efendim!”

Delikanlı geniş adımlarla Kraemer’e yaklaştı ve onu yakasından tuttu. “Eğer bu kuşlardan biri uçacak olursa...” Sahte bir sevecenlikle, ikiyüzlüce gülümseyerek ekledi: “O zaman acısını çıkarırız.”

Kraemer cevap vermeye fırsat bulmadan Kluttig önüne dikildi, ürkütmeye çalışarak tısladı: “Bütün kamptan çıkarırız!”

“Başüstüne efendim!”

Kraemer’in sürekli kullandığı bu itaat sözcüğü Kluttig’e

saldırma fırsatı vermiyordu. “Bunu anladın mı, bilmek istiyorum” diye bağırdı.

“Evet efendim!”

Kluttig patlamak istiyordu, fakat Kraemer’in sükuneti onu engelliyordu, güçlkle “Çekil!” diyebilirdi sadece. Fakat Kraemer, kapıya yöneldiğinde Kluttig hakimiyetini kaybetti, arkasından bağırdı: “Burada kal!” Kraemer şaşkınlıkla ardına döndüğünde üstüne yürüyüp burnunun dibine kadar yaklaştı, ikiyüzlülükle sordu: “Bir zamanlar parti üyesiydin değil mi?”

Kraemer, hızla düşündü: Ne istiyor bu adam? Yanıtladı: “Evet efendim!”

“Komünist?”

“Evet efendim!”

Kraemer’in açıksözlülüğü Kluttig’in yalpalamasına neden oldu. “Ve sen bunu bana böyle, böyle...” Kraemer’in ağzından belli belirsiz bir gülümseme sıyrıldı.

“Bu yüzden buradayım efendim...”

“Hayır!” diye çıktı Kluttig sert bir sesle, kendini toparlamayı başarmıştı. “Sen, komplocu bir çete yetiştirmemen için; şimdi, kampta yaptığın gibi bir gizli örgüt kurmaman için buradasın!” Kluttig, gözlerini Kraemer’inkilere dikti. Kluttig’in arkasında delikanlı duruyordu; başparmağını üniformasının düğmelerine geçirmiş, dizlerinin üstünde yaylanıyordu.

Gizli örgüt? Kraemer delici bakışa direndi. Biliyorlar mıydı yoksa? Kluttig’in zarf attığını hemen anladı. Demek işler böyle, diye düşündü Kraemer, örgütçü diye beni biliyorlar! Yanlış adrestesiniz. Geniş omuzlarıyla Bochow’un önünde siper oluşturuyormuş hissine kapıldı ve sükunetle karşılık verdi: “Örgütü, sayın hauptstrumführer, kendiniz başlattınız.”

Son derece afallayan Kluttig, ancak yayvan bir “Nee?” çıkarabildi ağzından ve Reineboth bir adım daha yaklaştı.

“Yok yaa, ne dedin sen?”

Cesaretli çıkışıyla öne geçtiğini fark eden Kraemer devam etti: “Kesinlikle gizli değil. Kamp, tutsakların özyönetiminde ve biz, kamp yönetiminin tüm emirlerini harfiyen yerine getiriyoruz.”

Kluttig, yardım istercesine Reineboth’a baktı; o pis pis gülümsüyor ve sanki onunla eğleniyormuşa benziyordu. Bu, Kluttig’i öfkeliendirdi. Kraemer’i azarlamaya başladı. “Evet! Ve sen, tabii ki tüm görevlere kendi adamlarını yerleştirdin.”

“Kamp yönetimi, idari görevlere namuslu ve özenli tutsakları yerleştirmeyi buyuruyordu.”

“Komünistleri, öyle mi?”

Kraemer, çekinmeden savuşturdu: “Her tutsak kamp yönetimine bildirildi ve huzuruna çıkarıldı ve onaylandı.”

Kluttig, Kraemer ile baş edemedi; öfkeyle odayı arşınıyor ve bağıırıyordu: “Hepsi de alçak, haydut, ayaktakımı!”

Kraemer, hareket etmeden duruyor ve Kluttig’in üstüne boşalttığı öfke selinin akıp gitmesini bekliyordu. Kollarını havada savurarak yeniden yanına geldi: “Haberimiz var! Bizi aptal sanma.”

Reineboth, Kraemer ile bağıırıp çağırın Kluttig’in arasına girdi.

Genzinden konuşarak, “Çekilebilirsin” dedi.

Kluttig söverek, Kraemer’in ardından kapanan kapıya hırladı. “İt, kahrolası!..” Masaya dayanan Reineboth alaylı bir gülümsemeyle, “ben sana, bundan bir bok çıkaramazsın demiştim” dedi.

Kluttig, ağır adımlarla odada gezindi.

“Şu... şu sıhhiye birliği için kim bilir hangi herifleri se-

çecek...” Yumruğunu boşluğa salladı. “Suratım dağıtmak isterdim! Kurşuna dizmeli o iti!”

Reineboth, masadan gerinerek ayrıldı.

“Sen de her şeyi yanlış yapıyorsun sayın kamp komutanı, ona niye bağıırıyorsun ki? O herif, kokuyu çoktan aldı.”

Kluttig hâlâ, kızgınlıkla odada dolaşıyordu. “Alsrı, it! Tepesinde olduğumuzu bilsin!”

“Yanlış.”

Kluttig, aniden durdu ve delikanlıya dikti gözlerini, öfkesi birden ona yönelmeye başladı.

“Yoksa, bu ayaktakımına nasıl davranacağımı bana sen mi öğreteceksin?”

Bağırın adamın çirkin ses tonu Reineboth’u hiç etkilemedi, yeni bir sigara yaktı ve dumanını düşünceli bir edayla tavana üfledi.

“Bolşeviklerin kesinlikle bir gizli örgütü var; tamam. Kramer de, kesinlikle onların en önemli adamlarından biri; buna da tamam.” Geniş adımlarla Kluttig’e doğru ilerledi.

“Bir de beni dinleyin, sayın hauptstrumführer. Baş başayız, sayın kamp komutanı. Sayın diplomatımızın direktifi ikimizin de hoşuna gitmedi, değil mi? O, farelere yol veriyorsa, o zaman biz de kapanı kurmalıyız. Bize baş gerekli! Bir tek hamlede onu koparmalıyız!”

Başıyla kampı işaret etti.

“Sonuçta hepsi Bolşevik değil bunların. Bunların arasına birini yerleştirmeli. Zararsız biri ve sevecen görünümlü. Fakat burnu iyi koku almalı, etrafı koklayabilmeli, anladınız mı?”

Kluttig’e kurnaz ve sinsi gülümsemesiyle baktı. O da, fikri kabullenmiş benziyordu.

“Böyle birini hemen nasıl bulacaksın ki...”

Reineboth çabuk ve kesin cevap verdi:

“İşin o tarafını bana bırak, ben ayarlarım.”

Kluttig, üstünlüğü Reineboth’a verdi ve güldü:

“Gerçekten bir yılanbalığısın sen.”

Reineboth bu kez, bu tanımı iltifat olarak kabul etti.

“Sonuçta biz de diplomatız...”

* * *

Küçük Kamp’ta Jankovski’nin kaldığı at ahırında korkunç bir gürültü vardı. Yeni gelenler, büyük bir kazandan çorba dağıtan koğuş nöbetçisinin etrafında, hareketli bir yumak oluşturmuştu. Her dilde bağırıyor, çığlık atıyor, tartışıyor, elleri ve kollarıyla konuşuyorlardı. Eskiler, kazanların etrafında biriken açları iterek uzaklaştırıyorlardı. Biri, diğerini itip öne geçiyor, blok kıdemlisi de bağırıp çağırarak bu hırslı yığına çekidüzen vermek için çok uğraşıyordu.

“Geri çekilin artık hayvanlar, sığırsınız siz! Sıraya dizilin!”

Kimse anlamıyor, kimse dikkate almıyordu. Arkaya itilenler, kazana daha yabanıl bir hırsla saldırıyordu. Yeni gelenlerden bazıları, henüz doldurduğu tası aceleyle kaşıklayan ya da kaşığı yoksa çorbayı basitçe boğazından aşağı akıtan birinin etrafında tetikte bekliyordu. Çorba, sahibinin ağzının kenarından akıp ceketine sızıyordu. Sahibi daha son yudumunu alamadan tetikteki eller, tasa çullanıyor, tas kapılıp çekiştiriliyordu. Herkes şangırdayarak yere düşen tasa atılıyor, sonuçta kapmayı başaran şanslı, tası sıkıca göğsüne bastırıp yığını yarmaya çalışarak kazana doğru ilerlerken, şimdi de onun son yudumunu bekleyecek bir salkım, paçavralara bürünmüş gövdeyi de beraberinde sürüklüyordu.

Bütün bunlara ilgisiz kalan sadece koğuş nöbetçisiydi. Kazandaki çorbayı başını kaldırmaksızın, sükunetle kepçeleyip dağıtıyordu. Etrafındaki çılgınlık ona fazla gelmeye başladığında, dirsekleriyle ve kalçalarıyla kendine yeniden

yer açıyordu.

Pippig içeri girdi. Yuvarlak kafalı, tıknaz blok kıdemlisi kollarını çaresiz bir boyun eğişle havaya uzattı. Nihayet akıllı başında birini gördüğü için mutlu olmuştu. Kısılmış sesiyle dert yandı:

“Her gün aynı şey, her gün aynı şey! En azından yeterince çorba tasımız olsaydı! Bu herifleri hizaya getirmek mümkün değil.”

Pippig karşılık verdi: “Hepsini dışarı kapat ve kazanlara sadece çorba tası kadar adam yanaştır.”

“O zaman dışarıda kurtlar gibi ulumaya başlarlar.”

Pippig, başka bir çözüm bulamadı, boynunu uzatarak insan yumağını gözlemeye başladı.

“Yeni gelenler arasında Jankovski diye biri var mı?”

“Öyle biri olacaktı ”

Blok kıdemlisi, gürültüyü bastırmaya çalışarak bağırdı: “Jankovski!”

Fakat bu sadece cıvı z bir horoz döğüşü olarak kaldı.

Pippig, Polonyalıyı kendi başına bulmaya çalıştı. Jankovski bir köşede duruyor; ellerini çenesinin altında kavuşturmuş, olup bitenleri seyrediyordu. Pippig’i fark ettiğinde, yüzü hareketlendi. Alman’a doğru ilerledi.

“Sen! Sen! Çocuk nerede?”

Pippig, parmağını dudaklarına götürerek uyardı Jankovski’yi ve arkasından gelmesi için işaret etti.

* * *

Kraemer’in, sevkiyat listesini hazırlayan Pröll’le işi vardı.

Küçük Kamp’tan bin kişinin gönderilmesi gerekiyordu. Buchenwald’in nefes almaya ihtiyacı vardı. Pröll, sevkiyatı Küçük Kamp’taki bloklara eşit olarak yaydığı için blok kıdemlileri biraz nefes alabilecekti. Nakil, tıka basa dolu at

ahırlarında azıcık yer açacaktı.

Blok sakinleri arasından seçilip oluşturulacak grupların belirlenmesi, koğuş nöbetçileri ve blok yazmanlarıyla birlikte, blok kıdemlilerine bırakılmıştı. Her sevkiyatta, seçilenler, her zaman en zayıf düşenler olurdu.

Acımasız öz savunma yasası ile üzücü bir ayıklama gerçekleştiriliyordu.

İki blok kıdemlisi arasında, tatsız bir suskunluk hakimdi. Pröll, masada başını eğerek oturan ve ona verdiği sevkiyat listesini inceleyen Kraemer'in yanında ayakta duruyordu. Kraemer, başını kaldırdı ve alnını kırıştıtarak Pröll'e baktı. İkisi de konuşmuyordu, fakat her ikisinin kafasından da aynı düşünceler geçiyordu. Pröll'ün dudaklarının kenarında saklı duran ve şimdi çekinerek ortaya çıkıp kıvrılan gülümsemede utanç vardı.

"İşte, yine belirsizliğe göndermemiz gereken bin kişi daha..."

Kraemer alt dudağını öne çıkardı, dirseklerini geniş masaya dayadı ve üst üste koyduğu ellerine baktı.

"Bazen düşünüyorum ki" dedi sessizce, "bazen düşünüyorum ki, biz çok acımasız bir güruh haline gelmişiz..."

Pröll anlamasına rağmen, yine de sordu:

"Biz mi? Kimi kastediyorsun?"

"Kendimizi!" diye yanıtladı Kraemer hoşgörüsüz bir sesle; ayağa kalkıp pencereye yanaştı, ellerini pantolonunun ceplerine soktu ve dışarıyı, geniş içtima alanını seyretti. Orada geniş ve basık nizamiye kapısı ile kule vardı. Kulenin çatısına on iki büyük projektör monte edilmişti. Kamptakiler sabah ve akşam sayımları için alana dizildiğinde, bunlar acımasız ışıklarını, alanın üzerinden karanlığa saçar ve gözleri kamaştıran kılıçlarıyla yorgun yüzleri doğrardı. Nöbetçilerin mart sabahının ayazından korunmak için dolanıp dur-

dukları, binayı çepeçevre saran bir balkon vardı. Ağır maki-neli tüfek, burnunu, etrafı koklar gibi balkonun korkulukla-rı üzerinden kampa doğru uzatmıştı.

İçtima alanında tutsaklar tek başına, ikişerli ya da grup-lar halinde oraya buraya gidiyor, kapıdan dışarı çıkıyor ya da kampa giriyorlardı. Esas duruşta ve şapkaları ellerinde kapıdaki delikten tekmil veriyorlardı. İşlemlerini yapan ka-pı nöbetindeki blok führerinin sinirleri bugün yine tepesin-deydi, bağırıp çağırıyor, tutsakları tekmeliyor, bazılarının ensesine yumruk patlatıyordu!

Kraemer, tüm bunlara ilgisiz baktı. Onu böylesine ra-hatsız eden görevi düşünüyordu. Çocuk meselesi neydi? Tehlike? Çocuk için mi? Kesinlikle! Mutlaka onunla Höfel arasında bir bağlantı vardı. Bir bilse, o zaman çocuğu belki de... Bochow'un bu kahrolası gizliliği... Onu kör ve bilgi-siz bırakıyordu.

“Soru sorma, sana söylediğimi yap.”

Kraemer kaşlarını çatdı, kolunu perçeme pervazına daya-mıştı; tahtaya bir yumruk attı.

Arkasından Pröll'ün sesini işitti: “Neyin var?”

İrkilerek döndü.

“Hiç” dedi kısaca.

Pröll, onu teselli etmek istiyordu.

“Bu son sevkiyat olacaktır mutlaka. Belki Amerikalılar yolda bile karşılar onları...” Kraemer, ses çıkarmadan ba-şıyla onayladı ve listeyi Pröll'e geri verdi.

“Bir şey daha söyleyeceğim; dün gelen Polonyalıların, anladın mı, sevkiyata katılmasını sağla...”

* * *

Elbise Deposunun yazıhanesinde, tutsaklar Jankovs-ki'nin etrafında çömelmişlerdi. Pippig, Jankovski'nin cebi-

ne bir parça ekmek koymuştu. Jankovski, gizlice ekmekten parça parça kopardığı lokmaları saklayarak ağzına sokuyor, açlığından utanıyordu.

“Ye, ye babalık” diye onu cesaretlendirdi Pippig, “bugün bizde soslu köfte var.” Böyle diyerek Jankovski’nin önüne bir fincan da kahve koydu. Kropinski tercüme etmek zorundaydı. İki Polonyalı birbiriyle konuşuyor ve Kropinski çeviriyordu.

“Diyor ki, çocuğun babası o değil. Babasıyla annesi ölmüş Auschwitz’de, gaz odasında. Diyor ki, Varşova’daki gettoda Auschwitz kampına anne ve babasıyla geldiğinde çocuk üç aylıktı. Diyor ki, SS bütün çocukları öldürdüğünden küçük çocuğu hep sakladık.”

Jankovski, çeviriyi böldü ve Kropinski’ye hızla anlatmaya koyuldu. O tercüme etmeye devam etti:

“Diyor ki, küçük çocuk insan nedir bilmiyor. O sadece tutsaklarla SS’leri tanıyor. Diyor ki, küçük çocuk, SS’lerin geldiğini çok iyi anlıyor ve saklanıyor. Sesini de çıkarmıyor.”

Kropinski susmuştu. Ötekiler de susuyordu, başlarını eğmişlerdi. Höfel elini, söylediklerini anladıkları için hafifçe gülümseyen Polonyalının eline koydu.

Höfel, “Marian” diyerek Kropinski’ye döndü. “Ona, çocuğun adını sor.”

Kropinski sorunun yanıtını alıp çevirdi:

“Küçük çocuğun adı Stephan Cyliak’mış. Babası Varşova’da avukatmış.”

Höfel’in bakışları, derin bir paylaşma duygusuyla, elliyi çoktan aştığı belli zayıf adama yöneldi.

Jankovski, çevresine toplanmış, kendisine böyle iyi davranan insanlara güvenle bakıyordu. Çocuğun, sonunda artık tüm tehlikelerden uzak emin bir yer bulmasına duyduğu sevinçten, yüzüne mütevazı bir gülümseme yerleşti. Hö-

fel'in yüreği birden ağırlaştı. Polonyalı, buraya neden getirildiğini sezememişti ve mutlaka iyi arkadaşlar bulduğu için seviniyordu. Hfel, o "iyi arkadaşların" Polonyalıya nasıl, çocuğunu yine yanına al, o burada işimize yaramaz diyebileceklerini düşünüyordu. Ve bu ufak tefek sessiz adam, yükünü mızıldanma-ıan yine omuzlayacak ve onu beraberinde götürecek, götürecek, götürecekti; o küçücük yaşam kıvılcımını koruyabilmek, bir SS çizmesi tarafından çiğnenmesini önlemek için ürkekçe abalayacaktı. Jankovski, Alman'ın onu dikkatle izlediğini hissetmiş olmalı ki, Hfel'e gülümsedi.

Hfel ise, giderek daha derin düşüncelere daldı. Burada çaresiz bir insan, Auschwitz'de ölümün pençesinden sıyrıp almayı başarabildiği bir parçacık canı yanında sürüklüyor, üstelik onu yni ve bilinmeyen tehlikelere taşıyordu. Bu ne anlamsızlık! Bir yerde ölüm, bavulu yaygarayla elinden alacak: Bak bak, bana ne de güzel bir şey getirmişsin diyecekti. Hfel'in içindeki her şey buna isyan etti. Bu anlamsızlığa bir son verilmesi gerekiyorsa, o zaman bu *şimdi ve burada* yapılmalıydı. *Bir tek burada; dünyanın herhangi başka bir yerinde değil; çocuğu kurtarma şansı vardı.* Hfel etrafına baktı. Sessizlik kmşt. Ttsakların hiçbiri, ne söyleyeceğini bilemiyordu. Hfel'in bakışları Pippig'de asılı kaldı. Konuşmadan birbirlerinin gözlerine baktılar. İki sorumluluk arasında karar vermenin ağır yükü Hfel'in yüreğini eziyordu ve acıyla, o anda ne kadar yalnız olduğunu hissetti. Pippig'in sessiz bakışı onu çekiyor ve Hfel, Pippig'e sessiz bir onay işareti verme arzusunu duyuyordu. Fakat, sadece derin ve ağır bir nefes alabildi ve ayağa kalktı.

"Burada kalın" dedi ttsaklara, "dikkat edin, Zweiling beklenmedik bir anda gelebilir."

Jankovski, Kropinski ve Pippig'le birlikte arkadaki gizli

köşeye gitti. Çocuk, Jankovski'yi gördüğünde, ona doğru geldi ve sokulgan bir köpek yavrusu gibi kucağa alınmasına izin verdi.

Jankovski, çocuğu sessizce göğsüne bastırdı ve gözyaşı dökmeden ağladı. Bu sıkıntılı suskunluğa Pippig daha fazla dayanamadı.

“Hadi, cenaze töreni düzenlemiyoruz burada” dedi kaba bir şekilde; doğrusu, yutkunmakta güçlük çekiyordu. Jankovski, Höfel'e, anlamayacağını düşünmeden bir şey sordu. Kropinski devreye girdi:

“Küçük çocuk burada kalabilir mi diye soruyor?”

Şimdi Höfel, Polonyalıya yarın sevkiate katılacağını ve çocuğun... fakat tek bir kelime çıkaramadı ağzından ve Pippig onun yerine cevap verdiğinde rahatladı. Jankovski'nin sırtını sakinleştirilmeye çalışarak okşadı. Çocuk elbette burada kalacaktı; bunu söylerken de Höfel'e davetkar bir biçimde baktı. Fakat o, susuyor ve Pippig'e karşı çıkma gücünü bulamıyordu kendinde. Birden içini bir korku kapladı. Susarak, Bochow'un talimatını ihlal etmede ilk adımını atmıştı. Gerçi çocuğu yarın Polonyalıya geri vermek için hâlâ fırsatının olduğuna ikna ediyordu kendini; fakat sorumluluğunu yerine getirmekte kaypak davrandığını da hissediyordu.

Sadece, Höfel'in suskunluğunu kendi istediği gibi yorumlayan Pippig, Jankovski'ye gülüp, “Sen hiç tasalanma babalık, biz çocuk bakımından anlarız” dediğinde, Höfel çıkıştı: “Saçma sapan konuşmasana.”

Fakat bu Pippig'i ikna edemeyecek kadar cılız bir karşı koymaydı. O, buna sadece güldü.

Jankovski sevinerek, çocuğu yere bıraktı ve Höfel'in elini minnetle sıktı; Höfel, buna izin vermek zorunda kaldı.

Pröll, Küçük Kamp'a gittikten sonra Kraemer, yazıhane-deki bir tutsak vasıtasıyla Bochow'u yanına çağırdı.

"Höfel ile anlaştınız mı?" Bochow'un ilk sorusuydu.

"Daha halledeceğim" diye yanıtladı Kraemer kabaca. "Sen en iyisi beni dinle, bir şeyler oluyor."

Birkaç kelimeyle Kluttig ve Reineboth ile aralarında ge-çenleri anlattı ve komutanın emrini açıkladı.

"Bir şeyler seziyorlar, bu kesin, fakat kesin bir şey bilmi-yorlar. Benden kilit adam olarak şüphelendikleri sürece, siz emniyettesiniz" diye bitirdi Kraemer konuşmasını. Bochow dikkatle dinlemişti.

"Yani bizi arıyorlar", diye sesli düşündü, "iyi öyleyse. Biz hata yapmadığımız sürece, onlar bizi bulamayacaklar-dır. Fakat tampon kişinin sen olması hiç hoşuma gitmiyor."

"Korkmana gerek yok, bu geniş sırtımla daha hepinizi gizlerim ben." Bochow, Kraemer'i süzdü, üslubundaki ince alayı anlamıştı. Bu nedenle biraz şaşkınlıkla, "Tabii, tabii Walter, biliyorum" dedi, "sana güvenim var, yani bunun anlamı, *Bizim* sana güvenimiz var. Bu yeterli mi?" dedi.

Kraemer, Bochow'un yanında sert bir hareketle ayrıldı ve masasına oturdu. "Hayır!"

Bochow irkildi. "Bu ne demek?"

Kraemer artık dizginlemiyordu kendini. "Neden küçük bir çocuğu sevkıyata katmam gerekiyor? Bizim aramızda daha fazla emniyette olacaktır! Bunu anlamıyor musun? Çocukla ilgili ne var?"

Bochow yumruğunu avucuna vurdu: "Walter, işimi bu kadar zorlaştırma! Çocukla ilgili hiçbir şey yok."

"İşte daha da kötü!" Kraemer ayağa kalktı ve odanın içinde dolaşmaya başladı. Kendi kendisiyle mücadele ettiği belli oluyordu, durdu ve düşünceli gözlerle önüne bakmaya başladı.

“Disiplin! Tamam da kafama yatmıyor bu” dedi tok bir sesle. “Bunu başka türlü halledemez miyiz?”

Bochow, yanıt vermedi, ellerini çaresizlikle havaya kaldırdı. Kraemer yanına yaklaştı.

“Mesele Höfel değil mi?”

Bochow cevap vermekten kaçındı.

“Böyle sorularla sadece kendi kendine sıkıntı veriyorsun.”

“Bana mı güvenmiyorsunuz?” diye alay etti Kraemer, “sıçarım içine!”

“Walter!”

“Hadi canım! Saçmalık! Aptallık! Senin o kahrolası gizemliliğin! İllegalite hastalığı!”

“Walter! Allah beiasını versin! Kendi güvenliğin için; asla, senin için gerekenden daha fazla şey bilmemelisin, bunu anlamıyor musun? Mesele, senin güvenliğ:ı!”

“Mesele, bir çocuğun güvenliğidir!”

Kraemer, sesini yumuşattı:

“Bu çocuk meselesi başka türlü hall:edilemez mi? Ben onu saklarım? Evet? Ha? Emin ol ki, bende güvenlikte olacaktır.”

Bir an için Bochow yumuşayacak gibi oldu; fakat daha büyük bir şiddetle reddetti:

“Kesinlikle! Kesinlikle imkansız! Çocuk kamptan hemen çıkmalı! Senden istediğim insafsızca olabilir, kabul ediyorum. Fakat koşullarımız da insafsız. Mesele tabii ki Höfel; madem biliyorsun, bunu senden niye saklayayım. Sana daha da fazlasını anlatacağım. İllegalite hastalığına kapılmadığımı bilmelisin. Höfel çok hassas bir noktada bulunuyor. Dinle Walter! Çok hassas bir yerde. Zincir eğer buradan koparsa, o zaman tüm halkalar dağılabilir.” Bochow bir an sustu. Sözleri Kraemer’i susturmuştu, kara kara önüne bakıyordu. Kraemer’e isteğinin imkansızlığını kav-

ratmak için Bochow onun düşüncelerini devam ettirdi.

“Höfel’den çocuğu alacaksın ve bir yerde saklayacaksın. İyi. Peki böylece, çocuğun Höfel’den geldiği gerçeğini saklayabilecek misin? Bir tesadüf araya girer ve çocuk açığa çıkar...”

Kraemer ellerini kaldırdı. Bochow, sözünün kesilmesine izin vermedi.

“Sadece bir tesadüf, Walter, tecrübelerimiz var be adam. Ufak bir olay yeter, en güvenli görünen işi berbat eder. Çocuk da böyle ufak bir olay, görmüyor musun? Onu ölü bir kedi gibi gömemezsin ki. Biri mutlaka, çocukla ilgilenmek zorunda olacak. Bu herhangi biri yakalanınca hücreyi boy-layacak, seni de ele verecek.”

Şimdi Kraemer, Bochow’un kendisini susturmasına izin vermedi, geniş ve yayvan güldü.

“Önce beni öldürmeleri gerek...”

“Sana inanıyorum Walter” diye karşılık verdi Bochow sıcak bir sesle. “Sana kesinlike inanıyorum. Sen ölünce, o zamarı ne olacak?”

“Ne olacak ya” diye üstün çıktı Kraemer.

“O zaman çocuk hâlâ olacak.”

“Tamam işte!”

Bochow acıyla güldü:

“Yedi bin Sovyet subayı burada enselerine kurşun yedi ve onlardan hiçbirini, katilin, ölçüm tahtasında boylarını ölçen doktor önlüğü içindeki SS olduğunu tahmin etmemişti...”

“Bunun çocukla ne ilgisi var?” diye isteksizce itiraz etti Kraemer.

Israrla devam etti Bochow:

“Diyelim ki senden artık bir şey öğrenemezler, sen ölü-sün. Fakat onların yöntemlerini sen de biliyorsun. Çocuğu Weimar’a götürmeyeceklerini kim söyleyebilir. Orada, görevlendirilmiş herhangi bir Nazi teyzenin kucağına oturtu-

lur ve şefkatle sorar: Buchenwald Kampı'ndan mı geliyor-sun, seni zavallı solucan. Seni o kötü SS'lerden saklayan o iyi amcanın adı neydi?"

Kraemer, kulak kesildi. "Ve o iyi hemşire, çocuğa o kadar uzun süre sorar ki bunu; Almanca, Rusça, Lehçe, çocuk hangi dilden anlıyorsa o dilde, ta ki... Ve o zaman, Walter, Höfel'i geniş sırtıyla saklayabilecek kimse kalmaz artık..." Bochow yeterince konuşmuştu. Ellerini ceplerine soktu. İki adam artık konuşmadılar; nihayet Kraemer güçlükle bir karar verdi.

"Ben... ben birazdan Höfel'in yanına gideceğim..." dedi.

Onunla sıkı bir mücadele vermişti. Bochow arkadaşına içtenlikle gülümsedi.

"Çocuğun sevkıyat sırasında... bu kesin değil ki. Yani demek istiyorum ki, Polonyalı onu buraya kadar getirmeyi başarabilirdiye, ötesini de başaracaktır. Başka zaman rastlantıdan ne kadar korkuyorsak, bu kez o kadar çok, olmasını dileyceğiz. Daha fazlasını yapamayız."

Kraemer sessizce başını salladı. Bu, Bochow için mesele-nin çözüldüğü anlamına geliyordu.

"Sıhhiye birliği" dedi diğer soruna geçerek, "bu konuda çok hızlı davranmamız gerek." İlk düşüncesi, birliği bir istihbarat grubu şeklinde kurmaktı. Fırsat fazlasıyla davet-kardı. Fakat sonra tereddüte düştü. Kluttig'i düşünüyordu. Bochow, kirpi saçlı başını oğuşturdu.

"Ne istediklerini bir bilsek."

"Bu mesele kolayca halledilir" dedi Kraemer. "Emir, komutandan geliyor."

Bochow, şüpheyle elini salladı. "Schwahl'in emrettiğiyle, Kluttig'in uyguladığı asla aynı değildir."

"Bu nedenle ben derim ki" diye atıldı Kraemer, "sıhhiye birliğini bana bırakın. Tamamiyle bana bırakın."

Bochow Kraemer'e şaşkınlıkla baktı.

"Bu konuda ne yapacaksın ki?"

Kraemer, kurnazlıkla gülümsedi.

"Sen ne yapacaksan, onu."

"Benim mi?" diye sordu göstermelik bir şekilde Bochow.

"Hadi, yine illegal oynamaz" diye azarladı Kraemer,

"artık yeter. Sıhhiye birliğiyle ilgili kafanda bir şeyler var değil mi, ha?" Kraemer, parmağıyla şakağına vurdu. "Belki bunun içinde de aynı şey vardır." Bochow kendini yakalanmış hissetti, iki eliyle yanaklarını sildi.

Kraemer üstüne gitti

"Gördün mü?! İkimizin düşündüğünü, bugün seçeceğim arkadaşlar da düşünecektir. Benim göz kırpmamı bekleyecekler mi sanıyorsun? Onlar alanda gezmeye çıktıklarında, zaten gözlerini dört açacaklardır. Illegal yönetim olsun ya da olmasın..." Bochow'u rahatlatmak için hemen ekledi: "Örgütten haberleri olmayacak kuşkusuz, bundan emin olabilirsin. Dışarıda nece gördüklerini zaten öğrenirim. Yoksa sen, ben doğrudan bağlantı kurabilecekken, kendine daha zahmetli bir istihbarat aygıtı mı oluşturacaksın?"

Bochow hemen onaylamadı ve Kraemer ona düşünmek için zaman tanıdı. Öneri mantıklıydı. Fakat UKK'nin onayı olmadan Bochow bunu kabul edemezdi. Çünkü kamp kıdemlisinin pasif rolü, aktife dönüşecekti. Kraemer Bochow'un düşüncesini okudu.

"Bir düşünün" dedi. "Fakat acele etmelisiniz."

Bochow, o an UKK ile görüşme olanağının hemen nasıl yaratılabileceğini düşünmeye başlamıştı bile. Bogorski'ye kolayca ulaşılabilirdi, Hollandalı Peter van Dalen'e de öyle. Ama Paribula ve Kordiczek'e nasıl ulaşılacaktı? Gerçi içtima alanında kurulu, nişan alma aletlerinin imal edildiği gözlük barakalarında çalışıyorlardı ama buralara ayak bas-

mak kesinlikle yasaktı. Fransız Riomand'a da ulaşamazdı. Kampın dışındaki subay gazinosunun mutfak komandosundaydı. Böyle zor ulaşılacaklar, bir tek, anons hatlarının kontrolü bahanesiyle haberdar edilebilirdi. Bochow, sadece çok acil durumlar için kullanılan bu haberleşme biçimini kullanmayı sevmiyordu. Ama durumun acilliği ve önemi bu kez zorunlu kılmıştı bunu. Bochow, Kraemer'e sorarak baktı:

“Bir anons hattı kontrolü yaptırabilir misin?”

“Yaptırabilirim” diye onayladı Kraemer. Nedenini hemen anlamıştı. Böyle bir görevi daha önce bir kez daha yerine getirmişti.

“O zaman şu sayıları aklında tut: Üç, dört, beş, sonunda da sekiz.”

Kraemer başını salladı. “UKK” dedi kurnazlıkla.

* * *

Kamp elektrikçilerinin atölyesinde bir tutsak mengene başında duruyor ve bir metal parçasını özenle eğeliyordu.

Kraemer içeri girdi.

“Schüpp burada mı?” Tutsak, eğyle, omzunun üzerinden atölyenin arka tarafında bulunan bir tahta bölmeye işaret etti ve Kraemer'in hoşnutsuz yüzünü görünce:

“Orda başka kimse yok” dedi

Schüpp, masada oturuyor ve bir çalar saat mekanizmasıyla uğraşıyordu. Başını kaldırarak, içeri giren Kraemer'e baktı.

“Bize bir anons hattı kontrolü lazım Heinrich” dedi Kraemer.

Schüpp anladı.

“Yaparız, derhal.”

Kraemer bir adım yaklaştı. “Şu sayılar: Üç, dört, beş ve sonunda da sekiz.”

Schüpp kalktı. Sayıların anlamını sormadı. Bunlar onun için herhangi birinden herhangi başka birine önemli bir mesajdı. Masasındaki kalabalığı bir kenara itti ve alet kutusuna uzandı.

“Hemen çıkıyorum Walter.”

“Mutlaka hallolmalı, duyuyor musun?”

Schüpp hayretle baktı.

“Her zaman halloluyor ki.”

Kraemer, Schüpp’ten ayrılınca Höfel’in yanına gitti. Zweiling oradaydı. Höfel ile kamp kıdemlisini, uzun masanın başında görünce hemen odasından çıktı.

“Ne var?”

“Höfel elbise hazırlayacakmış” diye karşılık verdi Kraemer ilgisiz bir tavırla, “yarın bir sevkیات var.”

“Nereye?” Zweiling merakla dilini alt dudağında gezdirdi.

“Bunu bilmiyorum.”

Zweiling dişlerini gösterdi:

“Aman hiç konuşmayın! Bizden daha çok şey biliyorsunuz siz.”

“Neden?” diye anlamazlıktan geldi Kraemer.

“Çevirdiğiniz dolapları öğrenmek istemem.”

Balıkçıl adımlarıyla odasına döndü.

Kraemer arkasından baktı ve homurdandı:

“Bülbüllerin ayak seslerini duyuyor bu herhalde...”

Dişlerinin arasından fısıldadı: “Beni Bochow gönderdi. Seninle konuşmam gerekiyor. Kapının önüne çıkalım.”

Kollarında bir yığın giyecek taşıyan Pippig, Elbise Deposundan çıkarak masaya geldi; Kraemer’in son söylediği sözleri duymuştu; dışarı çıkan iki adamın arkasından kuşkuyla baktı. Binanın duvarının sağından ve solundan ilk kata ulaşan taş merdivenin sahanlığında durmuşlardı. Kraemer sahanlığın demir parmaklarına yaslandı.

“Kısa ve açık olarak André, her şeyden haberim var. Sevkiyat yarın. Jankovski çocuğu yine yanına alacak, anladın mı?”

Höfel, hüküm giymiş biri gibi duruyordu, başını göğsüne sarkıtmıştı.

“Bu çocuk meselesi başka türlü halledilemez mi?” diye sordu sükunetle.

Kraemer’in Bochow’a yönelttiği sorunun aynısıydı bu. Tüm dünyada bu çözümsüzlük için başka sözcükler yoktu anlaşılan. Ve Kraemer de, Bochow’un sözlerinin aynısıyla yanıt verdi:

“Kesinlikle! Kesinlikle imkansız!”

Ancak uzun bir süre sonra Höfel sordu:

“Sevkiyat nereye yapılıyor?”

Kraemer, duyduğu eziyetle yumruğunu korkuluğa vuruyor, cevap vermiyordu. Höfel ona baktı.

“Walter...”

Kraemer’in sabrı kalmamıştı.

“Burada uzun süre dikilemeyiz. Seninle ilgili sorunu, sen benden daha iyi biliyorsun. Mızızlık etme. Benim yarınki sevkiyatla ilgili yeterince işim var, çocuk meselesiyle ilgilenemem. Hadi...”

Höfel’i olduğu yerde bırakarak merdivenden indi. Höfel, onu biri yönlendiriyormuş gibi döndü ve içeri girdi.

“Ne istiyordu senden?” diye sordu Pippig. Höfel cevap vermedi. Yüzü asılmıştı. Pippig’in yanından geçerek yazıhaneye girdi.

Nemli ve soğuk rüzgar barakaların arasında uğulduyordu; Kraemer, ellerini paltosunun ceplerine iyice soktu. Sol tarafından yukarıya doğru bakıldığında krematoryumun* bacası yükseklerle uzanan o korkutucu binanın görüldüğü yoldan geçiyordu.

* Nazi toplama kamplarında cesetlerin yakıldığı fırın

Binayı, kahverengi, karbonileumla ilaçlanmış tahtalar-
dan oluşan bir çit çevreliyor ve meraklıların bakışlarından
koruyordu. Bu tahta çitin arkasında neler olup bitiyordu;
tek bir tutsak bile görmemişti orayı, çünkü girmek kesinlikle
yasaktı. Oysa Kraemer biliyordu.

Yeni sevkiyatlarda birkaç yüz ölü getirildiğinde kamp
kıdemlisi olması vesilesiyle tahta çitin arkasını görmüştü
birkaç kez. Ölüler avluda yığın halinde dizilmiş olurdu o
zaman. Krematoryumda ölü taşıyıcısı olarak çalışan Polon-
yalılar, cesetleri yığından birer birer çeker ve elbiselerini çı-
karırlardı. Yakılması yasak olan değerli kumaşlardı bunlar.
Cesetlerin soyulması kolay bir iş değildi. Yaşam mücadele-
sinde kasılmış ve soğuyunca kaskatı kesilmiş uzuvlar, elbi-
selerin rahatça çıkarılmasına izin vermiyordu. Fakat ceset
taşıyıcıları tecrübeliydi. İki adam bir cesedi alıyor, ilk ola-
rak paltonun düğmeleri çözülüyor, sonra da ölü, oturur po-
zisyona getiriliyordu. Bir ceset taşıyıcısı ölüyü tutarken di-
ğeri, palto ve ceketi başının üstünden çekerek çıkarıyor-
du; iğrenç bir sahneydi bu. Ölü, sarkan başı ve ileriye uza-
tılmış kollarıyla, yatağa yatırılmak için elbiseleri çıkarılan
bir sarhoşu andırırdı. Kasılmış parmaklar, çıkarılan giysi-
nin kollarına çengel gibi takılır; elbise parçası güçlü bir asıl-
mayla inatçı ölü parmaklarından koparıldı.

Çıplak bedenlerin çoğunda, çok şık ipek kadın çamaşır-
ları olurdu. Zarif, yavru ağzından deniz yeşiline kadar de-
ğişik renklerde. Dekolteden, köprücük kemikleri ve kupku-
ru göğüsler görünürdü. Kolları yalvarırcasına kasılmış ve
tırışlı başı yana düşmüş ceset, çaresiz bir çıplaklıkla çamur-
lu yerde yatardı. Kimileri, yırtılırcasına açılmış, siyah bir
deliği andıran ağızlarıyla, soyunmalarından sonra ortaya
çıkan maskeli balo görüntüsüne ölesiye gülüyormuş gibi
görünürlerdi. Fakat zavallılar çoktan donmuşlardı.

Ceset taşıyıcıları, düğümlemiş ip ya da telden ayakkabı bağlarını kerpetenle açar, ayakkabıları çıplak ayaklardan çekip çıkarırlardı. Bazı cesetlerin bacaklarından bir çift ipince kadın çorabının da sıyrılarak soyulması gerekirdi. Bir başka ceset taşıyıcısı elinde bir pense ile etrafa dağılmış çıplak cesetlerin arasında dolaşır, ağız boşluklarında altın dişler arardı. Protezler penseyle çekilip çıkarılırdı. Takma dişler değersiz bulunursa yeniden kara deliğe sokulur penseyle yerine yerleştirilirdi. Ceset taşıyıcısı bir çift, yağmalanmış cesedi ancak bundan sonra kollarından ve bacaklarından tutarak çıplakların yanına sürüklerdi. Alışkın ellerle havada salladıkları ölü pat diye et yığınının üstüne düşerdi.

Kraemer durmuştu.

Tüm kampı yine yanık et kokusu sarmıştı. Şiddetli koku genize yapışıyor, yüksek baca, gökyüzüne kızıl alevler saçıyordu. Kampın üstü siyah-kahverengi dumanlarla kaplanmıştı.

Kraemer, 1944'teki bir geceyi hatırladı. Kampa düzenlenen Amerikan hava saldırısından birkaç gün önceydi. O zaman kaldığı barakanın penceresinden, bacadan saçılan o kırmızı alevi görmüş ve geceyarısı kimi yakıyorlar acaba diye düşünmüştü? Ertesi gün kampta gizli bir fısıltı dolaştı. Thaelmann krematoryumda kurşuna dizilmiş ve yakılmıştı. Söylenti miydi yoksa gerçek mi? Buna hiç kimse kesin cevap veremiyordu. Hayır! Biri verebilirdi!

18 Ağustos 1944'te krematoryum çalışanları, rapor şefi aracılığıyla bir fırının ateşini gece boyunca canlı tutma emri almışlardı. Krematoryum komandosu, o gece yatakhanelerine kitlendi. SS tanık istemiyordu. Polonyalı bir ceset taşıyıcısı yatakhaneye gitmeyip yüksek bir kömür yığınının arkasında saklandı. Tahta çitin kapısının açıldığını ve bir sürü SS scherführerin avluya girdiğini gördü. Yanlarında bir sivil getirmişlerdi. Uzun boylu ve geniş omuzluydu, pal-

tosu yoktu ve üstünde koyu renk bir takım elbise vardı. Kel kafası çıplaktı.

Yabancı, fırın bölümüne giden girişe götürüldü; burada silahlar patladı. Sürü, kurşuna dizilenle birlikte fırın bölmesinde kayboldu. Saatler sonra –bir cesedin yakılması uzun zaman alır– sürü krematoryumu terk etti. Dönerken bir scharführer yanındakine şöyle dedi:

“Fırına attığımız kimdi, biliyor musun? Komünist lider Thaelmann’dı.”

Birkaç gün sonra Schüpp heyecanla Kraemer’in yanına koştu. Schüpp, rapor şefinin kayıt defterinde Ernst Thaelmann’ın kurşuna dizildiğini okumuştı.

Kraemer, gözlerini bacaya dikti. O gün, uyuyamadığı için karanlık gökyüzüne saçılan ve gözlerini yakan o yüksek alev, şimdi yine yanıyor ve yüreğini yakıyordu. Bayrağının renginin neden kırmızı olduğunu biliyordu.

Yazıhanenin tahta merdivenine yöneldiğinde, megafondan Schüpp’ün tüm kampa yayılan sesini duydu:

“Dikkat, anons denemesi...”

Kraemer duraksadı; bıyık altından gülümsedi.

Schüpp, Kraemer onunla konuşur konuşmaz, omzuna astığı alet çantasıyla rapor şefinin giriş binasındaki odasına gitmişti. Kimlik kartı binaya girişini sağlıyordu. Her yerde tamir edilecek bir şey vardı ve Schüpp kendini vazgeçilmez kılmayı çok iyi becermişti. Sadık görünümünün, saf hazırcevaplığının etkisini biliyor ve bunun avantajlarını kullanıyordu. Şimdi önünde hazır olda dikildiği Reineboth hırlayarak ne istediğini sorunca masum bir ifadeyle yanıt verdi. “Yine bir anons denemesi yapmam gerekiyor sayın rapor şefi, kampta birkaç hoparlör arızalı.”

Yazı masasında çalışan Reineboth, rahatını bozmadan “Bu meretle yine oynadınız galiba?” dedi.

Schüpp, yüzünde çocuksu bir hayretle yanıt verdi: “Onunla oynamadım ki hiç. Ama tel öyle dayanıksız ki, sürekli kırılıyor; ne yapalım savaş malzemesi işte.”

“Kulaklarımı saçmalıklarınla doldurma, mikrofona saçmala bunları ve hemen def ol buradan.”

Bu Schüpp için, anons düzeneğini kullanma izniydi. Düzeneğe gitti ve açtı. Denemek için mikrofona üfledi ve boğazını temizledi. “Dikkat, anons denemesi. Dikkat, anons denemesi. Sayıyorum... üç, üç, dört, dört, beş, beş ... sekiz. Tekrarlıyorum: üç, üç, dört, dört, beş, beş ... sekiz.”

Anons, bütün blok ve atölyelerde duyuldu ve gözlük barakasındaki Kodiczek ve Pribula, başlarını bir an önlerindeki işten kaldırdılar. Henry Riomand; gazinodaki Fransız ahçı da dikkatle anonsu dinliyordu. Üç, dört, beş, bunlar UKK'deki tek tek yoldaşların şifreleriydi. Anons onlara, bu akşam saat sekizde bilinen yere toplanmaları gerektiğini bildiriyordu. Riomand, ocaktaki tencereyi karıştırdı. Pribula ve Kodiczek birbirlerine anlamlı baktılar; önemli bir şey olmalıydı.

“Anons denemesi bitmiştir. Anons denemesi bitmiştir.” Schüpp aleti kapattı. Anonsu yarım yamalak dinleyen Reineboth alayla konuştu: “Allaha şükür anlaşılan üçe kadar sayabiliyorsunuz hâlâ.”

“Evet, sayın rapor führeri, buna yettirebiliyorum hâlâ.” Ve yusuvarlak gözleriyle gülüyordu, gitmesi için sıklıkla elini sallayan yakışıklı delikanlıya. Schüpp, atölyesine memnun bir halde döndü.

* * *

UKK, dikkat çekmeden toplandı. Bochow, belirlenen saatte kısa bir süre önce kararlaştırılan buluşma noktasına gitti. Soğuk ve karanlıktı. Sadece, blokların arasında dolaşan birkaç tutsak görünüyordu. Hava saldırısına karşı kapatılan blokların kapılarında birkaç kişi duruyor ve sigara

içiyordu; sigaralarının yanan ucunu elleriyle örtüyorlardı. Sadece, içtima alanından tutsaklar revirine inen uzun yol hareketliydi. Tutsaklar bu yoldan ambulansa gidiyor ya da oradan gelip aceleyle bloklarına yöneliyorlardı. Karanlık revir mahallinde Bochow, saman çuvalları ve hasta malzemeleri için depo olarak kullanılan bir barakaya girdi. Depoda iki hastabakıcı tutsak, zayıf ampul ışığında güya saman çuvallarını yamamakla meşguldü. Bochow içeri girdiğinde ellerindeki işi bıraktılar ve büyük bir saman yığını kenara çektiler. Tahta döşemeli zeminde bir tahta parçası gözle görülmeyecek şekilde gevşetilmişti. Bochow bu tahta parçasını, kendini oluşturan dar boşluktan aşağı bırakmak için kaldırdı. Yukarıdaki ikili, girişin üstünü yine samanla örttü. Alttaki bölme barakanın yüksekliği yaklaşık 120 cm'lik temel çukuruydu.

Yanlardaki tuğla sütunlar barakayı taşıyordu ve barakanın zeminini de çaprazlama duran bir dizi destek direği tutuyordu. Burası bir maden ocağı galerisine benziyordu. Çukurun çıplak toprağına, Bochow'un arka tarafa doğru, üstünden tökezleyerek geçtiği iri kireç taşları serpilmişti.

Bir mumun etrafına çökmüş UKK'li yoldaşlar, konuşmalarını kesip, gelen Bochow'a baktılar. O, yanlarına çömeldi ve Joseph Pribula'yla tartışmalarını dinledi. Mainz şehrinin boşaltıldığı haberi açıkça, Amerikalıların Remagen'de köprü başı kurduklarını ve ilerlediklerini gösteriyordu. İyi bir haber! Pribula bunu sevinçle karşılıyor ve yumruğunu avucuna indiriyordu: "Yakında vurmaya başlayacağız!" Fakat Pribula'mn iyimserliğine diğerleri karşı çıktı. Kodiczek asık suratla homurdandı, van Dalen, Pribula'nın omzuna vurdu: "Çok çalışkansın", diyordu bozuk Almancasıyla, "fakat çok da sabırsızsın."

Pribula, aralarındaki en gençleri, gerçekten de en sabırsız-

larıydı. Onun için, işler yeterince hızlı gitmiyordu her zaman.

“Çok sabırsız” diye tekrarladı van Dalen ve parmağını bir öğretmen gibi uyararak salladı. Bogorski elini Polonya-lının dizine koydu ve Auschwitz’den gelenlerden öğrendik-lerini anlattı.

“Vurmak mı? Yakında mı?” Bogorski başını kuşkuyla salladı ve öne doğru eğildi. Mum ışığı, yüzünü bir hortla-ğinkine benzeterek aydınlatmış; alının çizgilerine keskin gölgeler vurmuştu. 3 bin kişiden sadece 800’ünün Buchen-wald’e varabildiğini anlattı. Raporunu kaba bir kol hareke-tiyle bitirdiğinde devasa gölgesi tavanda uçuşuyordu, “kampı boşaltmak daima ölüm demektir” dedi. Bogors-ki’nin bundan niye bahsettiğini anlamışlardı. Riomand, elinde oynadığı midyeye benzer alçı parçasını yere attı. Sa-dece Pribula, Bogorski’yi anlamak istemiyordu: “Ben diyo-rum ki faşistler bizi kamptan sürünceye dek beklemeyelim. Ben diyorum ki, çiti kiralım ve Amerikalıların yanına koşa-lım.” Bochow yüksek sesle, isteksizce burnundan soludu, diğerleri gürültüyle parladı ve Bogorski başını salladı. “İyi değil, hiç iyi değil. Amerikalılar daha uzakta. Çok uzakta. Beklemeliyiz ya da -lütfen nasıl deniyordu?” Yardım bekle-yerek etrafına bakındı.

“Ertelemek” diye yardım etti Bochow.

“Haraşo,* ertelemeliyiz.” Bogorski teşekkür anlamında gülümsedi ve devam etti: “Her gün, cephenin durumu hak-kında bilgi toplamalıyız ve kamptaki faşistleri gözlemeliyiz. Amerikalılarla çarpışmayı göze alamayacak, kaçacaklardır. Bizim saatimiz de işte o zaman gelecek.”

Pribula ellerinin üstünde eğildi ve kızdı: “Kaçmak? Ateş açtıklarında ne olacak?”

Bogorski gülümsüyordu: “İyi işte. O zaman biz de ateş açarız.”

* Rusça iyi.

Pribula isteksizce doğruldu: “Elimizdeki o birkaç silahla.”

Bogorski yanıt veremedi Riomand aldı sözü. Uzlaştıracı bir el hareketiyle inatçı Polonyalıyı durdurdu: “Silahımızın az olduğunu kendin söylüyorsun. Peki birkaç silahla kaçmayı nasıl düşünüyorsun? Bu...” Almanca deyim aklına gelmediği için parmaklarını şıklattı. “Bu mantıksızlıktır.” Şimdi hepsi birden Pribula’ya anlatmaya başladı ve fısıltılar birbirine karıştı. Eylemin zamansız gerçekleştirilmesinin tüm kampın yok edilmesine yol açacağını kavratmaya çalışıyorlardı. Pribula ikna olmadan, tüm açıklamaların yapılmasına izin verdi. Kaşlarının arasında ümitsiz bir çizgi belirmişti. Van Dalen, omzuna vurarak yatıştırmaya çalışıyordu, 50 bin insanın hayatıyla düşüncesizlikle oynanamayacağını anlamalıydı.

Heyecanlı toplantıyı sakinleştirme sırası Bochow’daydı. “Kafalarınızı konuşarak şişirmeyin”, diye kesti tartışmayı. “Onları tam da sakin tutmanız gerektiği anda.”

Doğruldu ve dirseklerini genişçe yayarak ellerini dizlerine dayadı. “Bir başka mesele daha var, dinleyin, ne yapmamız gerektiğine emin değilim.” Yoldaşlar, sıhhiye birliği hakkında söylediklerini ve dile getirdiği kuşkuları can kulağıyla dinledi. Bogorski başını salladı. “Tamam” dedi, “Bizi arıyorlar, uzun zamandır bizi arıyorlar ama hâlâ bulamadılar. Bizi bulurlarsa, bizi tuzakla ya da tuzaksız da bulurlar, anlıyor musunuz? Diyorum ki, korkmamalıyız ama her zaman hep dikkatli olmalıyız ve o on altı arkadaş akıllı, çok akıllı olmalı. Anlıyor musunuz?” Ağır aksak Almancasıyla yoldaşlarına, sıhhiye birliğinin çok sıradan bir mesele olup olmadığının ya da bir tuzak olup olmadığının tamamıyla önemsiz olduğunu açıkladı. Belirleyici olanın kamp çevresinde gözlemler yapabilme olanağının olmasıydı. Birlik her tarafa gidebilecekti, kışlalara, birlik garajlarına, yedek tümenlere...

Bochow sözünü kesti: “Belki de birliğin tam da oraya gitmesini sağlamaya çalışıyorlar, onlardan birini hatta on altısını birden hapsedebilirler? O durumda, onlarla gözlemlerini nereye aktardıklarını anlatana dek uğraşırlar?”

“Örgütle bağlantıyı öğrenmek için onlardan sadece birini çözmeleri yeter.”

Bogorski ısrar etti.

“Nyet, nyet, nyet. Örgüt değil. Örgüt hiç değil.”

Bağlantının sadece kendisiyle sıhhiye birliğinden biri arasında kurulmasını önerdi. Fakat Bochow inat etti:

“Ya sen ele verilirsen...?”

Bogorski gülümsüyordu:

“O zaman örgüt değil, sadece ben ölürüm!”

Buna herkes karşı çıktı. Bogorski sinirlendi. Tehlikenin her zaman olduğunu söyledi; yoksa uluslararası direniş grupları olan büyük bir örgüt kurmak ve silahlar bulundurmamak tehlikesiz miymiş?

“Biz susmaya ve ölmeye and içtik ve ben sadece andıma za sadık kalmak istedim.”

Bu andın o anlamda içilmediğini söyledi Bochow itiraz ederek.

“Bizim dışımızda başka adamımız mı var?” diye sordu Bogorski.

“Evet”, dedi Bochow ve yoldaşlarına Kraemer’in önerisini açtı. Ki düşündükçe öneri kendisine de makul gelmişti. Bunun yararını yoldaşlar da anladılar. Yeni bağlantıların kurulması gerekmiyordu ve Bochow’un kamp kıdemlisiyle doğal olarak sürekli bir ilişkisi vardı. Bogorski bile planından vazgeçti. İki elini de kaldırdı ve iyilikle güldü: “Şimdi, nasıl denir, beni ikna ettiniz...”

Görüşme yarım saat sürmemişti ve yoldaşlar teker teker ve dikkat çekmeden toplantı yerini terk ettiler. Bloklarına dağıldılar.

Bochow yanına geldiğinde Kraemer, revirdeki bakıcılar-
dan oluşturulması gereken sıhhiye birliğini kurmak üzere
revire gitmek üzereydi. Aralarında kısa bir konuşma yeter-
li oldu. Bochow, yoldaşların, Kraemer'le hemfikir oldukla-
rını söyledi. Sıhhiye birliğini üstlenecekti. Kraemer'in hangi
bakıcıları seçeceğini tartıştılar. Hepsi, güvenilir ve denen-
miş yoldaşlar olmalıydı. Sonra Kraemer revire gitti. İlk yar-
dım odasının uzun koridorunda bir yığın sefil, hasta tutsak
toplanmıştı.

Kraemer, bekleyenlerin arasından zorlukla ilerleyerek
ilkyardım odasına girdi. Burada son derece yoğun bir faali-
yet vardı. Hastalar onar kişilik gruplar halinde alınıyordu.
Ekşi ihtiyol kokusu ve beden ısıyla yayılan keskin yara
kokusu, odadaki havayı solunamaz hale getirmişti. Yıpran-
mış beyaz önlükler içindeki tutsak bakıcıları, hastaları cı-
den geçiriyordu. Sessiz ve alışkanlıkla çalışılıyordu. Kirlen-
miş ve parçalanmış kağıt sargılar çıkarılıyor; çevresinde ku-
rumuş siyah ihtiyol merheminden bir kabuk bulunan kang-
renli açık yaralar temizleniyordu. Bir parça taze ihtiyol
merhem, tahta bir çubukla yaranın üstüne sürülüyordu.
Çabuk ve tecrübeli bir şekilde, saksı çiçeğinin etrafına ko-
nulan kağıt süsü gibi yeni bir kağıt sargı sarılıyordu. Bu
arada hemen hiç konuşulmuyordu.

Akşam yoklaması ve gece düdüğü arasındaki süreden
yararlanılmalıydı. Hastabakıcı, hastaya, işinin bittiğini be-
linden hafifçe iterek belirtiyordu.

“Tamam, öteki.”

Bu öteki, pantolonunu indirmişti bile ve bakıcıya sessiz
bir ricayla, kaba etindeki siyah-mavi renkli egzamayı göste-
riyordu. Hasta başka bir tarafa gönderildi; kayan pantolo-
nunu tutup, topallayarak ameliyat masasında sıra bekle-
yenlerin arasına karıştı.

Başhastabakıcı, komünist ve eski aktör Erich Köhn, operatörlük yapıyordu. Sağlam bir tahtadan yapılan ameliyat masasında, başının altında siyah muşambadan bir yastıkla önüne yatırılan hastanın yüzüne bakacak zamanı yoktu. Köhn, sadece urları ve yumruları görüyordu ve ameliyat asistanları daha eter maskesini koyarken o, yumruları uzunlamasına ya da enine mi keseceğine karar vermeye çalışıyor, neşter hasta ete dalıyordu bile. İki baş parmağıyla bastırarak içerdeki cerahatı çıkarıyor ve yarayı temizliyordu. Yardımcısı merhem ve kağıt sargıyla hazır duruyor ve yara çabucak sarılıyordu.

Bir diğer yardımcı ameliyatlıyı oturtuyor ve yanaklarına indirdiği sağlı sollu birkaç kuvvetli şamarla kendine getiriyordu. (Yanlış anlama arkadaş, kendiliğinden ayılmanı bekleyecek kadar vaktimiz yok).

Aniden uyandırılan, daha tamamen ayılamamış bir halde, masadan iniyor ve etrafında olup bitenlerin farkına varmaksızın duvardaki banka doğru sendeliyordu. Burada, oturabilir ve aynı şeyleri atlatanlarla birlikte ayılmayı bekleyebilirdi. Zaman zaman bakıcılardan biri gelir ve banktakileri ayıklardı.

“Arkadaş, toparlan biraz. Koğuşuna git, hadi, yer açılsın.”

Kraemer, olan biteni tepkiyle seyrediyordu. Hastalar boyun eğerek ve gönüllülükle masaya yatıyor ve bağımlısıymış gibi narkozu içlerine çekiyorlardı. Mesele kimin daha hızlı olduğuydu; uykunun mu yoksa bıçağın mı... on dokuz... yirmi... yirmi b... kimi inliyordu; bıçak daha hızlı davranmıştı.

Köhn, Kraemer’i, içeri girdiğinde sadece başıyla selamlamış ve kamp kıdemlisinin onunla konuşmak istediğini bilmesine rağmen daha fazla ilgilenmemişti. Üç ameliyat daha yaptıktan sonra Köhn, bu seferlik işini bitirmişti. Kraemer ile

birlikte bakıcıların dinlenme bölmesine gitti, ellerini yıkadı. Kraemer, gördüklerinin etkisinden kurtulamamıştı henüz:

“Bunu nasıl yapıyorsun...”

Köhn ellerini kurularak Kraemer’in yanına banka oturdu ve bilgiççe gülümsedi:

“Eh, nasıl yapılır bu...” Yıllar önce bir mide rahatsızlığından revire gönderilmiş ve bakıcılar onu yeniden ayağa kaldırmış ve o da o zamandan beri revirde kalmıştı. Sonraki süreçte yarı yarıya bir tıpçı oldu ve giderek, zorunlulukların dayatmasıyla cerrahlık pratiği kazandı. Şimdi bir doktor gibi kesip biçiyordu.

“Eh, nasıl yapılır bu...” söyleyişinde biraz kibir vardı.

Ameliyat odasında ne kadar konsantre olur ve az konuşursa, ağır işini bitirdikten sonra o kadar rahat ve tasasız olabiliyordu. Kırk yaşlarındaki bu sıksa adam, revirdeki dostlarına, bitip tükenmez tiyatro anılarıyla güzel saatler yaşatır ve hasta bölümünde, güçlü yüreğinin neşesiyle, sönmek üzere olan kimi yaşam kıvılcımlarını yeniden alevlendirirdi.

“Evet genç adam, araba yeniden yürümeye başladı mı?” diyerek, yatağına gelen hastayı canlandırırdı. “Gördün mü, ben sana her zaman, betterin betteri var” demedim mi?

Şimdi ise Kraemer’in yanında ciddi ve düşünceli oturuyordu.

Kraemer ona ziyaretinin nedenini açıkladığında, “Evet, evet” diyerek, başını onaylayarak salladı; “Böyle şeyler yıldırım savaşıyla başlar ve sıhhiye birliğiyle biter. Önce, zaffer naraları; sonra, hava akını sirenleri...”

Ayağa kalktı ve havluyu çiviye astı.

“Alman halkı, tüm varoluşuyla sen ne biçim bir sığırsın ki, önce zihnini karartıyorsun ve sonra da pencerelerini...”

Acı bir kahkaha attı. Birden Kraemer’e döndü, gri gözlerinin bakışları keskinleşmişti.

“Gözetim altında olmadan, nöbet zincirini aşmak? Ama bu...”

“Bu yüzden seninle konuşmak istiyorum” diye karşılık verdi Kraemer.

Köhn ilgiyle yanına oturdu ve uzun süre konuştular, ta ki gece düdüğü çalınca kadar. Sonra Kraemer ayrıldı. Birlik için gereken on altı bakıcıyı seçmişlerdi.

“Bu konudan henüz kimseye söz etme” diye öğütledi Kraemer, “ben onlarla kendim konuşurum.”

* * *

Ertesi gün öğleden önce, Pippig, yazıhaneden sevkıyat listesini getirdi. Tasalı bir yüz ifadesiyle Höfel’e uzattı. Höfel, listeyi sesini çıkarmadan eline aldı. Çocuğu yanlarına alalı beri, aralarına yabancılık girmiş; o güne kadar kurdukları ilişki zedelenmişti.

Her zaman sevecen davranan Höfel, özellikle çocuk sözkonusu olduğunda, hiç konuşmaz oluydu. Pippig’in, o küçük yaratığı yanlarında saklamak için tüm ikna girişimleri sonuçsuz kalmıştı. Aynı fikirde olmadıklarında, nedenlerini sorgulamak gibi bir alışkanlıkları yoktu. Biri, diğerinin daha mantıklı düşüncesine boyun eğdi. Pippig, arkadaşının çocuk konusunda takındığı tavrı anlayamıyordu; kendisi içinse mesele gayet basitti.

Cephe hattı giderek kampa yaklaşıyordu. Öyle ya da böyle, bu iş uzun sürmeyecekti. Yakında ya özgür olacak ya da ölü. Bu iki olasılığın dışında üçüncüsü yoktu.

Çocuğu, terazinin göstergesinin bu ya da öteki yana kayacağı o ana kadar burada tutmaktan daha kolay ne olabilirdi? Onlarla birlikte özgürlüğe kavuşacak veya onlarla birlikte ölecekti.

Bu basit sonuç çıkarma yüzünden Pippig, Höfel’in, ço-

cuğu göndermekte niye bu kadar ısrarlı davrandığını anlamak istemiyordu. Korkuyor muydu?

Höfel listeyi uzun masanın üstüne attı.

“Eşyaları hazırla. Öğleyin eşyaları verdiğimizde Polonyalıyı getir ve bavulunu geri ver” dedi kabaca. Pippig ellerini pantolonunun ceplerine gömdü ve gözlerini kıstı.

“Boş bavulu tabii ki?” Bu soru bir saldırıydı.

Höfel, ufak tefek adamın yüzüne sertlikle baktı.

“Hayır!” diye cevap verdi kısaca ve gitmek istedi. Pippig onu kolundan tutarak durdurdu.

“Çocuk burada kalacak!”

Höfel hızla döndü: “Buna sen karar veremezsin!”

“Sen de öyle!” diye patladı Pippig.

Birbirlerini sert bakışlarla süzdüler; ikisinin içinde de aynı dalga kabardı.

“Korkuyor musun?” diye sordu Pippig barışçı bir tarzla.

Höfel küçümser bir tavırla sırtını çevirdi.

“Saçma sapan konuşma!”

Pippig, Höfel’i yeniden kolundan tuttu, rica etti:

“Çocuğu burada bırak André. Hiçbir şeyle ilgilenmene gerek yok, bütün sorumluluğu ben alırım.”

Höfel kuru kuru güldü.

“Sorumluluk? Her şey açığa çıkarsa, kimi kışından vuracaklar? Seni mi, beni mi? Beni, Kapo’yu! İtiraz yok, çocuk Polonyalıyla gidecek.” Pippig’i orada bıraktı ve yazıhaneye girdi.

Pippig, üzüntüyle baktı arkasından. Şimdi her şeyi anlamıştı: Höfel korkuyordu! Pippig’in içini bir karamsarlık ve küçümseme duygusu kapladı. İyi, o korkuyor ve riske girmek istemiyorsa, o zaman çocuğun güvenliğe alınmasını ben sağlayacağım. Eşya deposundan çıkması lazım, hem de hemen. Başka bir yerde saklandığı zaman Höfel hiçbir şey

yapamazdı. Pippig kaygıyla iç geçirdi.

Çocuğu nereye saklayacaktı? Hemen bulamadı, fakat bu, kararını değiştirmesine neden olmadı.

Kropinski'yle konuşmak istiyordu, bir çözüm bulunurdu.

Uysal Pippig'e böyle sert davranmak Höfel için kolay değildi ve onun kendisi hakkında ne düşündüğünü de biliyordu.

Bir sözcük söylense Pippig her şeyi anlayacaktı. Fakat bu sözcük ağzından çıkamazdı.

Daha sonra Kraemer geldi. Höfel'le birlikte bir kenara çekildi.

“Sevkiyat öğleden sonra gidecek.”

Höfel başını salladı. “Listeyi aldım.”

“Ne var?” diye sordu Kraemer.

Höfel, Kraemer'in yanında pencereden dışarıya baktı.

“Ne olacak?” diye cevapladı ve omuzlarını silktilti.

“Çocuk tabii ki gidiyor.”

Kraemer, Höfel'in sözlerindeki acıyı hissetti ve iyilikle bir şeyler söylemek istedi.

“Ben canavar değilim André, fakat anlamalısın ki...”

“Ben anlamıyor muyum?” Höfel, neredeyse düşmanlıkla çıkıştı Kraemer'e. Tartışmaya girmek istemiyordu. Kendisini, acı veren bir katılığa zorlaması gerekiyordu. Bu nedenle ses etmeden sadece başını salladı, elini Höfel'e uzattı ve yumuşak bir ses tonuyla konuştu:

“Bundan sonrasıyla ilgilenmeyeceğim, haberin olsun. Artık bundan sonra ne yaparsan yap.” Gitti.

Höfel pencereden, gidişine baktı. Artık her şey ona kalmıştı. Bitkinlikle arkadaki köşeye gitti. Çocuk, döşeginde oturuyor, “renkli resimler” ve Kropinski'nin ona getirdiği eski bir oyun kartıyla oynuyordu.

Çocuğun yanına çömelen Kropinski, minettarlıkla Hö-

fel'e baktı. Höfel şapkasını ensesine itti ve alnını sildi.

Çocuk artık ona alışmıştı; gülümsüyordu. Fakat Höfel garip ciddiyetini bozmuyordu. Bakışım çocuktan kaydırıldı ve kendisine bile yabancı olan bir ses tonuyla Kropinski'ye şöyle dedi:

“Çocuğu Polonyalıya geri götürmelisin.”

Kropinski anlamıyor gibiydi, bu yüzden Höfel sertçe ekledi: “Bugünkü sevkiyata katılacak.”

Kropinski yavaşça doğruldu.

“Sevkiyat?”

Höfel'in içinde kızgın bir kabarma oldu, meseleyi bir an önce halletmek istiyordu. Kropinski'ye birden hırladı: “Bu olağandışı bir şey mi?”

Kropinski, mekanik bir şekilde başını salladı. Sevkiyat olağandışı bir şey değildi. Fakat Höfel ona niye böyle kötü davranıyordu?

“Sevkiyat nereye?”

Höfel'in yüzü daha da karardı, kabalıkla cevap verdi:

“Bilmiyorum! Sana ne diyorsam onu yap.”

Kropinski'nin gözleri, içinde aniden yükselen bir korkuyla açıldı. Dudaklarında bir itiraz sözcüğü biçimlendi, fakat sustu ve sadece boş, sıkıntılı bir gülümseyişle Höfel'in karanlık yüzüne baktı. O ise, direncini kaybetmekten korkuyordu ve Kropinski'ye çıktı: “Zweiling gelmeden çocuğu al, ve... ve...”

Kropinski yeniden çömeldi, “renkli resimleri” itinayla küçük ellerden aldı, oyun kartlarını özenle topladı ve çocuğu kucığına aldı.

Gitmek üzereyken, Höfel çocuğun yumuşak saçlarını okşadı.

Kropinski'nin yüzü umutla yumuşadı, Höfel'e, davetkar bir edayla başını salladı; sesinde derin bir yalvarış vardı.

“Baksana küçük, küçücük çocuk” dedi sıcak bir sesle. “Öyle güzel gözleri var ve öyle küçük burnu ve küçük kulakları ve küçük elleri... Her şey daha öyle küçük ki...”

Höfel’i ateş bastı, yüreği yandı, elini şefkatle aşağı kaydırды, sanki çocuğun yüzünü saklayan bir örtüyü çekiyordu: “Evet, evet, küçük bir Polonyalı Yahudi çocuğu...”

Kropinski canlanarak başını iki yana salladı.

“Ne demek Polonyalı küçük çocuk! Çocuk, bütün dünyada, her yerde çocuktur. Çocuk sevilmeli ve korunmalı...”

Höfel utançla küfretmeye başladı.

“Kahretsin! Başka türlü davranmam ki! Kraemer bana... benden o istedi; çocuğu...”

Kropinski sözünü kesti, gözleri ışıldamaya başladı:

“Kraemer’i dinleme sen. Kraemer sert adam. Sen Kızıl Ordu’ya bak. Onlar geliyor. durmadan yaklaşıyorlar, Amerikalılar da öyle. Hep yaklaşıyorlar. Ne olacak ki? Daha birkaç hafta ve tüm faşistler gidecek ve biz özgür olacağız... küçük çocuk da öyle.”

Höfel dudaklarını bembeyaz kesilene dek sıktı. Sanki düşünceleri akıp kaybolmuş gibi önüne dikmişti gözlerini. Nihayet ayıldı ve beyninde dolaşıp duran düşünceleri bir tarafa itmek ister gibi bir el hareketi yaptı.

“Düşündüm” de ken tamamıyla değişmişti, “Çocuğu şimdi Polonyalıya götüremezsin. Ne yapacak onu? Sevkiyatta ortalık karışık olur. Öğleden sonraya kadar bekle.”

Kropinski rahat bir nefes aldı.

* * *

Kraemer, bu arada, bir odada sıhhiye birliği için onu hazır bekleyen on altı kişinin bulunduğu revire gitmişti. Henüz, hangi amaçla bir araya toplandıklarını bilmiyorlardı; odaya aceleyle giren Kraemer anlatacağı bunu onlara. Lafı dolandırmadan konuya girdi:

“Arkadaşlar, bugünden itibaren sıhhiye birliğisiniz.”

Hastabakıcılar merakla çevresini sardılar. Hepsini tanıyordu, gençtiler, cesur ve güvenilirlerdi ve uzun süreden beri kampta bulunuyorlardı.

“Sıhhiye birliği mi, nedir o?”

Kraemer, birliğe alınmalarındaki amacı kısaca açıkladı. Kampa düzenlenecek bir saldırıda onlar, sıhhiye yardımcı personeli olarak SS için devreye sokulacaklardı.

“Altılarını biz değiştireceğiz anlaşılır?” diye atıldı bir bakıcı alayla. Diğerleri güldü ve sonra Kraemer, onlara, çelik bir miğfer, gaz maskeleri ve ilkyardım çantasıyla donatılacaklarını ve en dış nöbetçi kordonunun dışında gözetim olmadan dolaşacaklarını anlattığında onu ilgiyle dinlediler...

Vay, vay, diye gürültüye başladılar; böyle bir şey daha önce hiç olmamıştı. Kraemer, dudaklarını birbirine bastırdı ve başını onaylayarak salladı.

“Sona doğru yaklaşıyoruz artık” dedi.

“Ve yukarıdakiler huzursuzlanmaya başladılar değil mi?” diye sordu bir diğeri. Kraemer yeniden başıyla onayladı.

“Size fazla bir şey anlatmama gerek yok, meselenin ne olduğunu kendiniz bileceksiniz.” Hepsinin yüzüne teker teker baktı ve sözlerini sürdürdü:

“Sizleri *biz* seçtik, yukarıdakiler değil. Onlar için sıhhiye birliği dışında başka bir şey olmayacaksınız, anladınız mı?”

Bir süre sustu. On altısı da hemen, bunun özel bir anlamı olduğunu anlamıştı ve Kraemer sözlerine, daha kısık bir ses ve ısrarla devam ettiğinde meseleyi tamamen kavradılar.

“Gözlerinizi açın, etrafınıza bakın, her tarafa gidebileceksiniz. Gördüğünüz her şeyi Erich Köhn’e bildirin, komutanınız odur. Geri kalanını onunla konuştum bile.”

Köhn onaylayarak başını salladı.

“Dinleyin!” Kraemer etrafındaki çembere döndü: “En sıkı disiplin, en sıkı suskunluk! Yukarıdakilerin, sizi eleşti-

rebileceği tek bir şey bile olmamalı. Beni anladınız mı?”

On altı kişiyi konuşmadan süzdü. Kraemer’i tanıyorlardı ve daha fazla soru sormadılar, görevlerini kavramışlardı.

Kraemer, sıhhiye birliğini giriş binasına götürdü.

Reineboth onları kurumlu bir gülümsemeye karşıladı. Odasından çıkmış, adamların önünde duruyor, sarı domuz derisinden eldivenlerini keyifle ellerine geçiriyordu. Önlerinden cakayla geçti, tutsaklar hazır olda duruyor ve yüzlerinde tek bir kas bile oynamıyordu.

Reineboth’un yüzünde giderek kötü niyetli bir gülümseme belirdi.

“Anlaşılan kendine en iyilerini seçmişsin?” dedi Kraemer’e.

“En iyileri, rapor führeri, evet!” diye yanıtladı Kraemer çekinmeden. Soru ve cevap yeterince çift anlamlıydı.

“Umarım, onlardan birinin kaçması halinde kampın başına nelerin geleceği hakkında yoldaşlarınızı uygun bir dille uyardıysınızdır.”

“Evet, rapor führeri, tutsaklar, tarafımdan gereken bilgileri aldılar.”

“Harika”, diye karşıladı Reineboth iki anlamlı bir yumuşaklıkla.

“Bunların komutanı kim?”

Köhn ileri çıktı: “Benim!”

“Aha.” Reineboth başparmağını şık paltosunun düğmelerinin arkasına geçirdi ve diğer parmaklarıyla tempo tuttu.

“Köhn. Elbette. Nerede bir vukuat varsa, o oradadır.”

Kraemer, Köhn’ü koruyarak açıkladı:

“O revirdeki başhastabakıcıdır.”

“Aha” dedi Reineboth yeniden, “iş burada anlaşılan.”

Başıyla Kraemer’e, ona artık ihtiyacı olmadığını işaret etti, birliğin çekilmesine izin verdi.

Köşedeki ikili, uzunca bir süreden beri, bir dinleyicilerinin olduğunu anlamamışlardı – Zweiling.

Beklenmedik bir anda Elbise Deposuna gelmişti. Elbise çuvallarının arasındaki koridorda duran ve dikkatle köşeyi gözleyen Pippig onu fark etmedi. Fakat Zweiling, içeri girer girmez Pippig'in davranışlarından arka tarafta bir şeyler döndüğünü hissetmişti.

Ses çıkarmadan Pippig'in arkasına geçti ve yapışkan sesiyle konuştu:

“Nereye bakıyorsun böyle?”

Pippig hızla döndü ve Zweiling'in açık ağzına korkuyla baktı. Scharführer pis pis gülümsüyordu ve sinsî bir ifadeyle “Ne o dilini mi yuttun?” dedi.

“Sayın scharführer...”

“Kapa çenenî sen!” diyerek Pippig'e öfkeyle çıkıştı ve çizmelerinin burnuna basarak arkaya yöneldi; yığınların yanında durdu ve kulak kabarttı. Höfel ve Kropinski, girişi bir çuval yığınıyla örtüp köşeden ayrılırken onu görmemişlerdi. Ancak gitmek için döndüklerinde, hauptscharführer'i birden karşılarında gördüler. Höfel'in kam dondu, kalbi buz kesildi. Fakat hemen toparladı kendini. Sakin bir tavırla birkaç yığını daha gösterdi ve büyük bir sükunetle Kropinski'ye şöyle dedi:

“Ve sonra bunları buraya dizeceksin.”

Zweiling de bir şey yokmuş gibi davranıyordu. “Yerlerini mi değiştiriyorsunuz?”

“Evet, hauptscharführer, güvelerin girmemesi için.”

Kropinski, bilinçsizce bir yığın çuvalı daha girişin önüne koydu.

Zweiling hızla yanına geldi, Kropinski'ye bir tekme attı yığınları kenara çekti.

Ön tarafta Pippig duruyor, Zweiling'in köşede kaybolu-

şunu dehşetle seyrediyordu. Höfel ve Kropinski, bu tehlikeli durum karşısında suskun bakışlarla birbirlerine baktılar.

Zweiling köşeye girdiğinde çocuk SS'ten kaçarak bir köşeye sığınmış ve büzülmüştü. O anda Höfel yanlarına geldi.

Zweiling'in ağzı, çenesindeki kırıksıklıkların taç oluşturduğu aptal bir gülümsemeye yamuldu.

"Tabii ya, burada güve varmış..." dedi aldatıcı bir sesle.

Tehlikeli samimiyeti Höfel'i uyardı ve hemen tehlikenin üstüne gitmeye karar verdi. Burada ancak sadece cesaret ve kartları açık oynamak bir şeyleri kurtarabilirdi kurtarabilecekse.

"Hauptscharführer...", diye başladı Höfel.

"Ne var?"

"Size açıklamak istiyorum..."

"Tabii, bunu yapmalısınız." Zweiling, çizmesinin ucuy-la çocuğu işaret ediyordu.

"Şu güveyi de yanınızda getirin."

Kropinski, ikisinin peşinden hauptscharführerin odasına girdi. Höfel, çocuğu yere indirmiş ve o hemen bir köşeye büzülmüştü. Zweiling Kropinski'ye, def eder gibi bir el işareti yaptı. Kropinski odayı terk etmek zorunda kaldı.

Zweiling, Höfel'le yalnız kalmış ve yazı masasına henüz oturmuşken, giriş kapısı tarafından siren çalmaya başladı, yırtıcı bir hayvanın sesine benziyordu. Zweiling pencereden dışarı baktı ve Höfel bu fırsatı konuyu değiştirmek için kullandı.

"Hava alarmı, hauptscharführer. Bodruma inmeyecek misiniz?"

Zweiling sırtıyordu; gülümsemeye çalışıyormuş gibiydi. Sirenin sesi durduğunda yanıt verdi:

"Yoo, bu kez yukarıda yanınızda kalacağım."

Bir sigara yaktı. Sigara içiyor ve önüne bakıyordu. Ağzı açıldı. Kafasından bir şeyler geçiyordu.

Höfel her şeye hazırlıklıydı. Zweiling'in tuhaf davranışını kuşkuyla izliyordu. Nihayet gözlerini Höfel'e doğru kaldırdı Zweiling; bakışları sorgulayıcıydı.

"Dün Erfurt üstlerindelerdi" dedi Zweiling birden. Höfel susuyordu; ne istiyordu ondan? Zweiling, dilini, sarkan alt dudagina götürdü, önünde belirsiz bir yüz ifadesi takınan tutsağı inceledi ve bir süre sonra konuşmaya başladı:

"Aslında size hep iyi davrandım..."

Bunu söylerken kıstığı gözlerinin yarıklarından yanıt bekleyerek Höfel'i, gözlüyordu. Fakat Höfel, Zweiling'in ne yapmak istediğinden kuşkulu, ısrarla susuyordu.

Zweiling ayağa kalktı, dizlerini bükerek çocuğun saklandığı köşeye gitti. Canlıya boş bakışlarla bir süre baktı, sonra ona dikkatle, çizmesinin ucuyla dokundu. Çocuk sürünerek çizmeden kaçtı. Höfel'in gerginliği artmıştı.

Dışarıda, uzun masanın başında Kropinski ve Pippig duruyordu. Görünüşte gidecek kafilenin eşyalarıyla ilgileniyorlar ama aslında içeride olup bitenleri gözlüyorlardı. Dramatik bir sahne beklediklerinden Zweiling'in odasının niye bu kadar sessiz kaldığına şaşırıyorlardı. Onun Höfel'e yaklaştığını ve sözde bir samimiyetle bir şeyler söylediğini görmüşlerdi. İçeride neler oluyordu acaba?

Gerçekten de Zweiling, yayvan bir gülümsemeyle Höfel'in karşısına geçmişti.

"İstesem" dedi, "istesem, daha bu akşam hücrede oturursunuz..." gözlerini kırıştırdı ve Höfel'in tepkisini bekledi.

Masadaki ikili, Zweiling'in işaret parmağıyla gırtlığını enlemesine çizdiğini gördü.

"Bu iş tatsızlaşmaya başladı" diye fısıldadı Pippig, Kropinski'ye. Höfel'in yüzünde hiçbir işaret yoktu. Zweiling'in önünde kımıldamadan duruyordu, oysa beyni zonkluyordu. Bu senden bir şey istiyor.

Birden Zweiling kulak kabartarak başını kaldırdı. Uçak filosunun çirkin gümbürtüsü şimdi Elbise Deposunun tam üstündeydi. Tehlike duygusu uyandıran gürültüyü uzunca bir süre dinledi, ardından Höfel'e baktı yeniden. Konuşmuyorlardı. Her biri kendi düşüncesiyle meşguldü. Zweiling'in yüzü, düşüncelerini yansıtamayacak kadar ifade gücünden yoksundu; tekdüze alnının arkasında olup bitenleri sadece gözlerini kırıştırmaları ele veriyordu.

"Ama istemiyorum..." dedi uzun bir suskunluktan sonra Zweiling.

"Ona ne yapmak istediğini bir anlasak" diye fısıldadı Pippig heyecanla ve Kropinski de yanıtladı: "Onu hücreye gönderecek mi?"

Höfel'in kanı beynine hücum etti. Zweiling'in davranışlarının anlamını bir anda çözmüştü. Şaşkınlığı öyle büyüktü ki, bir şey söyleyebilecek durumda değildi. Zweiling, Höfel'in onu anladığını hissetti. Kendi cesaretinden ürkererek Höfel'e sırtını döndü ve yeniden masasına oturdu, anlamsız bir şekilde çekmecesini karıştırmaya başladı. Höfel'in süzen bakışları onu tedirgin ediyordu, fakat artık geri dönüş yoktu.

Mesele açıkça söylenmişti.

Teklifsizliğini bir nebze artırarak şöyle dedi:

"Burada, yukarıda kalırsa, güvenlikte olur..."

Şimdi mesele daha açık konulmuştu. Höfel'in içinde tepkiler birbirini kovalıyordu. Şu ana kadar onu rahatsız eden bütün sıkıntılar, bir çırpıda kenara süpürülmüştü. Çocuğu tam bir güvenlik içinde saklama olanağının doğduğunu görüyordu sadece. Zweiling'e doğru acele bir adım attı. Ama o, birdenbire korktu. İşaret parmağını Höfel'e şiddetle salladı ve bağırdı:

"Yakalanırsanız, o zaman ipin ucuna sen gideceksin, ben değil! Beni anladın mı?"

Höfel, temkinliliğini bir yana bırakarak yanıtladı:

“Hem de çok iyi anladım.”

Zweiling, fazla ileri gitmiş olmaktan korkarak kendini toparladı ve alışıldık emredici ses tonu geri geldi. Başıyla yaptığı sert bir işaretle çocuğu gösterdi: “Çıkar şunu!”

Höfel çocuğu kucağına aldı ve odayı terk etmek istedi. Daha kapıya varmışken Zweiling çağırdı onu. “Höfel!” Göz göze geldiler ve suskun bakışlarla süzdüler birbirlerini; Zweiling gözlerini kapatarak sıktı:

“Buradan canlı çıkmak istiyorsun değil mi?”

Höfel yanıt verene kadar kısa bir süre tetikte beklediler: “Sizin gibi, hauptscherführer.”

Aceleyle odadan çıktı.

Pippig, Höfel’in, masaya yaklaşırken duyduğu heyecanı sezdi. Akıllı davranarak meraklı sorular sormadı. Höfel, kendini sakinleştirmeye çalışıyordu.

“Bunu yine arka tarafa götür” dedi Kropinski’ye. Çocuğu verdi. Kropinski soru sormaya yeltenirken Pippig ona çıkıştı:

“Götür çabuk!”

Kropinski çocuğu göğsüne bastırarak arka tarafa koştu.

Beklenen facia gerçekleşmemişti. Tersine, tamamiyle yeni ve şu an için henüz kavranamayacak bir durum doğmuştu. Höfel, bir açıklama yapacak halde değildi. Pippig’in de buna ihtiyacı yoktu zaten. Höfel’e baktığında Zweiling’in odasında olup bitenleri sezmişti. Aralarında tek bir kelime konuşmadılar. Höfel, ağır ağır döndü ve sanki biri tarafından itiliyormuş gibi yazıhaneye girdi. Pippig onu yalnız bıraktı, geride kaldı.

* * *

Zweiling, odasının penceresinden, olup bitenleri kötü niyetli bakışlarla izledi. Dışarıdakiler suç ortakları olmuştu

artık. Üstlerine atılmak istiyor ve güvensizliğini, alıştığı üstlülük duygusuyla gizlemek için dayanılmaz bir bağırma arzusu duyuyordu. Ancak birden, irkilerek arkasını döndü; uzakta, birbiri ardından ısıık çalarak düşen bombaların sesini apaçık duyuyordu. Dehşetten açılmış ağzıyla boşluğa bakıyor ve kulak kabartıyordu. Sinirli bir hareketle, tıraşlıymış gibi yanağını ovaladı...

* * *

Hava taarruzu alarmı on altılıyı, komutanın bürosunun önünde, ona takdim edilmek üzere alışılmadık kılıklarıyla sıraya dizildiklerinde yakalamıştı.

Kampta, tutuklular bloklarına doğru koşuyordu. Kampın önündeki yollar hareketlenmeye başladı. Çalışma komandoları geliyor ve koşar adım kampa giriyordu. SS'ler, aceleyle sığınaklara iniyordu.

Yüksek rütbeliler alarmdan hemen sonra komutanın odasında toplanmış. Reineboth, sıhhiye birliğini bildirmek üzere içeri girdiğinde, Schwahl tedirginlikle döndü:

“Nedir? Ha, evet.”

Savuşturan bir kol hareketi yaptı, şimdi söylev çekmenin sırası değildi. On altılı derhal görevine başlamalıydı.

Hava birliklerinin gürültüsü gökyüzünü kapladı. Bombaların yakınlarda bir yere düştüğü duyuluyordu.

- Reineboth binadan çıktı ve komutanın emrini umursamaz tavrıyla sıhhiye birliğine ilette.

“Kuşlar, def olun!”

Köhn komuta etti: “Sıhhiye birliği, hazır ol!”

Grup, hareketsiz kaldı.

“Sola dön! Koşar adım... marş maarşş!”

Reineboth hızla uzaklaşan grubun ardından şüphayle baktı, iç geçirdi ve aceleyle sığınağına doğru uzaklaştı.

On altı adam bölgeyi koşar adım geçerken, artık, kimsecikler yoktu ortalıkta. Alışık olmadıkları başlıklarının altından anlamlı bakışlar fırlatıyorlardı.

Alçak uçuşla kampın üzerinden geçen birlikler başlarının üstünde gurulduyor, birbirlerinin peşi sıra geliyordu. Bombalar büyük bir gürültüyle patlıyordu.

Gotha'da mı, yoksa Erfurt'ta mı?

En dış nöbetçi kordonuna varınca Köhn, nöbetçi fuhre-re birliği tanıttı. "Adamları"na askerce görev dağıtımını yaptıktan özel bir zevk alıyormuş gibiydi.

"Dört adam SS kıışlarına! Dört adam birlik garajlarına ve geriye kalanlar benimle subay evlerine! Hava tehlikesinin bittiği işaretinden sonra, en geç on dakika içinde yine tam mevcut burada olacaksınız, anlaşıldı mı?!"

"Anlaşıldı!" diye çınladılar koro halinde.

"Dağılın, marş maarş!"

Belirtilen yönlere doğru fırlayarak dağıldı gruplar; nöbetçi fuhrer sessizce duruyordu; emredecek bir şeyi yoktu bu kez.

Höfel, masasına oturmuş, gözlerini sevkiyat listesine dikinişti. Yazıhanedeki tutsaklar, dışarda olup biteni görmemişlerdi iyi ki; Höfel, bu yüzden meraklı sorulardan kurtulmuştu. Zweiling'in ikiyüzlü teklifi değildi Höfel'in içini böylesine karıştıran; ama, çocuğu kurtarabilmek için böylesine beklenmedik olanağın ortaya çıkışına seviniyordu.

Çok kolay ve basitti şimdi her şey, buna rağmen Höfel'in yüreği sıkışıyor ve acı çekiyordu. Daha biraz önce Kraemer'e çocuğu kamptan göndereceğine söz vermişti. Ve o, verdiği sözü tutacağına güveniyordu. Sözüünü yerine ge-

tirmezse? Çocuğu gizlice alıkoyarsa? Artık Zweiling'den korkmasına gerek yoktu. Höfel, listeyi oluşturan numara sütunlarına baktı. Her numara bir insandı; oysa, biri eksikti: çocuğunki. Onun numarası yoktu. Öyle biri yoktu. Onu sadece bir bavula koymak yeterliydi ve... Öğleden sonra kapıdan dışarı çıkacaklardan biri, yanında bir yük taşıyacaktı... Höfel gözlerini sıkıca yumdu. Kendi vicdanını rahatlatmak için en iyi bahanesi, görevin tam anlamıyla yerine getirilmesi değil miydi?

Fakat, onu ezen bu suçluluk duygusu işte yine gelmişti. Sanki üstüne dikilmiş bir çift göz uzaktan sessizce onu izliyordu. Bunlar, çocuk gözleri miydi? Karısının gözleri miydi? Kendini, uzun tutsaklık yılları boyunca, hiç şimdiki kadar yalnız hissetmemişti.

Cazip tekliften kaçmıştı. Pippig'in suskun gözlerinden de kaçmıştı. Sadece kendinden kaçamıyordu; oysa kendinde, kararı yerine getirecek gücün olmadığını farkındaydı.

Höfel, Pippig'in yanına çıktı. O hâlâ masada duruyor ve onu bekliyordu. Gökyüzü kesintisiz bir biçimde gümbürdü-yordu. Saldırı bu kez büyük olmalıydı. Zweiling, odasında, köşedeki pencerede duruyor ve gökyüzüne bakıyordu. Höfel, alelacele bir göz atarak Zweiling'in kendisini göremeyeceğine kanaat getirince Pippig'e seslendi: "Benimle gel."

Arkadaki bölmeye gittiler. Çocuğun yanında duran Kropinski, yanlarına geldi. Tüm varlığı gergin bir bekleyiş içindeydi. Üçü, birbirlerine çok yakın duruyordu. Höfel, başıyla ön tarafı gösterdi. "Bana bir teklif yapt; çocuk kalabilir."

"Aha", dedi Pippig kuru bir şekilde, "işler tersine döndüğünde, elinde koz olsun diye. Hiç de aptalca değil. Sen, sen ne?.."

Höfel kararsızca omuzlarını silkti. Pippig sinirlendi. "Neden korkuyorsun? O şimdi elinde, seni gammazlayamaz."

Kararsız Höfel, zayıf itirazlarda bulundu.

“Çocuğu saklarsak, teklifini kabul ettiğimi düşünecek...”

Pippig karşılık verdi: “Ne çıkar, umrumuzda bile değil.”

Ve hemen karar verdi: “Çocuk kalacak!”

Höfel, birazcık daha itiraz etmek isterken Kropinski omzuna vurdu. “Sen iyi bir arkadaşsın.” Höfel, ellerini pantolonunun ceplerine soktu sessizce; oldu bittiye getirilmiş gibi duruyor ve kendi kararsızlığına acıyla gülümsüyordu.

Hava taarruzu hâlâ sürüyordu; tutsaklar bloklarda, sadece hafif bir ılıkılık yayan -yakıt kıttı- büyük sobaların etrafında toplanmışlardı. Isıyı, sıkışık mekana yığılmış insanların nefesleri yayıyordu. Bazıları, başlarını kollarına yaslayarak, çevrelerindeki gürültüye aldırmandan masanın üstüne eğilmiş uyuyorlardı. Kamp boşalmış, içtima alanı çölleşmiş gibiydi. Girişte de hiç hareket yoktu. Sadece kampın çevresindeki kulelerin üstünde gökyüzüne bakarak yürüyen nöbetçiler görünüyordu.

SS kışlalarının bulunduğu alanda, sıhhiye birliğinin dört adamı devriye geziyordu. Kışlaların arasında kayıtsızca dolaşıyor, ama gözlerini de dört açıyorlardı. Kışlalardan kaçıyor muydu?

Bir diğer grup, kampın kuzey tarafındaki ormanlık araziye dolaşmaktaydı. Burada, ormanın izin verdiği ölçüde, Thüring'in içlerine kadar uzanan bir görüş alanı vardı. Başka bir dörtlü, nöbetçilerin kıskanç bakışları altında, çitin çevresinde geziniyordu.

Onların da bir görevi vardı. Kampın, kulelerin ve ormanın konumuna göre çit nereden yarılabiliirdi? Sovyet yapısı miğferleri, araştırmacı bakışlarını nöbetçilerin gözlerinden saklıyordu. Saatler boyu devriye gezmenin sıkıntısını etrafa bakınarak dağıtmak için, zaman zaman mola veriyordu dörtlü. Fakat bu zararsız bakınma bile, bir ölçme-biçme işiydi. Gözlemlerini nöbetçilerin duyamayacağı kadar kısık

bir sesle, birbirlerine iletiyorlardı.

Alarm, ancak öğleden sonra kaldırıldı. Siren bunu uzun bir çığlıkla bildirdi. Kamp yeniden canlanmaya başladı. Tutsaklar kendilerini bloklardan dışarı atıyordu.

Mutfakta kazanlar, gecikmiş öğle yemeği için şangırdamaya başladı. Nizamiye de hareketlenmişti. Reineboth'un, kamp mikrofonundan sevkıyatı kapıya çağırması çok sürmedi.

Küçük Kamp'ı, bir karınca yuvası gibi kımıldatan bir emirdi bu. At ahırlarının önünde toplanan tutsaklar kargaşa halindeydi. Karlar eridiğinden, ordan oraya koşuşturanlar, pislik ve çamura bulanıyordu. Blok kıdemlisi ve koğuş nöbetçileri, keşmekeşi düzene sokmakta güçlük çekiyordu; bağırıp çağırma, itiş kakış ve bir sürü gürültüden sonra yürüyüş kolları nihayet oluşturuldu.

Eşyâ bölümündeki azbuçuk öteberi çabucak dağıtıldı. Höfel, Pippig ve Kropinski, üç kafadar gibi birbirine sokulmuş duruyordu. Höfel'in sinirleri, son derece gerilmişti. Pippig'in, Jankovski'yi getirip, çocuğa veda etmesini sağlamaya önerisini, öfkelenerek reddetti. Onu görmek istemiyordu, hiçbir şey bilmek ve duymak istemiyordu.

"Ama André, zavallı adamı böyle gitmeye mecbur edemezsin..."

"Rahat bırak beni!" Höfel'in tüm sinirleri altüst olmuştu. İkisini öylece bırakıp yazıhaneye sığındı.

Pippig çaresizdi, "Git, Marian", dedi sonunda, "Küçük Kamp'a koş ve Jankovski'ye anlatmaya çalış."

Jankovski, son derece telaşlıydı. Birazdan sevkıyat yola çıkacaktı ve çocuğu hâlâ kimse getirmemişti. İkide bir sırasından çıkıyor ve yuvarlak kafalı blok kıdemlisine gürültülü bir Lehçeyle, Elbise Deposuna kadar gitmesine izin vermesi için yalvarıyordu. Yürüyüş kolunu bir araya getirebildiğine şükreden blok kıdemlisi, Jankovski'nin yakarışlarına

kulak asıyor ve her defasında sabırsızlıkla yeniden sırasına itiyordu. Jankovski, tuzaktaki bir kuş gibi çırpınıyordu.

Kropinski onu bu halde buldu. Jankovski, sevinçli bir telaşla ona doğru koşup sarıldı. Altüst olmuş yüzü gözyaşlarıyla yıkanıyor. Kampı, çocuğu almadan terk etmesi gerektiğini anlamak istemiyordu. Bu mutsuz insanı teselli edecek sözleri bulmakta güçlük çekiyordu Kropinski. “Kardeş, ağlamamalısın”, diyordu durmadan, “biz küçük Stephan’ı senden çok daha iyi koruyabiliriz, buna inan.” Jankovski, hiddetle başını sallıyordu. Görünümü son derece acıklıydı. Soğuktan korunmak için kulaklarının üstüne çektiği gri, zebra gibi çizgili şapkası, kaşlarına kadar kaymıştı; her tarafı dökülen ceketini ona çok bol geliyordu; çıplak ayakları ise biçimsiz tahta ayakkabılara sokulmuştu. Ceketinin uzun, lime lime olmuş kollarıyla, körleşmiş gözlerindeki yaşları sildi. Bu zavallı insanın, ancak, mütevazı bir biçimde yalvaracak kadar gücü kalmıştı: “Lütfen onu bana verin, lütfen onu bana verin.” Kropinski’nin önünde diz çökmek istedi; ama o dirseğinden tutup ayakta kalmasını sağladı, kendine gelmesi için sarstı. “Ağlama, kardeşim, ağlama”, diye yalvarıyordu bu şaşkın insana. “Niye bu kadar çok ağlıyorsun? Babası değilsin ki.” Jankovski, karşı çıktı: “Ben babadan da fazlayım!” Yüreğini ateş basan Kropinski, ani bir duygu seline kapılarak üzgün adamı kendine çekti, sarıldı, sıktı ve öptü: “Git, kardeş, kutsal Meryem seni korusun.”

Jankovski, onu bırakmak istemiyor, kenetlenmiş gibi sımsıkı tutunuyordu. Kropinski bu ezaya daha fazla katlanamadı. Bu berbat durumdaki adama defalarca sarıldı. Sonra ondan sıyrıldı ve kaçtı.

“Kardeş, kardeş!” diye bağırdı ardından Jankovski; fakat kaçan, hiçbir şey duymak istemiyordu artık. Jankovski’nin bütün gücü tükenmiş, kolları iki yanına düşmüştü;

sessizce inliyordu sadece. Polonyalıyı yeniden sıranın dışında gören sinirli blok kıdemlisi çıkıştı: “Lanet olsun, ikide bir ne dikiliyorsun ortalıkta, yerine gir artık!”

Yürek yangısıyla kıvranan boynu bükük Jankovski, yürüyüş kolundaki yerine döndü, sendeleyerek, uzun kalabalıkla birlikte içtima alanına çıktı. Burada, bir kez daha, büyük bir hengame yaşandı.

Reineboth, sevkیات mevcudunu saydı ve yeniden oluşturdu; insan seli, açılan kamp kapısından gri bir kırkayak gibi, ağır ağır ve zahmetle dışarı taşıtı.

Sevkیاتla ilgilenirken çocuk Kraemer’in bir daha aklına gelmedi. Bir ara bu zavallı sel önünden akıp geçerken, bir tutsağın omzuna astığı çuvalı fark ettiğinde hatırladı. O mudur acaba diye düşündü.

Fakat o, Polonyalı Yahudi Zacharias Jankovski değildi. O, varacağı bir sonraki istasyona doğru, tökezleyerek bagajı olmadan gidiyordu.

Artık olan olmuştu! Tıttumunun telafisi olmayacaktı Höfel’in. Yazıhanede birkinlikle oturuyor, az önce yola çıkan sevkıyatın, Zweiling’e vereceği eşya listesini hazırlıyordu.

Pippig, bir rahat nefes aldı bu arada. Her şey yolundaydı, çocuk güvenlikteydi. Temiz iş! Madik atmıştı yine ve bundan müthiş bir zevk alıyordu. Ama kime? SS’e mi? Zavallı Polonyalı Yahudi Jankovski’ye mi? Hayata mı? Kader mi? Her şey ne kadar karmaşıktı böyle. Buna kafa yormuyordu, daha çok, minik bir kediciği emniyete aldığına sevinliyordu.

Ya Kropinski? Gizli köşede oturmuş, kucığına aldığı çocuğa hafif, çok hafif bir sesle memleket türküleri söylüyordu.

Höfel, eşya listesini götürdü. “Şu güve”, dedi Zweiling, “O da sevkıyata katıldı değil mi?” Alt dudağını sarkıttı ve dilini üstüne kaydırıldı. Höfel cevap vermekte oyalanıyordu; kısa bir karardan sonra yanıt verdi: “Evet, hauptscherführer”

“Artık sen de diğerleri de çenenizi açmayın”

“Evet, hauptscherführer.”

Zweiling, bıkkınlıkla yüzünü ekşitti: “Evet, evet” diye öykündü, “Birbirimize rol kesmeyelim. Birkaç hafta içinde Amerikalılar burada olacak, o zaman güvenizi kucağınıza alır onlara ‘Bunu baş alay şefimize borçluyuz’, diyebilirsiniz...”

Höfel kendini zorlayarak yanıtladı: “Evet, hauptscherführer.”

Zweiling sevecenliği unuttu: “Senin evetine de! Sonuçta müthiş bir şey benim bu... Ortaya çıkarsa hepiniz hücreye gidersiniz. Benim başıma hiçbir şey gelemaz, bunun farkındasınız herhalde?”

“Evet!”

Zweiling sandalyesine yaslandı: “O zaman adamlarına, çenelerini sıkı tutmalarını söyle.”

“Başüstüne, hauptscherführer.”

* * *

Pippig, çocuğa, içine bir kaşık pekmez karıştırdığı bir fincan sıcak kahve getirdi. Çocuk bir yudum içti ve fincanı kendinden iterek uzaklaştırdı.

Dertlenen Pippig iç çekti: “Bu meret benim de hoşuma gitmezdi doğrusu.”

“Küçük çocuğa ne verelim?” diyerek omuzlarını kaldırdı Kropinski, “kolları ve bacakları öyle ince ki...”

Pippig küçücük vücudu inceleyerek yokladı: “Bir şey yok...”

“Küçük çocuğa ekmek lazım, şeker ve süt.”

Pippig güldü: “Süt? Marian, sen de çok hoşsun, benim süt verecek memem yok ki.” Kropinski başını tasayla salladı. Pippig, iki eliyle tıraşlı başını sıvazladı ve birden patladı: “Tabii ya, oğlanın süte ihtiyacı var.”

“Nereden bulacaksın?”

Ama anlaşılan Pippig'in bir planı vardı, ve bir kere karar verdi mi, tereddüde tahammülü olmazdı. "Madiği kim atıyor, sen mi ben mi? Ben!" Bunu hınçla söylemişti. Pippig hemen çocuğun yanına çömeldi, ellerini okşadı. "Dinle bakalım, ufaklık. Yarın Pippig Amca büyük otlığa gidecek, orada bir sürü inek var, bunlar 'Möööööö' yaparlar..." Çocuk gülümsüyordu. Pippig, küçücük yüzü sevinçle avuçlarının arasına aldı: "Ufaklık, bizim yanımızda gülmeyi de öğreneceksin daha." Şaşkın Kropinski'nin omzuna parmağını bastırdı, "Sen, yarın meme vereceksin ona, anlaşıldı mı?"

Höfel, yazıhanede, değişen durum hakkında fazla söz sarf etmedi. Çocuk Elbise Deposunda kalacaktı; başıyla, Zweiling'in odasını işaret ederek meselenin hallolduğunu anlattı. Tutsaklar, onu hemen anlamışlardı.

"Kampta, bu konu hakkında konuşmayın...", cümleyi "inesele"nin üstünü örten bir el hareketiyle bitirdi. Her şey söylenmişti.

Höfel, iş bitiminden sonra, masada tek başına oturuyordu. Pippig ortada yoktu. Birçok tutsak yataklarına girmişti bile. Höfel'in arkasındaki masada heyecanla fısıldaşan bir grup oturuyordu.

Höfel'in kafası karmakarışık. Başını iki elinin arasına alarak gözlerini yumdu. Bochow'a hesap vermesi gerektiğini biliyordu. Bunu yapamayacak kadar korkak mıydı? Çocuğu gizli tutup kimseye söz etmese mi? Ne Bochow'a, ne Kraemer'e?

Höfel düşüncelere gömülmüştü. Arkasındaki fısıldaşma kulağına çalındı.

Amerikalılar Oppenheim yakınlarında köprübaşı kurmuşlar. Doğuda panzerler cepheyi yarmış. İlk gelenler, Hanau ve Aschaffenburg'da Main nehrine varmışlar. Koblenz'teki birlikler doğu yakasına çekilmişler. Bingen'de sokak muharebeleri yapılmıyormuş.

Höfel, dikkat kesildi. Bu kadar çok ilerlemişlerdi demek. Demek bu kadar çabuk olmuştu.

Çocuğu saklı tut işte..., diye konuşuyordu içindeki ses yine. Gözlerini açtı.

Soğukkanlı ve kesin tutum almış mıydı ki? Yüreğinin sesini dinlemiş ve ağır basmasına izin vermişti. Yüreği, aklından daha mı güçlüydü?

Hissetmek - düşünmek. Düşünmek - hissetmek.

Düşünceleri düzensiz bir gemi gibi akıp gidiyor ve bulunduğu bin bir türlü bahaneye sığınyordu. Akıntılı bir nehir-den geçerken, boğulmak üzere olan bir çocuğu görseydi ne yapardı? Kendini hiç düşünmeden akıntıya atar ve hiçbir şey bundan daha doğal olamazdı.

Höfel, ağır bir nefes aldı. Bochow'a mı? Kraemer'e mi? Yaptığını hangisine söyleyecekti?

* * *

3. Blok'ta "iş ekipleri" kalıyordu. Bunlar, subaylar gazinosunda garson, mutfakta görevli ya da SS için terzilik, ayakkabı tamirciliği, ayak işleri ve hademelik yapan tutsaklardı.

"İyi akşamlar Karl." Pippig, gözlerini kurnazca kırpıştırarak SS mutfağında çalışan Wunderlich'in yanına oturdu. Wunderlich, karşısındaki küçük adamın bir derdi olduğunu hemen anladı. "Ne istiyorsun?"

"Süt."

"Süt mü? Niye ki?"

"İçmek için, inek."

"Senin için mi?"

Pippig bozulmuştu. "Olsaydı, bira içerdim ben..." Wunderlich'i kendine doğru çekti, fısıldadı: "Bir çocuğumuz var."

"Bir ne?"

“Şşşt”, Pippig dikkatle çevresini kolladı, elini omzuna koydu, Wunderlich’in kulağına sırrını açıkladı.

“Görüyor musun Karl, bu yüzden, işte küçüğe biraz süt lazım. Böyle kolları ve böyle bacakları var. O solucancık elimizde kalacak yoksa. He, Karl? Yarım litre?”

Wunderlich düşünüyordu. “Sütü kapıdan nasıl geçireceksin?” Bu bir onaylamaydı. Pippig, sevinçten parlıyordu.

“Bana bırak ben hallederim”

“Ya seni yakalarlarsa?”

Pippig sinirlendi. “Madiği kim atıyor, sen mi, ben mi?”

Wunderlich güldü. Sorunu tartıştılar. O kadar kolay bir iş değildi. Pippig, sütün yanına nasıl ulaşacaktı? “Dışarıya” bir “kaçamak” fırsatı ayarlayabilir, SS terzihanesine birkaç elbise getirebilirdi. Bu mümkündü. Öyleyse süt, terzihaneye getirilmeliydi.

Wunderlich, blokta çevresine bakındı ve eliyle, bir ayakçıyı yanına çağırırdı.

“Ne var?” diye sordu ayakçı masaya yaklaşıncı.

“Dinle, yarın sabah yanıma gel de terzihaneye bir şişe süt götür. Rudi şişeyi ordan alacak.”

Ayakçı, selamlaşmak için elini Pippig’e uzattı:

“İyi akşamlar Rudi.”

“İyi akşamlar Alfred.”

Ayakçı için bu, basit bir görevdi, SS’lere ait her yere rahatça girip çıkabiliyordu.

Bu yüzden sadece “tamamdır” dedi bir şey sormadan, çünkü özel şeyler daima, olağanmış gibi halledilirdi.

“Şimdi bir de Otto’ya haber vermeliyiz” dedi Wunderlich; Pippig ile birlikte bloğun diğer bölümüne geçti.

Otto Lange, bir zamanlar terzi ustasıydı, kampa fısıltı propagandası yüzünden getirilmişti. Şimdi, SS terzihanesinde Kapo olan bu yaşlıca adam, anons megafonunun yanın-

da duruyor, verilen haberleri dinliyordu.

Wunderlich kenara çekti onu.

“Yarın sabah sana bir şişe süt yollayacağım. Pippig onu senden alacak.”

Terzi başıyla olumladı ve parmaklarını üst dudağında gezdirdi. Bu, sivil hayatında, bıyıklyken edindiği bir alışkanlıktı.

“Dinle”, Pippig terziyi bilgilendiriyordu, “Birkaç eski palto getireceğim. Onları sen bizden istedin, anladın mı?”

Lange başını salladı: “Evet, evet, getir.”

Yarım litre sütü organize etmek için karmaşık bir yol izleniyordu ve bu, işe katılanların tüm gönüllülüklerine rağmen tehlikeliydi. Pippig giriş kapısında yakalanırsa, iş ortaya çıkacaktı. Kesinlikle hücreye atılacak ve eğer şansı varsa 25 falakayla sıyracaktı. Şansı yoksa krematoryuma yollanıp sakalı kesilecekti. Fakat Pippig korkmuyordu. Becerdiği bütün akıl almaz işlerde ona daima iyimser bir duygu eşlik ederdi: “Sevgili Tanrı, özgür düşünceli birini asla terk etmez”di. Bloğun kapısında ayrılırken Wunderlich uyardı onu:

“Sakın yakalanayım deme.”

Pippig, öfkeli bir yanıt vermeye hazırlanıyordu ki Wunderlich gülererek sözünü kesti:

“Biliyorum, madiği sen atıyorsun...”

Pippig, memnun ayrıldı ordan. Bloğa geri dönen Wunderlich SS revirinin hastabakıcısına rastladı.

“Hey Franz, bana yarın biraz üzüm şekeri yollar mısın?”

“Üzüm şekeri mi? Ondan bizde de çok az kaldı.”

“Bir arkadaş için lazım bana.”

Hastabakıcı iç çekti: “Bir paket, daha fazla değil. Ayakçıyla yollarım.”

Wunderlich Franz’ın omzuna vurdu arkadaşça.

Höfel içeri girdiğinde, Kraemer, ertesi sabahın yoklama listesiyle uğraşıyordu hâlâ. Bir tabureye oturup sigara yak-tı. Kraemer, kısa bir göz attı ona.

“Her şey yolunda mı? Yürüyüş kolunda cıvılda çuval taşıyan biri vardı, herhalde oydu...”, diye sordu Kraemer yazı yazmayı kesmeden.

Höfel’in, Kraemer’i tatmin etmek için başını sallaması yeterliydi. Fakat hiç tepki vermiyor, yere bakıyordu. Kraemer şüphelendi.

“Ne oldu?”

Höfel, izmariti ayağının altına koydu ve ezdi.

“Sana bir şey söylemem gerek...”

Kraemer kalemini masaya bıraktı.

“Yoksa çocuğu vermedin mi?”

Höfel yüzüne baktı: “Hayır.”

“Adam...” Kraemer ayağa fırladı, koşup kapıyı açtı. Yalnız olup olmadığını kontrol etmek alışkanlığıydı. Yazı-hane boştu. Kraemer kapıyı örttü ve sırtını ona dayadı. El-lerini pantolon ceplerine soktu, dudaklarını sıktı ve önüne baktı. Höfel, tüm gücüyle karşı çıkmaya kararlı olarak ba-şına gelecekleri bekliyordu.

Fakat Kraemer tuhaf bir şekilde sesini çıkarmadı. Konu-şana dek epey bir süre geçti.

“Sana verilen bir direktife karşı çıktın!”

“Evet ve hayır!”

Kraemer, Höfel’in itiraz etmesini bekliyor, fakat o susu-yordu.

“Ve?” diye sordu nihayet Kraemer.

Höfel, derin bir nefes aldı.

“Bir aksilik çıktı...” Duraksadı ve Zweiling ile arasında

gelişenleri yine duraksayarak anlattı. Açıklaması, aynı zamanda özürüydü de.

Kraemer, sonuna kadar konuşmasına izin verdi, avurtları oynuyor, Höfel anlatacaklarını çoktan bitirdiğinde hâlâ susuyordu. Yüzü taşlaştı, gözbebekleri küçüldü. Tuhaf, kısık bir sesle şöyle dedi sonunda:

“Anlattıklarına sen de inanıyor musun?”

Höfel güvenini tekrar kazanmıştı ve kabaca yanıt verdi:

“Sana yalan söylemiyorum.”

Kraemer, omuzlarıyla yaptığı hantal bir hareketle kapıdan ayrılarak odanın içinde bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı ve daha çok, kendi kendisiyle konuştu:

“Tabii ki bana yalan söylemiyorsun, ama...” Höfel’in önünde durdu. “Ama belki de kendine söylüyorsun.”

Höfel kırgınlıkla bir hareket yaptı, o an Kraemer patladı:

“Bir sahtekarla iş yapmaya kalkıştın! Zweiling bir sahtekardır! O herif bizim arkamıza saklanıyor.”

Höfel de, kavgaya girişmeye hazırdı: “Böylece avucumuzun içine aldık onu.”

Kraemer’in göğsünden kuru bir kahkaha fırladı.

“Avucumuzun içinde mi? André, kaç senedir kamptasın? Yoksa altı ay mı?” Baş parmağını savuruyordu arkasına doğru. “O, kendi adamlarının da arkasına gizlenecektir. Rüzgar hangi yönden eserse ona göre davranır; bir öyle, bir böyle. Amerikalıları sadece beş kilometre geriye püskürtmeleri Zweiling’in göğsünü yine şişirmesine yeter de artar bile. O zaman seni ve o zavallı solucanı da kışından yakalar. André, tanrı aşkına ne yaptın böyle!”

Höfel ellerini kulaklarını tıkamak istercesine ellerini kaldırdı:

“İşi bu kadar güçleştirme!”

“İşlerimizi güç hale getiren asıl sensin!”

Höfel, ızdırapla inledi:

“Çocuğu öylece...”

“Çocuğu, koruyucusuna geri verecektin, sana verilen direktif buydu. Ama sen buna uymadın. Bu disiplinsizliktir!”

“Buradan canlı çıkarsak partinin önünde hesap vereceğim, buna güvencbilirsin” diye temin etti Höfel.

Kraemer sert bir şekilde gözlerine baktı: “Parti *burada!*”

Höfel’in hiddetli cevabı hazırды, fakat dudaklarında söylenmeden kaldı.

Kraemer’in, üzerinden ayırmadığı bakışlarının altında gözlerini yere indirdi. Kraemer’in haklı olduğunu kendine itiraf etmek zorunda kaldı. Buna rağmen, çocuğu kaderine terk etmek zorunda kalmak fikrine isyan ediyordu. Sanki güçlü bir el yüreğine bir anahtar sokup kilitleyecekmiş gibi geliyordu ona. Hem çocuğa hem de partiye karşı suçlu hissediyordu kendini. Başı, önüne düştü.

“Başka türlü yapamadım... ben... yapamadım” dedi sessizce; baş, hem bir yakarıştı, hem de çektiği azabın bir ifadesiydi.

Kraemer, o anda bu utanç içindeki adama yoğun bir sevgi duydu, fakat kendini tuttu. “Belirsiz bir tarihte değil; tersine, hemen şimdi halledilecek bu iş.”

İkisi de konuşmuyordu. Kraemer’in kaşlarının arasında derin bir çizgi vardı. Huzursuzca dolanmaya başladı, bir çözüm arıyordu.

“Çocuğu artık kimse almaz”, dedi sesli düşünerek ve birden Höfel’in üstüne gelerek çıkıştı: “Yoksa onu hâlâ herhangi birinin yanına bagaj olarak verebileceğimi mi sanıyorsun?”

Yeniden öfkeye kapıldı ve kızgınlıkla odanın içinde dolanmaya başladı.

“Çocuğu, Polonyalıya geri verseydin, çoktan kampın dı-

şındaydı ve her şey yolunda olacaktı. Peki, şimdi ne olacak? Ne yapacağız şimdi?”

Masanın üstüne oturdu ve ellerini dizlerinin arasında kavuşturdu. Höfel ise yorgunlukla tabureye çöktü. Artık, yüreğindeki rahatlamadan eser kalmamıştı.

Beklediği kavga gerçekleşmemiş; yaptığı işin tüm yüceliği ve erdemliliği uçup gitmişti. Geriye sadece çıplak ve açık gerçek kalmıştı: Disiplinsizlik! Höfel, önüne bakıyordu.

Kraemer kenetlediği ellerini ayırdı ve daha ılımlı bir sesle konuştu:

“Düşman olmayalım André, düşman olmayalım. O sahtekar herif değmez buna.”

Masadan aşağı kayd, aniden bir karar vermiş gibi,
“Bochow’la konuşman gerek. Yapman *gerek!*” diye ısrar etti.

Höfel şiddetle reddetti: “Aramızda kalsın Walter. Bırak Bochow, çocuğun Polonyalıyla gittiğini bilsin.”

Höfel’in yalvarışı Kraemer’i sinirlendirmişti.
“Şimdi, çocuk kampta kalması zorunluyken *-zorunluyken!* duyuyor musun?” diye hırladı, “bu artık sadece bizim işimiz değil. Senin fonksiyonunu bilmiyorum. Ondan bana bahsetmemelisin zaten, fakat, çocukla kendini nasıl bir tehlikeye attığını bilmen gerekir.”

“Onu bulduğumda ne yapsaydım?”
“Saçmalama! Mesele bu değil. Sana çocuğu kamptan gönderme direktifi verilmişti.”

“Evet, elbette, ama...” Höfel’in çaresiz çılgılığı konuşmayı kesti.

Kraemer, burnundan soluyordu, kaşları çatılmıştı. İki adam konuşmadan karşı karşıya duruyor ve düşünüyorlardı. Kraemer daha fazla dayanamıyordu. Bir çıkış yolu arayarak odada dolaşmaya başladı.

Höfel'in, ona yalvaran sesini doğru dürüst dinlemiyordu.

"Walter, uzun sürmeyecek, Amerikalılar yakında gelecek. Amerikalılar her gün buraya gelebilir. Walter! O birkaç gününü atlatırız. Bochow'la niye konuşup onu huzursuz edeyim? Çocuğu nasılsa kamp dışına çıkaramayız artık. Kendin söyledin. Öyleyse ne gereği var? Bırak, aramızda kalsın. Kimse bilmiyor. Sadece sen ve ben, başka kimse yok."

"Ya Zweiling?"

"O susar."

Kraemer acı acı güldü. Durum, bir an önce bir şeyler yapmayı gerektiriyordu. Bochow bilsin bilmesin. Çocuk kamp dışına çıkarılamazdı. Bochow'un ona verdiği görevi tam anlamıyla yerine getirememişti. Höfel'i kontrol etmesi gerekirdi, fakat tüm sorumluluğu ona bırakmıştı, ya şimdi? .. Kendisine ve her şeye kızgın Kraemer, "Kahretsin", diye söylenerek odanın içinde dolanmaya başladı. Höfel'e itiraflarda bulunmak ters geliyordu, bunun yerine bağırdı:

"Bochow'a bundan bahsetmezsek!.. Sonra ne olacak? Ne olacak?"

Bu yarı yarıya bir onay sayılırdı! Höfel, ellerini Kraemer'in omuzlarına koymak istercesine sevinçle havaya kaldırdı. O ise geri çekilerek söylendi: "Çocuk Elbise Deposundan çıkmalı, senden uzakta olmalı!"

"Nereye?" diye sordu Höfel.

"Evet, nereye? Görüyor musun, ne işler açtın başımıza? Şimdi nereye saklayacağız onu? Onu senden ve o kahrolası Zweiling'den uzakta saklamalıyız; öyle bir yere ki, SS bulamasın."

Tek bir yer olabilirdi; Küçük Kamp'taki salgın hastalıklar barakası. Her SS, barakanın yanından, lekeli humma ya da tifüse yakalanma korkusu yüzünden büyük bir daire çizerek geçirdi.

Kraemer, Höfel'in önünde durdu ve sert bir ifadeyle yüzüne baktı.

"61. Blok!" dedi kısaca.

Höfel, dehşete düştü. "Salgın hastalıklar bloğu? İmkansız!"

"Çocuk 61'e gidecek!" Kraemer, kararının doğruluğuna kendi kendini ikna etmeye çalışıyordu.

"Polonyalı bakıcılar aylardır barakada kalıyorlar ve herhangi bir hastalık kapmadılar henüz. Onlar tedbirlidir. Çocuğu korumak için ellerinden geleni yaparlar, buna emiñ olabilirsin. Onların da çocuğu sayılır bu Polonyalı çocuk. Yoksa benim yanımda mı saklayayım onu, çöp sepetinin içinde mi? Hı?"

Höfel susuyor dudaklarını ısırıyordu. Kraemer gürledi:

"Yapılacak başka şey yok, bu kadar. Beni bu işe karıştırdığın yeter. Öyleyse, maval okumak yok! Çocuk 61'e gidecek!"

Höfel, yere bakıyordu. Sevkiyata katılmasından iyiydi yine de.

Başını kaldırarak sordu: "Ya Bochow?"

Kraemer, kızdı.

"Bu bizim meselemiz sanıyordum? Kendin öyle demedin mi?"

Höfel, ses etmeden başıyla onayladı, sevinmeye gücü kalmamıştı.

* * *

Zweiling, kamptan uzakta, tutsaklar tarafından SS için inşa edilen güzel bir sitede oturuyordu. İki yıldan beri evliydi ve karısı, 25 yaşındaki Hortense yüzünden sitedeki subayların kıskançlığına maruz kalıyordu. Dolgun göğüslü kadından sağlık fışkırıyordu. Fakat evlilikleri, birçok bakımdan iyi yürümüyordu. Şık bir üniforma, Hortense için

eskiden beri oldukça cezbediciydi. Ancak kısa evliliği süresince, o gösterişli görüntünün altında, tekdüze ve iradesiz bir herifin saklı olduğunu anlamıştı. Hortense, kocasını içten içe, suratına bakılınasa bile en azından erkekçe davranışları olan sert Kluttig'le kıyaslıyordu. Bu kıyaslamalardan Zweiling'ir: payına sadece küçümseme ve alay düşüyordu.

Evlilikleri giderek can sıkıcı ve zevksiz bir hal almış; ikisinin birbirlerine söyleyecek çok az şeyi kalmıştı. Ama kadının asıl hayal kırıklığı bundan değildi. Hortense'nin çocuğu olmuyordu.

Doktor da yardımcı olamamıştı. Yapışık rahmi, döllenmeyi engelliyordu. Üstesinden gelememişti bunun kadın. Suçu, antrenmansız vücudu ve süt beyazı teniyle bir türlü hazzetmediği dar omuzlu kocasına atıyordu içten içe. Hortense'nin duygusal hayatı giderek katılaştı ve yatakta kocasını, kaba bir "aman, bırak beni" ile kendinden uzaklaştırmaya başladı. Bazen gönülsüzce katlandığında, kocası başı okşanmış köpek gibi yatağa sokulurdu.

Evi çekip çevirmede Hortense, tamamıyla bağımsız hareket ediyordu ve zaten, önceden fikrini sormadan her şeyi kafasına göre yaptığı gibi, Zweiling'in hiçbir şeye karışmasına izin vermiyordu.

Hortense o akşam, oturma odasında vitrinin önünde oturuyor ve porselenlerini, gazete kağıdına sararak bir kutuya yerleştiriyordu.

Zweiling eve geldi. Çizmelerinin tekini çıkardı çıplak ayağını bir koltuğun üstüne yerleştirdi. Kalın gri çorabıyla, ekşimsi bir koku yayan, sıcak-nemli parmak aralarını siliyor ve yine yara olmuş topuğunu tasayla inceliyordu.

Hortense ona aldırmiyordu. Paketlemekle meşguldü. Zweiling çorabını tekrar giydi, çizmesinin diğer tekini de ayağından çekerek çıkardı. Sonra her ikisini dışarı götürdü.

Ayağında terliklerle, üniformasının önünü çözmüş olarak - oturma odasına geri geldi ve koltuğa oturdu.

Bir süre, alt dudağını sarkıtarak Hortense'yi seyretti. Bir subayın, iştahlı bir gülümsemeyle söylediği sözler geldi aklına: "Senin karında da ne bacaklar varmış ... oho ..."

Zweiling, Hortense'rin yuvarlak, azıcık fazla dolgun baldırlarına ve yukarı kaymış eteğinin altından görünen çıplak kalça parçasına baktı. Herif haklıydı.

"Ne yapıyorsun böyle?"

Hortense kayıtsızca cevap verdi:

"Hiç belli olmaz ..."

Zweiling için bu cevap anlaşılmazdı. Bir anlam çıkarmaya çalıştı, beceremedi. Yine sordu: "Ne demek istiyorsun?"

Hortense, başını işinden kaldırdı ve gergin bir sesle yanıt verdi: "Güzel porselenlerimi bırakacağını mı sanıyorsun?"

Şimdi anlamıştı Zweiling. Anlamsız bir el hareketi yaptı: "Daha vakti gelmedi."

Hortense çirkin bir kahkaha attı; sinirli hareketlerle paketlemeye devam ediyordu. Zweiling koltuğunda arkasına yaslanmış, bacaklarını rahatça uzatmış ve ellerini göbeğinin üstünde kavuşturmuştu. Bir süre sonra konuştu: "Ama ben hazırlık yaptım bile..."

Hortense hemen cevap vermedi, fakat sonra, başını Zweiling'e döndürerek merakla sordu: "Ya? Peki ne yaptın?"

Zweiling kendi kendine gülüyordu.

"Hadi, anlatsana!" diye çıkıştı Hortense.

"Benim orda biri -benim Kapo- bir Yahudi piçini sakladı."

Zweiling yeniden kendi kendine gülmeye başladı. Hortense dolgun kalçalarının üzerinden tamamıyla kocasına döndü:

“Ne olmuş yani? – Ne oldu?”

“Yakaladım onu.”

“Çocuğu ondan aldın mı?”

“Ben aptal mıyım?”

“Öyleyse ne yaptın?” diye üsteledi Hortense sabırsızlıkla.

Zweiling, pis pis sırttı ve bir gözünü kırparken Hortense’ye eğildi:

“Sen porselenlerini saklıyorsun ve ben bir Yahudi piçini.” Ses çıkarmadan kıkırdadı.

Hortense hızla yerinden kalktı: “Anlat!”

Zweiling, koltuğuna yaslandı ve şöyle dedi: “Anlatılacak nesi var? Onu yakaladım, ve gerisi çok kolay oldu. Onu hücreye atsaydım, şimdiden gebermişti”

Hortense artan bir heyecanla dinlemeye başlamıştı: “Peki... neden onu?..

Zweiling, parmağını kurnazca şakağına götürdü:

“Sen benim Yahudime vurmazsan, o zaman ben de senin Yahudini dövmem. Ne olur ne olmaz işi sağlama almak lazım,”

Hortense’nin ona korkuyla baktığını fark etti; bu yüzden hayretle sordu:

“Evet, ne var, ne bakıyorsun öyle?”

“Ya çocuk?” diye sordu Hortense nefesini tutarak.

Zweiling omuzlarını kaldırdı ve umursamazca yanıtladı:

“O daha benim orda. Bu herifler dikkat ederler, buna emin olabilirsin.”

Hortense, dehşete düşmüştü. Sandalyeye çöktü.

“Ve sen o heriflere güveniyorsun ha? Amerikalılar geldiğinde kampta kalmayı düşünüyorsun herhalde? Peki, söyle-sene...”

Zweiling sıkılarak sözünü kesti. “Zırvalama. Kampta kalmak mı? Ama zamanı gelince kamptan yeterince çabuk

çıkıp çıkamayacağımı biliyor musun? Öyle bir durumda, Yahudi piçi işime çok yarayacak. Öyle değil mi? O zaman en azından iyi bir insan olduğumu anlayacaklar.”

Hortense ellerini telaşla çırpı.

“Allahım! Sen ne yaptın?!”

Zweiling onun heyecanlanmasına şaşırdı: “Ne istiyorsun, her şey yolunda gidecek.”

“Sen ne sanıyorsun?” diye hiddetle karşılık verdi Hortense. “İşler tersine döndüğünde, o zaman bu herifler, iyi biri olup olmadığına mı bakacaklar? Daha Amerikalılar gelmeden seni öldürürler.”

Yeniden ellerini çırpı. “Adam altı yıldır SS’te...”

Zweiling, çıkışmak istedi. Hortense’nin SS’e mensup olmasıyla dalga geçmesine izin veremezdi, bu konuda eleştiriye tahammülü yoktu. Fakat kadın ona aldırmadan sözünü kesti: “Başka ne düşündün? Ha? İşler tersine dönerse, o zaman ne yapacaksın?”

Karısının şiddetinden aklı karışan Zweiling, başını kaldırıp ona baktı. Hortense, saldırgan bir tavırla, ellerini beline dayamış önünde duruyordu. Zweiling, gözlerini kırptırdı hiç düşünmeden. Birden kendini kaybeden Hortense bağırdı: “Ben çalışabilirim! Yemek pişirmeye gidebilirim! Ya sen ne yapabilirsin? Hiçbir şey öğrenmedin! SS’te işin biterse, o zaman ne olacak?”

Zweiling karşılık olarak sadece umursamaz bir el hareketi yapabildi, Hortense bununla yetinmedi.

“Ben mi bakacağım sana?”

“Zırvalama!” Zweiling, Hortense’nin sözlerindeki aşışlamayı hissediyordu. “Önce bekle, ne olacağını bir gör. Hazırlık yaptığımı görmüyor musun?” dedi.

“Yahudi piçinle mi?” Hortense çılgık atarcasına güldü. “Hazırlıkmış! Şu işe bak! Komünistlerle el ele!”

“Sen bunu anlayamazssın.”

Zweiling öfkeyle fırladı ve sert adımlarla odayı arşınlandı. Hortense peşinden koştu ve ceketinin kolundan çekerek kendine çevirdi; kibirli azarlama onun üstünde hiçbir etki yapmamıştı.

“Ya ortaya çıkarsa? Ha?”

Zweiling, irkilerek Hortense’ye baktı.

“Ne ortaya çıkacak ki?”

Hortense onu ceketinin kolundan sarsıyor ve ısrar ediyordu:

“Ya ortaya çıkarsa...?”

Zweiling, karısının elini tepkiyle itti, ama Hortense vazgeçmiyordu, yanından geçmek istediğinde yolunu kesti.

“Sen aklını mı yitirdin yoksa? Son anda böyle bir iş! Ne yaptığının farkında değil misin? Ortaya çıkarsa, önce kendi adamların seni vurur.”

Zweiling, tedirgin olmuş havlıyordu:

“Ne yapsaydım?”

“Bağırma öyle” diye tısladı Hortense, “o Yahudi piçini başından savmalısın, olabildiğince çabuk!”

Hortense’nin içine düştüğü gerçek korku, Zweiling’e de bulaşmaya başladı. Birden tehlikeyi kavradı.

“Bunu nasıl yapacağım, söyler misin bana?”

Hortense bağırıyordu:

“Bunu *ben* bilemem! *Hauptscharführer* olan *sensin*, *ben* değil!”

Sesini çok yükseltmişti. Korkuyla sustu. Konuşma birden kesilmişti.

Hortense, kutunun önüne çömeldi ve paketlemeye devam etti. Gazete sayfalarını öfkeyle yırtıyordu. Bütün akşam boyunca hemen hiç konuşmadılar.

Zweiling bir çözüm yolu arıyordu. Çoktan yatakta olmasına rağmen, hâlâ düşünüyordu. Birden doğruldu ve ka-

rısının sırtını dürttü. "Hortense!"

Hortense irkilerek fırladı ve Zweiling zafer çığığı attığında henüz ayılamamıştı.

"Buldum!"

"Neyi?"

Zweiling ışığı açtı: "Hadi, çık buradan!"

Soğukta ürperen Hortense mızıldanıyordu suratını asarak:

"Ne yapacağım?"

Zweiling kapıya varmıştı bile, emrederek hırladı: "Hadi, gel!"

Kocası birden scharführer oluvermişti şimdi ve ondan korkuyordu Hortense. Bu yüzden sıcak yataktan çıktı, ince geceliğinin üzerine sabahlığını giyip Zweiling'in peşinden salona geldi. Zweiling vitrin çekmecelerinden birini karıştırıyordu.

"Yazmak için bana kağıt lazım."

Hortense onu kenara itti ve çekmecenin içindeki keşmekeşin içinde arandı.

"Al."

NS-Kadınlar Birliği'nin eski bir davetiyesini uzattı Zweiling'e, fakat o, kağıdı sinirlenerek çekmeceye attı.

"Sen manyak mısın?" Aranarak etrafına baktı. Bir sandalyenin üstünde bir paket gördü. Paket kağından bir parça kopardı.

"Tamam işte böyle" Kağıt parçasını masaya koyup Hortense'ye emretti: "Kurşunkalem! Hadi, otur, sen yazacaksın"

Hırsıyla yanağını ovuyordu.

"Nasıl yazılır?"

"Ben senin ne istediğini daha bilmiyorum ki" diye bağırdı, elinde kurşunkalemle masaya oturan Hortense.

“Yaz!” diye çıkıştı Zweiling, fakat Hortense kalemi kağıda dokundurduğunda elini tuttu: “Öyle değil, basma harflerle. Bunu bir tutsak yazmış gibi görünmeli.”

Hortense kalemi öfkeyle fırlattı: “Bana baksana sen...”

“Saçmalama, yaz!”

Yanağını sıvazladı, sonra dikte ettirdi:

“Kapo Höfel ve Polonyalı Kropinski, Elbise Deposunda bir Yahudi çocuğu saklıyor ve hauptscharführer Zweiling’in bundan haberi yok.”

Hortense, kalemini kağıda bastırarak bunları yazdı. Zweiling düşünüyordu. Bu yeterli değildi.

Paketten bir parça daha kağıt koparıp Hortense’nin önüne koydu.

“Elbise Deposundan Höfel ve Polonyalı Kropinski, hauptscharführer Zweiling’i tuzağa düşürmek istiyor. Elbise Deposunda sağ arka köşede bir Yahudi çocuğu saklıyorlar.”

Zweiling, Hortense’nin omzunun üstünden, yazdıklarına baktı.

“Böyle iyi olmuş. Şimdi altına: ‘Elbise Deposundan bir tutsak’ yaz.”

Hortense yazmayı sürdürürken sordu:

“Bu kağıdı ne yapacaksın?”

Zweiling, zevklenerek ellerini oğuşturdu:

“Onu, Reineboth’un ceketinin cebine sokacağım.”

“Çok üçkağıtçısın” dedi Hortense küçümseyerek.

Zweiling, bunu bir övgü kabul etti. Hortense’nin ince geceliğinin altındaki dolgun göğüsleri, içini gıdıkladı.

* * *

Ertesi gün, sabah yoklamasının hemen ardından Pippig revire koştu. Köhn’ü acil serviste yakaladı.

“Baksana, bana bir termofor lazım.”

“Ne için?” Köhn şaşkınlıkla, hızlı koştuktan hâlâ nefes nefese olan Pippig’e baktı ve reddederek başını salladı.

“O şeylerden bizde de sadece bir iki tane var.”

“Onu sana hemen getireceğim.”

Pippig yalvarıyordu. Kuşkucu Köhn’den bu ısı torbalarından birini alabilmek, bütün ikna yeteneğini sergilemesini gerektirmişti. Pippig, onu alarak Elbise Deposuna koştu sonra Kropinski’nin yardımıyla torbayı vücuduna bağladı. Kropinski’nin hazırladığı bir kucak dolusu paltoyla Elbise Deposunu terk etti. İçtima alanını girişe doğru tırmanmaya başladı. Burada tekmil verdi. Kulübe camının arkasında oturan SS kayıtsızca, geçiş belgesini doldururken pencerenin önünde giriş kontrolü yapan blok führeri, Pippig’i süzdü.

“Ne götürüyorsun sen?”

Soru ve aksiliklere hazırlıklı o’ın Pippig, SS’in özel bir değer verdiği askeri titizliğin, en iyi geçiş izni olduğunu çok iyi bildiğinden, çakı gibi bir ‘sola dön’ yaptı.

“SS-terzihanesine tamir edilmek üzere seçilmiş yünlü giysiler!” diye bildirdi ve blok führerinin kulağına özellikle hoş gelecek “yünlü” kelimesini bir ton daha vurgulayarak söyledi. Ne de olsa savaş beşinci yılına girmişti...

Pippig, blok führerinin paltoları incelemesini haz duyararak bekledi. Başarıyla yapılan açıklama ve paltoların iyi kalitesi blok führerine, tutsağı eleştirme fırsatı vermedi. Kısa bir baş hareketiyle ona izin verdi.

“Def ol.”

Pippig, gereksiz yere bir de şık bir geriye dönüş hareketi yaparak uzaklaştı. Kapıyı aştıktan sonra, iğne deliğinden geçmiş gibi hissetti kendini.

Terzihanede onu bir onbaşı karşıladı.

“Ne getiriyorsun böyle?”

Daha Pippig cevap veremeden, Lange, arka taraftan SS’e

seslendi: “Tamir edilecek malzeme, onbaşı. Onları Elbise Deposundan ben istedim. Tamamdır.”

Onbaşı, Pippig’in geçmesine izin verdi.

Pippig, makinelerinde harıl harıl dikiş diken tutsakların arasından geçerek elindeki yığını, Lange’nin önündeki kesim masasının üstüne bıraktı. Kapo, her paltoyu tek tek bütün ayrıntılarıyla inceledi. Yukarı kaldırıyor, her yöne evirip çeviriyor, masanın üstüne yayıp astarı ve kumaşı kontrol ediyordu; çok meşguldü. Sadece gözleri, bu yoğun işlem sırasında belirli bir yöne doğru bakıyor ve Pippig bu bakışları okuyordu.

Aha, demek masanın altındaki eskiler sandığında!

Pippig hızla çömeldi. Kayboluşunu, Lange, havaya kaldırdığı mantoyla gizlemişti. Onu aşağıda masanın kenarlarına gerilmiş örtü gizliyordu. Pippig, hızlı parmaklarıyla ceket ve gömleğinin düğmelerini çözerek termoforun kapağını açtı, eskilerin arasında arandı, şişeyi buldu. Ama sütü aktarıp şişeyi tekrar eskilerin arasına saklarken yukarıdan bir paket düştü. Üzüm şekeri! Pippig, yukarı, Lange’ye doğru baktı. O, göz kırptı. Anlaşmışlardı.

Pippig, paketi içine soktu, elbiselerini düzelterip ayağa kalktı. Birkaç gereksiz laftan sonra küçük adam oradan uzaklaştı. Ön tarafta, onbaşı geçiş belgesini işledi.

Buz gibi süt, Pippig’in göbeğini üşütüyordu. Yolda, üzüm şekeri paketini, siperliği olmayan tutsak şapkasının tepesine yerleştirdi; böylece, herhangi bir SS’in yanından geçerken şapkasını indirmek zorunda kaldığında, paketi elinde tutmuş oluyordu.

Pippig, nizamiyeye yaklaşırken, girişte birçok tutsağın beklediğini gördü. Blok führerinin, tutsakların üstünü tek tek aradığını fark etti.

Kahretsin, yokluyor!

Pippig artık ne durabilir, ne de geri dönebilirdi; artık çok geçti. Giriş kapısına çok yaklaştı. Ne yapmalıydı? Soğukkanlılık kazanırdı! Sen mi madik atıyorsun, yoksa ben mi? Tabii ki ben! Pippig, iğne deliğine korkusuzca yürüdü. Burada tutsak yığınının arasından iteleyerek geçti, şapkasını paketle birlikte başından aşağı çekti, topuklarını birbirine vurdu ve bağırdı: “Tutsak numara 2398, SS-terzihanesinden kampa dönmüştür!”

Üst aramakla meşgul blok führeri arkasını döndüğünde Pippig geçiş belgesini uzattı, zarif bir geriye dön hareketi yaptı ve – işte iğne deliğinden geçmekteydi. Sinirlerin kopmak üzere olduğu, gerilimli saniyeler! Ardından çağrılacak mıydı: “Hey! Elbise Deposundeki tutsak! Kapıya dön!”

Pippig’i girişten uzaklaştıran her adımla gerilim hafifliyordu. Göbeğinin üstündeki soğuğu hissetmiyordu artık. Çağrılmamıştı. Pippig’in arkasında, sonsuz, koruyucu bir boşluk uzanıyordu. İctima alanının yarısını geçtiğinde hızlanmaya başladı Pippig. Gerilim tamamen kayboldu, iunun yerine içine müthiş bir neşe doldu.

Pippig koşuyordu! “Sevin ufaklık, sütümüz var!”

Kropinski’nin gözlerinde sevinç yaşları vardı. Çocuğun önünde oturup, ufaklığın aldığı lezzeti hayranlıkla seyredilerken, hep Pippig’in kolunu okşuyordu. Çocuk büyük alüminyum fincanını iki elinin arasında tutarken küçük bir ayıyı andırıyordu ve ağzını şapırdatıyor – şapırdatıyordu...

“İyi kardeş, cesaretli kardeş” diye fısıldadı Kropinski.

Pippig anlattı: “Ne kadar korktum bir bilsen...”

Güldü, söylediklerine kendisi de inanmamıştı.

Höfel beklenmedik bir anda arkalarında belirdi. Başlarını kaldırarak keyifle ona baktılar.

“Sütü nereden buldunuz?”

Pippig, Höfel’e sırtıttı, işaret parmağını çocuğun göbeği-

ne batırdı: “Çimenlerde bir inek duruyor ve mööö yapıyor...”

Çocuk güldü.

Pippig kendini arka üstü yere bıraktı ve ellerini çırpıttı.

“Güldü! Duydunuz mu? Güldü!”

Höfel ciddiye:ini bozmadı. Yorgun görünüyordu, çünkü huzursuz bir gece geçirmişti. Daha sabah yoklamasından önce Kraemer'den, 61. Blok'un kıdemlisi Zidkowski'yle, her şeyin ayarlandığını öğrenmişti.

Şimdi Höfel çocuğun önünde duruyor ve sütü, hoşlanarak içmesini seyrediyordu. Şimdi ikisine anlatmalıydı, çocuğun...

“Dinleyin” diye başladı Höfel.

Kracmer'in sabah ziyaretini izlemiş olan Pippig, Höfel'in kamp kıdemlisinin adına konuştuğunu hemen anladı. Çocuğun Elbise Deposundan çıkarılması için mutlaka nedenleri vardı. Ama, neden ille de salgın hastalıklar barakasını seçmişti?

Höfel, ikisini sakinleştirdi. Çocuğu güpegündüz Küçük Kamp'a götürmek imkansızdı. Bu, ancak karanlıkta gerçekleştirilebilirdi. En uygun an, Zweiling'in genellikle Elbise Deposunu terk ettiği genel yoklama sonrasıydı. Pippig ellerini pantolonunun ceplerine sokarak üzüntüyle söylendi: “Ufacık kedicik...”

Bir tutsak yanlarına gelerek onları uyardı. Zweiling, az önce gelmişti, kesmek zorundaydılar.

Zweiling hemen odasına çekilmiş, notu gerekli yere koyma fırsatını bulamamıştı henüz. Kampa geldiğinde, usulca rapor bürosuna bakmış; masasında oturan Reineboth, Zweiling utangaç bir selamla uzaklaştığında, şaşırarak başını kaldırmıştı. Elbise Deposunun bu salağı ne istiyordu?

Zweiling, öğleden önce birkaç kez dışarı çıktı, ama hiç-

birinde şansı yaver gitmedi. Kapıda her defasında bir şeyler olmuştu. Öğleden sonranın geri kalan kısmını ise odasında düşüncelere dalarak geçirdi. Reineboth genellikle akşam yoklamalarından sonra, motosikletine atlar, Weimar'a sevgilisinin yanına giderdi. Kağıttan kurtulmak için yoklamanın bitmesini, Reineboth'un kamptan ayrılmasını beklemekten başka çaresi yoktu.

Bu lanet kağıtla uğraşmakla doğru mu yapıyordu?

Hortense'nin içine saldırdığı korku, iliklerine işlemişti. SS'te olduğu süre boyunca, geleceği hakkında tasalanması hiç gerekmemişti. Kurukafalar birliğine ve Kamp-SS'ine üyeliği, şimdiye kadar hayatın zahmetlerinden korumuştunu. Ancak, Hortense'yle yaptığı akşamki konuşmadan sonra, kampın sonunun yaklaştığını dehşetle anladı. Rehavete kapılarak akıbeti ertelemek mümkün değildi. Ölebileceğini düşünmüyordu Zweiling, bunun için fazlasıyla hantaldı. Penceresinden can sıkıntısıyla, Elbise Deposunda çalışan tutsakları seyrederken, bu düşüncelerle kavruluyordu. Ona ne olacaktı?

"Sana ben mi bakacağım? Hiçbir şey öğrenmedin, hiçbir şey..." Bu sözler içini kemiriyor, geleceğin belirsiz olması onu umutsuzluğa sürüklüyordu. Savaş da, niye böyle ters gitmişti ki sanki!

Şimdiye kadar Zweiling zorluk çekmemişti. Değirmenin suyu birden kesiliverecekti. Führer, hesap hatası yapmıştı. Führer? – Bok! Zweiling, onu şu anda, sanki tamamiyle yabancı ve ulaşılmaz biri; herhangi sağlam bir sığınakta, bombaların tahribatına karşı güvenlikte biri olarak tasvir etti.

Kendini terk edilmiş hissediyordu. Kamp komutanı onu ciddiye alınıyordu. Ya diğerleri? Kluttig? Reineboth? Sadece kendisinden koparabilecekleri bir ganimet olduğunda iyi davranıyorlardı. Bir Yahudinin altın kaplama sigara taba-

kası, bir pırlanta yüzük, altın bir dolmakalem... Sevgili arkadaşım sayın baş hauptsscharführer... ve omzunu dostça sıvazlamalar.

Arkadaş? Zweiling, bir gün yardımlarına ihtiyaç duyduğunda bu “bay arkadaşların”, kendisiyle nasıl alay edeceklerini tahmin ediyordu. İçini saran panik birden, Kluttig ile Reineboth’a karşı bir korkuya dönüştü. Yahudi piçi hikayesi ortaya çıkarsa, gözlerini kırpmadan onu harcarlardı.

Höfel, uzun masaya geçmiş tutsaklarla sohbet ediyordu. Zweiling, camın arkasından kinle baktı. Duyduğu korku, o Yahudi çocuğu hikayesini başına saran şu dışarıdaki bok herife karşı nefrete dönüştü. Bunu ona borçluyum, diye düşündü Zweiling, bu pisliği sana temizleteceğim leş kargası!

“Deliği tıka, yine salyaların akıyor...”

Hortense, bu tarzda konuşmayı alışkanlık edinmişti, çünkü Zweiling’in daima açık duran ağzından nefret ediyordu.

Sanki yine bu lafı işitmiş gibi düşüncelerinden uyandı Zweiling ve suçüstü yakalanmış gibi ağzını kapattı. Ayağa kalktı, kapıya yürüyüp açtı:

“Höfel!”

Höfel, başını kaldırdı ve Zweiling’in peşinden odaya girdi. Ne zaman bir araya gelseler, çocuk meselesini, böyle bir şey yokmuş gibi bilmezden geliyor, hiç açmıyorlardı. Bu mesele, tehlikeli bir bilgi olarak kafalarında tetikteydi. Höfel, Zweiling’in söyleyeceklerini gerginlikle bekledi. Sakin ve dimdik bir bakışla alay şefine baktı. O ise, uzun bacaklarını masasına uzatmıştı.

“Bugün artık yeni sevkiyat gelmeyecek. Akşam yoklamasından sonra hepiniz bloklarınıza defolacaksınız.”

Bu da ne demekti?

“Bir kere de zamanında paydos etmeniz, işinize gelmi-

yor galiba?” Zweiling’in sesi kinayeliydi.

“Daha yapacak çok işimiz var.”

Zweiling eliyle kesti. “Yarın! Bugünlük iş bitti.” “Zaten yakında her şey bitecek” diye de ekledi.

“Ne demek istiyorsunuz, hauptscharführer?” Höfel anla: nazdan gelmişti.

“Bilmiyormuş gibi yapma” dedi Zweiling yapmacık bir içtenlikle. “İkimiz de biliyoruz...”

Birbirlerini süzdüler.

“Sayım için toplanılsın. Anahtarı bugün ben alacağım.”

Höfel odadan çıktığında, Zweiling’in tetikteki bakışlarını sırtında hissediyordu. Masada duran ve olanları şüpheyle izleyen Pippig’e bir göz kırparak ona mesaj verdi. Tek kelime konuşmadılar, sadece gözleri konuşuyordu: Dikkat!

* * *

“Sayım için toplansın!” diye bağırdı Höfel, bölümü doluyordu.

“Sayım için toplansın!”

Erken sayım nedeniyle şaşırان komando tutsakları uzun masanın önünde toplandılar. Höfel, bu arada bölümü doluyor, pencerelerin kapalı olup olmadığını kontrol ediyordu. Bu sırada düşünüyordu. Akşam, anahtarı Zweiling kendisi teslim edecekse kısılmış olacaklar ve binaya ancak dışarıdan girebileceklerdi.

Planı değiştirmek gerekiyordu.

Gizli bir tehlikenin yaklaştığı hissi, Höfel’in yakasını bir daha bırakmadı.

Zweiling, neden depoda kalmak istiyordu, ne yapacaktı?

Erken sayıma aynı şekilde şaşırان Kropinski arkadaki köşeden çıktı.

“Ne var?”

Höfel, Polonyalıyı sakinleştirecek onu ön tarafa gönderdi. Yalnız kaldığında, binanın ön cephesindeki iki pencereden birini açtı, eğilerek dışarı baktı. Pencerenin yaklaşık üç metre altında, birinci kattaki giysi odasıyla banyoyu birbirine bağlayan bir çatı vardı. Höfel, gördüğünden memnun kalmıştı. Pencereyi kapattı, fakat sürgüyü öyle hafif yerleştirdi ki dışarıdan itildiğinde pencere açılabilirdi. Sonra ön tarafa gitti.

* * *

Hava kararmış, sayım çoktan yapılmıştı, fakat Zweiling hâlâ Elbise Deposundaydı. Mutfak ve banyo arasındaki kuytu bir köşede Höfel, Pippig ve Kropinski saklanmıştı.

Hızlı yağan ince yağmurun altında ellerini ince pantolonlarının ceplerine sokmuş titreyerek yukarı doğru, pencereye bakıyorlardı. Kamp sessizliğe gömülmüştü. Ortalıkta tek bir tutsak görünmüyordu. Arada sırada, yazıhaneden gelen bir blok kıdemlisi aceleyle çatırdayan çakıl taşlarının üstünden yürüyerek bloklardan birinde kayboluyordu. Bu arada sessizlik bozulup sonra yeniden duruluyordu. Kampı saran çitteki kırmızı ışıklar, 'uzak dur' işareti veriyordu. Yağmur, geniş içtima alanındaki asfaltı parlatıyordu. Kampı karanlık bir orman çevreliyordu.

Kropinski bir şeyler fısıldadı, kimse anlamadı ve yanıt vermedi.

Çocuk uyumuş muydu?

* * *

Zweiling, masa lambasını, yazı masasının altına koymuş ve odanın karartılmamış pencerelerinden ışık sızmasını diye üstüne bir örtü asmıştı. Artık, Reineboth'un kamptan ayrıldığına ve kapı nöbetinin değiştiğine emin olabilirdi. Kağıdı kolayca alabilmek için üniformasının üst dış cebine soktu,

lambayı söndürdü ve yine masanın üstüne koydu. Karanlıkta, elbise odasının pencereleli duvarına tutunarak, arkadaşları gizli bölmeye gitti, çuval yığınınını kenara çekti. Bir el feneriyle bölmeyi aydınlattı. Çocuk, korkudan kocaman açılmış gözleriyle, göz kamaştıran ışığa baktı ve battaniyenin altına saklandı.

Kropinski, Höfel'i kolundan çekti: "Orada!"

Üçü, ışık kümesinin oynadığı son pencereye baktı. Pippig birden Elbise Deposuna doğru koşmaya başladı. Höfel, onu, binanın kitlenmemiş kapısından içeri dalmadan yakalayabildi, geriye çekti ve tısladı: "Çıldırдың mı sen?"

Pippig, burnundan soluyordu: "O köpeği öldüreceğim!"

Kropinski de yanlarına gelmişti. Yukarıda bir kapı gıcırdadı. Karar vermek için sadece saniyeleri kalmıştı. Heyecanla ve aceleyle fırladılar. Höfel, içeri girerek kayboldu ve diğer ikisi, fare hızıyla dış merdivenin altındaki karanlık köşeye saklandı. Höfel, kapıyı şimşek hızıyla ama hiç ses çıkarmadan kapattı. Başının üstündeki basamaklarda çizme demirleri tıkırdadı. Üzeri örtülmüş el fenerinin yaydığı zayıf ışık demeti, merdivenden salınarak iniyordu. Hol karanlıktı. Höfel'in saklanabilmek için bir saniyeden az zamanı vardı. Giriş kapısının yanındaki iki metrelik duvarın köşesi, tek seçeneğiydi. Ayakta mı durmalıydı yoksa çöelmeli miydi? Höfel, içgüdüsel olarak hızla çöeldi, başını, kollarını doladığı dizlerinin üstüne koydu. Gözlerini de sıkı sıkıya yumdu; böyle yaparak kendini daha fazla görünmez kılacakmış gibi bir duyguya kapılmıştı.

Zweiling, merdivenin sonuna gelmişti, kapıya doğru yürüyordu. Şimdi, kaderleri belirlenecekti... El fenerinin ışığının tesadüfen yan tarafa yönelmesi Höfel'in yakalanması için yeterliydi. Fakat Zweiling, ışığı kapı tokınağına doğrulttu.

Höfel, nefesini tutarak saniyeleri saydı. Olaysız geçtiler!

Höfel, derin bir rahatlamayla kapının açılıp kapandığını duydu. Anahtar, kilidin içinde gürültüyle döndü; dili iki kere atladi. Adımlar, çakıl taşlarını çatırdatarak uzaklaştı.

Höfel, başını kaldırdı. Saniyeler geçerken yıldırım hızıyla düşünmüştü. Ama bunları anınsamanın sırası değildi. Ayağa kalktı.

Taş merdivenin altındaki köşede duran ikili, soluklarını kesmiş duvara iyice yapışmışlardı. Zweiling, çok yakınından geçti. Deri paltosu parlıyor ve yukarı kaldırdığı yakası, şapkasının kenarına değiyordu.

Dizleri asla bükülmeyen uzun bacakları, yokuşu tırmanıyordu. Öne doğru eğilmiş sıska bedeni, yağmurun ve karanlığın içinde silinip kayboldu.

Şimdi her şey, kendi sayımlarıyla kamp yoklaması arasında geçen sürede planlayıp hazırladıkları biçimde gelişmeye başladı.

Pippig ve Kropinski, eşya dolabının bulunduğu binanın cephesini, duvarı siper olarak geçtiler. Zeminde, bodruma ait pencereler sıralanıyordu. Kendilerini bunların sonuncusundan sessizce bıraktılar. Birkaç kez iteleyince pencere kanatları açıldı. Hemen içeri süzıldüler.

Aynı anda Höfel, birinci kata çıkmıştı. Yapacaklarını ayrıntılarıyla düşündü. Bağlantı binasının çatısından hızla Elbise Deposuna geçmesi gerekiyordu, fakat çocuk aynı yoidan götürülemezdi. Çok zaman alırdı bu, yakalanma riski de fazlasıyla büyüktü.

Höfel merdivenlerdeki pencereyi açtı ve karanlığı dinledi. O anın gerilimiyle tepeden tırnağa tetikteydi. Bu iyiydi. Yapacaklarını kafasında tarttı. Önce, bekleyip etrafı dinlemeliydi. İki, üç saniye sonra, yakın çevrede kimsenin olmadığına emin oldu. Ortalıkta hiçbir tutsak ya da tam o anda bir yerden çıkıp kampı terk etmek üzere olan hiçbir SS görünmemeliydi. Karanlıkta görülmeyen çitin yeri sadece kır-

mızı ışıklarından anlaşıyordu.

Sivri çatının karşısında bir nöbetçi kulesi vardı. Ama Höfel aldırmıyordu buna. Kuleyle Elbise Deposunun arasındaki banyo, görüşü engelliyordu. Yirmi beş metre uzaklıktaki ikinci kule ise, biraz tehlikeliydi.

Ama Höfel'in hesabına göre nöbetçinin bu yağmurlu karanlık gecede bir şey görebilmesi için gözlerini epeyce aynı noktaya dikeceğini varsaymak için hiçbir neden yoktu. Elbette bir şansızlık da olabilir, projektör açılır ve... her şey biter.

Fakat can, bundan çok daha önemsiz şeyler için de tehlikeye atılmıştı. Her zaman bir parça gözükara olmak gerekirdi. Öyleyse hadi André! Höfel, sessizce, bağlantı binasının çatısına tırmandı ve orada yüzüstü uzanarak etrafı dinledi. Bir şey yoktu.

Dikkatle kayarak Elbise Deposunun duvarına yanaştı ve orada çömeldi. İlk atlayışta başının üstündeki pencere pervazını yakalamalıydı.

Höfel, starta hazır bir koşucu gibi çömeldi; tüm dikkatini ve iradesini tek bir noktada yoğunlaştırdı, sonra tüm gücüyle zıpladı. Elleri kavradı, sıkıca tuttu; yakalamıştı! Ama kendini yukarı çekmek, tasarladığından daha zor ve ağır bir işti. Bir saniyeden daha kısa bir süre içinde Höfel kendini ışıkla aydınlatılmış ve herkes onu izliyormuş gibi hissetti. İçini keskin ve yakıcı bir korku kapladı. Ama korku ona güç verdi. Alnıyla pencere pervazına dayanıp itti. Neredeyse yapışık durduğu duvardan kendini kaldırdığında düşüyormuş duygusuna kapıldı. Hazırlıksız bir anda tek elini bıraktı ve sanki dünyanın en doğal işini yapıyormuş gibi pencerenin kanatlarını ayırdı. Eli tekrar pencere pervazını kavradı hemen. Bir hamle daha yapınca Höfel içerideydi. Hızla pencereyi örttü, çömeldi, gözlerini kapadı ve üstü-

ne bir gevşekliğin yayılmasına izin verdi.

Höfel az önceki bitkinliğinden kurtulmuş, canlanmıştı. Çuval yığınını kenara itti. Elleri çocuğun küçük bedenini aradı.

“Benim, ufaklık. Sessiz ol, sesini çıkarma sakın!”

Aslında çocuğu almak için Kropinski kendini Elbise Deposuna kilitletmeyi önermişti. Fakat Höfel buna karşı çıktı. Çünkü Zweiling’e yakalandığında Polonyalıdan daha iyi başa çıkabilirdi onunla.

Höfel, uzun Elbise Deposunu ön taraftaki yazıhaneye kadar kucağında çocukla koşarak geçti. Her şey son derece hızla yapılmalıydı, bodrumda onu bekliyorlardı. Kamp dünyasındaki olağanüstü durumlara alışık olan çocuk çok usluysa da. Höfel, onu yere oturttu. Giysi odasından, elbise dolu çuvaları asmak için kullandıkları açılır kapanır merdivenlerden birini aldı. Merdivende, sözüm ona unutulmuş böyle bir çuval asılıydı. İçinde uzun bir ip vardı. Höfel, çuvaldan ipi çıkarıp yerine çocuğu koyarak çuvalın ağzını iple bağladı. Sonra merdiveni, bir masanın üstüne yerleştirdi. Bacanın yanında çatıya çıkan kapak vardı. Höfel, gürültü etmekten kaçınarak kapağı açtı. Elinde ip, eğimli çatıya çıkmadan, önce, karanlığı bir daha dinledi. Çatıda yüzüstü yattı, sürünerek alçak bacanın yanına geldi ve dinledi. Sonra çuvalı, kararlılıkla bacanın içine bıraktı.

Bodrumdaki ikili, kapağını açtıkları baca deliğini dinliyordu. Pippig, başım sabırsızlıkla dar delikten içeri soktu. Hiçbir şey göremedi, kapkaranlıktı. Yüzüne toz döküldü. Pippig, başını çıkardı ve küfrederek gözündeki tozları sildi. İp, baca ağzının keskin kenarına sürtünüyordu. Ya zedeleşip koparsa?

Höfel, bu korkuyla durdu ve düşündü. Görülebileceği tehlikesine aldırmadan doğruldu, altına koruyucu olarak kolunu yerleştirdikten sonra ipi yeniden kaydırmaya başladı.

İp, ceketinin üstünden çıplak bileğine kaydı, şimdi derisini sıyrıyor canını yakıyordu. Höfel, inlememek için alnını bacaya bastırdı. Nihayet bodrumdan kararlaştırılan işaret geldi. İpi kuvvetlice çekmişlerdi. Höfel, ipi serbest bıraktı ve bitkin bir halde çatıya çöktü. Yanan elini koltuğunun altına sıkıştırdı, başı göğsüne düştü. Çektiği acıya hakim oluncaya dek bu şekilde oturdu.

Bodrumdaki ikili, çuvalı dar baca deliğinden çekerek çıkarmaya çalışıyordu. Çocuktan iniltiler yükseldi.

“Marian, dikkat etsene!”

Kropinski durdu ve fısıldayarak çocuğa bir şeyler anlattı. Çocuk sustu, hareket etmeye başladı. Çuvalın delikten sarkan boş kısmını tutan Kropinski, yavaşça çekerek yardımcı oluyordu. Çocuk dar delikten geçiriyordu kendini.

“Geldi mi?”

“Tak!”

Kropinski, çabucak ipi çözüp çuvalı açtı. “Allaha şükür” diye rahatladı Pippig. “Bu tam bir sezeryandı.”

Minnacık insanın tüm vücudu titriyordu. Altüst olmuştu. Kropinski, kendisine hıçkırarak sığınan ve sarılan oğlanı okşuyor, teselli ediyordu. Nihayet çocuk, kamptaki tehlikeli yolculuğa koyulmaya cesaret edebilecekleri kadar sakinleşti. Çocuğu yeniden çuvala koyup baca deliğini düzelttiler. Höfel ipi yukarı çekmişti bile. Aralarında anlaştılar. Kropinski önden gidip etrafı kolaçan edecekti. Eğer yirmi metre içerisinde şüpheli bir şey fark etmezse Pippig’i almaya dönecekti. Havalandırma penceresinden dışarı çıktılar. Şanslarına, yağmur şiddetini artırmıştı. Bakışlarını karanlığa diktiler.

“Hadi Marian!”

Kropinski gitti, Pippig geride duvardaki karanlık köşede kaldı. Kropinski ilk barakaların yanından geçti. Bazılarının

kapısı açıldı, tutsaklar sigara içiyordu. Kropinski durup etrafı kol açan etti. Çok iyi işiten kulaklarını, derin sessizliğe dikti. Bir subayla bir tutsağın adımlarını yanılmadan ayırbilirdi. Biri, ağır ve sıkı çizmelerle atılan sağlam bir adımdı, diğeri, rahatsız tahta ayakkabılarla; üstelik bu yağmurda takırtılı ve aceleliydi. Yakınlarda hiçbir şey yoktu. Hızla geri dönüp Pippig'i aldı. Beraber, biraz önce Kropinski'nin durduğu yere kadar geldiler. Kropinski yeniden yirmi metre kadar yalnız başına ilerledi. Pippig kaldığı yerde bir barakanın karanlığına sığındı. Kropinski, Pippig'i bu şekilde barakaların arasından "Küçük Kamp"ın yakınlarına kadar geçirdi. Yolun kalan kısmı en tehlikelisiydi. Onları gizleyen bloklardan sonra, revire götüren geniş yolda, sapacakları bir yer bulmadan önce, açık alanda epey bir mesafe katetmeleri gerekiyordu. Burada, yağmur yüzünden, acil servise giden daha az sayıda tutsak olurdu. Bir barakayı siper alıp yola baktılar. Çok az tutsak kalmıştı; bu, dışarı çıkma yasağı düdüğünün birazdan çalınacağını göstergesiydi. Bazıları, yağmurdan korunmak için başlarına çizgili ceketlerini ya da bir parça çuval geçirmişlerdi.

"Gidelim mi, Marian?" diye sordu Pippig.

"Şansa ihtiyacımız var şimdi" dedi Polonyalı.

"Oradaki üçlünün peşine takılalım. Hadi!"

Pippig yola fırladı; Kropinski de hemen ardından. Revire giden üç tutsağın peşine takıldılar. Bunlardan ikisi, yağmura karşı iyice sarınmıştı. Daha birkaç adım atar atmaz Kropinski Pippig'i kolundan çekti: "SS!"

Gerçekten de iki subay geliyordu uzaktan. Pippig, Kropinski'den daha az korkunaklı ama kamp, ona soğukkanlı davranma alışkanlığı kazandırmıştı. Pippig, subaylar daha yeterince yaklaşmadan, çuvalı omuzlarına attı sarkan boş kısmını da başına örttü. Çocuğun, gövdesini ona yapıştırdı-

ğını, çuvalın içinden elleriyle tutunmaya çalıştığını hissetti. Öndeki üçlüyü kendisine kalkan yaparak ve onlar gibi sarınmış olarak, iki subayın yanından ustalıkla geçti. Hiçbir şeyden kuşkulananmayan subaylar yağmurdan ıslanmış yolu tırmanmaya devam ettiler.

Nihayet yoldan, “Küçük Kamp” a doğru sapabileceklerdi. Dikenli teli de geçince güvenlikte olacaklardı. SS’ler oraya gelmezdi. 61. baraka, penceresiz at ahırlarından biriydi. Birkaç zayıf ampulle aydınlatılan binaya girdiklerinde iğrenç bir koku karşıladı onları. Barakanın bütün zemini saman çuvallarıyla kaplanmıştı. Zidkovski ve yardımcıları, hastaları yerleştirmek için daracık barakanın her boş noktasını değerlendirmek, idareli kullanmak zorundaydılar. Ölmek üzere olanlar, saman çuvallarının üstünde yatıyordu. Bir cesedi yerden kaldırmak, duvarlar boyunca sıralanmış üç katlı tahta ranzalardan indirmekten daha kolaydı. Bunlarda “hafif” vakalar yatıyordu. Bunların, saman çuvallarına, nasılsa uzun süre dayanamayacak olan can çekişenlerden daha fazla ihtiyaçları vardı. Fakat yumuşak döşekler öleceklere bırakılmıştı. Burada, mantıklı düşünce değil, tersine duygular egemendi. “Hafif” vakalar bu yüzden, soğuktan korunmak için, aşınmış battaniyelerle ya da eski bir tutsak ceketiyle örtünerek çıplak tahtanın üzerinde yatıyordu.

“Hafiflerin” ve ölümün, zamanından önce yüzlerine yerleştiği “can çekişenler” in yaşadıkları, sadece çıkardıkları çocuksu bir iniltiden ya da hırıltıdan anlaşılırdı.

Pippig ve Kropinski aceleyle, saman çuvallarının boş bıraktığı dar bir patikadan ön tarafa doğru yürüdüler. Polonyalı bir bakıcı tahta bir bölmeden dışarı çıkıp onlara baktı.

Onunla birlikte bölmenin arkasında kayboldular. Zidkovski, geleceklerini biliyordu. Küçüğü çuvaldan çıkarması için Pippig'e yardım etti. Çocuğu babacan ellerle kaldırıp yatağın üstüne oturttu. Adamlar çocuğun çevresinde toplanmış, merakla gülürsüyorlardı. Yaşadığı olayların etkisini hâlâ üstünden atamayan çocuk, yabancı adamlara ürkek bakışlarla bakıyor, ağlamak istiyordu. Kollarını Kropinski'ye uzattı.

Pippig dürttü. Vedalaşmaları gerekiyordu.

İkisi barakalarına doğru giderken Kropinski fısıldadı: "İki subayı unutamıyorum. Sana 'çuval içinde ne var' diye sorsalardı, ne olacaktı? Of, of..."

Şoku üstünden atamamıştı, bu yüzden Pippig, sakinleştirici bir şekilde sırtına vurdu.

"Korkma Marian, Tanrı, dinsizleri terk etmez."

* * *

Schüpp, Kraemer'in verdiği bir görevi yerine getiriyordu. Garajları denetlemekle görevli unterscharführer Brauer'in radyosunun tamiri için, birlik garajlarına çağrıldığında görevlendirilmişti.

"Fırsattan yararlanıp birazcık kulak kesilirsin" demişti Kraemer yabancı ülke yayınlarını dinlemesini kastederek. Son zamanlarda, cepheden gelen haberler Remagen'den beri belirsizleşmişti.

Schüpp, her zamanki gibi tekmil verip "Kamp elektrikçisi içeri girmek için izin istemektedir" diyerek içeri girdiğinde Brauer odasında yalnız değildi. Brauer ile birlikte denetimi sağlayan Rottenführer Meisgeier de vardı.

"İçeri gir, radyomanyak!" diye gümbürdedi Brauer, keyfi son derece yerindeydi anlaşılan. "Beş dakika içinde bu zımbırtıyı tamir etmiş olacaksın, yoksa her parmağını tek tek kırarım."

Schüpp, bir bakışta ikisinin de içkili olduğunu anladı. Yüzü iri sivilcelerle kaplı zayıf yüzbaşının başında, iğreti bir şapka vardı; önüne oturduğu arızalı aletten ümitsiz bir çabayla sesler çıkarmaya çalışıyordu. Bu yüzden, yüksek, cırlak sesiyle Schüpp'e gözdağı verdi: "Bu borunun içinde bir osuruk var ve sen herifçioğlu, onu çıkarmayı beceremezsen, boynunu kıracağım."

Schüpp, bu kaba söylemden etkilenmedi. Alet çantasını yere bırakıp sözünü sakınmadan, "Bunu yapmamanızı öneririm, o zaman bu aptalkutusunu bir daha kim tamir edecek? Siz boyuna kurcalayıp duruyorsunuz" dedi.

"Kurcalamakmış" diye cınladı Meisgeier neşelenerek ve kanal arama düğmesini küçümseyerek hızla çevirdi. Bu kaba hareket, Schüpp'ün içindeki teknisyenin protesto etmesine neden oldu.

"Böyle yapılmaz" diye eleştirdi Meisgeier'i. SS'in, onun teknik bilgilerine ihtiyacı olduğundan rahatlıkla konuşuyordu. İki adam güldü ve masanın üstünde oturan Brauer, sarsak bacaklarıyla radyonun yanına geldi. Schüpp'e sırtıttı.

Birden yüzü asıldı. Hayretle Schüpp'ü işaret ederek Meisgeier'i yanına çağırırdı.

"Şu salak surata bir bak" dedi ve ikisi elektrikçiye süzdü. Ne olduğunu anlamayan Schüpp, yuvarlak gözlerini açtı. Brauer aniden bağırırdı:

"Radyomanyak, tıpkı bizim 'Reich salağı'na benziyor!"

Meisgeier bu çirkin benzetmeyi onayladı. Schüpp'ü anlamsız bir korku dalgası kapladı. Bu herifler tehlikeliydi. Brauer'in yumruğu her an, Himmler'e benzemek gibi bir utanmazlık yaptığı için, suratına inebilirdi.

Dehşet saniyesi, geldiği gibi aniden geçti. Brauer ve Meisgeier, aynı anda kahkahalara boğuldu. Brauer, Schüpp'ün omzuna takdir edici bir şaplak indirerek Meisgeier'in eşliğinde katıla katıla güldü.

Tehlike geçmişti, iki adama müthiş bir keşif yaptıkları duygusu veren ve henüz sona ermeyen bu kötü oyun karşı-sında akıllıca davranarak sevimli bir yüz ifadesi takındı.

Brauer, Mesgeier'in başından SS-şapkasını kaparak Schppe'n kafasına, Schppp'n elinden aldığı tutsak şapkasını da Meisgeier'in sivri kafasına taktı. şimdi şaka tamamlanmıştı işte. Karşılarında "Reich salağı"nın başarılı karikatürü duruyordu. Meisgeier gülmekten kırılarak "Reich salağı"nın önünde, gülünç bir esas duruşa geçti.

Schüpp, İngiliz spikerin sunduğu on beş dakika sonra başlayacak olan cephe haberlerini yakalamak zorundaydı. Uğradığı hakareti metanetle içine gömdü. İkilinin şakadan bıkararak gülmeyi kesmelerini ihtiyatla bekledi. Sonra SS-şapkasını başından indirerek masanın üstüne koydu. Schüpp'r yaptığı bu hareketin anlamı öylesine açıktı ki, Brauer'in gözünden kaçmadı.

"Hele bakın, buna hakaret de edilebiliyormuş."

Schüpp'n vereceği cevap hazırды, fakat söylemekten skındı.

Hakareti, uygun bir karşılıkla onaylasaydı, şaka tersine dönebilirdi. Deneyimlerinden, bu heriflerin bir anlarının ötekine uymadığını biliyordu. Kafesteki yırtıcı hayvanlar gibiydiler; oyun oynuyoruz derken her an tırmalayabilirlerdi. Bu yüzden, durumu ustalıkla idare etti; radyonun başına geçerek ğraşmaya başladı. Teknik ğraşısı sırasında dokunulmazlığı vardı. Kahkahaların sona erdiğini hissederek rahatladı.

Meisgeier, artık ilgilenmekten vazgeçtiği tutsak şapkasını ona fırlatarak odadan ıktı. Schüpp, derin bir nefes aldı: Bir tanesinden kurtulmuştu.

Radyodaki arızayı çoktan bulmuştu; aslında bir-iki işlemlle halledebileceği basit bir temassızlık vardı. Fakat, ta-

mire yeltenmiyordu. Çünkü kafasını radyo kutusuna sokup ikide birde neresinin arızalı olduğunu soran Brauer'den de kurtulmak istiyordu. Schüpp, meraklı SS'i uzaklaştırmak için, hemen her defasında başarılı sonuç veren metodunu birkaç kez kullanmıştı. Bir SS'li teknik konularda ne kadar bilgisizse, bir tutsağın karşısında falso vermemek için tam tersiymiş gibi davranırdı. Schüpp, bundan yararlanarak Brauer'in sorusuna, radyonun ayrıntılı tarihçesiyle yanıt verdi. Faraday'dan Maxwell'e, Heinrich Hertz'ten Marconi'ye geçti, raporunu teknik deyimlerle süsledi; unterscharführerin kulaklarını elektrik dalgalarıyla doldurdu; başını kondonsatörler, bobinler, lambalarla şişirdi; frekans dalgaları, manyetik alanlar, indüklemeler ve yüksek ile alçak frekanslarla sersemletti; öyle ki adamın başı döndü.

Brauer sabırsızlıkla homurdandı:

"Peki bu aletin arızası nerede?"

Schüpp, yüzüne masum bir ifade takındı.

"Bunu önce araştırarak lazım."

Brauer bıktı. Şapkasını başına daha sıkı oturttu ve bağırdı:

"On beş dakika sonra bu işi bitirmediyksen seni kıyma haline getiririm. Beni duydun mu radyomanyak?"

Öfkeyle, kapıyı arkasından çarptı.

Schüpp'ün içindeki afacan sevindi. Aletteki arızayı çabucak tamir etti ve alıcıyı açtı. Uzaktan, çok kısık gelen dört gong sesini duydu. Bu İngiliz radyosuydu. Ve sonra, yine öyle sessiz ve uzaktan gelen İngiliz aksanıyla Almanca "Aşağı Sieg'den Koblenz'in kuzeyinde kalan Ren nehrine kadar muharebe tüm hızıyla sürdürüyor" haberini duydu.

"Oppenheim köprübaşından hareket eden Amerikan panzerleri, doğuya doğru ilerlemeye başladı. Öncüleri Hanau ve Aschaffenburg'da, Main nehrine ulaştılar. Kuzeyde Oden ormanı ve Ren nehri arasındaki bölgede şiddetli çar-

pışmalar sürmektedir...”

Schüpp, neredeyse hoparlörün içine girecekti. Hiçbir şey unutmamak için, her kelimeyi beynine kazımaya çalışıyordu.

Brauer geri döndüğünde hâlâ hoparlöre yapıştı. Schüpp, fakat kanaldan hemen çıktı. Sesini o kadar açtı ki, radyo çığlık attı. Brauer sevinçle yarına koştu:

“Aferin! Radyomanyak! Bunu nasıl becerdin? Ben kaç kez uğraştım, fakat olmadı. Sen bir...”

Bir tutsak daha fazla övülemezdi, bu nedenle takdirini, kaba bir şekilde düzeltti:

“Aman, kıcıımı yala, önemli olan, radyonun yine iş görmesi.”

Schüpp, aletlerini çantasına topladı.

* * *

Kısa bir süre sonra, Kraemer’in odasında onun duvara yapıştırdığı haritanın önünde birlikteydiler. Birkaç günde Remagen’den Oppenheim’a karılar ilerlemişlerdi bile. Buradan Frankfurt’a yöneliyorlardı. Koblenz’in kuzeyindeki ilerleme yönü ise Kassel’di. Hiç şüphesiz Thüringen’in tam üstüne doğru geliyorlardı!

İki adam konuşmadan birbirlerine baktı; aynı şeyi düşünüyorlardı. Kraemer bir cetvel alarak Remagen-Frankfurt mesafesini sonra da Weimar’a kadar olan yolu ölçtü. Şiradiye kadar katedilen mesafenin üçte ikisi kadar yol kalmıştı, ve...

Kraemer derin bir nefes aldı, cetveli masaya koydu ve boğuk bir sesle “On dört gün içinde ya özgür olacağız ya da öleceğiz...” dedi.

Schüpp gülüyordu:

“Ölü mü? Ulan Walter, yukarıdakiler artık bize bir şey yapmazlar. Onların suyu kaynadı bile.”

Kraemer uyardı:

“Bekleyelim...”

Birden Schüpp’ü kolundan çekerek, pencereden, giriş kapısını işaret etti. Kluttig ve Rheineboth, hızlı adımlarla içtima alanını geçiyorlardı. Alanda karşılaştıkları tutsaklar şapkalarını başlarından çekiyor sonra da, gizlice dönüp arkalarından bakıyorlardı. Kraemer ve Schüpp, gözden kaybolana dek, iki adamı heyecanla izlediler.

“Bir şeyler olmuş, Heinrich, arkalarından koş ve nereye gittiklerine dikkat et.”

Schüpp koştu.

Kraemer’in içini sinirli bir huzursuzluk kaplamıştı. Az önceki iki adam kampa onun için gelmiş gibi bir duyguya kapıldı, sanki her an kapı hızla açılacak ve Kluttig’in tiz sesi çınlayacaktı:

“Hemen bizimle geleceksin!”

Kraemer yumruklarını şakaklarına bastırdı, huzursuzluğu, her şeyin açığa çıkmış olabileceği korkusuna dönüştü. Her şeyin!

Ve kapı gerçekten büyük bir hızla açıldığında, Kraemer dehşetle döndü. Telaşla giren Schüpp’tü.

“Elbise Deposuna gittiler.”

Kraemer bir an için, aynı anda daha büyük bir korkuya dönüşen bir rahatlama duydu. Gözlerini, aklı başından alınmış gibi Schüpp’e dikti.

* * *

Reineboth, kağıt parçasını sabahleyin kapının arkasında bulmuş, anlam veremedi evirip çevirmişti.

“Elbise Deposundan Höfel ve Polonyalı Kropinski, Hauptscharführer Zweiling’i tuzağa düşürmek istiyor. Elbise Deposunda sağ arka köşede bir Yahudi çocuğu saklıyorlar...”

Rheineboth, yazıyı tekrar tekrar okudu.

İmza olarak, “Elbise Deposundan bir tutsak” yazıyordu. Reineboth’un aklına birden, geçen sabah Zweiling ile geçen olay geldi. Kapıyı açmış, şaşırarak durmuş bir selam... geveleyip gitmişti.

Reineboth dişlerinin arasından bir ıslık çaldı. Daha sonra bu kağıdı Kluttig’e gösterdi. O da notu, bir anlam veremeden birkaç kez okudu. Kızarık gözlerini kırıştırdı; ışık, kalın gözlük camlarında kırılmıştı.

Reineboth, yazı masasının arkasında zevkle gerindi:

“İmzaya ne diyorsun?”

Kluttig, anlamamıştı:

“Biri satmış onları işte.”

“Bir tutsak?”

“Ya kim?”

Reineboth, yüzüne üstünlük kazanan bir insanın gülümsemesini yakıştırdı:

“Zweiling” dedi ve ağır ağır ayağa kalktı.

Kluttig’in elinden notu alarak ondan beklenmeyecek sert bir ses tonuyla konuştu.

“Bu notu Zweiling yazdı, başkası değil!”

Hayrete düşen Kluttig’in aptal yüzü, Reineboth’u sinirlendirdi.

“Ulan anlamıyor musun? Bu çok açık bir mesele. O salak geri zekalı, komünle işbirliği yaptı şimdi ise ödü patlıyor.”

Kluttig kendini, delikanlının keskin zekasını takip etmeye zorluyordu. Reineboth, sol kolunu sırtına koydu ve sağ elinin baş parmağını üniformasının düğmelerinin arkasına soktu. Bu şekilde, Kluttig’in önünden gidip geliyordu. Sözleri alay doluydu:

“Yoksa, sayın hauptscharführer, saygıdeğer OKW’nin raporunu, İngilizlerin verdiği haberlerle karşılaştırmak mı isterler?”

Kluttig'in önünde durdu ve sert bir şekilde konuştu:

"Sevgili dostum, Amerikalıların Oppenheim'dan ilerlediklerini anlayacaksın o zaman. Aschaffenburg'a geldiler bile. Savaş manzarasını görmek ister misiniz?"

Reineboth, alttan alan bir alayla duvardaki haritayı işaret etti.

"İlerleme yönü Thüringen! Evet, buna ne dersiniz? Diplomatomuz, sevgili baylar kendimizi kandırmayalım diyor. Ben, kombinasyon diyorum!" kendinden memnun bir şekilde volta atıyor, suskun Kluttig'i kışkırtıyordu:

"Buyrun, lütfen, sayın kamp führeri, bağlantıyı kurun!"

Kluttig, aradaki bağlantıyı görmüştü anlaşılan:

"Diyorsun ki, Zweiling, komünle işbirliği yapıyor; eğer işler tersine giderse, kendini..."

"Zekice" diyen alayla konuştu Reineboth, "Herkes kendi tarzına göre davranıyor. Her şey çok hızlı gelişebilir. Hem de çok hızlı. Bir haftada Remagen'den Frankfurt'a geldiler; artık buraya ne zaman varırlar hesap edebilirsin. *Benim* tahlilimi dinle bakalım. Yahudi piçiyle Zweiling'i yumuşattılar; Sayın hauptscharführer, siz bir kez göz yumun, işler tersine döndüğünde aynı şeyi biz yapacağız. Doğru mu?"

Reineboth, Kluttig'in cevabını beklemedi, parmağını havaya salladı.

"Bu işi Höfel düzenledi. Örgütten biri o. Ergo, tüm bunların ardında kim var? Illegal örgüt; anladın mı? Höfel'i ve Polonyalıyı yakalamalıyız, o herifin adı neydi?"

Kluttig şimdi anlamıştı. Öfkeyle ellerini beline dayadı.

"Zweiling'i ne yapacağız?"

"Hiçbir şey" dedi Reineboth, "Höfel'i ve o herifi ele geçirsek, ipin bir ucu elimizde olacak. O salak herif, bize ipi sarmada azıcık yardım edebilse kendini mutlu sayacaktır."

Kluttig, gerçek bir hayranlıkla bakıyordu ona:

“Ulan, sen ne kurnaz adamsın...”

Zekasına duyulan bu sınırsız hayranlık, delikanlının ki-
birini altın suyuna batırınıştı sanki; parmaklarıyla düğme-
lerinde tempo çaldı.

“Tüm bunları diplomatiniz olmadan yapacağız; daha
Çok ona *karşı*. Akıllıca davranmalıyız, sayın hauptschar-
führer, çok akıllıca! İşler ters gidebilir. Sana daha önce de
söylemiştim ve tekrar ediyorum: Vuracaksak, isabetli vur-
mamız gerek, anladın mı? Sadece bir kez vurabiliriz ve o
vuruş tam on ikiden olmalı.”

Reineboth, Kluttig’in çok yakınına geldi ve vurgulaya-
rak konuştu:

“Şimdi hiçbir aptallık yapmamalısın. Örgüt hakkında
tek kelime etmeyeceksin, o yok anladın mı? Mesele sadece
ve sadece Yahudi piçi, anlaşıldı mı?”

Kluttig, başıyla onayladı ve Reineboth’un zekasına sı-
ğındı.

O ise, artık tek bir saniye kaybetmek istemiyordu, şap-
kasını sertçe alnına çekti:

“Hadi, gidelim!”

* * *

Elbise Deposunun kapısını hışımla açıp içeri daldılar.

Giysi odasında çalışan tutsaklar, irkilerek döndüler, bi-
ri bağırdı:

“Dikkat!”

Ve hepsi, durdukları yerde esas duruşa geçti. Dikkat
ağırısı yazıhanedeki Höfel’i meraklandırmış ve kamp füh-
rerleriyle Reineboth’u fark ettiğinde içine korku düşmüştü.
Aceleyle giysi odasına girip her zamanki gibi tekmil verdi:

“Elbise Deposu komandosı iş başındadır!”

Başparmağını düğmelerine takmış Reineboth, çınladı:
“Herkes toplansın!”

Höfel, emri, fazla yüksek bir sesle odalara iletti. Başının içinde tufanlar esiyordu. Daha tutsaklar, bu iki adamın aniden ortaya çıkışının, tehlikeli bir duruma işaret ettiğinin bilincinde her yönden koşup sıraya girdikleri sırada, Kluttig, Zweiling’i sordu.

Höfel bildirdi:

“Hauptscharführer bu sabah henüz gelmedi.”

Uğursuz bir sessizlik odayı kapladı. Tutsaklar kımıldamadan duruyor ve tek kelime etmeyen Kluttig ile Reineboth’a bakıyorlardı. İkisinin gelişinden beri, o birkaç yoğun saniye başlarının üstünden yabancı kuşlar gibi uçup gitmişti. Şimdi sessizlik ortalığı dondurmuş gibiydi.

Kluttig, Reineboth’a bir işaret verdi. O, hızla içerdeki giysi odasına daldı arkadaki köşeye yöneldi. Kluttig bu arada uzun masanın üzerine oturarak aşağı sarkan bacaklarını sallıyordu. Arka sırada Pippig ve Kropinski yan yana duruyordu. Pippig, yumruğuyla usulca Kropinski’ye dokundu. İlk sırada başta Rose duruyordu. Korkusunun açıkça belli olduğu yüzü öteki yüzden belirgin bir şekilde ayrılıyordu. İlk sıranın sonunda yer alan Höfel’in beyni vızıldıyordu. Boynunda atan nabzın yakıcılığını fazlasıyla hissediyordu. Adamların gelişini tuhaf bir şekilde, kaybolan çocuktan çok 7,65 milimetrelik Walter’e bağlıyordu. Zulasını kendisinden başka kimse bilmiyordu.

Birden aklına çocukken oynadığı saklambaç oyunu geldi. Sobe sobe sobe... Zulası aklına geldi; bulunma olasılığını hesapladı. Çocukken, inatla aranmasına karşın saklandığı yer bulunamadığında nasıl keyifle haykırdığını hatırlıyordu. Sobe sobe sobe! Tamamen sakinleşmişti; kötü atan nabzı düzeldi, heyecanı yatıştı. Şimdi, parmaklarıyla dizin-

de tempo çalan Kluttig'i de gözünün ucuyla gözleyebiliyordu. Kluttig'in gözleri sinsice, her birini tek tek inceleyerek kımıltısız tutsak sıralarını dolaştı. Tutsakların gözleri boşluğa dikilmişti. Odada her an patlayacak gergin bir hava vardı. Reineboth'un yeniden ön tarafa gelmesi bir hayli sürdü. Alaycı bir gülümseme takınmış ve kaşlarını kaldırmıştı.

"Hiçbir şey yok" dedi özetle. Kluttig masadan atladı. Öfke bir çığ gibi kabardı içinde.

"Höfel, öne çık!"

Höfel, sıradan çıktı ve Kluttig'den iki adım uzakta durdu. Reineboth, hâlâ aranarak tutsaklara bakıyordu.

"Kropinski adındaki Polonyalı domuz nerede? Buraya gel!"

Kropinski yavaşça yerinden ayrıldı, sıraların arasından geçip Höfel'in yanında durdu. Reineboth dizlerinin üstünde yaylandı. Rose donakalmıştı; tüm gücünü, çökmeye yüz tutan bacaklarına veriyordu. Diğer tutsakların yüzleri sert, kapalı ve kımıltısızdı. Pippig'in gözleri, Reineboth ile Kluttig arasında mekik dokudu.

Kluttig öfkeden tıkanacak gibiydi. Kafası uzun boynunun üzerinde kasılmış gibi duruyordu. Kendine hakim olmaya çalışarak dişlerinin arasından tısladı:

"Çocuk nerede?"

Kropinski heyecanla yutkundu. Kimse cevap vermedi. Kluttig kendini kaybederek haykırdı:

"O Yahudi piçinin nerede olduğunu öğrenmek istiyorum!"

Aynı anda Höfel'e doğru atıldı:

"Cevap ver!"

Etrafa tükrük saçıyordu.

"Burada çocuk yok."

Kluttig, yardım istercesine Reineboth'a baktı; kelimeler öfkeden boğazına takılmıştı. Reineboth, salına salına Kro-

pinski'nin yanına gitti, onu ceketinden tutarak kendine çekti ve neredeyse iyilikle sordu:

“Söyle Polonyalı, çocuk nerede?”

Kropinski hiddetle başını iki yana salladı.

“Ben bilmemek...”

O an Reineboth kolunu savurdu. Antrenmanlı bir yumrukla Kropinski'nin çenesine vurdu. Darbe o kadar şiddetliydi ki, Kropinski geriye doğru sendeleyerek tutsakların sırasına düştü. Onu kollarıyla tuttular, ağzının kenarından ince bir kan sızıyordu.

Reineboth, Kropinski'yi yeniden kendine çekti, aynı yere ikinci bir yumruk attı. Kropinski olduğu yere çöktü.

Reineboth, sanki tozlanmışlar gibi ellerini sildi, baş parmağını düğmelerinin arasına soktu.

Bu iki yumrukla Kluttig'e işaret vermişti; Şimdi o da vahşetle, kendini hiç dizginlemeden iki yumruğuyla Höfel'in yüzüne vuruyordu.

“Yahudi piçini nerede saklıyorsunuz? Söyle!”

Höfel kollarıyla yüzünü koruyordu. Kluttig, hışımla belden aşağısına bir tekme attı; Höfel, inleyerek iki büklüm oldu.

Pippig, ellerini yumruk yapmış kesik kesik soluyordu. Kafasında bir tek düşünce dolaşıyordu: Dayanın, dayanın! Oppenheim'deler! Uzun sürmeyecek artık. Dayanın, dayanın..!

Kluttig'in alt dudağı titredi, kaymış üniformasını çekiştirerek düzeltti. Höfel, güçlkle doğruldu. Çizme tekmesi, nefesini kesmişti. Başı öne düşmüş, zorlukla soluyarak duruyordu. Kropinski, yerde kımıldamadan yatıyordu.

Reineboth kayıtsızca kol saatine baktı.

“Hepinize bir dakika süre tanıyorum. Yahudi piçinin nerede saklandığım bana kim söylerse, ödüllendirilecek.”

Tutsaklar kaskatı duruyordu. Pippig, sessizliğe kulak

kabarttı. Biri konuşacak mıydı? –Gözleri Rose’yi aradı. Sadece sırtını görebiliyordu ama ellerinin titrediğini yine de fark etmişti.

Sonsuz uzunluktaki bir yarım dakikadan sonra, Reineboth saatini kontrol etti. Görünüşte rahattı ama yoğun olarak nasıl bir taktik uygulayacağını düşünüyordu. Bu herifleri şoka sokmak lazım, bu onları dize getirir.

“Daha otuz saniyeniz var” dedi uzlaşmacı bir dille, “sonra ikisini götüreceğiz... Mandrill’e...”

Etkileyici bir ara verdi. Dudaklarını gererek tehditkar bir ifadeyle gülümsedi.

“Sonra onlara olacakların sorumlusu sizsiniz.”

Tutsaklara bakmaktan ustalıkla kaçındı; bir hakem gibi gözlerini saatine dikti.

Kluttig’in gözleri, deli gibi, sıradakilerin üstünde geziniyordu. Sıradakiler ise dökme demirden yapılmışlar gibi kasatı, kırıltısız duruyorlardı. Pippig’in içi titredi. Her şeyi üstlensem mi? Öne çıkayım, konuşayım: Çocuk bende, sadece ben...?

Dakika bitti. Reineboth saati indirdi. Pippig, sırtından itiliyormuş duygusuna kapıldı: Şimdi! Öne çık! Fakat hareketsiz kaldı.

Reineboth, çizmesinin ucuyla Kropinski’ye dokundu: “Kalk!”

Şimdi, şimdi, şimdi! diye ısrar ediyordu Pippig’in içi ve gerçekten de öne doğru çıkıyormuş gibi hissetti. Yerçekimi kaybolmuş, rüyadaymış gibi. Kropinski sendeleyerek ayağa kalktı ve Reineboth tarafından, bir tekmeyle kapıya doğru itildi. Pippig’i durduran ne korku ne de cesaretsizlikti. Kapıya doğru giden Höfel’in arkasından da sabit gözlerle baktı.

Tutsaklar yalnız kalınca, daha epey bir süre sessiz ve kırmıltısız kaldılar. Yaşadıkları sarsıntıdan uyuşmuşlardı, ta

ki Rose ellerini havaya kaldırarak yıpranmış sinirleriyle bağırcaya dek:

“Ben bu işte yokum!”

O an sıralar canlandı ve Pippig de donukluğundan sıyrıldı. Çözülen safları yarararak Roe’nın üstüne atıldı; onu sertçe tutup, havaya kaldırdığı yumruğuyla tehdit etti:

“Kapa çeneni!”

Zweiling gerçekten de, her şeyin olup bitmesini beklemişti. Ortalık yatışınca Elbise Deposunda ortaya çıktı. İkiyüzlü bakışlarla tutsakları inceledi. Yazıhanede çalışmadan masalarda oturuyorlardı; henüz bir şeylere el sürmedikleri anlaşılan ve ancak onun içeri girmesiyle, çalışıyor görüntüsü veren diğerleri de giysi odasındaki uzun masanın başında duruyordu.

Zweiling, tutsakların sıkıntılı havasını görmezlikten geçerek odasına girecekti. Birden tedirgin oldu. Kağıdı onun yazdığını biliyorlar mıydı? Kararsızlıkla duruyor ve suratına beceriksizce bir gülümseme yerleştirmeye çalışıyordu.

“Niye öyle aptal aptal bakıyorsunuz? Höfel nerede?”

Masada duran Pippig, Zweiling’e bakmıyor ve bir elbise çuvalının bağını çözüyordu.

“Zindanda” diye yanıtladı karanlık bir sesle. Zweiling, bu sesteki imayı fark etti.

“Bir iş mi çevirdi?” Zweiling, dilini alt dudağının üstüne çıkardı. Pippig cevap vermedi. Diğerlerinin de katı susukunluğu Zweiling’in başka sorular sormasını engelledi. Başka bir şey söylemeden, tutsakların kuşkulu bakışları altında odasına gitti. Pippig arkasından sessiz bir küfür yolladı. Zweiling kahverengi deri paltosunu bir sandalyenin üstüne gelişigüzel atıp düşünmeye başladı. Tedirginliği dinmek bilmiyordu. Sezgileri tutsakların ondan şüphelendiğini söylüyordu. Önüne tasayla bakarak gözlerini kırptırdı. En iyisi, onlara karşı iyi davranmak ve geriye kalanı bilmezlikten gelmekti.

Pippig'i yanına çağırıldı.

"Anlat bakalım, neler oldu?"

Pippig, hemen yanıt vermedi.

En sevdiği arkadaşlarının yazgısının söz konusu olduğu şu anda, aldatıcı bir umuda kapılan Pippig, tetikte gözlerle karşısında oturan bu adamın kalbine ulaşıp derinliklerdeki insanlığını ortaya çıkarmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

Bu, Pippig'in bir SS'e verebileceği en yüce ve onurlu şey olurdu. Tutsak elbisesinin gri mavi çizgilerinin arkasında esir alınmış ve sürekli ezilip tekmelenmiş insanlığı. Bir insan olarak konuşma dürtüsü öyle güçlüydü ki yüreğini eritiyordu sanki. Pippig bir an için o engellenemeyen sesin zorlayıcılığına kendini kaptırıyordu. Alnının gerisindeki düşünceler kelimeler haline gelmek üzereyken Zweiling'in suratındaki o kuru zevki fark ederek kendine hakim oldu.

Nasıl ki, çizgili giysi ardında insanlığı alıkoyan bir parmaklık gibiye SS'in gri üniforması da, ardında ikiyüzlü, korkak ve tehlikeli ormandaki panter gibi bir varlığın tetikte beklediği aşılamaz bir zırhtı.

Karşısında bir muhbir oturuyordu; zayıf bir anda ona sunulan insanlıktan yararlanacak, işine geldiğinde de yok edecek kadar soğukkanlı biri.

Pippig, yüreğinin dürtüsüne bir dakika bile olsa, yenik düştüğü için utandı.

"Hadi, artık anlat bakalım..."

Pippig'in yüreği soğudu.

"Ne olacaktı ki? Höfel ve Kropinski çocuk yüzünden zindana atıldılar."

Zweiling, gözlerini kırıştırdı.

"Biri ihbar etmiş olmalı."

Pippig hemen yanıt verdi:

“Evet, hauptscharführer, biri ihbar etti!”

Zweiling, cevabın yankısı dağıldığında konuştu:

“O zaman aranızda bir itoğlu it var?”

“Evet, hauptscharführer, aramızda bir itoğlu it var!”

Bunu söyleyebilmek, ne kadar da iyi geliyordu.

“Öyleyse... şeyi... herhalde yanlarında götürdüler?”

“Hayır hauptscharführer!”

“Nerde o zaman?”

“Bilmiyorum.”

Zweiling açıkça affallamıştı.

“Niye? Dün akşam oradaydı daha.”

“Bilmiyorum.”

Zweiling ayağa fırladı.

“Ben kendim gördüm!”

Şimdi kendi kendini ele vermişti. Şu ana kadar kuşku-
landığı şey, Pippig için kesinlik kazanmıştı: Muhbir Zwe-
iling'di. Oydu!

Zweiling, Pippig'in sır vermeyen suratına baktı. Birden
bağırdı:

“Herkes toplansın, bütün komando! O itoğlu iti bulaca-
ğız elbette!”

Fakat aynı anda çark etti. Bir sıçrayışta, kapı kolunu tu-
tan Pippig'in yanına vardı ve sesine bir parça içtenlik süsü
vererek,

“Yo, Pippig, bunu yapmayacağız. En iyisi, şimdilik me-
seleyi hiç açmayalım. İnsaniyetim yüzünden benim kellemini
de isterler belki. Biz bu işi afişe etmeyelim. O itoğlu itin kim
olduğunu bulmaya çalışın, sonra da bana bildirin. İşini gö-
rürüz” dedi. Pippig'in onayını beklerken, dilini alt dudağı-
nın üstüne sarkıttı. Fakat Pippig sustu. Yönetmeliğe uygun
tarzda geriye dönüşünü yaparak odadan çıktı. Zweiling,
pencereden arkasından baktı. Ağzı açıktı.

* * *

Kraemer, odasından, tutukluları içtima alanından geçerken gördü, peşlerinde Kluttig ve Reineboth yürüyordu. Kropinski sendeliyor, Höfel başı eğik yürüyordu. Tutsaklar yazıhanenin pencerelerinden, iri iri açılmış meraklı gözleriyle grubu takip seyrediyordu.

Pröll telaşla, Kraemer'in yanına koştu. Dörtlü, şimdi giriş kapısına varmıştı. Uzak mesafeden bir şeyler seçebilmek için dikkatle bakmak gerekiyordu. Pencerede duran iki adam yine de, tutukluların giriş binasının sağ kanadına götürüldüklerini gördü.

Zindan onları yuttu.

Tek kelime edecek hali kalmayan Pröll, Kraemer'e baktı, gözlerinde o dehşet verici soru vardı sadece: Niye?

Kraemer'in yüz çizgileri sertleşti.

* * *

Olay, yıdırım hızıyla kampa yayıldı. Höfel'in götürülüşü, "bela"ya işarettti. Ne olmuştu? Tutsaklar, gelişmeleri bloklara taşıdılar. Gözlük barakasına haberi bir ayakçı getirdi.

"Biraz önce Höfel'i ve bir Polonyalı'yı zindana attılar. Onları Kluttig ve Reineboth götürmüş. Bu işin içinde bir iş var..."

Pribula ile Kodiczek endişeyle birbirlerine baktı: Askeri eğitmen zindanda? Bu ne anlama geliyordu? Haber revire de ulaştı. Van Dalen, haberi aldığı anda sükunetini bozmadı. Çamaşırhanede kirli sargı bezlerini yıkıyordu. Kalın kaşlarını düşünceli bir biçimde çattı. Bu, tehlikeli bir mesele olabilirdi. İçinden işini gücünü bırakıp Bochow'un yanına koşmak geliyordu. Fakat, illegalitenin temel ilkesine uydu; bu düşünceden mantığını dinleyip vazgeçti. Durum gerçekten

tehlikeliyse, gerekli bilgiler zamanında ulaşacaktı kendine.

Tutsaklar, Elbise Deposunun etrafında dolanan Schüpp'ü, yakınlarda bulunan banyo civarında yakalayıp sorguladılar. Haber Bogorski'ye ulaştırıldı; o istifini bozmadı.

“Ne olacak? Höfel, dikkat etmemiş olmalı.”

Bochow haberi, mutfaktan gelen koğuş nöbetçilerinden duydu. Huzursuzluğunu üstünden atamadığı için blokta daha fazla duramadı. Şansına, Kraemer'e yalnızken rastladı. Kraemer'se içten içe, Bochow'la karşılaşmaktan çekiniyordu. Höfel'in Bochow'un direktifini yerine getirmemesinden Kraemer de sorumluydu. Görevi devrettikten sonra, bir tepki göstererek olan bitene gözlerini yummuştu. Bu işle artık ilgisinin kalmamasını hiçbir şeyi görmemeyi, bilmemeyi istiyordu.

Aynı tepkiyle, kendisini, sevkiyat sırasında çocuğun kamptan çıkarılmasını denetlemediği için suçlayan Bochow'a itiraz ediyordu. “Ben görevimi yaptım!” diye kendini fazla yüksek bir sesle savundu. Bochow, karşılık vermedi. Deneyimi, gerçeği olduğu gibi görerek geçmiş olayları tartışmanın anlamı olmadığı kavratmıştı ona.

Höfel'in tutuklanmasıyla durum tehlikeye girmişti. Bochow, sağlam sezgisiyle, tutuklanma olayı ile, Kluttig ve Reineboth'un örgütü ele geçirme çabası arasında bir bağlantının olduğunu anladı. O iki adam, mutlaka, Höfel'in illegal olduğuna inanıyordu; yoksa çocuk meselesiyle bu kadar yoğun ilgilenmezlerdi. Bochow, dudaklarını birbirine yapıştırdı; bir çözüm yolu arıyor ama bulamıyordu.

Şimdi ne olacaktı?

Kraemer umutsuzca omuzlarını silkti.

“Çocuğu bundan sonra kamptan dışarı çıkartamayız. Onu zamanında saklayabildiğime şeviniyorum. Bu işin arkasında Zweiling var.”

Bochow, yarım yamalak dinliyordu; düşünüyordu. Höfel ve Kropinski'ye, zindanda neler yapıldığını sadece Kraemer'in öğrenme şansı vardı.

"Dinle Walter" dedi sonunda, "yardım etmelisin. Seni, eksiksiz bilgilendirmemenin artık bir anlamı kalmadı. Sen nasıl olsa sana söyleyebileceğimden daha fazlasını biliyorsun."

"Bilmemem gereken şeyleri, bilsem bile, unuturum" dedi Kraemer.

"Şu anda rahat mıyız?"

"Konuş" dedi Kraemer. Bochow sesini alçalttı.

"Silahlarımızın olduğunu biliyorsun. Onları nerede sakladığımızın şu an önemi yok. Höfel, direniş gruplarının askeri eğitmeni. En önemli yoldaşlarımızdan biri! Anlıyor musun?"

Kraemer kaşlarını çatı, başıyla onayladı.

"Şu anda zindanda ona ne yapıldığını hiçbirimiz bilmiyoruz" diye sürdürdü Bochow. "Kesin olan, onu limon gibi sıkacaklarıdır. Höfel zayıflık gösterirse, tüm mekanizma açığa çıkabilir. Silahların saklandığı yerleri biliyor, direniş gruplarındaki yoldaşları tanıyor. Bizi, illegal yönetimi tanıyor..."

Bochow, ara verdi. Kraemer de susuyordu. Ellerini yavaşça ceplerine sokup önüne baktı. Birçok insanın yaşamı, hatta tüm kamp, tek bir insanın dayanıklılığına bağlıydı!

Durumun vehameti Kraemer'i dehşete düşürdü.

"Seninle zamanında konuşsaydım, daha doğru olurdu" dedi Bochow bir süre sonra, "o zaman çocuğu, Höfel'in elinden Zweiling bu işe karışmadan önce almış olacaktın..."

Kraemer yine başıyla onayladı.

"Dinle Walter, Höfel'in direnmediğini öğrenmelisin. Biz zindana ulaşamayız. Bunu nasıl yapacaksın, bilmiyorum, sana bu konuda herhangi bir fikir veremem. Belki devreye Schüpp'ü sokabilirsin."

Kraemer'in de aklına bu olasılık gelmişti.

“Öğrendiğin her şeyi bana bildir. Artık meseleyi biliyorsun. Devreye kimi sokarsan sok, sadece en gerekli şeyleri anlat, bunun dışında da sus.”

“Bunu ayrıca söylemene gerek yoktu” diye mırıldandı Kraemer.

Bochow, omzuna vurdu.

“Biliyorum, biliyorum...”

Bochow'un doğasında tehlike anında sinirlerine hakimiyetini yitirmek yoktu. Cesareti aceleci değildi; her şeyi değerlendirir, ölçer biçer ve gözlerdi. Bochow doğruluğuna inandığı bir işi sessiz bir ısrarla yapar, bazen yoldaşlarının bilgisi bile olmazdı. Ağustos 1944'te Amerikan hava saldırısının yarattığı keşmekeşten yararlanarak kampa sokulan altı karabinanın saklanması olduğu gibi.

Bochow'a, değerli silahları acilen, çürümeyecekleri, tamamen güvenli ve istenildiği anda kolayca ulaşılabilecek bir yerde saklama görevi verilmişti. Ertesi gün, UKK'den yoldaşlarına görevi yerine getirdiğini bildirmiş; tüfekleri nereye sakladığını soran yoldaşlarına sadece “revire” yanıtını vermiş; ama, zulanın tam yerini açıklamaya kesinlikle razı olmamıştı.

“Size önerseydim, mutlaka karşı çıkacaktınız.”

Yoldaşları telaşlanmış, fakat Bochow, bu konudaki suskunluğunu sürdürmüştü.

“Arayın” demişti tüm ısrar ve tasalar karşısında, “silahları kim bulursa, ona bir haftalık tayinimi vereceğim.”

Revirde görevli Van Dalen, her köşeyi araştırmıştı. Kodiczek ve Pribula, fırsat buldukça revire geliyor ve gizemli bakışlarla her türlü olasılığı gözden geçiriyorlardı. Bu, onlar için sinir bozucu, Bochow içinse, neşelendirici bir saklama oyunuydu. Sadece Bogorski katılmamıştı.

“Herbert, işini doğru yapmıştır” diyordu.

Ağustos ayı sonunda, bir pazar günü öğleden sonrasında Bochow, Kodiczek ve Pribula ile revire doğru yürüdü. Van Dalen de aralarına katılmıştı. Dört adam, revirin uzun ana barakasının karşısındaki bir banka oturdu. Bochow onlara zulayı söyleyecekti.

“Artık söyle” diye ısrar etti Pribula, “neredeler?”

Bochow ağzının ucuyla güldü.

“Tam karşısında oturuyorsun.”

Pribula ve diğerleri, gizemli bakışlarla karşılarındaki ana barakanın cephesini incelediler. Bochow, onlara yardımcı oldu ve başıyla, pencerelerin önündeki, içinde kırmızı sardunyaların büyüdüğü yeşil balkon saksılarını işaret etti.

İlk anlayan Van Dalen’di. •

“Onların içinde mi?” diye fısıldadı şaşkınlıkla. Bochow gözleriyle onayladı. Dilleri tutulmuş, saksılara bakıyorlardı. Bochow, onların şaşkınlıklarına keyiflendi.

“Size burayı önerseydim” diye sordu, “kabul eder miydiniz?”

Kimse sorusunu yanıtlamadı, yanıtlarını susarak vermişlerdi: “Hayır.”

“Bu büyük bir gözüpeklik.”

“Ama doğru.”

“Saklı bir şeyi arayan kimse, köşe-bucak arar, ama tam burnunun dibindeki önünden geçer; üstelik...”

Bochow sözünü kesti. Revir yolundan gelen bir SS ana barakaya doğru sapmıştı. Saksılara hiç ilgi göstermeden geçti yanlarından. Fakat giriş kapısının yanındaki sonuncusunun önünde durdu. Saksıdaki bir şey ilgisini çekmiş olmalıydı. İçine korku düşen Pribula, Bochow’un elini kavradı. SS’in, saksıdan sarkan bir sardunyayı kaldırıp toprağa iyice yerleştirdiğini gördüler. SS’in yaptıklarını korkunç bir

gerilimle izliyorlardı. Bochow, kendinden emin bir şekilde gülümsedi. SS barakaya girdiğinde, ortasında kestiği cümlesine devam etti.

“... üstelik, bu vahşi hayvanlar, insanları katleder, fakat çiçeklere kıyamazlar...”

Susuyorlardı. Seyrettikleri olay onları ikna etmişti. Bochow sakın bir sesle konuştu:

“Görev tamamlanmıştır. Emniyetli, her an ulaşılabilir ve korunaklı.

Çünkü Köhn, onları iyice yağlanmış bezlere sarmıştı.

Ayrıldıklarında Bochow bir gözünü kırttı:

“Tayınım bende kalabilir mi?”

Van Dalen başını sallayarak revire döndü. Pribula, takdirle Bochow’un yan tarafına hafif bir yumruk attı.

Bochow gülüyordu.

* * *

Kış geçmiş, sardunyalılar kurumuştur. Saksılar hâlâ pencere-lerde duruyor, kimsenin ilgisini çekmiyorlardı. İçlerinde-ki toprağın seyredilecek bir tarafı yoktu...

Fakat Bochow, o zamanlardaki kadar rahat değildi. Her geçen saat artık çok değerliydi, çünkü her an korkunç bir felaket yaşanabilirdi. Vakıt darlığı yüzünden Bochow, önlemleri elden bırakma ilkesizliği yapmak zorunda kalıyordu. Belki de, neler yapacaklarını konuşmak için Bogorski’yle görüşme fırsatı çıkardı. Bochow, sonunda iyi bir fırsat yakaladı.

Banyo führeri, odasında geziniyordu. Banyo boştu. Görevli tutsaklar, kısa süre önce gelen sevkiyattakilerin banyonun önünde çıkardığı elbiseleri, dezenfekte edilmeleri için arıtma bölümüne taşıyorlardı.

Aralarında Bogorski de vardı. Bochow, hemen karar verdi, bir kucak elbise alarak diğerleriyle birlikte arıtma bö-

lümüne yürüdü. Bogorski, Bochow'un davranışının anlamını hemen kavradı ve dikkat çekmeden takip etti onu. Tut-saklardan çekinmeleri gerekmiyordu. Arıtma bölümünde rahatça konuşabileceklerdi. Girişi rahatça görebildikleri yüksek bir elbise yığının önünde oyalandılar. Bogorski tutuklanmayı duymuştu.

“Höfel'i yukarıda çözerlerse... Direnemezse.”

Sessizce birbirlerine baktılar. Bogorski, kollarını hafifçe kaldırdı, başka verecek yanıtı yoktu.

Korkunç tehlike hakkında konuşmaya cesaret edemiyorlardı neredeyse. Karşılarında yüksek ve karanlık bir dağ dikiliyordu. Ne kadar savunmasız olduklarını hissettiler. Höfel tek bir isim verdiğinde ne yapabilirlerdi...

O zaman arkası çorap söküşü gibi gelecek, hepsi uçurma yuvarlanacaktı. Mekarizma, ne kadar iyi kamufle edilirse edilsin, sonuçta insanlardan kurulmuştu. Tümü kararlı, tehlikeler karşısında inatçı insanlardı; buna rağmen, yukarıda, zindandaki o ıssız hücrelerde başka yasalar geçerliydi. İnsan orada kendi kendisiyle baş başaydı; ve kim, kendisinin o fiziki ve psikolojik işkenceler karşısında gerçekten demirden bir irade mi göstereceğini, yoksa zavallı bir yaratığa mı dönüşeceğini bilebilirdi. İşkencelerin sonunda kesin ve acılı bir ölüm korkusunun, irade ve cesarete ağır basmayacağını kim garanti edebilirdi.

Hepsi, ihanet etmektense ölmeyi tercih edeceklerine dair ant içmişlerdi. Fakat ant içmek ile onun gereğini yerine getirmek arasında, insan doğasının bilinmeyen birçok aşamaları bulunuyordu.

Höfel, daha bu dakikada dayaktan ezilmiş, titrek bir yürekle hücresinde yatabilir, karısını ve çocuğunu hatırlayabilir, zayıflık gösterebilir ve pek önem taşımadığını düşündüğü bir ismi vermeyi düşünüyor olabilirdi. O zaman, ardın-

dan zincirin diğerk halkaları gelirdi.

Direnış gruplarının binlerce üyesinden hangisi, yukarıda, sonuna kadar direnebilecek gücü kendinde bulacağını söyleyebilirdi?

“Bu bir toprak kaymasına yol açabilir...” diye fısıldadı Bochow.

Bogorski, bakışlarını, diktiğı boşluktan kopardı. Huzursuz düşüncelerini ve o andaki çaresizliğı geride bırakarak hafifçe gülümsedi.

“Ne yapabiliriz ki” dedi kısık bir sesle, “henüz hiçbir şey bilmiyoruz.”

Bochow’un yüzü asıldı.

“Höfel’e güvenmeliyiz” dedi Bogorski.

“Güvenmek, güvenmek! Direneceğinden emin misin?”

Bogorski, kaşlarını kaldırdı.

“Benden emin misin? Ya da kendinden? Ya da diğerlerinden?”

Bochow, isteksizce bir el hareketiyle bu katı soruları bir kenara itti.

“Tabii ki, kimse bilemez bunu. İşte bu yüzden, Höfel bu çocuk işine karışmamalıydı. Baştan itibaren. Şimdi ne oldu? Çocuğı yanında sakladı, sonra ciddi bir disiplin suçu işledi, şimdi de zindanda ve... ve...”

“Ve çocuk meselesinde sen de hata yaptın.”

“Ben mi?” diye çıkıştı Bochow. “Benim bu işle ne ilgim var?”

“Sen, bu benim meselem değil, Höfel’in meselesidir diyorsun.”

“Ne olmuş?” diye kendini savundu Bochow. “Ben Höfel’e çocuğı kamp dışına çıkarması görevini vermedim mi?”

“Bunu kim söyledi? Yüreğın de söyledi mi?”

Bochow, ellerini tepkiyle havaya kaldırdı.

“Tanrı aşkına, Leonid, nereye varmaya çalışıyorsun? Höfel’in, yüreğinin sesine uyması yetmedi mi? Ve şimdi sen benden istiyorsun ki...”

“İyi değil, hiç iyi değil!” dedi Bogorski, alnını kırıştırdı. “Sen bir hata yaptın aklınla, Höfel de yüreğiyle. İkisi yalnız başınaydı; Herbert’in aklı ve André’nin kalbi. Ve bu hiç iyi değil.”

Bochow karşılık vermedi. Duygusal itiraflar onun tarzı değildi. Getirdiği elbiselerden birkaçını öfkeyle yığının üstüne attı. Bogorski’nin eleştirilerini can sıkıntısıyla dinledi.

O sadece emretmiş, kararlaştırmış, Höfel’i yürek sıkıntısıyla yalnız bırakmıştı. Ona yardımcı olacağına, yanından göndermiş sadece, “Çocuğu Polonyalıya geri vermelisin. Bu kadar!” demişti.

Bochow kızgın bir şekilde yumruğunu elbise yığınının üstüne indirdi. “Peki ne yapmalıydım?” Bogorski başını omuzlarının arasına çekti. “Bilmiyorum...” dedi.

“İşte” diye üsteledi Bochow. Bogorski istifini bozmadı. Hatayı aydınlatan doğru ışığın yanında gölge gibi duruyordu. Ve Bochow nasıl hata yaptıysa, aynı biçimde doğruyu da yapabiliyordu. Haraşo!

Çocuk kamptan çıkmalıydı! Doğrusu buydu. Höfel’den bunu istememiş miydi.

“Tamam” diye kabullendi Bogorski, “ama Höfel neden öyle davrandı?” Bochow kızgınlıkla çıkıştı: “Çünkü o...” ama birden Bogorski’nin bakışıyla sustu. Bochow, Bogorski’ye konuşmadan baktı, arkadaşının yüzünde şu düşüncüyü okuyordu:

Akıl yalnız, yürek yalnız...

Belki de, çocuğun gerçekten kamptan çıkarılıp çıkarılmadığıyla bizzat ilgilenmesi gerekirdi... Höfel’i son dakikaya kadar kontrol ettirmesi gerekirdi? Belki, Höfel’i sadece bu nedenle tek başına bırakmıştı; görevini devrettikten son-

ra iki gözünü de yuman Kraemer'in yaptığı gibi, aynı insanı direniş, yüreğini, o serinkanlı Bochow'un yüreğini etki altında bıraktığı için. Herkes tarafından yalnız bırakılan Höfel, tüm yükü kendi omuzlarına almak zorunda kalmıştı. Kim suçluydu? Kim hata yapmıştı? Hiç kimse! Herkes!.. Bochow, arkadaşının gözlerine baktı...

İnsan gözleri! Işıltısında, dipsiz bir denizin derinlikleri gibi, bilginin ve bilgisizliğin tüm gizemi saklıydı; yüreğin tüm hata ve yanılgıları, kavrayışları, anlayışları, sevgileri ve sezgilerinin gizemi.

Bochow'un göğsünü derin bir duygu sardı. Düşünüyordu: Sen bir insansın, ispat et...

Bunu, kendisi için mi düşünüyordu? Höfel için mi? Yoksa, bu düşünce, bu sıfatı taşıyan herkesi kapsayacak kadar geniş miydi?

Sen bir insansın, ispat et!

Bochow, aklın ötesinde, hiçbir söz ve düşüncenin yankısının olmadığı, yanıtsız kaldığı, anlaşılmaz bir derinliğin bulunduğunu hissediyordu. Höfel belki de bu derinliğe bakmış ve doğal olanı yapmıştı; sormadan ve yanıt aramadan. Bir insan, bu sıfatı taşımaya hak eden biri, tüm eyleminde daima, yüce bir amaç gözetir.

Bochow'un içinde fırtınalar kopuyor; yumuşamak istemiyordu.

"Evet, ne yapacağız?" diye sordu bu nedenle, utancını nesnelliğiyle gizleyerek.

Bogorski yine omuzlarını silkti. Ne yapabilirlerdi? Tüm askeri eğitim çalışmaları derhal durmalıydı. Artık, silah eğitimi yapılmamalı, gruplar toplanmamalıydı. Geniş bir ağa sahip aygıt, tamamen yeraltına gömülmeliydi. Yapılabilecek şeylerin tümü buydu. Beklemek, sadece beklemek.

Bunkere* teslimat, ikisine herhangi bir şey olmadan gerçekleşmişti. Alışılmış zulümlerden hiçbir yapılmamıştı. Kahvaltı etmekte olan –odasını nefis bir kızartılmış patates kokusu sarmıştı– Bunker komutanı Mandrak, dolu ağzıyla koridora çıkmış, Kluttig'in bir işareti üzerine, Höfel ve Kropinski'yi aynı hücreye kilitlemişti.

Kamp komutanının ikinci işareti, onunla birlikte Reineboth'un odasına gelmesini söylüyordu. Mandrak acele etmedi. İki adam önden giderken o, kendi odasında daha üniformasının üstünü giyyordu. Rapor führerinin odasına girip ceketini düğmeledi. Kluttig ve Reineboth'un oturmasına rağmen ayakta kaldı. Kluttig, sinirli sinirli sigarasını içiyordu; Reineboth, sandalyesine uzanmış, başparmağını düğmelerinin arasına sokmuştu. Mandrak, kahvaltısından ağzında arta kalanı çiğneyip yuttu.

“Dinleyin” diye başladı Kluttig, “bu ikisi özel bir olay, üstünde birlikte çalışacağız.”

“İfade verene dek sorgu” diye atıldı Reineboth, ağzı kibirle yamulmuştu. Kluttig, elini, yemin eder gibi havaya kaldırdı: “Tanrı aşkına, sakın elinizde kalmasınlar. Onlar bize daha lazım.”

Mandrak'a tüm bağıntıları açıkladı. Höfel'i ele geçirmekle, illegal örgütün kilit adamını ellerinde bulundurdularına dikkat çekti. Mandrak, konuşmadan dinledi, sadece bir kez dilini dudaklarının üstünde gezdirdi. Çiçek hastalığından kalma sayısız yara izleriyle bezenmiş, soluk yüzünde hiçbir ifade yoktu. Cansız bakışları da bir anlam taşımıyordu. Kamp komutanının önünde de üst havası taşıyordu. Kluttig ayağa kalktı. “Artık” dedi vurgulayarak “meselenin ne olduğunu biliyorsun.”

* Nazi toplama kamplarında tutsaklara işkence edilen yer, zindan.

Mandrak, ellerini yavaşça pantolununun ceplerine sokarak alçak bir sesle sordu:

“Bunları ne yapmam gerekiyor?”

Reineboth, parmaklarıyla tempo çalıyordu. “Okşayın, Mandrill, okşayın” dedi alaycı bir ses tonuyla.

Mandrak, göz ucuyla Reineboth’a bir bakış fırlattı. Belli belirsiz sıırıttı. Kendisine “Mandrill” denmesinden hoşlanıyordu.

Bu korkunç ismin, cangıl ürkütücülüğünde uğursuz bir havası vardı; Mandrak bunun tadını çıkartırdı. Pek konuşmaz ve az soru sorardı. Kluttig, endişeyle araya girip, “Hayır, Mandrill, şimdilik rahat bırak onları, üzerinde konuşacağınız daha” dediğinde, Mandrill başını yavaşça kamp komutanına çevirip sadece eğdi. Odayı terk etti; anlaşılan elini ceplerinden çıkararak kapı tokmağını tutmaya üşeniyordu. Kapıyı dışarıdan ayağıyla iterek kapattı. Binanın, kodesin bulunduğu kanadına doğru yürüdü salınarak. Uzun, genişliği iki metreyi bulmayan koridor daima loştu. Tavandaki birkaç zayıf, çıplak ampulün yaydığı bulanık ışık, loşluğu artırıyordu. Koridor, parmaklıklı, güçlü bir kapıyla korunuyordu, koridorun sonunda küçük, parmaklıklı bir pencere vardı. Demir kaplanmış ağaç kapıların ardındaki hücrelerde hiç hareket yoktu. Koridorun iki yanında, katı ve soğuk mezarlar gibi sıralanmışlardı. Koridordaki tek yaşam belirtisi sessizce gezinen gardiyan yardımcısı Förste’ydi.

Mandrill, 5 No’lu hücrenin önünde durdu ve gözetleme deliğinin kapağını açıp kenara itti. Bir süre bu delikten içeri baktı. Hücre tamamen boştu; tek bir eşya yoktu; ne bir masa, ne de bir sandalye, saman çuvalı ya da bir battaniye. İki metre boyunda, üç metre yüksekliğinde ve yaklaşık bir buçuk metre genişliğinde dörtgen bir kutuydu. Tek envanteri, bir tel kafes içinde çıplak tavana monte edilmiş ampul-

dü. Hücrenin baş tarafında küçücük, güçlü parmaklıkları olan bir pencere vardı. Mandrill hücreyi açtı. Höfel ve Kropinski, usulen esas duruşa geçtiler. Mandrill hiç konuşmadan, Kropinski'yi göğsünden tutup yüzü kapıya dönecek biçimde ön tarafa sürükledi. Aynı şeyi, hafifçe yan döndürerek Kropinski'nin yanına diktiği Höfel'e de yaptı. Tutukluların pozisyonlarını kontrol etti sonra ikisinin de diz kapaklarını tekmeledi. "Dik durun" dedi karanlık bir ses tonuyla. "Kımıldayan, dayak yer, çatlayıncaya kadar." Hücreden çıktı ve eliyle Förste'yi yanına çağırdı.

"Yemek yok."

Förste, emri esas duruşta karşıladı.

Höfel ve Kropinski, ürkmüş hayvanlar gibi kulak kabartarak kımıldamadan duruyorlardı. Bakışları hücrenin kapısına dikilmiş, başlarına her an gelebilecek korkunç şeyleri bekliyorlardı. Düşünceleri kaskatıydı, bir tek işitme duyuları canlıydı. Girişten yükselen, kampın gürültüsünü dinliyorlardı. Dışarıda günlük hayat her zamanki akışıyla sürüyordu. Ne kadar tuhaftı bu...

Kapıdaki nöbetçi blok führeri, kükreyip duruyor; tahta takunyalar telaşlı ve ürkek takırdıyordu. Megafonda, açılan mikrofonun sesi çatırdadı ve elektrik kablolardan vızıldayarak aktı. Bir ses, iş ekipleri kaposunu çağırdı. Bir süre sonra bir başka sesle, herhangi bir baş hücum şefinin, komutanın yanına gitmesi rica edildi. Sonra, bir yığın tahta takunya, nal seslerine benzeyen tıkırtılarla geçti. Blok führerleri öfkeyle homurdanıyor, kükrüyor, bağıırıyordu. Bu, Höfel'in dikkatini çekti. Kaskatı kesilmiş vücudu canlanmaya başladı ve düşünceleri yeniden harekete geçti. Kamptaki hareketli günlük yaşamın gürültüsünü dinledi. Bugüne kadar hiç dikkat etmediği bu sesler, kulağına şimdi bir tramvayın çingırağı gibi çalınıyordu. Çılgınca düşünceler geçi-

yordu kafasından. Sen kamptasın! Bu nedir? Birden, gerçek hayatı, dışarıdaki hayatı unuttuğunu anladı. Dikenli telin ötesini, ne düşünebiliyor, ne de hissedebiliyordu. Tek gerçek ve anlaşılır olan, blok führerinin b   rt s ; hiç dinmeyen ba ırtı, tepinme ve takırtıydı. Bu seslere kulak kabarttığı şu anda bu gerçek de H fel'e fantastik ve korkutucu geldi. Bir an açıkça şöyle düşündü: Bunların hiçbiri gerçek değil, bunların hepsi hayal!

Çok uzaklardan bu fantastik gerçeğe sızan sonsuz bir  efkat H fel'e dokundu: "...seni tüm i tenli imle öpüyorum..."

Bu da aynı derecede hayal ve bir yanılsamaydı. Kaybetti i bir yolu arıyordu delice. Kapıdaki, yemeğin verildiği kapa a baktı. Arkasında Kropinski'nin durduğunu unutmu tı...

Ve H fel, gerçeği aniden gördü! Uzaktaydı, ama yakla ıyordu, durdurulamaz bir biçimde, panzerler ve silahlarla. *İ te gerçek bu, sadece bu!* Başka bir şey değil.

Birden Kropinski'nin farkına vardı. "Marian..." diye fısıldadı, çünkü konuşmak yasaktı.

"Tak?" diye yanıt geldi fısıltıyla.

"Amerikalılar giderek yakla ıyorlar... Fazla sürmez..." Kropinski, ancak bir süre sonra cevap verdi:

"Ben hep demiştim..."

Başka bir şey konuşmadılar. Hareketsiz, ayakta duruyorlardı. Fakat içlerinde, çok derinlerde bir destekleri vardı. Yeniden uyanmış yaşam duygusu, kanlarında dolaşıyordu sıcacık...

* * *

Kluttig'i, olacakların heyecanı sarmıştı. Reineboth ile gazinoda oturuyorlardı. Bir  i e  arapla sakın bir köşeye  e-

kilmişler, kafa kafaya vererek fısıltıyla konuşuyorlardı. Kluttig'in gözlük camları avlanma heyecanından parıldıyordu. Yakaladıkları av değerdendirilmeliydi! Reineboth gözlerini yumdu ve önerdi:

“Önce iyice dayaktan geçirelim onları. Sonra kendi sularıyla pişsinler biraz, gece de sorgulamaya geçeriz, ifade verene kadar.”

Kluttig bardakları peş peşe yuvarladı. Sandalyesinin üzerinde huzursuzca kımıldıyordu. “Ya onlardan bir şey çıkaramazsak?”

Reineboth onu avuttu: “O zaman, onları öyle bir döveceğiz ki, erkek mi yoksa kadın mı olduklarını şaşıracaklar. Merak etme, bülbül gibi ötecekler.”

Reineboth, bardağından, zevkle bir yudum aldı ve yeni bir bardağı raidesine indiren Kluttig'i uyardı:

“Bu kadar fazla içme.” Kluttig huzursuzlukla dudaklarını yaladı, endişeyle konuştu: “Ya darbemiz ıskalarsa? Tam yerincı oturması lazım!”

Reineboth sakinliğini koruyarak sandalyesine yaslandı, soğuk bir karşılık verdi:

“Biliyorum, Robert, biliyorum.”

Kluttig daha da yırtıcı oldu. “Ulan, Herbert, nasıl bu kadar sakin olabiliyorsun?”

Kendini beğenmiş Reineboth dudaklarını öne doğru uzattı; sırtını, dayadığı sandalyeden kaldırdı ve masanın üzerinden Kluttig'e doğru eğildi. Reineboth'un fısıldadığı her kelimeyi içine çekti.

“şimdi, neler yapabileceğimizi göstermemiz gerek. Psikolojiden anlar mısınız? Dinle, kamp komutanı. Höfel ve o bilmem kim, kampla ilgili bir nedenden ölmüş olmalı. Artık onların yanında bir tek biz olacağız. Sen ve ben ve Mandrill. Tanrı'nın da kendilerini terk ettiğini hissetmeliler.”

Kluttig'in dirseğini dürtükledi; Kluttig, Reineboth'un akıllı yüzüne baktı. O ise düşünceleri Kluttig'in beynine nüfuz edene kadar bekledi, sonra sözlerine devam etti:

"Kendilerini ne kadar yapayalnız hissederlerse, onları o kadar kolay konuştururuz. Onlarla oynaması için Mandrill'e tam yetki vereceğiz, adamları öldürmeden ne yaparsa yapsın.

Kluttig onaylayarak başını salladı.

"Höfel'e her ismi tek tek tasdik ettireceğiz. Bu iş olacak, all right."

"İngilizce öğren ve tetikte ol anlaşıldı mı sayın kamp komutanı."

Ayağa kalktı ve "halkım silaha davran" dedi.

"Nereye?" diye sordu Kluttig.

"Dayaktan sıçtırtmaya" diye yanıtladı Reineboth sevecenlikle.

"Şimdiden mi?" Kluttig, şaraptan dumanlanmış gözleriyle Reineboth'a bakıyordu.

O, bir atasözüyle yanıt verdi: "Demiri tavında dövmeli."

Mandrill hücrenin kilidini açtı. Konuşmadan, Höfel'i tutup koridora savurdu, ardından da Kropinski'yi. Mandrill, hücreyi yeniden kilitledi. Bu kısa anda Höfel, Kropinski'yle göz göze gelme fısırtısını yakaladı; korkuyla bekleyen, ama içinde kararlılık da okunan bir bakıştı bu. Mandrill onları arkalarından tekmeleyerek, dar koridorda duvara yapışarak yol veren Förste'nin yanından geçirip dışarı götürdü. Giriş bölümünün karşı kanadında bulunan blok führerlerinin büyük odasında tezgah hazırlanmıştı bile. Etrafta, oynanacak sahneyi merak eden bir sürü, mesaisi bitmiş blok komutanı bekleyiyordu. Kluttig, hazırlanmış tezgahın arkasındaki bir sandalyeye oturmuştu ve diğerinin üstüne attığı bacağı sallıyordu. Mandrill, iki adamı oda-

nın ortasına ittiğinde, Reineboth Kropinski'nin üzerine yürüdü, onu ceketinin düğmesinden tuttu.

“Yahudi piçi nerede?” diye sordu ve Kropinski'den yanıt gelmeyince Reineboth ısrar etti: “İyi düşün Polonyalı.”

Kropinski'nin gözlerinde şaşkınlık vardı, kaçamak bir cevap vermeye çalıştı: “Ben anlamak yok Almanca...”

Bu çaresiz ve beceriksizceydi.

“Ya” dedi Reineboth, “sen anlamamak Almanca. Biz sana ders vermek Almanca.”

Reineboth kasıtlı olarak önce Polonyalıdan başlamıştı, Höfel seyredecekti.

Üç blok subayı, Kropinski'yi tutup tezgaha götürdüler. Ayakları falakaya sokulup sıkıştırıldı.

Blok führerleri, Kropinski'yi, pantolonunu indirip onu, baş tarafı aşağı eğilimli, oluk biçimli tahta tezgahın üstüne attılar. Arka tarafı yukarıda kalmıştı. İki blok subayı tecrübeli hareketlerle kollarını öne doğru çekip, bileklerinden tutarak omuzlarını bastırdılar. Üçüncüsü, Kropinski'nin başını tahtalara yatırdı. Şimdi vücudu vidalanmış gibiydi. Bu arada Reineboth ve Mandrill hazırlıklarını tamamladılar. Reineboth, itinayla, domuz derisi eldivenlerini geçirdi; parmak kalınlığındaki kamış sopayı kontrol ederek bükte. Ardından, icraya başladı.

Höfel dimdik duruyordu, çığlığı gırtlığında boğuldu. Kalbi çılgın gibi çarpınıyordu. Acımasız bir nesnellikle olan biteni seyreliyordu. Reineboth, bacaklarını ayırmıştı. Hedefini saptayarak sopayı kaba etinin üzerine koydu. Bedenin üst bölümünü yumuşak bir şekilde arkaya eğerek zarif bir hareketle hız aldı ve sopa havada vınladı. Şrak! Kropinski'nin, blok şefleri tarafından sıkıca çivilenen vücudu titredi. Reineboth'tan sonra Mandrill vurdu. Onda Reine-

both'un sportif zarıflığı olmasa dâ, şiddetle uyguladığı darbe bel kısmına rastladı.

Kropinski'den boğuk bir hırıltı yükseldi, kasıkları çırpınıyordu. Blok fñhrerleri; sarsılan omuzlarına çöktüler. Reineboth, sopayı, ilk vuruşun kor gibi kızarmış izine dayayarak yeniden nişan aldı. Hız alırken alt çenesi hırsla öne doğru kaydı. Vururken, kısılmış gözleriyle kırmızı şeriti hedefliyordu. Kropinski, ağızından tükruk saçarak ince bir ses çıkardı. Mandrill, durmadan hep böbrek bölgesine vuruyor; bir darbe diğeri takip ediyordu. Reineboth'un sportif bir kesinlik taşıyan darbeleri, her defasında hemen hemen aynı yerin üstüne şaklıyordu. Kırmızı şerit genişledi, kabardı ve patladı. Birikmiş kan dışarı sıçradı. Kalçalardan aşağıya aktı. Kropinski, kesik kesik inliyordu. Reineboth anlaşılan bu anı bekliyordu.

Hırslı kahkahası sertleştı, gözleri ince yarıklara dönüştü, ve peşinden gelen darbelerin hepsi, isabetle açık ete indi. Kropinski kendini kaybetmişti. Reineboth ve Mandrill işkenceye ara verdiler. Blok fñhrerleri ellerini cansız bedenden çekerken biri, hazırlanmış su dolu kovadan birazını baygın Kropinski'nin üstüne döktü. Reineboth, bakışlarıyla Höfel'i tarttı. Höfel bütün bu süre boyunca bir ağaç gibi hareketsiz ve kaskatı durmuştu. Yüzünde, bir dehşet ifadesi donup kalmıştı. Şimdi, Reineboth'un gözlerini üzerinde hissediyordu. Gözleri karşılaştı. Reineboth, Höfel'in üzerindeki etkiyi fark ederek tatmin oldu. Dudaklarına iplik inceliğinde bir gülümseme yayılmıştı, gözlerini Höfel'den Kluttig'e kaydırdı, aralarında anlaştılar. Mandrill bu arada bir sigara yaktı.

Kropinski hareket etti, kalkmaya çalıştı. Blok fñhrerleri onu yeniden tahta beygire yatırdılar. Mandrill sigarasını bir tarafa attı, işkence devam etti. Üzerine atılan sudan kendi-

ne gelen Kropinski bağırmaya başladı ve blok şefleri sarsılan vücudu zapt etmekte zorlanıyordu. Darbeler vahşi bir şiddetle indi, ta ki yeterli olduğuna kanaat getirinceye dek. Blok führerleri  şkenceden geçirilmiş vücudu tezgahdan çekip bir tarafa attılar. Kropinski bir çuval gibi yere yığıldı.

“Kalk!” diye kükredi Kluttig.

Kropinski, mekanik bir şekilde emri yerine getirmeye çalıştı. Titreyen kol ve bacaklarla tutunarak doğruldu ve sallanarak ayakta kaldı.

“Pantolonlarını  ek domuz!” diye kükredi Kluttig yeniden. “Yoksa bize takımlarını göstermek mi istiyorsun?”

Kropinski bir robot gibi söyleneni yaptı.

Reineboth, H fel’i kamı  sopanın kanlı ucuyla g  s nden itti ve tezgahı  aret etti. Bu hareketle davet eder gibiydi: Lütfen buyurun...

H fel o birkaç adımı kaskatı kesilmiş bacaklarıyla yürüdü ve blok führerleri tarafından tezgahın üzerine çekildi.

* * *

Tutuklamadan bu yana birkaç saat geçmiş, fakat henüz herhangi bir gelişme olmamıştı. Bu, can sıkıcıydı. Kamp ile zindan arasında bir bağlantı kurulamamı tı. Yukarıda olup bitenler hakkında kampa hiçbir haber sızılmıyordu. Sadece,  l  taşıyıcılarının kampa  a ırıldığı sabahlar, Mandrill’in yine birinin canını aldığı bilinirdi.

H fel ve Kropinski’yi bu kadar çabuk öldürmezlerdi mutlaka. Bochow’u en çok huzursuz eden şey tam da buydu. Bloкта yalnızdı. Runki yazıhanedeydi, ko u  nöbetçileri yemek kazanlarını mutfa a götürmekle meşguldü. Y re i  stırap verici bir huzursuzlukla dolu olan Bochow, blok führeri için anlamsız c mler yazıyordu. Kalemmini fırlattı, ba ını avuçlarının arasına aldı. Gruplara haber verilmeliy-

di. Bu ancak akşam olup kamp geri döndüğünde yapılabirdi. Ama o zamana kadar neler olacaktı? Bochow'un beyni çatlayacak gibiydi. Belki de bütün endişeleri yersizdi? Belki Höfel direnecek ve öldürülmeyi yeğleyecekti. Fakat hâlâ yaşıyordu ve yaşadığı sürece de tehlike vardı... Bochow'un gözleri, önündeki masanın üzerine dalmıştı.

Höfel'in ölmesini mi diliyordu?

Bu acımasız düşünceyi ürpererek yüreğinin derinliklerine gömdü.

Düşünecek birçok şey vardı geride ve dairesel dalgalar gibi yayılıyorlardı. Bochow, sağlam yerlerde saklı silahları düşündü. Höfel bu gizli yerlerden birkaçını biliyordu ama saksılardaki karabinalardan haberi yoktu.

Ama Höfel, eskiden, daha Amerikalılar, kampın yanındaki silahlanma tesislerini bombalamadan önce, Sovyet ve Polonyalı yoldaşların kampa soktuğu tabancaları Elbise Deposundaki binlerce çuvalın arasına saklamamış mıydı?

Bilmeyen biri için, onları bulmak imkansızdı, elbise çuvallarına yanlış numaralar verilmişti. Bilen biri içinse uzanmak yeterdi. Höfel bunu bilen tek kişiydi. Silahların gizlendiği yerler güvenliydi ve sadece bir ihanet sonucu!..

Bochow gözlerini sıkıca yumdu ve kendi karanlığına sığındı. Hiçbir şey düşünmek istemiyordu, hiçbir şey! Fakat, yüreğinin, acımasız dileğini gömdüğü yerinde odaklanarak yayılan dairesel dalgalar, hep yeniden belirliyordu.

Sadece ihanet sonucu!..

Dayanılmazdı! Ya aptalca bir rastlantı yüzünden, bu çuvalardan biri hiçbir şeyden haberi olmayan bir tutsağın eline geçerse?

Bochow inledi. Illegal çalışmanın yarattığı korkunç felç, sancılı bir biçimde vücuduna sindi. Eklemleri ağırlaşıyor, midesi sıkışıyordu. Şimdi ne yapmalıydı? Öncelikle, örgütü

olası bir ihanete karşı güvenliğe mi almalıydı? Peki güvenliğe almak mümkün müydü? Yoksa öncelikle tabancaları saklayacak yeni bir yer mi bulmalıydı? Ve bu, nasıl yapılacaktı? Nasıl, nasıl?

Bochow, kendi gizliliğini de ihlal edemez, Elbise Deposundan herhangi bir tutsağa gidip: “Dinle, sana bir şey söyleyeceğim, fakat çeneni tutacaksın, anladın mı?” diye mezdi.

Bochow, yumruklarını gözlerine bastırdı. Huzursuzluk, düşüncelerini bir sıçan gibi kemiriyordu. Aniden, dikkatsizliği yüzünden bu binlerce tehlikeye neden olan sırları bir bir açık etmesine zorlayan Höfel’e karşı nefret duydu. Bochow bir anda içinde kabaran nefreti de hızla içine attı, çünkü duygulara kapılmanın ne kadar tehlikeli olduğunun bilincindeydi; aynı hızla mantığını işletti. Silahların nerede saklandığını bir tek Kraemer’e açması gerektiğini biliyordu. Kraemer, tabancaların korumasını üstlenebilecek tek kişiydi. Elbise komandosundan, silahların gizlendiği yerin güvenliğini üstlenecek bir tutsak bulma görevini ona vermeliydi. Kahretsin! Sırlar işte böyle, ilmek gibi bir bir kaçıyordu!

Bochow, ellerini gözlerinden çekti. Kendini soğukkanlı olmaya zorladı. Böyle düşünüp durmak neye yarardı? Zaten yapılacak fazla bir şey yoktu.

Kraemer de odasında oturmuş, yumruklarını sıkıp, Höfel’in yumuşak kalpliliğine ve kampa böyle masumane gelecek işleri berbat eden çocuğa lanetler yağdırıyordu. Onun beynini de aynı huzursuzluk kemiriyor, doğa afetine benzeyen bu tehlikeler karşısında aynı acizliği hissediyordu. Fakat oturup böyle kafa patlatılmazdı, bir şeyler yapılmalıydı.

Kraemer birden hareketlendi. Kamp kıdemlisi olarak kullanma iznine sahip olduğu el fenerinin pilini çıkararak yerine eski, tükenmiş bir başkasını koydu. Feneri cebine sokarak odasından çıktı.

Schüpp'ün yanına gitti. Kraemer'in, el fenerini yanına alması isabetli olmuştu, barakada scharführer de vardı. Böylece ziyareti için makul bir nedeni olmuştu. Schüpp'e pili değiştirtti. Birkaç kısa söz, kısa bir bakış yetti, Schüpp, kısa bir süre sonra Kraemer'in yanındaydı.

"Höfel'den ne istediklerini mutlaka öğrenmeye çalış. Bunu bilmem gerek."

Schüpp, tasayla ensesini kaşıdı. "Bunu nasıl yapacağım?"

Kraemer kolunu sabırsızlıkla havaya savurdu. "Nasıl olacağı hiç fark etmez, sen başka şeyler de yaptın. Zindana git ve elektrik tesisatını tamir et istersen."

Schüpp, iç geçirdi: "Bunun için önce bozulması gerek."

Birden yüzü saf ve şaşkın bir ifade aldı. Ağzı ve gözleri yuvarlaklaştı, aklına bir fikir gelmişe benziyordu. "Förste", dedi sadece. Kraemer düşünceli bir şekilde başını eğdi, "Bu, benim de aklıma geldi. Förste aslında nasıl biri? Bizi mi tutuyor, yoksa sadece Mandrill'in kuklası mı?"

Schüpp, pencereden, giriş kapısındaki büyük saate dikkatle baktı. Birden, "Deneyeceğim" dedi ve aceleyle çıkıp gitti.

"Dikkatli ol Heinrich" diye bağırdı Kraemer arkasından, ama Schüpp dışarı çıkmıştı bile. Kamptan özenle uzak tutulan gardiyan yardımcısı bu saatte yarım saatlik dinlenme molasındaydı. Bu süreyi, genellikle kamp kapısının önünde gezinerek değerlendirirdi. Schüpp'ün Förste hakkında bildikleri fazla değildi. Oraya buraya tamire giderken, gardiyan yardımcısını sık sık gezinirken görürdü. Salt insanın iç yapısını anlama merakından Schüpp, bir gün onun yanından geçerken iyi niyetle gözlerini kırpmıştı.

Förste, bu sevecen harekete belirgin bir karşılık vermemiş ama yüzünde de herhangi ters bir tepki okunmamıştı. Şimdi alet çantasıyla girişe doğru giden Schüpp için güvendiği bir işaret bu.

Kapıda kendini bildirmesine gerek yoktu, kimliği ona

serbest giriş çıkış yapmasına olanak sağlıyordu. Giriş binasının dış cephesinde uğraşmaya başladı. Rapor führerinin odasından binayı dolaşarak kampa ulaşan mikrofon kablo-sunu kontrol etti. Kapının civarı bu saatlerde تنها olurdu. Canı sıkılan nöbetçi blok komutanı gişede oyalanıyordu. Ara sıra Schüpp' n yanına gelip tesisatla uğraşmasını izliyordu.

“Arıza mı var?”

“Henüz değil” diye yanıtladı Schüpp filozofça, “Ama raporf hreri mikrofonu a arsa, arıza çıkabilir o zaman da kıyamet kopar.” Schüpp kontaka işaret ederek “      bunlar savaş malzemesi olduklarından daima aksaklık yaparlar. Bakın şunun içindeki lameller sık sık yanar.”

Blok führeri sikk nl kla yüzünü buruşturdu. “ eneni kapa” dedi, Schüpp' n açıklamaları ilgisini çekmemişti. Schüpp memnundu. Kendine bir sürü iş yarattı. Gardiyan yardımcısı her an dışarı çıkabilirdi. Gerçekten de kısa bir süre sonra zindanın demir kapısı şangırdadı ve Förste dışarı çıkararak blok führerine tekmi  verdi. Schüpp' n sınırları gerildi. Kontakı uzun süre kontrol ettikten sonra kabloyu takip etti. Förste'ye soru sordugunda blok führerinin de duymasını sağladı: “Hatlarınız sağlam mı?”

Kendisine böyle hazırlıksız hitap edilen gardiyan yardımcısı Schüpp'e şaşkınlıkla baktı ve başını kısaca sallayarak yanıt verdi. Schüpp, blok führerine fark ettirmeden göz kırptı. Förste gizli işareti, hiç istifini bozmadan karşıladı. Schüpp, manevrasının ikinci aşamasına geçti. Kabloyu izleyerek giriş kapısının etrafından dolandı, binanın dışına doğru geçti. Förste, kendisine yapılan işaret üzerine meraklandıysa, ilişkiye geçmeye çalışması gerekirdi. Schüpp böyle tahmin ediyordu. Gardiyan yardımcısının ona yaklaşmaya çalıştığını memnuniyetle fark etti. Sözüm ona kabloyla

uğraşan Schüpp'e soran bakışlarla bakıyordu. Förste'ye dişlerinin arasından fısıldadı:

"Yazık, sizin hatları da kontrol etmek isterdim. Höfel'den ne istiyorlar?" Schüpp aniden soruvermişti.

Förste, yanından yürüyerek, blok führerinin, kendisini giriş kapısından görebilmesi için karşıya geçti. Schüpp'ün gerilmiş sinirleri kopacak gibiydi. Önemli kelimeler ağzından çıkmıştı. Gardiyan yardımcısının tepkisi nasıl olacaktı? İstifini hiç bozmamıştı ve bir şey olmamış gibi gezinmesini sürdürüyordu. Ama yeniden yanından geçerken, Schüpp onun yüzündeki ifadeyi fark etti. Yüz hatları ciddi ve hareketsizdi, ancak bakışlarını yavaşça yere indirdi. Bu, onaylama anlamına geliyordu. Schüpp yeterince bilgi almıştı artık. Alet çantasını omzuna astı. Mikrofon kablosu tamamdı.

Kraemer'in yanına dönünce şöyle dedi: "Sanırım bu iş olacak..."

* * *

Her biri sadece beş kişiden oluşan direniş gruplarında her ulustan adamlar vardı. Örgüt tüm blokları ağ gibi sarmıştı. Her blokta, bu gizli gruplardan bir ya da birkaç tane vardı. Gruplarda yer alanlar sadece birbirlerini tanıyordu. UKK'nin oluşturduğu özel haberleşme ağında, irtibat kuryeleri haber ve direktifleri hızla, tek tek grupların sorumlularına iletiyor, bunlar da kendi grup üyelerini bilgilendiriyorlardı.

Bochow'la ilişkide olan, onun direktiflerini, bunların nereden geldiğini bilmeyen diğer kuryelere ileten tek bir bağlantı adamı vardı. Bochow, kuryesine ulaşmak için akşam sayımının yapılmasını beklemek zorundaydı. Bu, sıkıntılı bir bekleyişti. Şimdi ise, direktifi bir kıvılcım gibi sıçrayarak kampta oradan oraya, bloktan bloğa yayılıyordu; kısa süre sonra direniş gruplarının her üyesi, tehlikeden haberdar ol-

muş, her tür toplantı ve silah eğitiminin durdurulduğunu öğrenmişti. Aygıtın tüm işleyişi, tehlike sürdüğü sürece durdurulmuştu. Her biri, tutuklandığı takdirde susmak zorunda olduğunu ve sırrını ölüme kadar taşıması gerektiğini biliyordu.

Yukarıdaki giriş kapısındaki zindandan başlayan bir felç, her yere yayıldı.

Gardiyan yardımcısı o gece uyumadı. Hücresinde saman çuvalının üstünde yatıyor ve bekliyordu. Bu saatlerde Mandrill, genellikle gazinoda oturup içerdi. Geri geldiğinde hücrelerdekilere birini çıkarır ve odasında kendi başına sorgu yapardı.

O zaman gece sessizliğine gömülmüş zindanda yankılanan acılı haykırışlardan Förste, sorgunun derecesini anlardı. Bazen, kan içinde kalmış bir gövdeyi, tekrar hücreye sürüklemek için kendisini götürürlerdi. Bazen de sabahları, ölü taşıyıcıları gelmeden, Mandrill'in yatağının altında bir ceset bulur, o zaman da, bulduğunu, yıkanma odasına sürüklerdi.

Zindanda ölüm sessizliği vardı. Förste, başını kollarının altına kavuşturmuş yatıyordu. Saat kaç olmuştu acaba? Dışarıda sürekli yağan yağmur sanki kampı dövüyordu.

Förste, henüz yeni dalmışken birden sıçrayarak uyandı. Koridor hareketlenmişti.

Ağır adımların gürültüsü yankılanıyordu. Förste tüm dikkatiyle kulak kabarttı. Hücresinin yanından geçen gıcır tılı ayak seslerinden Mandrill'i tanıdı. Yakınlardaki bir hücrenin kilidi açıldı. Mandrill ile birlikte Reineboth ve Kluttig de gelmişti. Adamlar, ıslak paltolarını çıkardılar. Reineboth, yatağın üstüne oturdu. Kluttig, önü açık üniformasıyla sabırsızca volta atıyordu. Mandrill'in masasının üstünde, içten aydınlatılan bir kuru kafa vardı. Yanında, uzun ve esnek deri şeritlerin birbirine dikilmesiyle oluşturulmuş,

dörtgen biçimli kalın metal parçalarıyla bezenmiş kırbaç duruyordu. Bunlar, sadece süs olsun diye takılmamıştı.

Mandrill tarafından itilen Kropinski ve Höfel, odaya sendeleyerek girdi. Oldukları yerde sallanıyor, tüm vücutları titriyordu. Elbiseleri hâlâ ıslaktı. Kropinski büzülmüş, başını omuzlarının arasına sıkıştırmıştı. Çok üşüyordu. Höfel'in de, soğuktan çenesi takırdıyordu. Bu zayıflığını bastırmak istiyor ve çenesini kenetlemeye çalışıyordu, ama dişleri daha çok birbirine çarpmaya devam ediyordu.

Reineboth, iki adamı, görmüş geçirmiş, tecrübeli adam edasıyla süzdü. Dayak, etkisini göstermişe benziyordu. Acele etmeksizin kalktı, bacaklarını iki yana açarak önlerine dikildi.

"Şimdi ikiniz de beni dinleyin" dedi kabadayıca, "bugün öğleyin sizinle oyun oynuyorak. Şimdi ciddileşeceğiz."

Yine önce Kropinski'yi aldı.

"Gördüğüm kadarıyla, Almancamızı çok iyi anlamışsın. Aferin oğlum." Reineboth kırbacı masanın üstünden aldı ve Kropinski'nin burnunun ucunda sallayarak dans ettirdi.

"Yahudi piçini nereye götürdünüz?" Kropinski, acılı bir yüz ifadesiyle Reineboth'a baktı. Reineboth kırbacı havada şaklattı. "Üç kadar sayacağım, cevap ver!" Kropinski, dudaklarını birbirine yapıştırarak yüzünü ağlayacakmış gibi çarpıttı. "Bir, iki, üç..." Kropinski başını şiddetle iki yana salladı. Reineboth, kırbacı sağlı sollu yüzüne savurmuştu. Darbeler birbiri ardından hızla inerken Kropinski çılgınca bağıırıyordu. Körleşmiş bir halde, arkaya doğru sendeleyip Kluttig'in üstüne düştü; Kluttig ise onu bir tekmeye geriye itti. Kropinski, iniltilerinin arasında kendini kaybedinceye dek kırbaç yağmurunun altında bir o yana, bir bu yana savruldu. Reineboth, yere düşen ve can havliyle yuvarlanıp duran bedene vahşice saldırdı. Tüm bunlar, Höfel'in arkasında

olup bitiyordu. Öne doğru uzattığı kafasıyla olanlara kulak kabartıyor ve Mandrill'in renksiz suratına dalmış bakıyordu. O ise, bir şeyler düşünmekle meşgul, karşısında duran Höfel'in, yutkunurken aşağı yukarı hareket eden adem elmasına bakıyordu. Birden Mandrill, pençelerini Höfel'in boğazına geçirip başparmaklarını adem elmasının üstüne bastırdı. Höfel'in gözleri karardı. Soluğu tutuldu, kusmak istiyordu. Tam kendini kaybedeceğini sandığı sırada yeniden nefes alabildi. Mandrill parmaklarını gevşetmişti.

Höfel soluyordu. Arkasında Kluttig'in cırtlak öfke çığlıklarını ve Kropinski'nin çıkardığı hırıltıları duydu. Reineboth, Polonyalının sesi kesilinceye kadar vurmaya devam etti. Ancak o zaman, kırbacı, onu ustalıkla havada yakalayan Mandrill'e attı. Genç adamın bakımlı yüzündeki düzgün hatlardan eser kalmamış, çirkin bir şekilde çarpılmıştı. Reineboth, parmaklarını Höfel'in göğsüne geçirdi, vurmaktan soluk soluğa kalmıştı. "Şimdi sıra sende!" diye konuştu. Kluttig, Höfel'e arkadan saldırarak kollarını sırtında bükte. Höfel acıdan kıvrandı. Kluttig, dizini sırtına bastırıp kollarını yukarı çekince Höfel dayanılmaz bir acıyla avaz avaz bağırarak dizüstü çöktü. O anda Mandrill vurdu. Kırbacın metal kaplı ucu, acımasızca Höfel'in kafasının arka kısmına isabet etti. Höfel, yüzüstü düştü ve art arda gelen darbelerden kendini kaybetti.

"Şimdilik yeter" diye geri çekti onu Reineboth. "Yarım saat sonra devam ederiz."

Mandrill, dayaktan perişan olmuş iki adamı hücrelerine sürükledi, üstlerine buz gibi soğuk su atarak kapıyı kilitledi.

Soğuk suyla kendine gelen Kropinski kımıldadı. Kalkmaya çalışıyor, fakat kolları tutmuyordu. Yüzüstü düştü ve öylece kaldı. Harekete geçen kanı hızla beyininde dolaştı, bilinci yavaşça yerine geliyordu yine. Ağzında tuz tadı var-

dı. Kropinski, gözlerini açtı. Yabancılık duyduğu karanlık-ta ölü bir sessizlik hakimdi. Sırtındaki sancılar, her soluk alışında bıçak gibi saplanıyordu. Uzun bir süre böyle kaldı. Ağrılarına rağmen, içini güzel duygular kapladı, sanki rüya görüyordu. Bilinci yumuşak, ılık bir suya gömülür gibi kayboldu. "...öyle küçük elleri ve öyle küçük burnu var ki, her şeyi daha öyle küçücük..." kendi sesini duyuyor gibiydi. Gülümsediğini sandı. Düşsel duygu birden geçip yok oluverdi. Kropinski dehşetle irkildi. Etrafını yokladı, ıslak ve soğuk bir şey hissetmişti, eli insan vücuduna benzeyen bir cisme çarptı. Bu, Kropinski'yi tamamen kendine getirdi. Ortalık zifiri karanlık olmasına rağmen, hücrede bulunduğunu ve eline gelen bedenin Höfel'e ait olduğunu biliyordu. Dayaktan perişan olmuş vücuduna söz geçirebilmesi için daha biraz zamana ihtiyacı vardı. Zorlukla dizlerinin üstüne doğruldu.

Konuşmak istedi, ama dudaklarının aşırı şiştiğini fark etti. Hırıltıyla Höfel'i çağırdı: "André..."

Kımıldamıyordu. Ancak Kropinski, omzundan sarstığı zaman boğuk bir inilti yükseldi Höfel'den.

"André..." Kropinski yanıt bekliyor ve yüzünde kırbacın açtığı yaralarda nabzının fazlasıyla attığını hissediyordu. Höfel, birden sarsılarak ama gözyaşı dökmeden ağlamaya başladı. Kropinski, Höfel'in yüzünü ve vücudunu elleriyle yokladı, ama ne yapacağını bilemedi.

"André..." Höfel susuyordu. Kısa bir zaman daha sessiz ve kımıltısız yatmaya devam etti, sonra doğruldu. Büyük bir güç sarf etmesi gerekiyordu. Bitkinlikle ellerine dayandı ama takati kalmamış, başını öne sarkıtmıştı. Sular damlıyordu üstünden. Elini, başının ağrıyan arka kısmına dokundurdu, saçları yapış yapıştı. Kırbacın isabet ettiği yerlere ancak sakınarak dokunabiliyor, canı çok yanıyordu. Ensesinden sü-

zülüp yanaklarından damlayan, su değildi... Höfel, elinin tersiyle ağzını silip inledi.

“Marian...”

“André?”

“Sana ne yaptılar?”

Kropinski kesik kesik soluyarak yanıtladı. Höfel’i teselli etmeye çalışıyordu.

“Ben şimdiden iyileştim...”

Sustular. Sadece solukları duyuluyordu. Başlarına gelenin etkisini içlerine kulak kabartarak dinliyorlardı.

Birden hücrenin tavanındaki ampul yandı. Kapı hırsla açıldı ve Kluttig aceleyle içeri girdi. Arkasından Reineboth ve elinde birkaç ip bulunan Mandrill.

“Ayağa kalkın!” Kluttig’in keskin sesi, güvenli yalnızlıklarını üstlerinden bir battaniye gibi çekip aldı acımasızlıkla. İki adamın duyuları, çıplak ve korunmasız, yapılacak yeni işkenceleri sarsılarak karşıladı. Güçlkle ayakta durmaya çalışıyorlardı. Gözünü kin bürümüş Kluttig, Höfel’e bağırdı: “Gizli örgütteki diğer adamlar kim?” Höfel’in yüreğini buz gibi bir dehşet sardı. “Konuşacak mısın?” Kluttig, Höfel’i göğsünden tutup kuvvetle duvara fırlattı. Höfel kayarak yere düştü. Mandrill, üstüne atladı, yanında getirdiği iple ellerini sırtına bağladı, sonra Höfel’i yukarı çekti. Höfel, kendisine bağıran Kluttig’in soluğunu yüzünde hissediyordu: “Diğerleri kim? Konuş ulan! Seni geberteceğim!”

Höfel hırıldadı. Kluttig’in tokatları yüzünde şaklıyor, Höfel’e sürekli bağıırıyordu: “Diğerleri kim? İsimlerini söyle!” Reineboth, Kluttig’in dövmesini bir süre daha izledi, sonra kendinden geçmiş öfkeli kamp führerini yana çekerek etkileyici bir sakinlikle konuştu: “Konuş Höfel, yoksa aneni çağırmaya başlayıncaya kadar askıya asarız seni.”

Şimdi Höfel, ondan ne istediklerini biliyor, susmaya de-

vam ederse başına gelecekleri de tahmin ediyordu. Tüm gücünü topladı ve içinde yaşadığı çetin çatışmanın eziyetinden inleyerek kıvrandı. Reineboth, Höfel'in, yüzüne yansıyan mücadelesini gözledi; krizin yaklaştığına kanaat getirdiği anda da Mandrill'e işaretini verdi: "Asın!"

Bu emir, Höfel'i boydan boya, yakıcı bir şimşek gibi geçti. Uzun bir çığlık attı. Korkunç işkenceden duyduğu dehşet onu, bedeninin derisi yokmuş gibi çıırılçıplak bıraktı. Kendisini pencerenin yanına sürükleyen ve ipi parmaklıklardan atarak geçiren Mandrill'e bağırarak direndi. Mandrill, ipi çekmek isterken Reineboth engel oldu. Höfel'in çılgınca çığlıklarını bastırarak kükredi: "İki isim söyle! Bir isim söyle, duyuyor musun, sadece bir tane! Hadi söyle!"

Reineboth bir an bekledi. Şimdi korku, iradenin setlerini yıkmalı ve bir sel gibi akmalıydı.

"Hadi! Çabuk! Konuş!" Fakat Höfel duymuyordu. Başını arkaya atmış çırpınıyordu. O anda Mandrill ipi hızla çekti.

Höfel'in kolları arkadan hızla yukarı doğru çekildi, omuz eklemleri çatırdadı. Asılmıştı! Çığlığı ince bir ısığa dönüştü. Yırtılacakmış gibi gerilen ense kasları katılaştı, öne doğru uzattığı boynu kasıldı ve taş kesildi. Mandrill, ipi parmaklıklara düğümledikten sonra, bir köşeye korkuyla büzüşmüş Kropinski'nin üstüne atıldı.

"Ben hiçbir şey bilmiyorum" dedi ağlamaklı bir sesle. Elleri bağlandı, pencereye sürüklendi ve Höfel'in yanına asıldı. İki adam hayvan gibi haykırıyor, bağıırıyordu. Reineboth sürecin nasıl gelişeceğini iyi biliyordu.

Çığlıklar, iki dakikadan fazla sürmezdi genellikle, güç tükenir ve ancak çocuksu iniltiler işitilirdi. Kluttig, ellerini beline dayayarak askıdakilerin önünde durdu. Gözkapakları seyiriyordu. Bağdırdıkları sürece, onlarla konuşmanın

bir anlamı olmazdı, nasılsa duymazlardı. Beklemek gerekiyordu. Mandrill bir sigara yaktı.

Üçü de bilimsel bir deney yapıyormuş gibiydi. Önce Höfel'in başı göğsüne düştü. Boğazından sadece hırıltılar çıkıyordu artık. Şimdi tam zamanıydı.

"Dinle Höfel! Şimdi seni çözeceğiz; bildiklerini söylemezsen, karikatürün çıkana kadar tutarız seni askıda." Reineboth, Kropinski'nin yanına geldi. "Aynı şey senin için de geçerli, Polonyalı!" Tehdidini kuvvetlendirmek için ikisini de pantolonlarının kemer kısmından tutarak, çan çalar gibi çekti. Her asılıştta, vücutlarının ağırlıklarına elli kilo daha binen iki adam keskin feryatlar atıyordu. Yüzlerinin rengi değişmişti. Reineboth, bu şeytani oyunu şefkatli sözcükler eşliğinde sürdürüyordu: "Barbar olmadığımızı görmeniz için şimdi sizi aşağı indireceğiz. Bunun için bize minnettar olmanız gerekir." İşareti üzerine Mandrill ipleri çözünce ikisi de yere yığıldı.

Reineboth, Kluttig'e baktı, o onaylayarak başını salladı. Mandrill, bedenleri duvara yarı oturur durumda yaslardı. Reineboth, Höfel'in sarkan başını çizmesinin ucuyla kaldırdı.

"Kraemer hakkında ne biliyorsun?" Höfel, gözlerini açmadı. Reineboth, bir süre bekledi, sonra Höfel'in yeniden göğsüne düşen başını serbest bıraktı. "İyi" dedi aynı anda, "başka bir yerden başlayalım. Kendini anlat öyleyse."

Saniyeler süren sessizlik, kızgın Kluttig'in kulakları sağır eden kükreyişiyle yırtıldı. İkisini de futbol topuymuş gibi tekmeliyordu.

"Konuşacak mısınız, alçak herifler?"

Kluttig'den daha akıllı ve serinkanlı olan Reineboth, onu engelleyerek, işaretle, işi kendisine bırakmasını istedi. Yerde yatan ikiliye eğildi. "Dinleyin. Şimdi sizi rahat bırakacağız ama sonra geri geleceğiz. Bu arada biraz nefes alıp iyice dü-

şünün. Ya bize istediklerimizi söyleyip hayatta kalacaksınız, ya da bu kez sizi boynunuzdan asacağız o zaman da sizin küçük yavrunuzun artık sevgili amcaları olmayacak.” Reineboth doğruldu ve alayla konuştu:

“Gidelim baylar, hastalarımızın, düşünmek için sükunete ihtiyacı var.”

Anahtar, kilidin içinde acımasız bir sertlikle çevrildi, ışık söndü.

Gece şefkatliydi. Koruyucu kollarıyla iki adamı okşuyor, şifa veriyordu. Förste’nin daha fazla kulak kabartmasına gerek yoktu, işkencenin bugünlük bittiğini biliyordu.

Uyudu. Kendisinininkine yakın hücrede fısıltılar başlamıştı; öyle hafifti ki, odadaki hava neredeyse kımıldamıyordu.

“Bizden niye isim istiyorlar?”

Höfel, Kropinski’nin sorusunu yanıtlamadı. Islak elbisele-riyle, buz gibi beton zeminde soğuktan donmamak için birbirlerine dayanıp duvarı destek alarak ayağa kalkmışlardı.

“Sen bana söylemek istemiyorsun” diye başladı yeniden Kropinski bir süre sonra. Fakat Höfel hâlâ susuyordu. Başını sarkıtmıştı ve karanlık, Kropinski’nin, yüzünü görmesini engelliyordu. Kropinski’nin soruları Höfel’e bir saban gibi saplanarak eski suçluluk duygusunu, sürülen toprak gibi tazeleyerek yüzeye çıkarmıştı. Yüreğindeki ıstırap, vücudundaki ağrılarla bütünleşip kaynaşıyordu. Höfel, çürük bir kaya parçası gibi ufalanıyordu. İşte, Kropinski’yi de bu işe karıştırmıştı! Kropinski, kendisi yüzünden tüm işkenceleri onunla birlikte boş yere çekmek zorunda kalacak ve aynı kesin ölüme beraber yürüyeceklerdi. Bu hücreden hiçbir çıkış yolu yoktu.

Çocuk yüzünden burada olduklarını sanan, her şeyden habersiz Kropinski, çocukla ilgisi olmayan isimlerin kendilerine neden zorla söylenmek istendiğini soruyordu. Beton

duvarın soğuşu, Höfel'in ıslak ceketini neredeyse dondurmuştu. Askıdan felçleşmiş kolları cansız bir şekilde iki yanına sarkmıştı. Kropinski soru sormayı bıraktı. Kendi derdiyle meşguldü. Soğuk, giderek vücudunun derinliklerine daha çok işlemeye başladı. Hücrelerindeki karanlık, dışarıda soluk alan doğadan kesilmiş bir parça gece gibiydi; siyah ve cansız. Artık, esrarengiz bir canlılıkla, çalışkan bir saat gibi çarpan yüreklerinden başka hiçbir şeyleri yoktu.

Höfel'in düşünceleri, suçluluk duygusuyla örülmüş bentin ötesine geçemiyordu. Düşünceleri, zedelenen benliğinin molozlarında tökezleyerek çıkış yolu arıyor ama labirentte kayboluyordu. Sinirleri akkor kabloları benziyor, içinde hâlâ askıdaymış gibi çığlıklar kopuyordu. Korkusundan kurtulmak için, sanki kovalanıyormuş gibi acele ederek fısıldıyordu: "Yine gelecekler! Ben! Yine gelecekler! Bizi bir daha asacaklar!... Buna bir daha dayanamam! Ben..." Höfel, kelimeleri gırtlığında boğdu. Sözcükler birikti. Höfel yan tarafına kulak kabarttı. Sessizdi. Kropinski konuşmuyordu. Düştüğü çaresizlik duygusu Höfel'i ezdi. Yanında duran da onunla aynı korkuyu taşıyor ve Höfel'e, çözülmenin girdabında, ona yardım edebilecek tek bir söz söylemiyordu.

"Ben bir korkağım" diye fısıldadı tamamiyle tükenmiş olarak, son direnişi de kırılındı artık.

Kropinski'nin, bunu, başını enerjik bir şekilde sallayarak reddedişini göremedi, ama yanındaki fısıltıyı açlıkla içine çekti.

"Sen sadece korkuyorsun" diye fısıldıyordu Kropinski bir ağabey gibi. "Biz sadece zavallı, küçük insanlarız, küçük çocuk gibi."

Sade yaradılışı ona daha etkili sözler etme olanağı tanı-mıyordu. Höfel'in soluğu alev gibiydi. Sessizce bağırdı:

"Artık mesele çocuk değil ki! Mesele başka!"

İnliyordu. “Bir daha gelirlerse! Bir daha askıda duramam, duramam! Tanrım! Bilmiyorsun ki, Marian, bilmiyorsun ki...” Yardım etme dürtüsüyle fısıldadı Kropinski: “Nedir? söyle hadi”

Höfel, Kropinski’ye karşı duyduğu suçluluktan kurtulmak için bu konuda konuşma ihtiyacı duyuyordu, ama yine de sımsıkı koruması gerekeni anlatmaması için içinde bildiği bir direnç vardı. Fakat yanında duran onun ölüm yoldaşydı; sırrını da beraberinde götürecekti.

Bu düşünce ilk adım oldu, Höfel anlatmaya başladı. Başta duraksayarak, sırrından parça parça kopararak. “Örgütteki yoldaşların kimler olduğunu öğrenmek istiyorlar... Çünkü bir örgütümüz var... Kamp’ta kimsenin bundan haberi yok. Kimse bir şey bilmiyor...”

Örgütteki görevinin askeri eğitimlik olduğunu da açıkladı Höfel. “Biliyor musun, revirdeki bir barakanın altında toplanıyoruz, yeraltında, anlıyor musun?... Ben onlara bir tabancanın nasıl tutulacağını ve nasıl nişat alınacağını gösteriyorum...” Sovyet yoldaşların kampa nasıl gizlice silah soktuklarını anlattı ve Kropinski grupların içinde Polonyalı yoldaşların da olup olmadığını sorunca olumladı. Ve Joseph Levandovski’nin cesur eyleminden söz etti. “Kampa yapılan bombardımandan önceydi; o zamanlar Gustloff fabrikaları daha yerinde duruyordu ve büyük salonda karabinalar imal ediliyordu. Bunlardan birini kampa sokmak istiyorduk. Bunu, Levandovski yaptı... 19. Blok’un çarpık blok führerinin kapı nöbeti tutacağı günü bekledik, çünkü onu kan tutardı. O gün Levandovski, sanki fenalaşmış gibi yaptı, makinanın yanma düştü ve o zaman...” Höfel yutkundu, “O zaman kolunu bilinçli olarak şafta tuttu. Kolumun alt kısmının tümü kesilmişti. Korkunç bir kanaması vardı. Onu sedyeye yatırdığımızda Levandovski’nin altında iki tane karabina vardı... Kanı öyle çok akıyordu ki... Ama Le-

vandovski hiç sesini çıkarmadı, kapıya geldiğimizde de hiç kımıldamadı. Çarpık blok führeri, görüntüsüne dayanamadı, biz de çabucak kampa girdik. Karabinaları daha sonra nam-ludan ve dip ikten keserek böldük. O karabina bizim eğitim silahımız oldu daha sonra.  zerinde, yolda lara nasıl silah dolduru!aca ını, nasıl  alı tırılaca ını ve nasıl par alanaca ı-nı gösteriyordum.”

H fel konuşmasını kesti. Korkusu azalıp rahatlayacak kadar konu mu tu.

Şimdi yanında bunları bilen ve payla abildi i biri oldu- u için seviniyordu. Kropinski soluk almadan dinlemi ti. Bir şeyler söylemeyi çok istiyordu ama fazlasıyla  a ırmı tı. “Dobrze”, diye fısıldıyordu sadece durmadan, “dobrze, dobrze.* Anlatmak H fel’i güçlendirdi. Aslında korkak ol-madı ını ve direnme iradesine sahip olduğunu biliyordu. De sete kapılması sinirlerinden kaynaklanıyordu. Bir daha geleceklerini, bir daha askıya alacaklarını düşünmesi, he-men ürpermesine neden oluyordu. Kasları titriyor; içini yo- un bir korku sarıyordu. Gücü ile iradesi arasındaki köprü-nün çökmeye yüz tutacağı korkunç an aklına geldikçe titri-yordu. Bu yüzden Kropinski’de dayanak bulmaya  alı ıy or-du. Bir süre sonra Kropinski’ye, “isimleri işte bu yüzden öğrenmek istiyorlar”, dediğinde bu, neredeyse o dayana ın kendisine sunulmaası için bir yalvarı tı.

“Ama sen ihanet etmeyeceksin değil mi?”

“İhanet, ihanet, ben ihanet etmek *istemiyorum!* Ama be-ni bir daha askıya asacaklar, ben artık dayanamayaca ım!”

Kropinski bunu anlıyordu, yardımcı olmak istedi, ama dayanı masından başka verebileceği bir şeyi yoktu. “Ben de askıda olacağım, her şeyi artık ben de biliyorum. Biz zaval-lı, küçük insanlar şimdi yapayalnız durumdayız ve kimse

* *Le e güzel, iyi*

bizi koruyamaz. Ama hiçbir şey söylemeyeceğiz, tek bir kelime bile. Değil mi André, hiçbir şey söylemeyeceğiz, tek bir kelime bile. Onlar isimleri öğrenmek istediklerinde bağıracağız, hep bağıracağız. Bu, konuşmaktan daha iyi...”

Kropinski'nin sade sözlerini, Höfel içten gelen bir minnettarlık duygusuyla karşıladı. “Evet, sen... sen haklısın. Bağıracağız işte, değil mi, o zaman hiçbir şey söyleyemeyiz.” Bu şekilde birbirlerine yardım ettiler ve zayıflıklarını kuvvete dönüştürdüler; yakında yeniden üzerlerine hücum edecek selde yıkılmamak için köprünün ayaklarını sağlamlaştırdılar.

* * *

Kraemer'in öğleden önceki saatleri ıstırapla ve bir belirsizlik içinde akıp geçti. Bochow bir kez yanına gelmişti ama hiçbir bilgi verememişti. Schüpp'ün zindana girmeyi başarıp başaramayacağını bilmiyordu. Kamp kıdemlisi olarak görevi gereği sık sık nizamiyeye çağrılıyordu. Bugün Reineboth, kendisini iki kez yanına emretmişti. Megafon yeniden hışırdadı Reineboth'un ukala sesi Kraemer'in odasında çınladı: “Kamp kıdemlisi derhal nizamiyeye, ama acele!”

Kraemer, paltosunu sırtına geçirip şapkasını taktı. Lanet olsun, bu herif gene ne istiyordu?

Kraemer içtima alanından girişe doğru, yokuş yukarı buz üstünde kayar gibi koştu. Daha ne kadar sürecekti? Höfel bu arada ifade vermiş miydi? Kraemer, kendisi için asla korkmuyordu. Ona ne olursa olsun. En tehlikeli durumda bile zayıflık göstermeyeceğine emindi. Nabızı hızlandı. Her şeyi içine gömebilme yeteneği yüzünden kafası rahatı. Tutkulu olmasına karşın serinkanlı kalmayı, düşman karşısında üstünlük kurmayı her zaman başarıyordu.

Şimdi Reineboth'un karşısında da bu durumdaydı. Ma-

sanın kenarına oturan Reineboth, sarkıttığı bacağı sallıyordu. Kraemer'e bir sigara ikram etti.

“Sigara kullanmıyorum.”

“Doğru, bizim kamp kıdemlisi sigara kullanmaz. Garip bir kamp kıdemlisi...”

Kraemer'in yüzünde, Reineboth'un yaptığı esprinin, yerini bulup bulmadığını gösterebilecek tek bir hareket yoktu. Reineboth, kendi sigarasını yakarken doğrudan hedefe yönelmeye karar verdi.

“Höfel'in başına gelenlerden haberin var herhalde?”

“Evet efendim, Elbise Deposundan iki adam, sakladıkları bir çocuk yüzünden hapsedilmiş.”

“İyi bilgilendirilmişsin.”

“Kamp kıdemlisi olarak bu benim görevim.”

“O zaman bu gece zırdanda olup bitenlerden de haberin vardır?”

“Hayır.”

“Bilmiyor musun?”

“Hayır.”

“Höfel öldü.”

Reineboth'un gözleri, sanki bir tabancanın arpacığından bakıyormuş gibi kısıldı, fakat bir şey fark edemedi. Ne Kraemer'in gözlerinde ne de yüzünün çizgilerinde. Kraemer'in kafasının içini de göremezdi Reineboth, oysa orada kesinliğinden emin olunan bir düşünce duruyordu: Yalan söylüyorsun! Kraemer'in kendine güveni Reineboth'un ayaklarının altındaki zemini çekivermişti. Yüzünü çevirerek kayıtsızca konuşmaya çalıştı: “Akşam yoklamasında iki kişiyi mevcuttan sileceksiniz. Höfel'i ve o Polonyalıyı, o şeyi...”

“Kropinski'yi.”

Reineboth daha da bocaladı ve kızarak homurdandı: “Evet Kropinski'yi.”

Artık elinde koz kalmamıştı, hata yapıyordu.

“İkisini de tam zamanında geberttiler” dedi dudaklarını eğip büzerek. Argo bir sözcüğü bile zerafetle söyleme yeteneği vardı. “Buna sevindin galiba, değil mi?” Bakışları Kraemer’in yüzünü taradı.

“Fakat ufak bir talihsizlik oldu. Mutlu sonlarından önce günah çıkarmayı ihmal etmediler.” Yine o tarayan bakış. Kraemer kaşlarını kaldırdı.

“Çocuğu buldunuz öyleyse?”

Bu kez, tilkiyi hazırlıksız yakalamıştı. Reineboth bir hata daha yaptı. “Çocuğu mu? Ben çocuğa çok minnettarım. İzi bulmamıza yardımcı oldu.”

Şimdi yalan apaçık ortaya çıkmıştı!

“Günah çıkarabilecek” tek kişi Höfel’di, Kropinski’nin hiçbir şeyden haberi yoktu. Ayrıca Höfel yaşıyordu ve hiçbir şey söylememişti.

Konunun etrafında dolanarak konuştular. Reineboth, fazla ileri gitmiş olabileceğinden korkuyordu. son bir üstünlük tatmak için Kraemer’in burnunun dibine kadar geldi, gözü yine arpacıktan nişan alıyordu:

“Yani, mevcuttan düşün.”

“Başüstüne efendim!” Kraemer, onun delici bakışlarına katlandı, gözkapakları bile oynamadı. Göz göze duruyorlar ve kendilerine son derece hakimdiler. Reineboth’un bakışı soğuk ve tehlikeliydi ve bu genç adam ta içinde kendi kendini Kraemer’e bağırırken duyuyordu. Fakat bunu Kraemer’e en küçük bir mimikle bile hissettirmede; sadece bir el hareketi yaptı: “Çekil!”

Kraemer gittiğinde, Reineboth sigarasını fırlattı, ellerini pantolonunun ceplerine soktu, kendini beceriksizce koltuğuna atarak gözlerini boşluğa dikti. Psikolojik yolu kendi kendine kapatmıştı.

Ya Höfel'i gerçekten öldürdülerse? Yaşayan birini mevcuttan silmek; böyle bir şey daha hiç olmamıştı. Kraemer yoğun düşüncelerle odasına geri döndü.

Reineboth ona doğruyu söylemiş miydi? Gerçek ve yalan nerede başlıyordu? Mesele çocuk değildi ki!

Höfel zindana girdiğinden beri saatler ne kadar da deşet ve tehlike yüklü geçiyordu! Her geçen saat, bir bomba gibi patlayabilir, içten bir çatlama olabilirdi. Bütün blok führerleri aniden dışarıya fırlayacak, kampı çevreleyen işliklere ve tek tek bloklara çullanacaklardı; örgütteki yoldaşların bulundukları yerlere. Bir saatten kısa bir süre içinde hepsini bir araya toplayacaklardı. Zindan onlar için son durak olacaktı!

Kraemer, aceleyle Reineboth'a giderken kendisine bir buz tabakasında yürüyormuş gibi gelmişti. Şimdi de aynı yolu dönerken, derin bir uçurumun üstündeki dar bir iskeleden geçtiği hissine kapıldı Tam yazıhaneye doğru sapa-cakken girişteki ana megafonun çınladığını duydu: "Kamp elektrikçisi kapıya." Kraemer durdu. Emir tekrarlandı: "Kamp elektrikçisi kapıya, çabuk!" Kraemer, geriye dönüp elektrik barakasına doğru koştu. Schüpp alet çantasını omzuna yüklemiş karşıdan geliyordu bile.

"Gördün mü Walter, bu iş tamam." Bakışlarıyla anlatırlar.

"Höfel'in öldüğünü söylüyorlar..." Schüpp'ün gözleri korkuyla açıldı.

"Yapma Walter!"

Ve Kraemer: "Koş Heinrich, belki ne olduğuna dair kesin bir şeyler öğrenebilirsin."

Kraemer ardından bakarken Schüpp koşarak uzaklaştı.

Förste sözünde durmuştu. Anlaşılmaz bir şekilde zindanın elektrikleri kesildi. Sigortalar yanmıştı. Schüpp, Mandrill'in odasındaki elektrik ocağını kontrol ederken Förste de ona yardım ediyordu. Mandrill kuşkuyla yanlarında duruyordu. Bir tutsağın imparatorluğuna girmesinden hiç hoşlanmıyordu. Herhangi bir yakınlık göstermekten kaçınan, gardiyan yardımcısına kısa ve somut sözlerle ne yapacağını söyleyen Schüpp ve Förste arasında sessiz bir anlaşma vardı. O vidaları sökerken Schüpp'ün, ocağı tutması gerekiyordu. Ocağın iç kısmını uzun uzadıya inceledi ama bir terslik bulamadı.

“Ocak sağlam” dedi konuşkanlık dürtüsüyle. “Kısa devre durumlarına genellikle bu tip aletler neden olur.”

Mandrill ona sertçe çıktı: “Gevezeliklerinle kafamı şişirme ve şu işi hallet.”

“Başüstüne, sayın hauptscharführer”, diye karşılık verdi uysallıkla Schüpp ve Förste'ye yöneldi. Şalterleri kontrol ederken ona, “Hatlar ölmüşe benziyor...” dedi. Gardiyan yardımcısı tutsaklığın sağlam sezgisiyle bu imalı sözdeki şifreyi çözdü. Mandrill'in varlığına rağmen tutsaklar, anlaşabilmeleri için gerekli kontağı bulmuşlardı hemen.

“Hauptscharführer kendisi de mekanizmayı araştırdı ve hiçbir şey bulamadı” dedi Förste. Schüpp, şifreyi şüphe uyandırmayan bir cümleyle örttü:

“O zaman hatları kontrol etmeliyiz, bir yerinde kısa devre yapıyor.” Mekanizmayı arıyorlar ve Höfel ölmedi. Daha henüz bir şey de itiraf etmemiş. Bu çok değerli bir bilgiydi. Fakat, bundan sonra da Förste'nin tutukluların durumu hakkında bilgi vermesini nasıl ayarlamalıydı? Çünkü Schüpp günlerce hatları tamir edemezdi.

“Hatları niye kontrol etmen gerekiyor?” diye sordu

Mandrill hoşnutsuz bir sesle. Schüpp onu rahatlatmıştı. “Çabucak hallolur sayın haupt-scharführer, bir yerde tel kırılmış olabilir.” Förste’ye bir merdiveni getirterek üst hatları kontrol etmeye başladı. Förste’nin, merdiveni tutması gerekiyordu. Mandrill’in odasından metre metre uzaklaşarak karanlık zindan koridorunda ilerliyorlardı. Mandrill, odasının kapısında durup onları gözlüyordu. Schüpp, işini sessizce sürdürdü. Bu tehlikeli hayvana karşı ihtiyatlı davranmak gerekirdi. Bu arada Förste’yle güvenli bir şekilde nasıl konuşacağını düşünüyordu. Suskunluk, eğer Mandrill kendilerini takip etmezse, konuşmaları için zorluyordu. Koridorda giderek ilerlediler Mandrill ile aralarındaki mesafe büyüdü. Peşlerinden gelecek miydi?

Onu rahatlatmak için yoğun bir şekilde çalışıyorlar fakat Mandrill’i rahatlatmak için yüksek sesle söyledikleri “Merdiveni biraz yukarı kaldır... böyle iyi... sıkı tut...” sözlerinin arasına fısıltıdan daha hafif konuşmalar katıyorlardı.

“Öğle tatillerini kollayacağım...”

Schüpp, Förste’nin cevabını beklemeden merdivene tırmandı ve telleri yoklamaya başladı.

İkisi dikkatle Mandrill’i gözlüyordu. Förste, elektrikçinin uğraşını ilgiyle izliyordu. Schüpp aşağı inip merdiveni biraz öteye taşıdığı anda: “Son parçaya da bakalım...”, dedi. Förste fısıltıyla konuştu: “Höfel öterse, eğilir ayakkabımı bağlarım...” Schüpp anlamıştı; bu ilişki bilgi alışverişi için yeterliydi. Yukarı tırmandı ve bir süre sonra Förste’ye seslendi:

“Bu iş tamamdır!” Gözleriyle anlaştılar. Artık konuşacakları bir şey kalmamıştı. Merdiveni birlikte ön tarafa taşıdılar.

“Evet, ne oldu?” diye hırladı kötü bir ses tonuyla Mandrill. Schüpp, üzüntüyle omuzlarını kaldırdı. Üst hatlarda bir şey bulamadım. Dışarıya gidip bağlantıya bakmalıyım.”

Üst hat, binada, zindanın bulunduğu kanatın çatısından

uzanıp toprağa doğru iniyordu. Yerin biraz üstünde bağlantı yeri topraktan dışarı çıkmış; tel burada kopmuştu. Schüpp sıırttı. Förste yaratıcı bir tipti.

Schüpp ufak arızayı çabucak tamir ederek zindana döndü. Yeni sigortalar taktı. Işık geri gelmişti! Az konuşan Mandrill memnun olmuşa benziyordu.

“Ne olmuş?”

“Önemli bir şey değildi sayın hauptscharführer, toprak kablusunda küçük bir kısa devre vardı.”

“Niye hemen oraya bakmadın?”

Schüpp kollarını, masum bir ifadeyle iki yana açtı. “Bunu önceden hemen bir bilebilseydik...”

Mandrill’in ustaya söyleyebileceği bir şey yoktu, onu amirane bir baş hareketiyle yalnız bıraktı. Schüpp, alet çantasını omuzladı. Elektrikçi zindandan ayrılırken Förste onunla hiç ilgilenmedi.

Kraemer, Schüpp’ün anlattıklarını dikkatle dinliyor gibiydi. Genişçe açtığı dirseklerini masaya, yumruklarını çenesine dayamış olarak her zamanki haliyle oturuyordu. Fakat elektrikçinin anlattıklarından çoktan uzaklaşmıştı. Schüpp, Mandrill’in dikkatini dağıtmayı nasıl başardığını coşkuyla anlatıyordu. Höfel direniyordu! Kraemer, Höfel’in tutuklanışından beri ne kadar huzursuz olduğunu şimdi fark etti. Onu katı bir duygusallıkla sevmiş sonra ona lanet okumuştı ve şimdi yine seviyordu.

Elektrikçinin sorusu onu düşüncelerinden kopardı. “Höfel yönetimde mi?” Sorduğu sorudan kendisi de irkilen Schüpp çabucak ekledi: “Bana cevap vermek zorunda değilsin.”

Kraemer gözlerini kaldırıp hiç konuşmadan Schüpp’e baktı. Schüpp, cevabı orada görebiliyordu. Daha fazla soru sormadı, bu kadarı ona yeterdi. Karşılıklı oturuyorlardı, her biri kendi düşüncelerine dalmıştı.

Kraemer'in dalgınlığı çözülerek Höfel'e karşı güçlü, kardeşçe bir duyguya dönüştü.

"Şimdi bu aptalca çocuk hikayesi yüzünden ölüme gidecekler..." Düşünceli düşünceli önüne baktı.

"Bir şeyleri riske atmak lazım" dedi Schüpp, "onları zindandan çıkarmalı." Kraemer güldü. "Bunu nasıl yapacağımızı söyler misin?"

"Zweiling'le!" Schüpp'ün hızlı yanıtı o an akla gelmiş bir fikir değildi. Kraemer eliyle reddetti. "Onları içeri tıktıran o köpeğin kendisi."

"Biliyorum" diyerek kafasını salladı Schüpp, "Pippig anlattı bana. Tam da bu yüzden denemeliyiz. Özel koğuşta başarmıştık."

Kraemer ikna olmamıştı. "O başka bir şeydi."

Yıllar önce, adi suçluların ihbar yüzünden birtakım siyasi tutuklular bir özel koğuşa ayrılmışlar ama kamptaki arkadaşların dayanışması sonucu kurtarılmışlardı. Schüpp, Kraemer'in itirazıyla fikrinden vazgeçmedi, heyecanla sandalyesinin ucuna kaydı.

"Zweiling, hem bu tarafta hem de orada kendine açık bir kapı bırakmak istiyor ve iki tarafı da gücendirmemeye çalışıyor. Bunu kullanmalıyız. Pippig onu ikna etmeli. Onunla konuşayım mı?"

Kraemer bir an için, bu fikre soğuk baktı. Tehlikedeki yoldaşlarına yardım etmek için SS'i kullanmaktan çekindiği için değil, ki bu, zamanında özel koğuş meselesinde de yapılmıştı. O zamanlar, adillerle siyasiler arasındaki iktidar mücadelesi, yoldaşları tehlikeye sokmuştu. Şimdi ise Höfel ve Kropinski'yi yok etmek isteyen, bir SS'ti.

Tam da bu alçak muhbir, onları kurtaracaktı... Bu düşünce ne kadar da saçmaydı. Fakat Kraemer, yine de bu düşüncüyü yabana atmadı. Komutanla Kluttig arasında hiç

bitmeyen bir düşmanlık vardı. Kluttig, kamptaki adi suçlulara sıcak bakıyor, komutansa siyasilere söz söylettirmiyordu. Zweiling'i komutanın üstüne salınayı başarabilirlerse... Kraemer, Pippig'in bu kıvraklığa sahip olduğuna inanıyordu... Schüpp'ün yuvarlak gözleri Kraemer'e beklentiyle dikildi. Kraemer homurdanıyor, elinin tersiyle masayı süpürüyordu ama ne evet ne de hayır demek istiyordu.

"Ama çok dikkatli olun" dedi sonunda.

* * *

Pippig, Schüpp kendisiyle konuştuğundan beri, Zweiling vasıtasıyla arkadaşlara yardım edebilme olasılığının doğduğuna inanmıştı. Zweiling'le bir sohbete girme fırsatını kolluyordu. Bu fırsat kısa süre içinde doğdu.

"Muhbirin kim olduğu hakkında bir şey bulamadınız mı?" diye sordu Zweiling, bir listeyi imzalaması için odasına getiren Pippig'e.

"Hayır hauptscharführer ve herhalde bulamaya-çağız da."

"Neden?" Zweiling dilini alt dudağına sarkıttı.

Pippig, yumuşak kalpli Höfel'den çok farklı yapıdaydı ve amacına doğru cüretle ilerliyordu. Bir ip cambazı, adımlarını nasıl temkinli ama güvenli atıyorsa Pippig de çift anlamı olan kılıç keskinliğindeki sözcükleri öyle sıralıyordu.

"O alçak, kendini çok iyi kamufle etmiş." Esrarlı bir şekilde ekledi: "Fakat bunu niye yaptığını biliyoruz şimdi."

"Merak ettim doğrusu."

"Herif, kendini fazla akıllı sandı ve kamp komutanına yaranabileceğini düşündü."

"Niye?" diye sordu pusudaki Zweiling. Pippig yanıt vermekte acele etmedi.

Şimşek hızıyla düşünüp aynı hızla karar verdi, artık ipin üstüne çıkmıştı ve karşıya geçmek zorundaydı.

“Çok fazla soru sormaya gerek yok, hauptscharführer, cephe haritasına bakmak yeterli.”

Zweiling elinde olmadan haritanın asılı olduğu duvara döndü. Pippig, bu hareketi heyecanla izledi. Zweiling yeniden ona döndüğünde, dudaklarına anlamlı bir gülümseme oturtmuştu Pippig. Zweiling tedirgin oldu. Kendisini mi kastediyordu? O da ip üstünde yürür gibiydi. Saklambaç oyununa katılmaya karar verdi.

“Muhbir, işlerin tersine dönmesi halinde, açık bir kapı bırakmak istiyor, diye mi düşünüyorsunuz?...”

“Tabii” dedi Pippig kuru bir sesle. Konuşma tıkanı. Şimdi Pippig amacına doğru ilerlemeliydi. “İşler tersine döndüğü takdirde” diye tekrarladı Zweiling’in sözlerini ve eliyle bir dönme hareketi yaptı.

“Ama *hang*i yöne? Bunu kimse bilmiyor...”

Zweiling arkasına yaslandı boş, anlamsızca bir karşılık verdi: “O kadar da kötü olmayacaktır.”

Pippig’in gerili sınırları cızırdamaya başladı, anlaşılmıştı. Bir adım daha atmaya cesaret etti.

“O size bağlı, hauptscharführer.”

Zweiling, dilini yeniden alt dudağına sarkıttı, onun da gerginliği Pippig’inkinden az değildi. Cevap vermedi ve Pippig sözlerini sürdürmek zorunda kaldı.

“Biz Hauptscharführer Zweiling iyi bir adamdır demek isteriz. Höfel ve Kropinski’yi zindandan çıkardı...”

Zweiling’in içinde yakıcı bir dalga kabardı; bu apaçık bir teklifti. Kabaran tepkisi anında duruldu. Kendisiyle tutsaklar arasındaki uçurum onu hâlâ koruyordu. Bir gün bu uçurum kapanabilirdi. O zaman gırtlığına çökeceklerdi. Höfel ve Kropinski’nin ölümünden sen sorumlusun! SS için de o amansız şu ya da bu vardı. Tutsaklar için, özgürlük veya ölüm; SS için, son ana kadar savaşmak veya belirsizliğe

doğru kaçmak. Zweiling, son ana kadar savaşmak niyetinde değildi. Teklif cazipti.

“Bu nasıl olacak?” diye sordu tereddütle.

Zafer! Pippig, ipi aşmayı başarmıştı. Ayaklarının sağlam toprağa yeniden bastığını hissediyordu.

“Komutanla konuşmak, sizin için zor bir iş olmasa gerek, onun siyasilere ne kadar önem verdiğini biliyorsunuz.” Zweiling patırtıyla ayağa fırladı ve hızla pencerenin yanına gitti. Düşünceleri kafasının içinde çılgınca işliyordu. Pippig’i dışarı mı atmalıydı yoksa teklifini kabul mü etmeliydi? Kararsızlık ve belirsizlik içinde ikisini de yaptı. Pippig’e dönerek kabaca çıkıştı: “Dışarı! Def ol!”

Pippig gitmek için arkasını döndüğünde seslendi: “Dışarıda çeneni sıkı tut, anlaşıldı mı?”

Tabii ki anlamı Pippig! Uysalca cevap verdi: “Ama sayın hauptscharführer böyle bir şey kimseyle konuşulmaz ki...”

Zweiling sınırsız bir öfkeye kapıldı! Yazı masasına oturdu. Gözleri harıtaı tarıyordu.

Daha birkaç gün önce okları Mainz’e kadar geri çekmek zorunda kalmıştı, şimdi ise Frankfurt’a doğru ilerliyorlardı...

Yukarıda, Batı Cephesi’nin kuzeyinde oklar Duisburg’u gösteriyordu. Daha ne kadar sürecekti bu ve okları Kassel’e yöneltmek zorunda kalacaktı? O zaman Vestfalya ve Hessen üzerinden dosdoğru Thüringen içlerine girilecekti...

Pippig’e teslim olmanın verdiği amansız öfke, içini kemiren bir korkuya dönüştü... Sen Höfel ve Kropinski’nin ölümünden sorumlusun... Bu herifler kendilerine daha bugünden ne kadar da güven duyuyorlardı...

* * *

Öğleyin Bochow, Kraemer’in yanma uğradı.

“Yeni bir şey var mı?”

“Yeni bir şey yok.”

Bochow dudaklarını kıstı. Huzursuzluğu yüzünden okunuyordu.

“Bir şey mi oldu?” diye sordu Kraemer. Bochow cevap vermedi. Şapkasını ensesine iterek sandalyeye oturacakmış gibi yaptı, ama vazgeçti. Kraemer vasıtasıyla silahların korunmaya alınması işini, dışarıdan birine verme kararı ona anlatılmaz bir şekilde güç geliyordu. Bir sır, ilk kez onu bilen kişilerin dışına taşıyordu. Kraemer, Bochow’un kendi içinde verdiği mücadeleyi görebiliyordu.

“Hadi söyle artık!”

Bochow ıkındı. “Ah ulan Walter, bu ne biçim bir hayat, ne biçim hayat... bazen yukarıdaki herife lanet okumak istiyorum.” Höfel’i kastediyordu.

Kraemer “Yapma” diye itiraz ederken aynı zamanda tesselli de ediyordu onu. “Bizim yoldaşımız o. Bir bokluk yaptı, tabii, ama lanetlemek? Sinirlerine hakim ol!”

Kraemer’in kaba içtenliği Bochow’a iyi geldi.

“Evet, evet haklısın. Anlayacağın, hemen halledilmesi gereken bir mesele daha var.” Bochow’dan, silahların saklı olduğu yerlerden birinin Elbise Deposu olduğunu duymak Kraemer’i şaşırtmadı. Bu yüzden, meseleyi açabilecekleri tek kişi vardı. Pippig!

“Ben hallederim, meraklanma” diyerek Bochow’u sakinleştirdi Kraemer. Bochow, ona çuvalların numaralarını ve nerede asılı olduklarını söyleyerek ofladı: “Bu işin en kötü tarafı, bir kenarda oturmak zorunda kalmak ve hiçbir şey yapamamak...”

Kraemer alt dudağını öne çıkardı. “Niye bir şey yapılamasın? Mesela iki arkadaşını zindandan çıkarmayı denememiz gerekir.”

Bochow, şaka yapılmış gibi güldü.

“Ben bir şeyler yaptım bile...”

Bochow'un gülüşü donakaldı.

"Sen manyak mısın?"

"Yoo", dedi Kraemer kuru bir sesle. "Umarım sen de onaylarsın." Schüpp ile konuştuklarını anlattı.

"O bir kere Pippig'i atlattı ama Pippig, çok zeki bir çocuk, bundan emin olabilirsin. Zweiling'i zayıf yerinden yakalayacaktır. Denememeli miydik?"

"Başımıza daha neler gelecek?" dedi Bochow dişlerinin arasından. Ellerini yüzüne kapattı. Kraemer, sinirleri altüst olmuş Bochow'a bakıyordu. "Şu Bochow -dedim hep kendi kendime- kütük gibi bir adam, hiçbir şey onun sükunetini bozamaz. Şimdi şu kütüğe bir bakın..." Bochow tepki vermiyordu, ellerinin arkasına saklanmak iyi geliyordu. Bir süre sonra ellerini indirdi ve Kraemer'i başıyla onayladı.

"Haklısın Walter, şimdi sinirlere hakim olmak lazım." Gitmeye yeltenmişken, duraksadı:

"Ve bu Zweiling meselesi... İyi, denemediğimiz bir şey bırakmayalım..." Bochow odadan çıktı.

İçten bir sevgiyle baktı Kraemer, Bochow'un arkasından; ne kadar da yorgun görünüyordu; omuzları aşağı sarkmıştı.

* * *

Aynı öğle saatlerinde Mandrill, gazinoda, yemek salonunun bir köşesinde bozuk bir masayı tamir eden bir tutsağı izliyordu. Mandrill, tutsağın hareketlerini kör bir ilgiyle seyrediyordu. Tutsağın, tutkal mengenesini nasıl sıkıldığını ve mengenenin tahtayı nasıl sıkıca bastırdığını gördü.

Aynı akşam gazinoda içerken Mandrill'in aklına o mengine geldi yeniden. Birden ilgisi uyandı. Kenara bırakılmış masanın yanına gidip aleti inceledi. Mengeneyi çıkarmaya çalıştı, çok sıkı oturmuştu, ancak çok büyük bir güç uygulayınca gevşedi. Gazinoda tek tük insan kalmıştı. Bir masada oturan birkaç blok führeri Mandrill'in yaptıklarını izliyordu. Garson tutsaklar da gizlice gözlüyorlardı. Mengene-

yi elinde tutan Mandrill'in kalın kafasının içinden bir şeylerin geçtiği belliydi. Blok şefleri, masasına mengeneyle dönen bu ürkütücü insanla konuşmadılar. Mandrill, etraftaki gizli bakışları fark ettiğinde ağzının kenarlarında donuk çizgiler belirdi. Gazinodan çıktığında oldukça geç olmuştu. Sarhoşluğu dışarıya asla yansımazdı.

Kanında ne kadar fazla alkol dolaşıyorsa, yürüyüşü de o kadar dikleşirdi. Beyni bulanıklaşmasına rağmen yaptığı hiçbir işte yönünü şaşırılmazdı. Ama hareketlerinde, başka bir kimse tarafından yönlendiriliyormuş gibi bir sabitlik olurdu.

“Konuşana dek sorgu.”

Tutkal mengenesi aklına bir fikir getirmişti.

Gece, 5 No'lu hücreye gitti. Höfel ve Kropinski, birbirlerine sokulmuş soğuk yerde yatıyorlardı. Işığın yanması ve Mandrill'in içeri girmesiyle birlikte ayağa kalktılar.

Üşüyerek ve korkuyla, Mandrill'in önünde duruyorlardı. Höfel'e soru sorarken toprak solukluğundaki yüzü ifadesizdi: “Bu arada düşündünüz mü ha?” Höfel yutkundu. Susuyordu. Korku içindeki, ürkütülmüş bir kuş gibi çırpınıyordu yüreği. Hücre, gücü keskin gölgeler yaratmaya yetmeyen ampulün zayıf ışığında yıkanıyordu. Mandrill, sanki bir şeyler duyabilecekmiş gibi sessizliği bir an daha sürdürdü. Sonra, Höfel'in yanında duran Kropinski'yi hücrenin en uzak köşesine sıkıştırdı. Höfel'e sordu: “Konuşacak mısın?”

Höfel'i, gırtlakını boğan bir ateş bastı, yeniden yutkundu, sesi soluğu yokmuş gibi kısılmıştı.

Kropinski, sanki bütünleşmek istercesine köşeye yapışmıştı. Mandrill, acele etmiyordu. “Evet ne var? Konuşacak mısın artık?”

Höfel'in göğüs kafesi, içinde bir haykırışın çınladığı boş bir kubbe gibiydi. Kropinski'nin yanına, köşeye kaçmak is-

tiyordu. Fakat ayakları yere yapışmış gibiydi.

“Demek hayır.”

Mandrill, Höfel’e yaklaştı ve mengeneyi, şakaklarına marangozdan gördüğü gibi oturttu.

“Konuşuyor musun...?”

Höfel dehşetle gözlerini açtı, Mandrill, mengenenin hareketli kısmını bastırıp sıkıştırıyordu.

Kropinski sessiz, ısığa benzer bir çığlık attı.

Höfel’in şakaklarındaki damarlar çatlayacakmış gibi atıyordu. Ses borusundan kopan çığlık ağzını yırttı ama sesi gırtlığında boğulmuştu.

Mandrill, ellerini pantolon ceplerine soktu, Diziyle Höfel’in göbeğini dürtüklerken neşelendi:

“Bir isim biliyoruz zaten; seninkini. İkincisini söyle? Konuşacak mısın?”

Höfel’in kafasının içinde cehennem ateşleri yanıyordu. Yumruklarını birbirine bastırdı, duyduğu dehşetten boğulacaktı.

Mandrill, dilinin ucuyla dudaklarını yaladı, umursamaz bir tavırla elini cebinden çıkararak vidayı sıkıştırmaya başladı. Höfel inledi. Korkunç bir kısıtırılmışlık duygusuyla, onu ezen iki kaya parçasının arasında duruyordu.

Kropinski dizüstü çöktü. Çaresizlik içinde inleyerek Mandrill’e doğru emekledi. Ama o, bu yumak olmuş insanı, geldiği köşeye ittirdi, “Burada yatacaksın pislik ve kılmıdamayacaksın.”

İlginin kendinden uzaklaştığı bu anı Höfel, katil mengeneyi başından söküp atmak için kullanmıştı. Mengene gümbürtüyle yere düştü. Kan beynine hücum etti, şakakları zonkladı. Höfel’in gözleri karardı, yumruklarını şakaklarına bastırdı ve sendeledi. Öfkeye kapılan Mandrill sallanan Höfel’in üstüne atılarak kuvvetli yumruklarıyla yere

serdi. Uğradığı ani saldırıyla, Höfel'in duyuları yeniden ayaklandı.

Kesintisiz yumruklardan kurtulmak için, kendini ordan oraya atınca bir hengame çıktı. Ama gördüğü işkencelerden bitkin vücudu, Mandrill'in kuvvetine çabucak yenik düştü. SS, Höfel'in üstüne oturdu, kollarını dizleriyle bastırıp mengencyi yeniden şakaklarına sıkıştırdı.

Höfel, bağırarak başını bir o yana bir bu yana atıyordu, fakat mengene çok sıkı oturmuştu. Mandrill, pençesini, haykıran ağzın üstüne bastırıp vidayı daha fazla sıkıştırdı.

Höfel hırıldıyordu, gözleri yuvalarından fırlamıştı.

"İkincisi kim?"

Kardeşine yapılanlar karşısında dehşet içinde çırpınan Kropinski yumruklarını ağzının üstüne bastırmıştı.

"İkincisi kim?"

Höfel duyduğu müthiş ağrıdan ellerini ve ayaklarını yere vuruyordu.

İsimler! İsimler...! Hırıldayan gırtlığında birikmiş, dışarıya bırakılmak için tetikte bekliyordu.

"İkincisi kim? Konuşacak mısın..?"

Mandrill, elini çektiğinde, boğulmuş çığlığı Höfel'in ağzından tazyikli su gibi fışkırdı:

"İrraaahh..."

"İkincisi kim?"

"İrraahhh..."

İşte bunlardı isimler. Höfel, herbirini çığlığıyla kusuyordu içinden. "İrraaahhh, ırraaahhh..." Birden Kropinski de bağırmaya başladı, başını elleriyle sıkıca tutup haykırıyordu...

Hücredeki hava bağırıyordu, duvarlar çığlıkları yutamıyor, cinnet, hücrenin içinde bir kasırga gibi esiyordu.

Mandrill ayağa kalktı, bacaklarını açarak Höfel'in vü-

cudunun üstünde durdu; henüz ölmemeliydi, bu yüzden mengeneyi söktü.

Höfel'in çılgınca çığlıkları kuru, boş bir hırıltıya dönüştü, bedeni rahatlayarak uzandı.

Kropinski, korkuyla büzüldü; Mandrill hücreyi terk edip ışığı söndürünce, sürünerek Höfel'in yanına geldi; titreyen ellerle onu yokladı ve sessiz bir çaresizlik içinde iniltilerle ağladı.

Höfel, yaşamın ölümü nasıl geri püskürttüğünü hissetti. Kanı, kamçılanmış gibi vücudunda çağlıyor, beyni sancılar içinde eriyor ve düşünceleri bile kor alevlerle yanıyordu. Soluğu kanat çırpıyordu. "...İsimler... Marian..."

Kropinski, Höfel'in şahlanan göğsünü okşadı.

"Bağırdın kardeşim, sadece hep bağırdın..."

Höfel boğularak öksürdü, cevap vermeye gücü yoktu. Bilinci baygınlığın kenarında sendeliyor, fakat rahatlatıcı uçuşuma düşmüyordu.

"Aman Tanrım" diye inledi Höfel, "aman Tanrım..."

Dayanılacak gibi değildi...

* * *

Ertesi gün Förste, öğle arasında elektrikçiye giriş kapısına giden yolda gördü. Birbirlerini izlediler. Ayakkabısını bağlayacak mıydı?

Förste elektrikçiye hiç ilgi göstermedi. Sırtında duran ellerini arkadan yukarı doğru itti, jimnastik yapıyordu sanki. Schüpp, yanından geçip giriş gişesine gittiğinde Förste elini kalbinin üstüne koydu. Schüpp, aldığı haberi kampa bildirdi. Anlamıştı. İşkence görüyorlardı, fakat kalbin üstündeki el, direndiklerini gösteriyordu.

Daha sadece iki gün olmuştu ama bu iki gün yıllara bedel bir yükte doluydu.

Bütün örgütsel faaliyet dondurulmuş, tutuklama haberi direniş gruplarına hareketsizlik getirmişti. Kampta karşılaş-tıklarında birbirlerinin yanından öylece geçiyor, sadece bakışlarıyla selamlaşıyorlardı. Birbirlerini tanımamaları gereki-yordu. Havada bir uğursuzluk vardı. Birinci ve ikinci günde bir gelişmenin olmaması, bir gevşeme yaratmamıştı kesinlikle. Herkes, tehlikenin sadece sinsice saklandığı ve tam rahat-layıp nefes alınmaya başlandığı anda ortaya atılmayı bekle-diği hissini taşıyordu. Herkeste aynı duygu vardı.

UKK de kesin bir biçimde yalıtıttı kendini. Bugünlerde Bochow'la temasa geçen tek kişi Bogorski'ydi. Kraemer'in, Höfel'in tutumu hakkında getirdiği haberler Bochow'a ris-ki göze alarak, UKK'den yoldaşlarla, bir toplantı düzenle-yecek kadar güven vermişti. Bogorski, onunla hemfikirdi. Yoldaşlar akşamleyin, revir barakasının altındaki sığınakta buluştu. Hepsi suskundu; Bochow'un verdiği raporu da ses-sizce dinlediler. Durumla ilgili bağlantıları öğrendiler. Ço-cuk, Kluttig ve Reineboth'a örgütün ızdırı sürmek için uy-gun bir vesile olmuştu. Höfel ve Kropinski'ye korkunç iş-kencelerin yapıldığını öğrendiler. Bunun, ikisi için de bir dayanıklılık sınavı olduğunu biliyorlardı. Sadece bir şeyi bilmiyorlardı: Yarın ya da ertesi gün ne olacağını...

Gelecek, patlayıcılarla yüklüydü sanki.

Toplantıları genellikle canlı geçerdi, ama bugün sessizce cızırdayan küçük mumun etrafında oturuyor ve neredeyse hiç konuşmuyorlardı. Tutuklanmadan sonraki sessizlik al-datıcıydı, ona güvenmiyorlardı. Bochow'un çektiği ıstırap, şimdi yanı başındaki suskun adamlara geçmişti.

Ayaklanma, nasıl da büyük bir titizlikle hazırlanmıştı. Geçen zaman boyunca, gizlice ve oldukça tehlikeli yollar iz-leyerek ne kadar çok silah ve cephane toplanmıştı. Kimi za-man gözü pek bir eylem, ipek bir ipliğe bağlı olarak gerçek-

leşmişti. Her şey düşünölmüştü. Binlerce sargı beziyle dolu paket, revirin güvenli yerlerinde saklı duruyordu. İlaçlar biriktirilmiş, ameliyat aletleri hasıraltı edilmişti. Kùskùler, dikenli tel için yalıtkan tel makasları, her şey hazırdı.

Kurtuluş anı için operasyon planları yapılmıştı. Bütün ulusların direniş grupları bu an için, görevleri çoktan belirlenmiş olarak hazırđı. Kamp, çarpışma alanlarına ayrılmıştı bile. Çeşitli kollardan gerçekleştirilecek yarma hareketlarını mücadeleyi başlatacaktı. Polonyalı gruplar, kampı kuzeyden yaracaktı. Sovyet gruplarına, SS birliklerinin kışlalarına saldırmaları görevi verilmişti. Fransız, Çek, Hollandalı ve Alman gruplar, kumandanlık bölgesini ele geçirecekti. Toplu hücum, yakınlaşmakta olan Amerikalılarla bağlantıyı kurmak ve ayaklanmayı sağlama almak için batı yönünde gerçekleştirilecekti.

Grupların içinde, özel görevler üstlenen özel birlikler oluşturulmuştu.

Görünmez, elle tutulmaz yaygın bir örgütlenmeye sahip örgüt her yerde ve her an hazırđı. Gizlilik kurallarına göre ustalıkla yaratılmış bir eserdi bu. Zamanı gelince, kasırga kopacaktı. Ama henüz zamanı gelmemişti; Amerikalılar daha uzaktaydı... Şimdi ise yukarıda, dünyayla ilgisi koparılmış bir hücrede bir adam yatıyordu.

Kampta yerin yarılması ve tüm sırların ortaya dökülmesi için onun dikkatsizce ya da can korkusuyla söyleyeceğı bir tek kelime yeterliydi. Silahlar, silahlar! Daha, elli bin tutsak bu akıl almaz durumun farkına varamadan kampta ölümcül bir tufan esmeye başlayacaktı...

Yoldaşlar gözlerini boşluğa, mumun cızırdayan alevine dikmişti. Bochow, tutuk ve sakin bir sesle raporunu verdi. Höfel ve Kropinski'nin şu ana kadar cesurca direndiklerini anlattı. Yoldaşları onu dinliyordu; birçok beyin, hepsinin dü-

şüncelerinin eriyerek birleştiği tek bir beyin haline geliyordu.

Bu yüzden konuşmaya gerek yoktu. Fakat suskunluk yüzlerini kemiriyordu. Bochow tepki gösterdi: “Böyle olmaz yoldaşlar. Oturup hep birlikte başlarımızı öne mi eğeceğiz? Lanet olsun! Ne yapacağımızı düşünmemiz lazım; eğer...”

“Eğer! Evet eğer!” diye dişlerini gıcırdattı Kodiczek. “Silahları gömebilir miyiz?” hırıltıyla güldü. “Zaten gömülüler.” Gözlerinde huzursuzluk vardı.

“Saçmalık” diye fısıldadı Bochow, “silahlar oldukları yerlerde kalacak.” Yerden büyük bir kireç parçası alıp fırlattı. Tedirgin gözlerle yeri araştırıyordu. Biraz önce kaybettiği sükunetini yeniden kazanmaya çalıştığı belliydi. Şimdi kavga etmenin sırası değildi. Somurtarak düşüncelere dalan Kodiczek’in dikkatini çekmeye yönelik bir hareket yaptı.

“Geçen defa size bizi aradıklarını söylemiştim” dedi kuru bir sesle. “Buna gülmüştük. O zaman Höfel daha alınmamıştı; şimdi iş ciddi. Yapamazsa, direnemezse...”

Bochow hepsinin yüzüne teker teker baktı. Dudaklarını sıkıyorlardı. Bochow, onların düşüncelerine tercüman oldu. Acımasız gerçeği dile getirdi. “Bizi öğrenirlerse, her birimize ölüm gözüktü demektir.”

Mum sessizce çatırdadı.

“Bazılarını zamanında güvenlik altına alabiliriz.” Yoldaşları kulak kabartırken Bochow önerisini yaptı: “Başka bir kampa sevk edilecek kafilelere dağıtırız onları. Arada kaybolurlar...”

Uzun süre yanıt gelmedi. Nihayet Van Dalen konuştu: “Ciddi olamazsın Herbert?”

“Öyleyim” diye ısrar etti Bochow, “Höfel isimlerimizi biliyor. Sadece bir tanesini söylemesi yeter...”

Van Dalen umursamazlıkla omuzlarını kaldırdı: “O zaman o kişi ölecek demektir.”

“Ya hepimizi verirse?”

“O zaman hepimiz ölürüz” diye yalın bir yanıt verdi Van Dalen. Pribula huzursuzlandı. Bochow başını salladı.

“Sevkiyata kim katılmak istiyor?” diye sordu ısrarla.

Pribula yumruğuyla dizine vurdu.

“Sen bizi korkak yapmak mı istiyorsun?” Kısık sesle sorduğu soru sessizlikte çığlık gibi patladı. Bir süre sonra Bochow garip bir sükunetle konuştu: “Yoldaşlar, size sormak benim görevim.” Bakışlarını yere indirdi. “Bu işin bu kadar ileri gitmesinde benim de suçum var.” Ses tonu yoldaşlarına yabancıydı ve şaşırarak ona baktılar. Dudaklarını sıkıyordu.

“Höfel’i yalnız bıraktım” diye devam etti daha da düşük bir sesle. “Kendisiyle ve çocuk meselesiyle başta benim ilgilenmem gerekirdi. Yapmadını...” Bu bir özeleştiri idi. Bunun anlamını bir tek Bogorski kavramıştı ama sustu. Riomand boğazını temizledi. “Non, Herbert yoldaş” dedi iyilikle, “hata, ama suçtan bahsetme.”

Bochow, Fransız’ın yüzüne baktı. “Suç, hatadan doğar” dedi boğuk bir sesle. Kodiczek kendini kaybederek hırladı: “Lanet olsun Höfel, lanet olsun çocuk!”

Pribula ayağa fırladı. “Höfel ve Polonyalı arkadaş zindanda”, diye bağırdı alçak sesle, “ve sen lanet okuyorsun demek? Sana lanet olsun!”

Titreyen dudakları bembeyaz kesilmiş, gözlerine çıplak bir öfke yerleşmişti. Van Dalen, Pribula’yı kolundan tuttu. Genç Plonyalı Hollandalının elini koluyla savurdu, ani bir düşmanlık doldu gözlerine.

O an garip bir şey oldu. Bogorski, kendi kendine omuzları sarsılarak sessizce gülmeye başladı. Gülmesi gergin ortamla öylesine tezat oluşturunuyordu ki hepsi, korkarak, Rus’un yüzüne baktı. Bogorski, avuçlarını onlara açarak acı bir neşeyle seslendi: “Biz amma da komik insanlarız.”

“Tuhaf” demek istiyordu ve Almanca kelimeyi bulamadığı için “komik” demişti.

Ruh hali aniden değişti. Yüzü çatıldı, göz kapakları seyiriyordu. Kollarını başının üstüne hızla çekerek, yumruklarını büyük bir şiddetle yere savurdu. “Ama biz komik insan değiliz, biz komünistiz!” Kızgınlıkla, Rusça kaba bir küfür savurdu. Yoldaşlarıyla anadiliyle konuşmaya başladı. Rusça konuşmasına kendisi de şaşırdı, çünkü onu kimse anlamıyordu. Sözüünü bir cümlemin ortasında keserek hemen bozuk bir Alınancayla kızmaya devam etti. Hatalara, suça, çocuğa ve yoldaşlara küfürler! Komünistler, böylesi tehlikeli ve zor bir durumla karşı karşıyayken böyle mi tartışırlardı? Durum mu onları hakimiyetine alacaktı? Yoksa komünistlere yakışan, duruma hakim olmak değil miydi? Sustu. Öfkesi yatışıyordu. Konuşmasını daha sakın sürdürdü. Evet, haraşo. Kampın bir yerinde saklı bir çocuk vardı ve herkesin aklını karıştırıyordu. Pribula, onun nerede olduğunu öğrenmek istedi. Bogorski sakınleştirci bir hareketle elini kaldırdı. Çocuk, Küçük Kamp’ta 61. Blok’ta, meraklanmayın diye ekledi hemen, emniyette...

Hepsinin yüzüne teker teker baktı. Onun yüzünden iki tane yoldaşları zindana düşen bu çocuk, hepsinin çocuğu değil miydi?

Öleyse bu çocuğu koruması altına almak, UKK’nin görevi değil miydi? Bogorski birden gülümsedi. Şimdi önemli olan, çocuğa doğru dürüst yiyecekler bulmaktı. Bunu söylerken bir gözünü kırparak Riomand’a baktı. Fransız aşçı hemen anladı, güldü ve başıyla onayladı. Bogorski de güldü. Haraşo! Bir erkek mi yoksa kız mıydı? Sorunun yöneltildiği Bochow terslenerek cevap verdi: “Bilmiyorum.”

Bogorski ellerini beline dayayarak tuhaf bir şaşkınlıkla seslendi: “Bir çocuğumuz var ama kız mı oğlan mı olduğu-

nu bilmiyoruz...” Bu, hepsini güldürdü, öne eğilen başlar havaya kalktı. Bogorski’nin yüreği hafifledi. Yoldaşlar görülür biçimde canlanmış, tartışmaya başlamışlardı. Höfel ve Kropinski’ye yardım edilebilir miydi?

Zorla kurtarmaktan ayaklanmaya kadar birçok maceracı plan ortaya atıldı ama hepsinden vazgeçmek zorunda kaldılar. Tartışma, iki adamı Mandrill’in pençelerinden kurtarmanın imkansız olduğu görüşüne varılarak noktalandı. Bochow, Bogorski’nin tuhaf müdahale tarzının, kendisinin de düştüğü kötümser ruh halini aşmak için bir köprü olduğunu çabucak kavramıştı. Yoldaşlarını planlarından vazgeçirmek zorunda kaldığında, kendi umutsuzluğu da hemen dağıldı. Başarı şansı az da olsa, onları kurtarmanın, tek bir yolunun olduğunu anlattı. Kraemer ile birlikte aldıkları, Zweiling’i bu işte kullanma kararını anlattı. Çaresiz bir eylem! Fakat daha başka bir yol var mıydı? UKK’dan yoldaşlar bunu deneme fikrini onayladılar. Ama endişe hep yeniden geri geliyor, her şeye baskın çıkıyordu. Höfel direnemezse ne yapılacaktı? Bogorski, bu verimsiz soruların önünü kesti. Yapılacak hiçbir şey yoktu, hiçbir şey diye tekrarladı nesnellikle. Yoksa sevkiyata katılmak isteyen var mıydı? Bochow bu soruyu sorarken ezilerek susan yoldaşlar şimdi hiddetle karşı çıkıyordu. Kimse kampı terk etmek istemiyor, hepsi kalmak istiyordu. Haraşo! Bogorski, kafasını salladı. Kendisi de Bochow’un önerisinin ciddiyetine inanmamış ve onun bu öneriyi sadece o saçma suçluluk duygusuyla yaptığını hissetmişti. Bugünkü toplantıda bundan başka bir karar alınamazsa bile, çok şey kazanılmış olacaktı. Öncelikle, düşmanların en tehlikelisi olan korku ezilmeliydi.

“Ben de korkuyorum yoldaşlar” dedi Bogorski, “Ama güven de duymalıyız. Höfel şimdiye kadar bütün işkencelere direndi! Ondan şüphe duyma hakkını bize kim veriyor?

Böylece kendimizden şüphe etmiş olmuyor muyuz? Tehlike Höfel ve Polonyalı kardeşten kaynaklanmaz, asıl faşistlerden kaynaklanır. Kızıl Ordu, faşistleri, Küstrin ve Danzig'den Breslau'a kadar Almanya'nın içine püskürtüyor, ikinci cephe Frankfurt'a kadar ilerledi bile." Bogorski, kollarını sanki geniş bir alandan bir şeyler topluyormuş gibi açtı. Yumruklarını birleştirdi.

"İşte böyle yoldaşlar, durum böyle görünüyor" dedi bastırıldığı bir heyecanla. "Faşistler, sonları yakınlaştıkça vahşileşiyor; Hitler de, Schwahl ile Kluttig de öyle. Bizi yok etmek istiyorlar, bunu biliyoruz. Bu yüzden, saklandığımız yerden tüm gücümüzle karşı koyacağız. Höfel ve Kropinski gibi güçlü olduğumuz sürece, evet", diye bağırdı Bogorski coşkuya kapılarak "Evet, onlar güçlü olacak! Bizim de olduğumuz sürece, faşistler gizli gücü hissedecekler ama bulamayacaklar. Ne kadar ararlarsa arasınlar, bir şey bulamayacaklar. Ne bir tek kurşun ve ne de bir adam." İki kaya parçası gibi dizlerinde duran sıkılı yumruklarından güç aldı. "Faşistler" diye daha soğukkanlı devam etti, "saçlarımızı kırptılar, yüzlerimizi ve isimlerimizi aldılar. Bize bir numara verdiler, çizgili elbiselere soktular..."

Çizgili ceketini çekiştiriyordu. "Çalışkan arıların onlar için, evlerini ve bahçelerini yapıyoruz onların. Vız, vız, vız! Her arının çizgileri var. Ben sana benziyorum, sen de bana." Yumrukları açılıp kapandı. "Haraşo" diye fısıldadı anlamlı bir sesle.

"Fakat arıların iğneleri de vardır. Vız, vız, vız. Şimdi Kluttig elini kovana bir soksun gördüğünü... Biri diğerine benziyor..."

"İyi ki yüzlerimizi aldılar ve bize çizgiler verdiler iyi ki. Anlıyor musunuz yoldaşlar?" Bogorski, şefkatle ceketini okşadı, sırtını duvara dayayarak gözlerini yumdu. Bochow, bu cesaret karşısında utandı. Kendi basit yaratılışında bü-

kölmezi bükülebilir kılma, esnek hale getirebilme yeteneği yoktu. Bogorski'nin sözleri sihirli etkisini göstermişti. Yoldaşların birden değişen yüzleri, çıtırdayan mumun ışığında ışıldadı. Bu kez hiçbir karar alınmadı, gerek yoktu. Herkes kararı içinde almıştı. Sadece, dağılmak üzereyken Pribula, çocuğun sorumluluğunun bir yoldaşa verilmesini istedi. "Gerek yok" diye açıkladı Bochow cılız sesiyle, "Ben yaparım... Çocuk için yiyecek bir şeyler ayarladığında Kraemer'e gönderirsin, gerisini o halleder" dedi, sonra Riomond'a yöneldi. "Oui, oui!" diye kafa salladı Fransız.

Sığınaktan çıktılar. Dışarıda, kamp kıdemlisi gece düdüğünü çalana kadar teker teker ve aralıklarla, karanlık yolda gezinen diğer tutsakların arasına karıştılar.

* * *

Hortense, yolculuğa hazırды. Her şey tamamdı; sadece yolculuğa neyle çıkacağını bilmiyordu. Zweiling'in bir arabası yoktu ama Kluttig'in vardı. Hortense, uzun süreden beri, bu sert kamp komutanını tavlamaı düşünüyordu. Eşyalarını mutlaka yanına alırdı. Pısırik kocasından çok farklı bir adamdı o. Arkadaş eğlencelerinde Kluttig onu dansa kaldırır; Hortense kadınlık içgüdüleriyle, hauptschaführerin onun dolgun bedeninden haz aldığını hisseder ve bunun keyfini çıkarırdı. Dans ederken istekle yaklaşırdı ona. Aralarında bunun dışında bir şey olmamıştı. Kluttig'in karısı yoktu. Yıllar önce boşanmıştı.

Diğerlerinin tersine Kluttig'in kadınlarla maceraları işitilmezdi. Bu, onu Hortense'nin gözünde daha da yüceltiyordu. Hortense de genelde, tutkuları olmayan bir insandı; tutkusuz ve hantal bir yapısı vardı. Onu hayal kırıklığına uğratan evliliği, bunu daha da artırmıştı.

Zweiling'in henüz eve dönmemiş olduğu bu akşam Hortense, yatak odasında, aynanın önünde duruyor ve can sı-

kıntısından kendini inceliyordu. Kluttig'in yanına gitmekte tereddüt ediyordu. Bu işe öyle kolayca karar veremezdi. Ne de olsa kocası ile onun arasında önemli bir rütbe farklılığı vardı. Rütbe farklılığı? Hortense, dudak büktü. Yakında bunun bir önemi kalmayacaktı.

Zweiling'in yine önccki haline dönmesine, yani bir hiç olmasına daha ne kadar zaman kalmıştı. Ya Kluttig? Hortense umursamazca omuzlarını silkti. Kluttig'in eskiden bir plise atölyesinin sahibi olduğunu biliyordu. En azından gerçek bir erkekti! Eşyaları için duyduğu endişe, tüm tasalarına baskın geldi. Kluttig'in yanına gitmeye kararlıydı. Kendini aynada süzerek inceledi.

Bluzunu beğenmedi ve hatlarını tahrik edici bir şekilde ortaya çıkaran dar bir kazakla değiştirdi. Göğüslerini kavrayarak aynanın önünde sağa sola dönerken mırıldandı: "Bir avuç eşyayı götürmek için neler neler yapmak gerekiyor." Yazık, o güzelim mobilyalarını yanına alamayacaktı.

Kluttig evdeydi. Komutanlık arazisinde kendisine tahsis edilmiş bir evde oturuyordu. Hortense'nin içeri girmesine şaşkınlıkla izin verdi. Hortense, kendisine gösterilen sandalyeye oturdu, mantosunu çıkarmayı da unuttu.

"Eşyalarımı yüzünden geldim sadece. Biliyorsunuz, Gotthold'un bir arabası yok." Kluttig, gözlerini kırıştırtarak bir şey anlamadan kadının yüzüne baktı. Hortense, itaatkar bir biçimde ellerini dizlerine koydu ve yakaran gözlerle baktı. "Eşyaları arabanızla götürür müsünüz? Sadece birkaç bavul ve koli."

"Nereye?" diye patladı Kluttig.

Hortense, çaresizce omuzlarını kaldırdı. Kluttig, şimdi anlamıştı. Mızıldandı, ellerini pantolonunun ceplerine sokarak Hortense'nin önünde volta atmaya başladı.

"Şey demek istiyorsunuz, eğer..."

Hortense hevesle başını sallayarak onayladı.

Kluttig bacaklarını açarak önüne dikildi.

“Askeri bir hareket” dedi keskin bir sesle, “askeri bir hareket, taşınmak demek değildir ki.”

Hortense içini çekti, askeri hareketlarden anlamazdı. “Siz bana yardım edebilecek tek kişisiniz. Ne yapacağım? Gotthold’un arabası yok ki...” Mantosunu açıp arkaya atmıştı. Kluttig’in gözleri, onun göğüslerine takıldı. Gizlice yutkundu. Adem elması inip kalktı. Hortense, hauptschaführerin yüzündeki hareketlenmenin farkındaydı. Umut ile zafer arasında yalpalayıp gülümsedi. Oysa yanılmıştı. Kluttig’in yüzünden yansıyan erotik refleksler Hortense’nin dediği kadar etkin değildi. Hortense’nin görünüşü karşısında Kluttig, bu cazibeli kadının Zweiling gibi bir ahmağa düşmüş olmasından kaynaklanan gizli bir öfkeye kapılıyor-du. Bir hauptschaführer eşi rolünü, çok iyi ve isteyerek üstlenebilirdi.

Kluttig hızla bir sandalye çekerek Hortense’nin karşısına oturdu.

“Siz mutlu musunuz?” diye sordu aniden.

Hortense, bakışından büyülenmiş olarak şiddetle irkildi.

“Hayır, sayın hauptschaführer. Hayır, hiç değilim. Kesinlikle değilim...”

Kluttig elini, onun dizine koydu. “İyi, eşyalarınızı alacağım...”

“Oh, sayın hauptschaführer...” Sevincinden gevşeyen Hortense, onun yana kayan elini dizlerinin arasında sıkıştırdı. Kluttig, bir an için bu zevke kapılmak istedi ama elini geri çekti, sırtını sandalyesine dayadı ve gözlerini Hortense’ye dikti. Hortense, bakışlarının, içine kadar işlediğini hissetti ve kısa, çoktan unuttuğu bir ürperti duydu.

“Kocanızın o Yahudi çocuğuna” dedi teklifsizce, “ne

yaptığından haberiniz var değil mi?” Hortense korktu. Ağzını açtı. Fakat daha bir şey söyleyemeden, Kluttig tehlikeli bir biçimde tısladı: “Ve o notu da o yazdı.” Bu ani durum değişikliği Hortense’yi öyle hazırlıksız yakaladı ki, Kluttig, onun davranışlarından Zweiling’in ihanetini anladı. Bulgusunun büyüklüğü kendisini de şaşırttı. Hortense’nin şaşkınlığı yakıcı bir korkuya dönüştü.

“Ama benim bunlarla hiçbir ilgim yok...”

“Elbette yok” diye karar verdi Kluttig, kadını koruyarak. Birden kendini onunla birlik olmuş gibi hissetti. Sert bir ses tonuyla “İhanetin cezası ölümdür!” dedi.

Hortense ağlayarak ayağa fırladı: “Tanrı aşkına, sayın hauptschaführer, Tanrı aşkına!” Yüzü korkudan allakbulak olmuştu. Kluttig de ayağa kalktı. Karşı karşıya duruyorlardı. Kluttig, Hortense’nin vücudunun yaydığı ısıyı duyuyor gibiydi. Hortense’yi kollarından yakaladı, çıplak korku kadının bütün cinsel duyularını kavurup yok ederken, Kluttig’in içinde hızla kabarıyordu. Şimdi Hortense’ye gizlemeden doğrudan bakmaya başladı.

“Böyle bir kadın” dedi birden heyecanla, “böyle bir kadın...” Fakat Hortense bunlara kulak asmıyordu artık. Her yanı titriyordu. “Onu öldürecek misiniz?” Kluttig, Hortense’yi serbest bıraktı ve sırtıttı. Kadının duyduğu korku ona zevk vermişti. Cevap vermedi. Reineboth’un Zweiling hakkında söyledikleri geldi aklına “O hımbıl herifi için bu basit bir çözüm olur.”

Kluttig Reineboth’un soğukkanlı tahlilini hatırladıktan sonra yargıda bulundu: “Öldürmek mi”, dedi bir süre sonra, “bu onun için ucuza gelir. Yaptığı pisliği temizleyecek!”

Hortense’nin korkusu ümide dönüştü.

“Nasıl?” diye sormaya cesaret etti. Kluttig hemen cevap verdi: “Madem komünistlerle işbirliği yaptı, o zaman o he-

rifleri tanıyor demektir. Herhangi birilerini değil, onları biz de biliyoruz tabii ki, ama doğru adamları, illegal örgütün yönetimindekileri.” Hortense’nin, kocasının işyeri olmasının dışında kampla ilgili bildiği hiçbir şey yoktu. Bu yüzden yeniden korkuya kapıldı. “Tanrı aşkına sayın hauptschaführer!” Gözleri titriyordu. Kluttig ona çok yaklaştı, ondan bir baş kadar daha uzundu. Hortense’in onu görmesi için başını kaldırması gerekiyordu. Kluttig, Hortense’nin huzursuz gözlerinin içine baktı, içini kaplayan arzu dalgası gırtlakını sıkıttı.

“Kocanızla konuşun” dedi kısık bir sesle, titremesini güçlkle bastırarak. Hortense, korkuyla başını salladı itaatkarca. Mantosunu göğsünün önünde toparladı, gitmeye yeltendi. Kluttig, onu kollarından kabaca tutarak durdurdu. Daha söyleyecekleri vardır düşüncesiyle Hortense soran gözlerle baktı, fakat adamın çizgilerinde sadece çıplak bir şehvet okunuyordu.

“Ona yol verin” diye aksırdı Kluttig, “eşyalarınızı ben alacağım.” Hortense’nin tek dileği buradan hemen ayrılmaktı. Daha biraz önce üstüne oynadığı bu adamın şehveti ona iğrenç geldi birden.

Kluttig, Hortense gittikten sonra kendini sandalyenin üstüne attı, yüzünü sıvazladı, derin derin soluklandı. Heyecanı boğazında düğümlenmişti.

Hortense’nin Kluttig’in yanında olduğu saatlerde Zweiling de Reineboth’un odasıındaydı. Komutana gitmeye cesaret edememişti. Reineboth’un keyfi yerindeydi. “Evet, sevgili dostum” diyerek karşılamıştı Zweiling’i, “Kapodan yana şansın yokmuş.” Bunu söylerken kibirle gülümsüyordu. Zweiling, bunu uygun bir işaret olarak değerlendirerek ihtiyatla, Höfel hakkında “iyi bir şeyler” söylemeyi denedi. Reineboth, üzüntülü bir şekilde başını omuzlarına çekti.

“Bu üzücü bir hikaye. Ne yazık ki mesele sadece Höfel’i değil, seni de ilgilendiriyor.” Zweiling dikkat kesildi “Benimle ne ilişkisi var anlayamadım” dedi. Boğazındaki düğümü zorlukla yuttu. Reineboth bunu gizli bir sevinçle izliyordu.

“Bunu ben de kendi kendime soruyorum” diye yanıt verdi ikiyüzlülükle, rapor defterinin arasından Zweiling’in yazdığı notu çıkardı.

“Hâlâ inanamıyorum...” Zweiling’in içi altüst olmuştu, notu hemen tanımıştı. Reineboth, bir gizi paylaşıyormuş gibi iç geçirdi, Zweiling’in sinirlerini sonuna kadar germek onun için büyük bir zevkti.

“Biz Höfel’i ve Polonyalıyı, o şeyi, biraz okşadık ve o zaman...” Reineboth bir gözünü yumdu ve tamamlanmamış cümleye özel bir anlam kattı.

“Kısacası, ikisi suçu senin üstüne atıyorlar.”

Zweiling ayağa fırlamak istedi, ama kendini ele vermek için, irkilmesini umursamaz bir el hareketiyle kapattı.

“İntikam almaya çalışıyorlar.”

“Ben de öyle dedim.”

Reineboth sandalyesine yaslanarak elindeki notla oynadı. Zweiling kendini savunmak için beceriksiz bir deneme yaptı.

“Sen herhalde buna inanmıyorsun, benim...”

“Ben hiçbir şeye inanmıyorum” diye sözünü kesti Reineboth. “Bu iş pek de temiz değil. Ufak tefek pürüzleri var. Bu not mesela...”

Reineboth, notu Zweiling’e attı umursamazca. Zweiling notu okurken şaşırmış görünmeye çalıştı, fakat Reineboth rol yaptığını anlamış, giderek emin olmaya başlamıştı.

“Bu notu senin komandodan biri yazmamış.”

Zweiling terlemeye başladı.

“Bunu nereden biliyorsun?” diye sormaya cesaret etti. Reineboth, ukalaca gülümsedi, notu eline alarak katladı ve

cebine soktu; Zweiling'e, bu ayrıntılı hareketleriyle işkence ediyordu. Zweiling'in, cevap vererek konuyu başka yönle-
re çekme yeteneği yoktu ve bu yüzden sessizlik aynı anda
hem sorgu hem itirafa dönüştü.

Reineboth artık yeterince şey öğrenmişti. Zafere ulaşmış
birinin duyduğu zevkle yeniden sandalyesinde yaslandı, baş
parmağını üniformasının iliğine geçirdi, parmaklarıyla tem-
po tuttu.

"Evet, sevgili dostum..."

Zweiling, kül gibi oldu. Suda boğulmamak için debele-
nen biri gibi kendini üstte tutmaya çalışıyordu.

"Kim ispatlayabilir ki benim..."

"*Sen tersini* nasıl ispat edeceksin?"

Bakışları birbirine kenetlenmiş dalgalanıyordu. Reine-
both samimi bir yüz ifadesi takındı yeniden.

"Bütün bu olup bitenlerle bir alakan olmadığından emi-
nim."

Bu, düpedüz bir şaşırtmaydı, Zweiling'in buna inanma-
sını istiyordu.

"Ayrıntıları şimdilik sadece Kluttig ve ben biliyoruz."
Tehditkar gülümseyip parmağını kaldırdı. "Şimdilik! Şöyle
de denebilir: Hauptscharführer Zweiling, illegal örgütün
izini bulmak için Yahudi piçiyle ilgili meseleye karıştı...
Evet, hatta, Hauptscharführer Zweiling gizli görev gereğine
göre hareket etti..."

Reineboth işaret parmağıyla çenesini sıvazladı.

"Bütün bunlar söylenebilir..."

Burada Zweiling yine konuşacak gücü buldu.

"Ama... ben onları tanımıyorum ki..."

Reineboth, işaret parmağını ona doğru savurdu.

"Görüyor musun, kafamın henüz net olmadığı nokta iş-
te tam burası. Ben dürüst davranıyorum, sevgili dostum ve
bunu sana söylüyorum."

Zweiling inandırmak istedi, ama Reineboth ona sertçe çıkıştı.

“Zırvalama şimdi, Zweiling! Senin başın söz konusu! On ikiye beş var! Bana maval okuma!”

Zweiling büsbütün çaresizliğe düştü.

“Ne yapacağım..?”

Reineboth ayağa kalktı. Esnek hali kaybolmuştu. Soğuk ve tehlikeli bir biçimde Zweiling’e hırladı.

“Ne yapacaksın bu senin meselen. Komünle işbirliğine girdin, onunla ne kadar içli dışlısın, bu senin meselen. Başını ilmikten nasıl kurtaracaksın, bu da senin meselen. Herşey senin meselen, anladın mı? Biz, perde arkasında kimlerin olduğunu bilmek istiyoruz. Kimi tanıyorsun?”

Zweiling’in gözleri sağda solda arandı.

“Ben Höfel ve Kropinski’yi tanıyorum.”

“Başka?”

“Pippig’i tanıyorum.”

“Pippig, iyi. Başka?”

Zweiling çaresizce omuzlarını kaldırdı ve tahmin etti.

“Kraemer’i tanıyorum.”

“Kraemer’i de tanıyorsun, tabii” diye alay etti Reineboth.

“Ne yazık ki bunları biz de biliyoruz, bize diğerleri lazım.”

“Hangi diğerleri?”

Reineboth, yumruğunu masaya indirdi, ama hemen kendine hakim oldu. Doğruldu, üniformasını çekti ve yumuşak bir sesle konuştu: “Çok az zaman kaldı. Kendini zorla sevgili dostum...”

* * *

Zweiling, eve tamamen perişan bir halde döndü.

“Yakana yapışmak istediklerinden haberin var mı?” diye karşıladı onu Hortense.

Zweiling, bitkin bir halde bir sandalyenin üstüne çöktü, ceketinin yaka düğmelerini açtı.

“Onlara gizli örgütü getirecekmışim.”

“Yap o zaman” diye çıkıştı Hortense.

“Kimseyi tanımıyorum ki!”

Hortense, kollarını göğüslerinin üstünde kavuşturdu.

“O kahrolası Yahudi piçi senin başına neler getirdi gör bak. Keşke gebertseydin!”

Zweiling çaresizlikle kıvranıyordu.

“Kimi versem ki?”

Hortense ciyaklıyordu:

“Bunu *ben* nereden bileyim! Kamptaki o alçakları *sen* tanıyorsun, ben değil!”

“Ya yanlış isim verirsem?”

Hortense alayla güldü.

“Bizi ilgilendirmez? Sen kafanı kurtarmak zorundasın!”

Zweiling, boğazını sıvazladı.

Geceyi uykusuz geçirdi, saatlerce düşündü durdu. Yanında karısı uyurken kendini huzursuzlukla sağa sola atıyordu.

* * *

Ertesi gün, Elbise Deposunda yeni biri peydah oldu; sözüm ona, tutuklanan iki kişinin yerine getirilmişti. Yeni adamın komandoya geliş biçiminden, sadece Pippig değil herkes kuşkulandı. İster revir olsun ya da Elbise Deposu, ister iş ekipleri ya da yazıhane olsun; kampın hiçbir önemli komandosuna, buralara adam göndermekle görevli iş ekipleri ve yazıhanedeki sorumlu tutsaklar tarafından, kişilik bakımından güvenilirliği önceden kontrol edilmedikçe yeni biri katılamazdı.

Böyle komandolara yeni birinin alınması önerisinin, tutsakların özyönetimi ilkesine göre bu tutsaklar tarafından

SS-hizmet f hrlerine yapılması gerekirdi. SS kamp yönetimi, böyle bir önerideki i  bağıntılarla ilgilenmezdi. İlgilendikleri tek Şey, kampta “her Şeyin yolunda gitmesi”ydi; çünkü karmaşık idare mekanizmasını yönetmeye ne istekli ne de yetenekliydi. SS Őeflerinin rahatlarına d Ő  nl   , kampta sorumlu tutsaklar tarafından, yıllar içinde, güvenilir görevli tutsaklardan oluşan bir gövdeyi yaratma konusunda fırsat olarak de erlendirilmiŐti. Bu yeni adamın Elbise Deposunda alıŐılmıŐın dışında bir biçimde ortaya çıkışı komandodaki tutsakları Ő phelendirmiŐti. Zweiling, yeni geleni, kendisine hizmet f hrlerinin yolladı ını iddia etti ve “ayrıca” dedi, odada karşısında duran Pippig’e göz kırparak “ayrıca nabız yokladım, H fel ve Kropinski’yi belki çıkarabiliriz.”

Pippig, bunun bir yalan olduğunu sezdi ve kulak asma-
dı. Yem gelenin ne yapacağını sordu.

“Ne yapacak?” Zweiling, sanki yeni gelen, kendisinin de işine gelmiyormuŐ gibi bir ses tonuyla konuşuyordu. Yeni gelen, siyasi tutsak işareti taşıyordu, ama kimse tanı-
mıyordu onu. Nereden gelmişti?

Pippig’in i i rahat değildi, bir bahancyle Elbise Deposundan çıkıp heyecanla Kraemer’in yanına koştu: “Bize yeni biri geldi. Adamda bir terslik var.” Kraemer, Pr ll’e, Wurach’ın –yeni gelenin adı buydu– kartını yazıhaneden getirtti.  st nde fazla bilgi yoktu. Wurach, Maximilian, eski ordu mensubu. İki senedir tutsak. Kart, tutsaklı ın nede-
ni hakkında bilgi vermiyordu. Mutlaka arkadaşlarından hırsızlık yapmıştır, diye tahmin yürüttü Kraemer.

Wurach, birkaç ay önce, tek kişilik bir sevkiyatla, Sachsenhausen Toplama Kampı’ndan Buchenwald’a getirilmiş. Kartta böyle yazıyordu. Tek kişilik sevkiyat?

Birkaç ay önce Sachsenhausen’de, birçok siyasi tutsak ihbar edilip kurşuna dizilmişti... Sachsenhausen’den Buc-

henwald'a gelen tutsaklar anlatmıştı bunu. Pröll, Kraemer ve Pippig birbirlerine baktılar.

"Ulan Walter..." Pippig'in gözleri dikleşti. Kraemer, eliyle alnını ovuşturdu. "Kahretsin!"

Maximilian Wurach; tek kişilik sevkiyat; hizmet f  hreri tarafından komandoya yerleştirilmiş bir muhbirdi bu!

"Ulan, Walter..."

Kraemer, konuşmadan, yeniden yazıhaneye g  t  rmesi i  in kartı Pr  ll'e geri verdi.

Pippig huzursuz olmuştu.

"O herif,   ocuğu nereye sakladığımızı mı bulmak istiyor?"

Kraemer, dirseklerini geniş  ce ayırarak dayandığı masada oturakalmıştı, Pippig'in telaşlı y  z  ne bakıyor, karşısındaki k     k adamın sezdiklerinden daha fazlasını d  ş  n  yordu.

Bir komandoda, bir muhbirden, sinsi bir al  aktan daha tehlikeli bir şey olamazdı. Kraemer'in aklına ilk gelen şey tabancalardı. Tehlike kokusunu almış; i  indeki his, tabancalarla muhbir arasındada bir ilişki kurmasını sağlamıştı.

Kraemer bir daha bu d  ş  nceden kurtulamadı. Muhbirin g  revi neydi?   uvallar, Kraemer'e artık yeterince emniyetli gelmemeye başlamıştı. Tabancalar   uvallardan   ıkarılmalıydı! Fakat bunu   nce Bochow'la konuşması gerekmiyordu muydu? Kraemer, teredd  t etmeyi bir kenara bırakarak kendi başına davranma kararı aldı. Kraemer ayağa kalkarken, Pippig'in h  l   onunla konuştuğunu fark etti, ve kısa bir el hareketiyle s  z  n   kesti.

"şimdi beni dinle."

Pippig sustu.

Kraemer, kapının yanına gitti, bir an dışarıya kulak kabartarak durdu, sonra ufak tefek adamın iyice yakınına gelerek g  ğs  n   işaret parmağıyla d  rtt  . "Sana s  ylediklerimi   ok iyi dinle ve   enenı tut, anladın mı?" Pippig, hevesle başını salladı.

Kraemer, düşüncelerini sıraya dizerken alt dudağını büktü, sonra kısaca “Üç elbise çuvalı, anladın mı?” Pippig’e numaralarını söyledi. “İlk pencerenin hizasında, en üstte yedinci sırada asılılar” dedi.

Kraemer’in sözleri Pippig’e anlaşılmaz geldi, kamp kıdemlisinin biraz daha konuşmasını heyecanla bekledi. Kraemer, bir an için dudaklarını sıktı, Pippig’e dikkatle baktı ve beklenmedik bir şekilde konuştu: “Üç tabanca! — Her çuvalda bir tane.”

Pippig’in soluğu kesildi, fakat yüzünde, düştüğü şaşkınlıktan eser yoktu. Bu iyi, diye tespit etti Kraemer.

“Onları saklamamız lazım, anlıyor musun?”

Pippig konuşmadan yutkundü, adem elması yükseldi. Bu şeydi ya... vay, vay... Pippig’in aklına birden, Höfel’in çocuğu orada saklamalarına karşı çıkışı geldi. Höfel’i korkaklıkla itham ettiği için utandı. Şimdi bağlantıları kurmuştu. Kraemer ısrarla sürdürüyordu: “Onları saklayacak daha iyi bir yer bulmalısın. Sizin bölümde etrafına bir bakın. Uygun bir yer bulduğunda bana hemen haber ver.”

Pippig konuşamayacak kadar büyük bir şaşkınlığa düşmüştü. Sadece kafasıyla onayladı ve Kraemer’in elini kuvvetle sıktı. Bu, söz verdiği anlamına geliyordu.

Ardından Elbise Deposuna gitti Pippig.

Göğsü kabarmıştı. Kampı ve buradaki insanları, bambaşka bir gözle görüyordu. Yay biçiminde yerleştirilmiş basık baraka dizileri artık ona o kadar, ürkekçe yere sinmiş gelmiyordu. Tahta yapılardan oluşan bu tacın üzerinden, büyük Elbise Deposu binası yükseliyordu. Orada saklıydı silahlar. Pippig, ancak şu an, muhteşem gerçeği tamamıyla kavrayabilmişti. Öğrendiği şey, kalbini eziyordu neredeyse. Görünmez, ama her yerde olan bir gücün varlığı, içini ürpertti ve bugüne kadar hiç tanışmadığı bir sevinçle doldurdu.

Silahlar!

Bir blok führeri yanından geçti. Pippig, şapkasını onun önünde çıkarmak zorundaydı. Bunu yaparken SS'e bakması yasaktı. Üniformalı da, tutsağı bir bakı a bile değer görmez, bu pisliği yok sayardı. Pippig şapkasını ba ından hırsla çekti; bu, sessiz bir meydan okuyu tu. Madik atan sen misin, ben mi?  arpık bacaklı, Dresdenli ufak tefek dizgici, o an duyduğu kadar büyük bir memnuniyeti hayatında hiç duymamı tı. Madik atan benim, emin ol ki, madik atan benim.

Blok führeri geçmişti. Pippig şapkasını yine yerine koydu. Tabii ya, madik atan benim... Kalbi sevinçten taklalar atıyordu. Pippig'i aniden yakıcı bir korku kavurdu! Yeni gelenin, elbise çuvallarını aradığını tasavvur etti.

Pippig ko maya başladı. Soluk soluğa yazıhaneye girdi. Tutsaklar sabırsızlıkla kar ıladılar onu.

"Neredeydin? Yeni gelen, yarım saatten beri Zweiling'in odasında. Aralarında ne var bunların?"

Rose hırladı: "Yakında hepimizi zindana atacaklar. Ama siz, böyle hikayelere burnunuzu sokmaktan vazge miyorsunuz."

Pippig ona tıslayarak  ıkı tı: "O meseleden ben sorumluyum, sadece ben anladın mı? Arkadaşları bu i in dışında bırak."

Rose  st nl k tasladı: "Senin yüzünden hepimiz yancağız zaten."

Pippig sinirlendi. "Bana kalırsa, evindeki k  k bostanına yarın değil, bugün bile dönebilirsin."

Tutsaklar, çıkmaya yüz tutan kavgayı durdurdular.

Pippig, kızgınlıkla b royu terk etti. Zweiling'in odasına hızla göz attı. Yeni gelen, yazı masasının önünde esas duru taydı.

Giysi bölmesi bo tu.

Pippig dikkat çekmeden uzun sıraların arasında dola tı. Burada ortalarda olmalıydı. Pippig gözlerini sıralarda gez-

dirdi. Çuvallar, üst üste iki kat halinde asılıydı; üstteki sıraya sadece bir merdivenle ulaşılabilirdi. Yedinci sırada ve ortadaki pencerenin hizasında olduğunu söylemişti Kraemer. Orada mı? Pippig, çuvalların üstüne yazılmış numaraları tanıdı. Bir merdivenle yukarı tırmandı, çuvallardan birini yokladı, hiçbir şey yoktu. Çuval, olağan şeyleri içeriyormuşa benziyordu; elbiseler, paltolar, çamaşırlar, ayakkabılar... Pippig, üç çuvalı da yokladı. Hiçbir şey yoktu.

Fakat, her çuvalda, uzun ağızlı çizmelerin olduğunu fark etti. Eliyle tarttığına, çizmelerden biri diğerinden hep biraz daha ağır geldi ona. Pippig merdiveni yerine koydu ve derin bir nefes aldı. Giysi bölmesi rutubetsizdi ve naftalin kokuyordu.

* * *

Hizmet führeri, Zweiling'in girişimi üzerine Wurach'ı komandoya göndermişti. Zweiling, duruma bir çare bulmak için kafa patlatıyordu. İş nasıl da çetrefilleşmişti. Öyle bir hale gelmişti ki, aynı konu yüzünden hem SS, hem de tutsaklar şüpheleniyordu ondan. Reineboth'un gözünde temizlemek zorundaydı kendini; bunun nasıl olacağı hiç önemli değildi. Bu yüzden yüz tutsak harcansa bile, umrun da olmazdı. Fakat, istedikleri isimleri kafadan sallayabilir miydi? Reineboth, doğru isimleri vermezse onu hedef şaşırtmakla suçlayıp bir hain olduğuna daha çok inanırdı. Sonunda, Zweiling'e kızgınlıkla çıkışan Hortense, bilmeden, aklına bir fikir getirmişti: "Şimdi iki ateş arasında oturup duruyorsun işte! Adam mısın sen? Sözde SS olacaksın? Bu pislikten kurtulmaya bak. Kampta, seni doğru adamlara ulaştıracak yeterince döküntü adamın var ya."

O sırada Zweiling, Wurach'ı hatırladı. Sevk edildiğinde, "yukarıda" onun hakkında konuşulmuştu.

Wurach, muhbirlik yaptığı için, Sachsenhauser Kam-

pr'ndakilerinin saldırısından korumak amacıyla Buchenwald'e getirilmişti. Hizmet führeri sırtıtmıştı. "Niye özellikle o?"

"Bende neler olduğunu biliyorsun" diye yanıtlamıştı Zweiling. Geriye kalanlar formaliteydi. şimdi Wurach, Zweiling'in önünde duruyordu. Tutsağı s z d .

Kafası fazla büyük, gövdesi tıknaz, geniş yüzünde çok küçük, düğme gibi bir burun taşıyan bir d v ş   d !

"Asker miydin?"

"Evet, hauptscharführer."

"Peki ne oldu?" Zweiling dilini üst dudağının üstüne sarkıttı. Belli ki "bunun" hatırlatılması Wurach'ı rahatsız ediyordu, cevap vermemek için oyalandı.

"Bir aptallık ettim işte."

"Hırsızlık, değil mi?"

Wurach, Zweiling'e, efendisine güvenmeyen bir köpek gibi bakıyordu. Zweiling, Wurach'a bir paket sigara uzattı, almaya  ekind ğini görünce teşvik etti.

"Hadi, alsana..."

Wurach paketi çabucak cebine soktu.

"Sachsenhausen'da müthiş bir iş becerdin" diye konuşmayı sürdürdü Zweiling. "Müthiş iş"ten sonra serbest kalmayı uman Wurach, hayal kırıklığını fazla mesele yapmadı. Omuzlarını silkti.

"Elime ne geçti ki?" diye küskün bir kızgınlıkla.

"Tahliyenle bizzat ilgileneceğim."

Wurach, kulaklarını açtı. Zweiling imalara başlamıştı. "Komutanımız namuslu bir adamdır, sizin gibi bir adama neler borçlu olduğunu bilir..."

Wurach merakla sordu: "Demek istiyorsunuz ki, ben..."

"Seni komandoma boşuna almadım", diyerek umudunu

besledi. “Tabii önce elimde bir şeylerin olması lazım, bunu anlayabilirsiniz herhalde.”

Wurach başıyla onayladı, bunu anlardı.

“Burada neler yaşandı biliyorsunuz değil mi?” Zweiling boynunu uzatarak camdan dışarı baktı ve gözlenmediklerinden emin olunca devam etti. “Bizde de kötü kokular yükseliyor, Sachsenhausen’de olduğu gibi gizli kapaklı işler çevriliyor anlıyor musun? Onlara ulaşmamız gerek. Bu gizli bir görev. Bizzat komutan verdi, anlıyor musun? Sen bu konuda tecrübelisin değil mi?”

Zweiling dişlerini gösterdi. Wurach düşünmeye başlamıştı. Zweiling sürdürdü. “İpleri ellerinde tutanları bulursak ve komutana şöyle diyebilirim: Tutsak Wurach... öyle ya, önce elimde bir şeylerin olması lazım.”

Wurach dudaklarını yaladı. “Birçok kişiyi tanıyorum tabii, önceden dezenfekte komandosundayken tüm kampta dolaşabiliyordum...”

“Tamam işte...” diye heveslendi Zweiling.

Wurach başını omuzlarına çekti. “Onlar doğru kişiler mi acaba?”

“Bunu öğrenmen lazım. Benim komandomda da bunlardan birkaç tane var mutlaka. Evet, ne diyorsun?”

Wurach, mahcup bir el hareketi yaptı. “Bu o kadar çabuk olmaz, düşünmem lazım.”

“Düşün bakalım, düşün.” Zweiling ayağa kalktı.

“Şimdi sizi Pippig ile tanıştıracam, o da mutlaka onlardan. Unutma ikimizin arasında hiçbir ilişki yok anlamı mı?” Wurach bu işleri biliyordu, yüzünü belli belirsiz bir sırıtma sıyırdı. Zweiling, Pippig’i içeri çağırırdı. Başparmağıyla Wurach’ı işaret ederek “Bu herifin ağzını yokladım. Bunu yazıhaneye götür, iyice incele. İşe yaramazsa gider. Burada haylazlık istemiyoruz” dedi.

Pippig, yeni gelenle yazıhaneye girdiğinde, Rose dışında kimse başını kaldırmadı. Wurach, odadaki soğuk havayı sezdi. Burada dikkatli olmak gerekiyordu.

* * *

Silahları nereye saklamalı? Pippig, kafasını patlatıyordu.

Tüm öğleden sonra, görünürde işiyle meşgul olarak uygun bir yer aradı. Çatıdan bodruma kadar her yeri inceledi. Nereye koymalıydı, nereye? Yeterince güvenilir gelen bir yer bulamıyordu. “Allah kahretsin!”

Camın arkasından, Zweiling’i yazı masasında tembel tembel otururken gördü.

Yazı masası, diye düşündü küçümsemeyle Pippig. Sanki, o içerdeki, stok listelerinin altına çiziktirdiği imzasının dışında, hayatında bir kez olsun başka şeyler yazmış gibi masası bir genel müdürünkine benziyordu.

Birden ufak tefek dizgicinin düşünceli bakışları değişti. Yüzü gerildi. Aklına bir fikir gelmişti, doğru yeri bulmuştu!

Zweiling, her zaman olduğu gibi akşam sayımından sonra odasından ayrıldı, ve komando, gece düdüklerinin çalınmasına kısa bir süre kalana kadar çalışmaya devam etti.

Pippig, tutuklanan Höfel’in yerine, Elbise Deposunu kilitlemeyi ve anahtarı girişteki nöbetçilere teslim etmeyi üstlenmişti. Sabahları, yoklamadan önce geri alıyordu onları. Bu elverişli durum, Pippig’in yaptığı planın önemli bir unsuruydu.

Çocuğu kaçıırken olduğu gibi, Zweiling tarafından rahatsız edilmezse, her şey yolunda giderdi.

Bu kez işler yolunda gitti. Zweiling gitmişti. Komando, düdükler çalmadan bir saat önce bölümden ayrıldı. Pippig, kapıyı iki kez kilitler gibi yaptı. Gerçekte kapı açıktı. Pippig anahtarları girişe götürdü.

Karanlıktı. Blok kıdemlisiyle anlaşmak, Pippig için kolaydı.

“Dinle Max, bu akşam blokta uyumayacağım, bölümde kalacağım” dedi Pippig.

Blok kıdemlisi iyi niyetle homurdandı, “Yine neler çeviriyorsun, ihtiyar haydut?” Ama Pippig usulca uzaklaşmıştı bile.

Elbise Deposu, mutfak, çamaşırhane, dezenfeksiyon ve banyodan oluşan bina kompleksinin yan tarafında bir yerdeydi. Pippig’in, bir tutsak ya da kampı gecikmeli terk eden bir SS tarafından görünmemek için yolu ustalıklı aşması gerekiyordu. Karanlık binalara sığındığında emniyette olacaktı. Kapı sessizce açıldı, binaya kaşla göz arasında bir gölge sızdı.

Karanlık giysi bölmesinde, ne olur ne olmaz diye, bir zamanlar çocuğu da gizleyen yığının arkasına saklanarak bir süre bekledi Pippig. Bugün yağmur bile yağmıyordu, ortalık süt lınandı, berrak gökyüzünde dolunay yükselmişti. Uzun sürmedi, Pippig kamp kıdemlisinin düdüğünün tiz çığlığını duydu. Çeşitli yerlerde tekrarlanıyordu, uzakta, daha yakında... Sonra, kamp sessizliğin kalın örtüsünü üzerine çekti.

Pippig bekledi, bir saat, iki... Saati yoktu, zamanı hislerine göre ölçüyordu. Pippig, gece yarısı olduğunda, saklandığı yerden çıktı. Yazıhaneden, çekiç, kerpeten ve keski aldı. Her türlü alet bulunurdu orada. Sonra sessizce Zweiling’in odasına girdi. Yapması gerekenleri sırasıyla düşünmüştü çoktan; tasarladığı hareketleri teker teker, peş peşe gerçekleştirdi. Ağır yazı masasını kaldırıp dikkatle yana kaydırıldı. Sonra yıpranmış halıyı iyice hesaplayarak yarıya kadar katladı. Çünkü iş bittiğinde her eşya, tam tamına eski yerine yerleştirilmeliydi. Zweiling masasının yerinden oynatıldığını anlamamalıydı.

Ardından Pippig, işin en zor ve zahmetli kısmına başladı. Açtığı yerden, döşemeden bir metre uzunluğundaki bir tahta parçası çıkarmalıydı. Gecenin soluk ışığında gözlerini zorlayarak, çivileri parmaklarıyla yokladı. Tahtanın derinlerine gömülmüşlerdi! Bunu düşünmemiştii.

Sinirlerini bozma şimdi. Sen mi madik atıyorsun, ben mi...

Yazı masasının genişliği kadar olan alandaki tahtaları yokladı. Çivilerden bir tanesi biraz daha yukarıda duruyordu. Fakat kerpetenle tutulamayacak kadar da az. Pippig, keskiyle denedi. Destek bulamadı, demir çubuk, çivinin başının üstünden kaydı.

Sakin ol Rudi, sakın ol! Tahtayı sakın zedeleme! Her şeyi düşün!

Pippig, çivinin kafasını tutabilecek uygun bir yer bulmak için demirle yokladı. Pür dikkat kesilmiş, demirle birlikte hissediyordu. Bir yerden takılması gerekiyordu. Bütün dünyada, başı tahtanın içinde hafifçe de olsa yamuk durmayacak hiçbir çivi yoktu. Pippig o yeri buldu. Ancak, demiri, çivi başının bir milimetreden çok daha küçük aralığına yerleştirmek alet, kas ve sinirlerin birlikte dikkatle çalışmasını gerektiren çok ince bir işti. Demir hafifçe tutundu. Pippig, yaylanan hareketlerle çivinin başını kaldırmaya çalışıyordu. Ona hiç bitmeyecekmiş kadar uzun gelen bir süre uğraştı ve başarmak üzere olduğunu hissetti. Çivinin başını, ihtiyatla, onu kerpetenle tutabilecek kadar yukarı kaldırmayı başarabilmişti nihayet. Fakat bu aletle de çok dikkatli hareket etmeli ve her türlü zorlamadan kaçınmalıydı, tahtada izler bırakmamalıydı. Pippig, kerpeteni, çivi başının etrafında dişleye dişleye dolaştırdı, sonunda onu sağlam bir şekilde yakaladığında, şapkasını çıkararak kerpetenin tutacağına altına yerleştirdi. Yumuşak bükme hareketleriyle çiviye yatağından milim milim çekerek çıkardı.

Nihayet!

Daha beş çivinin sökülmesi gerekiyordu. Ancak bu, deminkinin yanında çocuk oynucağıydı. Keskiyi yaylanma kolu olarak, gevşetilmiş tahtaya yerleştirdi, şapkasını sürekli altlık olarak kullanmayı ihmal etmeksizin tahtayı, çakılı yerinden ihtiyatla kaldırdı. Tutsaklığının geçmiş yıllarında, inşaat komandosunda çalışan Pippig, tahta döşemenin altında sadece curuf bulunduğunu bilirdi. Artık, iş hızla ilerliyordu. Pippig curufu kenara, tahtaların altına itti; hemen giysi bölümüne gidip merdiveni yerleştirdi, çuvalları indirdi. Şimdiye dek sakın kalmıştı. Fakat çuvalları karıştırıp çizmelerin uzun konçlarına ellerini soktuğunda gerilip telaşa kapıldı. “Sakin ol, lanet olsun” diyordu kendi kendine. Ama, çizmenin dibinde, bezlere sarılmış, yabancı ve esrarengiz bir şey rastladığında ellerinin titremesini engellemeyemedi. Pippig, cismi kavradı, eli silahın şeklini algıladığında ürpertiyle sarsıldı. Pippig silahı dışarı çıkardı.

Silah –ağı, ‘buyurucu ve onurlu–, titreyen bu insan eli tarafından tartılmasına izin verdi. Pippig, sadece bir an, ürpertinin tadını çıkardı. Çabucak diğer tabancaları da çıkardı, çuvalların ağzını bağlayarak tekrar yerlerine astı. Merdiveni yerine koydu ve hazinesiyle birlikte hızla Zweiling’in odasına döndü.

Sargılarını çıkarıp kendine inceleme fırsatı tanımadan onları aceleyle hazırladığı yeni yuvalarına yatırdı. Sanki saklandıkları yerin dışında oldukları her saniye kutsallıklarını kaybedebileceklermiş gibiydi. Pippig, döşemenin tahtasını yerine yerleştirdiğinde korkunç bir irkilmeye sarsıldı.

Dışarda bir tıkırtı vardı!

Pippig kapının sessizce açılıp kapandığını duydu.

Bir an bir sessizlik oldu.

Sonra ihtiyatlı adım sesleri yaklaştı. Pippig, tahtayı hâlâ

elinde tutarak açtığı deliğin başında çökmüş duruyordu. Tüm duyuları donakalmış, yüzünü ağır ağır gelen uğursuzluğa dönmüştü. Pippig'in göğsünden soğuk bir ter damlası, ürperterek süzüldü.

Adımlar yaklaştı, korkunç bir isabetle odanın yarı açık kapısına yöneldiler. Pippig'in nefesi giderek daraldı; kapı açılıp iki kişi içeri girdiğinde tamamen durdu. Bunlar kamp devriyesinden Müller ve Brendel'di. Etrafı turlarken tesadüfen binanın kapısını kontrol etmişlerdi.

"Sen burada ne yapıyorsun?" diye sordu Brendel tutuk ve kuşkulu bir ses tonuyla. Pippig ağzını açtı, ama donmuş duyuları yanıt vermesine engel oldu. Brendel ve Müller yaklaştılar. Deliğin üstüne eğildiler. Brendel, delikteki cisimlerin sadece silüetlerini görmesine izin veren karanlıkta, onlara doğru uzandı.

O anda Pippig uyuşukluğundan sıyrılıp kendine geldi. Brendel'i şiddetle göğsünden itti. "Çek ellerini!" Fakat Müller de uzanmıştı; şimdi ikisi de ellerinde tuttukları tabancalara hayretle bakıyorlardı.

"Bunları nereden buldu?"

Pippig ayağa fırladı. "Sizi ilgilendirmez!"

Güçlü kuvvetli Brendel küçük adamı sıkıca kavramıştı bile.

"Söyle, nereden!" Kritik bir andı bu.

Müller ikisinin arasına girerek onları ayırdı.

"Bizimle konuşabilirsin Rudi. Arkamızdan iş çevirmeye kalkan bir alçak değilsen, söylersin burada ne..."

"Alçak? Sen manyak mısın?" diye çıkıştı Pippig. "Siz de biliyorsunuz neler olup bittiğini. Postumuzda bir bit var. Bunlar Höfel'in. Madem gördünüz, o zaman gevezelik edip durmayın da bunları bir an önce gömüneme yardım edin."

Kamp devriyeleri birbirlerine baktı. Höfel, onların da eğitmeniydi, aradaki ilişkiyi hemen anlamışlardı. Güvensiz-

likleri, uzun yıllardan beri iyi ve güvenilir bir arkadaş olarak tanıdıkları Pippig'den şüphelenmekten çok, o anda yaşadıkları şaşkınlıktan kaynaklanıyordu. Uzun tutsaklık yıllarında sezgileri çok gelişmişti ve bu, beklenmedik durumlarda dahi doğruyu yanlıştan ayırmalarını, gerektiği gibi davranmalarını sağlıyordu. Duraksamada'nı Pippig'e, tabancaları saklamasında yardım ettiler. Brendel sadece seçtiği yer konusunda şaşkındı.

"Ulan" diye fısıldadı "bunları tam da Zweiling'in masasının altına saklamak fikri de nerden geldi aklına?" Pippig fısıldadı: "Bir scharführerin kıcı, hâlâ en güvenli kapaktır da ondan. Kaba etlerimiz arasına kadar bakarlarken burayı aramazlar. Anlaşıldı mı?"

Bu açık mantık Brendel'i şaşkınlığa düşürdü.

"Rudi, sen bir dahisin..."

"Saçmalama" diye cevap verdi Pippig, gururu son derece okşanmış olarak.

Tabancalar arasındaki boşluğun curufıyla doldurdular. Tahtayı yerleştirmeden önce Brendel, odanın duvarıyla zula arasındaki diğer döşeme tahtalarını saydı. Tabancaların on birinci tahtanın altında olduğunu saptamıştı. Gürültü etmekten kaçınarak tahtayı yerine çaktılar.

Pippig, şapkasını çivilerin üstüne koyarak çekicinin sesini alçalttı. Halıyı örtmeden önce tüm izler temizlendi. Yazı masasını eski yerine birlikte taşıdılar. Pippig, masanın yerini halının desenlerine bakarak tayin etmişti. Loş ışıktaki odanın eski düzenine kavuşup kavuşmadığını kontrol edebiliyorlardı. Şimdi Pippig, sırrının gizlenmesinin endişesine kapıldı.

"Arkadaşlar" diye yalvardı "Çenenizi tutacaksınız değil mi?"

Kamp devriyesinin gerçekte ne olduğunu ona anlatabilelerdi. Sadece Pippig'in omzuna dostça vurdular. "Endişelenme ufaklık, hangioyunun oynandığından haberimiz var."

Geldikleri gibi sessizce gittiler.

Pippig aletleri yerlerine kaldırarak gizli köşesinde şafağın sökmesini bekledi. Uyuyamıyordu. Hazırladığı birkaç eski paltonun üstüne oturmuş, kollarını kendine çektiği dizlerine dolamıştı.

Kamptaki bütün silah o üç tabanca değildi mutlaka. Gerçi sıkı disiplin duygusu onda her tür merakı engelliyordu, fakat şimdi bu sır hakkında biraz daha fazla şey öğrenmeyi çok isterdi. Illegal yönetim gibi bir şeyin var olduğunu biliyordu, ama başka neler vardı acaba? Pippig çenesini dizlerine dayadı. Lanet olsun sana Rudi, burada senelerdir; zavallı ve dövülmüş itler arasında yaşıyorsun, zavallı ve dövülmüş bir it gibi. Aptal aklınla bütün bunların bir gün, şöyle veya böyle sona ereceğine dair anlamsız bir ümit beslersin. Şöyle ya da böyle ne anlıyordun ki şaşkın?

Kader onu, elindeki sopayla döve döve sona doğru götürüyordu. Kendisi şaşkınlıkla köşesinde otururken, onun gibi zavallı bir it sandıkları, sopayı dizlerinin üstünde çoktan kırarak şöyle ya da böyleyi bilinçli bir çabanın ürünü haline getirmeye çalışıyordu.

Bu çözümleme Pippig için çok acı vericiydi. Kendisi neden Höfel'in dahil olduğu kimselere dahil değildi? Yoksa, kendisine ufak ve yamuk bacaklı olduğu için güvenilmiyor muydu? "Onlardan" hangisini tanıyordu? Hiçbirini mi?

Kraemer de onlardan mıydı?

Kesinlikle!

Yarın, diye kendi kendine karar verdi Pippig, onunla konuşacağım. Ben zavallı bir "öyle ya da böyle" köpeği olmak istemiyorum!

Pippig, kalk düdüğünden sonra Elbise Deposundan çıktığında, gecenin karanlığı henüz çekilmemişti.

Bloklar arasındaki yollarda canlanma başladı. Koğuş nöbetçileri her yönden gelerek kocaman kazanlarını sabah kahve-

siyle doldurup bloklarına taşımak için mutfağa akın ediyordu.

Blokta Pippig'in yokluğu fark edilmemişti. Yatakhaneye yataklar düzeltilirken girdi. Yatak komşusu gece nerede olduğunu sordu.

"Bir genç kızın yanında" diye yanıtladı Pippig, meraklı soruların daha fazla yöneltilmesini istemediğini anlatan kuru bir sesle.

Bu arada haber, dikkat çekmeden Bochow'a ulaştı. Kuryesi, kalk düdüğünden hemen sonra kamp devriyesi kaposu aracılığıyla, gece yaşanan gelişmeler hakkında bilgi aldı. Sabah karanlığında Bochow ile kuryesi arasında bloğun önünde kısa süren fısıltılı bir görüşme yaşandı. Bochow önce Kraemer'in direktiflerini aşır kendi başına hareket etmesinden hoşnutsuzluğa kapılacak gibi oldu, ancak bu arada Elbise Deposunda şüpheli birinin ortaya çıktığını bildiğinden yer değişikliğini o da gerekli buldu; ayrıca Pippig'in zekice davranışını da kabul ediyordu. Bochow, kuryesi vasıtasıyla Pippig'in laflarını sözcüğü sözcüğüne öğrendi: "Bir scharführerin kızı, hâlâ en güvenilir kapaktır..." Bochow gülümsemek zorunda kaldı.

* * *

Förste, 5 No'lu hücredekilerden ne istendiğini biliyordu artık. Gece sorguları ile Reineboth, Kluttig ve Mandrill arasında geçen konuşmalardan bazı şeyler öğrenmişti. Yalıtıldığı için, kampta olup bitenlerden haberi olmuyordu.

Demek ki, kampta bir gizli örgüt gibi bir şey vardı ve 5 No'lu hücre, mekanizmanın gizli geçitlerine ulaştıracak bir kanal olarak görülüyordu. Förste, bunları kavramıştı.

Babası Viyana'da yüksek bir devlet memuruydu Hans Albert Förste'nin. Öğrenimini bitirdikten sonra, devlet hizmetine girmişti. Avusturya'nın işgal edilmesinden sonra, babasıyla birlikte tutuklanmış ve cezaevi cezaevi dolaştırıldıktan

sonra, Buchenwald'e gönderilmişti. Förste doğrudan zindana verilmişti. Burada kalıp Mandrill'in gardiyan yardımcısı olmuştu. Kendinden önce bu görevi yerine getiren tutsak gibi, tutukluların işkencelerine asla katılmadı. Mandrill ile aralarında hiçbir zaman bir ilişki kurulmadı.

Förste işini sessiz ve uyul bir biçimde yerine getiriyor, zindanda bir gölge gibi yaşıyordu. Mandrill'in onu çağırmasına hiç gerek kalmaz, Förste her zaman doğru zamanda hazır bulunurdu. Mandrill'in hiçbir şeyle ilgilenmesine gerek kalmazdı, her şey düzenliydi. Böylece Mandrill zamanla gölgesine alıştı.

Höfel ve Kropinski getirildiğinden ve elektrikçiyle o müt-hiş iletişim kurulduğundan beri Förste'nin içinde, o iki şanssız insana yardım etme isteği doğmuştu. Ama ne yapabiliirdi?

Höfel ve Kropinski'nin ölmemesi gerektiğini biliyordu. Tutkal cenderesiyle yapılan işkenceden sonra Höfel, ıslak ve buz gibi beton yerde ateşler içinde yatıyordu. Sadece Kropinski değil, Förste de, hastanın şimdiye kadar büyük bir cesaretle koruduğu sırları, ateşli sayıklamaları sırasında söyleyebileceğinden endişeleniyordu. Förste, kendine sürekli uğraşacağı bir şeyler bularak 5 No'lu hücrenin etrafında tasayla oyalanıyordu; çünkü içerde Reineboth, Kluttig ve Mandrill vardı. Kropinski'yi hücrenin bir köşesine kovmuş-lar ve merakla, ateşler içinde titreyen Höfel'in üzerine eğil-mişlerdi.

Höfel sayıklıyordu.

Şakaklarındaki izler, mor bir renk almış ve epeyce şiş-mişti. Çenesi titriyor ve dişleri birbirine çarpıyordu.

Mandrill, aldırmadan yanlarında duruyor, sigara içiyor-du. Kluttig, ateşler içinde kıvranan Höfel'in üstüne iyice eğilmiş kulak kabartıyordu. Tutsağın titreşen dudakların-dan kopuk kopuk kelimeler ve cümle parçaları dökülüyor-

du. Bazen fısıltıyla sıcak ve karışık sözler söylüyor, bazen keskin çığlıklarla bağırarak “Sen... Walter... sen... haklısın...” diyordu.

Höfel inliyordu. Bir an gözlerini açtı ve etrafını tanımadan boşluğa baktı. Kasılarak kollarını kendine çekti, yumrukları göğsünün üstünde sarsılıyordu. Birden bağırdı: “Parti burada... burada...!” Bedeni gerildi, yüzü karardı, Höfel nefesini içine tıktı ve birden attığı tiz çığlıklar kasılmasını yırttı. “Krrraahhh... ben – söylüyorum – ya – o – isimleri... krrraahhh – ha-ahh-hhahhhh...” Çığlıkları titreyen gırtlığında çırpınıyordu.

Kluttig çok heyecanlandı. Boğuk bir sesle, “İsimleri saymak istiyor!” dedi. İsimleri, ateşli hastadan silkeleyebilecekmiş gibi, çizmesinin burnuyla, sarsılan vücudu salladı. Höfel başını mekanik bir şekilde sağa sola hareket ettiriyordu. Çırpınan kolları iki yanına düştü ve tüm bedeni sarsılarak ağlamaya başladı. “Sen - Walter - haklısın... o burada... burada... ve çocuğu, çocuğu... korumak zorunda, korumak...” Höfel, o korkunç işkence sırasında acı çekerken yaptığı gibi yumrukları ve ayaklarıyla yeri dövüyordu. Bedeni çırpınıyor ve ağlarken çıkardığı ses çocuksu bir iniltiye dönüşüyordu. Tükrüğü ateşli dudaklarından kabarcıklar halinde sırıyordu.

Reineboth, baş parmağını düğmelerinin arkasına geçirilmiş, parmaklarıyla yine tempo tutuyordu. Kluttig ayağa kalkarak soran gözlerle Reineboth’a baktı. Reineboth, ateşli sayıklamaları yorumladı: “Parti, Walter tarafından çocuğu koruma görevini aldı.” SS, gözlerini kıstı. “Anladınız mı, sayın hauptscharführer? Çocuğu ele geçirirsek, partiyi de ele geçirmiş oluruz.” Reineboth hızlı adımlarla köşeye gitti, çizmesiyle Kropinski’nin ayağa kalkmasını sağladı ve başını acımasızca duvara çarptı. “Çocuk nerede? Kahrolası

Polonyalı pislik! Çocuk nerede? İt, söylemezsen diğerinden önce sen geberirsin. Çocuk nerede?” Reineboth kudurmuş gibi Kluttig’in yanına koştu. “Çocuk derhal bulunmalı!” Burnundan soluyarak hırsla Höfel’e baktı.

“Bu daha gebermemeli, bize lazım. Şimdi burada kalmanın bir anlamı yok artık. Gel!” diye Kluttig’i çağırdı ve onunla birlikte hücreden çıktı. Mandrill onları koridora çıkarken izledi. Hücreye geri döndüğünde Höfel eski bir saman çuvalının üstünde, yıpranmış battaniyeye sarılmış yatıyordu. Förste hastanın önünde oturuyordu.

Mandrill’in şaşkınlıktan soluğu kesildi. Hızlı ve gözünü karartarak verdiği yardım etme kararıyla Förste her şeyini tek şansa bırakmıştı.

Şimdi Mandrill onu paramparça edip hastayı saman çuvalından mı indirecekti, yoksa...

“Bu da ne demek oluyor ulan?” diye hırıltılı bir ses duydu Förste ardında. Belirsizliğe yaptığı çılgınca atlayışı başarmışa benziyordu. Şimdi mesele, kazanılan mevziyi sağlamlaştırmaktı. Förste umursamazlıkla doğrulup hücreden çıkarken ilgisiz bir ses tonuyla, “Bu henüz gebermemeli, o daha size lazım” dedi. Sonra hemen, önceden hazırladığı ıslak bir bezle geri döndü.

Bezi, Höfel’in yanan alnına koydu. Tam da bu olağandışılığa güvenmişti; çünkü zindanda bugüne kadar hiçbir tutuklu bakım görmemişti hem de sonuçta ölecekse. Mandrill, gardiyan yardımcısını seyrediyor, ölmek üzere olan birinin, bu kadar basit işlemlerle hâlâ “yararlanılabilir” halde tutulabileceğine şaşıırıyordu.

Aynı anda hoşnutsuzluk ve onaylama anlamına gelebilecek şekilde kısaca hırladı: “Ama sadece gerektiği kadar.”

“Biz burada senatoryumda değiliz ki” diye karşılık verdi Förste.

Çocuk derhal bulunmalıydı. Kluttig bütün kampı aratmak istiyordu. Reineboth buna güldü. “Allahsız adam! Bunu nasıl yapmayı düşünüyorsun? 50 bin insan! Kamp bir şehir gibi! Bir şehirde her yerde aynı anda olabilir misin? O herifler çocuğu birbirlerine atacaklar, biz de deli danalar gibi koşturacağız ortalıkta. Kendini son anda, bir de gülünç duruma düşürmek mi istiyorsun?” Reineboth kendini bir sandalyenin üstüne bıraktı, başparmağını düğmelerinin arkasına soktu.

“Kahretsin!” diye söylendi dişlerini gıcırdatarak. Sabırsızlıkla yeniden ayağa fırladı. Şapkasını masanın üstüne fırlattı.

“Biz ne olacağız?”

Kluttig alay etti.

“İspanya’ya kaçacaktın ya?”

“Aman, İspanya...” Reineboth sıkkın bir hareket yaptı. Kluttig, sigara dumanını içine çekti: “Senin sinirlerin bozulmuş galiba?”

“Sinirlerim mi bozulmuş?” Reineboth acı acı güldü. Birden Kluttig’i olduğu yerde bıraktı, haritanın yanına gitti.

Ordu radyosu, önceki gün, İngiliz ve Amerikalıların altı günlük bir çatışmadan sonra köprü başlarını Bochild, Borken ve Dorsten’e kadar ilerletmeyi ve Hambron’a girmeyi başardıklarını bildirmişti. Bu sabah yeni haberler gelmişti. “Kustrin kalesi şiddetli çarpışmalar sonucu düşman kuvvetlerinin eline geçti...”

Bolşevikler!

Batı cephesinde yepyeni isimler ortaya çıkmaya başlamıştı birdenbire. Kuzeyde Paderborn yakınlarında çarpışmalar yaşanıyordu. Güneyde hücum Lahntal’dan Bad Treysa, Hersfeld ve Fulda’ya doğru geliyordu.

Amerikalılar!

Treysa, Kassel’e giden yol üzerindeydi. Yol Fulda’dan,

doğru Eisenach'a gidiyordu. Reineboth'un gözleri huzursuz sinekler gibi haritanın üzerinde uçuştı. "Kahretsin!"

Yeniden Kluttig'e döndüğünde yüzü dağılmıştı. "Evet, evet sevgili dostum..."

"Diplomatımız da karşılama törenine hazırlanıyor: Lütfen içeri buyurun beyler! Lütfen... Yahudiler, Bolşevikler, hepsi hizmetinizde!" Alt çenesini öne çıkardı ve üst dudağını çirkin bir şekilde kıvrırdı: "Kahretsin!"

Birden döndü. "Hücreye yanlış adamları tıktık!"

Kluttig, sigarasını ağzına götürmeyi unuttu.

"Yanlış adamları mı? Bana bak..."

Reineboth öfkeyle Kluttig'e çıktı.

"İtler bir şey söylemiyor! Bütün komandoyu sıkıştırmak lazım! Altına eden biri mutlaka bulunur. O doğru adam olacaktır!"

"Gene Elbise Deposuna mı gitmek istiyorsun?" diye sordu Kluttig şaşkınlıkla. Reineboth sabırsız bir el hareketiyle havayı ikiye böldü.

"Tek başımıza bu işi başaramayız artık, zamanımız kalmadı! Gestapo yapmalı!" Bu kelimeyi bir okçu gibi fırlattı ağzından; Kluttig'i hassas bir yerinden vurdu.

"Çok ileri gidiyoruz! Bu hikayeyi kendi hesabımıza yürüttüğümüz yetmiyormuş gibi, bir de Gestapo? Ya komutan bu işi öğrenirse..?"

Reineboth, kaba bir tavırla Kluttig'in önüne dikildi: "Bir de senin gibi bir adam bir zamanlar komutan olmak istiyordu... Yarın zaten hepimiz sivil elbiselerle dolaşmaya başlayacağız; fırsat bulursak tabii. Ama ben bu üniformayı taşıdığım sürece..." Meydan okurcasına sustu. Kluttig, bir kez daha bu genç adamın karşısında yetersizliğini hissetti. Bir zamanların Plise atölyesi sahibi, hauptscharführer üniformasının içinde bir an için korkak biri oldu.

"Tamam öyleyse" diye karar verdi "Gestapo."

Eşya komandosundaki tutsaklar, kamp komutanlarının, gözlerinin üstlerinde olduğunu bilerek gelişecek herhangi bir duruma karşı tetikte olmalarına karşın Kluttig ve Reineboth'un ikinci gelişleri ani bir şok etkisi yarattı. Hemen toplanmaları gerekiyordu. Zweiling, iki subayın gelmesinden şaşkınlığa düşerek olacakları korkuyla beklemeye başladı.

Kendisi için de gelmiş olabilirler miydi? Wurach arka sırada duruyor, olanları sükunetle seyrediyordu. Gerekirse iyi bir mazereti vardı; daha yeni gelmişti. Rose ilk sıradaydı. Yüzü mum gibi olmuştu, titremesini kontrol etmeye çalışıyordu. Pippig, Höfel'in yerine geçti. Bir adım öne çıkarak teknil verdi: "Elbise Deposu komandosu tam mevcut hazırdır!"

"Yeni Kapo, öyle mi?" diye sordu ortaya Reineboth, sonra sıradakileri süzerek dolaştı. Kluttig onu izliyordu.

Pippig bu ziyaretin anlamı üzerine tahminler yürütüyordu. Yoksa Höfel... Pippig bu tür düşünceleri kafasından uzaklaştırdı. Wurach, Zweiling? Pippig'in gözleri, bu olayla ilgili düşüncesini anlayabilmek amacıyla Zweiling'in yüzünü inceledi.

Zweiling de tutsaklar gibi kaskatı kesilmişti.

Reineboth, sıraları dolaşırken götüreceği tutsakları saptıyordu kafasında. Reineboth, yüzlerde donup kalmış korkuda; sadece çizmelerinin gıcirtısının duyulduğu -adım... adım... adım- odadaki ölüm sessizliğinde ve kendi suskunluğunda iktidarının tadını çıkarıyordu. Ağzının kenarında, zevklendiğini belli eden bir çizgi belirdi; herifler bizi gördüklerinde altlarına ediyor. Suyumuzun kendi kışlarımızın altında kaynadığını bir bilselerdi... Reineboth kendini alaya alarak bunu düşünürken, tutsak Pippig de, siz böyle sessiz ve dimdik durduğumuza bakarak korktuğumuzu sanıyorsa-

nuz değil mi? Hiç merak etmeyin. Sizin kışınızın suyu kaynamaya başladı bile. Sen, parmaklarınla ceketinin üstünde daha uzun süre trampet çalamayacaksın artık, Jonny...

Orta pencerenin hizasında yedinci sıra...

Adım... adım... adım...

Reineboth Rose'nin önünde durdu. Onun gözlerinde korku dalgalanmaya başlamıştı. Doğru seçim bu muydu?

Reineboth, Rose'yi ceketinin düğmesinden çekerek sıradan çıkardı.

“Yaşlı başlı, aklı başında bir adamsın. Böyle saçma işlere nasıl karıştın?

“Sayın rapor führeri... ben... ben bir şey bilmiyorum... kesinlikle bilmiyorum...”

Reineboth'un zevkten, zangır zangır titreyen bu adamı havaya kaldırıp sallandırarak için parmakları kaşınıyordu. Evet bu doğru adamdı!

“Ne yaptığını, ne bildiğini öğreneceğiz.”

Reineboth Rose'yi bir kenara koydu. Kenara ayrılan panjere kapıldı.

“Sayın hauptscharführer... ben gerçekten yapmadım...”

Bir kelime daha et de gırtlığına yapışayım senin diye geçirdi Pippig içinden. Reineboth aniden Rose'ye dönüp bağırdı: “Domuz! Kapa çenen!” Bundan sonrakini parmağıyla çağırarak Rose'nin yanına geçmesini işaret etti. Bu Pippig'ti. Pippig, sıradan çıkıp Rose'nin yanına geçti ve gözlenmediği bir anda Rose'nin beline bir dirsek attı. Attığı bu dirsek, nabzının öfkeyle hızlandığının göstergesiydi.

* * *

Kraemer beklenmedik bir anda 61. bloğa geldi.

Zidkovski, yerde, yatağın arkasında oturan küçüğü kamp kıdemlisinden saklamak için üstüne çabucak bir örtü atmak istedi, fakat Kraemer eliyle işaret etti:

“Boşver, haberim var.” Bir ayakçı, Riomand’ın gönderdiği bir şişe sütle birkaç bisküviyi getirmişti. Kraemer bunları cebinden çıkarıp çocuğa vermek istedi.

Utancı onu engellediği için getirdiklerini Zidkovski’ye uzattı. “Al!” Polonyalı, bu değerli şeyleri aldı. Yüzündeki yüzlerce kırışıktan sevinç akıyordu. Hazineyi yatağın içine sakladı.

Kraemer, çocuğun yanına gitti. Çocuk, uzun boylu, ciddi adamın yüzüne, yüzyılların sırlarını insandan daha iyi bilen yavru bir hayvanın güzel, kadife sıcaklığındaki gözleriyle baktı.

Kraemer’i çocuğun yüzünde gördüğü olgunluk ifadesi sarstı.

Ön tarafı aynı zamanda muayene olarak döşenmiş odada çevresine bakındı. Burada basit bir masaya, birkaç sandalye, bir rafta şişeler, merhem dolu kutular, birkaç bıçak ve makas; bir hastanın yaralarını tedavi etmek için en gereken enstrümanlar bulunuyordu.

“Çocuğu tehlike anında nereye saklıyorsun?”

Zidkovski başını sakinleştirici bir şekilde iki yana salladı.

“Tehlike yok. Buraya kimse gelmez. Doktor gelmez, SS gelmez. Gelse bile. Çocuğu çabucak yatağın altına saklarız.”

Zidkovski gülüyordu. Kraemer öfkelenip kızdı:

“Tehlike mi yok? Sen öyle san! Biraz önce elbise komandosunun yarısını götürdüler! Çocuğu arıyorlar! İçlerinden birinin, saklandığı yeri söylemesi yeter, o zaman buraya gelip köşe bucağı altüst ederler! O zaman ne olacak? Ha?”

İçine şiddetli bir korku saplanan Zidkovski, endişeye kapıldı. Çocuğu kucağına aldı, onu kötülüklerden korumak ister gibi göğsüne bastırarak panikle etrafına bakındı.

“Nereye?” dedi, telaşlı bir halde.

“Nereye ya!” diye başladı gümbürdemeye Kraemer. “Si-

gortaları daha önce ayarlamalıydınız! Çocuk bir oyuncak değil ki, lanet olsun!”

Zidkovski, Kraemer’in söylediklerini doğru dürüst duymuyordu, gözleri iyi bir yer araştırmaya başlamıştı bile. Çocuğu hastaların arasına saklayamayacağı için sadece bu oda kalıyordu; ama buradaki en sağlam köşe neresiydi?

Zidkovski aceleci bakışlarla her tarafı aradı, baraka tavanının tahta döşemesini bile bakışlarıyla inceledi.

“Evet, nereye?” diye sıkıştırdı Kraemer hoşnutsuzlukla. Zidkovski omuzlarını kaldırdı. Birden aklına gelen bir fikirle irkildi. Çocuğu yatağın üstüne oturtup odanın ön bölmesine gitti. Burada, köşede büyük bir çinko kova duruyordu.

Zidkovski hızlı düşünerek kabı inceledi, yanına gelen Kraemer’e,

“Bunun içine...” dedi.

Kapağını kaldırdı.

“Sen çıldırdın mı?” diye kızdı Kraemer, kanlı bezlerle yarı yarıya dolu kabın içine bakınca.

Fakat Zidkovski içine düştüğü umutsuzluğu üstünden atmıştı, yeniden gülümsüyordu. Kraemer’e olacaklara dikkat etmesini işaret etti. Hasta bölmesinden iki yardımcısını çağırdı.

Kraemer, hiddetli hareketlerle adamlarına emirler veren Zidkovski’nin Lehçesini dinliyordu. Etrafa dağıldılar. Biri, iğrenç sargıları hiçbir tiksinti duymadan kovadan çıkarırken, diğeri fırça ve bezleri getirdi. Çabuk bir leğen!

Leğenin içine dezenfektan koyup kovayı temizlediler. Bu arada Zidkovski kovanın kapağını alıp bir çekiçe vurarak kenarını büktü. Ters bir koni gibi içbükey hale getirilen kapak şimdi kovanın yarısına kadar iniyordu.

Zidkovski, kapağın üstüne sargıları attığında kova ağzına kadar dolmuş gibi görünüyordu.

Çocuğu tehlike anında saklayacakları mükemmel bir yer!

SS'i tanıdıkları kadarıyla her köşeyi araştıracaklar ama bu iğrenç şeylerle dolu kovanın etrafında dolaşacaklardı. Bunu Kraemer de biliyordu. Zidkovski, kamp kıdemlisine, bundan sonra adamlarından birinin sürekli nöbetçi dikileceği ve SS'ler yaklaştığında çocuğun bir dakika içerisinde kovanın içinde kaybolacağı teminatını verdi...

"Biliyor musun" diye konuştu Zidkovski parlak fikrine hayran olarak, "sargılar dışarı çocuk çabucak kovaya, kapağı kapat, sargıları üstüne - dobrze." Zidkovski heyecanla onay bekleyerek Kraemer'in yüzüne baktı.

Kraemer ilgisizce gözlerini çevirdi. Bundan daha uygun bir olanak yoktu herhalde. Bunun sonrası şansa kalmıştı. Kovanın yanından geçip gitmezler ve boşaltılmasını emrederlerse -Kraemer etrafında duran üç Polonyalının yüzüne baktı-, o zaman çocuk ölecekti, onunla birlikte bu üç iyi insan da.

Üç adamın yüzündeyse, ölüme giderken yanlarında taşıyacıkları, suskunluk şimdiden ısıldıyordu. Üç çift göz Kraemer'e yönelmişti. Karşısında vatanlarından koparılmış üç zavallı Polonyalı duruyordu. İsimlerini doğru dürüst bilmiyordu, haklarında ise hiçbir şey. Mavi-gri çizgili tutsak elbiseleri bedenlerinin üstünde sallanıyordu. Gerçi kırışmış yüzlerinde toprak yarıklarındaki yosunlar gibi sakallar türemiştii, gerçi açlık avurtlarını çöktürmüştü, ama gözleri bu insanların harap olmuş yüzlerinde bozulmadan kalan tek şey olarak ısıllı parlıyordu. Ölüm ve açlık, gözlerindeki bu ışığı söndürememişti. Aşağılamanın derin kuyusunda bile ısıldayan meşalelerdi onlar. Ancak gri üniformalı bir hayvanın tabancasından çıkan bir kurşun bu parıltıyı söndürebilirdi. Fakat bu sönüş o zaman bile, bir yıldızın sessiz kayışına eş olacak ve ölüm karanlığı, yumuşak bir örtü gibi, ebedi güzelliği saracaktı.

Gerçi Kraemer bunları düşünmüyordu ama kalbinin derinliklerinde hissediyordu.

Zidkovski ona iyimserlikle başını salladı. İnsan yüreğinin bu yalın selamı yay biçiminde asla yıkılmayacak bir köprü oldu.

Kraemer yatağın yanına gitti. Utangaç eliyle çocuğun başını okşadı, bir şey demedi, düşündü: Zavallı küçük uğur böceği... Geçmişte, küçük bir oğlanken kapağı delikli kavanozunda sakladığı uğur böceğini anımsadı.

Yüreği nasıl da ağırlaşmıştı birden! Çocuk için yapılabilecekleri yapmıştı artık. Fakat yapılacak daha çok şey vardı! Bu çocuk, suçsuz parmaklarıyla her şeyin bağlı olduğu o incecik ipi tutmuyor muydu?

Kraemer düşünceli bir şekilde yavruya baktı. Höfel ve Kropinski onun için zindandaydı, Elbise Deposundan on kişi onun yüzünden götürülmüştü. Binlerce kararlı militan, bilinmeyen, gizli ve sürekli bir tehlikeyle karşı karşıyaydı, ve şimdi üç zavallı Polonyalı, çocuğu çıplak elleriyle korumaya çalışıyordu.

Şaşkına çeviren dolambaçlı yollar, çelişkiler; insanlık, vahşi hayvanların arasından, cehennemin ortasından, ne kadar çok labirenti aşarak geçmek zorunda kalıyordu! Her an bir uçuruma düşülebilirdi, her tarafta pusuda bekleyen tehlikeler vardı... Hayır, öyle değildi! Bambaşkaydı! Çocuğun etrafındaki sayıları artan insanlar, her şeyi altına alıp yerle bir edecek bir çığ değildi, yayılan ve koruyucu bir şekilde gerilen bir ağdı. Höfel ile Kropinski'nin direngenliğinden başlayıp Pippig'in sadakatiyle ve buradaki sade insanların başarılarından dolanarak uzanıyordu örgüsü; ucundan ne kadar fazla çekestirirlerse, ağ da o kadar pekişerek sağlamlık kazanıyor, kopması güçleşiyordu.

Böyleydi bu, başka türlü değil! Kraemer açık havaya çıkmış gibi soluk aldı. Zidkovski'ye elini uzattı.

“Hadi öyleyse, yaşlı kurt” dedi içtenlikle, “işler yolunda gidecektir.”

Zidkovski'nin bundan endişesi yoktu.

* * *

Küçük Kamp'ta kargaşa ve yaygara vardı. Yeni sevkiyatlarla gelen yığınlar düzensiz kalabalıklar halinde, banyodan gelerek dikenli telle çevrili koridordan Küçük Kamp'ın içlerine doğru tökezleyerek giriyorlardı.

Büyük kısmı, Elbise Deposunda giyinme fırsatını bulamamıştı. Kimisi çıplak, kimisi sadece pantolonlu olarak diğer eşyalarını kollarına almış yürüyorlardı. Çoğu, biçimsiz tahta ayakkabılarını ellerinde tutuyor, çakılların üstünde yalınayak sekiyordu. Kamp devriyesi eşlik ediyordu onlara. Onları karşılayan sinirli ve bıkkın blok kıdemlileri, kitleleri, zaten çoktan dolup taşan at ahırlarının neresine sığdıracaklarını bilemiyordu. Böylece, haftalar boyu süren azaplı yürüyüşten bitkin insanlar, genel gerginliğin sebebi oluverdiler. İtilip kakılıyor ve sürekli yeni gruplar halinde ayrıştırılıyorlardı.

Her blok kıdemlisi, yeni sevkiyatlardan olabildiğince az insan almak istediği ve bu yüzden kitleden uzak durduğu için kargaşa bir türlü giderilemiyordu. Zidkovski'nin yanından gelen Kraemer, kaba bir şekilde müdahale ederek kulaklarını bütün protestolara karşı tıkamak zorunda kaldı. Acımasız bir biçimde duruma el koyarak, insanları tek tek blokların mevcudunu dikkate almaksızın paylaştırdı. Önemli olan gönderilmeleriydi, blok kıdemlileri onları nasıl yerleştireceklerinin çaresine kendileri baksındı.

Tazyikli bir hortumdan püsküren bir su gibi kampın içine akın eden insanları, bir izdiham yaşanmaması için “dağıtmak” gerekiyordu. Blok kıdemlileri homurdanarak ve hoşnutsuz bir şekilde kendilerine verilen kalabalıkla blokla-

rına döndüler. Bu sefer, itişip kakışan insanların yeni bir telaşı ve yaygarasından yeni bir kargaşa başlamıştı.

Ahırlar, bir arı kovanı gibi vızıldıyor, kaynıyordu.

Edindikleri tecrübelerle eğitilmiş “eskiler”, üç katlı ranzalarındaki oyuklarına girip, yeni gelenlerin akınına karşı şiddet ve inatla korudukları yerlerine sımsıkı yapışmışlardı. Koşuş nöbetçileri, kulaklarına Babil dilinin vızıltısı gibi gelen heyecanlı bağırtılara ve yaygaraya kayıtsız kalarak güçlü kollarıyla “eskiler”i daha da sıkıştırıp yenileri yerleştiriyorlardı. Buna rağmen yatacak bir yer lüksüne kavuşanların sayısı çok azdı. Çoğunluk, aşırı doldurulmuş bir hayvan kamyonuna benzeyen dar odalara sıkıştırılıp tıktırıldı. Ür-kütülen pireler, tahta döşemenin üzerinde zıplıyordu.

* * *

Kluttig tutukladıklarını Weimar’a bizzat götürüp Gestapo’ya teslim etmişti. Reineboth bu sırada sabırsızlıkla, kamp komutanının dönüşünü bekliyordu; geldiğinde de onunla birlikte odasına çekildi. Burada, Zweiling’in ona getirdiği listeyi uzattı. Kluttig isimleri merakla okudu, rahatlayarak inledi: “Nihayet elle tutulur bir şey! İsimler doğru mu bari?”

Reineboth kuşku göstermenin işleri karıştırmak anlamına geleceğini düşünüyordu.

“Burada verilen isimlerden her biri gizli örgüte üye olabilir. Öyleyse! Efendim, şimdi bunu sormanın sırası değil!”

Sinirli bir şekilde volta atmaya başladı.

“Son haberleri dinledin mi? Kassel’e geliyorlar. Kassel’den Eisenach’a taş bile atabilirsin. Bu ne demek biliyor musun?” Reineboth sıkıntıyla güldü.

“Sana sunduğumla yetin.”

Kluttig, Reineboth’un sözlerindeki uyarıyı anladı. *Onun* bile sınırları bozulduysa...

Kluttig listeye bir daha göz gezdirdi. İlk isim Kraemer'inkiydi. Onun altında uzun yıllardır burada olan ve kampta tanınan birçok tutsağın adı sıralanmıştı. Düşünüyordu; verilen isimlerin yarısı bile tutsa, bu, örgütün yönetici merkezine dalmak için yeterli olacaktı. Cephenin durumu birkaç gün içinde kampın kaderini belirleyecekti! Gerçekten de uzun uzadıya araştırıp kontrol etmenin sırası değildi. Bir an önce harekete geçilmeliydi.

Kluttig listeyi özenle katlayıp cebine koydu. Üst üste bastırıldığı dudakları çirkin bir çizgi halini aldı. "Bununla diplomatın kışına mazot vereceğiz. Buna da gelmezse, son dakikada bile olsa onu divanı harbin önüne çıkaracağım." Kluttig, kıkırdayarak, kendini bir sandalyenin üstüne attı. "Aslında burada kurduğumuz tuzak oldukça iyiydi, ne dersin? Weimar'daki Gestapo, herifleri sıkıştırıp çocuğun yerini bulacaktır. Bundan emin ol. Yandan saldırı!" İçinde listenin olduğu cebinin üstüne vurdu: "Ve bu, cephe saldırısı. Aha..." Gözlerini kırıştırtarak Reineboth'a baktı. "Onları ne yapacağız?" Reineboth huzursuz veltasını yarıda keserek Kluttig'e öfkeyle çıkıştı: "Geberteceğiz, başka ne olsun? Yoksa kuzularla keçileri ayırmakla uğraşamayız. Taş ocağına götürüp kurşuna dizeceğiz o sürüyü."

Kluttig, rahatsız bir hareketle adem elmasını üniforma yakasının dışına çıkardı. Reineboth bunu gördü. "Diplomattan korkuyorsun yine, değil mi? — Ne yapalım sevgili dostum 'A'yı söyleyen 'B'yi de söyler. Tuzağı senin için kurabilirim ama emniyetini kendin çekmelisin, bu senin işin. Neticede kamp komutanı ben değil *sensin*."

Derin bir düşünceye dalmış olmasına karşın, genç adama anlamsızca bakıyordu Kluttig, sonunda kafasını salladı. "Tamam, haklısın. Bu benim meselem." Ayağa kalktı. "Ya Höfel? Ne diyorsun? Bize lazım mı hâlâ? Diğerleri bize yeter aslında."

“Onu ve Polonyalıyı elimizde tutalım daha” diye önerdi Reineboth, “Nasılsa elimizden kaçacak değiller. Mandrill bir süre daha oynasın onlarla, belki bir şeyler çıkarır. Son gün de işlerini görebilir. Nasılsa mevcuttan sildik onları...”

* * *

Förste'nin cesur müdahalesiyle, işkence görmüş bedeninin ateşi düşmüştü. Mandrill, hücreyi sürekli kilitli tutmasına rağmen, Förste, sessiz ve kararlı bir ısrarla kendisine fırsatlar yaratıyordu. Sadece ıslak bir bezin değil, aynı zamanda besinin de zorunluluk olduğu uyarısıyla Förste, homurdanıp duran Mandrill'i her defasında sakinleştirebiliyor ve Höfel'e sıcak yemekler getirebiliyordu. Mandrill kapıda beklerken, gardiyan yardımcısı bir gölge gibi usulca hücreye girip ateşler içinde yanan alını serinletiyor, ağzına sıcak çorba veriyordu.

Kropinski köşeye büzülmüş, kardeşine yapılan mucizevi yardımları seyrediyordu. İşkence görmüş bedeninin, işe yaraması için kendisine gelmesini beklemek gerektiğini kavradığından Mandrill, bunlara müdahale etmiyordu. Fakat Höfel'in gözleri durulaşmaya başladığında her türlü yardımı yasakladı.

Hücre Förste'ye yine kapanmıştı. Ama Höfel'i, ölümün eşiğinde tutup geri çekmeyi başarmıştı. Mandrill, saman çuvalını tuhaf bir biçimde hücrede bıraktı.

Mandrill hücreden çıkıp onu kilitlediğinde, Kropinski kımıldamadan köşesinde durmaya devam etti; Kropinski, SS'in korkusundan, kımıldamadan yatan Höfel'in yanına gelmeye cesaret edemiyordu. Soluğu sakindi, ağzı açık duruyordu. Höfel zorla yutkunarak fısıldadı: “Marian...”

“Tak?”

“Ne zamandır...” Höfel’in parmakları huzursuzca saman çuvalını tırmalıyordu. “Ne zamandır burdayız?”

Köşe sessiz kaldı. Ancak bir süre sonra oradan cevap geldi: “Beş gündür, kardeşim...”

Yanıt uzun bir süre hücrenin sessizliğinde asılı kaldı. Höfel’in gözleri, kıpırtısız yanan bir mumun alevi gibi tavana dikilmişti.

“Beş gün...”

Höfel gözlerini kırıştırmaya başladı. Bakışlarındaki alev hafif bir esintiye kapılmış gibi titreşiyordu. “Hey, Marian...”

“Tak?”

“Ben... duyuyor musun Marian?”

“Tak.”

“Ben – bir şey söyledim mi...? Höfel yutkundu ama ağzında tükrük yoktu.

“Nje (Lehçede hayır), kardeşim...”

“Hiçbir şey mi?”

“Nje... Sen sadece bağırdın hep.”

“Doğru mu?”

“Tak.”

Höfel gözlerini yumdu.

“Ya sen? — Sen de mi?”

“Ben de...”

“Bağırdın mı?”

“Tak.”

Sessizlik — artık bir şey konuşulmadı.

* **

Dışarıda bir ayakçı tutsak, içtima alanından kampa doğru koşturuyordu. Her karşılaştığına sorarak Kraemer’i arıyordu: “Nerede?”

Küçük Kamp’a doğru yöneldi, sonunda Kraemer’e rast-

layıncaya kadar çamurlu yollardaki çakıl taşlarının üstünde sekti durdu.

“Walter!”

Kraemer, bunu iyiye yormadı. Ayakçıyı kenara çekti. “Ne var?” Delikanlı nefesinin durulmasını bekledi.

“Bir telgraf! Biraz önce öğrendim.” Gözlerinde korku parlıyordu. “Boşaltma!”

Kraemer korkuyla irkildi. “Gerçekten mi?” Dehşet, bir an için Kraemer’in her yanını felce uğratmıştı. Buz gibi olmuştu, karşısındaki gencin korku dolu yüzüne baktı.

Çocuğun kamptaki varlığıyla doğan tehlike, büyüyerek kocaman bir yumak olmuştu. Son yaklaşıyordu.

“Ne olacak şimdi?” diye sordu ayakçı.

Kraemer’in yüzü endişeyle gerildi. “Bekleyelim” karşılığını verdi, çünkü hazırda başka bir yanıt yoktu; yaklaşan son karşısında ne yapacağını bilmiyordu. Oysa beklemenin dışında her şeyin yapılması gerekiyordu. Kraemer, içindeki anlamsız dürtüye uyarak, blokların arasında koşarak tüm gücüyle düdüğünü çalmak, bütün kampı ayaklandırmak istiyordu: “Boşaltma, boşaltma!”

Şaşkınlığını yenmek için delikanlıya sordu:

“Ayrıntılar hakkında bir şey biliyor musun?”

Delikanlı başını salladı.

“Sadece hemen sana söylemek istedim, yukarıda bu işten bahsediyorlar.”

Kraemer, iç geçirerek ellerini paltosunun ceplerine soktu. Bir gün nasılsa olacak olan, gerçeklik haline gelmişti işte. Ama o kadar dolaysız ve birdenbire olmuştu ki, sanki gerçek dışıydı. Kraemer’in soğukkanlılığı darmadağın oldu. Daha bir hafta önce Schüpp’e “İki hafta içinde ya özgürüz ya da ölüyüz...” demişti.

O zamanlar, içi boş bir söylemdi bu! Şimdi ise, gerçek tam karşısına çıkmıştı!

Kraemer ürpererek sarsıldı. Ya Höfel'e ne olacaktı? Kropinski'ye? Elbise Deposundan alınan on insana? Pip-pig'e, çocuğa; bütün bunlara ne olacaktı?

* * *

Tutuklananlar, Weimar Gestapo'sunun kendi ihtiyaçları doğrultusunda düzenlediği cezaevine konmuşlardı.

SD (Güvenlik Hizmeti)'li Rochus Gay, Kluttig ile birlikte, ön binanın ilk katında bulunan odasına çıktı. Bu oda, içindeki birkaç sandalye, bir masa, pencerenin önündeki bir daktilo ve çirkin bir dosya dolabıyla acınası bir şekilde çıplaktı. Pencere pervazında unutulmuş bir saksı çiçeği, ömrünü sefalet içinde tüketiyordu.

Yaşlılıktan sararmış duvar kağıtlarının üstünde, eskiden sevimli çiçek desenleri olan şekiller açık renkli dörtgenler haline dönüşmüştü.

Kluttig, daktilonun yanı başında duran sandalyeye oturmuştu. Gay odanın ortasında, ağzında puro, başını omuzlarına çekmiş duruyordu. Yıpranmış ve pasaklı elbisesi, iri vücudundan sarkıyordu. SD'li, ellerini kırıışık pantolonunun ceplerine sokmuştu. Yana kaymış ve her gün bağlanmaktan biçimsizleşmiş kravatı, laçka ceketinin üstüne çıkmıştı. Gay, kısık sesiyle kamp komutanına homurdanmaya başladı: "Noel baba gibi, o dağın tepesinde ne yaptığınızı merak ediyorum doğrusu? Şimdi de size küçük bir çocuğu bulmamız gerekiyor öyle mi! Biz çocuk esirgeme kurumu değiliz ki."

Gay, çiğnenmiş purosunu sıkıştırdığı dişlerini gösterdi.

"Benim dertlerim sizinki kadar olsaydı keşke..."

Kluttig, Gay'a aradaki bağlantıları açıklamaya çalıştı. Cephenin içinde bulunduğu tehlikeli durum, illegal örgütün açığa çıkarılmasının ertelenmesine izin vermemekteydi...

Gay ceplerindeki elleri kollarını rahat hareket ettirme

olanağını tanımadığından sabırsızlıkla, dirseklerini salladı: “On ikiye beş kala, gelip bu işi önümüze sıcıyorsunuz.”

Kluttig kendini savundu. “Uzun süredir peşlerindeyiz...”

“Salaklar...” diye küçümsedi Gay. “Yıllardır orada, yukarıda gel keyfim gel kışınızı ısıttınız. Tanrılar gibi şişine-
rek gezindiniz...”

Kluttig karşı çıkmak istedi, fakat Gay ona sertçe çıkıştı: “Gevezelik etme! Sen de ötekiler gibi bir Noel babasın!” Purosunu ağzının bir köşesinden diğerine geçirdi. “Zevkli bir oyundu değil mi? Şapka indir, şapka tak! Ve karşınızda esas duruş! Alçaklar karşınızda ne kadar çok büzülmüşse, siz de kendinizden o kadar emin oldunuz: Bize kimse bir şey yapamaz sandınız! Bok herifler! Kendini beğenmişliği-
nizle, bunların, karşınızda nasıl da seve seve büzüldüğünü anlamadınız bile. Çünkü böylece, köstebek yuvalarına o kadar emniyetli girebileceklerdi. Al işte, ne olacak şimdi?”

Kluttig azarlanmış bir çocuk gibi oturuyordu.

“Bari bütün bu zaman boyunca sadece aptal kalsaydınız hiçbir şey demezdim” diye devam etti SD’li, “Ama yok, siz tıkindınız, ayyaşlık, pezevenklik ettiniz ... büyüklük tasladınız! – Ve şimdi, bavullarınızı toplamanız gerektiği zaman, birdenbire fark ettiniz, komünün...” Sözüünü kesti ve kızgınlıkla, soğumuş purosuna baktı.

SD’li haksızlık ediyordu. Kluttig ithamları çok acımasız bulmuştu, kendisini savunmaya çalıştı.

“Şerefim üzerine yemin ederim ki, ben her şeyi yaptım...”

Gay, purosunu yeniden yakarken dumanın ısırıldığı gözlerini kıstı; Kluttig’in savunmasından sıkıldı, duymazlıktan geldi.

“Bana getirdiğin hurda ne halt işlemiş, sen onu anlat!”

SD’linin, asıl meseleye geldiğine sevinen Kluttig ayrıntı-

lı bilgi verdi. Gay bu sırada görünüşte ilgilenmeyerek, başını önüne eğmiş, odanın içinde dolanıyordu; oysa dikkatle dinliyor ve kafasında, bağlantıları kuruyordu.

Çocuk ile komün arasında gerçekten bir bağlantı var gibiydi. Kluttig; Pippig ile Rose hakkında anlattıklarında da haklı gözüküyordu. Kendisine anlatıldığı kadarıyla biri cesur öteki de korkak herifin tekiydi. Gay'm içinde av heyecanı uyanmaya başlamıştı. Kluttig'in konuşmasına izin veriyor ve uygulayacağı taktiği planlıyordu.

Rose ve Pippig!

Iskarpelayı bu ikiliye oturtmak gerekiyordu.

Kluttig SD'liyi kışkırttı: "Fazla zamanımız kalmadı, cephe giderek yaklaşıyor..." Heyecanlanarak ayağa fırladı, Gay'ın yolunu kesti. Düşünceleri bölünen Gay, kamp fuhherinin, mesele'nin aciliyetini yansıtan yüzüne baktı. O, zaman darlığının aklını karıştırmasına izin veremezdi, tam tersine zaman darlığının kamptaki gizli izleri bulmak için müthiş bir şans olduğunu görüyordu. Yaşam ile ölüm arasında seçim yapmakla karşı karşıya bırakılan insanın, son anda seçimini yaşamdan yana yaptığına ve o ana kadar ısrarla reddettiği her şeyi itiraf ettiğine fazlasıyla sık tanık olmuştu. Kluttig'in ona getirdiği on adam mutlaka uzun yıllardır kamptaydı. Onlar da sonun yaklaştığını biliyordu. Gay daha keskin düşünebilmek için gözlerini kısıtı.

Kim, sondan hemen önce, büyük bir tehlikeyi atlatma olasılığını bulduğunda, hâlâ hayatını riske atar? SD'li, purusunu ağzında çevirerek Kluttig'in devam eden açıklamalarını sabırsız bir el hareketiyle savuşturdu.

"Yeter, anlaşıldı!"

Kluttig gittikten hemen sonra Gay, cezaevine gitti. Tıka basa dolu olmasına rağmen bir hücreyi boşalttırdı, gardiyana, Buchenwald'lilerin isim listesini verdi. Bunların kayıtlar-

rmın yapılmasını ve on yeni adamın hücrelere dağıtılmasını emretti.

“Karıştırılacaklar”dı. Rose ve Pippig’in, boşaltılan hücreye konulmasını emretti. “Ama dikkat çekmeden, anlaşıldı mı?! Rastlantıymış gibi olmalı! Herifler, özellikle bir araya getirildiklerini anlamamalı.”

Böylece Rose ve Pippig aynı, 16 No’lu hücreye konuldular. İkisi de yapılacak soruşturmayla ilgili taktiğin ilk koşulunun yaratıldığını bilmiyordu.

Rose, tamamen yıkıldı. Sarkmış omuzlarıyla tek taburenin üstünde oturuyor, tedirginlikle ovuşturduğu ellerini dizlerinin arasında tutup önüne bakıyordu. Yüzü kireç gibiydi, heyecan ağır bir bulantı halinde midesine oturmuştu.

Pippig, etrafına bakınarak çıplak hücreyi inceledi. Rose’ye moral vermek için omzunu dürtükleledi.

“Hadi kendini toparla!”

Rose ağır ağır soluyor, titreyen dudaklarının arasından hırıliyordu: “Seni köpek...”

Pippig, bedeninin üst kısmını azap çekiyormuş gibi öne arkaya doğru sallamaya başlayan Rose’ye şaşkınlıkla baktı.

“Seni köpek... şimdi tam perdeler kapanmak üzereyken geberirsem, bu, senin suçun olacak!”

Pippig karşıdaki insanın çektiği ıstırapı görüyordu. “Ama August...”

Rose, ansızın ayağa fırlayarak Pippig’i gırtlğından yakaladı. Pippig, onu boğmaya çalışan ellerden kendini çekerek kurtuldu ama Rose bırakmıyordu, düşmanının üstüne çullandı, birbirleriyle güreşmeye başladılar.

Pippig, çığına dönmüş Rose’yi alt etti. Tabure gürültüyle yere devrildi. Hücresinin kapısının kilidi açıldı ve gardiyan girdi.

“Hehehey, ne yapıyorsunuz?”

Birbirine girmişleri ayırdı. “Birbirinizi öldürmek mi isti-

yorsunuz? Burada olmanız yeter. Birbirinizle anlaşın ve kendinize ait bir hücreye sahip olduğunuz için sevinin. Diğer hücrelerde on beşer kişi var.”

Yaşlı gardiyan, ikisinden hangisinin kendini kaybettiğini hemen anlamıştı, bu yüzden Rose’yi tabureye oturttu. “Şimdi sakınleş bakalım.”

Hengamede açılan ceketini düğmeleyen Pippig’e döndü. “Böyle yaparak işi kendiniz için sadece daha fazla zorlaştırırsınız.”

Pippig bu sözlerdeki insani anlayışı algıladı, onaylayarak başını salladı. Gardiyan onları yalnız bırakarak hücreyi kilitledi.

Rose, taburede gardiyanın oturttuğu gibi kaldı. Çaresiz ve panik içinde kendi kendine mızıldanıyordu: “Benim hiçbir ilişkim yok. Beni ilgilendirmez Ben sadece işimi yaptım, başka bir şey değil. Evime dönmek istiyorum. Son anda telef olmak istemiyorum.”

Pippig acıdı. “Doğru, çocukla senin hiçbir alakan yok, August.”

Rose söylenirken elleri sanki çırpınıyordu: “Ben çocuk hakkında bir şey bilmiyorum! Hiçbir şey bilmiyorum, hiçbir şey!”

“Öyleyse mesele yok” diye karşılardı kuru bir sesle, titreyen Rose’nin korkaklığı yüzünden birden öfkeye kapılan Pippig. Duvara yaslandı, Rose’nin omuzlarına kıstırdığı başına ve eğik sırtına baktı. Yusuvarlak keli, başının saçlı kısmının arasında parlıyordu.

Pippig, kendisini bekleyen badireleri atlatmak için, Rose’de kendine bir arkadaş bulamayacağını sezdi. Pippig, artan bir şaşkınlıkla, onun hakkında aslında ne kadar az şey bildiğini fark etti. Partiye bağış toplarken tutuklanmıştı, daha fazlasını bilmiyordu Pippig. Rose, düşük ücretli bir

memur bağılılığıyla komandonun günlük kırtasiye işlerini hallediyordu; çizgili tutsak elbisenin yerinde pekala yıpranmış bir katip giysisi de olabilirdi. Sürekli duyduğu göze batma korkusu yüzünden Rose, sık sık iyi niyetli alayların konusu olmuştu. Komandodan biri olmasına ve güvensizlik duymak için hiçbir nedeni olmamasına rağmen arkadaşlarının arasında içine kapanık bir hayat sürdürüyordu.

Pippig, karşısındaki çirkin kambura bakarken birden şunu anladı: İhanet burada onunla birlikte oturuyordu!

Bunu anlamasıyla kapıldığı güvensizliği hemen üstünden atmaya çalıştı: Rose aslında kötü bir adam değildi. Sadece korkuyordu. Öyle ya, sadece korkuyordu.

Pippig, yaslandığı duvardan ayrılarak Rose'nin yanına geldi. "Sen kötü biri değilsin, August."

Rose yanıt vermiyordu. Kendi kendine düşüncelere dalmıştı. Pippig, bir an tereddüt ettikten sonra kararlılıkla taburenin yanında yere oturdu.

"Dinle, August! Çocuk yüzünden korkun olmasın. Bir şey bilmiyorsun işte."

Rose havladı: "Ama biliyorum!"

"Hayır!" diye üsteledi Pippig. "Sen hiçbir şey bilmiyorsun! *Hiçbir şey!* Ve bir şey bilmezsen, bir şey de anlatamazsın!" Rose, sözlerin etkisini hissediyor ama inatla susuyordu. Pippig dizini dürtükledi. "Duydun mu? — Ben de bir şey bilmiyorum ve diğerleri de bir şey bilmiyorlar. Ve *hepimiz* hiçbir şey bilmezsek... ha, August..." Rose cevap vermiyordu. Pippig, ateşli bir şekilde suskun Rose'nin üstüne geldi.

"Hadi, August! Yoksa sen tek başına... Sen bizim arkadaşımızsın! — Şimdi çocuğu düşünme! Hepimizi düşün! Belki de Zweiling bizi buraya getirdi. Belki de muhbir Wurach'dı? — Dinle, August! Sen bir muhbir değilsin ki!"

Rose, azapla aksırdı. Donuk yüzü acıyla gerildi, adem elması titredi.

“Son anda telef olmak istemiyorum, telef olmak istemiyorum...”

Pippig, ayağa fırlayarak küfretti: “Allah kahretsin!” Rose’yi omuzlarından şiddetle sarstı.

“August, düşünsene! Perde kapanmadan beş dakika önce bizi yok edebileceklerine inanıyor musun? O kadar da aptal değiller. Böyle bir şeyden kaçınacaklardır! Bu bizim en büyük şansımız! Sadece birbirimize bağlı olmalıyız!”

Rose alay etti: “Bağlı olmakmış! Bunlar kemiklerimizi kıracaklar.”

Pippig, üstelemeyi bıraktı. Ellerini ceplerine soktu, emin adımlarla hücrenin içinde dolaşmaya başladı.

“Çenemize birkaç yumruk yemeye hazırlıklı olmalıyız...”

Hücre açıldı. Gardiyan kapıyı eliyle tutuyordu. “Pippig, sorguya!”

Pippig irkilerek döndü, sevimsiz görevine boyun eğmiş olarak kapıda bekleyen yaşlı memura baktı. Umursamazlıkla omuzlarını silkerek yürüdü. Kapıya vardığında bir kez daha Rose’ye döndü, gülüyordu: “Ee, August, madik atan sen misin, ben mi? — Benim!”

Rose donakalmış, Pippig’in ardından kapanan kapıya bakıyordu.

* * *

Aynı sırada Bochow, Bogorski ile birlikteydi. Banyodan çıkan son yeni gelenlerle birlikte scharführer de gitmişti. Komando tutsakları, duş bölmelerini temizliyordu.

“Başlıyor, Leonid.”

Bochow kendini bir taburenin üstüne bıraktı.

“Ayrıntılı bilgim yok ama — Kraemer’in biraz önce bana anlattığına göre kampı boşaltmak istiyorlar.”

Haber, Bogorski’yi o kadar da etkilemiş benzemiyordu. Yoksa sadece Bochow’un önündeyken duygularını mı bastırıyordu? Bochow kalktı, bir süre yere baktı, sonra Bogorski’ye kaldırdı gözlerini.

“Evet, şimdi ne olacak?” Bu soruda çaresizlik yatmıyordu, ama 50 bin insanın kaderini kapsıyordu. Aylardır, şimdi gelip çatmış bu an için hazırlanan, hep yeniden tartışılan tüm planları içeriyordu. Boşaltmaya izin verilip 50 bin insan, hiçbir direnç göstermeden ölüme mi gönderilmeliydi? Yoksa...”

Bogorski masasının çekmecesini açtı, masanın üzerine yaymaya başladığı bir Almanya haritası çıkardı, eliyle Bochow’u yanına çağırdı.

Parmağıyla Oder Nehri’ni takip etti ve Küstrin’de durdu. “Kızıl Ordu burada.” Parmağını bir noktanın üstüne bastırdı. “Berlin!” Oraya kadar çok kısa bir yolun kaldığını anlattı; Doğu cephesiyle Batı cephesini karşılaştırdı. Batı’daki cephe, Paderborn’dan Wildungen, Treysa, Hersfeld, Fulda’ya kadar uzanıyordu. İlerleme yönü; Kassel, Eisenach, Erfurt üzerinden geçerek Thüringen’e doğruydı. Bogorski parmağını yeniden bir noktanın üstüne bastırdı. “Weimar...” ve tamamladı: “Buchenwald!” Fakat Berlin’e olan mesafe, Doğu’dan, Batı’ya nazaran çok daha kısaydı. Berlin’i ele geçiren, Hitler Almanyası’nı da ele geçirmiş olacaktı.

“Fakat Amerikalılar ile İngilizler, zaferi Sovyetler Birliği’ne bırakacaklar mı? Njet.”

Bogorski, haritanın üstünde açtığı geniş ellerini batıdan ve doğudan hareket ettirerek cepheleri Berlin’de bir araya getirdi.

“Bu yüzden Amerikalılar acele edecek, çünkü Berlin’e

çok yolları var, ama zaman çok az.”

Bochow anlayarak başını salladı. Bogorski, konuşmakta güçlük çektiği Almancasıyla, Amerikalıların, Sovyetlerle aynı anda Berlin’e varmak için ellerinden gelen her şeyi yapacağım anlatmak istiyordu. Thüringen’e doğru hızlı bir ilerleyiş hesaba katılmalıydı. Bir yarış yaşanacaktı. Kim daha hızlı olacaktı? Amerikalılar mı yoksa kampı boşaltan faşistler mi?

“Ve biz tam ortadayız” diye gülümsedi Bochow acıyla ve iç geçirdi. – “Şimdi de her şey bir anda oluyor! Bu akşam UKK’yi toplamalıyız, çünkü bundan sonra yapacaklarımıza kendi başımıza karar veremeyiz.”

Bochow yeniden taburenin üstüne oturdu ve Bogorski’ye düşüncelerini açtı: “Böyle küçük bir varlık kampa geliyor -tamam, tamam, biliyorum Leonid, biliyorum- öyle demek istemiyorum. Ama bir düşünsene: Önce Höfel ve Kropinski zindana giriyor. *Bu yüzden!* Biz tüm mekanizmayı felce uğratmak zorunda kalıyoruz. *Bu yüzden!* Şimdi de Elbise Deposundan on adam götürdüler. *Bu yüzden!* Çıldır-mamak elde değil!”

Bochow konuşarak rahatlasın diye Bogorski sesini çıkarmadan dinliyordu. Bir düşüncesini daha söyledi:

“Her şey çocuğa bağlı Leonid. Onu bulamadıkları sürece, Höfel dayanacak, Kropinski ve de on adam da. Ama ya çocuğu bulurlarsa?..

Ulan! O zaman işler nasıl gidecek biliyorsun! Bu bilinen eski bir şeydir. Çocuğu ona getirmeleri yeter: İşte bulduk, konuş bakalım! — Söylüyorum sana, o zaman yıkılır. Ya o zaman ne olacak?”

Bochow, ellerini şakaklarına bastırdı. “Çok fazla kişi, çocuk hakkında bilgi sahibi. Tehlike burada! Ama artık bunu değiştiremeyiz” dedi yorgun bir sesle, “olayların tam ortasındayız şimdi ve elimizden gelen en iyi şekilde hareket etmeli-

yiz.” Bochow paltosunu ilikledi, kendini tamamen toparlamıştı yine. “Haberin olsun, UKK’yi bu akşam toplayacağım.”

Gitmek istedi, bir an duraksadıktan sonra: “Bu da tehlikeli olmaya başladı. Fakat bunu gözetemeyiz artık” dedi. Konuşmadan tokalaştılar.

Yalnız kaldıktan sonra uzun bir süre daha, bir çözüm yolu aradı Bogorski. Çocuk hakkında bilgi sahibi olan çok fazla insan vardı. Tehlikenin ciddiyeti gerçekten de buradaydı! Çocuk meselesiyle ilgili zincir Zidkovski’ye kadar ulaşmıştı. Ve bu zincir koparılmalıydı. Yoldaşları kendilerine karşı korumak gerekiyordu. Zinciri koparmalı, diye düşündü Bogorski, ama nasıl?

* * *

Pippig götürüleli bir saatten fazla olmuştu ve Rose taburenin üstünde hâlâ oturuyordu. Daha ne kadar sürecek, sıra kendisine ne zaman gelecekti. Paniğe kapıldı. Rose, kendini şimdiden Gestapo’nun önünde hissediyordu.

“Komiser bey, ben aslında çok uysal biriyimdir. İşimi yaptım sadece, başka bir şey değil.” Hoşuna gittiği için, düşlediği komisere soru sordurttu: “Ne zamandır kamptasın?”

“Sekiz yıldır, komiser bey.”

“Sekiz yıl! Buna nasıl dayandın?”

Rose bu sorunun tadını çıkardı. “Kötü bir zamandı. Biliyor musunuz komiser bey, sekiz yıl önce buraya getirildiğimde kamp bugünkü gibi değildi. Geçmişte, karakolda ilk kez Buchenwald ismini duyduğumda, tuhafıma gitmişti. Buchenwald... kulağıma şey gibi geliyordu –bilmiyorum– ama o zaman düşünmüştüm ki, güzel, temiz bir kampa götürüleceksin, ve orada partinin iyi adamları tarafından yeniden eğitileceksin, birkaç ay sonra evine döneceksin...”

Fısıltısı kesildi ve Rose gözlerini boşluğa dikti. Sekiz yıl önce Weimar İstasyonu’na varışı, diğer anılarının arasından

öne çıktı. Toplu taşıma aracından indiğinde diğer tutsaklarla birlikte bir SS eskortu tarafından karşılanmıştı. Ayrıntıları anımsadı. Rose, tren istasyonunda duran ve olanları biraz uzaktan seyreden insanları gördü yeniden. Düşmanca ve suskun. SS'ler de aynı şekilde düşmanca davranıyordu. İtici, yeşil-gri üniformaları vardı. Çelik miğferleri, karabinaları ve siyah yakalarında kuru kafa arması vardı. Hepsi genç adamlardı, yaklaşık on sekiz yaşından büyük değildi hiçbiri, fakat korkunç ve tehlikeli bir izlenim bırakıyorlardı.

Brandayla örtülü bir kamyonu bindiler. Arabaya yerleştirilmiş bankların ön ve arkalarına, dizlerinin arasına sıkıştırdıkları karabinalarıyla SS'ler oturmuştu. Eskortların komutanı arabaya atladı ve tehdit dolu bir ses tonuyla, "Konuşmak yasak. Kim gevezelik ederse suratına birkaç yumruk yer. Kaçma denemesi olursa derhal ateş edilecektir — gidelim!" dedi.

Yokuş yukarı yola koyulundu, araba durduğunda sessiz eskort, havlayan vahşi bir it sürüsüne dönüşmüştü. Kamyonun arka kapağı gümbürtüyle düştü; SS'ler oturdukları yerlerden fırladı ve tutsakları dipçik darbeleriyle bağırıp çağırarak aşağı itip, arabanın önünde durduğu yeşil barakanın içine koşar adım soktular.

Rose yeniden, birçok kapısı olan o uzun, loş koridoru gördü. SS'ler oradan oraya koşuyor, çizmeleri çıplak zeminin üstünde gümbürdüyordu. Tutsaklar uzun bir sıra oluşturarak, kollarını enselerinde kavuşturmuş, yüzleri duvara dönük duruyorlardı. Arkalarında, askerler kızıyor, kalabalığa bağırıyorlardı. Arada sırada oradan geçen aceleci bir SS duruyor ve "Bu sürü de neyin nesi? – Dik dur, domuz!" diyordu. Bu söylenirken, tutsağın kış tarafına ani bir tekme, alnın duvara çarpacağı biçimde enseye sert bir yumruk atılıyordu.

Görüntüler kayboldu. Rose, taburenin üstünde bomboş

bir kafayla oturuyordu. Kafası anılarının, ilk günkü kadar canlı ve taze olan görüntüleriyle yavaş yavaş yeniden dolmaya başladı.

Siyasi tutsaklar, nihayet kampa götürüldüğünde akşam olmuştu. Rose, kendini tutsaklar yığınının arasında yumuşak, çamurlu bir yolun üstünde belirsizliğ  doğru yürürken gördü. Arkalarından bir scharführer geliyordu. Kazıklar üstüne dikilmiş nöbetçi kuleleri görünmeye başladı. Soyulmamış kütüklerden yapılma bir  it, nota çizgileri gibi dikenli telle sarılmıştı.

Kulübeden  elik miğferli bir nöbetçi çıktı, paltosu yere kadar ulaşıyordu.  it kadar basit çatılmış eğreti bir kapı, yuvasında sevimsiz sesler çıkararak gıcırdıyordu. Karşılarında geniş bir arazi uzanıyordu, siyah karanlığın içinde hiçbir insan yoktu. Dallarını, ıslak geceye, iki yana açılmış kollar gibi uzatmış tek tük yüksek ağ lar ve düzensiz elektrik direkleri görünüyordu.  iseleyen yağmur, yere yusuvarlak bir huzme bırakan lambaların kızıl ışığında parılıyor, çamur yağlıymış gibi görünüyordu. Siyah ağ  kütükleri oraya buraya uzanıyor, birkaç tahta kulübe hayalet gibi dikiliyordu. Manzara, ürkütücü, donuk ve  l yd .

“Koşun, geri zekalılar!”

Pantolon paçalarını kıvırmış ve dirseklerle kürek çekerek, bileklere kadar gelen çamurda zıplamışlardı. Çamurda saklı taş parçalarının üzerinden t kezlemişler, çukurlara kaymışlar, dengelerini kaybederken kollarını öne doğru uzatmışlardı.

“Koşun! Allahın belaları!”

“Böyleydi o zamanlar, komiser bey. İlk zamanlarda nasıl yaşadığınızı sanıyorsunuz? Yıkanmak yoktu, elimizdeki su ancak mutfağı yetiyordu. Elbiselerimiz hiç kurumazdı. Akşamları ıslak çıkarıp sabahın erken saatlerinde yine ıslak giyerdik... Sıcak yatağın içinden kalkmak, komiser bey.

Hepimiz ishaldik. Barakaların arkasında, kokan ayak yolu vardı. Üzerine uzun bir tahta lata geçirilmiş çukurlar. Kıcı-mızı silmek için kağıdımız bile yoktu. Ama hiç umurumuz-da değildi. Yeterince yiyeceğimiz var mıydı o zamanlar? Siz öyle sanın komiser bey! Bunu size tam olarak anlatmalıyım, yoksa anlayamazsınız...”

“Anlatacağı” yerde Rose yeniden düşüncelere daldı ve geçmişin görüntülerine sığındı. Sabah saat dörtte blok kıdemlisinin düdüğü çalardı. Koğuş nöbetçileri yatakhane-nin içine bağırırlardı: “Kalkın!”

Dışarıda gece sürüyordu daha. İrin kıvamında çamur, lambaların soluk ışığında bir göl gibi parlıyor, barakaların arasındaki yollarda, yokuş aşağı akıyordu. Çiseleyen sis ür-kütücüydü. Elbiseler buz gibi katılaşmıştı, ayakkabılar taş gibi sertleşmişti.

Gece ve uyku yoktu artık, dışarıda yeni bir gün kendini harmanlıyordu. Soğuğa ve rutubete çıkmadan önce oturma bölmesinde ılık kahve içiliyordu. Bu bir fincan kahve, ço-ğunlukla günün yegane besini olurdu.

“Evet, komiser bey” diye içini çekti Rose, anılarının et-kisiyle zorlanarak. “Ertesi gün için ekmek tayinimizi bir ak-şam öncesinden alırdık ve onu genellikle akşam çorbasıyla yemiş olurduk.”

Dışarıda blok kıdemlisi düdüğünü çalıyordu. “Sayım için toplanın!” Barakadan çık, çamur deryasına gir.

“Sağa dön! Uygun adım marş marş!”

Vıcık, vıcık! Sol-ki, sol-ki...

Yukarıya vardığımızda iliğimize kadar ıslanmış olur-duk yine. Projektörler yüzümüze vurur, gözlerimizi ka-maştırırdı... Sonra etrafımızı bizi saymak için bir sürü blok führeri sarardı. Adım attıkça çamur, fıskiye gibi püskürürdü, ama onların sağlam çizmeleri vardı. Sayım bir türlü sona ermezdi! Yukarıda mutlaka bir aksilik çı-

kardı. Yine bir kişi eksik çıkardı! Kahretsin!

“Koğuş nöbeti ormana, kuşu arayın!” diye ınlardı mik-rofon. Önlerinde kamp kıdemlisi, bütün blokların koğuş nöbetçileri fırlardı.

Yok, yok; Kraemer değildi bu; o zamanlar o yoktu daha. Eskiden kamp kıdemlisi bir yeőildi, o köpek çoktan geberdi. Ve biz ayakta duruyor ve eksiği bulmalarını bekliyorduk. Duruyor ve ayakta uyuyorduk. Bu böyle bir iki saat sürerdi. Nereye saklanmış olabilirdi o herif? Ayak yolunda devrilip bokta mı boğulmuştu? Hadi afiyet olsun! O zaman uzun sürebilirdi; onu uzun sopalarla dışarı çekene kadar...

Belki de ekmek çalmıőtı, korkuya kapılmış ve ormana saklanmıştı. Bir parça ekmek için mi, diyorsunuz? Öyle sa-nın. Gel de bul onu bir sürü ağacın arasında...

İki saat - üç saat.

Yağmur iimize iőledikçe başlarımızı daha çok omuzla-rımıza gömer ve marabalara daha çok benzerdik. Hava ay-dınlanmaya baőlardı. Ayakta, önümüze bakarak uyurduk. Açlık, bağırsaklarımızı sinsice kemirirdi. Kimi, sürekli ayakta durmaya dayanamaz, dizlerinin üstüne çökerdi; o zaman komőuları tarafından yukarı çekilir ve aralarında bir çuval gibi asılı dururdu. Kimi tamamıyla kendinden geçip düşerdi. O halde kaldırılarak bloğun yanına yatırılır, en azından baş çamurda kalmasın diye rulo yapılan ceketı başının altına yerleştirilirdi.

Projektörler çoktan sndrlmő olurdu.

Bazen sıraların arasında dolaőmak için bir blok führeri gelirdi. “Dikkat!” fısıltıları dolaőırdı bloktan bloğa. Kemik-ler dikleőir, herkes hizaya girerek esas duruşa geçerdi... He-rif gidince, menteőeler yine gevőerdi.

Nihayet arkada bir yerde düdük çalar, bloklar canlanırdı. Bulmuőlardır! Katılaőmış kemikler hareketlenmeye baş-

lar, ayaklar çamurun içinden dikkatle çekilirdi. Vıcık vıcık sesler işitilirdi.

Birinin ayakkabısı çamura takılı kalırdı. Tek bacağıının üstünde dengesini korumaya çalışarak eğilir, çamurun içini eliyle araştırır, çamura sıkıca yapışmış ayakkabısını çeker, eliyle içini boşaltırdı. Çamur tezek gibi yere dökülürdü.

Ormandan çılgınca bir koşuyla dönülürdü. Kamp kıdemlisi önde olurdu! Tanrıya şükür, bulmuşlardı onu! Bacaklarından tutup taşların ve ağaç kütüklerinin üstünden sürüklerlerdi. Başı bir top gibi engellerin üstünde sekerdi. Hâlâ yaşıyor muydu ki.

Yukarıda onu avlanmış bir tavşan gibi rapor führerinin ayaklarının önüne yatırılırdı! Yoklama o zaman tamamlandı!

“Çalışma komandoları öne çık!”

Nihayet! Ayakta dikilmenin iyi tarafı da vardı. Günün birkaç saati atlatılmış olurdu. Sonra kamptan dışarı çıkılırdı.— Bir şarkı!

*“Ormanın içinde bir köy var
Güneşle örtülü,
Bayırdaki son evin önünde
Yaşlı mı yaşlı bir nine oturur...”*

Ya da:

*“Güzelim Sauerland,
Dünyanın her tarafına ünün yayılır,
Herkes seni görmek ister,
Uzaktan yakından, insanlar sana akın eder...”*

Rose ürperdi. Eskiden olanları kendine saatlerce anlatmak istiyordu.

“Weimar Pompa İstasyonu’nda komando ekibindey-

dim. Hey hey hey... neler olurdu orada!” Rose dilini şaklattı. “Bayır aşağı bir hendek uzanıyordu. Dört metre derinliğinde, dört metre eninde.

Zeminde su boruları yatıyordu, bir adam kalınlığındaki toprak borulardı bunlar. Hendeği doldurmak gerekiyordu, işimiz buydu. Kulağa ne kadar da basit geliyor değil mi? Ama öyle değil. Hendekten çıkarılmış toprak donup taşlaşmıştı. Kazmayla gevşetmek gerekiyordu. Hey hey hey, kazmanın sapı avuç içine nasıl da geri teperdi. Önce eller su toplar sonra da etler ortaya çıkardı. Ve tekrar tekrar olurdu bu! Kazma vur-kürekle, kazma vur-kürekle. Sırt kaslarına tırpan gibi saplanan ağrı mı? Yoo, sevgili dostum böyle bir şey yok! Yaraları sarmak mı? Yoo, sevgili dostum, Buchenwald’de sadece canlılar ve ölümler vardır! Ve burada çabucak bir ölü haline gelebilirsin. Sen ne sanıyorsun! Scharführer, üstüne çullandığında, canını çıkarırcasına kazarsın! Beş metre uzaklıkta nöbetçi kordonu; gencecik delikanlılar, canları sıkılır üşürlerdi; seninse suratından ter ve yağmur akar, öyle ki etrafını göremez olursun. Ama bundan daha da kötüsü vardır! Kahrolası ishal! İçinden, pantolonunu indirip olduğun yere yapmak gelir ama bu yasaktır. Nöbetçiden izin alıp ormana gitmek zorundasın. Hahahaha, ormana... Bu, şu anlama gelir: Nöbetçi kordonunu geçmek zorundasın ve orayı geçense, firarda diye vurulur. Gel de sıç bakalım... Ama işkembem patlayacak! Tam altına sıçacağın son anda, her şeyi boş verirsin. Sıçmak ölmekten daha önemlidir. Kazmayı elinden atarsın, toprak yığınının üstünden tökezleyerek nöbetçinin yanına varırsın, sırtın tırpan bıçaklarıyla kesilmektedir sanki, delikanlının önünde titreyerek tekmilini verirsin. ‘Tutsak, ayak yoluna gitmeyi rica ediyor...’

Şimdi nöbetçiye fazla yakın çömelirsen, üstüne çullanır,

dipçigini omurgana patlatır: ‘Domuz! Bokunu burnumun önüne mi bırakacaksın?’ Ama bir metre ötede durursan, belki de karabinasını çekip yanağına dayar...”

Rose bitkin başını arkaya attı. Bu bir an için rahatlatıcıydı, ama sadece bir an için; çünkü durulan kam yeniden beynine sıçramaya başlamıştı.

Rose ayağa fırladı, kollarını da kullanarak konuştu: “Bütün bunları size anlatmalıyım, komiser bey! Neler yaşadığımı bilmelisiniz! Kim bilir şu anda Pippig’e neler yapıyorlardır! Benim çocukla hiçbir ilgim yok, hiç yok, lütfen...”

Rose devam edemedi. Hücre kapısının kilidindeki gürültü onu durdurdu. Gardiyan yanında bir bohça sürükleyerek içeri girdi. Bohça, Pippig’di!

Hücrenin ortasında “tut bunu” diye en uzak köşeye kaçmak istemiş gibi duran Rose’ye homurdandı gardiyan. Rose söz dinledi. Arkadan, kollarının altından tutarak Pippig’e sarılırken, gardiyan, yatağı, asılı olduğu duvardan indirdi. Bohçayı yatağın üstüne yatırdılar. Gardiyan boş su sürahiyle hücreden çıktı, doldurup getirdi, Rose’ye bir bez parçası attı. “Yapılması gerekenleri kendiniz yapın.” İkisini yalnız bıraktı.

Pippig gözleri kapalı yatıyordu. Biri şişmişti. Sol kulağından boynuna kadar kahverengimsi kurumuş kan izi uzanıyordu. Burnu ve patlamış ağzı kan pıhtısı içindeydi. Ceket ve gömleği yırtılmıştı, gömleği paramparçaydı.

Rose’nin bezi tutan eli titriyordu. Dehşetle Pippig’in üstüne eğildi. Pippig’in göz kapakları titriyordu. Şekilsizleşmiş yüzünü sağa sola oynatmaya çalıştı; galiba gülümsüyordu. Rose, bunu tüyleri ürpererek izledi. Pippig birden konuşmaya başladı, sessiz fakat ürkütücü bir kesinlikle: “Suratımı sil...” Rose’nin elleri, bezi ıslatıp Pippig’in yüzünü silerken titriyordu.

Pippig, ağır kollarını hareket ettirerek gömleğini ihtiyatla vücudundan sıyırdı. Rose ancak şimdi, göğsün üstündeki büyük, yuvarlak, yanık izlerini görmüştü. Yanık yaraları! Pippig gözlerini yarı yarıya araladığında Rose'nin göğsüne dikilmiş gözlerini fark etti.

“Puroyla” dedi sadece açıklamak için ve sessiz geçen birkaç saniyeden sonra “Bezi üstlerine koy, iyice ıslat” dedi. Pippig, serinliği hissedince inledi. Derin derin soluyordu, nefesini verirken konuştu: “İçecek bir şey, haydi.” Rose hücrede etrafına bakındı, duvardaki çıkıntıda bir alüminyum fincan bulup doldurdu. Pippig’i, koluyla destekleyip doğrulttu. Pippig fincandakini hararetle bitirdi. Şimdi, “atlatmıştı” anlaşılan.— Rahatlayan bir iniltiyle başını tekrar geriye attı, yüzü gevşedi. Pippig yarasız gözünü sadece yarı yarıya açabiliyordu. Sarıki onun için şimdi en önemli şey oymuş gibi ağzını eliyle yokladı. Birkaç diş eksikti, bazıları da sallanıyordu... Pippig kendi kendini küçümseyen bir el hareketi yaptı: Zayıatları boş ver... Bezi göğsünün üstünden çekerek Rose’ye uzattı: “Bir daha soğutsana.” Gücü geri gelmeye başlıyordu. Bir süre sonra tamamen ayılmıştı: “Korkma, sana bunu yapmaz. Ben artık meselenin ne olduğunu biliyorum.” Peltek bir dille konuşuyordu, eksik dişlerine alışması gerekiyordu daha. “Biz aynı hücreye tesadüfen düşmedik. Akıllı olduklarını sanıyorlar çünkü. Ama biz de akıllıyız.— Dinle August!” Güçlkle doğruldu, Rose'nin yardıma uzanan elini itti, soluklandı. “Dinle, August, çok önemli. O aynasız, beni bir şey söylemediğim için bu hale sokmadı, o benden bir şey çıkaramayacağını biliyordu, ama şey için...” Konuşmak Pippig’i yoruyordu, kesik kesik nefes aldı. “Heyecanlanma” diye rica etti Rose. Pippig kendini gülümsemek için zorladı. “Heyecanlanmıyorum ki...” sustu ve yaralarının üstündeki rahatlatıcı serinliği hissetti.

“Bu, iyi geliyor” diye iç geçirdi. Sırtüstü yatmak zorunda kaldı. Bir süre böyle kaldı ve konuşmadı. Rose çekinerek bir soru sordu. “Neden, neden bana... aynı şeyi... yapmayacak? — Bunu sana o mu söyledi?” Pippig cevap vermedi. Ne kadar densiz bir soru! Sonunda şöyle dedi: “Sersem adam...” Rose utandı, bakışlarını indirmiş oturuyordu. Pippig devam etti: “Aynasız, senin — yumuşak yapılı biri olduğunu biliyor. Beni gördüğünde korkudan altına yapmanı istiyor. Buna oynuyor. Ve o yüzden... bundan emin olabilirsin.... sende tatlı turu deneyecek. Sen de dayak yemek istemiyorsan, hazırlıklı olmalısın...”

“Ne yapmam gerek?” Rose’nin yüzü çirkin bir şekilde gerildi.

“Çenenin kapayacaksın, bu yeter.”

Rose yutkundu.

“Bir şey bilmiyorsun işte ve aynen böyle devam edeceksin, suratına birkaç tane patlatsa bile. Lanet olsun, o kadarına da dayanabilirsin herhalde.”

Sancıları dayanılmaz hale gelmişti. Pippig, inliyor ve başını sağa sola atıyordu. Acılarıyla o kadar yalnızdı ki.

“Hadi, bana biraz daha su ver” dedi ıkınarak; Rose, titreyerek fincanı onun dudaklarına götürdüğünde, dirseğine dayanarak doğruldu, içti ve bitkin bir halde yeniden uzandı.

Rose, acılar içinde kıvranan bu insanın, sancılarına hakin olma çabasını yüzünden okuyabiliyordu. Birden utanca boğuldu. Hafifçe, daha çok, kendi kendine söylendi “Tamam, Rudi, iyi öyleyse, hiçbir şeyden haberim yok benim...”

Pippig canlandı.

“Gördün mü, gördün mü” diye sevindi. “Ve bunda diretmemelisin. Sakın ağzından bir şey kaçırma, August, duydun mu? Aynasız bir şey bildiğini anlarsa o zaman seni biftek gibi yapar, anladın mı? Fakat diretirsen, anlıyor musun?..

Çünkü ben ona anlattım, senin bu hikayeden hiçbir haberinin olmadığını.”

“Her şeyi sen mi üstlendin?”

“Manyak mısın?” dedi birden Pippig çok sağlıklı bir sesle, “Ben ona dedim ki; eğer hepimiz bir şey bilmiyorsak, o zaman sen hiç bilmezsin... çünkü sen sersemin tekisin...” Pippig’in gücü tükenmişti. Uzandı, kasları sancılardan sünger gibi olmuştu sanki. Rose bozulmuştu, yere bakıyordu. Hakkındaki düşünceleri buydu demek. Pippig ona cesaretli ve dirençli olması için yalvarıp yakarmamıştı. “... Çünkü sen sersemin tekisin...”

Rose, o kadar utanıyordu ki, kendi kendinden kaçıyordu.

Gay, Pippig’den sonra Buchenwald’lilerden birkaçını daha elden geçirmişti. Bir sorgu yapma niyetiyle değil. Sadece yoklamak istiyordu onları. Sorduğu soruların türü, karşısındaki adamın yarattığı izlenime göre değişiyordu. Kısa süre içinde bu adamların hepsinin çetin birer ceviz olduklarını anladı. Kimse bir şey bilmiyordu.

Öyle olsun, diye düşündü Gay, şimdilik böyle olsun, nasılsa bülbüller gibi öteceksiniz.

Şimdi dikkatini, onun için Pippig’i bu hale getirdiği Rose’ye yoğunlaştırıyordu. Rose’yi yanına getirttiğinde öğleden sonranın geç saatleriydi.

“Evet dostum, hele bir otur. Adın Rose’ydi değil mi?”

“Evet efendim.”

Gay, bir puro yaktı ve kibriti düşünceli bir tavırla küllüğün üstüne bıraktı. Tasayla göğüs geçirdi, “Nahoş bir hikayeye karışmışsın. Kaç senedir kamptasın?” dedi.

“Sekiz yıldır” diye yanıtladı Rose, sorgunun hayalinde canlandığı biçimde başlamasına şaşırarak. Gay, acıyarak başını iki yana salladı. “Sekiz yıl! Vay vay vay... Sekiz yıl! Buna ben dayanamazdım.”

Bu birebir uygunluk ne kadar korkunçtu! Rose, cevaplamadı. Sadece aynasız kızdırmamaya çalışıyordu ürkekçe; yoksa yumruklarıyla girişirdi.

Gay da aynı şeyi düşünüyordu. Purosundan bir nefes çekti, Rose ışıldayan kora bakıyordu. Aynasız, o yanık yaralarını bununla açmıştı demek... Gay sandalyesine arkasını dayadı, kollarını göğsünde kavuşturarak Rose'ye sevecenlikle baktı.

“Siz Buchenwald'liler çok tuhaf insanlarsınız. Küçük bir çocuk yüzünden önce hoşafınız çıkıncaya kadar dövdürüyorsunuz kendinizi. Madem susmak istiyorsunuz o zaman kararlı olmanız gerek. Ama önce kendinizi dövdürüp sonra buna rağmen öttüğünüz zaman, sizi artık akli başında insanlar olarak değerlendiremeyişimize şaşmamanız gerek.”

Gay, Rose'ye doğru eğildi.

“Pippig, uslu bir adam, o kesin! Saygım var! Bana hemen söyleyemez miydi: Tamam komiser bey, orada küçük bir solucan bulduk.— O zaman her şey yolunda olacaktı. Yo hayır; önce kemiklerini kırmak gerek, sonra söyleyecek. Bu onun akli başında bir insan olduğunu mu gösterir?”

Gay yeniden arkasına yaslandı, önemsizmiş gibi ekledi: “Allahtan diğer arkadaşlarınız daha akıllıca davranıp hemen itiraf ettiler. Şimdi Pippig'in eline ne geçti?”

Rose sandalyesinin üstüne sinmişti, Gay, izlediği taktikle başarıyla yol almaya başladığını hissetti.

“Yukarıda, kampta ne yaptığınız beni ilgilendirmiyor, benim başka dertlerim var. Kluttig tam bir bürokrat işte. Yanıma koşuyor ve yalvarıyor: Bana yardım et! Kampa bir çocuk geldi, kayıtlara hâlâ geçmedi, şimdi tutsak mevcudu tutmuyor!”

Gay söylendi: “Sanki büyük bir mesele!— Birkaç gün içinde Amerikalılar burada olacak, bizim kaçmamız gere-

kecek. *Biz, siz değil! Şimdi o aptal Pippig'i bir düşün! O manyak on ikiye beş kala, hayatını, böyle bir çocuk oyuncağı için tehlikeye atıyor! Onu öldürebilirdim de. Bunu yaparken hangi akla hizmet ettiniz?"*

Rose'nin içinde korkunç şeyler oluyordu. Aynasızın anlattıkları, "tatlı tur"un sınırlarını fazlasıyla aşıyordu. Birçok şeyi biliyora benziyordu. Pippig gerçekten itiraf etmiş ve bunu kendisinden saklamış mıydı? Ya diğerleri?.. Rose, düşüncelerine açıklık getiremeden aynasız karşısına dikilmişti ve omzunu dürtüklüyordu.

"Hangi akla hizmet ettiniz?" Rose oturduğu yerde öylece kaldı; başı öne eğikti.

"Bu meseleyle hiçbir ilgim yok" diye çıktı yavaşça ağzından.

"Bunu biliyoru'n! Pippig bana her şeyi anlattı" diye aceleyle temin etti Gay. "Nereye, tanrı aşkına, ama nereye sakladınız o zavallı solucanı?" Rose susuyordu. Gay, pencerenin yanında duruyor, parmaklarıyla camı tıklatıyordu. Saniyeler içinde durumu değerlendirdi, kararını verdi. Rose'nin yanına geldi. Sevecenlikle fakat yine de sertçe onu göğsünden tutup yukarı çekti. Rose'nin güçsüzlüğünden doğru yolda olduğunu anladı. Purosunu ağzından çıkararak külünü serpti, korunu tesadüfmüş gibi Rose'nin burnunun ucuna tuttu. Sıcaklık Rose'nin genzini yaktı.

Gay babacan bir tavırla: "Artık mantıklı ol Rose" dedi.

Rose, aynasızın gözlerine baktı, içlerinde belli belirsiz bir tehlike parlıyordu. Rose yutkundü, göğsünü tutan elin gevşediğini hissetti. Gay, Rose'nin omzuna bir şaplak indirdi.

"Seni Pippig'i soktuğum hale sokmak istemiyorum, seerek yapmıyorum bunu. Fakat beni zorlarsan... Rose, ben sadece görevimi yapıyorum!"

Bu bir şeyler bildiğimi bir anlarsa...

Rose gözlerini aynasızdan ayırmıyordu.

“Evet nereye götürdünüz o zavallı solucanı?” Rose’nin bakışları titredi. Tüm cesaretini topladı.

“Bilmiyorum” diye kekeledi aynasızın yumruğunu bekleyerek. Fakat Gay, sadece göğüs geçirerek kollarını üzüntüyle havaya kaldırdı.

“İyi öyleyse, senin için üzgünüm. Şimdi hücrene dön, Pippig ile konuş. Seni bu gece bir kez daha yanıma çağırmak zorundayım...”

Gardiyan Rose’yi hücreğine götürdüğünde hava karar-mıştı. Pippig, kendinden geçmiş ateşler içinde yatıyordu. Gardiyan nemli bezi alnına koydu, dışarı çıkarken Rose’ye homurdandı: “Bari sen aptallık etme, burada bir tane yeter.”

Rose taburenin üstüne çöktü. Dünyanın tüm sefaleti bu hücreye toplanmış gibiydi. Şimdi sohbet etmeyi çok istiyordu.

“Rudi...”

Pippig kımıldamıyordu, soluğu sıcak ve belli belirsiz çıkıyordu.

“Rudi...”

Rose onu omzundan sarstı.

Ateşli Pippig inledi. Rose uğraşmaktan vazgeçti. Taburenin üstünde küçülüp büzüldü. Şimdi yapayalnızdı!

Puronun ısırın dumanı burun deliklerinde yapışıp kalmıştı. Aynasızın tehlikeli ellerini hâlâ göğsünde hissediyordu. Hücredeki soğuk, tenini ürperterek sardı.

Hücrenin tavanındaki kafesli ampul, kızılımsı ve fakir bir ışık yayıyordu.

Gece neredeyse bastıracaktı.

* * *

Komutan, bütün subayları yanına, toplantıya çağırdığı için akşam yoklaması çabuk bitirildi. Kluttig yoktu, yokla-

mayı onun yerine, sürekli sarhoş gezen Weisangk yapıyordu. Reineboth, birinci kamp führerinin önüne dikilerek raporunu bildirdi.

Ardından: “Dağılın!” Bugün ne kadar da hızlılardı. Havada garip bir şeyler vardı. Onbinlerce insan biliyordu bunu! Boşaltma söylentisi bir gaz gibi kampın atmosferine karışmıştı.

Dağılma, dışarıdan bakıldığında olağandışı bir izlenim uyandırmıyordu. Bloklar bir bir dönüyor, uygun adımlarla yokuş aşağı uzaklaşıyordu. Barakaların arasındaki dar yollarda her zamanki gibi tıkanmalar ve itişmeler meydana geldi. Yürüyüş düzeni burada   z l rd , çünkü buraya varınca herkes barakasına en çabuk yoldan girme çabasında olurdu.

Sadece ufak tefek ayrıntılar, durumun her zamankinden farklı olduğunu sezdiriyordu. Rapor führeri, kamp führeri, blok şefleri her zamanki gibi içtima alanı boşalana kadar beklemediler; aksine aceleyle giriş kapısında kayboldular. Ana kulenin platformundaki nöbetçiler her zamanki gibi ısınmak için volta atmıyorlardı. Kulenin etrafında dönen keskin mart rüzgarından korunmak için yüzlerini paltolarının yakalarının ardına gizleyerek makinelilerin yanında duruyor, blokların içtima alanından ayrılıp uzaklaşmasını seyrediyorlardı.

Yoklamadan hemen sonra, normalde akşamın geç saatlerine kadar çalışan komandolar da değişik SS binalarından çıkıp kampa dönmeye başladılar. Havada bir şey vardı!

Bloklar, her zamanki gibi gürültü patırtı içindeydi, tutsaklar çorba kazanlarının etrafında birikmiş itişiyor, koğuş nöbetçileri her zamanki umursamazlıklarıyla o kötü sıvıyı dağıtıyorlardı. Taslar şangırdıyordu. Adamlar, uzun masaların   n ndeki banklara her zamanki gibi, kaşıklamak için neredeyse hareket alanı bile kalmadan sıkıştılar. Çorbadan

sonra her zaman yaptıkları gibi ertesi gün için dağıtılan ve giderek küçülmüş ekmek tاینlarını kemirdiler. Yine de her zamankinden farklı bir şeyler vardı.

Bugüne kadar sinekler gibi vızıldayarak oradan oraya sıçrayan konuşmalar değişik bir yön almaya başlamıştı. Onbinlerce beyin ağır ağır biçimleniyor; onbinlerce düşünce, aynı yöne doğru akıp toplanıyor, umut ve beklenti bayraklarıyla donanmış büyük bir tren gibi bulutları yırtarcasına, karşılarında beliriveren sona doğru hızlı bir koşu tutturuyordu. Bütün bloklarda sadece *bir* tek konu konuşuluyordu: Boşaltma!— Tutsaklık yıllarının geleceğe bakma yetilerini ellerinden aldığı kimileri şimdi zamanın bittiğini görüyordu kendi zamanlarının. Fakat ardından ne gelecekti? Ölüm mü, yoksa özgürlük mü?— Görüşleri net değildi. Olaylar düzenli bir akışa sahip değildi; dolanıyor, dğümleniyor ve birbirine giriyordu. Ölüm ya da yaşam? Kim biliyordu?

Bütün bloklarda bunun üzerine tartışılıyordu. Kamp, son dakikada yerle bir edilebilirdi. Ellerinde her şey vardı onların! Bombalar, zehirli gaz, uçaklar! Komutanın, yakındaki havaalanına bir telefon etmesi yeterliydi... Ve yarım saat sonra Buchenwald Kampı diye bir şey kalmazdı geriye, sadece dumanları tüten bir ıssızlık olurdu. Rüya o zaman biter arkadaş! Oysa sen on yıldır bambaşka şeyler hayal ettin! Kimse sondan hemen önce ölmek istemiyordu!— Kahretsin! *Hangi* sondan? Bu bir bilinebilseydi! Kimi, tüm bu yıllar boyu bağırılarının kuşandığı o kalın kabuğun, içinde çarpıp duran şeye karşı yeterince direnç veremediğini keşfediyordu birdenbire. Kimi de, ölümü olağan karşılamamanın; bütün bu yıllar boyunca, arkasında, elinde tüfek tutan bir nöbetçi eri gibi duran ölümü kanıksamanın sadece bir aldatmaca, ölümden üstün olma duygusunun bir yanılsamadan ibaret olduğunu kavradı.

Ürkünç hayalet şimdiden kıs kıs gülüyordu: Son gülen iyi güler!

İçeride o kalın kabuğa toslayıp duran şey; kendine o kadar güvenme arkadaş... Evet evet, şimdiye kadar ölümü bir parmak fiskeşiyle püskürtebilmiştin. Kendine güvenip parmak ucuyla püskürttüğün ölümün bambaşka bir ölüm olduğunu unutma sakın... O *senin* ölümündü ve kendin gibi bu kampa aitti!

Fakat sevgili dostum, şimdi dışarıda kıs kıs gülen ölümü bir fiskeyle püskürtemezsin! O, ölümlerin en kallesi, en sin-sisi! Son nefesini vermek için çırpınırken burnunun altına bir demet çiçek tutan bir alaycıdır. Hem de nasıl çiçekler: Evler, caddeler, insanlar, bir köy, bir orman, bir şehir, arabalar, bisikletliler, bir kadın, bir yatak, gerçek mobilyalar ve pencerelerinde perdeleri olan bir oda, küçük çocuklar...

Bütün güzel bir dünyayı tutar burnunun altına: Bir kok-la... Konuşma arkadaş! Kimse böyle bir anda ölmek istemez, geçmişte bir fiske atar gibi ölebilse bile kimse ölmek istemez artık.

Ve durum böyle: Kampın içindeki ölüm *senin* arkadaşındı. Çitin ardındaki ölüm *senin* düşmanın!

Ölüm, söylenti ile birlikte kampa girivermişti, insanlar barakalarda nereye toplanmışlarsa o oradaydı. Revir barakasının altındaki sığınaktaki toplantıya da gelmişti. Gizli geçitten o da girmiş, çakıl taşlarının üstünden tökezleyerek arka tarafta mumun yandığı yere gelmişti. Herkes, ister Bochow ya da Bogorski olsun, Riomand ya da Pribula, Kodiczek ya da van Dalen olsun, hepsi hepsi onun suskun bir misafir olarak aralarında bulunduğunu biliyordu.

Bochow gelişmeleri anlattı: Elbise Deposundan on kişinin götürüldüğünü, boşaltma tehdidini, cephenin Thüringen'e yaklaştığını, hızla gelişebilecek olasılıkları. Komuta-

nın odasındaki görüşmeden haberi vardı; yukarıda neler konuşulacağından hiç kuşku yoktu. Tezcanlı Pribula, boşaltmanın zorla engellenmesini istiyordu. Direniş gruplarının alarma geçirilmesini, silahların ortaya çıkarılmasını öneriyordu.

“Çıldırдың mı sen?” diye çıkıştı Bogorski ona Lehçe.

Üç bin SS kışlalarda konaklıyordu; bu bilgiyi, hemen her gün “dışarıda” olan Köhn, Sıhhiye Birliği’yle yaptığı geziler sırasında edinmişti. Cephenin hareket halinde olduğu Kassel şehri, hem yakındı hem de fazla uzaktı hâlâ. Her gün yeni bir gelişmeye gebeydi, her gün kazanç sayılırdı. Durum böyle olduğu için, kurtuluş hâlâ huzursuz ve tereddütlü bir deniz gibi çalkalandığı için acele bir karara varılamazdı. Kurtarılabilecek kadar çok insanı kurtarmak için eski taktikte ısrar edilecekti; beklemek –ve boşaltma başladığı takdirde– uzatıp oyalanmak. Fakat, büyük anın olgunlaşmakta ve çemberin daralmakta olduğunu biliyorlardı. O zaman, neler yapmak gerekecekti? Bochow bunu son derece büyük bir ciddiyetle söylüyordu: “... o zaman neler yapılacağını: yoldaşlar, yaşam ya da ölümü yapacaklarımız belirleyecek. Ve biz yaşamalıyız!– Büyük laflar edemem, ama bugün bir kez söylemek istiyorum: Toplama kamplarının dikenli tellerinin arkasında canlı kalacak insanlar daha adil bir dünyanın öncüleri olacak! Nelerle karşılaşacağımızı bilmiyoruz. Dünya, bundan sonra nasıl görünürse görünsün daha adil bir dünya olacaktır, yoksa insanlığın mantığından şüphe duymamız gerekecektir. Biz gübre değiliz, biz şehit değiliz, biz kurban da değiliz. Biz, en yüce görevin hamallarıyız!” Konuşmasından utanmışçasına çabucak sustu ve içine kapandı. Bogorski’nin bakışları içtenlikle ona yönelmişti. Her zamanki kuru ve soğuk tarzıyla sözlerine devam etti Bochow: “Görüşmemiz gereken bir mesele daha var yoldaşlar. Çocuk meselesi. Bu böyle devam edemez! Çocuk gi-

derek daha büyük bir tehlike olmaya başladı.

Kluttig bir iblis gibi çocuğun peşine düştü. Bize ulaşmak istiyor. Elbette yolunu karanlıkta el yordamıyla bulmaya çalışıyor, çünkü çocukla herhangi bir alakamız yok. Ama Höfel'in var..."

Bochow, Bogorski'ye baktı, onun karşı çıkmasını bekliyordu sanki. Fakat o susuyordu. Bochow devam etti: "Höfel'de; sadece onda set yıkılabilir. Biliyorum yoldaşlar, cesaretle direndiğini çok iyi biliyorum, bu bize huzur veremlidir. Ama güven iyidir, tedbir daha da iyidir. Çocuğu bulurlarsa o zaman Höfel'in gücüne ne olacağını biliyor musunuz? Üstelik tehlike sadece Höfel'de odaklanmıyor. Çocuk hakkında bilgi sahibi olan artık çok fazla insan var.

Bu yüzden çocuk Zidkovski'den uzaklaştırılmalı. Onun, çocuğun nereye götürüldüğünü bilmemesi gerek. Ancak o zaman zincir kopar. Onu buraya, sığmağa getireceğiz."

Öneri çılgıncaydı, hepsi hiddetle karşı çıktı. Sadece Bogorski susuyordu. Bochow, aklının karıştırılmasına izin vermedi.

"Susun yoldaşlar!" Kısa sözlerle düşündüklerini açıkladı. Çukurun bir köşesine çocuk için yumuşak bir döşek hazırlanacaktı.

Günde birkaç kez güvenilir bir arkadaş çocuğun yanma gitmeliydi –tabii ki güvenlik tedbirlerini almış olarak– yiyecek getirecekti. Çocuk zaten saklı tutulmaya alıştı.

Van Dalen şüpheyle başını salladı: "Sen zinciri sadece başka bir halkasında birleştirmek için koparıyorsun." Bochow'un şakaklarındaki damarlar kabardı.

"Ne öyleyse?" diye hiddetlendi. "Öldürelim mi? Daha iyi bir önerin varsa sen söyle." Van Dalen omuzlarını kaldırdı, diğerleri de bir çözüm bulamadılar.

Susuyorlardı. Belki de böylesi en iyisiydi. Bochow da

bulduğu çıkış yolunun mükemmel olmadığını biliyordu.

“Pippig ve Kropinski dışında, ki artık onlar yok, çocuk hakkında bilgisi olan bir tek Kraemer’i tanıyor Zidkovski. Yani çocuğu ondan yine Kraemer almalı.” Ama buna kimse izin vermek istemedi. “Tam da Kraemer” diye protesto ettiler.

“Susun yoldaşlar!” Bochow kabaca kesti protestoları.

“Ben ne dediğimi biliyorum! Kraemer’de zincirin yeniden bağlanamayacağı kesin, eğer... eğer Zidkovski itiraf ederse. Buna inanmıyorum...”

“Böyle iyidir” dedi birden Bogorski. “Çocuk için yumuşak bir yatak yapacağız ve Kraemer onu buraya getirecek. Haraşo. Fazla tartışmayalım bu yüzden yoldaşlar, zaman yok. Kraemer çocuğu ne zaman alacak?”

Bochow’un planını destekleyerek Bogorski itirazları frenledi. Bochow buna sevindi, yamıladı: “Bugün geç oldu artık. Yarın her şeyi hazırlarım.”

* * *

Schwahl, Kluttig’i yanına çağırtmıştı. Kısa bir süre sonra yapılacak toplantıda Kluttig ile çatışmaktan çekiniyordu. Masasında Himmler’in, kampın boşaltılmasını emreden telgrafı bulunuyordu.

Boşaltma, kamp yönetiminin inisiyatifine bırakılıyordu. Panikle dolu bir emirdi bu. Kurtarabilen kendini kurtarsın. Yani Schwahl’in eli kolu serbestti. Onu engelleyebilecek tek kişi fanatik Kluttig’di. Manevraların olabildiğince ustalıkla yapılması gerekiyordu. Bu yüzden Schwahl onunla anlaşmalıydı.

Schwahl, Kluttig’le yalnız kalmayı sevmemesine rağmen bu görüşmeyi yapmaya karar vermişti. Diplomasi yeteneğine güveniyordu. Kluttig, Schwahl’in çalışma odasına dimdik girdi.

Schwahl onu keyifli bir sitemle karşıladı:

“Ama sevgili dostum, benim arkamdan neler çeviriyorsunuz?”

Kluttig kulak kabarttı. Ses tonunu beğenmişti. Çatışmaya hevesli bir biçimde adem elmasını yakasının üstüne çıkardı: “Yaptıklarımın tüm sorumluluğu bana ait.”

“Sorumluluk!– Kamptaki her şeyi sadece karıştırıyorsunuz. Huzursuzluk, şu anda ihtiyacımız olan son şey.” Kluttig, yumruklarını beline dayadı. Tehlikeli bir hareket! Schwahl, ne olur ne olmaz yazı masasının arkasına geçti. “Bir Yahudi piçi yüzünden neden bu kadar gürültü koparıyorsunuz?” Kluttig’in gözleri zehir saçıyor, avurtları oynuyordu. Yazı masasına bir adım yaklaştı. “Beni dinleyin, standartenführer.— Biz hiç dost olmadık ve son anda da olmayacağız. Buradaki hengame yakında bitmiş olacak. Şu anda yalnızız, şahitlerimiz de yok, size şunu öneririm: Benim işime karışmayın.” Schwahl yüzünü buruşturdu. Bir an için bu kışkırtmaya cevap verecek gibi oldu, fakat kendini toparladı.

“İyi” dedi, koruyucu yazı masasının ardından çıktı, konuşarak volta atmaya başladı.

“Yalnızız ve tanışımız yok. Bu yüzden açık açık konuşalım. Siz beni Amerikalılara yamanmaya çalışan bir korkak olarak görüyorsunuz. Yanılıyorsunuz dostum. Ben sadece sizin gibi bir fanatik değilim, ben gerçekçi bir politikacıyım... Evet, gerçekçi bir politikacı” diyerek, karşı çıkmaya hazırlanan Kluttig’e döndü.

Schwahl telgrafı eline aldı, söylev veren bir konuşmacı gibi kağıdı gösterdi.

“Boşaltma! SS’in reischführerin emri! Bu emre karşı çıkmak mı istiyorsunuz?” diye sordu tetikte bekleyerek.

Kluttig’in buna vereceği cevap, açık bir itaatsizlik olur-

du, bu yüzden öfkeyle sustu.

Schwahl bu avantajdan yararlandı.

“Boşaltma, kamp yönetiminin inisiyatifine bırakılacaktır. İşte! Komuta gücü benim elimde, değil mi?...” Bunun karşısında da sustu Kluttig. Schwahl ilerlemeye devam etti. “Yalnızız, ha:ptscharführer, bundan sonra bize kim yardım edebilir daha? Führer mi? Veya SS reischführer mi?” Schwahl söylendi. “Kapana kısıldık. Büyük işler kotarmanın zamanı geçti artık.— Geçti!” diye tekrarladı bastırarak “Şimdi sorun kendi yakamızı nasıl kurtaracağımız.”

Kluttig parlamak üzereydi fakat Schwahl sözü fazlasıyla kapmıştı artık.

“Eğer buradan çekilir ve ardımızda bir yığın ceset bırakırsak, ölüme kadar sadık kalmış olmanın onurunu taşıyacağız, anı — karşılığı ne olacak bunun?”

“Korkak!” diye tısladı Kluttig.

Schwahl anlayışla gülümsedi.

“Ben yakamın gevşek olmasını istiyorum. Savaşı biz kazanmış olsaydık, o zaman kampta sadece eğlence olsun diye nefis bir hedefe vurma oyunu düzenlerdim. Ne yazık ki —baş başa konuşuyoruz—, ne yazık ki savaşı biz kaybettik ve bu, durumu değiştiriyor.”

Kluttig’in bastırıldığı öfke sonunda patladı: “Ben bu işte yokum. Duyuyor musunuz, standartenführer? Ben bu işte yokum! Böyle zavallica sıvışmak, böyle... böyle...”

Sesi bir borazanın tiz perdesinden çıkar gibiydi ama bu kez, Schwahl üstünde her zamanki etkisini göstermedi. Schwahl omuzlarını kaldırıp indirdi, göbeğini öne çıkardı, kollarını göğsünün üstünde kavuşturdu.

“Aaa! Siz kapıyı arkanızdan gümbürtüyle çarparak gitmek istiyorsunuz. Dostum, bu, mikrofondan büyük çalimlarla ilan edilebilirdi. Fakat biz burada propaganda bakan-

lığında oturmuyoruz, biz Etters Dağı'nın tepesindeyiz ve cephe burnumuzun dibinde. Biz gümbürdetirsek, karşı taraf da gümbürdetir."

Kluttig viyakladı: "O zaman gümbürdetelim!"

Schwahl istifini bozmadı.

"Kimi, sorabilir miyim? Amerikalıları mı? Komik olmanın lütfen."

Kluttig, bükülmeyen bacaklarıyla Schwahl'in önünden geçti, konferans masasının yanındaki ağır deri koltuklardan birine attı kendini. Çaresiz bir öfke anıtı gibiydi. Schwahl hasmını süzdü.

"Siz gerçekten ne istiyorsunuz?" diye sordu. "Sanırım bunu kendiniz de bilmiyorsunuz. Kampı ateşe vermek istiyorsunuz. Sonra komünistlerin gizli örgütünü ortaya çıkarmak istiyorsunuz, şimçli Yahudi bir bebeğin peşinde koşuyor, insanları içeri tıkıyorsunuz. Siz sinirlerinizi kaybetmişsiniz, hepsi bu."

Kluttig ayağa fırlayarak haykırdı: "Ben ne yaptığımı çok iyi biliyorum!" Titreyen parmaklarıyla cebindeki listeyi çıkardı, Schwahl'in burnuna uzattı. "İşte!"

Schwahl kağıdı inceledi.

"Bu nedir?"

"Örgütün elebaşları!" diye yanıtladı Kluttig keskin bir sesle.

Schwahl kaşlarını kaldırdı.

"Bu çok ilginç..." Şaşkınlık da alay da olabilirdi bu. Dikkatle isimleri okudu.

"Hatta bunlar pek çok baş. Bunları nasıl buldunuz?"

"Piçin peşinde koştururken!" diye yanıtladı Kluttig anlamlı bir ses tonuyla. Schwahl dengesini kaybetmedi.

"Bu kadar çok başı ne yapacaksınız?"

"Vurduracağım, standartenführer!"

“Bak bak...” dedi Schwahl sadece. Ellerini belinde kavuşturarak volta atmaya başladı. Kluttig bekliyordu, şimdi karar belli olacaktı! Suskunluk uzun sürdü. Schwahl çok düşündü. Nihayet her şeyi aklından geçirmeyi bitirmiş gibiydi. Kluttig’in önünde durdu. Birbirlerine baktılar.

“Dinleyin, hauptsturmführer. Burada yaptıklarınıza katılmıyorum. Hayır, sözümü kesmeyin, beni dinlemelisiniz. Olmuş bir kere. Operasyonunuz öylesine kaba ki, kampta güçsüzlüğümüzü açık etmeden onu durdurmam mümkün değil...”

“Güçsüzlük?” diye çıkıştı yüksek sesle Kluttig.

“Evet” diye karşılık verdi Schwahl kısaca, aynı anda kendisinin daha zeki olduğunu anladı. Yeniden Kluttig’i kendi halinde bırakarak yazı masasının etrafında turlamaya başladı; çünkü konuşacak önemli şeyleri olduğunda böyle yapmaya bayılırdı.

“Başka bir konu hakkında konuşalım. SS Reich komutanının emri önümüzde ve onu yerine getireceğiz. Kamp boşaltılacak! Yalnızız Kluttig, sizinle açık konuşmak istiyorum. Bize ne olacak, bilmiyoruz. Belki bir gün SS Reich komutanına hesap vermem gerekecek, bu yüzden emrini yerine getireceğim. Belki bir gün Amerikalıların önünde de hesap vermek zorunda kalacağım! Belki buna hepimiz zorunlu kalacağız!”

Yazı masasının arkasında durdu.

“Ben korkmuyorum” diye kesti Kluttig, Schwahl’in konuşmasını ve çenesini öne çıkardı.

“Biliyorum” diye karşılık verdi Schwahl ve yüzünde, alay mı yoksa takdir mi ettiği belli olmayan o çizgiler belirdi yine. Schwahl yazı masasının arkasından çıktı, ellerini beline koyarak Kluttig’in önünde dikildi.

“Ben yolunuza çıkıyorum. Size kalsa gereğinden fazla

komutanlık yaptım. Fakat o kadar kolay değil, beni...” Boğazlama hareketi yaptı, Kluttig’e doğru ani bir dönüş yapmak için birkaç dramatik adım attı: “Ve sizi de...” yine aynı hareketi yaptı, “O kadar kolay değil...”

Schwahl, öyle açık konuşuyordu ki bunun karşısında Kluttig’in elinde herhangi bir silah yoktu.

Schwahl bundan yararlandı. “Bu yüzden, zeka ve cesaret karşı karşıya gelmemeli, birleşmeli diyorum... Anlıyor musunuz?..”

“Bu, bana izin verdiğiniz anlamına mı geliyor?..” Schwahl, açtığı gediğe tüm gücüyle vurdu. Sert bir adımla Kluttig’e yaklaştı, hafif parmağıyla göğsünü dürtükledi. “Daha da fazlası! Örgütü zararsız hale getirmeniz için size *emir* veriyorum!”

Kluttig’in dili tutuldu. Komutana afallayarak bakıyor ve kalın gözlük camlarından şüpheci kıvılcımlar saçılıyordu. Schwahl Kluttig’in düşüncelerini okudu.

“Yok, yok, sevgili dostum” dedi, “bunun içinde bir iş yok. Fakat siz de karşınızda teslim olduğumu düşünmeyin sakın. Emrim sadece şu anki durumu kavramaktan kaynaklanıyor. Size zorluk çıkarmak istemiyorum ve sizin de bana çıkarmamanızı istiyorum. Böylece herkes istediğini yapacak. Anlaşıldı mı?!”

Schwahl listeyi bir kez daha okudu. Uzun boylu ve dik katle, sonunda sordu: “Bunların elebaşları olduğundan kesinlikle emin misiniz?...”

“Kesinlikle eminim” diye yanıt verdi Kluttig, tereddütünü bastırmaya çalışarak. Schwahl yazı masasına geçti, dolmakalemini aldı isimlerden birini sildi ve listeyi Kluttig’e uzattı.

“Kurşuna dizin! Dikkat çekmeden ve sessizce!”

Kluttig, Schwahl’in işaret koyduğunu sanarak listeyi al-

dı, komutanın Kraemer'in isminin üstünü çizdiğini gördü.

"Ama standartenführer!" diye protesto etti.

"O daha bana lazım!" diye durdurdu Schwahl, itiraz kabul etmeksizin. Aynı zamanda omuzlarını da silkti. "Evet, sevgili dostum, bu işler böyle işte. Bütün o yıllar boyunca kampın idaresini tutsaklara teslim ederek rahatımıza baktık. Şimdi onlara mecburuz. Görevini iyi bilen bir kamp kıdemlisi olmadan boşaltmayı gerçekleştiremem."

"Ama standartenführer! Kraemer en önemli adam..."

Schwahl bilgiçlikle gülümsedi: "Bir general gibi değil mi?— İyi ya işte. Bir generali nasıl mat edersin? Subaylarını elinden alırsın. Diğerlerini gebertin, Kraemer o zaman avucumdan yemeye başlar. Bu size bir şey ifade ediyor mu?" Schwahl kendi zekasından gururlanarak Kluttig'in omzuna babacan bir tavırla vurdu.

"Zevkinizi tatmin etmek için onu son anda ensesine bir kurşunla halledebilirsiniz. Ama şimdilik, bana lazım."

Kluttig bununla yetinmek zorunda kaldı.

* * *

Komutanlık toplandığında Kluttig, odanın bir köşesinde oturuyor ve akıllı Schwahl tarafından gafil avlandığını sıkıntıyla düşünüyordu. Schwahl bir lokma uzatmış, kendisi de bunu hemen ağzıyla kapmıştı. Kluttig komutana şüpheyle baktı. Bu şişman herif, omuzlarını nasıl da kibirle kabartıp duruyordu. Schwahl, elinde Himmler'in telgrafı, konuşarak volta atıyordu. "Emir açık ve elbette yerine getirilecektir." Kluttig, Schwahl'in sözlerinin diğerlerinin üzerinde yarattığı etkiyi, yüzlerini delici bakışlarıyla süzerek gözlüyordu. Schwahl'in yazı masasının yanında, bulanık gözlerle önüne bakan ayyaş Weisangk oturuyor, yönetim toplantılarında, komutanın dağıtmakta cimri davrandığı içkinin eksikliğini hissediyordu açıkça.

SS birliklerinin komutanı, Sturmbannführer Kamloth, bir bacağıını öne atmış, kollarını kavuşturmuş odanın ortasında duruyordu. Konferans masasında çalışma hizmetleri führerleri, idare führeri ve komutanın emir subayı oturuyordu. Birçok blok führeri d    k rütbeleri yüzünden subayların arkasında ayakta duruyordu. Reineboth da, rütbesi d    k olduğundan ayakta duranların arasında bulunmaya gerek duydu.

Kluttig'in bakışları birinden ötekine kaydı. Bütün yüzlerden sadakat ve komutanla hemfikir olu  okunuyordu.

Hepsi korkak uçak parçalarıydı bunların! Himmler'in emrini, başları derde girmeden sıvışmanın iyi bir fırsatı olarak görüyorlardı. Reineboth bile kuzu gibi olmu a benziyordu.

Kimse Kluttig'i kaale almıyordu, saygıyla komutanı dinliyorlardı.

 Bo altmanın zamanım biz belirleyece iz, cephenin durumuna göre hareket etmemiz gerekiyor.  Schwahl, bir ba komutan edasıyla haritanın yanına gelerek geniş eliyle Güney Almanya'nın üzerinden geçti.  Sadece bu yöne doğru kendimize bir yol bulabiliriz. 

Weisangk homurdandı. Schwahl, tiyatro sahnesindeymi  esine kollarını iki yana açtı.  Artık başka yolumuz yok... 

Kluttig'in sinirleri geriliyordu. Aya a fırlamak ve g rlemek geliyordu içinden, ama herkesin durumu onaylaması kendisini tutmasına neden oldu. Schwahl, odanın ortasına dikildi, sanki Kluttig'le alay etmek için:  Elbette, kampta bir gizli örgüt mevcut. Bu durumu görmezlikten gelecek kadar saf değiliz. Fakat bu sadece bir durum.  Kamloth'a döndü:  Sayın strumbannf hrer, birli inizin bu örgüt nede- niyle ciddi bir tehlike altında olduğunu d    n yor musunuz? Strumbannf hrer bu soruyu k    mseyici bir kahkaha

ile yanıtladı, Schwahl desteklemek için acele etti: “Sizinle aynı fikirdeyim. Kampta birkaç ateş salvosuyla her türlü direniş anında kırılacaktır. Ve ben, zorunlu olduğu takdirde böyle bir yönetime başvurmaktan bir saniye bile çekinmem.” Gösterişli bir biçimde sözlerine ara verdi. Ellerini arkasında kavuşturarak burnu yeniden havada, masasının çevresinde turlamaya başladı. Sonra devam etti: “Ancak şu an mesele bu değil. Baylar, ben hepinizin güvenliğinden sorumluyum. Sadece bugün için değil, gelecek için de öyle.” Bunu özel bir vurguyla söylemişti, herkesin aynı fikirde olduğundan emindi, çünkü adamlarını tanıyordu.

“Evet, gelecek için de öyle” diye tekrarladı. “Beni anladınız.” Kimse bir şey söylemek için çabalamıyor; birbirlerinden, susarak saklanıyorlardı. Şimdi Schwahl’ın zamanı gelmişti. Açık bir zaferle konuştu: “Hauptscharführer Kluttig girişkenliği sayesinde, kamp içindeki gizli örgütün elebaşlarını tespit etmeyi –son anda demek istiyorum, başarmıştır. Bununla bize değer biçilmez bir hizmet sunmuştur. Ben, ona bu haydutların kurşuna dizilmesi emrini verdim; emrimi akıllıca ve sağduyuyla yerine getireceğinden hiç kuşku yoktur.”

“Sonra ne olacak?” diye sordu şimdiye kadar suskun kalan Kamloth. Schwahl son derece şaşırarak kaşlarını kaldırdı, “SS Reischführerin emrinin yerine getirilmesi” diye karşılık verdi. Kamloth hantallıkla hareket etti. “Himmeler? Saçmalık! O ateş hattından uzakta oturuyor ve kolayca emrediyor. Ama ben yanımdaki yükü mi uğraşacağım? Bütün sürüyü vuralım, son kıça kadar. Benim parolam bu.”

Schwahl huzursuzlanarak döndü. “Ya Amerikalılar?”

Kamloth, sıkıntıyla ellerini ceplerine soktu.

“Zırvalamayın Schwahl, onlar gelmeden ben burayı yerle bir eder, dağları aşmış olurum.” Çiğ bir kahkaha attı.

Schwahl'in yüzü soldu, şiş yanakları titriyordu.

Birden isterik bir sesle bağırdı: "SS Reischführerin adına bana itaat etmek zorundasınız! Burada komutan kim?"

"Birliğe kim komuta ediyor? Siz mi ben mi?" diye karşılık verdi Kamloth.

Kluttig ayağa fırlamıştı. Birkaç adımla sturmbannführer yanına varmış, ona sığınmıştı. Heyecanı konuşmasına olanak vermiyor, sadece Schwahl'e bakıyordu. Diğerleri de ayağa kalkmıştı. Sansasyon kokusu alıyorlardı. Kritik ortamı doruk noktasına vardırdı: "Bu bir komplo mu? Bir ihanet mi?"

Kamloth'un aklında böylesi şeyler yoktu, sükunetle yanıttı: "Zırvalamayın lütfen. İhanet? Saçmalık! Sadece bu alçaklar sürüsünü yanımda taşımaya niyetim yok. Ben ce vuralım." Konferans masasındaki koltuklardan birine oturarak sigara yaktı. Bu kudretli arkadaşına sığınarak Kluttig kendini birden güçlü hissetti.

"Ateş edelim! Benim de parolam bu" diye viyakladı, meydan okuyarak Kamloth'un yanında durdu.

Bu olay herkesin sessizliğini bozmuş, ortalığı karıştırmıştı. Karmakarışık konuşuyor, ellerini kollarını çılgınca sallayarak söylediklerini destekliyorlardı. Blok führerlerinin en yontulmamışları, en üst amirleri olan Schwahl'i dikate almaksızın Kamloth'tan yana tavır alıyorlardı.

Komutanın emir subayı Wittig bağılıyor, onlar da bağıarak karşılık veriyordu. Şapkalar enselere itildi, kollar hiddetle havaya savruldu. Her zaman titizlikle gözetilen rütbe farklılığı unutuldu. Wittig bir paravan gibi Schwahl'in önüne geçerek keşmekeşe doğru bağırdı:

"Komutanım, derhal susulmasını emrediyor!"

Gürültü anında kesildi.

Komutanın önüne dikilmiş birkaç blok führeri, kendi

cesaretlerinden korkarak, esas duruşa bile geçti. Curcunaya katılmayan tek kişi Reineboth'tu. Ani durum değişikliği onu heyecanlandırmasına rağmen kendine hakim olmayı başardı. Çünkü iki karşıt güç arasında bir tercih yapılacağı hissediyordu, Şimdi komutan yine ipleri eline almışa benziyordu.

Sessizlikten yararlanan Weisangk, yumruğunu hızla masanın üstüne indirdi ve kızgınlıkla kükredi: "Kahrolası sığır sürüsü! Schwahl ne derse o yapılacak! Bizim komutanımız o, başkası değil!" Kimse onu dikkate almıyordu. Reineboth gözlerini kıstı, şimdi ne olacaktı? Kamloth sigarasının izmaritini söndürdü ve ayağa kalktı. Yol açtığı patlama hiç de işine gelmemişti. Yüksek rütbeli bir subay olarak mensup olduğu hiyerarşik düzende otorite zedelenmişti. Karşıtlığı, politik nedenlerden kaynaklanmıyordu, tersine kendi postunu kurtarma telaşındaydı. Bu konuda tutsaklar yolunun üstünde engel oluşturuyordu. Amerikalılardan ona neydi? Ne de olsa insanın en yakını yine kendisiydi. Komutanı anlamıyordu. Onun komuta gücünü zedelemek diye hiçbir niyeti yoktu. Fakat kaçmanın daha kolay yolu varken, bu kamp sürüsüyle daha niye uğraşılsındı? Dikenli telin içindeki her şeyi vurup gebertmek, sonra da arabaya atlayıp basıp gitmekten daha kolay ne vardı...

"İnsanların ne düşündüğünü görüyorsunuz" dedi Schwahl'e, "Ateş etmemek için neden bu kadar direniyorsunuz?"

Schwahl, köşeye sıkışmıştı, yazı masasının arkasına çekildi.

"Ateş etmek istemediğimi kim söyledi? Gerekirse tüm kamp yarım saat içinde havaya uçar!"

"Havaya uçurun o zaman!" diye bağırdı Kluttig. "Bizden sonra tufan! Gidersek, ardımızda da tek bir Sovyet domuzu hayatta kalmasın!"

Blok führerleri yeniden gürültüye başladılar.

“Gebertelim şu ayak takımını!” diye bağıryorlardı. Fikir kargaşasının nüksetmesi, Schwahl’ın ince ayrıntılarına kadar düşündüğü planını bozacağa benziyordu.

Tartışanların arasına sert adımlarla girdi.

“Derhal susulmasını emrediyorum!” Emrin keskinliği, etkisini gösterdi. Schwahl sözünün hâlâ dinlendiğini görmekten memnundu. Derhal devreye giren sessizlik kendine olan güvenini yeniden kazandırdı. Sallanan otoritesini gözükpeklele sağlamlaştırması gerektiğini hemen anladı. Kavgaya istekli bir tarzda yumruklarını beline dayadı, etrafındakileri kızgınlıkla süzdü. Bu donmuş yüzlerin içine bakmak muhteşem bir duyguydu. Schwahl biraz önce söylediğini tekrarladı. “Ateş etmek *istemediğimi* kim söyledi?” Bu, hedef tahtasına yönelik bir atıştı. Fakat Schwahl on ikiden vuramamıştı.

Çünkü Kamloth hemen davrandı.

“Standartenführer!” Seslenişinde olağanüstü bir zorlama vardı. Schwahl sturmbannführere döndü, kısa bir an için birbirlerini bakışlarıyla tarttılar.

“Bunun için asker sözü verir misiniz?”

“Şeref sözü veririm!” diye yanıtladı Schwahl, Kamloth’un sorduğu kadar keskin bir sesle. İkisi arasında bir düello yaşanıyor gibiydi. Diğerlerinin tutumundan Schwahl, on ikiyi vurduğunu anladı.

Dikkat, gözünü dört aç, diye düşünüyordu Reineboth: “Diplomat köşeye sıkıştı, ama şimdilik kazandı.”

“Lütfen yine yerlerinizi alın.”

Schwahl eski düzen yeniden oluşana kadar bekledi.

Kamloth bile oturdu yerine.

Schwahl bu beklenti dolu sessizliğin tadını çıkardı. Kriz aşılmıştı. Şimdi yine komutandı; sandalyesine, kollarını genişçe açarak yayılan ve standartenführer adına kızgın bir

surat takınan Weisangk'ın yanında duruyordu.

Schwahl yazı masasının arkasına geçti.

“Size, SS Reischführerin telgrafını okuyacağım.”

Okudu: “Thüringen’in, General Patton komutasındaki 3. Amerikan ordusunca tehdit edilmesini göz önünde bulundurarak emrediyorum: Emrim altındaki Buchenwald Toplama Kampı boşaltılacaktır. Boşaltmanın tarihi ve gerçekleşmesi kamp yönetiminin inisiyatifine bırakılmıştır. Tek komuta gücü kamp komutanındadır. Führer’e bağlılık. Heil Hitler. SS Reischführer Himmler.”

Sessizlik.

Ne muhteşem okumuştı. Schwahl çenesini yakasından çıkararak kaldırdı ve Himmler’in sesiyle konuştuğu hissine kapıldı. Kamloth, salladığı ayaklarına bakıyordu. Weisangk, yun.ruklarını bacaklarına dayamış, öne doğru eğilmişti. Islak köpek gözlerini kırpıştırıyordu. Ha şöyle.— Dinleyicilerinin üstündeki etkisi gözden kaçacak gibi değildi ve Schwahl bundan yararlandı.

“Kamp kademe kademe boşaltılacak. Günde on beş bin adam. Önce Yahudiler. Hof, Nürnberg, Münih hattı üzerinden. Birlikler Sturmbannführer Kamloth refakatinde taksim edilecek!”

“Ve SS’lerim ayak takımıyla birlikte Münih’e vardığında ne yapacak?” diye sordu Kamloth. Schwahl yarım ağızla gülümsedi: “Ayak takımından kaçının Münih’e varıp varmayacağı sizin sorunuz, sturmbannführer. Benim sorum, kampta geriye ölü bırakmamak.”

“Aa, anlıyorum” diye alay etti Kamloth, “Siz Amerikalıların önünde uslu adamı oynamak istiyorsunuz, ama buluşığı bana bırakıyorsunuz.”

“Beni anlamıyorsunuz işte, sturmbannführer” diye tersledi Schwahl. “Tutsaklar Münih yolunda ölürse sizin hiçbir

sorumluluğunuz olmaz. En azından benden tutsakları öldürme emri almayacaksınız; bu arada belirtilmelidir ki, kaçma teşebbüsü karşısında ateş açılması kesinlikle bir cinayet olarak değil, tersine, insani bir muamele olarak görülecektir.”

Kamloth kollarını göğsünün üstünde kavuşturdu. “Akıllıca, çok akıllıca.”

Schwahl, nezaketle yanıtladı: “Siz ateş etmeyi seviyorsunuz, sturmbannführer...”

“Bundan emin olabilirsiniz” diye alay etti Kamloth.

Bu söz düellosuyla olay yeterince anlaşılmıştı.

“Boşaltmanın başlaması hakkında başka emirlerim daha var. Bugünden itibaren komutanlık ve birlikler her saat harekete hazır durumda bekleyecektir. Şu andan itibaren tüm izin ve tatiller kesinlikle kaldırılmıştır!” Schwahl, ellerini beline dayadı, omuzlarını oynatarak yerleştirdi, göbeğini öne itti. Samimi bir ses tonuyla toplantıdakilere döndü: “Baylar, size kişisel hazretliklerinizi bir an önce halletmeniz ve yakınlarınızı çekilme için hazır tutmanızı öneririm.”

* * *

Gardiyan, Rose’ye gece için bir saman çuvalı ile bir battaniye getirmişti. Hücredeki tek döşüğün üstünde, durumu her geçen saat giderek kötüleşen Pippig yatıyordu. Rose, bu acılar içinde kıvranan insanla konuşabildiği sürece içinde direnç ve ümit yeşeriyordu ama şimdi Pippig cevap vermiyordu artık, vücudu ateşler içinde yanıyor; Rose da zavallı bir halde saman çuvalının üstünde oturuyordu. Gece yapılacak sorguyu korkuyla bekliyordu. Korku, onun ikinci ben’i gibi, sinmiş yanı başında oturuyordu.

Çocuğun 61. Blok’a götürüldüğü komandodan tam anlamıyla gizli tutulamamıştı. Tutsaklar arasındaki sohbetler

yüzünden Rose, bu sırrın ortağı olmuştu. Bu kötü bilgi ona öylesine ıstırap çektiriyordu ki, geç kalmış olsa bile hâlâ kulağını tıkamak istiyordu. Fakat artık çok geçti; burada, omzundaki kendisini ilgilendirmeyen bir bilginin yüküyle oturuyordu.

Duru bir geceydi. Hücrenin kireçli tavanına vuran pencere parmaklıklarının gölgesi, açık bir elin parmaklarını andırıyordu. Rose, uzanıp uyumak istemiyordu. Her an götü-rülebilirdi.

Rose kulak kabarttı. Dışarıda ölüm sessizliği, karanlık hücrede mezar soğuğu vardı.

“Rudi...”

Karşıdan yanıt gelmedi.

“Rudi...” Rose kendi sesine kulak kabarttı. Birden kalk-tı ve parmak uçlarının üstünde yürüyerek usulca Pippig’in yanına geldi. Pippig, bacaklarını kendine çekmiş yatıyordu, başı yastıktan aşağı kaymıştı.

Ya ölürse? – Rose yutkundu.

“Rudi...”

Rose artık dayanamıyordu. Bağırmalıydı, ama bunun için fazla korkaktı. İki yumruğuyla kapıya vurmalıydı, fazla korkaktı. Sadece, ellerini yumruk yapıp ağzını tıkıyor, kıvranıyordu.

Saman çuvalına gitmek üzere döndüğü anda olduğu yerde donakaldı. Kilidin içinde, sessizliği kabaca yırtarak bir anahtar dönüyordu. Kapı açıldı, bir el fenerinin sert ışığı hücrenin ortasına saplandı ve insafsızca Rose’nin yüzüne çarptı. Gece nöbetçisi genç bir SA görevlisi içeri girdi.

“Çık dışarı!” Zorba, büzülmüş Rose’yi yumruğuyla hücreden dışarı itti.

* * *

Aynı saatlerde, kampın kuzeyinde bulunan SS domuz ağılındaki bir tahta barakanın önüne bir karartı çömelmişti. Bir zamanlar ormanla kaplı olan bu alan şimdi birkaç ağaç kalmış bir düzlüktü. Domuz ağıllarının önünde revir binaları, karşı tarafta ise revir yolundan ayrılmış Küçük Kamp bulunuyordu.

Tahta kulübenin gölgesine sığınmış karaltı uzun süre hareketsiz kaldı. Sanki kulak kabartıyordu. Domuz ağıllarının yakınında, kampı saran, telleri elektrikle yüklü çit uzanıyordu. Üst kısmı dışa doğru eğilimli beton direklerin tepesinde kırmızı ampuller yanıyordu. Kulelerin platformunda nöbetçiler duruyordu. Kımıldamadan duran, kuleleri, gözlerini hiç ayırmadan gözleyen kişinin tüm dikkati onlara yönelmişti anlaşılan. Gözleri bir gece kuşununki gibiydi. Makineli tüfeklerin namluları, kulelerin parmaklıklarından kapkara uzanıyordu. Karartı kımıldamıyordu. Paltolarına sarınmış nöbetçiler de hareketsiz duruyor, gözleriyle kampı tarıyorlardı. Bazen, bacaklarını açmak için oldukları yerde kıpırdadıklarında, platformun döşemeleri çizmelerinin altında gıcırıyordu. Karaltı, birden eğilerek bir gölge gibi hızla ve ses çıkarmadan bir ağaç kütüğünün yanına koştu. Burada da çömelerek bekledi, birazdan ulaşacağı ağacı tarttı. Fırsat doğduğunda, oraya sessizce varması için bir-iki sıçrayış yeterliydi. Karaltının ayağında yalnızca çorap vardı. Bir tutsaktı bu. Bir akrobat çevikliğiyle hareket ediyordu. Şimdi, ağacın gövdesine iyice yapışarak yeniden beklemeye koyuldu. En tehlikeli kısım kalmıştı geriye; revir yolunun aşılması. Uzun süre tereddüt ederek nöbetçi kulesini ve çevreyi gözledi.

Eğildi, tazy hızıyla koşarak yolu aştı; karşıdaki açık alanda, ağaç ve ağaç kütüklerinin arasında kendini yere attı. Bir süre kımıldamadan bekledi, sonra ağaçtan ağaca süzünerek Küçük Kamp'a doğru ilerlemeye başladı. Dikenli

telin en alt sırasını dikkatle kaldırarak içeriye süzüldü. Şimdi; kulelerden yeterince uzaklaşmıştı artık, barakaların arkasındaki hela çukurlarının, her tarafa dağılmış duran hurdaların ve çöp bidonlarının arasından 61. Blok'a doğru daha büyük bir güvenle ilerleyebilirdi. Barakanın duvarına yapışarak kapı kolunu milim milim indirdi ve ancak içeriye süzülebilecek kadar araladı kapıyı.

Dışarıda, ortalık sùtlimandı. Kapıyı arkasından kapatmadan, gözlerini karanlığa alıştırmaya dek bekledi. Sonra içeriyi araştırdı. Bölme şuradaydı. Tutsak oraya sessizce yaklaştı. Kapı aralıktı. Kıvrakça içeri süzüldü. Zidkovski yatakta uyuyor, üç yardımcısı, yerde saman çuvallarının üstünde yatıyordu. Zidkovski horluyor; çocuk, onun sırtına sokulmuş uyuyordu. Tutsak dikkatle, her adımını tartarak üç yardımcının yanından geçip Zidkovski'nin başucuna geldi. Ellerini yavaşça çocuğun altına geçirdi ve kaldırdı. Bunu öyle usulca yaptı ki, çocuk uyanmadı. Bölmeden, yanındaki ganimetle çıktı, barakayı kedi sessizliğinde terk etti. Kapıyı aralık bıraktı.

Dışarıda düşünerek durdu. Korkup bağırmaması için çocuğu uyandırmalıydı. Uyuyan çocuğu usulca sarstı. Çocuk ince bir çığlık attı. Tutsak hemen elini ağzının üstüne bastırdı, kulağına sakinleştirici Lehçe kelimeler fısıldadı. Çocuğu salladı, şefkatle kendine bastırdı. Çocuk, içinde bulunduğu olağandışı durumu ve tehlikeyi sezdi, hiç sesini çıkarmadı. Güçlü bir Ruşça şiveyle söylenen Lehçe sözler sakinleştirici bir etki yapmıştı. Tutsağın ona gösterdiği gibi kollarını onun boynuna doladı, sıkıca tutundu. Tutsak, çocuğu kendine bastırdı, büzüldü ve hızla oradan uzaklaştı.

* * *

Bir saat kadar sonra, ayrıldığından daha da boynu büyük döndü hücreye Rose. SA görevlisi, bu zavallı yaratığa alayla sırıtıyordu.

Rose, Pippig ile ilgilenmeden, sefil bir aşağılık duygusuyla yüklü, başına battaniyeyi çekerek saman çuvalına kıvrıldı.

* * *

Yatağının yanındaki telefonu çalınca Kluttig, uykusundan sıçrayarak uyandı. Ahizeden Gay'ın sesi çınliyordu. Daha uyku sersemi Kluttig, onun gıcırtilı sesini duydu: "Alo, yukardaki avanaklar. Gidin, Yahudi piçinizi Küçük Kamp'm 61. Blok'undan alın."

Kluttig anında uyandı.

"Ulan Gay, bunu nasıl öğrendin?"

"Biraz zekayla" diye gıcırdadı ahizeden gelen ses. Telefonda bir tıkırtı oldu; Gay kapatmıştı.

Kluttig yatağın kenarında oturarak gözlerini boşluğa dikti; elini pijamasından sokarak koltuk altını huzursuzlukla kaşıdı. Hemen harekete geçmek gerekiyordu. Üniformasını aceleyle üstüne geçirdi, kampa koştu. Giriş nöbetçileri vasıtasıyla kule nöbetçilerini kampa gireceğinden haberdar ettirdi. Aceleyle bilgilendirdiği bir blok fñhrerini yanına aldı ve 61. Blok'a hücum etti. Bölmeye hışımla girerek el fenerinin sert ışığını ortalığa saçtı ve gümbürdedi: "Kalkın!"

Polonyalılar şaşkınlıkla uykudan sıçrayarak, döşeklerinden fırladılar. Zidkovski içgüdüsel olarak battaniyesini atarak yatağın üstünü örttü, yanına dikildi.

Kluttig bu hareketi fark etmişti, el fenerini yönelterek battaniyeyi yataktan aşağı çekti. Zidkovski ve yardımcıları, buz gibi keskin bir korkuyla yatağa afallayarak baktılar. Polonyalıların içinde olup bitenleri sezemezdi Kluttig. Çılğınca bir telaşla odayı aradı, çizmeleriyle kızgınca tekmeleyerek bakıcıların saman döşeklerini bir kenara itti. Bulaşıcı mikroplardan korktuğu için eşyalara elleriyle dokunmaya cesaret edemiyordu; bu yüzden her yeri ayaklarıyla altüst

ediyor, gözleriyle arıyordu; ama bir şey bulamadı. Polonyalıları önüne katarak hasta bölümüne geçti, lambanın ışığını oraya buraya sallıyor ve bağıırıyordu: “Herkes kalksın!”

Meyve sandıklarının üzerindeki “hafif vakalar” ürkmüş, uğulduyor; “ağır vakalar” yerdeki saman çuvallarının üstünde umursamazca yatmaya devam ediyordu.

Kluttig, lambasının ışığını Zidkovski’nin gözlerine tuttu.

“Almanca anlıyor musun, it?”

Zidkovski başını salladı: “Ben biraz.”

“Herkes ayağa kalksın! Hadi, hadi söyle!” derken kollarını havada sallıyordu Kluttig. Zidkovski, emri Lehçe aktardı. Hastalar, meyve sandıklarından kalkıp sıraya dizildiler. Başka milliyetlerden tutsaklar da emri, diğerlerinin hareketinden anlayıp döşeklerinden kalktılar. Kluttig, lambasıyla ranzaları aydınlattı.

“Bunlar neyin nesi?” diye homurdandı blok führeri, saman çuvallarına işaret ederek.

“Zidkovski kollarını kaldırdı. “Ölüyor ya da ölmüş...”

Kluttig, Zidkovski’ye bağırdı: “Bok herif! İndirin bu pislikleri!” Çizmesiyle, en yakınında yatan birini döşeginden tekmeleyerek indirdi. Polonyalılar, ağır hastaları çuvallardan indirmeye başladılar; inleyip sızlanan hastaları dar odanın içinde üst üste yığmak zorunda kaldılar. Gözü dönmüş Kluttig, saman çuvallarının üstünde tepindi, altlarını çizmesiyle araştırdı; fakat boşuna arıyordu.

Zidkovski ile diğer bakıcıları yaygarayla tekrar bölmeye soktu, bağırdı: “Çocuğu nereye sakladınız? Çabuk çıkarın onu, itoğlu itler!” Bakıcılar, onun kızgın tekmelerinden köşelere kaçtılar. Çocuğun henüz çözememiş olduğu kayboluşundan hâlâ şaşkınlık içinde olan Zidkovski kekeledi: “Yok çocuk. Nerede çocuk?” Kluttig ve blok führerinden korkmadan yatağın üstündeki battaniyeyi ve saman çuvalını

çekti. “Nerede çocuk?” diye seslendi, çaresizlikle etrafına bakındı.

Kluttig vazgeçti. Kudurmuştu, öfkeyle bağırarak Zidkovski’ye bir tekme attı ve salgın hastalıklar barakasından blok führerinin refakatinde telaşla dışarı attı kendini.

Karanlıkta el yordamıyla, birbirlerini görebildikleri oranda Polonyalılar birbirleriyle anlaştılar. Hasta bölümündeki düzeni telaşla yeniden sağlayarak ürkmüş “hafifleri” meyve sandıklarına geri gönderdiler, ağır vakaları saman çuvallarının üstüne yerleştirdiler. Fakat kendi bölmelerinde olan bite-ne inanamadan donakaldılar. Çocuk neredeydi? Bu nasıl bir mucizeydi! Daha akşam, Zidkovski çocuğu yanına almıştı, şimdi de yok olmuştu!

Barakayı kendiliğinden terk etmesi imkansızdı. Burada Tanrı’nın bir mucizesine mi tanık olmuşlardı? Dört adam ne yapacaklarını bilemeden karşılıklı duruyor, durumu açıklayamıyorlardı. Zidkovski yavaşça diz çöktü, ellerini kavuşturup gözlerini yumdu.

“Kutsal Meryem Ana...”

Üç hastabakıcı onu taklit etti.

* * *

Kluttig, evine kampa girdiği gibi aceleyle geri döndü ve hemen Gay’a telefon etti. Fakat o, Marstall binasında bulunan evine gitmişti. Henüz yatmamıştı, çünkü kaçış hazırlıkları yapıyordu. Çalışma odasında kağıtlarını ayıklıyor, yığınlarca dosya ve evrak yakıyordu. O anda, Kluttig’in, kendisini bağlattığı Gay’ın telefonu çaldı. “Ne diyorsun” diye bağırdı Gay ahizeye, “Bulunamadı mı?” Gay’ın içinden çiğ bir öfke patladı.

“Kahrolası pislikler!” Ahizeyi telefonun üstüne attı gü-rültüyle.

Pippig hareket etti. Vücuduna doğru çektiği bacaklarını uzattı. Kendine gelince biraz rahatladı. Fakat bu an pek uzun sürmedi. Bilinci yerine gelip nerede olduğunu ve başına nelerin geldiğini hatırlayınca, vücudunun her yanını bir alev gibi kaplayan acıları da geri geldi. Yeniden bayılması-na yol açacak kadar yoğundu ağrıları. Ama Pippig, bilincini yitirmemek için sessiz bir mücadele vererek tüm gücünü topladı; sonunun geldiğini biliyordu.

Pippig düşüncelerini denetim altına aldı. Hâlâ düşünemediğini apaçık fark etti, ama düşündükleri birbiriyle ilgisiz parça parça şeylerdi. Damağı kurumuş ve sanki kağıtla kaplanmıştı. Bunun, durumunun doğal sonucu olduğunu kavlıyor ve serinleme ihtiyacı duymuyordu. Uzun süre hareketsiz yatarak merakla ağrılarını dinledi. Aynasız, yerde yatarken belini ve sırtını çizmesiyle tekmelemişti. Böbreklerinde bir araz olmalıydı. Çünkü ateşin kaynağı burasıydı. Bozuk böbreklerden ölünür müydü? Pippig buna şaşırı. Fakat bu düşünce bulanıklaşarak kayboldu, diğerleri netleşti. İyi ki tabancaları... zamanında... bir gün sonraya bıraksaydım, ve...

Pippig inledi. Birden Rose'yi hatırladı. Sorguya alınmamış mıydı o? Hücrede bili ışık dolaşmıştı, bunu hatırlıyordu Pippig. Bir ses duymuş, sonra da sessizlik olmuştu; büyük bir sessizlik. Pippig irkildi. Ne kadar zaman geçmişti aradan?— Etrafını hücrenin donuk zifiri karanlığı sarmış, üstünü ölü bir perde gibi örtmüştü. Rose nerdeydi? Bu arada neler olmuştu? Pippig, bilincinin yeniden bulanıklaşmaya başladığını hissetti; sanki yağmurdan ıslanıp dışarıyı göstermeyen bir camdan bakıyormuş gibiydi. Yakıcı ve boğucu bir korku duydu.

“August!” Korkunç bir ılıktı bu; Pippig’in içinde, bir mağaradaymış gibi yankılanmıştı. Gerçekte, sadece ıstıraplı bir fısıltı çıkmıştı kurumuş ağzından.

Uykuyla uyanıklık arasındaki Rose, bir sıçrayışta saman çuvalının üstünde doğruldu, dikkatle kulak kabarttı; bir sesleniş mi duymıştı yoksa rüya mı görmüştü? Bunu düşünürken adını yeniden duydu. Öyle zayıf ve kuru bir sesteki, sanki tek tek harflerine parçalanmıştı. Rose bir atlayışta Pippig’in yanına geldi. Pippig yanında canlı bir varlık hissederek gözlerini örten perdeyi aralamaya çalıştı. Yapamadı. Ağzından bir söz daha çıkaramadı. İşittiği, içinde akıp ağlayan kan mıydı, yoksa göğsünde çılgınca çarpan kalbi miydi? Soluğu titredi.

Birden dışarıdaki koridorda telaşlı bir koşuşturma duyuldu, hızla yaklaşıyordu. Anahtar kilidin içinde kükredi, tavandaki cılız ampul yandı. Kapıyı açan SA görevlisinin yanından geçen Gay hızla, hücreye dalarak Rose’ye yumruklarıyla girişti. Rose, dengesini kaybedip sendeleyerek düştü.

“İtoğlu it, seni kahrolası! Bana yalan söyledin!” Gay, Rose’yi bir dal gibi salladı. Hücre kapılarının arkasında ürkütücü bir hareket yaşandı. Uykularından sıçrayan Elbise Deposunun diğer sekiz tutsağı, korkuyla kapılarına yapışmışlardı.

Gay öfkesinden kendini kaybetti. Rose’yi çekiştiriyor, sağa sola çarpıyor, bağırıyor, yumrukluyor, tekmeliyordu. Rose, başına düşen bir ığdan korunur gibi kollarını başının üstünde sallayarak sefilce yalvarıyordu:

“Ben size her şeyi söyledim komiser bey. Lütfen, lütfen! Daha fazla bilmiyorum!”

“Kim biliyor!” diye kükredi Gay ve Rose’yi bir köşeye kısıtırıp yumrukladı.

“Vurmayın komiser bey! Pippig biliyor, o her şeyi biliyor. Benim hiçbir ilgim yok.”

Kızgınlıktan körleşmiş Gay, Pippig’i döşekten aşağı çekti ama tutsağın vücudu hareket etmedi. Rose korkuyla bağırarak yardım istiyordu.

SS, elindeki lastik copla vurarak Rose’nin üstüne atıldı: “Çeneni kapatacak mısın sen!”

Gay gürlereyrek, çizmesinin nereye isabet ettiğine aldırmadan kımıltısız bedeni tekmeledi.

“Konuş ulan, seni çiğneyeceğim!” Kendini kaybetmiş, Pippig’in bedenini çizmelerinin altında amansızca çiğniyordu.

Fakat rahatlatıcıydı ölüm. Pippig, koruyucu elini, bir zamanlar öylesine neşeli çarpan yüreğinin üstüne koymuştu çoktan...

Çeşitli hücrelerdeki tutsaklar, kulaklarını kapılarına dayamışlardı. Hücresinin kilitlendiğini duydular, sert adımlar önlerinden geçerken geriye sıçradılar. Sonra nefeslerini tutarak durdular, gecceğin sessizliğine açılan korkunç yarık kapandığında, karanlıkta birbirlerinin gözlerini aradılar ve tek bir kelime konuşmadılar. Fakat içlerinde fırtınalar kopuyordu.

* * *

Daha sabahın erken saatlerinde, sayım mevcut listelerini getiren blok kıdemlileri, Kraemer’i soru yağmuruna tuttular.

“Bu gece Küçük Kamp’ta ne oldu?”

“Kluttig, 61. Blok’a gitmiş...”

“Çocuğu aradığı doğru mu?”

Kraemer ile konuşabilmek için listeyi Runki’nin yerine getiren Bochow, meraklı konuşmalara katıldı ve bundan Kraemer’in bilgi toplaması için yararlandı.

“Küçük Kamp’a bir git, orada neler olduğunu öğren.”

Kraemer üstü örtülü emri algıladı ama ilgilenmiyormuş

gibi yaparak homurdandı. Oysa, Bochow kadar o da huzursuzdu ve bilgisizlik onu da kemiriyordu. Çünkü, Höfel-Kropinski, Pippig ve diğer tutuklular, 61. Blok'taki dört zavalı Polonyalı ve sonuçta UKK ve tüm aygıtın üzerine gerilmiş ağ, bu gece yeniden çekiştirilmişti. Bu koruyucu örtünün altında saklanan herkesin ağın zedelenip zedelenmediğinden emin olması gerekiyordu.

Her zamanki gibi bugün de sayım için toplanıldı. Devasa kare, önden ve yandan hizalanarak her zamanki pürüzsüzlüğüyle esas duruştaydı. Yine Reineboth'un emriyle dağıldı: "Çalışma komandoları öne çık!" Karıncalar gibi kaynaşarak, kargaşa içinde, irili ufaklı birçok komando gruplarına ayrışıldı. Kimi, karabinalarla silahlanmış nöbetçilerin refakatinde, "Şapka indir!" komutuyla giriş kapısından çıktı; kimi de, içtima alanından yokuş aşağı inerek kamp atölyelerine ve idare bürolarına dağıldı.

Fakat dünden beri, yeni bir hava akımı, dağın zirvesini yalıyor, binlerce ama binlerce ciğer tarafından solunuyordu. Uzakta bir yerlerde bir şeyler oluyordu. Bir yerlerde tanklar gümbürdüyor, yeri sarsıyordu; dağın tepesindeki binlerce insan, bu sarsıntıyı deprem oluyormuş gibi hissettiğini sanıyordu.

Bugüne kadar lime lime olmuş haritalarda gördükleri, blok megafonlarından duydukları cepheyle ilgili haberler, kampın boşaltılacağı söylentisi bir çırpıda, doğrudan içinde yaşadıkları bir gerçekliğe dönüşmüştü.

Kluttig, Reineboth, çalışma führeri ve blok führerlerinden oluşan bir sürü, kampın demir giriş kapısının dışında duruyor; bacaklar iki yana açık, yumruklar bele dayanmış ya da sırtta yapıştırılmış, kapıdan dışarı akan çalışma komandolarını izliyorlardı. Kırpılmış kafaların üzerinden teğet geçen bakışlarında, fesat düşünceler ışıldaklar gibi yanıp sönüyordu.

Komandolar, birer birer, şapkaları ellerinde, kollar vücudunda dimdik yapışmış, bakışlar dosdoğru çakılmış geçiyorlardı.

Aralarında, çizgili giysileriyle kitlenin koruyuculuğunda gizli direniş grubunun birçok üyesi yürüyordu. Kürek saplarını tutan parmakları kimi akşamlar gizlice bir karabinanın dipçiğini kavramıştı; tıpkı, şimdi zindandaki hücresinin önünden geçtikleri eğitmenlerinin onlara gösterdiği gibi. Ve ciddi alınlarını, arkasına düşüncelerini gizledikleri bir kalın gibi taşıyorlardı. Düşünceleri, derin bir gizlilik içindeydi hâlâ, ama uzansan tutacak kadar yakın bir gelecekte eylem haline gelecekti. Fakat gerili kolları, vücutlarına yapıştı daha. Önlerinden yürüyüş düzeninde geçtikleri insanların, kendilerini süzen gözlerinin ardındaki düşünceleri de tanıyorlardı. Bu düşüncelerle kendi düşünceleri uzaydaki parçacıklar gibi ayırdı birbirinden, fakat bir gün çarpıştıklarında...

*“Hey Buchenwald, sızlanıp şikâyet etmiyoruz
ve geleceğimiz ne olursa olsun,
yaşama yine de evet diyeceğiz;
çünkü bir gün gelecek, özgür olacağız...”*

Her zamanki gibi bugün de, kamp şarkısı, kırılmış kafaların üzerinde dalgalandı, komandolar dışarı çıkıp işe doğru yürüdüğünde, gizli bir bayrak gibi ön saflarda taşındı.

Daha son komando önlerinden geçmeden Kluttig, Reineboth ile birlikte, rapor führerinin bürosuna çekildi. Kimseyi içeri sokmadılar. Kluttig, poflayarak kendini bir sandalyeye bıraktı, gece yaşadığı başarısızlığı hazmetmeye çalışıyordu.

“Bu serseriler, kampa girdiğimde haber almış olmalılar” dedi homurdanarak. “Görünmez adam olamam ki!”

Reineboth rapor defterini masaya koydu.

“Belki de senin Gay’ını aldattılar, belki de 61. Blok hi-
kayesi bir mavalıdı.”

Kluttig, sandalyesine dayadığı sırtını hızla kaldırarak
öne eğdi ve bağırdı: “Beni Gestapo’ya başvurmaya ikna
eden kimdi?”

Reineboth kendini savundu: “Ama ben şunu da söyle-
medim mi sana; o piçi bir top gibi birbirine atarlar, sen, or-
tada kör bir kurt köpeği gibi koşturup durursun?”

Bir sigara yaktı.

“Schwahl’in sana emrettiği gibi, listedeki herifleri ge-
bert, o zaman en azından elle tutulur bir şeyin olur.”

“O hımbıl herif bununla elimi kolumu bağladı” diye
hırladı Kluttig, kötü niyetle. “Pisliği dikkat çekmeden te-
mizlemeye yardım etmiş oluyorum.”

“Bu, hiç de öyle aptalca bir şey değil” dedi Reineboth ve
haritanın başına geçip incelemeye başladı. Topuzu renkli
bir toplu iğneyi çıkararak Hersfeld adının yazılı olduğu
noktaya batırdı. Başparmağını alışkanlıkla düğmelerimin
arkasına geçirerek, parmaklarıyla düşünceli düşünceli tem-
po tuttu.

Ardından Kluttig’e dönüp baktı. İğneyi yerleştirirken
kendisini izlemişti. Reineboth, masanın arkasına geçerek
oturdu, kollarını masaya dayadı.

“Ayrıca, diplomatımızın o kadar da haksız olmadığını
düşünüyorum...”

Kluttig, başını öyle hızla kaldırdı ki, boynu sızladı. Aya-
ğa kalkarak Reineboth’un karşısına dikildi.

“Sen ne demek istiyorsun?..”

Birbirlerini süzdüler.

“Aaa” diyerek alay etti Kluttig, “iki numaralı diplo-
mat...”

Reineboth da, alayla gülümsüyordu. Kluttig ona çıkıştı:

“Daha kısa süre önce, ceketinin üstüne vurarak kim konuşuyordu: Ben bu üniformayı giydiğim sürece...”

Reineboth cevap verdi: “Evet ama ne zamana kadar...”

Kluttig, kinlenerek çenesini öne çıkardı; kalın gözlük camlarından, duyduğu tepki yansiyordu. “Demek cesur savışçı da beni tek başıma bırakıyor artık...”

Yumruğunu masanın üstüne patlattı. “Ben, yaşadığım sürece, onurlu kalacağım!”

Reineboth, sigarasını küllükte söndürüp ayağa kalktı, kıvrak ve yumuşaktı.

“Ben de sayın hauptstrumführer, sadece...”, kaşlarını zekice kaldırdı, “sadece değişen koşullar altında.”

Bunu söylerken haritanın üstüne vuruyordu parmağıyla. “Hersfeld-Erfurt-Weimar...” Kluttig’e alayla güldü. “Bugün 2 Nisan. Daha kaç günümüz var? Bu kadar mı?” Kluttig’in gözlerinin önüne bir hokkabaz gibi on parmağını uzatmıştı.

“Yoksa bu kadar mı?” Sağ elini kapattı.

“Yoksa bu kadar mı?” Sol elinin parmaklarını tek tek indirmeye başladı. “İngilizce öğrenmek ve tetikte olmak” dedi, bir zamanlar bir kez daha söylediği gibi.

“Seni kaygan yılan” diye tısladı Kluttig.

Reineboth gülüyordu, hakareti üstüne almadı. Kendini yalnız bırakılmış hisseden Kluttig hırladı: “O zaman geriye sadece Kamloth ve ben kalıyoruz.”

“Kamloth?” Reineboth şüpheyle başını yana yatırdı, “Ona güvenme. O sadece olabildiğince rahat sıvışmak istiyor.”

Kluttig, kapıldığı öfkeyi dizginlemeye çalışmadan bağırdı. “O zaman bir ben kaldım!”

“Neden” diye sordu Reineboth, Kluttig’i özellikle yanlış anlayarak, “Burada kalmak mı istiyorsun?”

Kluttig, dişlerini gıcırdatarak konuştu: “Haftalardır o

çetenin izini sürüyorum ve şimdi tam bir ize rastlamışken korkakça sıvışacak mıyım?” Cebinden hışımla listeyi çıkardı, mikrofona doğru gitti.

Reineboth irkildi: “Ne yapacaksın?”

Kluttig, listeyi havada salladı. “Şimdi bunları çağırarak taşocağına götürüp işlerini bitireceğim!”

“Herkesin önünde? Taşocağında üç yüz insan çalışıyor, ulan!”

“Bana ne!” diye bağırdı Kluttig.

Reineboth, listeyi Kluttig’in elinden aldı. “Emri, son derece dikkatle ve zekice uygulayın, sayın kamp führeri.”

Kluttig feveran etti: “Ne yani, gizlice, sessiz sedasız mı halledeceğim?..”

“Hiç de değil” diye karşılık verdi Reineboth kurnaz zekasıyla. “Mesele tamamıyla resmi yollarla gelişecek. Listeyi yazıhaneye yollayacaksın, tamamıyla normal, anladınız mı, sayın kamp führeri? İsimleri yazılı tüm tutsaklar yarın 2 No’lu Tabela’da toplanacak.”

Reineboth bir gözünü kıstı. “Boşaltma, you understand, Mister? Parola memleket! Araba, eskort, orman, ateş — bitti.”

Reineboth listeyi rapor defterinin üstüne koydu.

“Diplomatımız son derece dikkatle ve zekice, bunu demek istemişti.”

Çoğu kez olduğu gibi, genç adamın aklının daha üstün olduğunu kabullenmek zorunda kaldı. Bunu kinle ifade etti: “Diplomata iyi ayak uydurdun.”

“Tam aksine” diye karşı çıktı Reineboth kendine özgü kaypaklıkla. “Ben sadece dün akşamdan beri biraz daha akıllandım.”

Telefon çaldı.

Kluttig’i istiyorlardı. Reineboth ahizeyi ona uzattı.

Telefondaki Gay'dı. Reineboth, Kluttig'in yanında durduğu için ne konuşulduğunu duyabiliyordu.

Gay, artık çocuk meselesiyle uğraşmak istemiyordu. Heriflerden biri geceleyin elinde kalmış. Kalanları da artık orada görmek istemiyormuş.

Kluttig kekeledi.

Reineboth, ahizeyi elinden alıp kendini tanıttı.

"Elbette Gay arkadaş, ayak takımını almaya geleceğiz, bir araç gönderirim. Tabii, uykuya dalanı da yanımıza alacağız, onu bizim burada tütsüleyeceğiz." Telefonu kapattı.

"Evet, yine mevcudu tamamladık. Geriye Höfel ve o bilmem kim kalıyor. Yoksa o ikisini unuttun mu?"

"Ne işimize yarayacak daha onlar?" diye homurdandı Kluttig. Reineboth kapıyı açtı ve koridora çıkıp seslendi:

"Hauptscharführer Mandrak, rapor führerine!" Emri, kapı nöbetçileri tarafından aktarıldı.

Reineboth, Mandrill'in içeri girmesiyle birlikte bir sigara paketi uzattı.

"Höfel ve o Polonyalıdan hâlâ bir şeyler çıkarabileceğimizi düşünüyor musunuz?"

Mandrill bir sigara alarak kulağının arkasına koydu; yüzünde, soruya ilişkin herhangi bir tepki yoktu.

Can sıkıntısıyla cevap verdi: "Artık onları sadece temizleyebilirim."

"Kabul, artık onlara ihtiyacımız kalmadı. Ne isterseniz onu yapın. İyi eğlenceler."

Mandrill'in kansız dudaklarının çevresinde alaylı titreşimler belirdi.

* * *

Zidkovski hâlâ şaşkıındı. Yanına gelen Kraemer'e, çocuğun yanında yattığına yemin ediyordu; sırtına dayandığını

çok iyi hissetmişti. Kraemer'e bu mucizenin nasıl gerçekleştiğini anlatabilmek için, yatağının üstündeki battaniyeyi çekerek açtı. "Kluttig, battaniyeyi çekti ve bir anda çocuk yok oldu." Heyecandan dudakları titriyor, gözleri yalvarıyordu: "Çocuk nereye gitti?"

Kraemer, mahcubiyetle konuştu: "Bir bilsem... Belki bir yere saklanmıştı? Her yere baktınız mı?"

"Her yere."

Kraemer, düşünceli bir şekilde alt dudağını büktü.

"Buraya kimse geldi mi? Veya, burada işi olmayan biri, blogun etrafında dolaştı mı?"

Zidkovski olumsuzladı.

Kraemer, soracak başka bir şey bulamadı. Kendisi de, çocuğun bu garip kayboluşuna bir anlam veremiyordu. İçten içe, burada UKK'nin parmağının olduğunu seziyordu. Fakat bu tahmini kesin değildi. Çünkü o zaman Bochow'un bundan haberi olur, çocuğun akıbetini soruşturmasını bu kadar ısrarla istemezdi.

Kraemer, bloguna gelip araştırmalarının sonuçsuz kaldığını ona anlattığında Bochow da bir anlam veremedi. Çocuk yok olmuştu, bu gerçek kabullenilmeliydi. Fakat bu işin içinde kimin parmağı vardı?

Çocuğun esrarengiz kayboluşundan çok, bunun, UKK'nin haberi olmadan gerçekleştirilmesi Bochow'u huzursuz ediyordu. Sadece bu çevreden bir yoldaş yapmış olabilirdi. Ama kimdi? Acaba daima sabırsız Pribula mı? Yoksa rahat Van Dalen mi? Ya da akliselim Bogorski mi? Yoldaşlardan biri, sığınaktan daha iyi bir yer bulmuş olsa bile, bunu UKK'ye bildirmek sorumluluğunu taşıyordu. Kendi başına hareket etmek disiplinsizlikti ve Bochow, Kraemer'in, Kluttig'in aldatılmasından duyduğu memnuniyeti paylaşıyordu.

"Çocuğun 61. Blok'ta olduğunu nereden biliyordu o?"

diye sordu Bochow sertçe.

“Bir zamanlar oradaydı” dedi Kraemer, gözleri, çevrelerini bir çelenk gibi saran kırıksıklıkların arasından ışıldayarak. Gülümsüyordu. “Disiplin ihlali nedeniyle mi homurdanıp duruyorsun? –Bunun yerine, sizin meçhul adamınızın hâlâ yaşadığına sevin sen daha iyi edersin. Ya Kluttig ufaklığı bulsaydı ne olacaktı?..”

Yaptığı el hareketiyle bunu hiç aklıma bile getirmek istemiyorum diyordu. İyi niyetle omuzlarını kaldırdı. “Şimdi, o solucanın nerede olduğunu kimse bilmiyor artık. Bu iyi mi?” diye sordu somurtarak. Düşüncelere dalan Bochow’a baktı, cevabını başını sallayarak ekledi: “İyidir.”

Kluttig’in kötü bir sürprizle karşılaşmasından duyduğu sevinç yüzünden okunan Kraemer’e baktı Bochow.

İyi de, mesele sadece çocuk değildi ki. Kahretsin! Zincirin koparılmasıydı mesele! Bochow dudaklarını sıktı. Bogorski yapmadıysa, kim koparmıştı zinciri? Elinde tek bir kanıt yoktu ama bu şüphe hep yeniden aklına takılıyordu. Herhangi biri de yapmış olabilirdi pekala. Ya kendisi yapmış olsaydı? Bu düşünceyle, bir aynanın karşısında durur gibi kendini gözden geçirdi. Bundan kime söz edebilirdi? Kimseye! Öyle bir durumda, zincir, sadece ve sadece kendi yüreğine gömülebilir; çapası, suskunluğun derinliklerinde tutunacak sağlam bir yer bulabilirdi.

Disiplin ihlali?

Evet, bu bir ihlaldi ve öyle kalacaktı.

Fakat, bunun karşısında Bochow’un duyduğu kızgınlık şimdi dönüşmeye başlamıştı. Suskun, meçhul kişinin eyleminin iyi ve çok insani olduğunu düşündü; kendini, hepsinin önüne siper etmişti. Onun disiplini ihlal etmek zorunda olduğunu gördü. Çünkü iki sorumluluk arasındaki bir seçimde, daima daha önemli ve acil olanın önceliği vardı.

Bochow, derin bir nefes aldı. Ellerini ceplerine koydu ve daha uzun bir süre düşüncelere dalarak kapının önünde durdu. Sonra yavaşça bloğa girdi.

* * *

Förste, Mandrill'in Reineboth'un odasına gittiğini endişeyle gördü. İki emanetini ilgilendiren bir şey mi konuşuluyordu? Usulca hücrenin yanına gitti, gözetleme deliğinden baktı.

Höfel ve Kropinski kımıldamadan ayakta duruyordu, yüzleri hücre kapısına dönüktü. Höfel, ayakta durabilecek kadar kendini toparlamış olsa da, bu işkence altında nasıl zorlandığı halinden anlaşıyordu. Ayakta durabilmek için her dakika, müthiş bir fiziksel ve psikolojik enerji sarf ediyor gibiydi. Förste bı:nu, bedeninin hafif sendeleyişinden anladı. Mandrill işkenceyi daha da çekilmez hale getirmek için ikisinin ayaklarının çevresine boya tozu serpmişti. Ayaklarının kıpırdadığını görünce, ikisini amansızca dövüyor ve –daha da kötüsü– günlerce yemek vermiyordu.

Förste; iki adamın gözetlenmediklerinden emin olduklarında, birbirlerine destek vermek için usulca birbirlerine dayanacaklarını tahmin ederek gözetleme deliğini yeniden kapattı. Onlara güç verecek bir söz bile söyleyemiyordu, çünkü karşiki hücrelerde, bir SS birliğinden, cezalarını çeken birkaç adam nezaret altındaydı. Förste, onlardan sakınmalıydı.

Reineboth'un odasında neler konuşulmuştu?

Mandrill, geri geldikten sonra, hareketlerini şüpheyle izlemeye başladı Förste. SS, odasına dönmüş ve bir süre orada kalmıştı. Mandrill'i daha iyi izleyebilmek için zindan koridorunu süpürme işini onun dönüşüne bırakmıştı Förste. Gardiyan yardımcısı, şimdi Höfel'in hücresinin önünü süpürmeye başladı. Mandrill dışarı çıktı, elinde sağlam bir

halattan yapılmış iki ilmek sallanıyordu.

Förste'nin yüreği durdu. İşini, hiçbir şeyi umursamaz görünerek ama pür dikkat kesilmiş yürütüyordu.

Mandrill hücreye girdi. Förste süpürüyor ve kulak kabartıyordu. Mandrill iki tutuklunun etrafında dolaşarak boya tozunda ayak izleri aradı. Bir şey bulamadı. Kenevir ipleri çizmelerine vurarak, adamların çevresinde döndü, sonunda karşılarında durdu. Kropinski'nin yüz hatlarında dehşet ifadesi belirdi. Gözleri iri iri açılmıştı, heyecandan sürekli yutkunuyordu. Mandrill, Polonyalının yüzünü soğuk bir merakla süzüyordu. Höfel sarardı. Şakaklarındaki damarlar, menemenin oturduğu yerde yanarak atıyordu. Dizleri çözülüverecekmiş gibi geliyordu; ilmikleri o da görmüştü.

Alnının ardında buzdan harflerle acımasız bir düşünce yazılmıştı: Şimdi öleceğim! Ve Höfel, bu korkunç insanla birlikte hücreye dolan ayazdan ürpererek titredi. Mandrill, Höfel'i konuşmadan epey bir süre gözledi. İlmiği boynuna astığımda karşı koyar mı, diye düşündü Mandrill. Sonra ansızın konuşmaya başladı. Söyledikleri çok tuhaftı.

"Hitler" dedi "göt herifin teki. Savaşın içine etti. Birkaç gün içinde Amerikalılar burada olur." Bunu derken yüzünde hiçbir belirti olmaksızın sessizce güldü.

"Amerikalılar gelince beklediğiniz olmayacak. Zindandaki herkesi geberteceğim çünkü. Sıra en son size gelecek." Fazla bile konuşmuştu. Susup, ilmikleri her ikisinin de boynuna taktı, bir kravatı bağlar gibi çekti.

"Bunları son ana kadar takacaksınız. Kaçmadan beş dakika önce geleceğim ve – kırık..." Uygun bir el işaretiyle tamamlayarak dişlerinin arasından konuşmuştu. Yeniden sustu ve iple dekore ettiği adamları süzdü, ama bir şeyler daha söyleme ihtiyacını duydu.

"Benden önce kendinizi asarsanız, beni son eğlencemden mahrum ettiğiniz için kışınıza bir tekme yapıştırırım."

Daha fazla konuşmadı.

Hücreye girerken olduğu gibi, ürkütücü bir ağırlıkla çıktı. Dışarıda, kulağının arkasındaki sigarayı alıp yaktı. Aklında herhangi bir düşünce olmadan gardiyan yarımıcısını seyretti ve nihayet odasına çekildi.

Förste, bir araya süpürdüğü tozu faraşa aldı, koridorun köşesinde duran kutuya attı.

O sessizlikte öylesine dehşet verici olan olay epeydir yalnız olmalarına karşın, iki tutsağın tüm duygularını hâlâ esir almıştı. Kan, Höfel'in damarlarında ancak yeni yeni akmaya başlamıştı.

Tüm yaşamsal fonksiyonları felce uğratan o korkunç düşüncenin dağılıp kaybolduğunu duyumsamak çok hoştu. Höfel, şu anda, nefes alabildiğini de fark etti, hücrenin iğrenç kokusunu taze havaymış gibi ciğerlerine çekti.

"Kardeşim..." diye fısıldadı, Höfel'in arkasında duran Kropinski.

Bu sade kelime Höfel'in yüreğine ulaşarı yolu buldu, yanıt veremiyordu ama elini minettarlıkla arkaya uzattı; Polonyalı, bu eli sessizce kavradı. Yaşama duygusu birinden ötekine ılıkça aktı. Suskunlukları tüm sözlerden daha yüceydi.

* * *

Henüz öğle saatlerinde, Reineboth, tutsaklar yazıhanesinin kaposunu anons ederek yanına çağırdı. Listeyi ona verdi.

"Bu kuşlar yarın sabah 2 No'lu Tebela'da toplanacak. Ayakları temizlenmiş olsun, anlaşıldı mı? Arkamızdan, insanları evlerine çıplak ayaklarla yolladığımız söylenmesin."

Tahliye?

Yıllardan beri tek bir siyasi tutsak bile tahliye edilmemişti. Yazıhaneye dönünce, listeyi inceledi kapo. Hepsi burada uzun süre kalmış, tanınan ve güvenilir 46 isimden oluşuyordu; blok kıdemlileri, kapolar ve başka kamp görevli-

leri vardı. Kendi ismiyle ikinci kamp kıdemlisi Pröll'ün adını buldu.

Burada bir terslik vardı.

Kapo, Kraemer'in yanına gitti, Pröll de oradaydı. Kraemer, listeyi okuduktan sonra öfkeli bir kahkaha attı.

"Tahliye? Hem de bir sürü adam, tam da boşaltmadan hemen önce? Eşkîyalık!" diye gümbürdedi. "Kahrolası bir ihbarcılık!"

"2 No'lu Tabela için formlar doldurmak zorunda kaldım, ne yapmam gerek?" diye sordu kapo. Pröll'ün içinde bir kuşku uyandı. "Bizleri öldürecekler mi acaba?"

Kraemer'e anlamlı baktı. Aynı şeyi düşünmesine rağmen Kraemer evet demek istemedi.

"Beklelim" dedi kuru bir sesle, "Sen, benden emir almadıkça hiçbir şey yapmayacaksın." Kapoya döndü: "İsimleri hana oku, onları not edeceğim."

Son derece heyecanlı olmasma rağmen isimleri yazarken eli titremedi. Birden kesinlikle emin oldu, bu 46 adam kurşuna dizilecekti. Fakat kendi ismi neden listede yoktu, oysa ki yukarıda elebaşı olarak biliniyordu? Bu 46 adam UKK'ye üye miydi? Bunu sadece Bochow bilebilirdi, şimdi onunla konuşmalıydı. Hemen Bochow'un bloğuna gitti.

Koğuş nöbetçilerinin kazanları alıp mutfağa gitmiş olmaları iyi bir fırsattı. Runki'den saklanmalarına ise gerek yoktu.

"Yataklarınıza bir bakmak istiyorum" dedi Kraemer, "Herbert, benimle yatakhaneye gel." Bir bahane. Blok fuhleri beklenmedik bir anda damlarsa Kraemer'in orada bulunmasının bir gerekçesi olacaktı bu. Kraemer, Bochow ile yatakhane kısa bir söz alışverişi yaptıktan sonra listeyi uzattı. Bochow konuşmadan okudu.

"Sizlerden biri var mı aralarında?" diye sordu Kraemer.

Bochow başını salladı. “Bir tane bile yok.”

“İyi” dedi Kraemer rahatlayarak. Yavaş yavaş yatakhannenin sonuna doğru yürüdüler, Kraemer yatakları inceledi.

“Şimdi ne olacak?— Öldürülecekler, bu kesin.”

Kraemer bir battaniyeyi düzeltti. Bochow ağır ve derin bir nefes aldı. Şimdi tehlike zincirine yeni bir halka eklenmişti. Bu 46 adamı kim ihbar etmişti? Hangi yönden geliyordu bu? Kluttig-Reineboth-Zweiling?

Yoksa Elbise Deposundaki muhbir mi?..

“Ya şimdi ne olacak, söylesene hadi” diye ısrar etti Kraemer. Durdular.

“Evet, ya şimdi?” diye iç geçirdi Bochow. Elindeki kağıt parçası, tutsaklığının bütün yıllarında verilmemiş kararlar vermesini gerektiriyordu ve birkaç saat kadar kısa süreleri kalmıştı. Yarın sabah her şey için çok geç kalınacaktı. Şimdi UKK’li yoldaşlarıyla konuşmalıydı. Fakat onları nasıl haberdar edecekti? Bir saate kadar toplanmaları şarttı. Üstelik sığınakta olamazdı, çünkü oraya sadece gece karanlığında gidilebilirdi.

Bochow alnını oğuşturdu, düşünmek azap veriyordu, “Yoldaşlarla konuşmam lazım, şimdi, hemen” dedi. “Hava akını alarmini kullanmalıyız, başka şansımız yok.”

Daima öğle saatinde; ne daha erken, ne daha geç, Amerikan bombardıman uçakları Thüringen, Sachsen ve Brandenburg’a uçuyordu; haftalardan beri böyleydi bu. İnsan, saatini buna göre ayarlayabilirdi, o kadar dakik geçiyorlardı ki kampın üzerinden. Filolar, güneşli günlerde gökyüzündeki kuş sürüsü gibi parıldıyorlardı. Ne kadar tehlikeli olduklarını bir tek uğultuları hatırlatıyordu. Bu yüzden her gün alarm verilirdi. Çalışma komandoları bu durumda aceleyle kampa dönmeyi alışkanlık edinmişlerdi. Daha siren susmadan içtima alanından koşarak gelirlerdi. Birkaç daki-

ka içinde kamp, süpürülmüş gibi bomboş olurdu. Sadece kulelerdeki nöbetçiler kalır ve gökyüzüne bakarlardı. Tehlikenin geçtiğini saatler sonra çalan sirenler bildirirdi.

O zaman kamp yeniden canlanırdı.

Bochow, kendi içinde bir mücadele veriyor gibiydi. Kraemer'e baktı. "Bana yardım etmelisin. Aslında yoldaşlarımla isimlerini açıklamam doğru değil, ama... Başka alternatifim yok?"

Kraemer, Bochow'un ne kadar zorlandığını hissetti ve "Merak etme, isimleri aklımda tutmam. Seni anlıyorum, yoldaşlar da anlayacaktır. Ölüm kalım meselesi" dedi.

Bochow, Kraemer'e minnettarlıkla başını salladı.

"Öyleyse dinle. Ben hemen revire gidiyorum, kapoyla konuşuyorum, onun haberi var. Bize, rahatsız edilmeyeceğimiz boş bir oda bulması lazım. Sana, yeri sonra bildireceğim ve sen... görüyor musun, böyle işte... yani, sen benim için hemen banyoya gitmelisin — ben oraya girmemeliyim."

"Söyle artık, kimı çağıracağım?"

"Bogorski." Bochow ismi alçak sesle söyledi. "Alarm sırasında kendi bloğuna gitmesin, revire gelsin."

"Tamam" diyerek kafasını salladı Kraemer.

"Sana yeri söylemek için nasıl görüşeceğiz?" diye sesli düşündü Bochow, "On dakika sonra revir yolunda benim bloğuma yakın bir yerde buluşalım" dedi.

Kraemer kabul etti.

Alarm sırasında "dışarıda" kalan Riomand'ı bu görüşmeye çağırmak mümkün değildi. Van Dalen'e haber vermek kolaydı, Kodiczek ve Pribula ise yol üstünde yakalanabilirdi.

* * *

Bochow revirden çıkıp barakasına doğru gittiğinde Kraemer, karşıdan geliyordu. Kısa bir selamlaşmayla durdular.

"OP 2" dedi Bochow yavaşça, Kraemer başını eğdi, her

ikisi de kendi yollarına gittiler. OP 2 ikinci ameliyat odasıydı. Bu oda yıllar önce genişletilmiş revir binasının üst katında bulunduğundan alarm sırasında kimse uğramazdı oraya.

Tam vaktinde, neredeyse dakikası dakikasına siren çalmaya başladı. İçtima alanında ve bloklar arasındaki yollar da kargaşalık yaşandı.

Bochow yerinde durmuş, gözleriyle Kodiczek'le Pribula'yı arıyordu. Onları birlikte bloklarına giderken yakaladı.

"Gelin" diye seslendi usulca.

"Ne var?"

"Gelin" diye tekrarladı ve koşmaya başladı.

İkisi şaşırıp duraksamışlardı. Ama sonra, tutsakların kargaşasına karışarak revir yolundan aşağı inen Bochow'u izlediler.

UKK'li yoldaşlar hiç bugünkü kadar büyük bir gerilimin altında olmamışlardı.

Glogau düşmüştü! Teklenburg'un her iki yanındaki Teutoburg ormanında şiddetli çarpışmalar yaşanıyordu. Herford'a doğru müttefikler derin bir gedik açmayı başarabilmişti. Warburg bölgesinde ve Werra nehrinde Eisenach'ın kuzeyine kadar ilerlemişler... Kodiczek ve Pribula'nın getirdiği bu haberler doğru çıkarsa, 46 kişinin kurşuna dizilmesinin boşaltmanın bir hazırlığı olduğuna şüphe yoktu. Her an gerçekleştirilebilirdi!

Birden siren bir kez daha alarm verdi. Ameliyat odasının bir köşesinde birbirlerine iyice sokularak toplanmış yoldaşlar, dışarıyı dinlediler. Motorların homurtusu suskun kampın üzerinde duyuldu. Bu kez bölgeye çok büyük bir saldırı yapılmış olmalıydı. Kimse konuşmuyordu.

Bogorski, onların sır vermeyen ve hareketsiz yüzlerini inceledi. Bochow başını yumruklarına dayayarak önüne bakıyordu. Van Dalen kafasını duvara yaslamıştı, geniş yü-

zünde düşünceler ışık oyunları gibi geziniyordu.

Pribula'nın gözleri sert ve sabitti, dudaklarını sıkımişti. Kodiczek, Bogorski'nin dolaşan bakışlarıyla karşılaştığında gözlerini yere indirdi. Bu ortak suskunluğun ardında neler gizliydi? Bogorski, Bochow'a baktı; o da susuyordu.

Bombardıman uçaklarının gürültüsü uzaklarda kayboldu. Bombalar, şu anda şehirlerde evlerin arasına dolu gibi düşerken havayı, acı çığlıklara boğarak yırtıyordu; isabet ettikleri yerlerden kahverengi-sarı dumanlar ve alevler gökyüzüne yavaşça yükseliyordu. Bombardımanın ardından, taş yağmuru halinde parçalar yağıyordu.

Kamptan uzaklarda bir yerlerde insanlar bağırıp çağırıyor çılginca koşturuyordu.

Fakat burada, basık barakaların üstünde; ameliyat odasının bir köşesinde küçük bir grup oturuyordu. Ve kader, burada, bu köşede oturan beşliye, bir zamanlar şeytanın, İsa'yı denemek için bir dağın üstünde yaptığını yapmış; onlarla kamptaki 50 bin kişinin yazgısı arasında, bir avuç dolusu insanı —46 kişiyi— sokmuştu.

Çünkü yarın sabah o 46 insan ölürse, o zaman...

Bogorski, kimsenin konuşmasını beklemeden sessizliği bozdu. Herkesin düşüncesini dile getirdi: "Yarın sabah 46 kişi kurşuna dizilirse" dedi, "o zaman UKK kurşuna dizilmiş olacak."

"Sonra" diye sürdürdü sözlerini, "faşistler, elebaşları yok ettiklerine, boşaltma için ellerinin kollarının serbest kaldığına inanacaklar. Biz ise, yoldaşlar, hâlâ var olacağız ve aygıt, öncülerini yitirmiş olmayacak. Biz başka birçok insanı kurtarabiliriz, çünkü 46 kişi bizim için ölmüş olacak, bizim ve 50 bin kişi için! Bu doğru değil mi?"

Van Dalen kaşlarını kaldırdı, Kodiczek yine bakışlarını indirdi; Pribula küfrediyor; sessizce oturmayı kendine yedi-

remiyordu. Pencereden gözükmemek için ayağa fırlayamadığı için oturduğu yerde huzursuzlukla kıpırdıyordu.

“Hayır” dedi Bochow ansızın, dosdoğru Bogorski’nin yüzüne baktı. Bu “hayır” herkesin yüreğine bir anahtar gibi dalmıştı. Pribula çok şey söylemek istemesine karşın, sadece, Almanca söyleyen “hayır”ı Lehçe tekrarlayabildi: “Nje! Nje, nje!” diye hararetle çıktı ağzından. Şimdi Bogorski de duvara yaslanmış ve gözlerini kapatmıştı bitkince, ama rahatlamıştı.

Bochow bambaşka bir konudan bahsetmeye başladı.

“Çocukla birlikte yoldaşlar” dedi, “uğursuzluk aramıza girdi. Şimdi çocuk iz bırakmadan kayboldu. Onu kim götürdü? Ancak aramızdan biri yapmış olabilir bunu. Polonyalı bir çocuk. Sen miydin Josef?” diye sordu Pribula’ya. Genç Polonyalı kollarını şaşkınlıkla havaya kaldırdı. “Ben Ben kendim sormak, çocuk nerede?”

“Sen miydin Leonid?”

Bogorski gözlerini açtı ve inandırıcı bir ses tonuyla yanıt verdi: “Ben çocuğu götürmemek.”

Van Dalen ve Kodiczek de aynı şeyi söyledi. Hepsi gerçeği söylüyordu. Bochow yalan oldu mu anlardı. Böylece şüphe, orada olmayan Riomand’da yoğunlaştı. Herkes, Bochow da, bunu Fransız’ın yapmış olamayacağını düşünüyordu. Bochow boş vererek ellerini kaldırdı. “Neyse, çocuğu belki de Kraemer sakladı. Çocuk nerede olursa olsun, kim yapmış olursa olsun, yok, kayıp, bitti.—Size bir şey söylemem gerek.” Bochow elini göğsüne koydu. “İçimde büyük değişiklikler oldu. Yüreğimi, yoldaşlar...” Kendini bir itiraf yapmaya zorluyordu.

“Buraya getirildiğimde, o zaman yüreğimi de Elbise Deposuna teslim ettim; yararsız ve tehlikeli bir şey gibi geliyordu bana, işime yaramayacaktı. Yürek, insanı sadece

zayıflatır ve yumuşatır, diye düşünüyordum ve bu yüzden Höfel'i hiç affetmek istemedim, onun..." Bochow bir an durdu ve düşündü. "Ben Alman arkadaşların UKK temsilcisiyim, ayrıca uluslararası direniş gruplarının askeri sorumlusuyum. Siz beni bu göreve atadınız. Ben iyi bir yoldaş mıyım? Ben kötü bir yoldaşım!"

İtirafını kabul etmek istemeyen yoldaşlarına karşı ellerini havaya kaldırdı.

"Bunu size söylemem gerek, bilmelisiniz! Kibirliydim, bunu bilmelisiniz. Aklımın üstünlüğüne inanıyordum. Gururdu bu ve sertlikti, ruhsuz bir sertlik! Çocuk kampa geldiğinden beri ve giderek daha çok insan, yüreklerini bir siper gibi o küçük yaşamın etrafına sardığından beri... Höfel, Kropinski, Walter Kraemer, Pippig ve arkadaşları, 61'deki Polonyalı bakıcılar, siz kendiniz, o meçhul kişi... tüm bunlar, onları sayesinde olalı beri, yoldaşlar, ne Kluttig ne de Reineboth, bu siperi kırmaya muktedir oldu.

Bunca ezilme-işliğimize rağmen ne kadar güçlü olduğumuzu biliyorum; Höfel ve Kropinski'nin ölümden daha güçlü olduklarını biliyorum."

Bochow'un özeleştirisi bitmişti. Hepsi derinden etkilenmiş susuyordu, Bogorski'nin başı göğsüne düşmüştü; uyuyor gibiydi. Yüreği yangınla kabaran Pribula, dizlerinin üzerinde kayarak Bochow'un yanına geldi. Onu kucakladı ve omzuna dayanarak ağlamaya başladı. Bochow, genç Polonyalıyı göğsüne bastırdı.

Dışarıda ölüm sessizliği vardı. Alarm gerginliği, kampın üzerine çökmüştü.

Bochow, Paribula'dan ayrıldı ve yeniden gerçekçi ve soğukkanlı halini aldı. "Bir karar vermemiz gerekiyor" dedi. "Karar vermeden önce iyice düşünelim. -46 arkadaşımızı kurtarmanın bir yolu var mı? - Öyle değil mi, Leonid, sen de öyle diyorsun?"

Bogorski, kendine gelerek başını kaldırdı. “Öyle dedim” diye yanıtladı. “Ama bunun için kalbimizin derinliklerine inmemiz gerekli, orada cesaret ve insanlığa ancak böyle ulaşabiliriz. 46 arkadaş ölmemeli. Yaşamalı! Ya da bizimle birlikte ölmeli. Öyle diyorum.”

Van Dalen onayladı: “Ben de düşündüm, ölürlerse eğer, o zaman...” Cümlesini bitiremedi, bir şey demeden Bogorski'ye döndü, başını onaylayarak salladı ve kararlılıkla konuştu: “46 arkadaşımızı UKK'nin korumasına alacağız! Onları saklayacağız! Birçoğunu revirde saklayabiliriz. Geriye kalanları da kampta saklarız. Saklanacak yeterince yer var.”

“Ya sonra? Sonra ne olacak?” diye sordu Kodiczek. Korktuğundan değil, endişelendiğinden, fakat Pribula onu yanlış anladı.

“Bir korkak mısın sen?” diye bağırdı.

Bochow, kolunu Polonyalının omuzuna doladı.

“Genç Polonyalı yoldaş, dikkatli olmak korkaklık değildir. –Evet yoldaşlar, kırk altı arkadaşımız UKK'nin koruması altındadır! Onları teslim etmeyeceğiz!”

“Ben onunu revirde saklarım” diye söz verdi van Dalen. “Onlara birer sıtma aşısı yaparız, böylece hastaların arasında göze batmazlar.”

Kodiczek, “Neden kırk altının hepsini temel çukuruna saklamıyoruz?” diye sordu.

“Njet” diye karşı çıktı Bogorski. Bir kum tepciği kürekle kaldırılıp atılabilir diye açıkladı. Oysa iz bırakmamak için kumu dağıtmak gerekiyordu. Ölüm adaylarından en fazla iki tanesinin, van Dalen'in önerisine uyarak, revirde saklanmasından yana olduğunu, geriye kalanların ise kampa dağıtılması gerektiğini savunuyordu.

“Yine de bunlardan birini yakaladıklarında ne olacak?”

Soruyu soran yine Kodiczek'ti. O biri kendi kaderine mi bırakılacaktı? Bu soru hepsinin önünde büyük bir kaya parçası gibi duruyordu.

“Hiç kimseyi teslim etmeyeceğiz” dedi Bochow sadelikle. “Şimdiye kadar tehlikelerden kaçındık. Bu iyiydi, çok iyi. Zeka ve yetenek, şans ve raslantıyla tehlikelerden kurtulmayı başardık. Bütün bu yıllar boyunca bu yolu izledik. İnsanlığımızı, hayvani bir zekayla koruduk ve savunduk. İçimizdeki insanı, çoğu zaman ta derinlerimize saklamak zorunda kaldık. Öyle değil miydi, yoldaşlar? Şimdi, yolumuzun son kısmını yürüyeceğiz; ya özgürlük ya ölüm! Artık kaçınmak olanaksız. Bu odayı terk ettiğimizde artık *tutsak* olmayacağız! Bu andan itibaren *insan* olacağız! Bundan sonra ve yolumuzun sonuna varıncaya dek.

Tutsaklara bir tek tehlikelerden uzak durmak serbest bırakıldı. Şimdi *İnsanın tek yolu* var; ve bu yol doğrudan tehlikenin üzerine gidiyor! Bu bizim isteğimiz ve onurumuzdur. Ne dediğimi biliyorum yoldaşlar! Bir tekini bile bulsalar o zaman o savunulacaktır, gerekirse silahla! Kararımız bu olsun! O anda ayaklanma başlayacaktır. Ya özgürlük ya ölüm! Tarih, Spartaküs'ten beri insanın onurunu ve yüceliğini kanıtlamıştır. - Ayaklanmaya karar veriyor muyuz?”

Bochow, elini uzattı.

Derin bir sessizlik içinde tüm eller kavuştu, odada toplanmış adamların gözleri buluştu ve yüzlerine, bu andan sonra bir başka yaşamın ilk ışıltısı yayıldı.

Direnış gruplarının liderlerine ikinci dereceden alarm verilmesi kararı verildi. Yani bloklara nöbet konulması, silahların gizlendiğı yerlerin silahlardan sorumlu kamp koruyucuları tarafından tutulması ve akşama kadar, vakit geçirmeden kırk altı kişinin saklanacağı yerlerin hazırlanması kararlaştırıldı.

rıldı. - Bu andan itibaren illegal aygıttaki herkesin, kampın bilgisi dışında ama her an atılmaya hazır, tetikte durması gerekiyordu. Bu arada, sadece kampa dayatıldığı koşullarda ayaklanmaya geçilmesi kararı da alındı. Boşaltma, olabildiğince çok insanın kurtarılması için geciktirilecekti.

Her gün ve her saat, başarı anlamına gelebilirdi; cephe sürekli yaklaşıyordu.

“Size bir önerim daha var” dedi Bochow. “Emirlerimizi Walter Kraemer'in şahsında merkezileştirelim. Tüm ipler onun elinde toplanıyor. Bundan sonra yapılacak boşaltmanın, kampın var olan düzenini etkilemesi hatta tümüyle ortadan kaldırması bekleniyor.

Böylece, UKK'ye Kraemer'le doğrudan bağlantılı daha büyük bir hareket alanı sağlanmış olur.”

Yoldaşlar, Bochow'un önerisini onayladılar.

* * *

Kraemer, alarımın sonunu büyük bir huzursuzlıkla beklemişti. Siren ancak iki saat sonra çaldı. Kraemer, Bochow'la karşılaşmak için revir yolundan hemen aşağı doğru gitti.

Ona rastladığında, “Ne oldu?” diye sordu. Belli etmeden ve alçak sesle konuşarak yan yana çıktılar yokuşu.

“Bu akşama kadar 46 kişinin hepsinin kaybolması gerek. Hiçbiri 2. Tabela'ya gitmemeli.”

Kraemer, farklı bir karar beklememişti.

“Nereye saklayacağız onları?”

“Her yere, nerede güvenli yer varsa oraya” diye karşılık verdi Bochow. “Banyonun kömürlüğüne, bir sandığa ya da bir tahta bölmeye! Üzerine kömür, patates atılır! Blokların temel çukurlarına saklarız. Kanalizasyon girişlerine girecekler. Küçük Kampta'ki ahırlarda sahte numaralar olarak

kalabalığa karışacaklar. Diğerleri gibi yırtık pırtık paçavra giymeliler.”

Bochow, geniş bir kol hareketi yaptı. “Her yere, anlıyor musun? Akşam sayımından sonra, ortalık karardığında her şeyin halledilmiş olması gerekiyor. 46 kişiden, kendi kendine saklanabilecek yer bulan olursa saklansın.”

Kraemer, tek kelime etmeden dinlemişti, burnundan soludu. Kolay bir iş değildi bu.

“Ya onlardan birini bulurlarsa?” diye sordu.

Bochow, durdu. “Dinle Walter...” Bochow şimdi daha da düşük sesle konuşuyordu. Kraemer, büyük bir ciddiyetle, verilen zor kararı dinledi. Bu da şaşırtmadı onu, tersine onun için de, gelişmelerin zorunlu sonucu buydu.

Bochow ona, bu andan sonra UKK ile kamp arasındaki doğrudan bağın kendisi olacağını söylediğinde sadece başıyla onayladı. Yollarına devam ettiler.

“Çocuğu sen mi sakladın” diye sordu Bochow aniden. “Sen yapmışsan bana söyle.”

Soru Kraemer'i şaşırttı. O hep, çocuğun kaybolmasının arkasında UKK'nin bulunduğunu düşünmüştü.

Bu yüzden sadece “hayır” dedi ve ekledi: “Ben yapsaydım önce seninle konuşurdum, açık ve dürüstçe.”

Bochow ona inanmak zorundaydı.

Bochow'un sorusunun bilincine ancak şimdi varan Kraemer, “Neden?” diye sordu. “Sen... siz şimdi çocuğun nerede olduğunu gerçekten bilmiyor musunuz?”

Başını iki yana sallayan Bochow yorgun yorgun gülümsemi.

* * *

Akşam sayımından yaklaşık bir saat önce beklenmedik bir olay yaşandı. Reineboth'un teklifsiz sesi kamp hoparlö-

ründen duyuldu: “Kamp kıdemlisi dikkat! Tüm blok kıdemlileriyle birlikte derhal kapıda toplan! Koşar adım!” Anonsun yapıldığı sırada blok kıdemlilerinden bir kısmı Kraemer'in odasında idi. Kraemer, onları 46 kişinin saklanması sorununu konuşmak üzere yanına çağırmişti. Bu sırada Bochow'un bloğunda, Bochow listede adı bulunan Runki ile, temel çukurunda Runki'nin saklanacağı bir yer hazırlamak için döşemenin kürsünün altındaki tahtalarını sökmekle uğraşıyorlardı.

Reineboth'un sesini duyduklarında kulak kabarttılar. Bütün tutsaklar kulak kabarttı; bloklarda, kamp atölyelerinde... Anons tekrarlandı.

Çağrılanlar bloklardan koşarak Kraemer'in odasının önündeki yazıhanede toplanmaya başladı. Bu saatte kamp-ta bulunan meraklı tutsaklar da etraflarını sardı. Ne oluyordu? Blok kıdemlileri neden kapıya çağrılıyordu? Boşaltma mı vardı? Bugünden mi yoksa yarın mı...?

Kraemer diğer blok kıdemlileriyle birlikte dışarı çıktı. Sıraya girdiler.

“Arkadaşlar” diye bağırdı Kraemer, “Her zamanki gibi sessizlik, düzen, disiplin, anlıyor musunuz?”

Reineboth'un odasındaki pencerenin önünde duran Kluttig, kortejin içtima alanından yukarı çıktığını gördü.

“Kukla oyunu!” diye homurdandı Kluttig.

“Diplomasi, ustalık” diye kamp komutanıyla alay etti Reineboth.

Kluttig, ani bir hareketle pencereye sırtını döndü. Blok kıdemlilerinin emri üzerine toplanan komutanı “bok herif” diye tanımladı.

“Çok bilmiş bok herif” diye düzeltti onu Reineboth ve yüzünü alayla çarpıttı.

“Onun saçmalıklarını dinlemeyeceğim” diye hırladı

Kluttig ve odayı terk etmek istedi.

“O zaten seni yanında istemiyor, sen onu sadece rahatsız ediyorsun.” Reineboth, iğrenç bir kahkaha patlattı. “Herkesin zevki kendine. Yarın sabah da sen kendi eğlenmeni düzenleyeceksin.” İşaret parmağını anlamlı anlamlı bükte.

Kluttig öfkeyle kapıyı arkasından çarparak çıktı.

* * *

Blok kıdemlileri kapıda bekliyordu. Ortalıkta kimse yoktu, Reineboth bile gelmemişti. Kraemer, demir kapının ardındaki yolu gözlüyordu. Kluttig'in geniş adımlarla yolu aşıp komutanın bürosunun bulunduğu binanın arkasında kaybolduğunu gördü. Pencerenin arkasında nöbetçi blok führeri duruyordu.

Üstü örtülü bir kamyon yolda göründü ve kapıda durdu. Kamyondan önce birkaç SS indi, onları tutsaklar takip etti. Kraemer'in gözleri büyüdü. Blok kıdemlileri merakla kapıdan baktılar, bunlar...

Kraemer'in yüreği hızla çarpmaya başladı. Blok führerinin teslim aldığı bu insanlar eşya deposunun tutsaklarıydı. Reineboth geldi ve gelenleri teslim almak istedi. O anda Schwahl emirlerinin eşliğinde Weisangk ile Wittig'le binasından çıktı ve kapıya doğru gelmeye başladı. Reineboth'un tutsaklarla ilgilenme fırsatı kalmadı, onlardan kapının yanındaki duvara sıralanmalarını istedi ve komutanı karşılamaya gitti.

Schwahl, tutsakların önünde durdu.

“Bu nedir?”

Reineboth bildirdi: “Hauptsturmführer Kluttig'in emri üzerine dokuz tutsak ve Weimar Gestaposu'ndan bir ölü kampa geri getirildi.”

“Ya” dedi Schwahl, ilgilenen bir ses tonuyla. Battaniyeye sarılı yüklerini ayaklarının ucuna bırakmış tutsakları inceledi.

Kaemer'in kalbi duracak gibi oldu, gelenlerin arasında Pippig'i görememişti... Ama orada bir ceset yatıyordu...

Schwahl, tutsaklarla blok kıdemlileri tarafından da duyulabilecek kadar yüksek bir sesle konuştu.

“Benim elime düştüğünüz için yaradana şükredin.” Reineboth'a döndü. “Adamlar kampa girsin!” Reineboth, topuklarını birbirine vurdu. Blok führeri kapının kilidini açtı. Kraemer ve blok kıdemlilerinin yanından koşarak geçen tutsuklular içtima alanını aştılar. Ceset, duvarın dibinde kaldı.

Olay, Kraemer'in aklını karıştırmıştı, ama tam o anda komutan kapıdan içeri girdi ve Kraemer'in, nefret ettiği görevini yerine getirmesi gerekiyordu. “Blok kıdemlileri dikkat! Şapkaları indir!” diye emretti. Schwahl, elini salladı: “Rahat.”

Reineboth, başparmağını düğmelerine takmış diğer parmaklarıyla göğsünde tempo tutarak geride kaldı.

Schwahl, birkaç adım aşağı yukarı yürüdü, sonra durdu. Yumruklarını iki yanına yerleştirdi, göbeğini çıkardı ve omuzlarını silkeleyerek düzeltti.

“Onları kampa bıraktım. Bunu gördünüz mü?” Konuşurken Kraemer'e bakıyordu. “Evet” diye yanıtladı Kraemer.

“Bundan böyle başlarına bir şey gelmeyecek. Anlaşıldı mı?” Kraemer yine yanıt vermek zorunda kaldı.

Schwahl, kabarak Weisangk ve Wittig'in önüne dikildi. “Artık hiçbirinize bir şey olmayacak. Subay olarak size söz veriyorum. Kamp boşaltılmayacak. Sonuna kadar burada kalacağım. Müttefikler gelinceye kadar hayatta kalırsam, kampı kurallara göre teslim edeceğim.” Bir ara verdi ve bakışlarını grup üzerinde gezdirdi.

“Hepiniz anladınız mı beni?” Blok kıdemlilerinin geve-

ledikleri “evet” ağır bir çuval gibi yere düştü.

Schwahl, konuşarak bir aşağı bir yukarı yürüyordu.

“Yabancı radyolar, kampın sorumluluğunu ben aldık-tan sonra Buchenwald'daki koşulların iyileştiğini bildiri-yor. Kamuoyunun bundan haberdar olması beni memnun ediyor. Gelecek günlerin neler getireceğini bilmiyoruz. Bloklardaki insanlara, size anlattıklarımı iletmeniz için yet-ki veriyorum. Sözüme güvenerek sakın ve disiplinli olmanı-zı istiyorum. SS reischführerinden civardaki yerleşim birim-lerinde tutuklulardan oluşan toplama komandoları oluşturma emrini aldım. Bu tutsaklar, sivil gezecek, bombardıman-lar sırasında korunaklı yerlerde bulunacak ve görevlerini ye-rine getirdikten sonra kampa geri dönecekler. Tutukluların görevlerini layıkıyla yerine getirmelerini bekliyorum.” Gru-bur önünde durduğunda söyleyecekleri bitmişti. “Kaırp kı-demlisi, dağılın!”

Grubuna emirleri iletirken Kraemer'in yüzünde tek bir ka- bile oynamadı.

“Şapkaları tak! Bölük dön! Uygun adım, marş, marş!”

En son grubun arkasından o yürüyordu. Göğsü, demir bir kelepçeyle sıkıştırılıyordu sanki. Yukarıda Pippig yatı-yordu...

Schwahl, yürüyen grubun arkasından baktı. Giderken Reineboth'a döndü.

“Sizin düşünceniz nedir?”

Reineboth selam vererek “Diplomatik zekanıza hayra-nım sayın komutanım” dedi.

Schwahl, çenesini yakasından kaldırdı. Komutanın pe-şinden giden Weisangk, Reineboth'un yanından geçerken parmağını onun göbeğine batırarak: “Ne herif ama, değil mi?” dedi.

Reineboth sırtıyordu.

Höfel ve Kropinski dışarıda konuşulanları çok açık duyabilmişlerdi. Mandrill, onları günlerden beri, sabahın erken saatlerinden başlayarak hücrelerinde ayakta tutuyordu. Yatmalarına ancak akşam yoklamasından sonra izin veriyordu. O zaman iki adam birbirlerine sokulup buz gibi beton zemine kıvrılıyordu. Fakat gecenin amansız soğuğu, uykuyu bedenlerinden kovuyordu. Sürekli açlıktan zayıf düşmüş vücutları, yaralı uzuvlarının ağırlarından ıstıraplar çekerek uyukladıkları bitmek bilmeyen geceler Mandrill'in sabah saat beşte hücreleri açmasıyla sona ererdi. O zaman koridorda ve zindanın banyosunda cehennemi bir kargaşa yaşanırdı. Tüm tutsaklar üç dakika içinde soyunmuş, yıkanmış, giyinmiş hücrelerini süpürmüş, tuvalet olarak kullandıkları kovalarını boşaltmış olmalıydı.

Kore hastalığına yakalanmış tutuklular şeytan kovalıyor-muşçasına keşmekeş içinde ama bir ruh gibi suskun sağa sola koşuştururlardı. Sadece ayakkabıları tıkırdardı. Mandrill, dört kenarlı deri kırbacıyla kargaşa içindeki bedenlere girer, tutsakları hücrelerine kovalardı. Panikle sırta geçirilen gömleklerin etek kısımları pantolonlara telaşla sokulurken, hücre temizliğine vakit kazanmak için aynı anda ceketler de giyilirdi. Bu cadı kazanından muaf oldukları için Höfel ve Kropinski bir bakıma şanslıydı. Yıkanmaları ve tuvalet kovalarını boşaltmaları yasaktı. Bu, deforme olmuş, eski reçel kovası, hücrenin bir köşesinde duruyor ve günlerden beri boşaltılmadığı için taşan pislik havayı zehirliyordu.

Şimdi iki adam yine gün boyu ayakta duruyordu. Mandrill o saate kadar tüm tutsakları hücrelerinden iki kez çıkartmış, takatleri tükeninceye kadar koridorda zıplatmıştı. Höfel ve Kropinski, dışarıda olup bitenlerden dehşete düşmeye-

cek kadar kendi acıları ve ıstıraplarıyla meşguldüler.

Koridordaki gürültüyü, Mandrill'in şaklayan kırbacını ve bitkin düşen tutukluların iniltilerini donuk bir duygusuzlukla algılıyorlardı. Duyuları, algılama eşiğinin sonuna ulaşmıştı. Dışarıda kükrediği sürece Mandrill'in, gözetleme deliğinden onları izlemediğine emin olabilirlerdi. Bu yüzden birbirlerine dayanmak için omuzlarını usulca birleştiriyorlardı. Dışarıda yeniden sessizlik hakim olduğunda ayrılmak zorunda kalıyor ve çok uzun süre ayakta duruyorlardı; saatler, saatler boyu. Güçleri hızla tükeniyordu. Bitkinlik sırtlarına birer bıçak gibi saplanmış, acı çekiyorlardı. Höfel sürekli kendini toparlamaya çalışıyor ama bir süre sonra yeniden yıkılıyordu. Çaresizce inliyordu, artık düşünecek gücü kalmamıştı. Enerjisinin son kırıntılarını da harcayan Kropinski, . nu avutmaya çalışıyordu:

“Birazdan yoklama olacak ve uyuyabileceğiz. Çok uyuyacağız, derin uyuyacağız.”

Ama Höfel'i bu teselli etkilemiyor, giderek daha çok çöküyordu.

“Ben buna bir son vereceğim” diye sızlandı, “kendimi asacağım... hiçbir şeyin anlamı yok artık...” Kropinski telaşa kapıldı, yalvardı: “Yapma kardeşim, yapma. Biraz daha dayan, az sonra yoklama yapılacak.”

Höfel inliyordu. Başı önüne düştü. Damarlarındaki kan sanki çekilmişti. Bedeni yalpalayıp sendeledi.

Birden Kropinski fısıldadı:

“Dinle! Dışarıda! Kim konuşuyor?” Yarı bilinçsizlikten sıyrılan Höfel başını kaldırdı. Biri emirler veriyordu. İşte bu da Kraemer'in sesiydi... Zindana geldiğinden beri bu sesi ilk kez duymuştu.— Kamptaki arkadaşça beraberlikten koparılarak, derin bir çaresizliğe terk edilmiş olan Höfel, bu bildik, güvenli sesi oburca içine çekti. Kraemer'in

dışarıda ettiği her lafı, bilincini açık tutmak için olağanüstü bir çaba harcayarak dinlemeye çalışan Höfel büyük bir keyif duydu, hiçbir sözü kaçırmadan dinledi.

Biraz sonra dikkati keskinlik kazandı. Komutanın konuşmasını duyuyordu. Höfel'in gözleri büyüdü.

"Marian?"

"Tak?"

"Boşaltma yapılmayacak. Kampı teslim edecekler..."

"Bu doğru mu?"

"Dinlesene...!"

Höfel heyecan içindeydi. "Bu doğruysa eğer" diye fısıldadı coşkuyla, "Bu doğruysa eğer..." Kropinski'nin yüzüne bir aydınlık yayıldı.

"Kutsal ana" diye fısıldadı, kelimeleri ince birer iplik gibiydi, "o zaman biz belki, ölmeyeceğiz?.."

* * *

Blok kıdemlileri daha uzun bir süre yazıhanenin önünde heyecanla tartıştılar. Komutan, tuhaf konuşmasıyla kafalarını karıştırmıştı. Verdiği teminatların doğru olup olmadığı konusunda bir kafa karışıklığı vardı. Komutanın sözlerine kimse inanmak istememesine karşın, güvenmeye karşı duyulan insani ihtiyaçtan dolayı, yaklaşan sona tehlikesiz bir biçimde gidileceğine dair ümit beslemek istiyorlardı. Belki de gerçekten kamp, olduğu gibi, Amerikalılara teslim edilecekti. Bir kısım blok kıdemlisi, bu düşünce tuzağına gülüyordu. Komutan, konuşmasıyla sadece, gözlere kum serpmişti.

Heyecanlı yığının ortasında duran Kraemer, bu fikir kargaşasına birkaç kelimeyle son verebilirdi.

Şüpheciler grubundakiler gibi o da komutanın demagoji yaptığını hemen fark etmişti, fakat blok kıdemlilerinin tümü anlayış birliği içinde değildi. Aralarında, siyasi ve kişilik yapıları nedeniyle, ihtiyatlı olmayı zorunlu gören kimi-

leri de vardı. Bu nedenle Kraemer, durumun, tam da şimdi gerektirdiği gibi açık konuşmadı. Bu tür durumlarda her zaman olduğu gibi tarafsız kaldı: “Bekleyelim arkadaşlar.” İki blok führeri yanlarına geldi. “Ne oluyor burada?”

Blok k demlilerinin arasına merakla karışan birkaç tutsak çabucak toz oldu. Kraemer ve blok k demlileri şapkalarını başlarından çıkardılar. “Kapıdaydık. Komutan bizimle konuştu” diye açıkladı Kraemer. “Kamp teslim edilecekmiş” diye seslenerek araya girdi birkaç blok kıdemlisi. Blok şefleri tutsaklarla tartışmaya girmediler. “Hadi dağılın bakalım çabuk! Bloklara!” diye bağıldılar. Topluluk emre uyarak dağıldı.

* * *

Zweiling keyifsizce masasında oturuyordu. Yahudi piçi meselesini yüzüne gözüne bulaştırmıştı. Kurnaz Reineboth, tüm piyonlarını tahtadan indirivermişti. H fel ve Kropinski zindandaydı. H fel’e yedek olarak elinde tutmak istediği Pippig gitmişti. Komandodan arta kalanlar, on adamları Weimar’a g t r ld ğ nden beri hakkında neler düşündüklerini açıkça gösteren suratlarla dolaşıyorlardı etrafında. Zweiling’i en çok kızdıran Wurach’ın yalaka sadakatiydi. İlk günden beri komandoya yaltaklanmaya çalışmıştı. Fakat şu dışarıdaki heriflerin sezgileri fazlasıyla hassastı. Aralarındaki yabancı unsurun kokusunu hemencecik alıvermişler, Wurach’ın etrafında, büyük bir çember çizerek dolaşıyor, yanlarına yaklaştırmıyorlardı.

Wurach, 46 kişilik listeyi verdiğinden beri giderek daha ısrarcı olmaya başlamıştı. Daha bir saat önce odasındaydı.

“Ne oldu, hauptcharf hrer, komutanla konuştunuz mu?”

Zweiling ona çıkıştı: “Yanıma bu kadar sık uğrama, dikkat çekiyor. Zamanı geldiğinde, seni de düşüneceğiz elbette.”

“Ama fazla vakit kalmadı, hauptscharführer. Kampta kalamam. Liste işi, bir açığa çıkarsa, beni linç ederler.”

Bu adam Zweiling’in ayağına bir sülük gibi yapışmıştı.

“Bana yardım etmelisiniz, hauptscharführer. Tahliye işi yaş, buna artık inanmıyorum. Burası her an cehenneme dönebilir. Beni telef etmek mi istiyorsunuz?”

Bu yapışkan yükten kurtulmak için Zweiling olur olmaz sözler vermişti. Onu kamptan zamanında çıkarmak ve bir birliğe yerleştirmek istiyordu. Wurach bu sözlere, yarım yamalak inanmış, ama tedirgin olduğundan yine de bu vaatlere sarılmıştı. Şimdi Zweiling yazı masasında oturuyor, kafa patlatıyordu. Ağzı açılmış, dili alt dudağına sarkmıştı. Kendine açık bırakmaya çalıştığı kapı kapanmıştı. Taşdığı üniformayı da atamazdı artık. Onunla yürümüş, onunla ölecekti...

Zweiling kendini iyi hissetmiyordu...

Dışarıda gürültü vardı. Kalabalığın koşuşturması duyuluyordu. Zweiling yerinden fırladı. Aceleyle odasından çıktı, şaşkınlıkla kapıda duraksadı. Tutsaklar uzun masanın olduğu odada Weimar’a götürülenleri, sevinçle karşılıyordu. Onlara sarılıyor, göğüslerine sıkıca bastırıyorlardı. En çok şaşırmış görünen Wurach’tı. Her eli tek tek sıkıyor, fazla yüksek bir sesle sesleniyordu: “Harika arkadaşlar, yine aramızdasınız.”

Yüzünün rengi kaçan Zweiling, balıkçıl adımlarla yaklaştı.

“Siz de nereden çıktınız?”

Tutsaklar sıkıntıyla sustular. Wurach kendini sözcü yaptı: “Gestapo onları serbest bırakmış hauptscharführer.” Zweiling bu sıkıntılı suskunlukla baş edebilecek yetenekte değildi, bu şaşırtıcı durumda ancak ürkek bir tespit yapabildi: “Demek yine buradasınız... Tıraş olun. Kirli görünüyorsunuz.” Tutsaklar cevap vermedi. Sevinçlerini onunla

paylaşmak istemiyorlardı. Zaten bu pek garip olurdu.

Zweiling odasına çekildi. Bir süre dışarıdaki heyecanlı gürültüyü dinledi. Bu sürpriz bırakılmanın perde arkasını bir türlü anlayamadı.

Birden aklına bir fikir geldi. Tutsakların toplandığı yandaki yazıhaneye girdi. Girmesiyle birlikte tutuklular esas duruşa geçerek sustular. Zweiling, şimdiye kadar içinde bulunduğu dehşetli korkuyu hâlâ yüzünde taşıyarak hauptsscharführere bakan Rose'nin karşısında durdu. Zweiling'in gözleri tutsakların üstünde gezindi.

"Pippig... nerede?"

Hepsi sessizce bakışlarını yere indirdi. Sadece Wurach, gözlerini sinsice etrafta dolaştırıyordu. Zweiling, Rose'ye döndü.

"Nerede o?" Rose'nin suratı çirkin, ağlamaklı bir şekilde buruştu. Birkaç kez yutkundu, ağzını yanıt vermek için açtı. O an hoparlör çatırdadı. Reineboth'un sesi: "İki ölü taşıyıcısı bir sedyyle birlikte kapıya!" Rose'nin yüzü değişti, keliyordu: "Sayın hauptscharführer... ben... Pippig... o..."

"İki ölü taşıyıcısı bir sedyyle birlikte kapıya!" diye tekrarlandı emir. Tutsaklar, bakışlarını Zweiling'e doğru kaldırdı. Kimse bir şey söylemedi. Rose yutkunuyordu. Zweiling kavramaya başlamıştı. Dilini sarkıttı.

"Niye ki?" diye sordu aptalca. Ve bir süre sonra kimse cevap vermeyince: "Hay allah..." diye söylendi, omuzlarını silkip odasına çekildi.

Tutsaklar ağır ağır hareket etmeye başladılar. Rose, dar-madağınık bir yüzle, zavallıca kendini savundu: "Ben... ben... benim bir suçum yok ki..."

Diğerleri umutsuz savunmasını dikkate almadılar ve hiçbir şey söylemeden, onu sefilliğiyle baş başa bıraktılar. Batan güneş binayı kızıl bir ışığa boğdu ve içeriye uzun gölgeler aktı.

Ketenler içindeki iki ölü taşıyıcısı, Krematoryum'dan kapıya koştu. Sedyeler aralarında sallanıyordu. Nöbetçi blok fähreri demir kapıyı açtı ve adamlar dışarı çıktı.

Kraemer ve Pröll sessizce bekledi. Ölü taşıyıcılarının yeniden kampa girmesi uzun sürmedi. Gri yün battaniye, sedyenin yanlarından sarkıyordu.

Kraemer'in yüzü hareketsizdi. Ölü taşıyıcıları Krematoryum'a doğru saptıklarında şapkasını başından çekti, ellerinin arasında buruşturdu. Gözleriyle veda etti.

Ölü taşıyıcıları, bomboş içtima alanından yükleriyle birlikte yavaşça aşağı iniyorlardı; uzun gölgeleri önlerinde uçuşuyordu; ölüye bu dünyadaki son kısa yolculuğunda sanki zıplayarak kılavuzluk ediyorlardı...

* * *

Akşam alacası erkenden kampa çöktüğünde, revirin ameliyat odasında öğlen kararlaştırılanlar gerçekleşti. Aygıt hızla ve sessizce harekete geçti. Kuryeler bloklardaki direniş gruplarının sorumlularını haberdar etti. Herkesin duyabileceği birkaç kelime söyleniyor ama araya UKK'nin direktifleri katılıyordu.

İki nolu alarm! Direniş gruplarının üyeleri o andan itibaren bloklarını terk etmeyecek, hepsi her an hazır olacaktı. Bunun ne demek olduğunu biliyorlardı.

Küçük Kamp'ın ahırlarındaki blok kıdemlileri haberdar edilmişti. Taşacak kadar dolu ahırlarda yeni üyeler ortaya çıkmıştı. Revirden gelmişlerdi. Köhn ve sıhhiye birliğindekiler, başlarına sargılar yerleştirerek onları tanınmaz hale getirmişti. Üstlerindeki paçavralarla diğerlerinden hiçbir farkları yoktu. 46 ölüm adayından birkaçı kendi başlarının çaresine bakarak saklanma yerlerini kendileri buldular. Pröll daha öğleden sonra Küçük Kamp'taydı ve etrafa bir

göz atmıştı. Şimdi Kraemer’le vedalaşıyordu. “Git, delikanlı” diyordu Kraemer, “emin ol uzun sürmez ve yakında sizleri çıkaracağız...”

Bir ahırda, bir Alman blok yazıcısı ve iki Polonyalı koğuş nöbetçisi, Pröll’ü bekliyordu. Arazinin boş bir yerinde, barakalardan uzakta bir moloz yığının altında bir kanal girişi bulmuştu Pröll. Bir zamanlar ahırlardan birinden çıkarılıp atılmış sonra da unutulmuş, dışkıya bulanmış yırtık bir saman çuvalı yakınlarda duruyordu. Pröll, yerin uygun olduğunu hemen anlamıştı. Blok yazıcısı karşı çıktı ama Pröll burada saklanmakta diretti. Şimdi yardımcıları karanlıkta onu bekliyordu. Kanalin üstündeki kapağı açmışlardı bile, ve Pröll geldiğinde, kaybolması sadece birkaç dakikayı aldı. Pröll’ün girdiği yer, kamptan arıtma tesislerine uzanan lağım kanalının üstünde, dik, bir buçuk metre derinliğindeki bir delikti. Pröll orada, bacaklarını açıp kanalın iki kenarına basarak durabiliyordu ancak; kapağın kapatılması için başını eğmesi gerekiyordu. Polonyalılar telaşla üstüne molozları yaydılar ve pis saman çuvalını da üstüne yerleştirdiler, sonra usulca, ahırlarına döndüler. Şimdi Pröll, yapayalnız kalmıştı. Kendini tamamen güvenlikte hissediyordu. En rahat pozisyonu bulmaya çalıştı. Paltosunun her cebine bir parça ekmek koymuştu.

Bacaklarının arasında iağım fokurduyordu; o berbat koku olmasa, Pröll’un kulağına neşeli bir çayın şırıltısı gibi gelebilirdi bu ses. Bir parça kara mizahla kendini hiç de rahat olmayan zindanına alıştırmaya çalıştı Pröll. “En azından sıçmak için rahat bir yerin var” dedi kendine ve uzun süreli bir bekleyişe hazırlandı.

Kraemer, tehlikedeki adamlardan birkaçının saklanması için yardım etmişti. Onun önerisiyle Bogorski, banyo komandosunun tutsaklarına öğleden sonra bodrumdaki kömürlükte yer hazırlatmıştı. Kömür yığınının içine, çabucak

hazırlanmış bir tahta kafesin sığabileceği büyüklükte bir boşluk açıldı. Tutsaklar, zeka ve yeteneklerini kullanarak iyi kamufle edilmiş bir havalandırma borusu hazırladılar. Bu tahta kafese tehlikedeki bir kişi saklandı. Kömürler üst üste dizilerek gizli delik örtüldü. Mutfaktaki patates kilerinde iş daha kolaydı. Burada büyük bir sandığı patates yığının altına itmek yeterliydi. Kilerin havalandırma sistemi nefes almak için yeterliydi. Kraemer daha sonra kampta dolaşarak gece düdüğünü çaldığında eylem her yerde tamamlanmıştı. Tüm ölüm adayları ortadan kaybolmuştu. Sınırları ve vücudu bitkin düşen Kraemer, yatağının bulunduğu, görevlilere ait 3. Blok'a girdi. Buradaki tutsaklar henüz yatmamıştı. Kendini masanın önündeki banka bırakan Kraemer'in etrafını merakla sardılar.

"İşler yolunda gitti mi?" diye sordu Wunderlich. Kraemer cevap vermedi. Ayakkabılarının bağcıklarını çözüyordu. Suskunluğunda bir aksilik vardı. Fakat tutsaklar, bunu yanlış yorumlamayacak kadar iyi tanıyorlardı onu; yaşanan gerilimden kaynaklanan bir tepkiydi bu. Ancak bir süre sonra cevap verdi Kraemer: "Yarını kazasız belasız atlatırsak..." Cümlenin devamı derin bir iç çekişinde eridi. Kraemer ayakkabılarını bankın altına itti. Wunderlich karşısında duruyordu: "Doğru mu bilmiyorum Walter, ama yukarıda, boşaltmanın yarın başlatılacağından bahsediliyor..."

Kraemer, Wunderlich'e soran gözlerle bakınca, o sadece omuzlarını silkti belirsizlikle. Kraemer'in etrafını saran tutsakların hiçbiri konuşmuyordu. Hissettiklerini, susarak dile getiriyorlardı. Anlaşılmaz olanları anlatmak için kelimeleri nereden bulup çıkaracaklardı ki?

İnsanları suskunlaştıran boşaltma değil, yakın gelecekte kendilerini bekleyen olayların sonun başlangıcı olduğunu hissetmeleriydi. Bir tek gecenin, belirsizliğe doğru akışı bir

çırpıda durdurabilmesi için, kaç bin geceyi ve gündüzü kamptaki sonsuz yaşamda boğmaları gerekmişti. Hayal gücü bunu kavramakta yetersiz kalıyordu, bu yüzden dil de yoksullaşmıştı. Kraemer bile bu akıl almaz durumu ifade edebilecek sözcükleri bulamadı, “Bir gün olmak zorundaydı...” dedi sadece, ayağa kalkıp ceketini çıkarırken. Söyleyecek daha fazla şey yoktu. Kraemer, “Uyuyalım, en iyisi bu...” dedi.

* * *

Bochow o gece, daha uzunca bir süre yatağında dönüp durdu. Artık olan olmuştu. Runki, altındaki temel çukurundaydı ve kamptaki birçok gizli zulada diğerleri saklanmıştı. Artık olan olmuştu. Hiçbir şey engellenemez ve geri dönülemezdi. *Kendi* ağzından çıkmıştı ayaklanma kararı; ağır sonuçlarıyla ve aynı şekilde geri döndürülemez biçimde!—Bochow gözlerini yumdu, kendisiyle kovalamaca oynayan uykuyu yanına çağırdı. İçini dinledi. Korkuyor muyum? Titriyor muyum? Ne oldu? Yoldaşların elleri birleşmemiş miydi? Onun iradesi, herkesin iradesine dönüşmemiş miydi? Herkesin! Bu, 50 bin kişiydi ve sadece UKK'den birkaç yoldaş değildi! Onların birkaç çift eli, sorumluluğun yükünü herkese bölüştürmeye yetecek miydi? Yoksa binlerce parmak onun üstüne mi çevrilecekti: Sen sorumlusun! Sadece sen! *Senin* ağzından çıktı o kelime! Sen suçlusun!..Bochow'un düşünceleri karıştı, ama toparladı kendini. O, herkes için kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelen şeyi dile getirmişti sadece! Buna rağmen uyku yanma gelmedi. Gece bir türlü bitmek bilmiyordu; kara, suskun bir yaratık gibi çökmüştü göğsünün üstüne.

* * *

4 Nisan 1945 Çarşamba günü şafak sökerken 3.

Blok'un kapısı açıldı. Kraemer, dışarı çıktı. Hava rutubetli ve sertti. Yağmur çiseliyordu. Sabah, bu erken saatlerde, kendini gecenin karanlığından sadece zorlukla koparıyordu. Nöbetçi kuleleri kasvetle dikiliyordu. Dikenli telin kırmızı lambaları, dikizleyen gözler gibi sessizce ışıldıyordu. Geniş ve ıssız uzanıyordu içtima alanı. Nizamiye tepeleri aydınlanmaya başlamıştı. Kampı saran ormanın kalıntısı ağaçlar, gece ile sabah arasındaki alacakaranlıkta simsiyah ve hareketsiz yükseliyordu göğe. Kraemer ürpererek palto-sunun yakasını kaldırdı ve düdüğünü çıkardı cebinden.

Sessizlik, tiz bir düdük sesiyle yırtıldı. Kraemer, ağır adımlarla kampı dolaşmaya başladı. Güne daha da erken başlayan mutfaktaki tutsaklar, düdük sesini kahve kazanlarını hazırlamak için işaret saydılar. Bloklara hayat gelmişti bile. Yataklar toplanıyor, üst kısımları çıplak tutsaklar yıkanma bölmelerindeki lavaboların etrafında itişiyordu. Koğuş nöbetçileri hengamenin ortasına bağıldılar: "Kahveciler dışarı!" Bloklar arasındaki yollar hareketlendi. Tahta ayakkabılar tıkırdadı.

Kahveciler kampın her yanından mutfığa doğru yollanıp olağan düzenlerini alarak sıraya girdiler. Mutfak kaposu ve yardımcıları, blokları tek tek çağırıyor, kazanlar şangırdıyordu. Yıllardan beri her gün olduğu gibi gürültü, canlılık, hareket ve alışılmış bir disiplin vardı. Ama bugün sabah gürültüsünü bastıran özel bir heyecan da kol geziyordu aralarında.

Birçok blok kıdemlisi geceleyin ortadan kaybolmuştu. Blok yazıcılarından ya da koğuş nöbetçilerinden biri, kaybolanın boşluğunu olağan bir şeymiş gibi doldurmuştu. Herkes gece neler olduğunu biliyor, sözsüz bir anlaşmayla bu olağanüstü gelişme yokmuş gibi davranıyordu. Ancak arada bir, "Bugünün nasıl biteceğini merak ediyorum..."

lafları ediliyordu. Tek tek bloklardaki direniş grupları men-supları arasındaki –her grup, sorumlusuyla beraber beş ki-şiden oluşuyordu– birlik, daha derin bir suskunluğa gömül-müştü. 2 nolu alarm!

İllegal örgütün, askeri eğitimin yanı sıra, en önemli gö-revi, tutsakları sürekli etkileyerek bilinçlerini ve dayanışma ruhlarını geliştirmektir. Bu, her zaman kolay olmuyordu. Bu çok renkli insan topluluğunda kimi kötü, kimi korkak, hat-ta sinsi ve sadece kendi çıkarını düşünen unsurlar vardı. Bu türden olanlar “hiçbir şeyle” alakadar olmak istemiyor, kendilerini yalıtıyor ya da başkaları tarafından yalıtılıyor-du. Fakat bu sabah, eğitim çalışmasının etkisi kendisini gösterdi, koşullar birlik olmayı, dayanışmayı gerektirdiğin-de insan doğasının gücü ortaya çıkıyordu. Herkes birbirine bağlı olduğunu hissediyordu.

Özellikle bir hatta daha fazla ölüm adayının kayıplara ka-rıştığı bloklarda tutsaklar arasında sessiz bir anlaşma hüküm sürüyordu: Birimiz hepimiz için, hepimiz birimiz için! Her-kes, kendini saran gerginliği gizlemeye çalışıyordu. Ancak, bugünün, 46 kişiye bağlı olmayan başka gelişmelere de gebe olduğunu neredeyse tüm varlıklarıyla duyumsuyorlardı.

Yaklaşan son, hepsinin bilincini tek bir bütün halinde eritip birleştirmişti.

Kişisel cesaret, umut ve korku açısından ne kadar çeşit-lilik gösterecekler de, bu sabah, bir bütün halinde kaynaşmış-lardı. Dışarıda şafağın ilk ışıkları karanlığı delip de yokla-ma saati geldiğinde, sıralar oluşturulup ve manga manga, takım takım, bölük bölük tepeye doğru ilerlediklerinde ar-tık başka türlü bir ruh haline sahiptiler. Binlerin adımları daha sağlam ve kararlıydı, yüzlerinde umut vardı.

İçtima alanı dolmaya başladı. Dev kare, alana omuz omu-za, suskun ve beklenti dolu dikildi. Binlerce göz, Reine-

both'un ayaklı mikrofonu yerleştirmekle uğraştığı, Birinci Kamp Fühleri Weisangk'ın ve nefret edilen blok fühleri- nin —o arsız ve ikiyüzlü heriflerin— sıralandığı kapıya dön- müştü.

Kraemer kamp mevcudunu Reineboth'a bildirdi. Blok şefleri tek tek, blokların oluşturduğu kümelere dağıldı sa- yım yapmak için. şimdi neler olacaktı? Yoklamada 46 kişi eksikti. Bu, kampta hiç görölmedik bir şeydi! Kasırğa pat- layacak mıydı? Tutsaklar soluklarını tuttu. Kendi suskun- luklarına kulak kabartmışlardı. Gerilim, çelik bir halatın kopma noktasına dayanması gibi artmıştı. Neden tek bir blok fühleri bağırmaya başlamamıştı?

Kraemer, sırtı dizili bloklara dönük, herkesten ayrı, ola- ğan yerinde duruyor ve arkasında korkunç bir boşluk his- sediyordu. O geniş içtima alanında tek başınaymış gibiydi. Sinir ve kaslarının durumunu kontrol etti. Kalbi nasıl çar- pıyordu? Sakin. Kolları kurşun gibi ağır mıydı? Midesinin olduğu bölgede basınç hissi mi vardı? Hiçbiri yoktu. Ciğer- leri de düzenli soluk alıp veriyordu. "İyi öyleyse." Bekledi. Karşısında, 20 metre uzakta duran Reineboth, blok şefleri- nin raporlarını bekliyordu; onu ise ayyaş Weisangk. Bugün yoklamayı almaya neden Kluttig gelmemişti?— Kraemer arkasında, şurdan burdan bir blok kıdemlisinin sesini işiti- yordu: "16. Blok, dikkat! şapkalar indir! 16. Blok, 353 tut- sak mevcudu ile hazır...."

"38. Blok, dikkat! şapkalar indir! 38. Blok 802 tutsak mevcudu ile hazır. Bir kişi eksik."

Bu Bochow'un sesiydi! Kraemer birkaç saniye nefesini tuttu. Arkasında şimdi neler oluyordu? İçinde, dönmek için karşi konulmaz bir dürtü vardı; artık, kulak kabartması yetmiyordu.

Runki'nin yokluğunu bildirdiğinde Bochow'da korku-

dan eser yoktu. Bochow, şimdi tekmil alan blok führeri için kartonlara çeşitli  zdeyi ler yazmıştı önceleri. Gözlerini sayıları not ettiği defterden sadece şöyle bir kaldırıp  a kınlık göstermeden sordu: "Nerede?"

"Bilmiyorum."

Daha fazla konu ulmadı ve Bochow birden uyandı. Bunlar talimat almışlar!

Blok führeri sıraları dola tı, gözlerini tıra lı kafaların  s t nde gezdirerek onlu sıraları saydı. Tutsakların gözleri gizlice takip ediyordu onu. Neden bir şeyler olmuyordu? Yoksa, raporları alan blok führerlerinin suskunlu unda büyük, henüz bilinmeyen bir tehlike mi saklıydı?— Herkes tetikte, yukarıyı g zliyordu. Blok  efleri, raporlarını teker teker Reineboth'a bildiriyor, o da sanki hiçbir şey olmamış gibi not alıyordu.

Kraemer, rapor f hrerini iyi görebiliyordu. Kendisine rapor edilen rakamları topluyor, sonucu toplam mevcut ile kar ıla tırıyor, yeniden hesaplayıp sayıyor, bir daha hesaplıyordu. A zının etrafında beliren ince çizgi yüz ifadesini de i tirdi. Demek hesabını bitirmi ti. Her zaman olduğu gibi mikrofona gideceği yerde, Weisangk'ın yanına gitti. Onunla ne konu tu unu duymadı Kraemer, ama ikisinin yüz ifadeleriyle hareketlerine bakılırsa, 46 kişi hakkında konuşuyor olmalıydılar. Weisangk, tela lı ve sinirli, ellerini kollarını hareket ettirerek konuşuyor, Reineboth'a talimatlar veriyordu. O, omuzlarını silkip eliyle bir hareket yaparak: "Tamam, nasıl isterseniz" diyordu. Ardından mikrofonun başına geçti. "Bitti! Dikkat!  apkalar indir!"

 aplak sesi her zamanki gibi bo uktu.

Sovyet savaş esirleri ayrı sayılıyor, yoklama sırasında, dikenli telle çevrili bloklarında kalıyorlardı. Mikrofondaki söylenenleri, blok hoparlörlerinden duyabiliyorlardı. Bu

800 savaş esirinin büyük bir kısmı direniş gruplarına dahildi. Önderleri Bogorski'ydi. İlegalite kuralları onlar için de geçerliydi. Bu yüzden, direniş gruplarına sadece en iyi ve güvenilir olanları alıyorlardı. Esirler masada oturuyor, yoklamanın bitmesini bekliyorlardı. Van Dalen, Köhn ve Sıhhiye Birliği'ne dahil olan bakıcılar revirin bekleme odasında, mikrofonda söylenenleri dinliyorlardı. Reineboth'un her zamanki emirlerini verdiğini işittiklerinde birbirlerine anlamlı gözlerle baktılar. Ne olmuştu?

Ayrı sayım yapılan Küçük Kamp'taki gizli artışı saklamak için çeşitli manevraların yapılması gerekmişti. Her gün olan birkaç ölüm olayı bildirilmemiş, onların yerine, saklananlar sayılmıştı. Dış görünüşleri ustaca elden geçirilerek gri sefalet kitlesinin içinde eriyip gitmeleri sağlanmıştı.

Bunlar, tüm kampın birlikte aşması gereken tedirginlik dolu tehlikeli dakikalardı. Kraemer, Bochow, Bogorski, Pribula, Kodiczek, Riomand ve Van Dalen; kasırgayı bekliyordu... Gelen günden korkarak saklanan bir tek kişi için bile her defasında tantana yaşanmıyor muydu? Ve bugün, 46 kişi eksikti! Ve "yukarıdakiler", bunu kaale bile almayacak mıydı?

Reineboth, raporunu her zamanki gibi kamp führerine bildirdi, sonra her zamanki gibi mikrofona döndü. "Şapka tak!— Düzelt!— Tamam!"

Reineboth mikrofondan uzaklaştı, yerine Weisangk geçti. Mikrofonun ayaklığına tutundu, Bavyera aksanı hoparlörlerden tınladı: "Hepiniz dinleyin! Bugün herkes kampta kalacak. Bugün hiçbir çalışma komandosu dışarı çıkmayacak! Herkes bloklarında kalsın, kimse ayak altında dolaşmaya kalkmasın!"

Ağırlığını diğer bacağına verdi, konuşmak zorluyordu onu, bir şey daha söylemek istedi ama sonra vazgeçerek,

mikrofonu bu konuda daha becerikli olan Reineboth'a bıraktı. O, çift anlamlı bir gülümsemeyle mikrofonun arkasına geçti yeniden. "Çağrılan tutsaklar, 2 No'lu Tabela'da toplansın. Diğerleri dağılsın!" Mikrofonu kapattı. Çağrılan tutsaklar o 46 kişiydi!

Tutsaklar kampa doğru kol kol hareket edip, blok şefleri kapıdan çıktığında Reineboth, Weisangk'ın kulağına bir şeyler fısıldadı: "O heriflerin bir tanesi bile gelmeyecek, hepsi saklanmış."

"Bu bir alçaklıktır... Bu..."

Kampa giden uzun giriş yolunun sonundaki bariyerin önünde tenteli iki kamyon durdu. Hafif makineli silahlanmış bir SS birliği, bir hauptscharführerin komutasında, araçların yanında duruyordu. Bariyerdeki nöbetçi volta atıyordu. Kulübe olarak kullanılan küçük taş binanın içinde Kluttig oturmuş bekliyordu.

Reineboth, odasında ahizeyi eline aldı, fakat çatala geri koydu. "Hiç karışma, bırak; Kluttig ile komutan kendi aralarında karar versinler" diye düşündü. Fazlasıyla nazik olan bu durumdan uzak kalmak Reineboth'a daha akıllıca gelmişti. 46 kişinin kaybolması tutsakların meydan okuduğu anlamına geliyordu. Bu, Reineboth için akıllı olmaz bir şeydi; başını salladı. Durum karmaşık bir hal almaya başlamıştı. Genç adam, komutanın odasındaki o yararlı görüşmeden bu yana, daha dikkatli olmuştu.

* * *

Bugünkü olay, kibirli bir küstahlıkla hiçbir zaman cidiye almak istemediği gizli gücün varlığını gösteriyordu. Tutsakları sadece benlikleri olmayan nesneler olarak görmeye alışkın genç adam, ancak şimdi, makineli tüfeği basitçe dayamanın hiç de öyle kolay olmayacağını sezmeye başlamıştı. Ve ayrıca... Reineboth birkaç ağır adım attı, hari-

tanın önünde düşünceli durdu. Başları renkli toplu iğneler, günden güne kampa yaklaşıyordu. Dudaklarını tasayla büzdü. Dananın kuyruğu koptu, Adele... Yazı masasının üstünde gümüş çerçeveli bir resim duruyordu. Dudaklarını kibirle buruşturmuş adamın resmine, bir tutam saçı alnına dökülmüş puta şöyle bir baktı genç adam... Birden fotoğraftaki, bıyıkla desteklenmiş gibi duran buruna bir fiske vurdu Reineboth; "Adele" dedi alayla.

Weisangk, komutana 46 kişinin kaybolduğunu bildirdi. Schwahl küplere bindi. Yumruklarını beline dayayıp pofladı. "İşte, şimdi ayıkla pirincin taşını! Bu adam kampta sadece karışıklık yaratıyor."

Schwahl'in uzun boylu bir arama taramaya ayıracak vakti yoktu. Nakliye trenleri Weimar İstasyonu'nda ilk sevkıyatları beklemeye başlamıştı bile.

Karamsarlığa kapıldıktan sonra, garip bir suskunluğa gömüldü Schwahl. Düşünceli adımlarla odasında dolaşıyordu. Konferans masasının yanındaki koltuklardan birinde oturan ve efendisine tasayla bakan Weisangk'ın önünde durdu aniden.

"Bizden sonra Bolşevizm mi gelecek?" diye sordu Schwahl, beklenmedik bir biçimde. Weisangk, gözlerini kırıştırdı, bir sınavdaymış gibi yutkundu.

"Sanırım. Başka ne gelecek?"

Schwahl, yine birkaç ıstıraplı adım attı, işaret parmağını uzatarak ne yapacağını bilemeyen Weisangk'a döndü. "Bir şey kesin! Müttefik dışişleri bakanlarının 1943'te Moskova'da yaptıkları konferansta, savaş suçlularının yargılanması kararlaştırılmıştı." Schwahl, parmağıyla kendi göğsünü dürtükledi.

"Amma iş..." diye patladı şaşkınlıkla Weisangk.

"Kluttig'in düşündüğü kadar kolay değil işte her şey, dostum."

Schwahl eziyetle inledi. “Ateş etmek kolay iş. Belki şansım yaver gider ve paçayı kurtarırım. Belki sakal bırakırım. Belki de Bavyera’nın herhangi bir yerinde orman işçisi olurum...”

“Bu iyi olur” diye destekledi hevesle Weisangk.

“Ama eğer yakalanırsam... eğer yakalanırsam... Onlar için her zaman Buchenwald Toplama Kampı’nın komutanı olarak kalacağım. Ve bir ceset tarlasıyla karşılaşılırsa burada?..” Schwahl parmağını sallıyordu hiddetle. “Yoo, yoo, sevgili dostum...”

Weisangk, Schwahl’in karamsar düşüncelerinden mantıklı sonuç çıkarmaya çalıştı ama beceremedi. “Sen akıllı bir adamsın. Bu durumda ne yapmalı?”

Schwahl, havayı ikiye bölen asabi bir el hareketi yaptı.

“46’ları yok edeceğiz! Böylece kamptaki direnişi ezeceğiz. Ama geriye kalan herkes kamptan gidecek. Yolda telef olan, beni ilgilendirmez. Bir memur olarak cinayet kanıtı ne demektir en iyi ben bilirim. Kampta kesinlikle ceset olmamalı.”

“Bence de.”

Schwahl, düşünmeye devam ederek alt dudağını, işaretparmağıyla başparmağının arasında sıktı. “Kluttig’den önce davranmalıyız, başımıza bir bela sarmamalı. Sen derhal kapıya git, kamp kıdemlisini ve kamp devriyesini yanına alıp 46 kişiyi arattıracaksın.”

“Kamp devriyesinin bize bu iyiliği yapacağını düşünüyor musun ve o heriflerden birini...”

Schwahl kendini kaybederek bağırmaya başladı. “Bu beni ilgilendirmez! Emrimi aldın! Kluttig’in kampı altüst etmesine kesinlikle izin vermeyeceğim!”

Weisangk korkarak ayağa fırladı: “Taa tamam sinirlenme...”

Blok kıdemlileri kampa döndükten sonra Kraemer'in yanına gelmişler; dar odaya doluşup etrafına toplanmışlardı. Yüzleri heyecanla dalgalanıyor, gözleri, ruhlarının geçirdiği badirelerden ateşlenmiş gibi parlıyordu. "Şimdi ne olacak, ne yapmalıyız?" Gerginlik ve heyecan had safhadaydı. "Arkadaşlar" diye bağırdı Bochow, "aklımızın karışmasına izin vermemeliyiz. Soğukkanlılığımızı korumalıyız. Kampı boşaltmak istiyorlar. Kluttig 46 kişiyi öldürmek istiyor. Onları vurarak direnişimizi ezeceklerini sanıyorlarsa yanılıyorlar."

Bochow bunları, gürültüyü bastıran güçlü bir sesle, bağırarak söylemişti. Bunca yıldan sonra gizlenen ve fısıldayan değil tersine bağırarak güçlü sesini duymak ona garip gelmişti. Tüm bu yıllar boyunca sönükleşen yaşama duyusunu parlamış, ruhunu öyle güçlü sarsmıştı ki kollarını açmak zorunda hissetti; arkadaşlar! Yoldaşlar! Kardeşler! diye bağlamak istiyordu.

Bu engellenemez istek Kraemer'e de geçmiş gibi, sözü Bochow'un ağzından aldı. "Arkadaşlar! Uzun yıllar boyunca omuz omuza verdik. Şimdi, disiplinimizin işe yarayıp yaramadığını görelim. Düşüncesizlik yok arkadaşlar! Saflarımızdan provokatörlerin çıkmasına izin veremeyiz, ama o yukarıdaki provokatörlere de aldanmamalıyız. Düşünün! Yoksa bu bize binlerce cana mal olabilir. Yabani bir sürü değil, tersine, disiplinli bir insan topluluğu olduğumuzu gösterelim onlara! Arkadaşlar, şimdi size söyleyeceklerimi iyi dinleyin! Aldığımız tüm emirler, şu andan itibaren, size ilettiğimiz şekilde harfiyen yerine getirilecektir."

Kraemer heyecanlı yüzleri süzerek seyretti. "Biz!" diye tekrarladı Kraemer ve yumruğunu göğsüne bastırdı. "Blok-lardaki kardeşlerimizin yanına gidin şimdi. Hiçbir şey sizi

ürkütmesin. Zor günler geliyor. Şimdi, herkesin yaşamını savunacağız! Yaşamımızı, sahip olduğumuz silahlarla, cesaretle ve disiplinle savunacağız!”

Kraemer’in sözleri blok kıdemlilerine derin bir güven aşılamıştı. Kraemer’e karşı sıcak bir duygu sardı Bochow’u. Blok kıdemlileri odadan çıkınca o geride kaldı.

İki adam birbirlerinin gözlerine baktı. Kendi göğsünü de kavuran duygu yoğunlaşmasını atlatmak için biraz utançlıkla konuştu Kraemer: “Bunu söylemem gerekiyordu şimdi sanırım...”

Bochow cevap vermedi.

Kaba çekingenliklerinin engellemekte artık yetersiz kaldığı dürtüye yenilerek birbirlerine sarıldılar birden. Yüreklilerindeki atışlar onların yerine konuşuyordu. Her zaman zayıf ve saklı tutulan duygunun her şeye baskın çıkıp koyduğu anlar çok enderdi ve bu yüzden o kadar da değerliydi bu iki adamın yaşamında. Göğsünün içindeki o çeyin, fazlaca yumuşamış olduğunu düşündüğü zamanlarda yaptığı gibi sertlikle konuştu Kraemer:

“İşte kızışıyor Herbert.”

Bochow da yeniden eski günlerdeki gibi olabileceğine sevinliyordu.

“Yakında burada her şeyin altüst olacağı kesin. Bu bize daha fazla hareket etme olanağı tanıyacaktır. UKK, bundan böyle nerede toplanabilir? Ne önerirsin?”

Kraemer düşündü. “17’de, karantina bloğunda. SS, 61. Blok’a girmeyi sevmediği gibi, buraya da girmekten hoşlanmaz. Üstelik 17. yazıhanenin yakınlarında, sürekli bağlantı ve iletişim halinde olabiliriz. 17’nin blok kıdemlisi iyi bir arkadaşdır ve sana, yanında sağlam bir yer bulur.”

“İyi” diye karar verdi Bochow. “Sen onunla konuş, ben

de yoldaşlara haber veririm.” El sıkıştılar.

Kararlılıkları bu tokalaşmadan da belliydi.

* * *

Kluttig hâlâ bekliyordu. Yoklama çoktan bitmiş olmalıydı. Sabırsızlıkla nöbetçi kulübesinden çıktı. “Ne oldu? Bu herifler ne zaman gelecek?”

Hitap edilen hauptscharführer, omuzlarını silktilti.

Tutsaklar, bloklarda kulak kabarttılar. Hoparlörde bir çatırdama vardı ve deneme için mikrofona üflendiği duyuluyordu. Herkes kulaklarını dikti. Reineboth’un küstah sesi işitildi.

“Kamp kıdemlisi ve kamp devriyesi kaposu derhal kapıya.”

Normalde, kampta olağan olan bu anons şimdi bir sorundu. Tıpkı her şeyin, en küçük olayın bile hemen bir sorun haline gelmesi gibi. Tutsaklar bloklarda kalma emri yüzünden oldukları jere bağlanmışlardı. Olagelen her şeyde bir uğursuzluk ve tehdit seziyorlardı. İctima alanının kenarına dizili blokların pencerelerinden meraklı yüzler bakıyordu. Çağrılan iki kişi, içtima alanından koşarak yukarı çıktı. Demir kapıdan da Weisangk giriyordu. İctima alanının görülemediği bloklarda da heyecanlı konuşmalar başlamıştı, yeni anonslar bekleniyordu. Fakat hoparlörler sessiz kaldı. Neler oluyordu?

“Adamlar nerede?” diyerek karşıladı Weisangk çağrılanları, “46 kişi neden gelmiyor?”

Görevinin gerektirdiği resmiyetle cevap verdi Kraemer: “Neden gelmediklerini bilmiyorum.”

“Gelsinler” diye gürledi Weisangk, “Onlara bir şey olmayacak. Buchenwald’de artık kimse gebertilmeyecek. Adamlar hâlâ kampta mı?”

“Kanımca hâlâ kamptalar.”

Weisangk, ağırlığını bir bacağından ötekine aktardı. “Öyleyse aranacak” diye kapoya yöneldi. Bunun dışındaki her türlü açıklama Weisangk’ın yeteneklerini aşıyordu; Kluttig’in Schwahl tarafından çağrıldığını ve şu anda onun ofisinde bulunduğunu biliyordu. Ona net bir şey söyleyebil-meliydi. Weisangk, sinirli bir el hareketi yaptı.

“Öğlene kadar adamlar burada olacak, anlaşıldı mı?”

“Başüstüne.”

İçtima alanından inerken Kraemer ile kapo arasında özel bir anlaşmaya gerek yoktu.

“Tabii ki öğlene kadar, canla başla arayacaksınız” diye fısıldadı Kraemer.

“Tabii Walter” diye yanıtladı kapo. “Birilerini bulur mu-yuz... Ne dersin?” bir gözünü kırparak Kraemer’e baktı.

* * *

Yeniden bir kavga çıkacak gibiydi. Tutsakların ayak di-remeye cesaret etmelerinden dolayı Kluttig zehir zemberek bir dille Schwahl’e çıkışıyordu.

“Diplomasinizle bu noktaya kadar getirdiniz. Şimdi he-rifler tepenizde tepiniyorlar!”

“Kamp devriyesi aramaya başladı bile” diyerek omuzla-rını kabarttı Schwahl.

“Kamp devriyesi mi? Aklınızı mı kaçırdınız? Buraya bir bölük SS gerek! Her saman çuvalını didik didik etmeli!”

Schwahl sıkıntıyla kollarını havayı kaldırdı. “Böyle de-vam edemeyiz! Siz her şeyi karıştırıyorsunuz, cam eşya ma-ğazasında dolaşan bir fil gibi davranıyorsunuz!”

“Standartenführer!” diye böğürdü Kluttig alınarak.

Schwahl da bağırarak istedi, ama sadece ıkınabildi ve el-leriyle, içinde kabaran öfkeyi savuşturdu.

“Bana Schwahl de, ya da istersen, eskiden, hâlâ samimi

olduğumuz zamanlardaki gibi cezaevi aynası da.”

Yazı masasından bir şişe konyak ve iki bardak çıkararak konferans masasının üstüne koydu. Peş peşe iki bardak içti. Bitkin bir şekilde ağır koltuklardan birine attı kendini.

“Biraz makul olmaya çalışsan” diye yakardı, “buradan gitmeliyiz, yakamızı kurtarmamız lazım anlamıyor musun?”

Küçük gözlerinden kıvılcımlar saçılıyor, elleri titriyordu. “Otur” dedi sinirli bir sesle, Kluttig bu davete hemen uymayınca da bağırdı: “Beni duymadın mı, plise manyağı, otur dedim sana!”

Kluttig, Schwahl’in çözölmeye başladığını fark etti. Üniformasının altında o da aynı sıkıntıları duymasına karşın dişlerinin arasından hırladı: “Sayın standartenführer korkuya kapılmış galiba...”

“Başlarım senin standartenführerine. Bu lafı duymak istemiyorum!” dedi Schwahl. Birden sustu, kımıldamadan önüne bakmaya başladı ve ardından Kluttig’e kaldırdı gözlerini, öylesine değişmiş bir ifadesi vardı ki sanki yüzü düşmüştü.

Felaket Kluttig’i de etkilemişti. Soluk alma ihtiyacıyla adem elmasını yakasından çıkardı, konuşmadan masaya oturdu. Hazır duran bardağı başına dikti. Kluttig’i izleyen Schwahl onun da elinin titrediğini fark etti. Sitemkar dırdırı Schwahl’i sarstı. “Demek şimdi böyle görünüyoruz, böyle görünüyoruz...”

Kluttig utançla yumruğunu masaya vurdu: “Sus!”

“Evet, susacağız” dedi Schwahl alaycı bir inleyişle, “Bugünden itibaren yokuz artık! Ya da sayın kamp führeri olmayı daha ne kadar sürdürebileceğini sanıyorsun?”

Schwahl kalktı, omuzlarını çekip göbeğini öne çıkardı, yumruklarını beline dayadı.

“Aslında ikimiz de aynı ipte yürüyoruz, sadece karşılık-

lı uçlardan. Buna bir son vermeli. Sen eski, cesur bir savaşçısın, sadık ve bağlı. Saygılar Robert!”

Kluttig, sustu, dudaklarını ısırdı. Öylesine ürkütücü bir şekilde görmeye başladığı Schwahl’ın ruhunun altüst oluşu kendi iç karışıklığını da ortaya çıkarmıştı. Kendisine, hatta Schwahl’e itiraf etmekten çekinmesine karşın, yok etme isteğinin sadece bozguna uğramanın yarattığı öfkeden kaynaklandığını biliyordu. Aslında, arabayı doldurup Amerikalılardan zamanında kaçmanın dışında yapılacak bir şey de yoktu. Birden Kluttig’in aklına, dolgun memeli Hortense geldi, onu da yanına alacaktı.

Schwahl, Kluttig’in omzunu dürttü. “Sana söylediklerimi dinliyor musun?” Kluttig doğruldu. “Tabii, evet, dinliyorum.”

“Bir hafta içerisinde kamp boşalmış olmalı, daha fazla zamanımız yok. Her sevkıyatla birlikte birliğin bir kısmı gidecek. Bu öğleden sonra boşaltmaya başlayacağım.”

“46 kişi ne olacak?”

Kluttig’in kalın kafalılığı Schwahl’in, sinirlerini yeniden kaybetmesine yol açtı. “46 adam yüzünden karışıklık yaratmam.”

“Baş olan sizsiniz...”

“Aman, baş ya da kuyruk! Herkes gidecek.”

“Ya direnirlerse?”

Schwahl çaresizlikle başını ellerinin arasına aldı: “O zaman onları köpeklerle dışarı kovalayacağız.”

Kluttig yırtık bir kahkaha attı: “Bu, ölenler olacak demektir, sen de bunu istemezsin.”

Schwahl kendini zapt edemedi artık. “Her sevkıyat bir cesetler yürüyüşü de olsa” diye bağırdı, “burada, geriye bir tek ölü bile kalmayacak.”

Kluttig, inatla ısrar etti: “46 adamı bize teslim etmezlerse, onları gece köpeklere aratacağım.”

“Evet, evet” diye mızızmızlandı zayıf ve güçsüz bir sesle, “arattır, istersen köpekleri gönderirim kampa. Ama sakın ola boşaltma işini karıştırmaya kalkma.”

Tamamen bitap düşmüş bir halde koltuğuna çöktü.

* * *

Kamp devriyesindeki tutsaklar, blok blok dolaşıyordu. “46 kişiden birini sakladınız mı?”

“Hayır, kimseyi saklamadık.”

“Oldu öyleyse. Diğer bloğa geçelim.”

* * *

Bu arada Schwahl boşaltmayla ilgili ilk düzenlemeleri yapmaya başladı. Kurmaylarını ofisinde topladı: Wittig, emir subayı, Kamloth, Kluttig, Weisangk ve birlikteki subaylar. Schwahl emirlerini veriyor, subaylar, bunları yerine getirmek için koşuyordu. Kısa süre sonra kampın civarındaki bölge, SS gruplarının ve kamyonların gürültüsüyle dolup taşmaya başladı. Kampın etrafındaki en dış güvenlik kordonu Schwahl’in emriyle güçlendirildi, kulelerdeki nöbetçiler iki katma çıkarıldı, hafif makineli tüfeklerin yanına ağırları yerleştirildi, el bombaları ve bazukalar dağıtıldı.

Schwahl’in ofisi, ana karargaha dönüşmüştü. Telefon kesintisiz çalışıyordu. Emirlerin yerine getirildiği bildiriliyor, yeni emirler alınıyordu. Bir hengamedir yaşanıyordu. Bu hareketin odağında duran Schwahl, her şey hakkında karar vermek zorundaydı, herkes kendisinden bir şey istiyordu. Tam bu sırada, birdenbire, ordu subaylarıyla dolu bir otomobil peydah oldu.

Schwahl’e, Weimar şehir kumandanının verdiği, SS kışlalarının cephaneliklerinde depolanan devasa cephanenin derhal cepheye aktarılması emrini getirdiler Schwahl’e. Amerikalılardan geri çekilen ordu gruplarının yeni bir sa-

vunma hattı oluşturmaya çalıştıkları Halle ile Hof arasındaki bölgede cephaneye acil gereksinim vardı.

“Beyler, beyler!” diye seslendi Schwahl çaresizlikle, “kampı boşaltma hazırlıklarıyla meşgulüz görüyorsunuz.”

Fakat yerine getirmek zorunda olduğundan emri Kamloth’a ilettili. Kamloth, subaylarla birlikte birliklerin garajlarına koştu. Brauer ve Meisgeier’i “Derhal 20 kamyon hazırlayın!” komutuyla ayaklandırdı. Kısa süre sonra, araç konvoyu gümbürdeyerek SS kışlalarının arkasındaki cephaneliklere yöneldi. SS’ler terleyip ıkınarak cephane sandıklarını sığınaklardan çıkardı.

Emirler veriliyor, bağırlıyor ve bir kargaşa yaşıyordu, bir kaçma kovalamaca yaşıyordu.

Schwahl, rahat bir nefes alamamıştı. Bir telefon mesajı geldi. Biraz önce, Herz’deki bir kamptan Buchenwald’e getirilen büyük bir tutsak sevkıyatı bariyere varmıştı. Kafası zaten karmakarışık olan Schwahl, sinirlerini ahizeye boşaltıp telefonu çatıya üstüne attı. Reineboth ile telefonlaştı, ona gelenlerle ilgilenmesi için emir verdi. Kluttig’i, gelen tutsakları yerleştirecek olan Kraemer’e talimat vermekle görevlendirdi. Sonra inleyerek koltuğuna çöktü kollarını teatral bir şekilde açarak: “Beyler, beyler...”

Weisangk, sıkıntıda olan Schwahl’e sabahtan beri masada duran içkiden koydu.

“İç, bu sakinleştirir.”

* * *

Reineboth motosikletiyle, yürüyen birliklerin ve gümbürtüyle giden kamyonların yanından hızla geçerek kamp yolundan bariyere gitti. Bariyerden yaklaşık yüz metre uzakta, yol kenarında, kimi yatan kimi de ayakta bekleyen binlerce pejmürde, aç ve tamamen bitkin tutsağı görünce her zaman ki küstahlığı kayboldu. Motosikletini durdurdu, şapkasını

çaresizlikle ensesine itti. Gözle görülür şekilde öfkeli, kirlenmiş, tozlanmış ve tıraşsız unterstrumführer ve scharführerlerden oluşan birkaç SS amiri bariyerdeki Reineboth'a yaklaştı.

"Ne oluyor burda? Niye içeri sokmuyorsunuz bizi?"

"Nereden geliyorsunuz?" diye sordu Reineboth afallayarak.

Sözü alan unterstrumführer sinirle güldü.

"Bir de nereden geldiğimizi soruyor! Amerikalılar kışımızın dibinde ve siz burada hâlâ barış içindeymişiz gibi yaşıyorsunuz. Hadi hadi, şu cennete giden kapıyı aç bakalım."

Reineboth'un sevkıyatı almaktan başka çaresi yoktu. Perişan kalabalığın bekçiliğini yapan SS eskortu adamları ayağa kaldırdı. Reineboth hızla kampa döndü, kafası allak bullak olmuştu. Sözde bugün boşaltmaya başlanacaktı, oysa sevkıyatla binlerce insan kampa akın etmişti. Motosikletinden küfrederek atladı. Rapor bürosunda bulunan Kluttig'e kinle seslendi: "Başarılı sıyrılma hareketiniz hayırlı uğurlu olsun."

Kluttig, genç adamın alayını karşılayacak durumda değildi.

Reineboth, asabi bir gülüşle sandalyelerden birinin üstüne attı kendini. "Nerede hareket orada bereket! Majesteleri sayın kamp kıdemlisi barındırma sorununu çözer. 46 adamı iz bırakmadan kaybedebildiğine göre 3 bin adamı niye himaye edemesin..."

"Kapa çeneni!" diye kükredi Kluttig, Reineboth'un alayına sinirlenerek. "Seni dinlemeseydim çoktan gebertmiştim onları taşocağında."

"Bababahh" Reineboth komutanı taklit etti: "Emir büyük bir dikkatle ve akılcıca yerine getirilsin. Tanrı beni affetsin, ben de öyle yaptım."

Bir sıçrayışla pencereye vardı. "Hunlar geliyor!"

Sevkıyat, kampa yaklaşıyordu. Arabalar kenara çekilip durmak zorunda kaldı. Blok şefleri odalarından fırladı. Kluttig ve Reineboth da aceleyle dışarı çıktılar. Kapı nöbetçileri-

ne demir kapıyı açtıldılar. Kluttig, blok şeflerini içtima alanına yollayarak büyük bir kısmını yerleştirdi. Refakatçi SS, tut-sakları tekme ve dipçik darbeleriyle kapıdan soktu. Korkunç bir itişme ve kargaşa oldu. İçeri doluşan ve büyük bir sürü gibi içtima alanına yayılan kitle dar geçitte eziliyordu.

Telaşlı vızıltıyı, içeri giren ilk postaya, el ele vererek tek-me tokat girişen blok führerlerinin bağırs  ağırs  ı bastırıyor-du. Kovalananlardan birçoğunun artık ayakta duracak ha-li kalmamıştı; kesik kesik soluyarak, aksırıp tıksırarak yere yığılıyorlardı. Kapı kapatıldı. Refakatçi SS kışlalara çekildi.

İlk sıradaki blokların pencerelerinden tuşaklar bakıyordu. “Kamp kıdemlisi, tüm blok kıdemlileri ve kamp devriyesi kapıya!” diye cınladı Reineboth’un sesi hoparlörlerden. Bu da neyin nesiydi yine? Kamp felç geçirilmiş gibi hiç kıpır-damadan kulak kabarttı. Kamp devriyesi, emri, sözüm ona yaptıkları aramayı kesmelerini sağladığı için sevinçle karşı-ladı. O an bulundukları bloklardan koşarak çıktılar, kendi barakaları önünde toplanarak kapıların önderliğinde, yolda blok kıdemlileriyle de birleşerek içtima alanını tır-mandılar.

Reineboth, Kraemer’e onları sıraya dizme ve ne de bil-dik tekmilini verme fırsatı tanımadı. “Hepsini paylaştıırıp derhal kampa götürün!”

Kluttig, blok führerlerinin yerine, şimdi onun durduğu tarafta bir zincir oluşturan kamp devriyesini geçirdi. Kra-emer durumu hemen kavradı. İki adamın zorbalığının yeni gelenlerle başa çıkmakta çaresiz kalmalarından kaynaklan-dığını biliyordu. Duruma hakim olmak için doğru bir tak-tik uygulamalıydı. Serbest kalan blok führerleri, bitkin in-sanların arasına kuduz köpekler gibi dalmaya hazırlanıyor-du. Kraemer talimatlarını çabucak verdi. “Blok kıdemlileri sıraya dizilin!” Blok kıdemlileri hemen iki sıra oluşturdu-lar.

“Dikkat!”

Reineboth ve Kluttig’e aldırmadan, Kraemer insan yığına yaklaştı.

“Arkadaşlar!” diye seslendi, “Şimdi yüzer kişilik gruplara ayrılarak tek tek bloklara dağıtılacaksınız. Kamp devriyesinden arkadaşlar, grupların oluşturulmasını üstlenecek, sonra da bloklarınıza götürüleceksiniz. Disiplin ve düzen! O zaman her şey çok çabuk hallolur!”

Kamp devriyesinin kaposu kendi adamlarının komutasını aldı. Onları bir çırpıda onlu gruplara ayırdı; onlar da yığının arasından onar adam seçip yüz kişilik gruplar oluşturmaya başladılar. Bu pürüzsüz gerçekleşmedi elbette, çünkü yorgun insanlara bir askeri bölük gibi komuta edilemiyordu. Fakat tutsakların güçlü sezgisi, blok führerlerinin dağıtımına karışmamalarını da sağladı. Blok führerleri işi tutsaklara bırakmak zorunda kaldılar ve sadece oraya buraya yığılmış bitkin insanları tekmeleyerek ayağa kaldırmakla yetindiler. Kraemer bu arada blok kıdemlilerini tek tek çağırırdı. İlk grupların içtima alanından aşağı inmesi uzun sürmedi. Yaklaşık bir saat içinde her şey bitmişti. Blok şefleri gittiler. Geriye Reineboth ve Kluttig kaldı. Orada durup izlemişlerdi; biri parmaklarıyla düğmelerinin üstünde tempo çalarak sinsice, diğeri gazap içinde. Kraemer şapkasını başından çekti ve bildirdi: “Emir yerine getirilmiştir. Gelenler bloklara dağıtılmıştır.”

Kluttig çenesini öne doğru çıkardı.

“Kendini şimdiden komutan gibi hissediyorsun galiba?”

Kraemer, Kluttig’in karşısında olduğu zamanlarda, bu tehlikeli adamı daha fazla kışkırtmamak için, içinde yükselen kin dalgasını yutmak zorundaydı. Kışkırtıcı soruyu yanıtsız bırakamazdı, çünkü bu, onaylama anlamına gelirdi.

“Hayır, hauptscharführer, sadece emrinizi yerine getirdim.”

“Emri yerine getirmiş!” diye bağırdı Kluttig, “Öğleye kadar 46 kişi burada olmazsa, kendi ellerimle öldüreceğim seni!”

Birdenbire 46 kişinin söz konusu edilmesi Kraemer’i kuşkulandırdı. İçten içe 46 kişinin aranmasının, çocuğun aranması gibi kendiliğinden gündem dışına düşeceğini ummuştu. Bu tehdide bir tepki vermeliydi. Ama iki nefes arasında nasıl doğru bir yanıt bulunabilirdi?

O anda Reineboth istemeksizin onu karar vermekten kurtardı.

“Kamp devriyesi aramaya devam edecek anlaşıldı mı?”

“Başüstüne cfendim” diye cevap verdi Kraemer, rahatlayarak soluk aldı.

“Çekilin!”

* * *

Yüz kişilik grupların içeri girmesiyle bloklar hareketlendi. Bu peşişan insanların çoğu, boşaltılan bankların üstüne olduğu gibi çöktüler ya da çevreleriyle ilgilenmeden yere uzandılar. Onca eziyetten sonra nihayet başlarını sokacak bir çatı buldukları için ferahlamışlardı ve gözleri parlıyordu. Runk’ın yerini alan Bochow’un bloğuna da yüz kişi getirmişlerdi.

Bochow, gelenleri bloğun dört kanadına bölüştürdü. Meraklı blok sakinlerini uzaklaştırdı. “Bırakın sakinleşsinler. Onlara içecek bir şeyler verin. Bir parça ekmeği olan yardım etsin.” Kendisi de ekmek tayınıni asker dolabından çıkararak bölüştürdü. Koğuş nöbetçileri kahve getirdi. Battaniyeler taşınarak döşekler hazırlandı. Birçoğu yatağını hastalara verdi. Gündüz yatakların kullanılmasının yasak olmasına kimse aldırılmıyordu. “Hâlâ neyi yasaklayacaklar daha? Hadi yatıralım arkadaşları!” Kirli paçavralar bedenlerinden çıkarıldı. Bazıları bir saman çuvalına da olsa uza-

nabileceği için mutluluktan inliyordu. Uyumak, uyumak, sadece uyumak! Açlık bile bu şiddetli ihtiyacın gerisinde kalmıştı. Blok durulduğunda ve daha dinç olanlar yerleştikten sonra Bochow onlarla sohbet etme fırsatı buldu. Çevrelerini meraklıların sardığı adamlar anlatıyordu:

Birkaç hafta önce, dağın içine bir füze fabrikasının kurulduğu Nordhausen'deki bir yeraltı kampından çıkarılmışlardı. Yolda Halberstadt, Mühlhausen ve Langensalza'dan gelen kafilelerle birleşmişlerdi. Cephelerin arasında sağa sola koşuşturarak SS'ler onları da kendileriyle birlikte Amerikalılardan kaçmaya zorlamıştı. Cephe yakınlarındayken durum çok kötüydü. Uzun yürüyüş kolları alçaktan uçan bombardıman uçaklarının saldırılarına açık kalıyordu. Yürüyenlerin tutsak kafileleri olduğunu anlamadıkları için uçaklardan üstlerine acımasızca bomba yağdırılıyordu. Bu saldırılarda çok büyük kayıplar vermişlerdi. SS tarafından vurulan hasta ve bitkinlerle, kentlerden geçerken Hitler gençliği tarafından vurulanların haddi hesabı yoktu. Kimi zaman kendilerine ara yollardan geçit bulmak zorunda kalmışlardı. Çünkü caddeler panzerler, top zincirleri ve askerlerle dolup taşıyordu. Motosikletli veya otomobillerine kurulmuş subaylar yanlarından gürültüyle geçip gidiyordu. Yenilenler Thüringen caddelerini bir sel gibi doldurmuş, geri çekiliyordu. Şoselerin yan tarafındaki tarla kenarlarında yaniarına alamadıkları top ve uçaksavar cephaneleri üst üste dizilerek tepeler oluşturmuştu. Kaçış böylesine hızlıydı!

Tutsaklar heyecanla dinlediler. Demek dışarıda durum böyleydi! Thüringen hattı bile boşaltılmak zorunda kalınıyorsa cephe çok yakın olmalıydı! Bu blokta olduğu gibi diğer bloktaki tutsaklar da gelişmeleri öğrenmişlerdi. Kampa tıkıştırılmış kitleleri beklenti ve ümit sarmıştı. İlk Amerikan öncü birliklerinin gelmesi her an beklenebilirdi.

Sirenler çalmaya başladığında henüz öğleden önce saat

on birdi: Bombardıman alarmı! Hiç bu kadar erken çalması sirenler. Bu kez kampta kargaşa yaşanmadı, çalışma komandoları koşarak kampa girmede. Sadece Sıhhiye Birliği'nin on altı adamı, içtima alanından koşuyordu. Kamp, 4 Nisan günü, bahar güneşinin altında hareketsizdi. Gökyüzünde gümüş renkli kuşlar da parıldamıyordu. Alarm, dağdan aşağı Weimar'a doğru inen kamyon konvoylarının üstüne hızla dalan bombardıman uçakları yüzünden verilmişti. SS bölgesinde hazırlıklar durdu. Cephane depolarının önünde, yarı yarıya yüklenmiş birkaç kamyon duruyordu. SS'ler ortadan kaybolmuş, sığınaklara kaçışmıştı. Nöbetçi zincirinin, sayıları üç kat artırılan erleri kendilerini siperlere atmışlardı. Topların gümbürtüsü vadinin derinliklerinden, dağın tepesine ulaşıyordu.

Alarm ancak bir saat kadar sürdü. Tehlike geçti sireninden yarım saat sonra, 16 kişinin neler gördüğü konusunda Köhn tarafından ayrıntılı olarak bilgilendirilmişti Kraemer. Cephane sevkıyatını izlemişlerdi. En dış güvenlik sınırında üç kat artırılmış güvenlik zincirine rastlamışlardı; kordonların arasına makineli tüfekler yerleştirilmişti... Kulelerde çift nöbetçiler ve ağır silahlar keşfetmişlerdi. Tüm veriler, dışarıda, sadece alarm nedeniyle yarıda kesilen hararetli bir faaliyetin yürütüldüğüne işaret etmekteydi. Bochow derhal bilgilendirilmeliydi. Kraemer, aceleyle onun bloğuna gitti. Bochow kamp kıdemlisini, üst katlara çıkan merdiven sahanlığında izledi. Burada rahatça konuşabilirlerdi. Kraemer raporunu kısa tuttu. Bochow dinledi. Bu sırada bakışları kampın görünen kısımlarında dolaşıyordu. Bloklar sessiz ve sakindi. Ortalıkta tek bir tutsak görünmüyordu. Karşıda dikenli tellerin olduğu yerde kuleler suskun ve kaskatı yükseliyordu. Arkada, Krematoryum'un bacasından ağır dumanlar çıkıyordu. Yine bir şeyler yakıyorlardı, keskin yanık et kokusu, mutfakta kaynayan çorbanın acımtırak

kokusuyla karışıyordu. Bochow'un gözleri kısıldı. Blok çatılarının üstünden giriş binasıyla içtima alanının bir kısmını görebiliyordu. Ana kulenin platformunda normalde iki tane olan makineli tüfeğin dörde çıkarıldığı seçiliyordu. Yukarıda kapıda ürkütücü bir sessizlik ve hareketsizlik vardı; kamptaki sessizlik de endişe vericiydi. Fırtına öncesi bir durgunluktu bu.

"Hava çok ağır" dedi Bochow kuru bir sesle. Fakat uzun uzadıya düşüncelere dalacak zaman değildi. Bu duraganlık her an bir patlamaya dönüşebilir, insanlar çılgınca işler yapabiliirdi. Durum, UKK'den yoldaşlarla görüşmeyi gerektiriyordu. Ama dikkat çekmeden 17. Blok'ta nasıl buluşulabilirdi? Kraemer bir çözüm buldu. Mutfaktan gelen koku, aklına, kamufle olmak için iyi bir fikir getirdi.

"Dinle" dedi, "17. Blok'ta mutfığa koğuş nöbetçileri yerine UKK'li yoldaşlar, gidip yemek getirecekler. Kalabalıkta göze çarpmazlar. Bunu ben ayarlarım. Ama sen kuzularını oraya nasıl getireceksin?" Bochow, Kraemer'in sorusunu anladı. Weisangk'ın koyduğu yasağa rağmen, kampta dolaşabilen tek kişi kamp kıdemlisiydi ve sadece Kraemer UKK'li yoldaşları haberdar edebilirdi.

Bochow'un şu ana kadar sıkı sıkıya uyguladığı ihtiyatlılık şimdi kendiliğinden ortadan kalkıyordu. Bu yüzden Kraemer'e, hemen haber verilmesi gereken tek tek yoldaşların isimlerini ve blok numaralarını verdi. Bochow, elini Kramer'in omzuna koydu.

"Şimdiden itibaren işin daha da zor olacak Walter. Her şey sende odaklanıyor."

Kraemer yanıt vermedi. Elleri, parmaklığın paslı demirini sıkıca kavramıştı. Bochow, bir süre sonra devam etti: "Hayatın her an tehlikede olacak. Kendimizi kandırmayalım. 46 kişinin hiçbirini bulamazlarsa, o zaman sen... O zaman tehlike altında olacaksın... Elebaşı olarak seni görüyorlar."

“Biliyorum.”

“Zamanında sen de ortadan kaybolsan, senin için daha iyi olmaz mı... 46 ya da 47 kişinin kaybolmasının bundan sonra hiçbir farkı yok.”

Kraemer, Bochow’un gözlerine baktı. Düşünceleri yüzünde geziniyordu. Kraemer, Bochow’dan sakladığı Klut-tig’in tehdidini düşündü.

“Belki oturup konuşacak zamanımız ve olanağımız olmaz Herbert” dedi belli belirsiz araladığı dudaklarının arasından, “Bu yüzden sana bir şey söylemek istiyorum. Ama kendine sakla. Her şeyin bitmesine az bir zaman kala ölmek istemem, yaşamak istiyorum. Beni doğru anla. Sonuç ne olursa olsun... Demek istiyorum ki, insan, sonra ne olacak diye meraklanıyor işte.”

Esperi yapmayı beceremedi Kraemer. Gökyüzüne baktı. “Geçen hafta on birinci tutukluluk yılımı doldurdum. On bir yıl! Kahretsin! İnsan, o zaman buna değip değmediğini görmek de istiyor.” Kraemer susup dudaklarını ısırdı. Bochow, onun suskunluğunu iyi anlıyordu. Kendi duygusallığına kızan Kraemer söylendi. “Saçmalık! Gebertseler ne olacak sanki? O zaman başı kopardıklarını sanacaklar ve bu da sonuçta UKK için de iyi olur, değil mi?” Bochow’dan onaylama beklemek ne büyük saçmalıktı. Kraemer bu yüzden sıkılganlıkla güldü: “Ben de durmuş, saçmasapan şeyler geveliyorum...”

Kraemer’in fikri iyiydi. 17. Blok kızımlisiyle kısa bir görüşme ve onun da koğuş nöbetçilerini kısaca bilgilendirmesi yeterli olmuştu. “Dinleyin. Yemeği almaya giderken birkaç arkadaş getireceksiniz. Bir süre rahatsız edilmek istemiyorlar; bu konuda gevezelik yok.”

İki koğuş nöbetçisi meraklılık göstermeden mutfağa geldi. Yoldaşları, dikkat çekmeden bloğa soktular.

Karantina bloğunun çeşitli uluslardan nüfusu, küçük

kampta kalanlar gibi perişan ve zavallı bir durumda olduğundan onlara hiç ilgi göstermedi. Görüşme hızla gerçekleştirilmeliydi. Yoldaşlar, yemek dağıtıldıktan sonra bloktan, geldikleri gibi çıkmak, boş kazanları mutfığa geri götürmek zorundaydı.

Bochow, Sıhhiye Birliği'nin gözlemlerini anlattı. Dikenli tel çevresindeki üç katlı güvenlik kordonu, kulelerin üstündeki makineler, hazırlanan el bombaları ve bazukalar... Tehlike, yırtıcı bir kuş gibi giderek daralan çemberler çizerek kampın üstünde dönüyordu. Boşaltma başlatılırsa ne yapılacaktı? Sık sık sorulan soruya hep yeniden aynı yanıt veriliyordu. Pikeye geçtiği anda, yırtıcı kuşun pençelerinden pasif direniş yoluyla veya oyalamayla olabildiğince çok insan kurtarmak.

Silahlar, direniş grupları ve son anlar için özenle yapılan hazırlıklar, UKK'li yoldaşların, oyalama lafını duymak bile istemeyen ve silahlı ayaklanmada direten Pribula'yı ikna etmeye çalıştığı şu durumda anlamsız mı olmuştu?

Pribula haklı gibi görünüyordu.

"Anlayamıyorum" diyordu, "çok fazla insan ölüme gönderildiğinde ayaklanma yapmayacağız da; 46 kişiden sadece biri bile bulunduğunda başlatacağız. Ben bunu anlayamıyorum."

"Ama işte böyle" diye yanıt verdi Bochow, tez canlı yoldaşına. "Bu çaresiz adımı atmak zorunda kalmayacağımızı umuyoruz. Harcayacağımız son şey yaşamdır. Ama yaşadığımız sürece onu savunacağız. Zamanı geldiğinde ayaklanmadan yanayım. Ama henüz zamanı gelmedi." Bogorski, Bochow'u onayladı. Silahlı ayaklanma, cephe, askeri güçlerle bağlantı kurulabilecek kadar yaklaştığı anda olanaklı olacaktı. Fakat o kadar yaklaşmamıştı daha. Şu an bloklara tıkıştırılmış insanların önüne bir hedef konulması söz konusuydu, belirsizlik ve tedirginlik yıkılmalıydı.

Bochow, direniş gruplarındaki yoldaşların, blok kırım-lileri ve tüm güvenilir arkadaşların şu parolayı, bütün kam-pa yaymalarını önerdi: Boşaltmayı geciktir! Her gün, her saat bir kazançtır.

“Belki yarın bile” diye ekledi, “durum tamamiyle deği-şebilir ve yepyeni kararlar almak durumunda kalabiliriz. Cephe, belki yarın bile o kadar yaklaşır ki, aktif direniş göstererek her türlü boşaltmaya engel olabiliriz.” Bu sözle-ri Pribula’ya söylemişti.

Yaşanan anın tehlikesi o kadar güçlü bir şekilde öne çıkmıştı ki, kaybolan çocuğun şimdiye dek yol açtığı sorun ve tasalar çok gerilerde kalmıştı. O anda kimse çocuğu düşün-müyordu, kimse Höfel ile Kropinski’yi düşünmüyordu. Da-ha biraz önce öylesine büyük bir cesaretle gerçekleştirilen 46’ları kurtarma eylemi bile unutulmuşa benziyordu. Bütün bunlar, herkesin kaderi sorununun karşısında geri pla-na itilmişti.

* * *

UKK’li yoldaşlar görüşürken, alarm nedeniyle dağılan Schwahl’in odasındaki toplantı, Amerikan uçaklarının ani saldırısından geriye kalan huzursuzlukla yeniden başlamıştı. Alarm nedeniyle geçen bir saat, belli edilmemeye çalışılan gerilimi patlama noktasına getirmeye yetmişti. Daima kendine hakim görünmeye çalışan Schwahl bile, artık kendini zapt edemiyordu. Genel heyecan ve tedirginliğe o da kapıldı. Hepsi aynı anda konuşuyor, kollarını havada savuruyorlardı. Hiçbir düzen kalmamıştı. “İşte buyrun beyler” diye bağırdı Schwahl gürültünün ortasına, “şimdi Amerikalıların soluğu ensemizde! Öncü Amerikan tanklarının Got-ha bölgesine ulaştığı haberini aldım.”

Kluttig, heyecanla böğürdü: “Ve biz hâlâ burada oturup nutuk çekiyoruz. Kulelere niçin ağır silahlar yerleştirdiniz?”

Schwahl'e bağırmıştı. Sonra çılgınca, toplantıdakilerin arasında dolaşmaya başladı "Piç sürüsünü kurşuna dizip gidelim!"

Bağırmasının yol açtığı uğultunun onaylama mı ret mi anlamına geldiği anlaşılamıyordu. Hepsi kendini kaybetmiş, sesler bir girdapta birbirine karışmıştı. Schwahl, çevik bir hareketle yazı masasının arkasına sığırdı ve çekmecedan bir tabanca çıkardı: "Beyler!"

Herkes, Schwahl'e döndü. Elindeki silahı gördüler. Kluttig gerilmiş bir yüzle komutana baktı.

"Gözlerinizi önünde kafama bir kurşun sıkmaya hazırım! O zaman isterseniz Kluttig'in emirlerini dinleyebilirsiniz! Yaşadığım sürece *benim* emrim geçerlidir!"

Schwahl, gösterisinin etkisini bütün yüzlerden okuyabiliyordu. Tabancayı koyup çekmeceyi kapattı.

"Paniğe kapılmayın beyler! Birliklerimiz hâlâ dayanıyor. Birkaç gün içinde kamp boşaltılacak ve geri çekilmeye fırsatımız olacak. Benim emrim geçerlidir. Bu emir, SS Reich komutanının emridir!"

* * *

Zweiling Elbise Deposunda görünmemiştii hâlâ. Komandodaki tutsakların hiçbiri çalışmayı düşünmüyor, yazıhanede ve Elbise Deposunda oyalanıyorlardı. Komandonun başına gelenler her birinin üzerinde ağır bir yükü. Pippig'in ölümü, aralarına suskunluk çökertmişti.

Rose yerinde oturuyordu. Hiç kimse onunla konuşmuyor, o da dışlanmasına tepki göstermek istemesine rağmen hiçbiriyle konuşmaya cesaret edemiyordu. Ancak bu sessiz aşağılamadan öylesine eziliyordu ki, masada kaskatı oturuyor, işgüzarca bir çalışkanlık gösteriyordu. Tutsaklar muhbir Wurach'a karşı da sessiz bir temkinlilik içindeydiler. Wurach, ona karşı yapılan gizli anlaşmayı fark ediyor, olabildiğince neşeli görünmek için olağanüstü bir çaba harcı-

yordu. Durup dinlenmeden konuşan tek kişi oydu. Diğerleri için konuşulacak tek konu boşaltmaydı.

“Bugünden başlasa bile iyidir bence. Dehşet verici bir son, sonsuz bir dehşetten daha iyidir.”

Wurach’ın fikirleri önceleri suskunlukla karşılanıyordu. Bu, yazıhanede birlikte bulunduğu tutsaklardan birinin kendini tutamayıp patlamasına kadar sürdü: “Bu durumda bazıları da vardır ki işin içinden sıyrılıverirler...”

Hemen bir diğeri atıldı söze: “Paçayı önceden kaptırmamışlarsa...”

İma çok açıktı. Wurach kendini izleniyor hissetti. Tehdi-di de ikına sıkıla mızmızlanarak yok saydı. Tutsaklar yeniden sustu. Ama hepsinin içini aynı şey kemiriyordu. Muh-biri kısıkvrak yakalayıp yüzüne karşı bir söyleyebilselerdi: İtoğlu it, sen bizi ihbar ettin! Pippig de senin yüzünderi öldü. Ama cesaret edemiyorlardı. Onu gırtlğından tutup yakalamak henüz fazla tehlikeli bir durumdu.

Öğleden sonra Zweiling geldi. Hortense ile yaptığı kavgaya yüzündendi gelişi. Zweiling kampa gelmeyi artık hiç istemiyordu. “Hiç belli olmaz...” diyordu. Fakat Hortense onu göndermişti. “Tüm arkadaşların şimdi görevlerinin başında, sense yan çizmek istiyorsun?”

“Her koyun kendi bacağından asılır...”

“Yakını?” diye viyaklamıştı Hortense. “Seni kendi adamların asacak.

“Neden?” diye sordu Zweiling ahmakça.

“Şu hauptscharführere bir bak! Önce bir Yahudi piçiyle sonra da Komün’le kırııştırıyor...”

Hortense yumruklarını saldırgan bir şekilde beline dayamıştı.

“Kluttig olsaydım sana, ‘İşte kanıtı elimizde! Şimdi de yan çizmeye kalkıyor korkak köpek!’ derdim.”

Hortense, Zweiling’e doğru atılarak bağırdı: “Tam da

şimdi sıkı durmalısın! Çünkü en sonunda kendi adamlarınla çekilmek zorunda kalacaksın. Yoksa hâlâ Komün'e yamanabileceğini mi sanıyorsun?" Hortense çirkin bir kahkaha atmıştı. "Yahudi piçin nerede? Herifler seni bir güzel şapa oturttular."

Zweiling dilini sarkıtmış ve gözlerini düşünceli düşünceli kırıştırmıştı. Şimdiye kadar ona bulanık görünen gelecek, netleşmeye başlamıştı. Kampın boşaltılması işi Amerikalılar varmadan, kesinlikle bitecek gibi görünüyordu. Öyleyse belirsizliğe giden bir yolculuk vardı önlerinde. Hortense yine haklı çıkmıştı. Zweiling, geri çekilmeye katılmak zorundaydı.

Komando, Zweiling'in değişik halini hemen fark etti. Kimseyle ilgilenmiyor, yapılan işlere aldırış etmiyor, hemen odasına kapanıp orada kalıyordu. Zweiling'in davranışları Wurach için bir sinyal oldu. Bu adamdan artık hiçbir şey beklenemezdi, tutsaklardan da her türlü tehlike gelirdi. İki yumruk darbesi arasına sıkışıp kalmıştı... Fakat Wurach, bir çözüm bulmak için şimdiden ne kadar kafa yorduğunu belli etmiyordu.

* * *

Çoktandır beklennmesine rağmen, öğleden sonra, ıssız içtima alanında ve bloklarda yankılanan emir, kamptakileri şoka soktu.

"Bütün Yahudiler derhal içtima alanında toplansın!"

Reineboth'un sesi, bloklardaki gürültü ve vızıltıyı kesti; ama sadece birkaç soluk tutulmuştu. Ardından daha da güçlü bir gürültü kapladı ortalığı. "Başlıyor, başlıyor! Yahudilerden başladılar!"

Zar atılmıştı!

Boşaltma başlıyordu!

Gerçi Yahudiler ilk gidenler olacaktı, ama her biri sıranın kendi bloğuna geleceğini düşünüyordu. Birçoğu, yolcu-

luk hazırlıklarını tamamlamıştı bile, bir battaniye rulo yapılarak içine öteberi doldurulmuştu.

Kimi, boşaltmadan sıyırmak için maceracı planlar yapmıştı. Kampın açık arazisinde bir çukur kazmayı, barakaların altına girmeyi tasarlıyorlardı... Fakat bunlar fantaziydi. Acımasız emir, hepsini etkilemiş, yazgılarını umutla beklemeye koyulmuşlardı.

Emir, kampın 6 bin Yahudi tutsağı arasında korkunç ve çaresiz bir kargaşaya yol açtı. Önce dehşetli bir çığlık kopmuştu içlerinden. Koruyucu bloklarını terk etmek istemiyorlardı. Bağırıyor, ağlıyor ve ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Korkunç emir kudurmuş bir kurt gibi üstlerine saldırıp, dişlerini geçirmişti ve kendilerini bundan kurtaramıyorlardı. Yahudi tutsaklar, Weisangk'ın blokları terk etmeme emrini hiçe sayarak kendilerini kaybetmiş bir halde ve büyük bir panik içinde bloklarından dışarı fırladılar. Diğer bloklara koştular, Küçük Kamp'ın bulaşıcı hastalıklar barakasına, tutsaklar revirine... Yardım edin bize! Bizi saklayın!

“Sizi saklamak mı? Sıra bize de gelecek.”

Buna rağmen içeri aldılar. Yahudi işaretleri elbiselerden söküldü, yerine başka işaretler takıldı. Köhn, yardım isteyenleri “hasta” olarak yataklara soktu, o da değişik işaretler ve numaralar verdi. Kimi, revirin morg olarak kullanılan bodrumunda kendi başının çaresine bakarak saklandı. Bazısı ise kitlelerin arasına karışarak Küçük Kamp'ın at ahırlarına koştu. Oysa, en anlamsızı buydu, çünkü yabancı uluslardan Yahudilerin çoğunluğu burada kalıyordu. Ama bir kurt tarafından kovalanınca kim doğru dürüst düşünebilir ve kim serinkanlı kalabilirdi ki...

Sonuçta Yahudi tutsakların bloklarında geriye kalanlar, acımasız emrin etkisi altında yerlerinde donup kalmıştı. Şaşkınlıkla olacakları bekliyorlardı. Kendileri de Yahudi olan blok kıdemlileri kapıya doğru gitmek için düzen kur-

ma cesaretini bulamıyordu. Orada ölüm bekliyordu! Onu burada da bekleyemezler miydi?

* * *

Bochow kendisiyle mücadele ediyordu. İnin cinin top oynadığı kampta kendini dışarı atmaya cesaret etmeli miydi? Fakat onun dışında UKK'den kim şimdi Kraemer'e destek olabilirdi? Bochow yazıhaneye koştu.

“Evet? Ne yapacağız?” diye karşıladı onu Kraemer, sanki gelmesini bekliyormuş gibi. Bu soruda çaresizlik yatmıyordu.

“Sevkiyatı uzatabildiğimiz kadar uzatalım!”

“Ne kadar süre başaracağız bunu?”

“Hiç fark etmez! Sadece birkaç saat bile olsa, Walter sadece birkaç saat bile olsa!”

Hoparlör çatırdadı. Reineboth'un sesi tınladı; artık rahat ve alaycı değildi: “Kamp kıdemlisi rapor führerine!”

Her anons sanki yeni bir dehşetti. Kraemer ıstırapla ayağa kalktı; kolunu düşman hoparlöre salladı. “Al!”

Kraemer, şapkasını başına takıp paltosunu üstüne geçirdi. Bochow, telaşlı hareketlerini izledi.

“Walter!” diye çağırdı Kraemer'i.

“Evet, ne var?”

Birbirlerine söylemek istedikleri her şey o kısa, yoksul seslenişlere sıkıştırılmıştı. Bunu hissettiler. Kraemer elini salladı: “Bu konuda konuşmayalım.”

“Sen bloğuna geri dön, ben hallederim...”

Reineboth, Kraemer'i sabırsızlıkla karşıladı: “Yahudiler nerede kaldı? O heriflerin derhal toplanmasını sağlayın! Yoksa buna artık gerek kalmadığını mı düşünüyorsunuz?”

“Blokla gittim ve emrinizin yerine getirilmesi için çalıştım” diye yalan söyledi Kraemer.

“Çalıştım, çalıştım ha!” diye bağıırıyordu Reineboth. “O ayak takımı hizaya gelecek! Bir saat sonra burada toplan-

miş olacak, yoksa son duanı oku!

Yahudi tutsakların barakalarına zalim bir yürüyüşü bu. Kraemer'in ayakları kurşun gibi ağırlaşmıştı. Göğsünde çığlıklar kopuyordu: Bloklarda kalın arkadaşlar! Kimse yukarı çıkmayacak! Silahlarımız var! Sizi koruyacağız! Fakat çığlık bir ateşin sönüşü gibi dağıldı, Kraemer ilk bloğa girdi.

Mutsuz yüzlerinde korku ve gırtlaklarında titreşen hıçkırıklarla sardılar etrafını, sanki onunla birlikte kurtuluş da gelmişti.

“Burada kalıyoruz! Gitmeyeceğiz!”

Kraemer, kendini olağanüstü bir çabayla acımasız görevini yapmaya zorladı. “Gitmek zorundasınız arkadaşlar. Biz de gitmek zorundayız...” Kraemer genç blok kıdemlisine döndü, onu iyi tanıyordu. “Akim, toplansınlar, başka yolu yok. Yavaş yavaş anlıyor musun, yavaş yavaş. Varsın yukarıdaki birkaç kez daha kükresin. Belki karanlık basana kadar uzatabiliriz. Gece boşaltamazlar. Yarın belki başka bir şey olabilir.”

Kraemer, tutsakların blok kıdemlisinin çağrısına uyduklarını gördü, hiç karışmadı. Diğer bloklara gitti. Burada da durum aynıydı. Çaresizlik içindeki insanlar, durmadan sıradan çıkıp bloklarına koşuyorlardı. Yürüyüş kolları bir türlü oluşturulamıyordu. Yahudi bloklarının yakınlarında bulunan barakaların pencerelerinde öbeklenen tutsaklar bu çaresiz mücadeleyi izliyordu.

Polonyalı tutsakların blokundan da izlenebiliyordu olan biten. Pribula, yumruklarını sıkmış, direniş grubundaki birkaç arkadaşıyla birlikte pencereye yapışmıştı.

“Kahretsin! Burada durup izlememiz gerekiyor! Kahretsin!” arkadaşları onu anlıyordu. Gözlerinde koyu bir parıltıyla, dişleri sıkılmış ve suskun, dışarıdaki dramı seyrediyorlardı. Ama, Kraemer'in de karmaşaya bir düzen getirmek için herhangi bir çaba sarf etmediğini görüyorlardı.

Yahudi tutsakların bir kısmı bloğun önünde toplanır toplanmaz Kraemer diğer bloğa gidiyordu. Toplananlar hemen yeniden kayboluyordu ortadan. Böylece bir saatten fazla süren bir gidip gelme yaşandı.

“Yahudiler nerede kaldı, kamp kıdemlisi? Derhal toplanmalarını sağlayın!”

Zalim hoparlör, bağırان insanların kafasını daha da fazla karıştırıyordu. Bir bloğun önünde yürüyüş koluna benzer bir şey oluştu, ama sadece bir sonraki bloka kadar ilerleyebildi, tutsaklar ağlayarak, bağırarak, küfredip yakararak hemen bu bloğa ya da kendi bloklarına kaçıyordu. Birbirlerinin kollarına atılıyor, öpüşüyor, vedalaşıyorlardı. Blok kıdemlisi, toplanmaları için onları yeniden uyardı.

Yatakhanelere kaçıştılar, yatakların altına girdiler veya he-la çukurunda saklandılar, ama her şey boştu; saklanmak imkansızdı. Kurt, avına dişlerini geçirmişti bir kere. Çırpınıp kurtulmak mümkün değildi. Korkunç hoparlör yeniden kükredi:

“Kamp kıdemlisi! Derhal toplanılsın!”

Kraemer, bloğun girişini tıkayan bir arı sürüsüne benzeyen kitlenin arasından kendini zorlukla sıyırdı ve genç blok kıdemlisinin masasının yanındaki şandalyeye çöktü. Akim, çektiği ıstıرابı görüyordu.

“Haydi gidelim” dedi. “Nasılsa bir işe yaramıyor...”

Kraemer kollarını hızla yukarı çekerek masanın üstüne indirdi.

“Durmadan toparla, yukarıdaki kükredikçe sen yeniden toparla”

* * *

Schwahl, Reineboth'u Yahudi sevkıyatının başlatılması konusunda birkaç kez sıkıştırmıştı. Blok führerleri, hapsedilmiş bir köpek sürüsü gibi, giriş binasındaki odalarının pencerelerinin arkasında tetikte bekliyordu. Aradan yarım

saat geçmiş olmasına karşın içtima alanı hâlâ boştu. Bochow, kampı felce uğratan emirle zincirlenmemiş olmak için neler vermezdi. Bunaltıcı bir sabırsızlığa yakalanmış, eziyetli bir belirsizliğe hapsedilmiş bekliyordu. Kraemer ne yapıyordu acaba? Yahudi arkadaşların bloklarında neler oluyordu? Yukarıda, kapıda neler oluyordu?

Yeni bir anons gerilimi bir anda yırttı.

“Kamp devriyesi derhal kapıda toplansın!”

Bochow, Reineboth’un sesindeki kesinliği duydu. “İş ciddileşiyor” dedi. Odada bekleyen tutsaklar her anonsla birlikte daha da düşmanca ve tehlikeli olmaya başlayan ürkütücü hoparlöre tasayla baktılar.

“Şimdi kamp devriyesini çağırıyorlar...” dedi biri sessizliğin içine.

Bir diğeri aniden şiir okumaya başladı:

*“Yakılıp yıkılmış yerimiz
vahşi fırtına kaba yataklar
ıssız pencerelerde
yaşar zalimlik
ve gökyüzünde bulutlar
yükseklerden içeri bakar...”*

Birkaç kişi güldü. Bu kahkahalar kuru bir havlamaya benziyordu...

Kamp devriyesi başka zamanlarda kapıya koşar adım çıkardı. Bu kez ağır ağır geçiyordu içtima alanından. Bu, birkaç dakika daha uzun sürdü, ama kazanılacak her dakika için mücadele ediliyordu. Ön sıralardaki blokların pencerelerindeki tutsaklar pür dikkat kesilmiş yüz kişilik kamp devriyesi vardığında kapıda neler olup bittiğini hummayla takip ediyordu. Reineboth’un kapıdan içeri girdiğini gördüler, kamp devriyesi kaposunu tekmil verirken izlediler, Reineboth’un emirler verdiğini, kamp devriyesinin konum alı-

şını ve Reineboth'un yeniden kapıdan dışarı çıkışını gördüler. Birkaç dakika geçti. Sonra kapı nöbetçileri kapının demir kanatlarını hışımla açtı ve blok führerleri bir it sürüsü gibi kampın içine doluştu. Ellerindeki coplarla içtima alanına koştular. Penceredeki tutsaklar hareketlendi: "Yahudilere gidiyorlar!"

 t sürüsü, aniden esen bir rüzgar gibi, bloklarına kaçışmaya başlayan Yahudi tutsakların arasına daldı.  ılgın bir cop yağımu ru altında onları yeniden dışarı çıkardılar. Bu cehennem  kasırganın ortasında Kraemer duruyordu! Durumu en vahim olanları, copların kendi başına inmesine aldırmadan, gözü dönmüş cop uların dayağından çekip kurtarıyordu. Blok führerlerinden bazıları blok girişlerini s rg lediler; bazıları da bağışan insan yumağına içtima alanına doğıru kovalıyordu. Bu arada yere kapaklananlar kalabalıkta eziliyor ya da  ekmelenerek yeniden ayağı kaldırılıyordu. Vahşi av sahnesi bittikten sonra geride kaldı Kraemer. Boş blokların     hercümerç halindeydi. Giysiler, şapkalar, battaniyeler, su kapları, yemek tasları etrafa dağılmıştı; blokların içindeki masa ve banklar devrilmiş, askeri dolaplar yıkılmış, yatakhanelerdeki saman çuvalları yatak iskeletlerinden fırlatılıp parçalanmıştı. Blok k demlisinin masasından cephe haritasının parçaları sarkıyordu. Kraemer derin derin soluyarak ıssız blokta duruyordu. Sakinleşmek için bir süre bekledi. Böyle dururken, ölümcül bir yara alan ve yıkılacağı anı bekleyen bir hayvanı andırıyordu. şapkasını ensesine itti, koluyla  slak alnını sildi; dermansız kolu yanına düştü. Etrafına bakındı sonra bloktan  ıktı. Artık burada yapılacak bir şey kalmamıştı...

Kamp devriyesi, kapıya kovalanıp sıkıştırılan binlerin etrafına bir kordon oluşturmak zorunda kalmıştı. Blok führerleri ortadan kaybolmuştu. Giriş binasının çevresi tenhalaşmıştı. Kitle bir saat, iki saat bekledi. Sonunda karan-

lık bastırdı. Sevkıyat yapılamazdı artık. Schwahl, telefonla Weimar İstasyonu'yla konuşuyordu durmadan. Hazır tutulan katarlar yola çıkacak durumda değildi, çünkü raylar kapalıydı. Bir saat daha geçti, insanlar hâlâ kapıda duruyordu. Başlarının üstündeki ana kulenin platformunda bir aşağı bir yukarı yürüyen nöbetçiler arada sırada eğilip merakla insan yığınınına bakıyorlardı.

Kamp devriyeleri, el ele tutuşmuş, kısıtılmış kitlenin etrafında sessizce duruyordu. Yahudi tutsaklar korku içinde bekliyordu. Burada kimse SS'in gözetimi altında kamp güvenlikçileriyle konuşmaya cesaret edemezdi. Ama gözleriyle yalvarıyorlardı. Siz de bizim gibisiniz, bizi niye tutuyorsunuz? Kamp devriyesinden biri, Yahudi bir tutsağın gözlerinin kendi üzerine dikilmiş olduğunu görünce düşündü: "Şimdi bu kaçarsa ben onu tutmam..." Düşüncelerin gizemli bir dili mi vardı yoksa? İki tutsak hiç kıpırdamadan birbirine bakıyordu. Yahudi kasılmış duruyordu, sanki nefesini tutar gibiydi. Kasılmasa bir karar vermek için yoğunlaşmasından kaynaklanıyordu. Birden eğildi. Kamp güvenlikçisi, yanındaki arkadaşının bir hareket yaptığını hissetti, oysa Yahudi tutsak, kollardan oluşan zincirin altından geçmiş kaçıyordu. Bu firar bir zincirleme hareket başlattı. Dört, beş, on kişi aradan sıvışıp içtima alanından aşağı koştu. Kalabalık dalgalanmaya ve itişmeye başladı. Kamp devriyesi kordonu, kaçıışı dizginlemek için kitleye sıkıca dayanmıştı. Ama gizemli akım devresi tamamlanmıştı bile. Kamp güvenlikçileri kaçanları elbette tutuyordu, ama sadece, hepsi birden kaçmasın diye. Ardından kollarını kendiliklerinden kaldırıyor, yeni bir postanın daha firarını kolaylaştırıyordu. Kamp güvenlikçilerinde garip tepkiler ortaya çıkmıştı.² Ne yapalım? İşte hepsi kaçıyor! Onları tutmak için elimizden geleni yapıyoruz ama yararı yok... Kapıda herhangi bir gelişmenin yaşanmaması daha da garipti. Ne ku-

ledeki nöbetçiler alarm veriyordu, oysa karanlığa rağmen kaçışı gözlüyor olmalıydılar; ne de Reineboth ya da bir başkası fırlayıp yanlarına geliyordu. Hiçbir şey olmuyordu!

Kaçışın yol açtığı gerginlik içinde kimse bir mucizenin gerçekleşebileceğine inanmıyordu. Belki, Reineboth'un komutanın yanında bulunmasından kaynaklanıyordu bu veya kulelerdeki nöbetçiler "Aşağıdakiler varsın kaçsın bizi ne ilgilendirir. Nasıl olsa yakında her şey bitecek" diye düşünüyordu. Kamp devriyesi, tutsakları posta posta bıraktı, sonunda kapıda tek başlarına kaldılar. Kapo omuzlarını kaldırdı: "Biz de gidelim. Hadi sıraya dizilin."

Sessizce, sanki duyulmasını istemezmiş gibi bir yürüyüş kolu oluşturdular. Önce biraz çekingen, fakat giderek daha emin adımlarla içtima alanını geçtiler. İlk blok sıralarını geçtiklerinde Kraemer ile karşılaştılar. O her şeyi izlemişti. Kapo boşveren bir tarzla silkti yeniden omuzlarını.

"Basıp gidin bloklarınıza" dedi Kraemer, çünkü bu olağanüstü durumda söylenecek başka bir şey yoktu.

"Basın gidin" dedi aynı şekilde, döndüğü yazıhanedeki tutsaklara da Kraemer. Kendisi de 3 No'lu Bloğuna gitti. "Başlarım onlara..." diye cevap verdi, Wunderlich'in "Gece düdüğü çalmayacak mı?" sorusuna.

"Düdük falan çalmayacağım artık."

Yahudi tutsakların kaçışından sonra hiçbir şeyin olmaması inanılmaz bir şeydi. Yoksa Reineboth, komutanın yanından dönünce kulelerdeki nöbetçilerle aynı şeyi mi düşünmüştü? Yahudilerin ortadan kayboluşunu Schwahl'e bildirmiş miydi acaba? Kluttig yok muydu, o mutlaka tepinir ve kapıda olay çıkarırdı.

Akşam, yerini geceye devretti. Bloklardaki herkes, kamp devriyesinin Yahudilerin kaçmasına izin verdiğini öğrenmişti. Ve herkes yeni olayların gelişmesini bekliyordu. Her an hoparlörün kükremesini bekleyerek sessizliğe kulak ke-

silmişler, kuşkuyla tetikte duruyorlardı. Fakat o uğursuz alet oda kapısının üstünde asılı duruyordu hiç ses çıkarmadan. Bekleyiş çözülmeye başladı. Kimi ayaklarını sürüyerek yatakhaneye yollandı, döşeğine uzandı.

* * *

Alman yazıcı ve Küçük Kamp'taki iki Polonyalı yardımcı, daha uzun süre uyanık kaldılar. Pröll, saklandığı yerde ikinci gecesini geçiriyordu.

Sürekli eğilerek durmak Pröll için çoktan korkunç bir işkence haline gelmişti. Gerili ense kasları kor gibi yanıyor-du. Dizlerinde takat kalmamıştı. Dönemiyor, oturamıyor, çömelemiyordu. Sadece başını, kuyunun duvarına dayayabiliyordu. Gündüz müydü, gece miydi? Aradan bir gün mü geçmişti yoksa iki, ya da dört gün mü? Pröll inliyordu, yorgun ve bitkin düşmüştü. Gözleri kapalıydı ama yine de uyuyamıyordu. Kımıldamadan durduğu sürece ensesindeki sancı hafifliyor, ama en ufak bir hareket yaptığında alevler içinde yanıyor-du. Pröll dişlerini sıktı.

Birdenbire irkildi. Başının üstündeki kapak hareket etmişti. Kafasından bir kuşku şimşek gibi geçti; Beni buldular! O anda tanıdık bir fısıltı duydu: "Fritz! Ulan! Yaşıyor musun hâlâ?" Ona doğru iki kol uzandı ve Pröll'ü dışarı çekti.

Pröll titriyor, sallanıyordu. Üstündeki paltoya rağmen nemli gecenin soğuğu onu donduruyordu. "Çabuk, barakaya!" Pröll, kollarına giren iki Polonyalının arasında kaskatı kesilmiş sürükleniyordu. Blok yazıcısının küçük kabininde biraz kendine gelmeye çalıştı.

Blok yazıcısı ona biraz sıcak çorba getirdi. Titreyen ellerle taşı ağızına götürdü Pröll. Sıcak içecek; rahatlatarak, donmuş kanını canlandırdı. Ekmeğini de hatırlamıştı. Sertleşmiş ekmek parçasını cebinden çıkarıp dişleriyle bir parça kopardı. Polonyalılardan biri telaşla içeri daldı. "Geliyor-

lar!” Pröll ayağa fırlayarak gecenin içine atladı. Yardımcıları da peşinden. Kanal kuyusuna koştular. Pröll, içeri girmek üzereyken barakaların arkasından iki SS çıktı, sadece birer gölge gibi seçilebiliyorlardı. Büyük bir köpek önlerinde iz koklayarak gidiyordu. Ara sıra hafif karartılmış bir el feneriyle yollarını aydınlatıyorlardı. Donakalmış dört tutsak nefes almaya cesaret edemiyordu. SS’ler yaklaşık 15 metre uzaklıkta, barakaların hizasında yürüyor, adımları gıcırdıyordu. Pröll büyümüş gözlerle SS’lerin yaklaştığını gördü. Şimdi barakalar arasındaki boşluk alandan geçiyorlardı; kuyu buradaydı. Tutsaklar SS’leri ne kadar iyi görebiliyorsa, onlar da tutsakları görmeliydi...

Artık aralarında sadece birkaç metre mesafe kalmıştı. Duraksamışlar mıydı?.. Köpek; başını mı kaldırmıştı? Kokluyor muydu? Bu korkunç şoktan yürekleri duracak gibi oldu. SS’ler boşluğu geçip barakalar boyunca yürümeye devam ettiler... uzaklaştılar... Dörtlünün başı o yöne doğru çevrildi, gözler delecekmiş gibi dikildi karanlığa... Ölüm, tüm dehşeti ile yanlarından geçip gitmişti. Simsiyah gökyüzü üzerlerine çökmemişti. Pröll çıt çıkarmadan kanala girdi. Kapak sessizce başının üstünde kapandı. Pröll, ruhunun derinliklerinden gelen bir bitkinlikle başını duvara dayadı. Dakikaların ona neye mal olduğunu şimdi hissediyordu.

* * *

Ertesi sabah Bochow, odası giderek daha çok toplanma merkezi haline gelen Kraemer’in yanına gitti. 46 ölüm adayını kurtarma eylemi, geçen gece Yahudi tutsaklarının kaçışı açık mücadele ilanıydı. Bu yüzden herkes; Kraemer, Bochow, odaya gelen blok kıdemlileri ya da bloktaki tutsaklar misilleme yapılmasını bekliyordu. Şimdiye kadar kamp yönetimi, en ufak bir disiplin ihlalinin şiddeti devreye sokarak cezalandırmıştı.

Kampta, bloklar hareketlenmişti. Tutsaklar orada burada dolanıp bugün nelerin olabileceğini tahmin etmeye çalışıyorlardı. Kraemer, Reineboth'un her zamanki gibi, sayım için kampı toplaması emrini vermesini boşuna bekliyordu. Vakti gelip çatığında Reineboth hoparlörden sadece birlik ve subay mutfakları komandolarının işbaşı yapmaları için emir verdi. Yoklamanın yapılmaması misillemenin yapılmaması kadar olağandıydı. Kraemer huzursuzlanarak giriş kapısındaki saate baktı. Sayım saatini iki saat geçiyordu.

“Bugün yoklama olmayacak” dedi. “Artık hiç yoklama yapılmayacak...”

“Duydum ki” diye kehanette bulundu biri, “komutan bu yakınlardaki havaalanıyla telefonlaşmış ve bombardıman uçaklarını çağırmış.”

Kraemer hışımına ona döndü. “Duymuş, duymuş!” diye haşladı blok kızımasını. “Bok duydun sen! Bir, böyle boktan dedikodular yaydığımız eksikti!”

“Kafanızı, doğruluğu kanıtlanmamış dedikodularla meşgul etmeyin” diye uyardı Bochow, “Şimdi, Yahudilerin kaçmasına nasıl bir tepki göstereceklerini beklemeliyiz.” “Bu sessizlik hiç hoşuma gitmiyor” diye homurdandı.

Hoparlör çatırdadı. Herkes tedirginlikle kutuya bakıyordu. Elektrik vızıldadı ve deneme için mikrofona üflendi. Sonunda Reineboth'un sesi geldi: “Kamp kızımlısı dinlesin. Bütün kamp içtima alanında toplanacak!”

Reineboth anonsu tekrarladı, sonra hoparlör yeniden çatırdayıp sustu. Odada tuhaf bir sessizlik vardı. Herkes birbirinin yüzünden ne düşündüğünü okumaya çalışıyordu. Anons kampta tutsakları karıştırdı. Dışarıdakiler bloklarına koştu. Bloklarda kargaşa ve uğultu vardı. “Gitmiyoruz! Boşalttırmayacağız kendimizi!” diyorlardı.

Birkaç dakika içerisinde kamp ıssızlaştı, tek bir tutsak dışarıda kalmamıştı. “Gitmiyoruz, gitmiyoruz!”

Blok kıdemlileri Kraemer'in yanından döndüler. "Gitmiyoruz!" diye bağırdı tutsaklar onlara. "Gitmek zorundayız" diye yanıt verdi blok kıdemlileri.

Yine bir saat geçti aradan. Bu sırada Reineboth ve Kluttig Schwahl'in yanındaydı. Reineboth nezaketle dizginlediği bir alaycılıkla bildirdi: "Sayın komutan, kamp toplanmıyor." Ve Schwahl hiçbir şey anlayamamış gibi gözlerini kırıştırdı: "Niye toplanmıyor?"

Buna Reineboth sadece omuzlarını hafifçe silkerek cevap verdi. Kluttig bağırmaya başlamıştı: "O herifler, sayenizde, kıllarının bile koparılmayacağını sezdiler çoktan!" Schwahl, bu apaçık direnişi kabul etmek zorunda kalmamak için, her zamanki gibi cakalı bir "bababahh" çekti. Aynı anda gelen telefon, katarların yola çıkmaya hazır olduğunu bildirdiği için Kluttig'in önünde kabardı: "İşte, ne istiyorsunuz! Trenler yola çıkmaya hazır." Schwahl ansızın Reineboth'a kükredi: "Derhal yeniden toplanmalarını söyleyin. Yarım saat içinde hiçbir hareket olmazsa, kampa bir SS bölüğü gönderip onları köpeklerle kapıya götürürüm! Dur!" diye durdurdu Reineboth'u, "Emrimi iletirken sert ol, ama tehdit etme; onlarla başa çıkamayacakmışız gibi bir izlenim de verme."

Ağzının ucuyla belli belirsiz güldü. Reineboth'un ikinci anonsu tutsaklar arasındaki gürültü patırtıyı artırdı. Küçük Kamp'ta çılgınca bir hareketlilik vardı. Blok kıdemlileri ve koğuş.nöbetçileri derinden sarsılmış bağıryorlardı: "Toplanın, toplanın!" Tutsaklar, blokların önünde mezbahaya giden davarlar gibi itişip kakışıyordu. Biri diğerini önüne geçiriyor, her dilde bağırış ve yaygara duyulabiliyordu, ama hiçbiri kıpırdanmaya rıza göstermiyordu. Blok kıdemlileri, her ne kadar kaynayan insan yığınının arasına giriyor, çekiştiriyor, itiyor, bağırıyorsa da hiçbiri yürüyüş kolunu oluşturmaya yardım etmiyordu. Oldukları yerde patinaj

yapıyor gibiydiler. Oldukları yerde çaresizce dönüp duruyorlardı. Kampın bütününde de durum farklı değildi. Tutsaklar blokların önünde toplanmasına rağmen, düzen bir türlü sağlanamıyordu. Yine, bir saat geçirilmişti böylece.

Kraemer, Küçük Kamp'a koştu. Burada Reineboth'un yinediği anonsu yakaladı onu. "Kamp kıdemlisi, toplanılsın! Toplanılsın!" Bu çağrı öyle tehditkar bir şekilde kitleye saplandı ki, Kraemer'in başa geçmesiyle kalabalık hareket etti. Blok kıdemlileri, toplananları içtima alanına doğru blok blok harekete geçirmişlerdi. Kamptaki diğer bloklar da katılmıştı. Geriye sadece revir ve salgın hastalıklar barakasındaki hastalarla bakıcıları ve zaten kamptan yalıtılmış Sovyet savaş esirleri kaldı.

Sonunda kamp toplandığında vakit öğleyi bulmuştu. Dev karede, Yahudi tutsaklardan eser yoktu, kitlenin arasına karışarak erimişlerdi. Kampın toplanması tamamlanır tamamlanmaz, blok ve komando führerleri, kalabalığın arasına dalarak görünüşlerinden Yahudi olduğunu tahmin ettiklerini dövüp çekiştirerek sıraların arasından çıkardı.

Bloklar gerilemedi, ama tarladaki başaklar gibi dalgalandı. Yahudi tutsaklar sıraların arasından sıvışıyor, önlerindeki adamların ardına saklanıyor ve bir SS tarafından yakalandıklarında acımasızca dövülüyorlardı. Blok führerleri Küçük Kamp alanında büyük bir hasat kaldırdılar.

Kısa bir süre içinde binlerce Yahudi tutsak blokların arasından dövülerek çıkarıldı ve kapının yanına kovalandı. Burada hummalı bir tedirginlik içinde duruyor, kalabalıktan uğultu yükseliyordu. Dışarıda dikenli telin önünde köpekler havlıyordu. Blok führerleri birinden emir almış gibi, blokları bırakarak birden kapıya koştu. Sıralardaki dalgalanma duruldu; bloklar kan kaybetmiş gibi bitkindi. Blok şefleri, kapıda, yürüyüş düzeni vermek için Yahudi tutsakları döverken yüz kişilik silahlı bir SS birliği köpekleriyle yaklaştı. Bu sırada ana kulenin hoparlöründen gelen Reine-

both'un sesi içtima alanında çınladı: "Diğerleri bloklara!" Bu da, telaşlı bir kargaşayla yerine getirildi.

Tutsak kitlesi, düzen ve kural tanımaksızın çağılayan bir su gibi kampa geri aktı. Bloklara varan ara geçitlerde tıkanan akış, dar boğazdan sıkışarak çıktığında kampa yayılıyordu. Tutsaklar sonunda bloklarına doluştu. Göğüsleri kabarıp iniyordu, soluk soluğa sıralara çöktüler. Demek son böyle bir şeydi! Şimdi her biri, kendisini neyin beklediğini biliyordu. Bu keşmekeşten yararlanan Bogorski, bloğundan çıkıp yol üstünde Bochow'u yakaladı. Çabucak sözleştiler. Bogorski, Kraemer'i bulmak için koşarken Bochow da Pribula'nın blokuna yöneldi. Genç Polonyalı ise yine Kodiczek'i almalıydı. Böyle alelacele çağrılanlar 17. Blok'ta birkaç dakikalık bir görüşme için toplandılar. Adamların yüzlerindeki ateş sönmemişti daha. Şimdi şapkasını alnından ensesine iterken Kraemer'in elleri titriyordu.

Pribula bir yatağa oturmuştu, soluğu dişlerinin arasından sesli sesli çıkıyor, yumruklarını birbirine vuruyordu. Bogorski genç adamın halinden anlıyordu. "Njet" dedi sadece ve başını iki yana salladı. Pribula gözlerini ona kaldırdığında Bogorski bu gözlerdeki gizli yangını gördü, Lehçe konuşmaya devam etti: "Biz bekleyerek savaşmalıyız ve zaman kollamalıyız..." Bogorski'nin görünürdeki rahatlığı Pribula'yı sarsıyordu.

"Beklemek, hep beklemek!" diye inledi azap çekerek. Fakat olayın etkisi, Bogorski ve ötekilerde hâlâ canlıydı. Bochow sabırsızlıkla konuştu: "Yoldaşlar, ilk sevkıyatı bir günden fazla oyalayabildik." Soluk alıp vermesi fazla hızlandığı için ara vermek zorunda kaldı. Eziyet çektiği belli olan Pribula, yumruklarını dizlerine vurdu. "Hep oyalamak, oyalamak!" diye inledi yeniden. Bochow duymamış gibi Kraemer'e dönmesine rağmen söyledikleri Pribula'ya bir yanıttı. "Her şey sana bağlı şimdi, Walter. Oyalamak,

oyalamak!” Pribula’ya dönerek de sesinde hiçbir ton olmadan yağırdı; “Yapılacak başka bir şey yok!” Pribula yorgunlukla ayağa kalktı: “Dobrze...(Lehçe, iyi)” dedi.

“Uwaga (Lehçe, buraya bak!)” diye seslendi Bogorski, Polonyalı’ya, “Güçsüzüz çünkü boşaltmayı engelleyemiyoruz. Tamam öyle. Ama faşistler de güçsüz.” Bogorski hepsine döndü: “Ama cephe yaklaştıkça biz güçleniyoruz faşistler de güçsüzleşiyor.” Bogorski, Kraemer’i omzundan tutarak kendine çekti. “Kluttig sana; bir sevkıyat hazırla, derse, sen ona cevap ver; başüstüne efendim sevkıyatı hazırlayacağım.” Bogorski büyük bir canlılıkla, aynı zamanda diğerlerine dönerek Kraemer’le konuşmaya başladı. “Sevkıyatlar öyle oluşturulmalı ki”, diyordu, “faşistlere sadece siyasi ve moral bakımdan en güvenilmez unsurları bırakılmalı. Böylece kamp da arınmalı. “Sen savaştaki bir general gibi olmalısın” diyordu Kraemer’e. “Senin talimatların emirdir; kesin emirdir! Anlıyor musun?”

Kraemer, konuşmadan başını salladı. Bu sırada birdenbire siren çalmaya başladı. Siren, korkuyla uluyor, doruğa yükseliyor ve tüm kampı kaplıyordu. “Haraşo!” diye zafer çılgılığı attı Bogorski. “Alarm! Her gün olmalı. Bir kere, iki kere, o zaman boşaltma yapamazlar!”

“Çıkalım!” diye acele etti Bochow. Bogorski, diğerleriyle birlikte dışarı fırlamak isteyen Kraemer’i tuttu. “Yoldaş” diye seslendi içtenlikle Bogorski. Kraemer elini Rus’a uzattı ama o, Kraemer’i kucaklayıp öptü.

* * *

5 No’lu hücrede sessiz bir trajedi yaşanıyordu. İkisi de hâlâ ayakta durmak zorundaydı. Fakat gariptir, Mandrill boyunlarına ipi taktıktan sonra adamları rahat bırakmıştı. İskelet gibi olmuşlardı. Üstünde ateşli gözlerin yandığı kuru kafalara benziyordu başları. Uzamış sakalları daha da

kor, kutucu bir görünüm kazandırımıştı onlara. Mandrill onlara günlerdir ne yemek ne de içecek veriyordu. Förste de, akşamları hücreyi kilitlerken gizlice bir parça ekmek vermeyi her zaman başaramıyordu.

Reçel kovasının durduğu köşe pislik içinde yüzüyordu. Hava artık neredeyse solunamayacak hale gelmişti.

Geçen gün, Reineboth böğürerek Yahudileri çağırdığında, Höfel boynunu uzatarak dışarıyı dinlemiş tuhaf sözler etmeye başlamıştı. “Marian...” “Tak?” “Duyuyor musun?.. Yahudiler... bırakılıyor... Evlerine gidiyorlar... Hepimiz eve gidiyoruz...” Höfel bugün sabahdan beri huzursuzdu. Koridora buz gibi bir sessizlik çökmüştü. Tek bir hücrenin kapısı açılmamıştı ve Mandrill’in her zaman yarattığı gürültü yoktu, her taraf sakindi. Kampın yoklama saatinde de hiçbir kımıltı olmadı. Yoklama saati geçti. Höfel giderek daha çok huzursuzlandı. “Yolunda gitmeyen bir şeyler var” diye fısıldadı heyecanla. Birden olduğu yerde durması gerektiğini unutup pencerenin yanına geldi sendeleyerek. Dikkatle yukarıya, küçük tel örgülü pencereye baktı. Kropinski sinirlenmeye başladı, fısıldayarak yalvardı: “Yerine geç tekrar André. Mandrill seni pencerede görürse, ikimizi de öldürür.” Höfel başını hiddetle iki yana salladı. “Yapamaz! Boynumuzda ipimiz var ya.”

Bunu söylemesine karşın yerine döndü ve mekanik bir hareketle eski yerini aldı. Uzun bir süre kulak kabarttı, birkaç kez yutkundü; dışarı fırlamış köşeli adem elması çıkıp indi. Siska boynunda bir damar atıyordu. Höfel yoğun bir şeyi düşünür gibiydi. Aniden, ayaklarını sürüyerek hücre kapısının yanına gidip kulağını yapıştırdı ve dinledi.

“Kardeşim” diye yalvarıyordu Kropinski, “buraya gel...”

Höfel, dehşetten kocaman açılmış gözlerini Kropinski’ye dikti. “Gitmişler!” diye fırladı sözler ağzından. “Herkes gitmiş!” Kapıya tutunarak doğruldu. Şahlanarak, kol-

larını havaya kaldırdı, ama kapıyı çılgın gibi dövmeden Kropinski yanına yetişip onu geriye çekmişti. Höfel sendeleyerek Kropinski'nin kollarına yığıldı. Ağlamaklı bir sesle: "Bizi unuttular!" dedi, "Yapayalnız kaldık dünyada... Şimdi boğulup kalacağız!"

Kropinski, Höfel'i kardeşçe kendine bastırdı, sakinleştirmeye çalıştı. Fakat Höfel'in tüm duyuları kendine dönmüştü. Kendini Kropinski'den kurtarıp ipi çekiştirmeye başladı, uğraştıkça ilmek sıkışıyor Höfel bağıırıyordu. "Boğulacağız... boğulacağız...!" Kropinski büyük bir korku içinde elini onun ağzına bastırdı. Höfel ani bir kuvvetle kendini savunmaya başladı. İki adam güreşiyordu. Höfel, Kropinski'nin elini ağzından çekmeyi başardı. Tiz bir çığlık attı. Dehşete kapılan Kropinski, etrafına vuran Höfel'i durdurmaya ve ağzını kapatmaya çalışıyordu. Höfel hırıltılar çıkararak durmadan bağıırıyor, kendini saran kollardan kurtulmaya çalışıyordu. Ama artık çok geçti. Kapı açıldı, hücreye Mandrill girdi; arkasında da soluk ve gölge kadar sessiz Förste vardı. Kropinski bağıırıp çağıran Höfel'i serbest bırakarak dehşetle, Mandrill'e bakakaldı. Mandrill tek kelime etmiyordu. Bir gözünü kısarak çığlıklar atan Höfel'i birkaç saniye süzdü. Sonra korkunç bir yumruk attı. Höfel, havada uçuşan kollarıyla tutunacak bir yer arayarak köşeye doğru sendeledi, duvara çarptı. Düşerken reçel kovanını devirmişti. Kovanın iğrenç içeriği bayıllarak yere yığılan Höfel'in üstüne boşaldı. Mandrill ilgisiz bakışlarla darbenin etkisini kontrol ederek hücreden çıktı. Bir an, kapattığı hücre kapısının önünde durakladı. Tehditkar bir edayla konuştu: "Zamanından önce geberip giderse..."

"Onu temizlemek gerekir..." dedi Förste, bütün cesaretini kullanarak Mandrill ona buz gibi bir bakışla baktı "Hastabakıcılık oynamak ha?" Gardiyan yardımcısına aldırmadan geride bırakarak odasına gitti...

Alarm sayesinde Yahudilerin sevkıyatı engellenmiş oldu. Kluttig, sirenler çalmaya başlayınca, insan yığınının, köpekli bir birlik refakatinde, 1944'ün Ağustos ayındaki bombardımandan arta kalan kamp dışındaki boş bir fabrika binasına götürülmesini sağladı. Kampın üzerinde, çok yükseklerden devasa filolar geçiyordu.

Alarm, Amerikalılardan kaçarken Thüringen ve Harz kamplarından Buchenwald'e götürülen tutsak konvoylarını Weimar'dan kampa giden yol üzerinde yakaladı.

Gri sefalet yürüyüşü Weimar ve civardaki köylerde çalışan sirenlerin yaygarası altında sürüyordu. Açık arazide sığınılacak hiçbir yer yoktu. Yükseklerde uçan filolar doğrudan bir tehlike arz etmemesine rağmen SS eskortu alarm dolayısıyla vahşileşmişti. Tutsaklar, ateş etmeye hazır karabinalarını yürüyenlere yöneltmiş, nöbetçilerin refakatinde yürüyordu. Toz duman içinde kalınış şarhführerle yürüyüş kollarının yanında koşturuyor ve sığır çobanları gibi, yol kenarındaki ağaçlardan kopardıkları dallarla bitkin, kurumuş vücutları kir tabakalarıyla kaplanmış paçavralar içindeki insanları döverek koşar adım ilerlemeye zorluyordu.

Korkuyla birbirine yapışmış halde ve bir sürü gibi ilerleyen kitle zalimlerin acımasız darbelerine karşı savunmasızdı. Ama yürüyüş kolu yine de daha fazla hızlanmıyordu.

"Koşun! Koşun ulan! Koşacak mısınız siz!"

Ne adım atacak mesafe vardı ne de ayaklarda derman. Sürüyen bacakların koşmaya çalıştığını gösteren tek işaret hoplayıp zıplayan kafalardı.

İnsan başlarından oluşan dalgalı nehrin üstünde sopalar dans ediyor, uçaklar homurdanarak geçiyordu. Çıplak, yürümekten kan içinde kalan ayakların çevresinde kumaş parçaları sallanıyordu. Eziyet veren tahta ayakkabılar, yü-

rüyüş esnasında ya kaybolmuş ya da atılmıştı. Bombardıman uçaklarının gümbürtüsüyle scharführerlerin kükreyişi ürkütücü bir düet oluşturuyordu.

“Koşun, koşun!”

Öfkeden kudurmuş scharführerler çevrede koşuşturup duruyordu.

Silahlar patlıyor, bitkinlikten yığılanlarla vurulanlar yolun üstünde kıvranıyordu; nöbetçiler bunları kenara sürükleyip bırakıyordu.

“Koşun, koşun!”

Dayak, silah sesleri, çığlıklar, iniltiler, kan, toz, sendeleyen ayaklar, sallanan kafalar... Yığılmak üzere olanların koluna girilip sürükleniyor ayak altında kalanlar çiğneniyordu.

Weimar’dan kampa kadar dokuz kilometrelik bir yol vardı. Yürüyüş kafilesiyle karşılaşan köylüler ürkerek bir kenara çekiliyordu. Bisikletli iki polis yanlarına yaklaşarak SS’leri sorguya çekti. “Siz adamları öldürüyor, yol kenarında bırakıyorsunuz. Amerikalılar geldiğinde bundan bizi sorumlu tutacaklar.”

“Kapa çeneni! İşimize karışma. Defol!”

Kampa hâlâ sekiz kilometre vardı. Cadde yokuş yukarı uzuyordu, sonunda dağa ulaşmışlardı.

“Koşun, koşun!”

“Dayanamıyorum artık, dayanamıyorum artık...”

“Sık dişini arkadaşım, sık dişini, az kaldı...”

Bir saat yürüyüşten sonra orman başladı. Yamaç dikleşti. Bitkinlik iniltileri daha fazla yükseldi. Kudurmuş SS’ler dayığa bir türlü ara vermiyordu.

Silah sesleri!

Yine biri, ya da iki, ya da üç...

Koşar adım çoktan sendelemeye dönüşmüştü. Saflar aralanmış, adım atılacak mesafe genişlemişti. Kafalar öne

düşmüş, gözler sabit ve ilgisiz, yalpalayıp duruyordu insanlar... Biri tökezledi, ellerini ileri doğru uzattı düşerken...

“Koş ulan pislik!”

Geride kalan ölecekti...

Sevgili Tanrım, düşmeme izin verme!

Bitkinlikten yere kapaklanan, son gücüyle kalkmaya çalıştı, ama nöbetçi onu kalabalığın arasından çekerek çıkardı. Tutsak sürünerek ilerlemeye çalışırken bir SS tabancasını çekip sürüneni tekmeledi: “Kahrolası it!”

Bir kurşun patladı, bir tane daha!

Dağın doruklarına doğru daha, daha fazla ilerliyorlardı. Hepsi şimdiden kampa yaklaştıklarını seziyordu. Üzerinde siyah harflerle “Dikkat komutanlık arazisidir” yazan, altında iki çapraz kemiğin üzerinde bir kuru kafanın resmedildiği kireç beyazı tabelaların yanından geçiliyordu.

Kafilenin önünde birkaç yüksek rütbeli SS yürüyordu. Olukları yerde irkilerek durdular; tüm yürüyüş yolu durdu.

Çelik miğferli, gaz maskeli ve ellerinde ilkyardım çantası taşıyan dört tutsak karşılarındaydı.

“Sizde neyin nesisiniz?”

Hazır ola geçtiler, biri teknil dedi: “Sıhhiye Birliği. Komutanın emri üzerine, bombardıman alarmı sırasında en dış güvenlik zincirinin dışında bulunuyoruz.”

Yüksek rütbeli SS’ler eğlenerek baktılar birbirlerine. “Burada neler de varmış... Hey, garip kuşlar, kampa ne kadar var daha?”

“On dakika var, unterstrumführer.”

Bir el işaretiyle yürüyüş yeniden başladı; üç katlı güvenlik zincirindeki nöbetçilerin, içine çömeldiği siperlerin yanından geçiliyordu.

O anda siren, uzun soluğu tükenene kadar ulumaya başladı. Sonra tehlike geçti. Bariyerde hareketlenme oldu. Nöbetçiler siperlerden çıktı. Yüksek rütbeli SS’ler oraya ulaştı.

“Bu süprüntüden ne kadar mı getirdik? Onu bilmiyoruz. Belki üç buçuk bindir. Belki de sadece üç bin beş yüzdür, yolda kaç tanesi geberdi nereden bilelim? Bir haftadan beri ayaktayız. Ohrdurf, Mühlhausen, Berlstedt ve Abderode’den geliyoruz.”

Nöbetçilerden biri Reineboth’u aradı. Sıhhiye Birliği’ndeki dörtlü, dönüşlerini kampa bildirdi, kampın giriş yolunda koşarken diğer arkadaşlarıyla buluştu. Sıhhiye Birliği yürüyüş düzeninde kapıya geldi. Reineboth, motosikletiyle yanlarından hızla geçerek bariyere gidiyordu.

Tehlike işaretinden sonra kamp canlanmıştı. Tüm blokların önünde tutsaklar toplanıyordu. Kader, elindeki çomakla karınca yuvasını karıştırıp altüst etmişti. Konuşmalar yayılıyor; tahminler ve ümitler bir gruptan diğerine geçiyordu.

“Bizi nereye götürecekler?”

“Kamptan çıkmayacağız.”

“Direnirsek bütün kampı ateşe tutarlar.”

“Schwahl, Nora Havaalanı’ndan bombardıman uçaklarını çağırmış bile.” “Saçmasapan konuşma ulan. O birkaç uçak cephede lazım onlara.”

“Ya gaz bombaları atarlarsa?”

“Saçmalık! O zaman kendilerini de tehlikeye atmış olurlar.”

Bu arada, UKK üyelerinin yolladığı kuryeler, blok blok dolaşıp direniş gruplarının sorumlularını bilgilendiriyordu. Bunlar, düzensiz konuşmalara belirli bir yönelim kazandırıyordu.

“Boşaltmayı olabildiğince geciktirmeliyiz... Amerikalılar her an burada olabilirmiş. Eisenach ve Meinigen önlerindeymişler.”

Reineboth son hızla yeniden kampa geldi. Yine bir tükenmiş insan dalgası kapıya yığıldı. Reineboth hoparlörden bağırdı: “Tüm blok kıdemlileri ve kamp devriyesi kapıya!” Anons-

la birlikte herkes yine tedirgin olmuştu: “Ne oldu gene?”

Blok kıdemlileri yazıhaneye koşuşup toplandı. Giriş kapısı açılınca ortaya çıkan delik, kalabalık kitleyi içeri püskürtüyordu.

Kalabalık, bir çığ gibi yaklaştığında, ağzını bozarak ciyakladı Kluttig: “Kıçımı yalayın, bıktım artık!” Reineboth da ona bağırarak karşılık verdi: “Bunlarla başa çıkmayı bana bırakıyorsun, ben sadece bir rapor f hreriyim, bu ne de olsa senin görevin...”

“Benim görevim mi? Ben sadece yardımcıyım! Gitsin Weisangk ilgilensin! O it  glu it Schwahl’in yanında zıkkımlanıyor!”

Gerçekten de Kluttig, Reineboth’u bu insan yığınyla baş başa bırakıp subay gazinosuna kaçmıştı.

Çabucak çağrılan birkaç kamyon girişin önünde durdu. İçindeki SS nöbetçileri atladı. Reineboth içtima alanını blok f hrerleriyle çevirme zahmetine bile katlanmadı. Kalabalığın kapıdan içeri dolmasına izin verdi ve blok kıdemlileriyle birlikte oraya varan Kraemer’e bağırdı: “ unları bloklara götürün, ama  abuk!”

“Rapor führeri, bloklar dolup taştı.” Reineboth, sesi kısılırcasına bağırdı: “Bu beni ilgilendirmez! İçtima alanını temizle!”

Hazır olda duran kamp devriyesini ayaklandırdı: “25 adam kamyonlara. Mar , mar ! Caddelerdeki  l leri toplayacaksınız!”

Kovalamaca temposunda gidiyordu i ler.

Kamyonlar gümbürdeyerek uzaklaştı. Kraemer, elini çabuk tutmalıydı. Blok kıdemlileri ve kamp devriyesinden geriye kalanlarla, yeni gelenleri büyük gruplar halinde içtima alanından çıkarıp banyoya yolladı.

Kamptaki tutsaklar yanlarına geliyor ve yeni gelenlerin arasına karışuyordu.

“Nereden geliyorsunuz? Dışarıda durum nasıl?”

Blok kıdemlileri ve kamp devriyesi, meraklıları uzaklaştırdı. Düzen bozulmuş, kargaşa hakim olmuştu. Banyonun önünde tıkanmalar meydana geldi. Kraemer, soğukkanlı olmalıydı. Çatlayacak kadar dolmuş bloklarda yer açmak gerekiyordu. Mecburiyet tartışmaya izin vermiyordu. Kraemer kesin emirler vermek zorundaydı. Bir blok kıdemlisi çaresizlikle bağırdı: “Bu insanları daha nereye koyayım? Bloğumdaki duvarlar şimdiden bombeleşti.” Kraemer de bağırdı: “Bütün kamp patlayacak kadar doldu, sadece senin bloğun değil! Buradan elli adam al, defol git!”

Küçük Kamp da alabildiği kadar insan almalıydı. Ayıklanan Yahudi tutsakların yerine yeni gelenler dolduruldu. Şimdiye kadar uluslara göre titizlikle bölünen bloklar böylece karıştı. Hiç fark etmiyordu, yeter ki insanlar yerleştiril-sindi. Kim bilir burada daha ne kadar kalınacaktı? Kamp uğulduyor ve bir türlü huzura kavuşamıyordu. Gelenlerin yerleştirilmesi başarılıncaya kadar akşam oldu. Bu arada, toplanan cesetlerin yüklendiği kamyonlar girdi içeri. Kamp devriyesine mensup 25 adam bloklarına döndü. Arabalar, Krematoryum’un tahta perdesinin ardında kayboldu. Polonyalı ölü taşıyıcıları kamyonlara binip cesetlerin üstünde dolaşarak onları aşağı atmaya başladılar. Cesetlerin bazen kafaları bazen de bacakları öne fırlıyor, bir kavis çizerek uçuyorlardı. Bedenler tok bir ses çıkararak yere düşüyordu.

Giderek yükselen bir tepe gibi yığılan bedenlerin üstünden, sonradan atılan cesetler aşağı yuvarlanıyordu. Kimi oturur vaziyette, kimi meyhaneden atılmış bir sarhoş gibi kalıyordu. Kimileri takla atıyor, amuda kalkmış gibi iki bacakları ayırık duruyordu. Kimi, son kez vedalaşır gibi bir diğere sarılmış, arabadan yuvarlanıyordu. Bazıları, insanda gülme isteği uyandıran garip pozisyonlar alırken bazı cesetler de kendi kendilerine gülüyor, açılmış gözleri ve kahka-

ha atar gibi yamulmuş ağızlarıyla havada uçuyorlardı... Ve ceset yığını yükseliyordu.

* * *

Kraemer, Reineboth'un yanına çağrıldı. Genç adam tüm kibrini yitirmişti. Gerçi sesinde hâlâ izler vardı, ama alaylı tavırlarından eser kalmamıştı.

"Onları yerleştirdin mi?" diye çıkıştı Kraemer'e.

"Evet."

"Öyleyse dinle! Yarın sabaha kadar 10 bin kişilik bir sevkıyat hazırlayacaksın. Yürüyebilecek insanlar, anlaşıldı mı?"

"Evet."

Reineboth, Kraemer'in burnuna kadar yaklaştı; gözleri kinle parlıyordu: "Yahudilerde olduğu gibi yine bahaneler uydurursan seni kendi ellerimle giriş kapısına asarım, anlaşıldı mı?"

"Başüstüne."

"Yarın sabah, yani sabah saat sekizde sevkıyat hazır olacak. Çekil!"

Reineboth'un masasında oturan Kluttig, Kraemer'in yoluna çıktı: "46 kişi nerede?"

Kraemer'in dilinin ucuna "bilmiyorum" cevabı geldi, fakat şöyle dedi: "Kampta her şey altüst oldu. Kamp devriyesi aradı ama bir şey bulamadı."

Kluttig, Kraemer'i göğsünden sertçe yakaladı. "Oğlum" diye gıcırdattı dişlerini, "seni son ana kadar kendime saklayacağım. Paçayı kurtarırım diye düşünüyorsan yanılıyorsun! Sen, Höfel ve o Polonyalı... Üçünüz için bir sürprizim olacak." Tabancasını Kraemer'in burnunun ucuna dayadı. Kraemer tehdidi suskunlukla karşıladı, ama içinde bir şimşek çaktı: Höfel ve Kropinski hâlâ yaşıyor...

"Sakladığın Yahudi piçi de elimizden kurtulamayacak! Son adama kadar temizleyeceğiz burayı!" Reineboth araya

girdi. “Ne yapacağınızı biliyorsunuz” diye kesti, Kraemer’i yolladı. Kluttig’le yalnız kaldığında ona döndü hışımla. “Geri zekalı! Ben ona Polonyalı’yla Höfel’in çoktan geberdiğini söylüyorum, ama sen...”

“Benimle nasıl böyle konuşursun, ben senin hauptstrumführerim.”

Reineboth alayla güldü: “Hauptstrumführerini unut artık oğlum. Mümkün olduğunca çabuk saygıdeğer, mütevazı insanlara dönüşmeliyiz bundan sonra.”

* * *

Ne olup bittiğini hemen öğrenebilmek için Kraemer’in dönüşünü yazıhanede bekliyordu Bochow. Pencereden, Kraemer’in içtima alanından aşağı doğru geldiğini gördüğünde odasına geçti. Şapkasını hışımla masanın üstüne fırlatınca, Kraemer’in halindeki farklılığı anladı. “Ne oldu?” Kraemer, yayvan ve bir neşeyle güldü. “Çakaralmazını nasıl da salladı burnumun dibinde...”

“Kim?”

“Kluttig.”

Kraemer masasına oturdu ve hırçın gülmesini sürdürdü: “Ve Reineboth’un, hamkafalı hauptstrumführer fazla gevezelik ediyor diye paçaları tutuştu ve benden hemen kurtulmaya baktı.”

“Ne oldu ki?” diye ısrar etti.

Kraemer, muzaffer bir edayla kollarını havaya kaldırdı, bağırmak istiyordu; ama boğulan çığlığı ve kahkahası sadece yüzüne yansıdı. Ancak fazlasıyla güçlü zafer duygusundan bitkin düştü. Kuvvetle gerilen kaslarındaki kan çekildi. Kraemer kollarını indirip ayağa kalktı.

“Dur, Herbert, dur. Önce içerdeki şu şeyle başa çıkınam lazım” dedi; geniş elleriyle sıcaklık yayarak göğsünü sıvazladı. Masayı dolaşarak Bochow’un yanına geldi, ellerini ko-

nuşmadan onun omuzlarına koydu. “Bizim zindandakiler... yaşıyor. Biliyorum. Daha fazlasını da biliyorum. 46 arkadaşımızı deliklerinden çıkarabiliriz, onları kimse aramıyor artık.”

“Kesin mi?”

“Kesin.”

Kraemer derin bir nefes aldı. Alnındaki çizgiler daha da derinleşmişti. “Asıl şimdi başlıyor!” dedi sertçe. “Yarın sabaha kadar 10 bin adamdan oluşan bir sevkıyat hazırlamak zorundayım. Belki toparlanmayı öğle alarımına kadar uzatmayı başarırım. O zaman bir saat vakit kazanmış oluruz.”

“Elinden geleni yap Walter.”

Kraemer birden ilgisizce sordu: “Çocuk nerede? Nerede Herbert?”

“Bilmiyorum.”

Kraemer, Bochow’un yüzünde gerçeği araştırdı.

“Onu ara!” diye tersledi somurtarak.

“Neden?”

“Neden?” diye soruyu geri çevirdi Kraemer gerginlikle. Masaya oturdu ve üst üste koyduğu ellerine baktı, sesi alçalmıştı: “Bu ufaklık çok şeye mal oldu bugüne kadar. Şimdi aramızda olsun, diğerleri gibi, Höfel, Kropinski, 46 kişi, Pippig, sen, ben... Ya bizimle birlikte gelsin ya da bizimle birlikte gebersin. Ama buraya gelsin!” Yumruğunu kuvvetle masaya indirdi. “Ortaya çıksın! Ara onu!”

Bochow sustu. Arkadaşını anlıyordu, onun talepkar ses tonu yüreğinde yankı buldu.

Kraemer aniden dolu Bochow’un suskunluğunu bozdu: “Sizlerden biri götürdü onu. UKK’den biri! Ama kim?”

Kraemer daha fazla sabırsızlandı. “Ara!” diye üsteledi. “Arkadaşlarımızı deliklerinden çıkaralım, o zaman ufaklık da daha fazla saklanmasın... Kim bilir nerede kalıyor?”

Bochow iç geçirip başını salladı: “Haklısın Walter. Ar-

tık neden bizimle birlikte gelmesin ya da... Haklısın Walter. Onu bulmaya çalışacağım.”

Kraemer yavaşça ayağa kalktı, yatışmıştı ve çok daha ılımlıydı.

* * *

Sevkiyata hazırlanma emri, ilgili bloklarda kuvvetli bir yumruk etkisi yaptı. Blok kıdemlileri emri, Kraemer’in onları yanına çağırdığı yazıhanede almışlardı. “Yarına kadar hazırlanmak zorundayız, arkadaşlar...” 10 bin adam, birkaç bloğun tamamen boşaltılması demekti!

Kısaç giderek daralıyor, yolun son kısmı giderek daha karanlık ve kaçınılmaz hale geliyordu.

Emrin yarattığı duraksama hızla, çılgınca ve şaşkınlığa düşüren bir heyecana dönüştü.

“Gitmeyeceğiz! Madem öleceğiz, o zaman burada, kampta ölelim!” Bazı blok kıdemlileri, yürekleri buruştu-ran bir acılıkla konuşmak zorunda kaldılar: “İyi düşünün arkadaşlar. SS’ler bloğa geldiğinde sizinle benim gibi konuşmayacaklar. Ölümünüzden sorumlu olmak istemiyorum, burada kalın da diyemem size.”

Bu sırada kampın her yanında gizli görüşmeler yapılı-yordu. Örgüt kuryeleri direniş gruplarının sorumlularına talimatlar getiriyordu. “Her gruptan birkaç yoldaş sevkiya-ta katılacak: Gönüllüler! Adamlarınızla konuşun. Yanları-na kesici aletler alıp silahlanacaklar. Yolda nöbetçileri etki-sizleştirip kafileyi kurtarmaya çalışacaklar.”

Bochow ve Bogorski talimatları vermişti; UKK’yi toplama için fırsat yoktu. Sorumlular grup üyelerini teker teker, bloklar arasında bir gezintiye ya da yatakhane-nin bir köşesine çağırıyordu. “Gitmek istiyor musun?” Suskunluk, dudakların sıkılması; düşüncelerin, uzaklara bir kadının, çocuğun ya da annenin veya kızın bulunduğu yere gidip ge-

lişi... Başın, ya bir yana ya da öte yana eğilişi. Kimi hemen kararlı bir yanıt veriyordu, çünkü karar vermeden önce şöyle danışacak uzak bir hayal yoktu: “Elbette giderim.”

Gönüllüler omuzlarına ölümü yüklüyorlardı.

Kısa görüşmelerinden sonra ayrılmak üzereyken Bochow arkadaşını durdurdu. “Bana gerçeği söyle Leonid, çocuğu sen mi sakladın? Gerçeği söyle bana.”

“Neden soruyorsun? Ben sana gerçeği söyledim. Bir kez daha söyleyeceğim, çocuğu ben saklamadım.”

“Ama bizden biri yapmış olmalı.”

Bogorski, başını hararetle sallayarak soruyu onayladı.

“Çocuğun nerede olduğunu biliyor musun?”

Bogorski konuşmaksızın reddetti.

Bochow iç geçirdi. Bogorski’ye inanmıyordu. “Bu çocuğu sadece sen sakladın, başkası değil. Neden bana gerçeği söylemiyorsun?”

Bogorski sadece omuzlarını silkerek cevap verdi şüpheli arkadaşının sorusuna: “İnanmıyorsan inanma, seni zorla inandıramam.”

Konu böylece kapandı.

* * *

Bu akşam, uzun bir aradan sonra ilk kez ve beklenmedik bir biçimde kamp radyosundan Alman ordusuyla ilgili cephe raporu yayınlandı.

Schwahl, bunun için, daha, öğleden sonra Kamloth’la sevkıyat meselesini görüşürken emir vermişti.

“Boşaltma yapmakta hâlâ ısrarlı mısınız standartenführer?”

Schwahl, arkasında kenetleyip sıktığı elleriyle yazı masasının etrafında dolaşmış, Kamloth’a cevap vermemiştir.

“Cepheye bir bakar mısınız, lanet olsun! Sizin çılgınca saçmalıklarınız yüzünden hepimiz cehennemi boylayacağız.

Zaman kaybetmekten başka bir şey yapmıyoruz. “

“Daha zamanımız *var!*” diye isterikçe parladı Schwahl. “Birliklerimiz mevzilerini tutuyor!”

Kamloth kuru bir kahkaha attı. “Daha ne kadar?”

Schwahl’in peltemsi suratı hamurlaştı. “Sen de hayatımı daha fazla karartma. Yarın 10 bin adamı Dachau’ya göndereceksin o kadar!”

Kamloth yine kuru kuru güldü. “Dachau’lular da bize hoşgeldin karşılaması yapar! Belki kendi kamplarını boşaltmak üzeredirler, belki onların hedefi de Buchenwald’dır? Ne de hoş bir kısır döngüye kapıldık. Buradaki güruhu ateşe tutarsan pislikten bir kerede kurtulmuş olursun.”

Schwahl, parlamak istedi, ellerini Kamloth’a sallamaya başladı ama fikrini değiştirerek yine masasının arkasına geçti. “Mantıklı bir adamsın Kamloth. Birliğinize hâlâ güvenilebileceğini mi sanıyorsun? Eskisi gibi sımsıkı bir çekirdek değil artık, içinde epey cerahat oluştu.”

“Bir emrim yeter!” diye böbürlendi Kamloth.

Schwahl’in yüzü dağıldı. “Öyle mi sanıyorsun? Bense başka bir şey biliyorum. Kluttig köpekli birliğinize, benim iznimle, 46 kişiyi arama emri verdi. Bir tanesini bile bulmadılar.”

“Çünkü bulamadılar.”

“Ya da istemediler... Belki birliğini senden iyi tanıyorum? Savaş kaybedildi, değil mi?” Schwahl, Kamloth’un önünde durdu. “Zurnanın son deliğine geldik. Kaybeden ihtiyatlı olmaya başlar, general ya da er fark etmez. Daha açık ifade etmeme gerek var mı?”

Kamloth, rahatsız edici gerçeği inatla reddetti:

“Hele bir yola koyulalım, o zaman çocuklarım tavşan avına çıkmış tazılar gibi cayırtıya başlar.”

Schwahl, bu teminatı parmağıyla havada yakaladı hemen:

“Bu bambaşka bir şey! Ama burada, fare kapanında sevgili dostum...”

“Neler de düşünüyorsun.”

Komutan kibriyle yanıtladı Schwahl: “Birçok şeyi düşünüyorum. Mesela...” Telefona gitti ve Reineboth’a bugünkü ordu haberlerini kampa duyurması emrini verdi. “Kaybeden” diye yanıtladı sentezini tekrarlayarak, “ihtiyatlı olmaya başlar, bu içeridekiler için de geçerli. Amerikalıları durdurduğumuzu duyarlarsa tansiyon düşer ve yarın sabah kapıdan kuzu gibi çıkarlar.”

* * *

Haberler bloklarda heyecanla dinlendi. Etkisi, Schwahl’in beklediği gibi oldu.

Amerikalıların ilerleyişi Eisenach, Meiningen ve Gotha’da durdurulmuştu. Tutsaklar korkuyla birbirlerine baktı. Şimdi ne olacaktı?

Direnış grupları için 2 No’lu alarm durumu hâlâ geçerliydi. Blokları terk etmeleri yasaktı, hazırlıklı beklemeleri gerekiyordu. Grupların aylar öncesinde işbölümünü yaptıkları eylem planı tepetaklak mı olmuştu? Durum ne kadar belirsiz ve karmakarışık. Ve o akşam, Amerikan paraşütçülerinin Erfurt’a indiği söylentileri dolaşmaya başladığında kampta durum daha da karıştı. Bugün, her zamankinden erken bir saatte kampa giren komandolar getirmişti yeni haberi. Söylenti açlıkla kapışılarak yayılmıştı. Bunun gerçeklik payı varsa, sevkıyat gerçekleştirilemezdi. Ama cephenin ilerleyişi durdurulduysa paraşütçüler Erfurt’a nasıl inmiş olabilirdi? Mümkün müydü bu? Elbette, savaşta her şey mümkündü. Ama ordu haberi gerçek durumu yansıtıyorsa, boşaltmanın yapılması için hâlâ zaman vardı. Ve böylesine kitlesel bir sevkıyat tam da buna işaret etmiyor muydu?

Akşam, kâmpın üzerine bir örtü çekti. Tutsaklar banyo-nun kömürlüğünde, mutfaktaki patates kilerinde harıl harıl gizli yerleri açıyor, gizlenenleri çıkarıyorlardı. Küçük Kamp'taki blok kıdemlisi de Kraemer'in talimatı üzerine Pröll'ü lağım boşluğundan çıkardı. Serbest kalan adamlar bloklara koşup usulca, kalabalığa karıştılar. Kraemer, blok kıdemlilerine önceden haber vermişti. Saklanan bazıları ise, oldukları yerlerde kaldılar. Mesela temel çukurunda daha fazla güvenlikte olan Runki gibi. Kraemer'in yapacak çok işi vardı, her şeyi ayarlayana kadar daha çok koşturması gerekiyordu. Kendi bloğuna dönerken Bochow'la karşılaştı. O, söylentilerin aslını araştırmak üzere gittiği Ri-omand'ın yanından geliyordu. Fakat Fransız, gazinodaki SS'lerin bu konuda kendi aralarında konuştuklarını anlatabildi sadece, haberi yabancı radyolar vermiş sözüm ona. Bu yeterince sağlam bir bilgi değildi, şu anki askeri durum hakkında kesin bir tablo çizme olanağı vermiyordu.

“Yapılacak bir şey yok” dedi Bochow bu yüzden Kraemer'e, “Sevkiyatı göndermemiz gerekecek.”

“Çocuk meselesi ne oldu?”

Bochow, Kraemer'i hayal kırıklığına uğratmaya cesaret edemediği için yalan söyledi. “Yakında onun nerede olduğunu öğreneceğim. O zaman getireceğim onu.”

Kraemer başıyla onayladı. “İyi, Herbert, iyi. Çocuk bize dönmeli, bunu zindandaki iki arkadaşımıza borçluyuz ve ... Pippig'e.”

Bochow konuşmadı.

Huzursuz bir uykudan sonra, sabahın ilk ışıklarıyla kalktı Kraemer. Sevkiyata çıkacak tutsaklar bloklarında hazırlık yapıyordu. Gruplardan katılan gönüllüler, yoldaş-

larına usulca veda ettiler; el yapımı silahları giysilerinin altına saklamışlardı. Kafileyi korumayı ve Amerikalılar'a ulaşmayı başarabilecekler miydi? Nereye gidiliyordu?

Kraemer, blok blok dolaştı. "Reineboth çağırıldığında toplanın. Ortalığı birbirine katın, anlıyor musunuz, belki bugün erkenden bir alarm gelir ve sevkıyat ertelenir."

Ama olaylar şaşırtıcı ve beklenmedik bir biçimde bambaşka gelişti. Tüm oyalama planları bir kenara atıldı. Belirlenen saatten yarım saat önce birkaç SS bölüğü kapının önüne yerleşmişti. Karabinaları ateş etmeye hazırды; bellelerinde el bombaları asılı, iki sıra halinde dizildiler. Demir kapının kanatları açıldı ve böyle bırakıldı. Blok führerleri, ellerinde cop ve tabancalarla koşarak tek bir insanın görünmediği içtima alanından geçtiler. Ayrım gözetmeksizin bloklara dalıp içeridekileri sanki tüm kampı kapıya g ndereceklermiş gibi döverek çıkardılar.  ılgınca bir panikle her şey birbirine girdi. Blok führerleri b ğ r yor, tutsaklar bağırıp ka ışıyordu. Sevkıyat için: vapılan ayıklama, paniğe, çığlıklara ve delice bir kaçışa d n şmişti! İnsanlar ara yollardan kovalanarak bir araya getiriliyor, ana yollardan içtima alanına oradan da kapıdan dışarıya sürülüyordu. Avcılar koşarak tekrar kampa giriyor yeni yığınları dışarı süpürüyordu.

 rk t lm ş yığınlar düşünemez, mantıklarını işletemez olmuştu. Artık sadece; korkudan ve  mansızca vuran takipçilerden kaçıp kurtulmak için, kurtuluş oradaymış gibi, olağanüstü bir dürtüyle kendilerini kapıdan dışarı atıyorlardı. Geriye kaynayan bir karmaşa kalmıştı.

Sanki kampta kasırğa esiyordu. Kovalanan kitlenin oluşturduğu devasa insan nehrinin iki yanı ikili SS kordonuyla sarıldı. Yeterince insan kovalandıktan sonra kapı kapatıldı. Titreyen kalabalık giriş yolunda bağırtı ve dipçik darbeleri eşliğinde koşar adım ilerledi. SS'ler az çok bir d -

zene sokabilmek için kitleyi bariyere kadar sürdüler.

Kasırğa bir saat bile sürmemişti. Bloklarda, geriye kalanlar ne düşünmek ne de konuşmak istiyordu. Çünkü yürek ve beyinlerinde çalkalanan kan taşacak gibiydi. İnsanlar masa ve sıralara, yatakhanelerdeki yataklara çöktüler, gözlerini elleriyle kapadılar ve soluk alışlarını normale döndürmeye çabaladılar.

Dehşetten bir saat sonra, sirenler ortalığı velveleye verdi. Saçlarından yakalanıp sürüklenen bir kadın gibi feveran ediyordu. Yeni bir hava alarmı!

* * *

Elbise Deposundaki tutsaklar günlerden beri çalışmıyordu. Bina işlerine gelen bir kaçış yeri olmuştu. Burada sevkiyatlara karşı güvencedeydiler. Kasırğa, kampı kasıp kavurduğu sırada onlar da heyecana kapılmış ancak alarm çaldığında sakinleşmeyi başarmışlardı. Wurach'ın ortadan kaybolduğunu fark ettiler birden. "Yoksa saklanmış mıydı o alçak? Yoksa hâlâ Elbise Deposunda mıydı?"

Aradılar ve birinci kattaki Elbise Deposuyla bodrumdaki alet odasındaki tutsaklara sordular. Kimse bir şey bilmiyordu. Belki de kovalamaca sırasında muhbir de dışarıdaydı ve dövülerek çıkarılmıştı? Belki de onu bekleyen hesaplaşmadan kurtulmak için sevkıyata gönüllü olarak katılmıştı. Tutsaklar yeniden yukarı çıktılar. Zweiling'e Wurach'ın kaybolduğunu bildirmeli miydiler? Kimi, bundan vazgeçmeyi önerdi. Bu işten uzak durun, demir sıcak. Belki de muhbirin ortadan kaybolmasına bizzat Zweiling neden olmuştu. Susmaya karar verdiler.

* * *

Direnış gruplarında kaynaşma başlamıştı. Huzursuzluk ve sabırsızlık disiplini tehlikeye düşürüyordu. Gruplarla

kuryeler aracılığıyla iletişim kurmak yeterli olmuyordu artık. UKK'deki yoldaşlar, koşulların dayatması yüzünden giderek açığa çıkmak zorunda kalıyordu. Bu yüzden hızla karar alarak direniş gruplarının sorumlularıyla bir toplantı ayarladılar.

Karanlığın çökmesiyle beraber, kovalamadan sonra boş kalan bir blokta, yüzü aşkın adam toplandı. Kraemer de bu görüşmeye katıldı.

Bochow, toplantıyı açar açmaz oradakilerden, bundan sonraki boşaltınalara karşı silahlı ayaklanma yapılması talebi gelmeye başladı. En fazla sabırsızlananlardan biri yine Pribula'ydı. Polonyalı gruplardan gelen diğer arkadaşları da onu destekledi. Ama başka sorumlular da pasif tutumu bırakınayı savundular.

“Arkadaşlarımızın ölüme kovalanmalarını seyretmeye devam etmektense dövüşerek ölmeyi yeğleriz. Bugün on bindi, yarın otuz bin olacak belki de.” Huzursuzluk artıyordu. “Silahlarımıza davranalım! Yarın!”

Bir kenarda duran Kraemer kendini daha fazla tutamadı. Sesi uğultunun ortasında patladı: “Öncelikle, bağırıp çağırmayı kesin! Biz bir grev toplantısında değil, kamptayız! Gürültünüzle SS'lere davetiye mi çıkarmak istiyorsunuz?”

Anında sessizlik oldu. “Silahlara davranmak istiyorsunuz, üstelik hemen yarın? Pes doğrusu.”

Kraemer'in alayı kışkırtıcıydı. Gürültü yeniden kabardı.

“Konuşmama izin verin, lanet olsun! Kamp kıdemlisi olarak yükün çoğunluğunu ben çekiyorum, bu yüzden de söyleyeceklerim var. Kaç adet silaha sahip olduğumuzu tam olarak bilmiyorum doğrusu. Bunu siz daha iyi bilirsiniz. Ama bir şeyi çok iyi biliyorum! 6 bin SS'le başa çıkabilecek kadar çok ve iyi değil bu silahlar. Kendi aptallığımız yüzünden mecbur bırakmazsak, komutanın, ardında bir ceset tarlası bırakmak istemeyeceğini de biliyorum!”

“Kendi aptallığımız yüzünden mi?”

“Sen ne biçim kamp kıdemlisisin?”

“Dinleyin hele, üstelik de komutanı koruyor!”

Bochow müdahale etti: “Kamp kıdemlisinin, sözünü birtirmesini bekleyin.”

Kraemer burnundan soludu yüksek sesle.

“Hepiniz komünist misiniz bilmiyorum. Ama ben bir komünistim! Ne demek istediğimi anlamak için beni dikkatle dinleyin.”

Kısa bir ara verdi.

“Burada kampta küçük bir çocuğun saklandığını emimnim hepiniz biliyorsunuz. Bu çocuk yüzünden birçok şey yaşamak zorunda kaldık. Onun yüzünden bizden iki kişi zindanda şimdi; onları tanıyorsunuz. Bu çocuk yüzünden Pippig dövülerek öldürüldü. Birçok arkadaş bu çocuk yüzünden hayatını tehlikeye attı. Burada oturan sizler de, o çocuk yüzünden büyük bir tehlikeye düştünüz. Zaman zaman bütür kampın geleceği pamuk ipliğine bağlı hale geldi. Küçük bir çocuğu saklamakla ne biçim bir aptallık yaptık biz? O yavruyu bulduğumuzda kapıya teslim etmeyi tercih etseydik, Pippig’imiz şimdi yaşıyor olacaktı, Höfel ile Kropinski şu anda zindanda ölümlerini bekliyor olmayacaktı! O zaman ne siz ne de kamp tehlikeye girecekti. Ancak çocuğu öldürünceye kadar döveceklerdi, fakat bu o kadar kötü olmazdı; öyle mi?”

Tuhaf bir sessizlik kaplamıştı odayı.

“Sen çocuğu SS’e teslim eder miydin?” diye sordu yakınında duran Pribula’ya.

Genç Polonyalı yanıt vermedi. Kraemer, gözlerindeki gizli parıltıyı fark etti.

“Görüyor musun, yaşam ile ölüm arasında karar vermek işte bu kadar güç! Ölüm sevkıyatlarını kapıya yollamak benim için çok kolay mıydı sanıyorsun?”

Kraemer hepsine döndü. “Ne yapmalıyım? Kluttig’e gidip şöyle mi diyeyim: Emrinize itaat etmeyi reddediyorum, beni kurşuna dizin?... Harika bir tutum olurdu, öyle değil mi?... Eminim anıma bir anıt dikediniz... Ama ben bu onurdan feragat ediyorum ve bunun yerine insanları ölüme gönderiyorum... Bir grup insanı ölüme gönderirken Schwal’in tüm kampı kurşuna dizmesini önlüyor, diğerlerinin hayatını kurtarıyorum.”

Kraemer kendisine dönük yüzlere baktı. “Bunu kavırıyor musunuz?.. Bunu kavramak çok kolay değil. Hiç kolay değil. Çünkü şimdi yapmamız gereken şey, *basitçe* bir karar vermek değildir! Yaşam ile ölüm arasında *basit* bir seçim yapmıyoruz! Böyle olsaydı şunu derdim: Elbette, silahları getirin, yarından itibaren ateş açacağız! Söyleyin bana: Çocuğu kurtarmak için mi Pippig’i ölüme gönderdik? Söyleyin bana: Pippig’i kurtarmak için çocuğu öldürtmeli miydik? Haydi söylesenize! Doğru cevabı bana kim verecek?”

Kraemer derin bir heyecana kapılmıştı. Daha, çok şey söylemeliydi. Ama düşünceleri giderek daha karmaşık bir hal alıyordu, onlara elleriyle biçim verdi ama ifade edemedi; sonunda bu güçlüğün karşısında teslim oldu.

Adamlar susuyordu. Sanki Kraemer sarf ettiği ağır kelimelerin her birini bir tartıdan almış ve bu adamların eline vermişti: Alın kendiniz tartın!

Adamlar kendilerine geldiler. Başladıklarından daha disiplinli bitirdiler görüşmeyi.

UKK’li yoldaşlar direniş gruplarının sorumlularıyla birlikte önümüzdeki günlerde uygulanacak taktiği belirleyebildiler. Silahlı direniş talebi, erken olduğu gerekçesiyle reddedildi. Adamlar, tartışma sonucu, cephedeki durgunluk durumunun geçici olabileceğine ve kamptaki faşistlerin günlerinin sayılı olduğuna ikna oldular. Oyalama ve pasif direniş taktiği sürdürülecekti; daha binlerce insanı ölüme yollamak çok acı da olsa.

Kamp güvenliğinden Brendel geldi. Sessizce, Bochow ile konuştu. Onun yüzünde güçlü bir hareketlenme olmuştu. “Arkadaşlar” diye bağırdı, “cephe ilerlemeye başladı! Şimdi sağlam haberler aldık! Mühlhausen’in doğusunda şiddetli çatışmalar var! Langensalza ve Eisenach düştü!”

“Susun! Bağırmayın! Çıldırınız mı?” diye atıldı araya Kraemer ve oturdıkları banklardan ayağa fırlayan adamların gürültüsünü dizginledi.

* * *

Kraemer ertesi sabah erken saatlerde yeni emirler aldı. Birkaç saat içinde on bin kişi gidecekti, ardından bir on bin daha. Aynı gün sekiz yüz Sovyet savaş esirinden oluşan ayrı bir sevkıyatın yapılması da kararlaştırılmıştı.

Kışlalarda bağırışlar yükselmeye, emirler verilmeye başlanmıştı bile. Büyük sevkıyatlara eşlik edecek bölükler hazırlanıyordu. Eisenach’ın düşmesi, sevkıyatı bir kargaşaya dönüştürmüştü. Binlerce tutsak yürüyüşe hazırды. Kamp karman çormandı. Kraemer, blok kıcıemlileri ve kamp devriyesinden birkaç kişiyle ilk sevkıyatı hazırladığı ve SS kışlalarından çıkan uzun yürüyüş kolları, kampa doğru geldiği sırada UKK, 17. Blok’ta acil bir görüşme yapmak için toplandı.

Savaş esirlerinin gidişi, güçlü direniş gruplarının kaybı anlamına geliyordu. Savaş esirlerinin emre uymaları kararlaştırıldı. Amerikalıların saat saat ilerleme kaydedecekleri öngörüldüğünden, savaş esirleri, Amerikan öncü karakollarının bulunduğunu tahmin ettikleri yerlerde, refakatçi bölükleri alt ederek Amerikalılara ulaşmaya çalışacaklardı. Gruplar ancak kesici silahlar ve birkaç tane tabanca ile silahlendirilebilecekti. Silahları sakladıkları yerlerden çıkarıp getirme görevi Bochow’a verildi. Bu, yaşam ile ölüm arasında bir karardı. UKK’deki yoldaşlar, buluştukları gibi aceleyle ayrıldı birbirinden.

Fransızlar, Polonyalılar, Ruslar, Almanlar, Hollandalılar, Çekler, Avusturyalılar, Yugoslavlar, Romenler, Bulgarlar, Macarlar ve değişik birçok ulus, adam vermek zorundaydı. Bloklarda yığınlarca insan birbirine girmişti; yoğun bir uğultu, karmaşa, gürültü ve her dilden haykırışlar yükseliyordu.

Kampta çılgınca bir telaşla sürdürülen hazırlıkların arasına siren çığlıkları karıştı birden. Bombardıman alarmı! Herkes sevinç çığlıkları atarak koşa koşa bloklarına döndü. Hazırda duran SS'ler de son hızla kıışlarına döndü. Sıhhiye Birliği'ndeki 16 kişi de içtima alanından koşar adım geçti. Reineboth, kilitli demir kapının arkasından onlara seslendi: "Geri dönün!" 16 kişi bir an şaşkınlık gösterdi, sonra geriye dönerek içtima alanını bu kez yokuş aşağı koşarak geçti. İlk sıralardaki blokların pencerelerindeki tutsaklar birbirlerine seslendiler: "Sıhhiye Birliği'ni artık dışarı bırakmıyorlar!"

Köhn, adamlarını revire yollarken kendisi yoldan sapaarak yazıhaneye koştu. Kraemer'in kapısını açıp çılgın bir neşeyle bağırdı: "Heheheyy, av sona erdi!" Kapıyı yine arkasından hızla kapatarak adamlarının peşinden koşup onlara yetişti.

Kısa sürede kampın içi de dışı da süpürülmüş gibi ıssızlaştı. Uzaklardan bombaların tok sesleri duyuluyordu. Blokların duvarları zangırdıyor, tutsaklar ani bir fırtınaya uğrayıp bir çatının altında korunmaya çalışan insanlar gibi yan yana sokulmuş duruyorlardı. Katlayıp omuzlarına attıkları battaniyeleri, bedenlerine doladıkları ipe bağlanmış su ve yiyecek kapları, kollarının altında bir paket ya da karton kutuyla duruyor; dışarıdaki şaşırtıcı seslere kulak kabartıyorlardı. Bu gümbürtü ve patırtı nereden geliyordu? Erfurt'tan mı, yoksa Weimar'dan mı?

Kampın beton sığınaklarında Schwahl, Kluttig, We-

isangk, Reineboth, Kamloth ve subaylar bir aradaydılar. Siper hendekleri ve çukurları SS'lerle doluydu. Bombalar gümbürdedikçe boyunlarını eğiyorlardı. Güçlü bir şey onları bastırıyor gibiydi.

Bir saat süren suskunluk ve korku dolu bekleyiş bir saat daha uzadı. Tchlikenin geçtiğini haber veren siren çığlığı yükseldiğinde herkes ürkütülmüş hayvanlar gibi saklandığı yerden çıktı; kargaşa ve koşuşturma yine başladı. Düdükler çalınıyor, emirler veriliyordu. SS kolonları yeniden oluşturuldu. Schwahl ve emrindékiler hizmet binasına koşarak döndü. Reineboth rapor bürosuna girdi ve sesi yeniden duyulmaya başladı:

“Kamp kıdemlisi, derhal toplanılsın! Derhal toplanılsın!”

Daha alarm sırasında binlerce insan, kampı terk etmeyeceğine dair yemin etmişti kendi kendine. Şimdi emir zoruyla binler halinde kapıdan çıkartılmalarına izin veriyorlardı. Sayım yapılmıyordu, telaş fazlasıyla büyüktü. Kamp devriyesi ile birlikte, blokların arasında bulunan Kraemer, kaçmak isteyenleri engellemiyor, “Kaçın, belki de şansınız var ver şider” diyordu. Blok führerlerinden kimse aşağıya gelmedi ama, alanda toplanan kalabalıkla uğraşıyor ve bunları kapıdan çıkarmaya çalışıyorlardı. Son bir iteklemeden sonra kapı üstlerine kapandı.

Blok kıdemlilerinin birçoğu, gönüllü olarak bloklarıyla beraber sevkıyata katılmıştı. Geriye kalanları son kasırga geçtikten sonra boşalmış bir blokta topladı Kraemer.

“Bugün on bin kişi daha sevk edilecekmiş” diye bildirdi, yüzünde bitkinliğin izleri görülüyordu. Blok kıdemlilerinin çektikleri eziyet de yüzlerinde çizgi çizgi belli oluyordu.

“Hâlâ izin vermek zorunda mıyız buna? Direnişe geçemez miyiz? Kim bilir Amerikalılar ne kadar yakındadır?”

“Kim bilir” diye yorgun başını eğerek onayladı. “Dinleyin. Sevkıyatı *hazırlamayacağım*, bunu bilmelisiniz. Alarm

bize çok değerli saatler kazandırdı. Belki bugün ikinci bir alarm daha olur ve boşaltma yapamazlar artık. Belki de yeni bir sürekle avı düzenlerler. SS'in zorbalığı altında bulduğumuz sürece lanet olası emirleri yerine getirmem gerekiyor. Bu yüzden size ikinci sevkıyat için emri bildiriyorum, ama hazırlamayacağım artık, kampa saldırımları riskine rağmen. Beni anladınız mı?"

Kraemer, cevap vermelerini beklemedi, yüzlerinden okuyabiliyordu. "Sıkı durmalı, dayanmalıyız! Arkadaşlarınıza söyleyin."

Barınaklarına dönerken tedirgin tutsaklar tarafından durduruldu blok kıdemlileri. Çılgın söylentilerle altüst olmuşlardı: Buttstädt'e Amerikan paraşütleri inmiş, öncü karakollar Erfurt'a ilerliyormuş.

"Kesin bir şey biliyor musunuz? Bir şeyler öğrendiniz mi? Bugün bir sevkıyatın daha gönderilceği doğru mu?"

Sorular, ümitler, endişeler...

Tutsakları yıllar boyunca baskı altında tutan sıkı kamp disiplini, genel olarak son günlerin kargaşasında kaybolmuştu. Kimse yöneticilik ve yasaklara aldırımıyordu artık. Faşistler, güçlerini kaybetmiş, tutsaklar için de sadece boşaltma ve son anda yok edilme tehlikesi kalmıştı. Bochow, Kraemer'in eşliğinde Sovyet savaş esirlerinin bloğuna girdi. Bogorski ve direniş gruplarından birkaç sorumlu, Alman arkadaşlarıyla bloğun hela çukuruna gitti. Tabancaların beşini getirmişti Bochow; silahlar hızla askerlerin giysilerinin altında kayboldu.

Bogorski, basit bir plan hazırlamıştı. Sovyet direniş grupları yürüyüş kolunun kenarlarında yürüycek ve yan tarafları koruyacaklardı. Hedef, bir anda olabildiğince çok sayıda SS'i etkisiz kılmak ve silahlarına el koymaktı. Geriye kalan Kızıl Ordu mensupları derhal mücadeleye katılacaktı. Saldırı başarılı olursa, Thüringen ormanının yüksek-

lerine çıkıp buradan, yakındaki Amerikalılarla bağlantı kurmaya çalışacaklardı. Plan tutmazsa... “Neyse” dedi Bogorski rahatça, “görevimizi yapmış oluruz.” Sorumluları, silahları dağıtmaları için yolladı. Şimdi Alman arkadaşlarıyla yalnızdı. Veda etmek gerekiyordu.

Hiç konuşmadılar. Bogorski elini Kraemer’e uzattı, daha önce de yaptığı gibi sadece: “Yoldaş...” dedi. Ardından sarıldılar birbirlerine. Bogorski hiç konuşmadan ellerini omzuna koyduğunda Bochow’un içini ateş bastı. Bakışları, birer gözyaşı kristalinin arasından, hep birbirlerine karşı duydukları kardeşçe sevgiyle kenetlendi. Birbirlerine gü-lümsediler.

Kendilerine geldiklerinde acılı bir neşeyle konuştular.

“Sana bir şey vermeliyim daha: Küçük çocuk.”

“Sende mi?” diye sordu Kraemer şaşkınlıkla.

• Bogorski olumsuzlayarak başını salladı

“Yani yine de sen sakladın onu” diye sesini yükseltti Bochow, “ve bana doğruyu söylemedin...”

“Son kez söylüyorum: Çocuğu *ben* saklamadım.”

Dışarı çıktı, ama sonra hemen bir Kızıl Ordu askeriyle geri geldi.

“O” diyerek genç askeri işaret etti.

Asker gururla gülerек başını salladı. Geçmişte, tutsaklar revirinin arkasındaki SS domuz ağılında çalışmıştı genç asker. Bogorski’nin talimatı üzerine, çocuğu Zidkovski’nin yatağından “çalmış” ve gebe bir domuzun kulübesinde saklamıştı. Çocuk hâlâ oradaydı. Komandodaki tek bir tutsağın bile bundan haberi yoktu...

* * *

Az sonra Kraemer oraya gidiyordu. Bochow ile anlaşmıştı. Çocuk onun kaldığı 38. Blok’a götürülecekti.

Domuz ağılının komandosu da boşaltma nedeniyle ağır

bir kayba uğramış ve Kraemer'in içeri girdiği basit tahta kulübede sadece birkaç tutsak kalmıştı. Lafı dolandırma-
dan gelişinin sebebini açıkladı. Tutsaklar çocuğun yanların-
da saklandığını hayretle öğrendiler. Kraemer, onları uzun
süre şaşkınlıklarıyla bırakmadı. "Gel" diye çağırdı Polon-
yalı bir domuz bakıcısını ve onunla ağıla gitti.

Genç askerin tarif ettiği kulübenin önünde durdu. "Bu-
rada."

Huzursuzlanarak horuldayan dişi domuzun yanından,
emekleyerek içeri girdi Polonyalı. Gerçekten de arka taraf-
taki bir saman yığının içinde buldu çocuğu. Kraemer, çocu-
ğu yanında getirdiği bir battaniyeye sardı.

Bochow'un hazırladığı blok sakinleri, çocuğun gelişini sa-
bırsızlıkla beklediler. İçeri giren Kraemer'in peşinden odaya
doluştular. Bochow, paketi Kraemer'den teslim alarak masa-
nın üzerine yatırdı. Battaniyenin katlarını usulca açtı.

Çocuk titreyerek kıvrılmış, karşılarında yatıyordu: Ta-
mamen perişan ve kirliydi. Dehşete düşerek bakakaldılar.
Aç kalmış gibi görünmüyordu. Genç asker beslenmesiyle il-
gilenmişti, fakat çocuk pislik içindeydi ve iğrenç kokuyor-
du. Kraemer soluyarak doğruldu. "Bu şeyi yeniden bir in-
san haline getirmeye bakın..." Birkaç eliçabuk, hemen işe
koyuldu. Çocuğun üstündeki kirli paçavralar çıkarıldı, yı-
kanma bölmesinde temizlendi. Aralarında bir Polonyalı
vardı; ufaklığı sevgi sözcükleriyle anadilinde teselli etti ve
bir bezle titreyen küçük bedeni kuruladı. Ardından çocuğu
yatakhaneye götürüp ısınması için bir yatağa yatırdılar.
Ezik bir suskunlukla döşegın etrafını sarmıştı tutsaklar.
Bochow düşünceli bir tavırla başını salladı. "Bize çok sıkın-
tılı ve acı zamanlar yaşattı. Kluttig ve Reineboth hep peşin-
deydi. Bir paket gibi elden ele dolaştı. Şimdi yanımızda ve
sonuna kadar da yanımızda kalacak."

Bochow'un söylediklerini belki bazıları anlamamıştı. Es-

ki blok sakinlerinin arasına birçok yeni insan katılmıştı. Fransızlar, Polonyalılar, Çekler, Hollandalılar, Belçikalılar, Yahudiler, Ukraynalılar; rengarenk bir bileşim. Bochow, gözlerini kaldırdı ve karşısındaki yüzlerde karşılık bulan bir gülücük yaydı etrafına.

* * *

İkinci bir alarm, kampı yeniden felce uğrattı. Hiçbir ses; ne uzaktan gelen bombardıman sesinin ne de gökyüzündeki motor uğultusunun duyulduğu uzun saatler geçti. Bloklardaki hoparlörler susuyordu. Daha birkaç saat önce kargaşanın yaşandığı içtima alanı boş ve durgundu. Kulelerdeki nöbetçiler bile kımıldamıyordu. Her şey bir çöldeymiş gibi ölü bir hareketsizlik içindeydi. Bu sessizliğin içinde neredeydi savaş?

Günün geç saatlerine kadar böyle sürdü. Siren nihayet böğürmeye başlayıp doruklara ulaştığında, kamp zorlukla sıyrıldı hareketsizliğinden.

Alarm süresini yazıhanede geçiren Kraemer huzursuzlukla pencereden baktı. Yukarıda, giriş hâlâ sessizdi, ürkütücü bir sessizlikti bu! Ve on bin kişi gidecekti daha. Kraemer her an anonsun yapılmasını bekliyordu. O zaman yeni bir süreklilik başlayacaktı; çünkü sevkıyatı hazırlamak için hiçbir şey yapmamıştı. Ama herhangi bir şey de olmadı.

Tedirginliğini yatıştırmak için kendi kendine konuştu “Alarm iyi oldu, bir gün daha kazandık, artık boşaltmazlar.”

Buna rağmen yukarıda bir hareketlenme başlamıştı. Yazıhanedeki tutsaklar pencerelere koştu. Kışlalardan gelen bir SS bölüğü, dikenli tel boyunca yürüyerek kapıya doğru geliyordu.

“Ne oluyor?”

Reineboth’un sesi çınlamaya başladı: “Kamp kıdemlisi, savaş esirleriyle birlikte kapıya!”

Kraemer başını kaldırarak hoparlöre baktı, kendi kendine başını salladı, tahmin etmişti. Ağır adımlarla odasına geçerek paltosunu giydi.

Çağrı kampı canlandırmıştı. Tüm bloklardan koşarak dışarı çıkıyordu tutsaklar. Ve Kraemer vardığında, kalabalık, savaş esirlerinin kaldığı blokların önünde birikmişti. Bochow, Kodiczek, Pribula, Van Dalen kalabalıkla boğuşarak öne çıktılar. Kraemer ilk esirlerle birlikte bloktan çıktığında kitlede bir dalgalanma olduğunda bile sessizce yan yana durdular. Yürüyüş kolu oluşturuluyordu. En son Bogorski çıktı dışarıya. Üstünde tutsak elbisesi yoktu artık; diğer arkadaşları gibi o da Kızıl Ordu'ya ait yıpranmış savaş üniformasını giymişti.

Esirler, on kişilik kortejler halinde dizildiler.

Kraemer, hareket için işaret verdi; ardından, yürüyüş kolunun başına geçti. Bogorski ise durup yürüyüş kolunun önünden geçmesini bekledi. Gizli işbölümünü denetledi. Sonra gerideki kalabalığa döndü. "Görüşmek üzere, yoldaşlar" diye bağırdı Almanca. Tutsaklar el salladılar. UKK'li yoldaşları şapkalarını başlarından çekmiş öylece duruyorlardı. Bogorski, son kez sessiz bir bakış yönelterek selamladı onları.

800 asker, askeri düzen içinde hafifçe sallanan tipik adımlarla içtima alanına ilerledi. Blokların ara yollarında bekleyen tutsaklar artlarından baktı. Demir kapının kanatları açıldı. Yürüyüş kolu, durup yerinde saymak zorunda kaldı, sonra yeniden ilerledi; son adam da kapıdan çıktı. Kapı kapandı.

Hâlâ elinde tuttuğu şapkasını başına taktı Kraemer ve yavaşça, yeniden ıssızlaşmış alandan geçerek kampa döndü.

İkinci sevkıyat çağrılmadı artık ve gün, garip bir durgunlukla sona erdi.

İzleyen günlerde giderek daha çok düzensizleşiyordu boşaltma planı. Komutanın öngördüğü gibi, kampın tamamen boşaltılması mümkün değildi artık. Bombardıman alarmları gitgide sıklaşıyor, yapılmak istenen sevkıyatları birkaç saat için erteliyordu. Çoğu kez, sevkıyatların toplanmasına bile gerek duyulmuyordu. Alarmlar arasındaki molalarda, tutsaklar herhangi bir ayrıma tabi tutulmadan bloklarından gelişigüzel çıkarılıyor, içtima alanına kovalanıyordu. Kalabalık, yeterli sayıya ulaştığında kapıdan dışarı sürülüyordu. Oyalama taktiğine, sık sık çalarak boşaltmaların yapılmasını geciktiren bombardıman alarmlarına rağmen, o günlerde kamptan on binlerce insan çıkarılmıştı. Elli bin kişiden geriye yirmi bir bin kişi kalmıştı. Çözülme büyüyor, karmaşa artıyordu. Geriye kalan tutsaklar giderek daha büyük bir kararlılıkla boşaltmalara karşı mücadele ediyordu. Doğruluğu kanıtlanmayan haberler yüzünden herkes gergindi. Kısa zaman Amerikalıların Weimar'ın güneydoğusundaki Kahla'ya ulaştıkları söyleniyor, kimi zaman da Amerikan öncü tankları Erfurt'un kuzeydoğusunda görülmüş oluyordu. Bazı haberlere göre ise Amerikalıların Buttstädt'e girdiği iddia ediliyordu. Bu doğrulanmayan haber ve söylenti yığınının boşaltmaların durdurulacağı ve komutanın kampı Amerikalılara teslim edeceği dedikodusu da karışmıştı.

Bir sabah, erken saatlerde alarm verilmeden, kampın üzerinde iki Amerikan uçağı görüldü. Tutsaklar, bloklarından dışarı fırlayarak bağırıyorlar: "Geldiler, geldiler!"

Fakat uçaklar arazi üzerinde birkaç tur atıp geri döndü. Alarmlar sırasında bazen ölüm sessizliği yaşanıyor, bazen de siren susar susmaz barakaların ince duvarları uzak-taki çatışmanın gümbürtüsüyle sarsılıyordu. Sanki bomba ve top düellosu çok yakınlarda bir yerdeydi. Tutsaklar bü-

yük bir heyecanla kurtuluşu bekliyordu. Savaş dalgaları kampta yayılıyor ve sarsıyordu. Ve günler durmadan geçiyordu. Oradan oraya kovalanan kitle, kendisine saldıran yırtıcı bir hayvanın vahşi pençelerinden kurtulmak için kanayan binlerce yarasıyla savunmaya geçen devasa bir gövdeye benziyordu. Bu çaresiz mücadelenin tam ortasında; Kraemer, blok kıdemlileri ve kamp devriyesi duruyordu.

Sevkiyat kovalamacalarından biri sırasında çıkan kargaşadan yararlanan Bochow, Pribula ve Polonyalı direniş gruplarından birkaç kişi, tutsaklar revirinin ameliyat odasında saklandılar.

Geçmişte komutan, Kluttig'in ısrarı üzerine, kamptaki gizli bir radyo vericisini arattığında tutuklular gerçekten ellerinde olan bu aleti yok etmek zorunda kalmışlardı. Birkaç Polonyalı tutsak, şimdi aletin, titizlikle saklanan tek tek parçalarını yeniden birleştirmişlerdi. Verici için ameliyat odasının eskiden kalma paratoneriyle kamufle edilmiş bir anten bulunuyordu.

Kampta kovalamaca furyası estiğinde bu cesur adamlar, vericiden yardım çağrıları gönderdiler.

"SOS! SOS! Burası Buchenwald Toplama Kampı! Acil yardım gerekli! SOS! Burası Buchenwald Toplama Kampı!"
Bu çağrılar duyulacak mıydı?

* * *

UKK'li yoldaşlar daha aynı gece direniş gruplarındaki sorumluları yeniden topladılar. Yine boşalmış bloklardan birinde buluştular. Sovyet grupların kaybı nedeniyle değişikliklerin yapılması gerekiyordu. Olası bir ayaklanma sırasında komutanlık bölgesini etkisizleştirme görevini üstlenen Alman, Fransız, Çek ve Hollandalı grupların; SS kışkalarına hücum etmekle yükümlü Sovyet gruplarının görevini de üstlenmeleri gerekiyordu.

Cephenin durumu hakkında sağlam ve güvenilir haberler alamamışlardı. Buna rağmen kampta saatlerin sayılı olduğu, faşistlerin her an geri çekilebileceği havası yayılmıştı.

Cephe yakındı, hem de çok yakın! Buna hiç şüphe yoktu. Apar topar boşaltmalar, SS'in kaynama derecesine ulaşmış gerginliği ve gerilimi, sayısız söylenti ve haber, aralıkları giderek kısalan alarmlar, sayıları sürekli artan uçak filoları ve en başta, çarpışmaların açıkça işitilen gürültüsü; tüm bunlar birleştirildiğinde, durum bir tablo gibi göz önüne apaçık seriliyordu. Son kararın verileceği an gelip çatmıştı.

Bochow, bu durumu dile getirdi. Gözleri Pribula'yı buldu, doğrudan genç Polonyalı'ya hitap etti: "Sen sürekli sabırsızlığınla işimizi sık sık güçleştirdin, fakat buna rağmen disipline daima boyun eğdin. Bunun için sana teşekkür ediyorum, yoldaşım ve arkadaşım."

Bochow toplantıdakilerin ortasına geçti ve söylediklerini herkesin iyi duyabilmesi için bir masanın üstüne oturdu.

"Silahlı ayaklanma" dedi kısaca.

"İki olasılık var. Ya faşistlerin kaçıışı o kadar acele olacak ki kampı ortadan kaldırmaya fırsatları olmayacak ve o zaman dövüşmemize gerek kalmayacak; ya da son anda bizi yok etmeye kalkacaklar, ki, o zaman dövüşmek *zorunda* kalacağız. Her halükarda cephe, ona güvenerek ayaklanmayı göze alacak kadar yakın. Anlaşıldı mı?"

Kimse yanıt vermedi, birkaç kişi başıyla onayladı, fakat hepsi Bochow'a daha fazla yaklaştı. Bochow sesini biraz daha alçaltarak sürdürdü: "Faşistler tek başına kaldı. Ne ordudan ne uçaklardan; ne karadan ne de havadan yardım alabilirler. Schwahl'in şu ana kadar kampı neden yok etmeye kalkmadığını biliyoruz. Ama bu, son anda buna yeltenmeyeceği anlamına gelmez. Belki yarın bile olabilir, buna kesinlikle hazırlıklı olmalıyız."

Adamlar başlarını uzattılar.

“Yarın arkadaşlar, 2 No’lu alarm her an 3 No’luya dönüşebilir. Bu, bütün gruplar hareket haline geçecek ve silahlar ortaya çıkarılacak demektir. Sopa ve kesici aletlerin dışında 90 karabinamız, 200 molotofumuz, 16 el bombamız, 15 tabanca ve revolverimiz ve bir tane de makineli tüfeğimiz var. Bu sayı çok değil.”

Bochow, suskun yüzlere baktı.

“Mücadelemizi iki faktör kolaylaştıracak: Cephenin yakınlığı ve faşistlerin şaşkınlığı. Kaçışları her halükarda apar topar olacak, önce onlar ateş açsa da bu böyle. Anlaşıldı mı?”

Bochow iki elini alnına bastırdı.

“Olaylar nasıl gelişecek bilmiyoruz. Belki sadece kulelerden ateş ederler? Belki de kampa girerek blokları lav silahlarıyla yakarlar...”

“Belki, o göt heriflerin buna hiç fırsatı kalmaz” diye homurdandı Alman grup sorumlularından biri.

Alaycı sözler Bochow’un düşüncelerini böldü. Ellerini indirdi.

“Bizi hangi yoldan yok etmeye çalışırlarsa çalışsınlar, bizim savaşımız saldırgan olmalı. Dikenli telin içinde kalırsak, onların eline düşeriz, sadece hızlı bir yarma hareketi yaparsak şansımız olabilir.”

“Üç katlı güvenlik kordonu duruyorsa?” diye araya girdi biri.

Bochow başını hayır anlamında salladı. Onun yerine Pribula yanıt verdi.

“Faşistler kaçış halinde! Her şey çok hızlı olacak. Ateş edip kaçacaklar. O zaman nöbet zincirini niye bıraksınlar?”

“Doğru” diye onayladı Bochow. “Aynı anda hem ateş ederler hem de kaçarlarsa, o zaman güvenlik kordonu diye bir şey olmaz.”

Bunu hepsi kavradı.

“Kamptan çok hızlı çıkmalıyız. Bunun için gerekli gediği açmak, Polonyalı ve Yugoslav grupların görevi.”

Bu grupların sorumluları başlarını salladı, görevlerini biliyorlardı.

Birden, pencereye yerleştirdikleri gözcü uyardı. Hemen ışığı söndürdüler.

“Ne oldu?”

“Kapıdan bir kamyon giriyor.”

“Üstümüze mi geliyor?”

“Durdu.”

“Işık!” diye seslendi Bochow. Ampul yeniden yandı. “Yatakhaneye, çabuk! Yataklara girin!”

Masa ve bankların üzerinden atlayarak yatakhaneye koştular. Elbiselerini yırtarcasına çıkardılar. Üç katlı ranzalara atlayıp battaniyeleri üstlerine çektiler.

“Bir araba daha geliyor. Sola sapıyor.”

Işığı yeniden söndürdüler. Bochow gözcünün yanında kaldı.

Arabalar Krematoryum’a gidiyordu. Krematoryum’un scharführeri, arka kapıyı açtı. Araçlar içeri girdi. Schwahl, yanındakilerle birlikte fırınların bulunduğu bölmeye gitti. “Üç fırın da yanıyor mu?” diye sordu.

“Emrettiğiniz gibi” diye bildirdi scharführer.

“Başlayın öyleyse.”

SS’ler kamyonu boşalttı. Fırına, bir tepe oluşturacak kadar çok dosya taşındı ve ateşe atıldı.

“Yakıyorlar” diye fısıldadı gözcü.

Bochow, gözünü tahta karartma perdesinin gözetleme deliğine yapıştırdı. Krematoryum’un kapkara bacasından gökyüzüne kıvılcımlar püskürüyordu. Sayısız siyah kül parçası uçuşuyordu kızıl aydınlıkta. SS’ler deste deste taşıyor, Schwahl yanındakilerle birlikte durup seyrediyor, gerginlikle sigara içiyordu. Fırının kapağı açıldığında bir hayalet

gibi aydınlanıyorlardı. Scharführer bir maşayla ateşi kızdırdı. Schwahl sadece bir kez kıkırdadı. Wittig'e baktı.

“İyi akıl ettim değil mi?”

Emir subayı onayladı.

“Artık kimse bir şey kanıtlayamaz” diye homurdandı memnuniyetle Weisangk.

Bochow yaklaşık iki saat pencerenin başında oturdu. Nihayet arabaların gittiğini gördü. Çıktılar ve kapı, arkalarından kapandı. Kıvılcım demeti sönmeye yüz tuttu. Sadece arada bir, son nefeslerini veren ateşler bacadan püskürdü.

“Ne yakmış olabilirler?”

Bochow omuzlarını kaldırdı. “Ceset değildi...”

* * *

Gün, kuşkulu başladı. Artık kamptan dışarı çıkmalarına izin verilmeyen SS'in hizmetindeki komandolar bloklarına geri döndüler. Kampa bir gece önce getirdikleri yeni haberler rüzgar hızıyla yayılarak tansiyonu yükseltmişti. Erfurt düşmüştü, Amerikalılar Weimar'dan sadece 12 km. uzaklıktaydı. Durum her saat değişebilirdi. Tutsaklar, kaçmak zorunda kaldıklarında, faşistlerin kampı hiç zarar vermeden terk edeceğine inanmıyordu. Yeni bir boşaltma da imkansız gibiydi. Bunun için Amerikalılar fazlasıyla yakındı, ama bir kitle katliamına engel olacak kadar yakında değillerdi. Belirsizlik, zamanla atbaşı gidiyordu. Tehlikeli bir olayın gerçekleşmediği her saat, sürekli tehditten koparılıp kazanılmış bir zaman parçasıydı.

Bochow, Runki'yi saklandığı yerden çıkarma zamanının geldiğine karar verdi. Yaşamla ölüm arasında karar vermek zorunda kalabilecekleri saat her an gelebileceği için orada kalmasının ne anlamı vardı? Yerdeki delikten arkadaşlarının sevinç gösterisi eşliğinde çıktı Runki; zayıflamış ve sakalları uzamıştı. Blok kıdemlisi kürsüsünün üstünde, bir

tutsak elbisesinden bozularak çabucak hazırlanan giysileri içindeki çocuk oturuyordu. Runki'ye insan paketini uzattılar: "İşte, en genç arkadaşımız!"

* * *

Kamp devriyesinin özel birlikleri, gizli yerlerinden, kaçış sırasında kullanılacak aletleri; küsküleri ve elektrik yüklü dikenli tel için yalıtılmış kerpetenleri, demir çubukları çıkardılar. Kamp devriyesinin diğer birimleri, kampın kuzey yamacındaki açık arazide geziniyor, ayaklanma için haftalar öncesinden yapılan hazırlıkları denetliyordular.

Doğal tümseklerin, etrafa dağılmış ağaç kütüklerinin ve tek tük çalılıkların arasına tahtalar, kalaslar ve artık kullanılmayan birkaç kapı gizlenmişti. Orada rastlantıyla duruyormuş gibi görünen kimi eski püskü eşyalar ve inşaat malzemesi artıklarıyla kimse ilgilenmiyordu. Bunlar günü gelince, tarafsız bölgeyle aralarındaki engelleri aşmak için işe kele yapmaya yarayacaktı.

Bloklardaki direniş grupları emre hazır bekliyordu. Ani bir motor gürültüsüyle tutsaklar bloklarından fırladı. Binlerce tutsak yollarda durup gökyüzüne baktı. İşte Amerikan bombardıman uçakları yine oradaydı. İki, üç, dört... Kamp üzerinde çember çizip batıya, Weimar yönüne doğru uzaklaştılar. Yine alarm verilmemişti. Uzaktan patlama sesleri duyuldu. Bombalar Weimar'a mı düşüyordu? Çatışma sesleri artıyor, atışlar tok ve yabanıl seslerle gümbürdüüyordu.

Kraemer, Bochow ve birkaç grup sorumlusu ile birlikte kendi küçük odasındaydı. Sinirleri olağanüstü gerilmiş, gümbürtüye kulak kesilmişlerdi. Bunca gürültüye rağmen cephe yakında değil miydi? Kamp civarındaki ölü sessizlik ürkütücü ve dayanılmazdı. Adamlar tek söz etmediler. Boş içtima alanına bakıyorlardı. Kulelerdeki nöbetçiler kaskatı kesilmiş duruyor, sesleri çıkmıyordu. Girişin üstündeki ana

kulede bazukalar görülebiliyordu. Diğer kulelerdeki makineliler tüfeklerin namluları tetiklerine basılınayı bekliyordu. Ve her şey hareketsiz, donuk, korkunçtu...

Bochow'un, rengi solmuştu. Artık dayanamıyordu. An-sızın, pencereden uzaklaşarak odanın içinde volta atmaya başladı. Dayanma gücünün sınırlarına varan bir Alman grup sorumlusu yumruğunu pencere pervazına indirdi. "Lanet olsun" dedi. "Bir şeyler olmalı..."

Kraemer homurdandı.

Bochow durdu ve dikkatle kulak kabarttı. Atış sesleri açıkça duyuluyordu. Yakın, felaket yakındaydı...

Birden, sabah saat 10 sıralarında sessizliği Reineboth'un sesi parçaladı.

"Kamp kıdemlisi ve tüm blok kıdemlileri derhal kapıya!"

Tutsaklar koşturuyor, bağılıyor, çağırıyordu! Geride kalan blok kıdemlileri yazıhanenin önünde toplandı, soluk yüzlerinde heyecan vardı. Kraemer odasından çıktı.

"Gidelim..."

Yukarıda, kapıda bir süre beklediler. Blokların arasındaki yollarda tutsaklar yukarıya bakıyordu. Nöbetçi blok devriyesi demir kapıyı açtı; Reineboth girdi. Yanında başka kimse yoktu. Ağzında tuhaf, zoraki bir gülümseme vardı.

Kraemer karşısına geçerek tek mil verdi. Reineboth acele etmedi. Domuz derisi eldivenlerini aheste aheste taktı, parmak kısımlarını sıvazlayarak düzeltti. Ellerini arkasına koydu, top atışlarına merakla kulak kabarttı. Hazır ola geçmiş blok kıdemlilerinin sıralarına göz gezdirdi, sonunda ağzını açtı: "Beyler..." alayla gülümsüyordu, "gitmemiz gerek. Saat 12'ye kadar kamp boşaltılmış olacak."

Kraemer'in ceketinin düğmesinden tuttu. "Saat 12'ye kadar! Beni anladınız mı, sayın general? Dakikası dakikasına kamp hazır olacak. Yürümeye hazır, yoksa!.." Reineboth, düğmeye zarif bir fiske attı, dönüp kapıdan çıktı.

Bochow blok kıdemlileriyle birlikte kampa geri döndüğünde kafasında düşünceler uçuşuyordu. Cephe yaklaşmıştı! Oyalamayla kazanılacak her saat hayat kurtarabilecekti. Reineboth'un fiskesi tehlike işaretiydi; şimdiye kadar karşılaşılan tehlikelerin hepsinden çok daha büyük... Bu tehlike ile kampı sarsan top gümbürtüsü arasında seçim yapılmalıydı.

Blok kıdemlilerinin çevresi yazıhanenin önünde tutsaklar tarafından sarıldı. Yeni haber kampa kısa sürede yayıldı. "Saat 12'de bütün kamp boşaltılacak!"

Herkes kargaşa içinde bağırıyordu. "Gitmiyoruz! Gitmiyoruz! Gitmiyoruz!"

Bochow, Kraemer'in yanında kaldı.

"Ya şimdi? Şimdi ne olacak? 3 No'lu alarm mı?"

Bochow şapkasını başından çıkarıp elleriyle başını sıvazladı. Karar vermek zordu, çok zordu...

3 No'lu alarm? Daha değil, hayır, daha değil! Beklemeli.

* * *

Güneş yükseliyordu. Mavi gökyüzü yumuşak havayla oynuyor ve ilkbahar aydınlığı, hem yakını hem de uzakları güzelleştiriyordu.

Kampta kimse görünmüyordu, sanki her şey ölmüştü. Sessizlik, yırtıcı bir hayvanın yumuşak pençeleriyle blokların etrafında dolaşıyordu sinsice. Tutsaklar içeride, suskun bir bekleyişteydi.

Birçoğu yürüyüş için hazırды. Hela çukurlarında küçük kümelenmeler oluşmuştu. Bir sigara elden ele dolaştırılıyordu.

17. Blok'ta direniş gruplarının sorumluları toplanırken UKK'li yoldaşlar da Kraemer'in yanındaydı. Grup üyeleri bloklarda, tutsakların arasında oturuyor, onlarla birlikte konuşmadan bekliyordu.

Kampın en gizli yerlerinde kamp devriyesine bağlı

adamlar, silahları gizlendikleri yerden çıkarmaya hazır, bekliyordu.

12'ye daha yarım saat vardı.

Riomand sigara dağıttı. Kraemer başını sallayarak reddetti; sigara içmiyordu.

“Bir kaçış yolları daha olmalı” dedi Bochow. “Yoksa boşaltma yapmazlardı.”

Birden kafasında endişeler doğdu. Grup sorumlularını 17. Blok'a yerleştirmekle doğru mu yapmıştı? Kampın direnişine karşılık yine bir kovalamaca başlatılırsa ne olacaktı? O zaman önderlerin SS'in eline düşme tehlikesi doğmayacak mıydı? Bochow UKK'deki yoldaşlarına danıştı. Yerleştirmeyi dağıtacak vakitleri hâlâ vardı. Bochow bu konumlanışı değiştirdi. Yoldaşlardan birini 17. Blok'a gönderdi. Orada toplananlar bloklarına geri döndü. SS, direnişe silahla cevap verirse, o zaman yeni emre göre ilk ateş sesi sinyal olacaktı. Bu durumda silahlar bir çırpıda dağıtılmalı, gruplar belirlenen görev yerlerini alarak mücadeleye geçmeliydi. Görüşme sona ermişti. UKK dağıldı.

Bochow da kendi bloğuna döndü. Kraemer yalnız kaldı.

Saat 12!

Gerilim son haddine varmıştı.

Saat 12.05! Hâlâ bir şey yok. Kapıdaki sessizlik sürüyordu.

Ellerini ceplerine gömen Kraemer, odasında bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Bloklarda derin bir sessizlik vardı.

Saat 12.10!

Birden, beklenen ama yine de ansızın ve kırbaç gibi gelen Reineboth'un sesi hoparlörde çınladı:

“Kamp kıdemlisi! Toplanılsın!”

Kraemer durdu, boynunu, sanki ensesine bir darbe bekler gibi öne eğmişti; Anons yineleni, bu kez daha sert, daha keskindi: “Derhal toplanın!”

Bloklarda uğultu başladı.

“Sakin olun arkadaşlar, sakin olun!”

Saat 12.15!

Güneş parlıyordu. Sevecen bulutlar gökyüzünde tüy gibisi uçuşuyordu.

Saat 12.20!

Hoparlör kükredi:

“Kamp nerede? Derhal toplanın”

Kraemer hâlâ aynı noktada duruyordu. Şimdi ağır ağır döndü ve masaya oturdu. Dirseklerini genişçe ayırarak alnını yumruklarına dayadı.

Bloklardaki uğultu dondu. Tutsaklar pencerelerdeydi, boşluktan başka bir şey görmüyorlardı.

İçtima alanının kenarında dizili bloklarda, tutsaklar birden hareketlendi. Birbirlerinin omuzlarından, kocaman gözlerle kapıya baktılar.

Kraemer de ayağa fırlayıp pencereye koşmuştu.

İki araba içtima alanına gelip durdu. İlk arabadan iki kişi atladı. Kluttig ve Kamloth'u tanıdı Kraemer. İkinci arabadan Schwahl, Weisangk ve Wittig indi.

İşte geliyorlardı! Birkaç yüz SS kapıdan girmişti. Kamloth emirler verdi. Makineli tüfekler kuruldu, şeritler takıldı. Makineli tüfeklerin arkasına hafif makineli ve bazukalı bir SS kordonu yerleşti.

Kraemer, nabzının yakıcı atışlarının şakaklarını zorladığını duydu.

Ateş açılırsa, ilk önce, ön sıralardaki bloklar tehdit altındaydı. Tutsaklar panikle pencerelerden kaçıştı.

“Başlıyor, başlıyor!”

Kaçmak istiyor, masa ve bankların altına saklanıyorlardı!

Birkaç cesur tutsak pencerelerde kalıp bağırdı: “Komutan kampa giriyor!”

Kraemer alelacele sahneyi inceledi. Ana kulede ve diğer kulelerde hareketlenmeler vardı. Nöbetçiler makineli tüfekleri hazırlamış, namlularını bloklara doğrultmuştu.

Kraemer dışarı fırladı!

Arabalar son blok sırasına kadar gelip durmuştu. Kraemer bunlara doğru koştu. Arabadan ilk atlayan Kluttig oldu ve önüne gelen ilk bloğa girdi. 38. Blok'tu bu!

Schwahl arabadan indi.

“Tutsaklar neden çıkmıyor?” diye bağırdı Kraemer’e.

* * *

Kluttig, kapıyı hızla açtı ve odaya daldı. Gözleri, kalın gözlük camlarının ardından sivri oklar gibi fırlıyordu, içeriği bir çırpıda gözden geçirdi. Tüm tutsaklar, SS aniden belirlince ayağa kalkmıştı. Runki çabucak arkaya gizlendi. Kluttig çenesini öne çıkarıp suskun adamları tek tek süzmeye başladı. Birden gözleri büyüdü. Karşısında duran iki tutukluyu yana iterek bir adım ilerledi. Blok kıdemlisinin masasının üstündeki çocuğu görmüştü! Titreyen çocuk, kendisini kollarıyla saran Bochow’a tutunuyordu korkuyla. Kluttig ağzını açtı, adem elması yükseldi. Bochow kımıldamadan duruyordu. Tutsaklar donup kalmıştı. Birden ciyakladı Kluttig: “Demek öyle ha?!”

Bir hamleyle silahını çekti.

O an beklenmedik bir şey oldu. Saniyeden çok kısa bir sürede Kluttig’in çevresinde bir boşluk oluştu. Çocuğun önünde tutsaklardan bir duvar örülmüştü. Tek bir kelime, tek bir ses çıkmamıştı. Adamlar gözlerini Kluttig’e dikmiş, soluklarını tutmuş duruyorlardı.

SS, arkasında bir şey hissetmiş gibi birden döndü. Tutsaklar omuz omuza verip çıkışı kapatmışlardı.

Kluttig tek başına kısıtılmıştı.

Çevresinde suskun yüzler, sarkan kollar, sıkılı yumruk-

lar. Gözler, her hareketini dikkatle izliyordu. Kluttig pusuya düşmüş gibiydi. Etrafında bekleyen, tetikte duran şeyi duyumsadı, tehlike altındaydı. Ateş etmek? Birden tabancasını ateş etmek için doğrulttu.

O zaman yine beklenmedik bir şey oldu. Kapının önünde duran, gizli grupların üyesi tutsaklar kenara çekildi. Kapı yolu açılmıştı... Bu, sessiz bir meydan okumaydı. Kluttig'in sert elmacık kemiklerinde ateşli lekeler oluşmuştu. Dili tutulmuş, damağı kurumuştu. "Demek bu böyle..." diye tısladı. Bir sıçrayışta kapıya vardı.

* * *

Kraemer'i komutanın yanında görünce birkaç blok kıdemlisi yanlarına gelmişti.

"Tutsaklar neden toplanmıyor?" diye bağırdı bir kez daha Schwahl.

Kraemer öne çıktı: "Trenleri ve yürüyüş kollarını bombalayan alçak uçuş uçaklarından korkuyorlar."

Schwahl omuzlarını oynatıp yumruklarını beline dayadı: "Siz bizim korumamız altındasınız. Size yarım saat daha veriyorum. Kamp toplanmazsa, silah zoruyla boşalttırırım."

Kluttig koşarak yanlarına vardığında sirenler böğürmeye başladı. Öyle aniden başlamıştı ki, Schwahl arabaya atladı. Sirenin uluyan sesi alçalıp yükseliyordu.

"Hauptstrumführer" diye bağırdı Kamloth arabadan.

Öfkeden kudurmuş Kluttig, Kraemer'in üstüne atılarak yüzünün ortasına bir yumruk indirdi, bağıırıyordu: "İt, lanet olası!"

Kraemer sendeledi.

Kluttig arabaya atladı, tabancasını kaldırdı; bir blok kıdemlisi haykırdı, o anda tetiğe bastı Kluttig. Sonra bir daha, bir daha. Kurşunlar peş peşe patladı. Kraemer iki kolunu sanki hızla uzaklaşan arabanın arkasından atılmak ister

gibi havaya savurdu, yüzükoyun düştü, yerde yuvarlandı. Siren hâlâ bağıırıyordu.

Etraftaki bloklardan tutsaklar fırlayıp gelmişti. Bochow kalabalığı yarararak ilerledi, Kraemer'in üzerine eğildi. "Çabuk, revire."

Ters çevrilmiş bir bankı sedye diye kullanarak Kraemer'i Köhn'ün yanına götürdüler.

Ön taraftaki bloklardan silah sesleri işitilmemişti. Pencerelerdeki tutsaklar arabaların geri döndüğünü görmüştü. Hızla yanlarından geçerken Kamloth, huzursuz SS'lere emir yağdırdı.

Siren yorularak sustu.

Pencerelerdeki tutsaklar, SS'lerin, silahlarını toplayıp koşar adım kapıdan çıktığını görünce sevinç çığlıkları attı.

"Kaçıyorlar, kaçıyorlar!"

* * *

Kraemer'i getiren Bochow ve blok kıdemlileri endişeli bir suskunlukla yaralının yatırıldığı masanın etrafını sarmıştı.

Köhn sakin ve kesin hareketlerle işini yapıyordu. Kraemer'in göğsünde yan yana açılan yaralardan, kurşunları sondayla çıkardı. Yaraları temizledi, iki hastabakıcı da sargıları sardı.

"Hayati tehlike var mı?"

Köhn konuşmadan musluğun yanına gitti, ellerini yıka-dı, soruyu soran Bochow'a döndü ve başını olumsuzlayarak salladı. "Kluttig gibileri onu öldüremez..."

* * *

Alarm iki saattir sürüyordu. Tutsaklar sevinçli bir bekle-yiş içinde bir arada oturuyordu. Dışarıda cehennemi bir çarpışma olmalıydı. Gümbürtüler kesintisiz sürüyor; patla-malar, infilak sesleri sürekli yaklaşıyordu.

Kraemer'i bakıcıların odasındaki bir yatağa yatırmışlardı. Köhn yanında oturmuş uyanmasını bekliyordu. Nihayet kımıldadı yaralı ve gözlerini açtı.

"Ha? Ne oluyor?" diye sordu kabaca ve karşısında eski aktörün yüzünü görünce şaşırdı.

"Alarm" diye yanıtladı sevecenlikle Köhn.

"Bana ne oldu, bilmek istiyorum."

"Önemli bir şey değil. Öğle saatinde heyecanlanmadım. Gel ihtiyar delikanlı, bir şeyler iç."

Köhn kolunu Kraemer'in boynundan geçirdi ve bardağı ağzına götürdü.

"Dikkat sıcak" diye uyardı.

Kraemer bir yudum aldı, tadına vardı ve Köhn'e hayretle bakakaldı. O, içtenlikle göz kırptı: "İç."

Kraemer, yudumu yudum içti, zevkten inleyerek arkasına yaslandı. "Ulan, bu şeyi de nereden buldun?"

"Bana asla soru sormamalısın" diye cevapladı Köhn gizemle.

Kahve canlandırıcı etkisini açıkça gösterdi.

"Anlat bakalım bana ne oldu?" diye sordu Kraemer.

"Kluttig, duvar kağıdına birkaç delik açtı. Ama üç gün içinde eskisi gibi böğürebileceksin yeniden."

Kluttig'in adı geçince Kraemer tamamen kendine geldi. "Dışarıda ne oluyor?"

"Alarm, söylemiştim ya sana. Duymuyor musun?" Yakından gelen gümbürtüye kulak kabarttılar.

"Başka bir şey oldu mu?"

"Evet."

"Ne?"

"SS'ler aksesuarlarını toplayıp kaçtılar."

Kraemer gözlerini kırıştırarak, gülümseyen aktörün yüzüne baktı ve kızdı. "Sen ne diyorsun böyle? Üç gün içinde mi? Kesinlikle olmaz! Kalkmak istiyorum. Haydi." Kraemer

kalkmaya yeltenince inleyerek uzandı yeniden. Köhn sevecenlikle sırttı: “Yo, yoo, oğlum, yavaş, yavaş ol biraz...”

* * *

Tehlike geçti işareti gelmedi. Saatler geçmesine rağmen alarm hâlâ kampa çöküp kalmıştı.

Akşama doğru siren yeniden böğürdü. İkinci alarm; oysa daha birincisi sona ermemişti. Hava karardı ve karanlıkla birlikte kampta ürkütücü bir hava yayıldı; tehlike, blokların etrafında tetikte bekliyordu. Tek bir tutsak bile uyumayı aklına getirmiyordu. Koğuştta, yatakhane oturmuyor, ışık yakmaya cesaret edemiyorlardı. Kimi bloklarda mavi bir ampul yanıyordu. Bazen irkilerek doğruluyor, gözleriyle karanlıkta birbirlerini arıyorlardı. Dışarıda gürültü vardı. Havada, hızla yaklaşan ve elle tutulacak kadar yakın uçakların uğultuları dolaşıyordu. Başlar, blok çatısının kirişlerine uzanıyor, kımıldamadan kulak kabartıyordu. Uğultu gümbürtüye dönüştü, kanatlar blokların üstünden kükreyerek geçiyor; uzakta karanlıktan nasıl doğduysa, aynı hızla yutuluyordu.

Ve ürkütücü sessizlik yeniden başladı.

Uçaklar geri mi dönüyordu? Acaba Alman uçakları mıydı? Hedeflerini karanlıkta mı arıyorlardı? Blokların yerini saptamışlar mıydı? Her dakika patlayıcılarla yüklü gibi tehlikeliydi. Hâlâ alarm var mıydı? Yoksa yok muydu?

Ve akşam geceye döndü.

* * *

Komutanlık binasının önünde arabalar duruyordu. Kluttig'in arabası da aralarındaydı. O da Kamloth, Weisangk, Wittig ile birlikte Schwahl'in odasında idi. Konferans masasının arkasında, köşede Reineboth duruyordu, yüzü bembeyazdı; çünkü burada, dağılmanın son perdesi

oylanıyordu. Telefonun tiz çığılığı kapışmayı böldü. Schwahl ahizeyi hızla çekerek kulağına götürdü, eli titriyordu. Kendini tanıttı, bağırdı: “Duyamıyorum, tekrarlayın.” Tüm yüzüyle birlikte dinliyordu. Kluttig öfkeyle Reineboth’a atılıp tısladı: “Pislik, zavallı ödle!” Kamloth, Kluttig’i kolundan çekerek Reineboth’tan uzaklaştırdı.

“Buyurun işte” diye cıyakladı Kluttig, Schwahl’in ahizeyi çatala fırlattığını görünce, “Şu pısırikların bana söyleyecekleri bir şey kaldı mı?”

Fiziksel olarak daha güçlü olan Kamloth, Kluttig’i kendine doğru şiddetle çevirerek ona tehditkar şekilde baktı. “Pısırik değiliz biz, anlıyor musun? Schwahl haklı.” Kluttig, Kamloth’un elinden kurtuldu, üniformasını çekiştirerek düzeltti; tüm vücudu titriyor, tıksırıyordu: “Haklıymış, o diplomat, o memur, o hapishane aynasızı...” Kendisine karşı olanların yüzlerine tek tek baktı ve bağırmaya başladı: “Ayak takımısınız siz, ödle bir ayak takımı!”

“Yoksa sen kalınkafalılığı cesaret mi sanıyorsun?” dedi, destekleyicilerini arkasına alan Schwahl, sonra da Kluttig’in karşısına geçti. “Alarının engel olmasına seviniyorum... Beyler, şu anda son haberleri aldım. Kuvvetlerimizin öncü birlikleri Thüringen Ormanı’nda üstün kuvvetlere sahip düşmanla şiddetli çarpışmalar halinde. Alçak uçuş uçakları Weimar İstasyonu’ndaki katarların lokomotiflerini havaya uçurdu. Buyrun! Peki şimdi ne olacak?”

“Peki şimdi?” diye cıyakladı Kluttig. “Şimdi kamptaki pislik bit gibi postumuza oturdu!”

Schwahl, aklını yitirmiş gibi başını sallıyordu: “Ne de olsa bitler en iyi tanıklarımıdır benim.” Kollarını genişçe açarak diğerlerine döndü: “Biz de insanız beyler, değil mi?”

“Korkak bir köpeksin sen. Seni kurşuna dizmek gerek!”

Kluttig, tabancasını cebinden çıkardı. Kamloth fırlayarak araya girdi ve Kluttig’in kolunu kıvırdı. Kluttig hırılıyor,

gözleri, kalın camların arkasından kıvılcımlar saçıyordu. Hızlı bir hareketle tabancayı yerine yerleştirdi, diğerleri kendilerine gelemeden kapıdan fırlayıp çıkmıştı bile.

“Bir bu eksikti” diye derin bir nefes aldı Weisangk. Komutanlığı yeniden ele alan Schwahl kaldığı yerden dolaşmaya devam etti. “Beyler, bu son gece. Yarına hazırlıklarımızı yapalım.”

Kluttig, karartılmış farlarla hızla araziden çıkarak lojmanlara gitti. Zweiling’in evinin önünde durdu. Hortense geceliğinin üstüne bir manto atarak dışarı çıktı.

“Yükleriniz” diye tısladı Kluttig ve yanından geçerek içeri girdi.

Zweiling masada duruyor ve bir bavul hazırlıyordu.

“Hazırlanın hadi” diye çıkıştı Kluttig, şaşkına dönen adama. “Yük nerede?”

İçeri giren Hortense, Zweiling’den daha çabuk kavradı durumu. “İşte burada. Ben hemen üstüme bir şeyler giyeyim.” Yatak odasına girdi.

“Çıkaralım şunları!”

Afallamış ve ne olup bittiğini anlayamamış durumda olan Zweiling gözlerini kırptırdı, ama Kluttig bir koliyi çekiştirmeye başlamıştı bile. “Hadi, hadi, el at!”

Koliyi arabaya yerleştirdiler. Hortense bir bavul daha getirdi. Kluttig, Zweiling’i eve kovaladı. “On dakika sonra yine buradayım gelip seni alacağım.” Hortense’yi arabaya itekledi.

Ani bir frenle kendi evinin önünde durdu; içeri koşup iki bavul getirdi ve bagaja yerleştirdi. “Gidiyoruz, bin!” diye üsteledi.

“Ya Zweiling?”

Kluttig arabaya atladı ve motoru açtı.

“Boşver onu! Evet ne yapıyorsun?”

O zaman Hortense arabaya atlayıp kapıyı kapattı. Klut-

tig glmek istedi, ama sadece hırıldadı. Kadını, direksiyonun üzerinden kendine çekerek hırsyla kucakladı: “İşte, niye olmasın?”

Hortense, ellerin vücudunu yoklamasına istekle izin verdi.

Kluttig, kendini şehvetten güçlükle kurtardı ve kadını koltuğa itti. Vitesi ayarlayıp gazladı.

* * *

Mandrill, gazinoda aynı masada oturduğı Meisgeier ve Brauer ile içiyordu. Sarhoş blok ve komando führerleri güruhu ortalıkta ne var ne yok silip süpürüyordu. Raflarda ne kadar şişe varsa devriliyor, fıçıların musluklarından ne akıyorsa içiliyordu. Her şey çığrından çıkmıştı. Bgryor, ortalığı gürültüye boğuyorlardı. Daha az sarhoş olmayan Meisgeier ve Brauer korkak komutana ve karşısında secdeye gelen Kamloth’a kızıp svdler. Sıska Meisgeier’in iek bozuğı yüzü solgundu ezik bir sesle söylendi. “Bu heriflerin hepsi aak! Bana kalsa burada kimse canlı kalmazdı. Yarın kaçmamız gerek, belki de bu gece.”

Kabadayı Brauer kükreyerek elindeki şişeyle masaya vurdu. “Sana söyleyeyim mi, cezaevi aynasız sana yarın zindanını boşaltma emri verecek. U kuşum u...”

Mandrill’in gözleri kayınıştı ama dimdik oturuyordu. “Benim zindanımda olan her şey benimdir.”

“Bravo!” diye bağırdı Meisgeier, “Mandrill, yaman adamsın! Hepimiz senden korkardık zaten. Yaman adamsın!”

Mandrill’in elleri, iki tahta parçası gibi masanın üstünde duruyordu. “Benim zindanımda olan hiçbir şeyi başkasının almasına izin vermem. Ne Schwahl’in ne de başkasının!”

Meisgeier, Mandrill’i yumruğıyla dürtükledi ve elleriyle bir boğma işareti yaptı: “Böyle mi yani?”

Brauer işbirlikçi bir tavırla ne doğıru eğildi: “Yarın?”

Mandrill, göz ucuyla baktı ona: “Şimdi.” Brauer’i güçlü

eliyle tutarak kendine çekti: “Böyle bir iş için ayık olmak lazım.” Brauer başını salladı: “Ben zaten ayığım.” Meisgeier şapkasını alnından ensesine itti. Mandrill ayağa kalktı.

Förste gelişlerini duydu. Soyunmadan uzandığı döşeginden atladı ve hücresinin kapısına yapışarak kulak kabarttı.

Meisgeier, tabancasını çekmişti. Mandrill onu tekrar kılıfına soktu. “Zindanda ateş etmek yasak.”

İkisiyle birlikte kendi odasına gitti. Bir sandıktan ağır bir İngiliz anahtarıyla sağlam, dört köşeli bir demir çubuk çıkararak ikisine verdi. “Kan görmeye dayanmam” dedi, ağzının kenarında ince bir çizgi belirdi. Koridora çıktılar ve hücrelerden birinin kapısını açtılar.

Förste kapısının arkasında, tutunmak için gerekerek kaldırdığı kollarıyla, çarmıha gerilmiş gibi duruyordu. Nefes nefeseydi.

Hücredeki dört tutsak, kapı açılıp da mavi idare lambasının ışığında Mandrill ve iki SS görüldüğünde ayağa fırladı.

Brauer ve Meisgeier, ellerindeki aletlerle iki tutsağı yere serdi. Diğer ikisi de daha ne olduğunu anlayamadan güçlü darbelerin etkisiyle yığılıp kaldılar. İki adam, son hırıltı da kesilinceye kadar vurmaya devam etti. Diğer hücrelerde kalanlar, çırpınmaları, ıkınma, inilti ve hırıltıları duymuşlardı. Birden 5 No’lu hücreye komşu hücreden biri bağırmaya başladı. İnsanüstü, yüksek ve tiz bir sestir bu. Bir ikincisi daha katıldı bağırıya.

Höfel ve Kropinski, boyunlarını uzatıp gözlerini karanlığa diktiler. Çığlıklar hücrelerine dolmuştu.

Mandrill küfrederek hücrenin kapısını açtı, bağırarak tutsağı sürükleyerek dışarı çekti. İki scharführer de içerdekilere saldırarak vahşi darbelerle adamları yere serdi.

Mandrill yakaladığı bağırarak adamı, koridoru kapatan kapıya doğru sürüklüyordu. Haykıranın başını demir çerçeveye bastırıp kapıyı, boynunu sıkıştırarak şekilde kurbanın üstüne kapattı. Boğuk bir hırıltıyla beden gevşedi.

Mandrill boğulan adamı hücre sine sürükledi, dövülerek öldürülenlerin üstüne attı. “Bağırtıdan hiç hoşlanmam” diyerek kapıyı kapattı.

Meisgeier’in dudakları öldürme hırsıyla titriyordu. Brauer 5 No’lu hücrenin sürgüsünü çekmek istediğinde, Mandrill engelledi onu. “Onların hesabını ben göreceğim.”

Bir sıçrayışla başka bir hücrenin önüne geldi, “Dikkat, burada altı tane var.”

Kapıyı dinledi, içerisi sessizdi.

Meisgeier ve Brauer vurmaya hazırlandılar. Mandrill, bir an daha bekledi, sonra kapıyı hışımla açtı. Bir kişi hücreden fırladı, hemen peşinden beş kişi daha. Brauer böğürüyordu. Mandrill, üstünde bir yumak insanla birlikte yere yuvarlanmıştı. SS’ler yumağa çılgınca girdi. Çaresiz tutukluların gücü yetmiyordu. Ayı kuvvetinde olan Mandrill saldırganlardan kurtulup birinin üstüne çöktü. Gırtlığını sıkıyor, başını beton zemine vuruyordu.

Dehşet verici mücadele sadece birkaç dakika sürdü. Şimdi, bir deri bir kemik kalmış tutukluların cansız bedenleri yatıyordu yerde.

Beklenmedik karşı koyuş Brauer’i çılgına çevirmişti. Sarhoş, öldürme hırsıyla yanıp tutuşarak koridorda ilerliyor, bağıırıyordu: “Diğer domuzlar nerede?”

Höfel ve Kropinski, hücrenin bir köşesine sinmişlerdi. Dehşet dolu bir ifadeyle atılmaya hazır bekliyorlardı.

Förste de atılmaya hazırdı hücre sinde. Benim yanıma gelirlerse, diye düşündü, benim yanıma gelirlerse... Düşünceleri, ölüm korkusuyla aldığı kararla durdu: Hücre sine girecek olan ilk kişinin gırtlığına yapışacaktı. Ama hücre si açılmadı.

* * *

Sabah gecenin ürkütücü karanlığından emekleyerek sıyrıldı. Hava siyahtan koyu griye dönüştü hantallıkla. Hücre-

sindeki döşekte oturuyordu Förste. Bütün gece ölümünü beklemişti. Mandrill, olan bitene tanık olduğu için sağ bırakmayacaktı onu. Bunu biliyordu.

Sabah, griliğin üstüne yürüyordu. Soluk ışık, hücrenin duvarlarına gözler kondurdu. Gri ve suskun bakıyordu duvar ona. Yalnız ve çaresizdi Förste. Zindanda yaşadığı gibi ölecekti. İnsanca direnişinin son kalıntıları da bu korkunç gecede yok edilmişti. Yine de varlığının külleri altından gizli bir kıvılcım ısıldıyordu hâlâ. Ümit, bu kıvılcımı üfleyerek canlı tutuyor, Förste çaresizce kurtulma olanağı arıyordu. Fazla zamanı kalmamıştı. Sabah, duvarlara tırmanmayı sürdürdükçe zaman daralıyordu. Hücrede kaybolsaydı, Mandrill'in gırtlığına atlasaydı. Ya da zindanda saklanabilecek herhangi bir köşe bulabilseydi....

Benzer şeyleri Höfel ile Kropinski de düşünüyordu. Ölüm, o gece, tüylerini diken diken ederek üzerlerinden teget geçmişti. Zindanda hayatta kalanın bir tek kendileri olduğunu biliyorlardı. Çünkü en son onlar öldürülecekti. Birbirlerine sokulmuşlardı, biri ötekine sığınıyordu. Hücre penceresinden sızan sabahın soluk ışığında birbirlerinin yüzünü görebiliyorlardı. Her biri diğerinin suratında hastalıklı, büyük, kocaman açılmış gözler ve can korkusundan çoğalmış çizgiler, köşeye sıkışmış bir ifade görüyordu.

Kropinski fısıldadı:

“Belki Mandrill artık yoktur? Belki gitmiştir?”

Höfel hiddetle karşı çıktı. “O daha burada. Biliyorum bunu, hissediyorum. Hepsi kaçmış olsaydı, bizi diğerleriyle birlikte öldürürlerdi. Yanımıza gelecek daha. Bugün gelecek...”

Höfel'in gergin bakışı çıplak hücreyi dolaşıp kapıda asılı kaldı. Neredeyse hücrenin tüm genişliğini kaplıyordu.

“Dinle Marian, şöyle yapacağız.”

Höfel, kapının yanındaki köşeye sokuldu. “Ben burada duracağım sen orada.” Höfel, karşı köşeyi işaret etti. Kro-

pinski o köşeye girerek sırtını dayadı.

“İçeri girdiğinde hemen gırtlğından yakalayıp sıkacaksın. Yapabilecek misin?”

Mülayim Kropinski değışti. Gözlerini kıstı, alt çenesini ileri doğru uzattı ve elleri, ağır ağır açılıp kapandı.

“Ben eğilip, ayaklarını çekeceğim. Hayır!” diye püskürdü Höfel, “Öyle değil! İçeri girdiğinde tüm gücümle midesine bir yumruk atacağım, bu soluğunu kesecek sen de gırtlğını sıkacaksın.”

Ateşli gözlerle bakıştılar, yüzlerinde birbirlerinin iradelerini ve güçlerini ölçtüler, iyice duvara dayanarak beklediler, beklediler...

* * *

Hava aydınlandı. Bu gece, daha önce hiç olmadığı kadar savaşı:ı yankısıyla sarsılmıştı. Çünkü Erfurt düşmüş, böylece, ilerleyen Amerikalıların son darbeyi indireceğı Weimar’a doğru giden yol açılmıştı.

Kesintisiz gümbürtü giderek artıyordu. Kampın etrafındaki bölgenin tümü savaş alanına dönmüştü.

Fakat, geriye kalan 21 bin tutsağın, bu huzursuz gecede, zindanı dehşetli bir katliamın kasıp kavurduğundan ve kışı ilk kıranın korkunç Kluttig olduğundan haberi yoktu. SS subaylarının hararetli kaçış hazırlıkları yaptığından, arabalarını hazır beklettiklerinden haberleri yoktu. Amerikalıların eline düşmek istemiyorlarsa hemen bugün kaçmalıydı faşistler.

Ama hâlâ oradaydılar. Kulelerin üstünde hâlâ çift nöbetçi vardı; kapkara siluetleri sabahın artan aydınlığında giderek daha net seçilebiliyordu; kaputlarının, dondurucu nemli soğuşa karşı dikilmiş yakaları ve hareketsizlikleriyle her zamanki gibi tehditkardılar.

Bir emirle makineli tüfeklere, bazukalara ve lav püskür-

tücülerine bir dokunuşla başlayan on dakika yoğun ateş, dikenli teller arasındaki tüm hayatı yok etmeye yeterdi.

Bu felaketi silahlı ayaklanmayı başlatarak zamanında önlemek, UKK'nin sabahın ilk ışıklarıyla verdiği son karardı. Bu andan itibaren, askeri sorumlu olarak Bochow'un vereceği emirler geçerliydi sadece.

Grup sorumluları, onun emri üzerine, bloklarında harekete hazır bekliyordu. Silahların saklandığı yerler, kamp devriyesi tarafından tutulmuştu yeniden. Bazı görevliler, kulelerdeki nöbetçilerden olabildiğince saklanarak kampın kuzeyindeki vadiyi sürekli gözetim altında tutuyordu. Hatta sahra dürbünleri ile donatılmışlardı.

Uzaktan gök gürültüsü gibi gümbürtüler duyuluyordu. Bombaların düştüğü yerler bazen o kadar yakındı ki, sanki dikenli telin sadece birkaç yüz metre ötesinde patlıyordu. Huzursuzluk tutsakları erkenden bloklarından çıkardı. Yollarda bekliyor, kuşkulu bakışlarla kapı ve kuleleri gözetliyorlardı. Birden her şey hareketlendi. Aydınlanan gökyüzünde beliren bir dizi Amerikan avcı uçağı kampın üzerinden hızla geçti. Tutsaklar sevinçle haykırdılar: "Geliyorlar, geliyorlar!" Ama uçaklar ufukta kayboldu. Bochow da birkaç yoldaşıyla birlikte dışarı fırladı ve hızla uzaklaşan uçakların ardından baktı. Yanında Pribula, elleri cebinde duruyor, dudaklarını sıkıyordu.

"Sen neden hep son dakikayı bekliyorsun?" diye söylendi homurdanarak.

Bochow cevap vermedi, son derece gerilmişti. Bombalar giderek kısalan aralarla patlıyordu. Makineli tüfek tarakaları uzaktan yakından duyuldu.

* * *

Saat dokuzda Zweiling kampa geldi. Silahların ortaya çıkarılacağı zaman Pippig'in sakladığı silahları getirme gö-

revini üstlenen ve Elbise Deposunun yakınlarında bekleyen kamp devriyesinden Müller ve Brendel, Zweiling'i izlediler. Bu herif orada ne arıyordu.

Saat 9.30'da, koştuktan nefes nefese kalan kamp güvenlikçisi bir gözcü Bochow'a kuzeyde, uzaktaki tepelerden birinde tankların hareketlerinin görülebildiğini bildirdi. Hangi tanklar; faşistlerin mi Amerikalıların mı? Kaçış hareketleri miydi bunlar yoksa saldırı mı? Bu belirlenememişti daha, demek ki beklemek gerekiyordu.

* * *

Zweiling, Kluttig'in geri gelmesini boşuna beklemişti. Sabah olduğunda Zweiling'in, oyuna getirildiğinden, karısının hauptstrumführer ile kaçıp gittiğinden hiç kuşkusu kalmamıştı. Sitede korkunç bir kargaşa yaşanıyordu. SS'ler, kadınlar, çocuklar son hağdine kadar yüklenmiş arabaların arasında sövüp sayarak itişiyorlardı. Tek başına kalmış Zweiling odasında duruyordu. Artık kendi başına kaçıp güvenliğini sağlaması gerekiyordu. Ne yapacağını bilmeksizin etrafına bakınıyor, acısını küfrederek kusuyordu: "Alçaklar." Kötü bir el hareketiyle öfkesini savuşturdu, onu alt edemeyeceklerdi; aklına bir fikir geldi. Elbise Deposuna bu yüzden gitmişti. Yazıhanede, tutsak personelin dosyalarını karıştırdı. Masaya yığıldığı belgelerin arasından titreyen parmaklarıyla bir şeyler arıyordu.

* * *

Förste, hücresinde, kımıldamaya cesaret edemedi hâlâ aynı yerde oturuyordu. Artık onun için bir çıkış yolu, bir kurtuluş olanağı yoktu. Yüreğinde derin bir acı duyarak, zindandaki hayali varlığını yıllardır sürdürmesinin onu güçlendirmediyi ve bir savaşçıdan başka her şey olduğunu kendine itiraf etmek zorunda kaldı. Yine de bir avuntu-

su vardı: İyî bir insan olarak kalabilmişti, mütevazî bir sevinçle, artık kendisiyle beraber ölecek olan Höfel ve Kropinski için yaptığı iyilikleri düşündü. O da ölecek, isimleri ve sayıları bilinmeyen orduya katılacaktı.

Bedeni gelecekte daha güzel bir dünyayı yeşertecek olan toprağa karışacaktı. Belki yaşamın amacı da buydu. Kamp havaya uçurulduğunda, yok olmuş olacaktı...

* * *

Avcı uçakları kampın üzerinden geçeli tam bir saat olmuştu ki, tutsakların daha önce hiç görmediği bir uçak ortaya çıktı. Yavaş ve alçaktan gidip geliyordu. Kulelerdeki nöbetçiler tasayla uçağı izliyor, birbirlerine heyecanla sesleniyorlardı. Blokların arasında duran tutsaklar da tuhaf şeye bakakalmıştı. Amerikan uçağı, hedefleri saptayan bir topçu keşif uçağıydı. Sadece tutsakları değil, SS'i de heyecanlandırmıştı. Motosikletli SS'ler dikenli tel boyunca koşturuyor, bağırarak kulelerdeki nöbetçilere Kamloth'un son emirlerini tekrarlıyorlardı.

* * *

Zweiling, aradığını buldu. Fakat kendisini sadece sahte kağıtlarla kamufle etmeyecekti. Bir yığın eski tutsak elbisesinin arasından birini seçip üniformasıyla değiştirdi.

Birden dehşete kapılarak irkildi. Arkasında biri duruyordu. Wurach! Zweiling'in saçları, hortlak görmüş gibi diken diken oldu.

"Burada ne arıyorsun?"

Saklandığı yerden çıkan ve hauptscharführeri tutsak giysileri içinde gören Wurach tısladı:

"Demek böyle yapacaksın, it..." Zweiling geriye sıçradı: "Defol burdan!"

Wurach saldırmak üzere ileri atıldı. Zweiling silahını çekti.

Müller ve Brendel silah sesleri duydu. Bu da neydi? Bakıştılar. “Hadi içeri!”

Koşarak içeri girip, merdivenleri çıktılar. Elbise Deposu kilitliydi. Güçlü tekmelerle kapıyı kırdılar.

“Eller yukarı!”

Tabancasını hâlâ elinde tutan Zweiling şaşırarak kollarını kaldırdı. Kamp güvenlikçileri ona atıldı. Vurulan Wurach yerde yatıyordu.

* * *

Schwahl’in benzi atmış, çenesi zangır zangır titriyordu. Kamloth’a bağırdı: “Çıldırdın mı sen?”

Kamloth, birlik çekilmeden on beş dakika önce, bloklara ateş açma emri vermişti.

“Derhal emri geri çek. Hepimizi ipe götüreceksin!”

Kamloth hiddetle küfretti: “Kıçımı yala, zaten her şey mahvoldu.”

“Bok herif, lanet olası!” diye böğürdü Weisangk.

Kamloth’un göbeğine attığı yumruktan sendeledi, “Ne yaparsanız yapın.” Şapkasını eğip alnına çekti. “Ben çekip gidiyorum.”

Schwahl tükenmiş bir vaziyette bir koltuğa çöktü. Dışarıda Kamloth’un arabasının motoru homurdandı. Üç, dört patlama sesi çok yakınlarda gümbürdedi. Schwahl ayağa fırladı. Şaşkınlıkla Weisangk’a baktı. “Ya şimdi? Şimdi ne olacak?”

Weisangk çaresizce başını salladı. Schwahl yazı masasının yanına sıçradı, çekmeceleri açtı, ceplerine kağıtları ve belgeleri tıktırdı, paltosunu üstüne, şapkasını başına geçirdi. “Çıkalım hadi” diye höykürdü.

Reineboth, penceresinden, komutanın arabasının son hızla uzaklaştığını gördü. “Schwahl kaçıyor!” diye bağırdı yanındaki Mandrill’e.

Förste titreyerek hücresinde duruyor, Mandrill'in koridorda ilerleyen sert adımlarını duyuyordu. Kapısının sürgüsü açıldı. "Çık buradan!"

Förste, Mandrill'in yüzündeki soğuk telaşı gördü. Dirençsiz insan söz dinleyerek hücresinde dışarı süzüldü. Gece öldürülenlerin cesetleri koridorda yatıyordu. Mandrill yumruklayarak Förste'yi odasına kovaladı ve bir sandığı işaret etti: "Her şeyi topla!" Förste'nin kanat çırpın yüreği korkuyla sindi. Boyun eğerek çekmece ve dolapları boşaltmaya başladı.

* * *

Müller ve Brendel, Zweiling'i bir köşeye diktiler. Şimdi yazı masasını bir kenara itip halıyı kaldırıyorlardı. Brendel, Zweiling'in başında, ondan aldığı tabancayla beklerken, Müller, yanlarında getirdikleri keskiyle döşeme tahtalarını kaldırıyor. Silahlar ortaya çıkınca gözleri büyüdü Zweiling'in.

"Şaşırdı mı değil mi?" diye güldü Brendel küçümseyerek ve gururla.

Zweiling'in çenesi sallandı: "Bunu ben bilmiyordum..."

"Biz de zaten sana bundan bahsetmemiştik" diye alay etti Brendel. Müller elindeki tabancaları Zweiling'in burnunun önünde salladı: "Ama bir SS'in kıcı en güvenli kapaktır..." Tabancaları ceplerine soktu. "Silahları erken çıkardık, emir gelmedi daha, ne yapacağız şimdi?"

Brendel omuzlarını kaldırdı: "Emir gelene kadar bekleyelim."

"Ya bunu ne yapacağız?"

"Bu da bizimle bekleyecek, o bizim ilk esirimiz."

Zweiling dizlerindeki direnci kaybederek çöktü. Brendel onu tuttu yukarı kaldırıp duvara dayadı:

"Düz dur, bok herif."

Ön sıradaki blokların pencerelerinde duran tutsaklar kapıyı gözlüyordu. Telaşlı bir hareketlilik vardı. SS'ler nizamiyeden dışarı birtakım sandıklar taşıyıp bir kamyonu yüklediklerini izlediler. Bu hummalı faaliyeti yöneten Reineboth telaşla oraya buraya koşuşturuyordu. Mandrill zindandan çıkıp arabaya paketler attı.

Tutsaklar, "Bunlar toplanıyor" diye fısıldaştı heyecanla.

Förste'nin göğsüne umarsız bir kramp girdi. Yerine getirmesi gereken son işini yapıyordu. Mandrill kaçmaya hazırlanıyordu. Förste'nin tüm duyuları, son kurtuluş şansını yakalayabilmek için sonuna kadar yoğunlaşmıştı.

Ama ne yapmalıydı, ne yapabilirdi? Mandrill onu saniyeden çok kısa bir süre yalnız bıraktığında çılgınca çalışıyor görünüp bir çıkış yolu bulmak için paralanıyordu. Bir hücreye kapanabilir miydi, zindanın herhangi bir yerinde saklanabilir ya da kaçabilir miydi? O an oda kapısının dış tarafındaki anahtar: fark etti. Boğuk bir çığlığa benzer bir korku geçip gitti Förste'nin içinden. Bu bir kurtuluş olanağı mıydı?

Mandrill, scharführerle birlikte aceleyle yanına geldi. Sandığı arabaya götürdüler. Förste, birkaç saniye içinde karanarını verdi. Bir sıçrayışta kapının yanındaydı, anahtarı çekti, odaya girdi ve kapıyı içeriden kilitledi. Bütün vücudu titreyerek kapının yanındaki duvara yapıştırdı kendini. Damarlarındaki kan çağıldıyordu. Bu korkunç anda bir şey oldu. İsrail'in borusu üflenmiş gibi, boğuk bir ses tınladı ve iliklerine kadar işledi. Bu düşmanın yaklaştığını duyurarak SS'leri uyaran alarmdı. Ürkünç ses herkesin içine işledi, bloklardaki tutsakların soluğu kesildi. Bochow ve yoldaşları bloktan dışarı fırlamış, üzerlerine yağın boğuk sirenin altında duruyorlardı. İsrail'in borusu SS arazisinde her şeyi birbirine kattı. SS birliklerini kışlalarından dışarı süpürdü,

gelişigüzel oluşturulmuş yürüyüş düzeninde koşarak uzaklaşıyorlardı. Soğukkanlılıklarını kaybeden SS'ler kaçıyordu. Kapıdaki yüklü kamyon viraj alarak, caddedeki kargaşa ve kalabalığa daldı. Reineboth bağıırıyordu!

Mandrill zindana koştu, böğürerek kilitli kapıyı salladı ve tekmeledi. Reineboth yanma geldi. "Gidelim, gidelim!" diye bağırdı. Sonra, kudurmuş Mandrill'i beklemeden dışarı fırladı, motosikletini çalıştırdı, bir kez daha bağırdı: "Mandrill!"

Sonra oturağa atladı, motor kükrediğinde koşarak geldi Mandrill, motosikletin selesine atladı. Araç uluyarak uzaklaştı.

Kilitli odanın bir köşesinde dizüstü çökmüştü Förste. Son gücünü de engel olmaya çalışmadığı gözyaşlarıyla akıttı. Hayatının en tatlı anı bu gözyaşlarındaydı. Höfel ve Kropinski, hücre kapısının arkasında, sinirleri son derece hassaslaşmış, çaresizlik içinde karar verdikleri gibi, girenin üstüne atılmaya hazır bekliyorlardı. Telaşlı gürültüleri, suru İsrail'in çıkardığı sesi ve Reineboth'un haykırışlarını işitmişlerdi. Mandrill'in böğürtüsü, kapıyı tekmelemesinin ardından gürültü ve patırtı da koridorda yutulmuş gibi kaybolup gitmişti.

Kropinski, kapının yanındaki köşede durdu; elleri, iki açık kanca gibi anlam veremedikleri sessizliğin içine uzanmıştı. Ölümüne mahkum bu iki insan, nefes almaya cesaret edemiyordu. İhtiyatlı böcek antenleri gibi sessizliği yoklayan, yüreklerindeki o ufacık ümide baş eğmeye ise hiç mi hiç cüret edemiyorlardı.

* * *

Daha siren, çevredeki çatışmaların gümbürtü ve çatırtısının ortasında ulumaya devam ederken grup sorumluları 17. Blok'a koşmuşlardı. Yollar ürkmüş tutsaklarla doluydu.

Hepsi, Bochow ve diğer UKK'li yoldaşlar karar vermişlerdi:
Vakit gelmişti!

Sanki demir çanı kudretle titreten tokmak, saatin 12 olduğunu duyuruyordu.

“3 No’lu alarm! Silahlar çıkarılacak! Gruplar görev yerlerine. Yarma derhal başlatılacak!” diye emretti Bochow.

Pribula yumruklarını başının üstüne çekti hızla. Tek bir ses çıkaramadı, oysa tüm bedeni rahatlatıcı bir çığlığa susamıştı. Grup sorumlularıyla birlikte koşarak uzaklaştı.

Bloklarda birden yüksek sesli komutlar işitildi.

“Bütün gruplar toplansın!”

Şaşkın tutsaklar daha ne olduğunu anlayamadan, blokların önünde derli toplu bölükler oluştu. Ortaya çıkışlarının yarattığı şaşkınlığa aldırmaksızın koşar adım uzaklaştı gruplar. Belirli bloklara, revire ve kalorifer borularının ve atık su kanallarının bulunduğu her yere. Buralarda, önceden yerleşmiş kamp güvenlikçileri bekliyordu. Zeminler kaldırılıyor, duvarlar yıkılıyor, kazma ve küreklerle çukurlar açılıyordu. Her yerden ama her yerden silahlar çıkıyordu ortaya; silahlar, silahlar!

Pribula ve Polonyalı gruplardaki arkadaşları revir pencerelerindeki saksıları parçalıyor, yağlı bezlerin içinden karabinaları çıkarıyorlardı.

Gruplardan biri, bir makineli tüfekle birlikte yazıhaneye doğru koştu. Giriş binasının tam karsısında bulunan Kraemer’in odasına yerleştirdiler onu. Bochow komutayı ele aldı.

Kamp, doruk noktasına ulaşan heyecandan çalkalandı.

Birkaç dakika içinde silahlanma tamamlanmış, gruplar önceden belirlenen konumlarını almıştı. Gereğinden bir dakika bile fazla beklenmedi artık, ilk silahlar kuzey yamacında patlamıştı bile. Kurşunlar korkuya kapılmış nöbetçilerin başlarının etrafında vızıldıyordu.

Fırtına koptu!

Kuzey yamacındaki gruplar açık arazinin üstünde koşarak tarafsız hatta doğru koştular. Alman ve Yugoslav birlikler, oradaki kulelere açtıkları isabetli ateşle kanatları koruyordu. Pribula'nın önderliğindeki Polonyalı gruplar, hendek ve engellerin üstüne tahtaları ve kapıları atmışlardı bile. Dikenli teller beş altı yerden birden kesildi. Pribula ve adamları çılgın zafer naraları atarak deliklerden dışarı çıktılar. Uzaktaki kulelerden üzerlerine makineli tüfeklerle ateş edildi, fakat oradaki Alman ve Yugoslav gruplar ateş eden ve el bombalarını gelişigüzel fırlatan nöbetçileri kıstırdılar. Kulelere, gürültülü bir ses çıkararak patlayan molo-tof şişeleri attılar. Parlayan alevler nöbetçileri kulelerden inmeye zorladı. Pribula bir grupta birlikte kulelerden birine girmişti, kısa bir güreşmeden sonra nöbetçiler alt edildi. Pribula makineli tüfeği çevirdi ve henüz ele geçirilmemiş kulelere salvo atışı yaptı.

Kuzey yamacındaki yarma hareketiyle aynı anda, giriş kapısına saldırıldı. Makineli tüfeğin başındaki Riomand, koruyucu pencerenin arkasına gizlenmişti. Ana kulenin platformunu kesik kesik salvo atışına tuttu. Nöbetçilerden biri vuruldu. Kollarını havaya kaldırarak yere yığıldı. Diğer nöbetçiler açılan ateşten şaşkına dönüp eğilmişlerdi.

Sadece saniyeler geçti. İlk sıradaki bloklardan tutsaklar grup grup fırladı. Silahlılar birçok dilde savaş naraları atarak alanda koşuyordu: Almanlar, Fransızlar, Çekler, Hollandalılar.

Riomand'ın makineli tüfeği, kapının iki yanındaki kulelere öfkeli ateşler kusuyordu. Bu koruyucu ateşin altında kamp devriyesinin özel birimleri kapıya vardı. Demirdöküm kapıyı küskülerle kırdılar.

"Ateş kes!" diye bağırdı Bochow, Riomand'a ve makineli tüfek, öfkesine anında hakim oldu. Kapıda, özel birimler neredeyse aynı anda ana kuleye çıkan merdivenleri tırmandılar. Diğer gruplardan yüzlerce adam da açılan kapı-

dan çıktı. Hücuma geçen tutsakların üstüne el bombaları atılıyor, makineli tüfekler takırdıyordu ama dışarı çıkanlar arı sürüsü gibi kulelere üşüşüyordu. Bu savaş naralarına, dikenli teller boyunca süren hengame ve takırtıya, dışarıdan gelen savaş uğultuları karışıyordu. Dağın arkasından sarı-gri dumanlar gökyüzüne yükseldi. Keşif uçağı ortaya yeniden çıkmıştı. Şimdi neredeyse kampın tam tepesinde ağır ağır çember çiziyordu. Alçak uçuş uçakları pike yapıyor, makineli tüfek tarakaları açıkça duyuluyordu. Kaçan faşist tanklara ateş ediliyordu.

Komutanlarının terk ettiği ve bu ani saldırıdan şaşkına dönen nöbetçiler bu hücumla başa çıkamadılar. Tutsakların yıllarca dizginlediği öfke infilak etmişti. Gözle görülecek kadar yakınlaşan cepheyle, ele geçirdikleri her silahla, söktükleri her makineli tüfekle çılgına dönmüş ve savaşma cesareti artmış binlerce tutsağın arasında köşeye sıkışmış nöbetçilerin hücumu karşı koyacak moral gücü kalmamıştı. Kaçamayan, esir alınıyor; teslim olmak istemeyen, öldürülüyordu. Kuleler teker teker tutsaklar tarafından ele geçiriliyor ve derhal işgal ediliyordu.

* * *

Kraemer aniden ortadan kaybolmuştu. Getirilen yaralılarla uğraşan Köhn, yanına koşan bakıcılara bağırdı: "Geri zekalılar dikkat etmediniz! Akciğerinde iki kurşun yarası var! Herif kan kaybından ölsün mü? Koşun! Arayın onu! Buraya getirin!"

Hiçbir yardım görmeden yerinden gizlice kaçmayı nasıl başaramıştı Kraemer?

Üstünde sadece iç çamaşırlarıyla, paltosunu üstüne atarak gözetlenmediği bir anda ordan uzaklaşmıştı. Güçlkle soluyarak ve sendeleyerek 38. Blok'a girdi. İnleyerek bir banka çöktü. Bloкта kalan ve direniş gruplarına dahil ol-

mayan tutsaklar etrafını çevirdi, "Nereden geliyorsun?"

Kraemer bitkin soluyor, yüksek ateşi gözlerinde parlıyordu.

"Ulan Walter, hemen revire dön."

Kraemer, onu desteklemeye çalışan Runki'yi bir kenara itti isteksizce. "Çek ellerini!" Fakat Runki uzaklaşmadı.

"Yaralarının ölümcül olduğunu farkında değil misin?"

Diğerleri de yardım etmek istedi.

"Çekilin!" diye homurdandı Kraemer. "Burada kalıyormum!"

Tutsaklara baktı, kendisi için duydukları endişeyi görmüyordu. Dışarıdan gelen patlamalara ve gürültülere dikkatle kulak kesildi.

"Lanet olsun! Son anda beni bulmak zorundaydı sanki..."

"Walter, kendini korursan yine iyi olacaksın."

Runki elini hafifçe omzuna koydu.

"O solucan nerede, çocuk? Onu size getirmişt看. Nereye sakladınız?"

Birkaç kişi yatakhaneye koştu. Çocuğu getirip dizlerinin arasına koydu.

Kraemer'in hatları gevşedi. İçine sıcaklık aktı, güldü, küçük kafayı okşadı. "Küçük uğurböceği..."

Kraemer birden yumuşak bir sesle yakardı: "Burada kal-mama izin verin, arkadaşlar. Yanınızda kalayım. Oldukça iyiyim."

Bir saman çuvalı getirip masayla bank arasına da sırtı için bir destek koydular. Kraemer minettarlıkla arkasını dayadı ve kendisine anaçça davranan Runki'ye güldü: "Hey, Otto, yaşlı kurt..."

Runki gülümsüyor ve hafif hafif sırtına vuruyordu Kraemer'in.

Her zamanki gibi, bu adamların birbirlerine söyleyeceği çok şey olduğunda kelimeler kısırlaşıyordu. Fakat Kraemer'in

kaba ama içten seslenişi ve Runki'nin beceriksiz şefkatiyle dile getiremedikleri, şimdi dışarıda olup bitenlerde dile gelmişti. Gürültü ve silah sesleri bunları anlamlandırıyordu.

Kraemer gözlerini kapattı.

* * *

Riomand ilk salvoyu yukarı yolladığında, binlerce insanın koşarak attığı çığlıklar yükseldiğinde, hâlâ bitkinlikle yerde yatmakta olan Förste ayağa fırlamıştı. Zindandaki odanın penceresinden hücumu görmüş ve bu inanılmaz manzara karşısında bağırını yırtan bir haykırış koparmıştı. Demir kapı kırılır kırılmaz dışarı fırladı. Cesetlerin üstünden tökezleyerek 5 No'lu hücreye koştu.

Höfel ile Kropinski kapıyı çılgınca yumruklayıp bağırıyordu. Förste sürgüyü çekti fakat hücre kilitliydi. Bochow, Riomand, Kodiczek, Van Dale'n birden ortaya çıktı. Ortalık saçılmış cesetleri görünce duraksadılar. Bochow, loş koridora bağırdı: "Höfel, Kropinski! Neredesiniz?"

"Burda! Burda!"

Förste onlara doğru koştu. "Kapı kilitli, anahtarım yok!"

Bochow hücrenin önüne sıçradı. "Benim, Bochow. Beni duyuyor musunuz?"

"Evet, evet, evet! Ah Tanrım! Herbert! Evet, evet, evet, seni duyuyoruz!"

"Kapıdan uzaklaşın. Kilide ateş edeceğim!"

Bochow silahım çekti.

"Dikkat ateş ediyorum!"

Kurşunlar patladı. Bochow şarjörü boşalttı. Kuvvetlerini birleştirerek kapıya yüklenip çektiler. Parçalanan kilit sallanıp takırdadı. Höfel ve Kropinski de içerden abanmışlardı. Kapı açıldı ve iki adam sendeleyerek dışarı düştü. Adamlar onları havada yakaladı. Höfel soluk soluğa Bochow'un kollarında asılı kaldı.

Yüzlerce tutsak, blokların çatısına tırmanmıştı, yollar kaynıyordu. Büyük bir keşmekeş yaşıyordu. Çılgınca bir coşkuya kapılmış tutsaklar, dikenli teli yaran, dışarı fırlayan, kulelere tırmanan ve platformlarda ortaya çıkan dövüşçüleri görüyorlardı.

“Kuleleri ele geçiriyorlar!”

Yüzlercesi, kuzey yamacındaki açık araziye koştu. Hottelstedt’e giden vadide bir değirmen yanıyordu. Giderek kısalan aralıklarla gümbürdüyordu bombalar. Gökyüzüne dumanlar yükseliyordu, tutsaklar, sopa, taş ve dallarla, arazide ne bulurlarsa onlarla silahlanarak tarafsız bölgeye doğru koşuyor, engelleri aşıyor ve bağırarak deliklerden dışarı çıkıyorlardı. Yakalanan SS’ler, açılan deliklerden kampa sokularak kalabalığın kulakları sağır edici bağırması arasında sürükleniyor, dikenli telle çevrili 17. Blok’a sokuluyordu. Burada, ele geçirilmiş karabinalarla silahlanmış tutsak nöbetçiler hazır duruyordu. Müller ve Brendel, titreyen Zweiling’i ilk esir olarak bu bloka sokmuşlardı.

Pribula ve grubu, ormana girip Hottelstedt’e giden yola çıktılar.

* * *

Bu arada Bochow ve yoldaşları, kurtarılanları Mandrill’in odasına getirdiler. Zindan direnişçilerle dolmuştu. Birkaçı, cesetleri koridordan zindanın banyosuna taşıdılar. Höfel ve Kropinski yatağın üstünde oturuyordu. Förste onlara bir tas su getirdi. Bitkin adamlar canlandırıcı sıvıyı içtiler.

Bir haberci koşarak geldi ve Bochow’a kulelerin tamamen ele geçirildiği haberini verdi.

Bochow büyük bir sevinçle Höfel ve Kropinski’yi kendine çekti; “Özgürüz, özgürüz!” diye bağırды yüzlerine ve güldü. İçi içine sığmıyordu şimdi. Sonra, UKK’li yoldaşlarla birlikte giriş binasının diğer kanadına, Reineboth’un odasına koştu.

Direnışçilerden biri ana kuledeki, üzerinde gamalı haç bulunan bayrağı indirdi ve yerine bir yerlerden bulduğu beyaz bir bezi astı.

Bochow, radyo aletiyle çabucak başa çıkabilmiş, mikrofonu devreye sokmuştu. Duyurusu kampın tüm bloklarına yayıldı.

“Arkadaşlar! Zafer geldi! Faşistler kaçtı! Özgürüz! Duyuyor musunuz? Özgürüz!”

Bochow hıçkırdı, alnını alete dayadı, büyük mutluluk, daha fazla tutamadığı gözyaşlarına karıştı.

Bloklarda tıklmış tutuklular da ayağa fırlamıştı. Çağrı, binlerce insanın birbirine karışan çığlığını ateşledi. Haykırışlar bir türlü son bulmuyor ve coşarak kabarıyordu hep yeniden:

Özgürüz! Özgürüz!

İnsanlar gülüyor, ağlıyor, dans ediyordu! Masaların üstüne atlıyor, kollarını kaldırıyor, birbirlerinin yüzlerine bağırıyorlardı; akıllarını kaybetmiş gibi bağırıyor, uyarıyorlardı. Dur durak kalmamıştı artık. Bütün bloklar çınlıyordu! Herkes dışarı fırladı ve birden şahlanan bir fırtına dalgası gibi içtima alanını kapladı.

Bir çığlık ve bir sel: Kapıya!

Anlamsızca bir koşu değildi bu. Sadece, nihayet, nihayet, nefret edilen bu kapıdan çıkıp sevinçle haykırmanın ve özgürlüğün açık kollarına sendeleyerek atılmanın sarhoşluğuna kapılmaydı.

* * *

Blokta daha biraz önce Kraemer'in yanında olanlar da dehşetli bir sevince kapılarak dışarı fırlamışlardı. Özgürlük! Mutluluk öylesine büyüktü ki onu bir anda unutmuş ve yalnız bırakmışlardı. Kraemer hem gülüyor, hem kızı-

yordu: “Unuttular bizi burda adamlar, lanet olasılar, yanelarına almayı unuttular!”

Ufaklığa öyle hiddetle bağırmıştı ki, çocuk korkarak yüksek sesle ağlamaya başladı.

“Bağır, evet, bağır! Gel, dışardakilerle birlikte bağır! Hepsi bağırıyor bunların! Duymuyor musun?” Gücsüzlüğünü unutarak, bağırın çocuğu bir paket gibi sağlam kolunun altına aldı, sendeleyerek dışarı çıktı. Yolda, sevinçle bağırın tutsaklar tarafından durduruldu. Koluna girmek ve bağırın yükünü almak istiyorlardı.

“Çekin ellerinizi!” diye gürledi kıskançlıkla; içtima alanına giden yolda yokuş yukarı mutlulukla tırmandı; kesik kesik nefes alıyordu.

Orada yukarıdan hepsini görüyordu. Aralarında yukarı çıkmalarına neden olan selin karşısında çaresiz kalan Bockhow vardı.

Ve Kraemer gördü. Kalbi sevinçten duracak gibi oldu:

“André!” diye bağırđı, “André, André! Marian!”

Sesi, gürültüyü aşamadı, ama onu görmüşlerdi.

“Walter!” diye sevinçle bağırđı Höfel ve kollarını ileri uzatarak ona doğru sendeledi; ip boynunda sallanıyordu.

“Şu solucanı al elimden, fazla ağır gelmeye başladı.”

O an başkaları da yetişmişti Kraemer’e. Riomand ve Van Dalen düşmek üzere olan adamı yakaladılar. Höfel, çekerek aldı çocuğu. Yabani sakallı adam onu kucaklayınca daha da büyük bir korkuyla bağırđı ufaklık. Höfel öne doğru sendeledi, dizüstü çökecek gibiydi. Bu kez Kropinski yakaladı çocuğu. Gülerek, Almanca ile Lehçe karışımı bağırıp çağırarak o sevgili paketi kaldırıp herkese gösterdi.

Kropinski, birden kapıya doğru, çocuğu önünde tutarak, çılgın akıntının ortasına koşmaya başladı.

“Marian!” diye bağırđı Höfel arkasından, “nereye koşuyorsun?”

Fakat kargaşa, mutlu adamı arasına almıştı bile.

Kropinski ağlayan bohçayı, kaynaşan kalabalıkta ezilmesin diye başının üstünde tutuyordu. Bir yemiş kabuğu gibi sallanıyordu çocuk, dalgalanan başların üstünde.

Sonra kapının aralığında biriken insanların arasından çıktı. Artık durdurulamayan akıntıda, kurtulmuş dalgaların üstünde sürüklendi.

-SON-

Bruno Apitz (1900-1979) bir işçi ailesinin on iki çocuğundan biri olarak Almanya'nın Leipzig kentinde doğdu. Mesleği zanaatçılık olan Apitz faşizmin iktidara gelişiyle birlikte tutuklandı, dört ay tutuklu kaldı. Salıverildikten kısa bir süre sonra, 1934'te yeniden tutuklandı; üç yıl kaldığı cezaevinden çıkarılmaz Buchenwald Toplama Kampı'na gönderildi. Onbinlerce insanın öldürüldüğü bu kampta, tutsakların örgütlediği silahlı ayaklanmayla özgürlüklerine kavuştukları 1945 Nisanına kadar, sekiz yıl kaldı. Kurtlar Arasında Çıplak, acılar ve direnişle örülü bu sekiz yıllık yaşantının gözlemlerine dayanan bir romandır.

Her gün ölüm ve işkence tehdidinin kol gezdiği bir toplama kampına bir gün bir valiz içinde gizlice küçük bir bebek sokulursa ne olur?

Buchenwald Toplama Kampı'nda, çizgili giysiler, dikenli teller, gaz odaları, insan yakma fırınları arasına hapsedilmiş onbinlerce tutsağın kurtuluşu için örgütlenen Uluslararası Kamp Komitesinin bir avuç militanı da bu soruyu kendilerine sordu. En küçük bir sırrın açığa çıkmasının ölüm kalım sorunu haline geldiği ortamda, direniş örgütünün yok edilmesi riskine rağmen çocuk, Nazi vahşetinden korunmalı mıdır, yoksa bir başka toplama kampına gönderilen kabileyle dışarı çıkarılıp kaderiyle başbaşa mı bırakılmalıdır? Duyguyla akıl arasındaki çatışma nasıl çözülür?

Kurtlar Arasında Çıplak, Buchenwald tutsaklarının, küçük bir çocuğun varlığıyla bazan çetrefilleşen bazan renklenmiş ayaklanma hazırlığını ve direniş öyküsünü anlatıyor. Bruno Apitz'ın romanlaştırdığı İkinci Dünya Savaşı'nın son yılında gerçekleşen Buchenwald isyanı, dünyanın başına musallat olan faşizmin karanlık koşullarında bile insanın yeteneklerinin ne kadar uçsuz bucaksız olduğunu kanıtlayan tarihsel bir anıt gibi çıkıyor karşımıza. İnsanlığın faşizmden çektiği acılar asla unutulmasın diye, direnişçilerin söylediği bu özgürlük türküsüne kulak vermek gerekiyor.

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

ISBN 975-7837-81-4

9 789757 837817